

DOCUMENTACIÓ LEGAL

corresponent a l'exercici 2015

Comptes anuals i Informe de gestió del Grup CriteríaCaixa que el Consell d'Administració, en la sessió del 29 de febrer de 2016, després de la seva formulació acorda elevar al seu Accionista únic, Fundació Bancària "la Caixa".

Traducció dels comptes anuals emesos originalment en castellà. Aquesta versió en català és una traducció de l'original en castellà únicament amb finalitats informatives. En el cas de discrepància, preval la versió en castellà.

INFORME D'AUDITORIA INDEPENDENT DE COMPTES ANUALS CONSOLIDATS

Al Accionista Únic de
Criteria Caixa, S.A.U.:

Informe sobre els comptes anuals consolidats

Hem auditat els comptes anuals consolidats adjunts de Criteria Caixa, S.A.U. (d'ara endavant, la Societat dominant) i societats dependents (d'ara endavant, el Grup), que comprenen el balanç de situació consolidat a 31 de desembre de 2015, el compte de pèrdues i guanys consolidat, l'estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidat, l'estat total de canvis en el patrimoni net consolidat, l'estat de fluxos d'efectiu consolidat i la memòria consolidada corresponents a l'exercici acabat en aquesta data.

Responsabilitat dels administradors en relació amb els comptes anuals consolidats

Els administradors de la Societat dominant són responsables de formular els comptes anuals consolidats adjunts, de manera que expressin la imatge fidel del patrimoni consolidat, de la situació financera consolidada i dels resultats consolidats del Grup, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup a Espanya, que s'identifica a la Nota 1 de la memòria consolidada adjunta, i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació dels comptes anuals consolidats lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error.

Responsabilitat de l'auditor

La nostra responsabilitat és expressar una opinió sobre els comptes anuals consolidats adjunts basada en la nostra auditoria. Hem portat a terme la nostra auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'auditoria de comptes vigent a Espanya. Aquesta normativa exigeix que complim els requeriments d'ètica, com també que planifiquem i executem l'auditoria per tal d'obtenir una seguretat raonable que els comptes anuals consolidats estiguin lliures d'incorreccions materials.

Una auditoria requereix l'aplicació de procediments per obtenir evidència d'auditoria sobre els imports i la informació revelada en els comptes anuals consolidats. Els procediments seleccionats depenen del judici de l'auditor, incloent-hi la valoració dels riscos d'incorrecció material en els comptes anuals consolidats, a causa de frau o error. En efectuar aquestes valoracions del risc, l'auditor té en compte el control intern rellevant per a la formulació per part dels administradors de la Societat dominant dels comptes anuals consolidats, amb la finalitat de dissenyar els procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern de l'entitat. Una auditoria també inclou l'avaluació de l'adequació de les polítiques comptables aplicades i de la raonabilitat de les estimacions comptables realitzades per la direcció, com també l'avaluació de la presentació dels comptes anuals consolidats presos en el seu conjunt.

Considerem que l'evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i adequada per a la nostra opinió d'auditoria.

Opinió

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni consolidat i de la situació financera consolidada de Criteria Caixa, S.A.U. i societats dependents a 31 de desembre de 2015, com també dels seus resultats consolidats i fluxos d'efectiu consolidats corresponents a l'exercici anual acabat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera que resulten d'aplicació a Espanya.

Informe sobre altres requeriments legals i reglamentaris

L'informe de gestió consolidat adjunt de l'exercici 2015 conté les explicacions que els administradors de la Societat dominant consideren oportunes sobre la situació de Criteria Caixa, S.A.U. i societats dependents, l'evolució dels seus negocis i sobre altres assumptes i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats. Hem verificat que la informació comptable que conté l'esmentat informe de gestió concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2015. El nostre treball com a auditors es limita a la verificació de l'informe de gestió consolidat amb l'abast esmentat en aquest mateix paràgraf i no inclou la revisió d'informació diferent de l'obtinguda a partir dels registres comptables de Criteria Caixa, S.A.U. i societats dependents.

DELOITTE, S.L.
Inscrita en el R.O.A.C. N° S0692

Francisco Ignacio Ambros

29 de febrer de 2016

ÍNDEX

- **Comptes anuals del Grup CriteríaCaixa de l'exercici 2015**
- **Informe de gestió del Grup CriteríaCaixa de l'exercici 2015**

COMPTES ANUALS DEL GRUP CriteriaCaixa DE L'EXERCICI 2015

- **Balanços de situació a 31 de desembre de 2015 i 2014, abans de l'aplicació del resultat**
- **Comptes de pèrdues i guanys corresponents als exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014**
- **Estats d'ingressos i despeses reconeguts corresponents als exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014**
- **Estats totals de canvis en el patrimoni net corresponents als exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014**
- **Estats de fluxos d'efectiu corresponents als exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014**
- **Memòria corresponent a l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015**

Comptes anuals del Grup Criteriacaixa

BALANÇOS DE SITUACIÓ

a 31 de desembre de 2015 i 2014, abans de l'aplicació del resultat, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

Actiu

	31-12-2015	31-12-2014 (*)
Caixa i dipòsits en bancs centrals (Nota 9)	5.774.158	4.158.462
Cartera de negociació (Nota 10)	13.532.064	12.256.760
Valors representatius de deute	3.255.486	2.049.774
Instruments de capital	470.387	32.616
Derivats de negociació	9.806.191	10.174.370
<i>Promemòria: Prestats o en garantia</i>	<i>305.346</i>	
Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys (Nota 22)	1.565.960	937.043
Valors representatius de deute	969.076	549.070
Instruments de capital	596.884	387.973
Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	63.431.792	71.527.174
Valors representatius de deute	59.239.951	67.095.389
Instruments de capital	4.191.841	4.431.785
<i>Promemòria: Prestats o en garantia</i>	<i>416.679</i>	<i>3.049.202</i>
Inversions creditícies (Nota 12)	209.777.635	193.561.624
Dipòsits en entitats de crèdit	7.901.347	4.602.348
Crèdit a la clientela	200.948.633	187.381.880
Valors representatius de deute	927.655	1.577.396
<i>Promemòria: Prestats o en garantia</i>	<i>64.393.412</i>	<i>59.642.121</i>
Cartera d'inversió a venciment (Nota 13)	3.820.114	9.608.489
<i>Promemòria: Prestats o en garantia</i>		<i>299.878</i>
Ajustos a actius financers per macrocobertures (Nota 14)	3.279	138.812
Derivats de cobertura (Nota 14)	3.900.123	5.148.173
Actius no corrents en venda (Nota 15)	9.034.909	8.514.613
Participacions (Nota 16)	16.765.903	15.993.617
Entitats associades	10.108.591	9.474.097
Entitats multigrup	6.657.312	6.519.520
Actius per reassurances (Nota 17)	391.225	451.652
Actiu material (Nota 18)	7.805.909	8.003.134
Immobilitzat material	3.208.875	3.308.035
<i>D'ús propi</i>	<i>3.208.875</i>	<i>3.308.035</i>
Inversions immobiliàries	4.597.034	4.695.099
Actiu intangible (Nota 19)	4.869.530	4.864.162
Fons de comerç	3.052.114	3.050.888
Altres actius intangibles	1.817.416	1.813.274
Actius fiscals	12.204.174	11.085.305
Corrents	1.049.352	728.882
Diferits (Nota 25)	11.154.822	10.356.423
Resta d'actius (Nota 20)	3.053.652	3.304.228
Existències	1.835.065	1.935.302
Resta	1.218.587	1.368.926
Total Actiu	355.930.427	349.553.248
Promemòria		
Riscos contingents (Nota 26)	10.687.605	10.271.180
Compromisos contingents (Nota 26)	57.259.135	49.903.324

(*) Es presenta exclusivament a efectes comparatius.

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant del balanç de situació consolidat a 31 de desembre de 2015.

BALANÇOS DE SITUACIÓ

a 31 de desembre de 2015 i 2014, abans de l'aplicació del resultat, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

Passiu i Patrimoni net

	31-12-2015	31-12-2014 (*)
Passiu		
Cartera de negociació (Nota 10)	12.204.195	11.974.880
Derivats de negociació	9.502.512	10.105.414
Posicions curtes de valors	2.701.683	1.869.466
Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys (Nota 22)	2.075.402	1.442.391
Dipòsits de la clientela	2.075.402	1.442.391
Passius financers a cost amortitzat (Nota 21)	260.597.831	254.720.594
Dipòsits de bancs centrals	23.753.214	12.156.872
Dipòsits d'entitats de crèdit	13.638.162	15.127.958
Dipòsits de la clientela	183.853.543	179.756.952
Dèbits representats per valors negociables	30.431.596	34.526.432
Passius subordinats	5.851.173	8.902.714
Altres passius financers	3.070.143	4.249.666
Ajustos a passius financers per macrocobertures (Nota 14)	2.213.205	3.242.925
Derivats de cobertura (Nota 14)	771.299	896.653
Passius associats amb actius no corrents en venda	79.059	
Passius per contractes d'assegurances (Nota 22)	40.574.638	40.434.093
Provisions (Nota 23)	4.798.475	4.559.614
Fons per a pensions i obligacions similars	2.863.310	2.967.323
Provisions per a impostos i altres contingències legals	519.206	401.589
Provisions per a riscos i compromisos contingents	381.477	563.597
Altres provisions	1.034.482	627.105
Passius fiscals	1.654.125	1.802.514
Corrents	6.960	6.451
Diferits (Nota 25)	1.647.165	1.796.063
Resta de passius (Nota 20)	1.575.477	2.189.026
Total Passiu	326.543.706	321.262.690
Patrimoni net		
Fons propis (Nota 24)	17.217.468	16.468.857
Capital	1.834.166	1.834.166
Prima d'emissió	2.344.519	2.641.125
Reserves	12.179.324	11.446.232
Reserves (pèrdues) acumulades	11.499.970	10.393.301
Reserves (pèrdues) d'entitats valorades pel mètode de la participació	679.354	1.052.931
Resultat atribuït al Grup	1.179.459	622.334
Menys: Dividends i retribucions	(320.000)	(75.000)
Ajustos per valoració (Nota 24)	710.567	956.778
Actius financers disponibles per a la venda	582.099	949.234
Cobertures dels fluxos d'efectiu	30.542	(26.016)
Diferències de canvi	213.896	102.959
Entitats valorades pel mètode de la participació	(115.970)	(69.399)
Interessos minoritaris (Nota 24)	11.458.686	10.864.923
Ajustos per valoració	625.264	738.480
Resta	10.833.422	10.126.443
Total Patrimoni net	29.386.721	28.290.558
Total Passiu i Patrimoni net	355.930.427	349.553.248

(*) Es presenta exclusivament a efectes comparatius.

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant del balanç de situació consolidat a 31 de desembre de 2015.

COMPTES DE PÈRDUES I GUANYS

Exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	2015	2014 (*)
Interessos i rendiments assimilats (Nota 28)	8.325.581	8.731.982
Interessos i càrregues assimilades (Nota 29)	(4.284.109)	(4.897.406)
MARGE D'INTERESSOS	4.041.472	3.834.576
Rendiment d'instruments de capital (Nota 30)	225.990	185.374
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació (Nota 16)	1.326.421	979.519
Comissions percebudes (Nota 31)	2.155.462	1.972.578
Comissions pagades (Nota 31)	(143.311)	(147.515)
Resultats d'operacions financeres (net) (Nota 32)	956.048	732.155
Cartera de negociació	55.554	(45.317)
Instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	671.443	457.546
Altres	229.051	319.926
Diferències de canvi (net)	123.874	65.936
Altres productes d'explotació (Nota 33)	1.483.079	1.279.458
Ingressos de contractes d'assegurances i reassegurances emesos	735.197	637.237
Vendes i ingressos per prestacions de serveis no financers	380.580	319.595
Resta de productes d'explotació	367.302	322.626
Altres càrregues d'explotació (Nota 33)	(1.424.229)	(1.347.758)
Despeses de contractes d'assegurances i reassegurances	(520.702)	(488.501)
Variació d'existències	(133.526)	(125.772)
Resta de càrregues d'explotació	(770.001)	(733.485)
MARGE BRUT	8.744.806	7.554.323
Despeses d'administració	(4.328.778)	(3.508.361)
Despeses de personal (Nota 34)	(3.253.115)	(2.648.742)
Altres despeses generals d'administració (Nota 35)	(1.075.663)	(859.619)
Amortització (Notes 18 i 19)	(458.095)	(424.457)
Dotacions a provisions (net) (Nota 23)	(422.321)	(384.674)
Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net) (Nota 36)	(2.095.399)	(2.194.400)
Inversions creditícies	(1.655.920)	(2.054.833)
Altres instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	(439.479)	(139.567)
RESULTAT DE L'ACTIVITAT D'EXPLOTACIÓ	1.440.213	1.042.431
Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) (Nota 37)	(391.169)	(168.680)
Fons de comerç i altre actiu intangible	(51.125)	(13.144)
Altres actius	(340.044)	(155.536)
Guany (pèrdua) en baixa d'actius no classificats com a no corrents en venda (Nota 38)	249.580	11.657
Diferència negativa en combinacions de negocis (Nota 6)	602.183	
Guany (pèrdua) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes (Nota 39)	(464.932)	(318.520)
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	1.435.875	566.888
Impost sobre beneficis (Nota 25)	202.135	184.885
Dotació obligatòria a obres i fons socials		
RESULTAT DE L'EXERCICI PROCEDENT D'ACTIVITATS CONTINUADES	1.638.010	751.773
Resultat d'operacions interrompudes (net)	(2.360)	
RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI	1.635.650	751.773
Resultat atribuït a l'entitat dominant	1.179.459	622.334
Resultat atribuït a interessos minoritaris (Nota 24)	456.191	129.439

(*) Es presenta exclusivament a efectes comparatius.

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant del compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015.

ESTATS D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS

Exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	2015	2014 (*)
Resultat consolidat de l'exercici	1.635.650	751.773
Altres ingressos/(despeses) reconeguts	(359.427)	1.126.817
Partides que es transferiran al compte de pèrdues i guanys en propers períodes	(359.427)	1.126.817
Actius financers disponibles per a la venda	(673.602)	804.242
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>	<i>(286.996)</i>	<i>1.028.166</i>
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	<i>(386.606)</i>	<i>(223.924)</i>
Cobertures dels fluxos d'efectiu	178.109	(11.979)
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>	<i>220.121</i>	<i>(9.186)</i>
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	<i>(42.012)</i>	<i>(2.793)</i>
Cobertures d'inversions netes en negocis a l'estranger		
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>		
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>		
Diferències de canvi	199.765	240.007
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>	<i>188.398</i>	<i>240.007</i>
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	<i>11.367</i>	
Actius no corrents en venda		
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>		
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>		
Guany (pèrdua) actuarials en plans de pensions		
Entitats valorades pel mètode de la participació	5.620	303.236
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>	<i>5.620</i>	<i>303.236</i>
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>		
Resta d'ingressos i despeses reconeguts		
Impost sobre beneficis	(69.319)	(208.689)
Partides que no es transferiran al compte de pèrdues i guanys en propers períodes		
Guany/(Pèrdua) per valoració	0	0
<i>Guany/(Pèrdua) per valoració</i>	<i>90.022</i>	<i>(228.550)</i>
<i>Imports transferits a reserves (Nota 24.2)</i>	<i>(90.022)</i>	<i>228.550</i>
Total ingressos/(despeses) reconeguts	1.276.223	1.878.590
Atribuïts a l'entitat dominant	933.248	1.252.417
Atribuïts a interessos minoritaris	342.975	626.173

(*) Es presenta exclusivament a efectes comparatius.

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant de l'estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidat de l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015.

ESTATS TOTALS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET

Exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant								
	Fons propis								
EXERCICI 2015	Capital	Prima d'emissió	Reserves l'exercici atribuït (pèrdues) acumulades	Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	Menys: Dividends i retribucions	Total fons propis	Ajustos per valoració	Interessos minoritaris	Total Patrimoni net
Saldo inicial a 31-12-2014	1.834.166	2.641.125	11.446.232	622.334	(75.000)	16.468.857	956.778	10.864.923	28.290.558
Ajust per canvis de criteri comptable						0			0
Ajust per errors						0			0
Saldo inicial ajustat	1.834.166	2.641.125	11.446.232	622.334	(75.000)	16.468.857	956.778	10.864.923	28.290.558
Total Ingressos/(Despeses) reconeguts				1.179.459		1.179.459	(246.211)	342.975	1.276.223
Altres variacions del patrimoni net	0	(296.606)	733.092	(622.334)	(245.000)	(430.848)	0	250.788	(180.060)
Distribució de dividends/remuneracions als socis			(75.000)		(320.000)	(395.000)		(218.362)	(613.362)
Traspassos entre partides de patrimoni net		(296.606)	864.965	(622.334)	75.000	21.025		(21.025)	0
Per venda de participació de Caixabank, SA			13.922			13.922		551.248	565.170
Resta d'increments/(reduccions) de patrimoni net			(70.795)			(70.795)		(61.073)	(131.868)
Saldo final a 31-12-2015	1.834.166	2.344.519	12.179.324	1.179.459	(320.000)	17.217.468	710.567	11.458.686	29.386.721

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant de l'estat total de canvis en el patrimoni net consolidat de l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015.

ESTATS TOTALS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET

Exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant								Total Patrimoni net
	Fons propis								
EXERCICI 2014 (*)	Capital	Prima d'emissió	Reserves l'exercici atribuït (pèrdues) acumulades	Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	Menys: Dividends i retribucions	Total fons propis	Ajustos per valoració	Interessos minoritaris	
Saldo inicial a 01-01-2014	1.817.143	2.445.367	11.417.373	506.676	(81.000)	16.105.559	326.695	10.267.205	26.699.459
Ajust per canvis de criteri comptable						0			0
Ajust per errors						0			0
Saldo inicial ajustat	1.817.143	2.445.367	11.417.373	506.676	(81.000)	16.105.559	326.695	10.267.205	26.699.459
Total Ingressos/(Despeses) reconeguts				622.334		622.334	630.083	626.173	1.878.590
Altres variacions del patrimoni net	17.023	195.758	28.859	(506.676)	6.000	(259.036)	0	(28.455)	(287.491)
Augments de capital	17.023	195.758				212.781			212.781
Distribució de dividends/remuneracions als socis					(75.000)	(75.000)		(44.394)	(119.394)
Traspassos entre partides de patrimoni net			(792.928)	(506.676)	81.000	(1.218.604)		1.218.604	0
Incrementos/(reduccions) per combinacions de negoci						0			0
Resta d'incrementos/(reduccions) de patrimoni net			821.787			821.787		(1.202.665)	(380.878)
Saldo final a 31-12-2014	1.834.166	2.641.125	11.446.232	622.334	(75.000)	16.468.857	956.778	10.864.923	28.290.558

(*) Es presenta exclusivament a efectes comparatius.

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant de l'estat total de canvis en el patrimoni net consolidat de l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015.

ESTATS DE FLUXOS D'EFECTIU

Exercicis anuals finalitzats el 31 de desembre de 2015 i 2014, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	2015	2014 (*)
A. FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ	(774.208)	(6.159.349)
Resultat consolidat de l'exercici	1.635.650	751.773
Ajustos per obtenir els fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació	5.075.373	4.860.897
Amortització	458.095	424.457
Altres ajustos	4.617.278	4.436.440
Augment/Disminució neta dels actius d'explotació	6.298.957	(12.209.144)
Cartera de negociació	(1.271.690)	(2.063.317)
Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	(628.917)	(486.838)
Actius financers disponibles per a la venda	8.007.914	(14.685.027)
Inversions creditícies	320.965	7.731.948
Altres actius d'explotació	(129.315)	(2.705.910)
Augment/Disminució neta dels passius d'explotació	(13.506.681)	809.068
Cartera de negociació	220.929	4.084.237
Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	633.010	190.327
Passius financers a cost amortitzat	(8.838.379)	(9.972.373)
Altres passius d'explotació	(5.522.241)	6.506.877
Cobraments/Pagaments per impostos sobre beneficis	(277.507)	(371.943)
B. FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ	4.506.991	9.615.455
Pagaments	(2.908.567)	(1.833.632)
Actius materials	(462.713)	(902.600)
Actius intangibles	(171.734)	(263.555)
Participacions	(1.294.679)	(290.676)
Entitats dependents i altres unitats de negoci	(816.929)	(273.143)
Actius no corrents i passius associats en venda	(162.512)	(103.658)
Cobraments	7.415.558	11.449.087
Actius materials	349.701	510.474
Actius intangibles	600	
Participacions	1.319.904	816.686
Actius no corrents i passius associats en venda	1.455	1.510.954
Cartera d'inversions a venciment	5.616.376	8.610.973
Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió	127.522	
C. FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT	(2.119.363)	(6.269.364)
Pagaments	(7.143.141)	(8.502.164)
Dividends	(260.000)	(75.000)
Passius subordinats	(3.048.600)	
Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament	(3.834.541)	(8.427.164)
Cobraments	5.023.778	2.232.800
Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament	5.023.778	2.232.800
D. EFECTE DE LES VARIACIONS DELS TIPUS DE CANVI	2.276	2.460
E. AUGMENT (DISMINUCIÓ) NET DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS (A+B+C+D)	1.615.696	(2.810.798)
F. EFECTIU I EQUIVALENTS A L'INICI DEL PERÍODE	4.158.462	6.969.260
G. EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE	5.774.158	4.158.462
Promemòria		
COMPONENTS DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE		
Caixa	1.798.732	1.722.995
Saldos equivalents a l'efectiu en bancs centrals	3.975.426	2.435.467
TOTAL EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE	5.774.158	4.158.462

(*) Es presenta exclusivament a efectes comparatius.

Les Notes 1 a 41 i els Annexos 1 a 5 adjunts formen part integrant de l'estat de fluxos d'efectiu consolidat de l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015.

Memòria del Grup Criteriacaixa de l'exercici 2015

ÍNDEX DE NOTES DE LA MEMÒRIA	PÀGINA
<u>1. Naturalesa de l'Entitat i altra informació</u>	11
<u>2. Principis, polítiques comptables i criteris de valoració aplicats</u>	21
2.1. Combinacions de negocis i principis de consolidació	21
2.2. Instruments financers	26
2.3. Cobertures comptables.....	37
2.4. Reclassificació d'actius financers	39
2.5. Actius que garanteixen operacions de finançament (<i>Asset Encumbrance</i>).....	40
2.6. Compensació d'actius i passius financers	42
2.7. Baixa d'instruments financers.....	42
2.8. Garanties financeres	44
2.9. Deteriorament del valor dels actius financers	45
2.10. Operacions de refinançament o reestructuració.....	49
2.11. Operacions en moneda estrangera	50
2.12. Reconeixement d'ingressos i despeses	51
2.13. Fons d'inversió, fons de pensions i altres patrimonis gestionats	52
2.14. Beneficis als empleats.....	52
2.15. Impost sobre beneficis.....	55
2.16. Actiu material	56
2.17. Actiu intangible	57
2.18. Existències.....	59
2.19. Actius no corrents en venda i passius associats amb actius no corrents en venda	59
2.20. Arrendaments	60
2.21. Actius contingents	62
2.22. Provisions i passius contingents	62
2.23. Operacions d'assegurances.....	63
2.24. Estat de fluxos d'efectiu	64
2.25. Estats de canvis en el patrimoni net. Part A) Estats d'ingressos i despeses reconeguts	65
2.26. Estats de canvis en el patrimoni net. Part B) Estats totals de canvis en el patrimoni net	65
<u>3. Gestió del risc</u>	66
3.1. Risc de crèdit.....	92
3.2. Risc de mercat.....	132
3.3. Risc estructural de tipus.....	139
3.4. Risc de liquiditat.....	142
3.5. Risc operacional	152
3.6. Risc de compliment.....	159
3.7. Risc reputacional.....	160
3.8. Risc actuarial i del negoci assegurador	162
3.9. Risc legal i regulatori	165
3.10. Situació de recursos propis.....	167
<u>4. Gestió de la solvència</u>	169
<u>5. Distribució de resultats</u>	171
<u>6. Combinacions de negocis, adquisició i venda de participacions en el capital d'entitats dependents</u>	172
<u>7. Informació per segments de negoci</u>	177
<u>8. Retribucions del «personal clau de la direcció»</u>	182
<u>9. Caixa i dipòsits en bancs centrals</u>	184
<u>10. Cartera de negociació (actiu i passiu)</u>	185
<u>11. Actius financers disponibles per a la venda</u>	188

12. Inversions creditícies	192
12.1. Dipòsits en entitats de crèdit.....	193
12.2. Crèdit a la clientela	193
12.3. Valors representatius de deute	198
12.4. Fons de deteriorament	199
13. Cartera d'inversions a venciment	201
14. Derivats de cobertura (actiu i passiu)	202
15. Actius no corrents en venda	206
16. Participacions	209
17. Actius per reassegurances	220
18. Actiu material	221
19. Actiu intangible	225
20. Resta d'actius i passius	229
21. Passius financers a cost amortitzat	232
21.1. Dipòsits d'entitats de crèdit.....	233
21.2. Dipòsits de la clientela	233
21.3. Dèbits representats per valors negociables.....	233
21.4. Passius subordinats.....	243
21.5. Altres passius financers	245
22. Passius per contractes d'assegurances	246
23. Provisions	248
23.1. Fons per a pensions i obligacions similars	249
23.2. Provisions per a impostos i altres contingències legals	256
23.3. Riscos i compromisos contingents.....	256
23.4. Altres provisions	257
24. Patrimoni net	258
24.1. Fons propis.....	258
24.2. Ajustos per valoració	259
24.3. Interessos minoritaris	260
25. Situació fiscal	264
26. Riscos i compromisos contingents	270
27. Altra informació significativa	272
27.1. Operacions a compte de tercers.....	272
27.2. Actius financers transferits	272
27.3. Dipòsits de valors i serveis d'inversió	279
27.4. Actius financers donats de baixa del balanç a causa del seu deteriorament	279
27.5. Distribució geogràfica del volum d'activitat	281
28. Interessos i rendiments assimilats	282
29. Interessos i càrregues assimilades	283
30. Rendiment d'instruments de capital	284
31. Comissions	285
32. Resultats d'operacions financeres (net)	286
33. Altres productes i càrregues d'explotació	287
34. Despeses de personal	289
35. Altres despeses generals d'administració	291

36. Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)	294
37. Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net)	295
38. Guanys (pèrdues) en la baixa d'actius no classificats com a no corrents en venda	296
39. Guanys (pèrdues) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes	297
40. Operacions amb parts vinculades	298
41. Altres requeriments d'Informació	303
41.1. Serveis d'Atenció al Client.....	303
41.2. Informació sobre medi ambient	305
Annex 1 - Societats dependents integrades en el Grup Criteria	308
Annex 2 - Societats associades del Grup Criteria	318
Annex 3 - Negocis conjunts del Grup Criteria (societats multigrup)	329
Annex 4 - Deduccions de l'impost sobre societats per reinversió de beneficis	331
Annex 5 - Notificacions sobre adquisició i venda de participacions en el capital en l'exercici 2015	332

Memòria corresponent a exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2015

CRITERIA CAIXA, SAU I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

D'acord amb la normativa vigent sobre contingut dels comptes anuals consolidats, aquesta Memòria completa amplia i comenta el balanç, el compte de pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net i l'estat de fluxos d'efectiu, i forma amb ells una unitat, amb l'objectiu de mostrar la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del Grup consolidat Criteriacaixa a 31 de desembre de 2015, com també dels resultats de les seves operacions, dels canvis en el patrimoni net i dels fluxos d'efectiu, que s'han produït en l'exercici anual acabat en aquesta data.

1. Naturalesa de l'Entitat i altra informació

Naturalesa de l'Entitat

Criteriacaixa, SAU (d'ara endavant, Criteriacaixa, Criteriacaixa o la Societat Dominant), amb NIF A63379135, i les seves societats filials integren el Grup Criteriacaixa (d'ara endavant, el Grup). Criteriacaixa, SAU està domiciliada a l'avinguda Diagonal, 621-629, de Barcelona.

Criteriacaixa, SAU, anteriorment denominada Criteriacaixa Holding, SAU (i anteriorment, Servihabitat XXI, SAU) va ser constituïda el 16 de desembre de 2003. Amb data 25 de juliol de 2007 es van elevar a públic els acords presos en el Consell d'Administració de 16 de juliol de 2007, pels quals es va modificar la denominació social de Gestora de Microfinances, SAU per la de Servihabitat XXI, SAU. Amb data 18 de desembre de 2013, en virtut de la fusió entre Servihabitat XXI SAU (societat absorbent) i Criteriacaixa Holding, SAU (societat absorbida) la Societat va adoptar la denominació social de Criteriacaixa Holding, SAU. Finalment, en data 7 d'octubre de 2015, es va elevar a públic davant notari l'acord adoptat pel Patronat de la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa", pel qual es va modificar la denominació social de Criteriacaixa Holding, SAU per la de Criteriacaixa, SAU.

Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (d'ara endavant, «Fundació Bancària "la Caixa"» o «"la Caixa"») és l'accionista únic de la Societat dominant.

Criteriacaixa, de conformitat amb l'article 2 dels seus Estatuts socials, té com a objecte social la realització de les activitats següents:

- adquisició, venda i administració de valors mobiliaris i participacions en altres societats, tant si els seus títols cotitzen a Borsa com si no;
- administració i gerència de societats, així com la gestió i administració de valors representatius de fons propis d'entitats tant residents en el territori espanyol com no residents;
- assessorament econòmic, fiscal, tècnic, borsari i de qualsevol altre tipus;

- així com activitats consultores, assessores i promotores d'iniciatives industrials, comercials, urbanístiques, agrícoles i de qualsevol altre tipus;
- construcció, rehabilitació, manteniment i assistència tècnica, adquisició, administració, gestió, promoció, venda i explotació en arrendament, llevat de l'arrendament financer de tota classe de béns immobles, propis o de tercers;
- comercialització de béns immobles, ja sigui per compte propi o d'altri, en els termes més amplis i a través de tots els mitjans de comercialització, incloent-hi el canal d'Internet a través de la gestió i l'explotació de pàgines web.

La Societat dominant també podrà participar en altres societats i intervenir fins i tot en la seva constitució, associant-hi o interessant-s'hi de qualsevol manera.

En el marc de l'entrada en vigor de la Llei 26/2013, de 27 de desembre, de caixes d'estalvis i fundacions bancàries, l'Assemblea General Ordinària de "la Caixa" va aprovar a la reunió celebrada el 22 de maig de 2014 dur a terme la transformació de "la Caixa" en Fundació Bancària (d'ara endavant, Fundació Bancària "la Caixa" o "la Caixa"), que es va fer efectiva el 16 de juny de 2014 mitjançant la inscripció en el Registre de Fundacions Bancàries del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, amb el número 1658. En conseqüència, "la Caixa" va cessar en l'exercici indirecte de la seva activitat financera i va perdre la condició d'entitat de crèdit. L'Assemblea General també va aprovar la reorganització del Grup amb:

- La proposta de dissolució i liquidació de l'antiga Fundació "la Caixa" (i aportació a Fundació Bancària "la Caixa" del seu patrimoni social); i
- La proposta al Patronat de la nova Fundació Bancària de la segregació, a favor de la Societat, que es va fer efectiva a l'octubre de 2014, dels actius i passius no subjectes a l'Obra Social (bàsicament, de la participació de la Fundació Bancària "la Caixa" a CaixaBank, així com dels instruments de deute dels quals era emissora). D'aquesta manera, la Fundació Bancària "la Caixa" va passar a tenir la participació a CaixaBank de manera indirecta a través de CriteríaCaixa. D'acord amb les normes comptables de fusió, escissió i segregació de negoci entre entitats que pertanyen a un mateix grup, es va aplicar retroactivitat comptable des de l'1 de gener de 2014.

A 31 de desembre de 2015, Critería és l'accionista majoritari de CaixaBank, amb una participació econòmica del 56,76% (58,96% a 31 de desembre de 2014) i una participació en drets de vot del 56,17% (57,24% a 31 de desembre de 2014).

Bases de presentació

Els comptes anuals consolidats del Grup han estat elaborats d'acord amb el Codi de Comerç i la resta de legislació mercantil, les Normes Internacionals d'Informació Financera (d'ara endavant, NIIF), adoptades per la Unió Europea mitjançant reglaments comunitaris, d'acord amb el Reglament 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de juliol de 2002 i posteriors modificacions, i la resta de normativa espanyola que hi sigui aplicable. Atès que l'activitat bancària és la més representativa del Grup, en la preparació dels comptes anuals també s'han tingut en compte la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, de 22 de desembre, relativa a les Normes d'Informació Financera Pública i Reservada i als models d'estats financers de les entitats de crèdit, que constitueix l'adaptació de les NIIF adoptades per la Unió Europea al sector de les entitats de crèdit espanyoles.

Els comptes anuals s'han preparat a partir dels registres de comptabilitat mantinguts per CriteríaCaixa i per la resta d'entitats integrades en el Grup, i inclouen certs ajustos i reclassificacions que tenen per objecte homogeneïtzar els principis i criteris seguits per les societats integrades amb els de CriteríaCaixa.

Les xifres es presenten en milers d'euros, llevat que s'indiqui explícitament que es fa servir una altra unitat monetària. Determinada informació financera d'aquesta Memòria ha estat arrodonida i, consegüentment, les xifres mostrades com a totals en aquest document poden variar lleugerament de l'operació aritmètica exacta de les xifres anteriors.

Normes i interpretacions emeses pel International Accounting Standards Board (IASB) que han entrat en vigor en l'exercici 2015

En la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats han entrat en vigor les millores de les NIIF Cicle 2011-2013 i Cicle 2010-2012, l'adopció de les quals al Grup Criteriacaixa no hi ha tingut un impacte significatiu.

Normes i interpretacions emeses per l'IASB no vigents

En la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, les següents són les normes i interpretacions més significatives publicades per l'IASB, però que encara no han entrat en vigor, o bé perquè la seva data d'efectivitat és posterior a la data dels comptes anuals consolidats, o bé perquè encara no han estat aprovades per la Unió Europea.

El Grup ha avaluat els impactes que se'n deriven i ha decidit no exercir l'opció d'aplicació anticipada, en cas que fos possible, ja que considera que no tindria impactes significatius.

Normes i interpretacions	Títol	Aplicació obligatòria per a exercicis iniciats a partir de:
<i><u>Aprovades per ser aplicades a la UE</u></i>		
Modificació de la NIC 19	Plans de prestació definida als empleats	1 de gener de 2016
Modificació NIC 1	Modificacions menors: Presentació dels estats financers	1 de gener de 2016
Modificació de les NIC 16 i 38	Mètodes acceptables de depreciació i amortització	1 de gener de 2016
Modificació de la NIIF 11	Adquisició de participacions en operacions conjuntes	1 de gener de 2016
Modificació de les NIIF 10 i 12 i la NIC 28	Entitats d'inversió: aplicació de l'excepció de consolidació	1 de gener de 2016
Modificació de la NIC 27	Mètode de la participació en estats financers individuals	1 de gener de 2016
Millores a les NIIF: Cicle 2012-2014	Modificacions menors	1 de gener de 2016
<i><u>No aprovades per ser aplicades a la UE</u></i>		
Modificació de la NIIF 10 i NIC 28	Venda o contribució d'actius entre un inversionista i el seu negoci conjunt o associada	1 de gener de 2016
NIIF 15	Ingressos procedents de contractes amb clients	1 de gener de 2017
NIIF 9	Instruments financers: classificació i valoració	1 de gener de 2018
NIIF 16	Arrendaments	1 de gener de 2019

Modificació de la NIC 19: «Contribucions d'empleats a plans de prestació definida»

Aquesta modificació s'emet per facilitar la possibilitat de deduir les contribucions d'empleats a plans de prestació definida del cost del servei en el mateix període en què es paguen si compleixen certs requisits, sense necessitat de fer càlculs per atribuir la reducció a cada any de servei. Les contribucions d'empleats o tercers establertes en els termes formals d'un pla de beneficis es registraran de la manera següent:

- Si la contribució és independent del nombre d'anys de servei, es pot reconèixer com una reducció del cost del servei en el mateix període en què es paga (és una opció comptable que s'ha d'aplicar consistentment al llarg del temps).
- Si la contribució depèn d'un nombre específic d'anys de servei, ha de ser obligatòriament atribuïda a aquests períodes de servei.

Modificació de la NIC 1: «Presentació dels estats financers»

Aquesta modificació s'emet amb la finalitat de reforçar l'aplicació del judici en les revelacions d'informació financera. En relació amb la materialitat, s'aplica a totes les partides dels estats financers sense distinció, i no és necessari revelar informació immaterial.

Així mateix, els epígrafs de l'estat de situació financera i de resultat es podran agregar o disgregar d'acord amb la seva rellevància.

Finalment, pel que fa a l'ordre de les notes no cal seguir l'ordre que suggereix el paràgraf 114 de la IAS 1.

Modificació de les NIC 16 i 38: «Mètodes acceptables de depreciació i amortització»

Aquesta modificació, que s'aplicarà amb caràcter prospectiu, aclareix que no es permeten els mètodes d'amortització basats en ingressos, ja que no reflecteixen el patró esperat de consum dels beneficis econòmics futurs d'un actiu.

Modificació de la NIIF 11: «Adquisicions de participacions en operacions conjuntes»

La modificació, que s'aplicarà amb caràcter prospectiu, requereix que quan l'operació conjunta sigui un negoci s'hi apliqui el mètode d'adquisició de la NIIF 3 «Combinacions de negocis». Fins ara no estava específicament tractat.

Modificació de les NIIF 10 i 12 i la NIC 28: «Entitats d'inversió: aplicació de l'excepció de consolidació»

La modificació aclareix en quins casos no és necessari consolidar els estats financers d'una subsidiària quan aquesta o la tenidora són societats d'inversió.

Modificació de la NIC 27: «Mètode de la participació en estats financers individuals»

La modificació permetrà la utilització del mètode de la participació en el registre comptable en els estats financers individuals de les participacions en entitats dependents, negocis conjunts i associades.

Modificació de la NIIF 10 i la NIC 28: «Venda o contribució d'actius entre un inversionista i el seu negoci conjunt o associada»

La modificació estableix que quan una entitat ven o aporta actius que constitueixen un negoci (incloent-hi les seves subsidiàries consolidades) a una associada o negoci conjunt de l'entitat, aquesta haurà de reconèixer els guanys o pèrdues procedents de la transacció en la seva totalitat. Tanmateix, quan els actius que ven o aporta no constitueixen un negoci, haurà de reconèixer els guanys o pèrdues només en la mesura de les participacions en l'associada o negoci conjunt d'altres inversors no relacionats amb l'entitat.

Aquesta modificació serà aplicable als exercicis que comencin a partir de l'1 de gener de 2016, encara que se'n permet l'aplicació anticipada.

NIIF 15: «Ingressos procedents de contractes amb clients»

Aquesta norma substituirà les actuals NIC 11 «Contractes en construcció» i NIC 18 «Ingressos ordinaris», així com les interpretacions vigents sobre ingressos (IFRIC 13 «Programes de fidelització de clients», IFRIC 15 «Acords per a la construcció d'immobles», IFRIC 18 «Transferències d'actius procedents de clients» i SIC 31 «Ingressos ordinaris – Permutes de serveis de publicitat»). El nou model de NIIF 15 és molt més restrictiu i basat en regles, per la qual cosa l'aplicació dels nous requisits pot donar lloc a canvis en el perfil dels ingressos.

En la data actual, el Grup està analitzant tots els futurs impactes d'adopció d'aquesta norma i no és possible proporcionar una estimació raonable dels seus efectes fins que aquesta anàlisi estigui completa.

NIIF 9: «Instruments financers: Classificació i valoració»

La NIIF 9 substituirà en el futur la part de classificació i valoració actual d'instruments financers de la NIC 39. Hi ha diferències molt rellevants amb la norma actual en relació amb els actius financers. Entre altres, l'aprovació d'un nou model de classificació basat en dues úniques categories de cost amortitzat i valor raonable, la desaparició de les actuals classificacions d'«Inversions mantingudes fins al venciment» i «Actius financers disponibles per a la venda», l'anàlisi de deteriorament només per als actius que van a cost amortitzat i la no bifurcació de derivats implícits en contractes d'actius financers.

En relació amb els passius financers, les categories de classificació proposades per la NIIF 9 són similars a les ja establertes actualment en la NIC 39, de manera que no hi hauria d'haver diferències gaire rellevants, llevat del requisit de registre de les variacions del valor raonable relacionat amb el risc propi de crèdit com un component del patrimoni, en el cas dels passius financers de l'opció de valor raonable.

La data d'entrada en vigor de la NIIF 9 està pendent de seu endós per part de les autoritats europees, tanmateix ja disposa de l'opinió favorable de l'EFRAG (*European Financial Reporting Advisory Group*). En qualsevol cas, la seva aplicació obligatòria no es preveu per a exercicis anteriors als iniciats l'1 de gener de 2018 (vegeu Nota 3).

NIIF 16 «Arrendaments».

Aquesta norma substituirà l'actual NIC 17 «Arrendaments», així com les interpretacions vigents sobre arrendaments (IFRIC 4 «Determinació de si un acord conté un arrendament», SIC 15 «Arrendaments operatius — Incentius» i SIC 27 «Avaluació de l'essència de les transaccions que adopten la forma legal d'un arrendament»).

La NIIF 16 estableix els principis per al reconeixement, mesurament, presentació i desglossament sobre els arrendaments. L'objectiu d'aquesta norma és assegurar que els arrendataris i els arrendadors proporcionin informació rellevant d'una forma que representi aquestes transaccions de manera fidel. La proposta de la NIIF 16 per a l'arrendatari és la d'un model únic, en què tots els arrendaments es registren en balanç i amb un impacte similar als actuals arrendaments financers (amortització del dret d'ús i despesa financera pel cost amortitzat del passiu). Tanmateix, per a l'arrendador la proposta és continuar amb el model dual, similar a l'actual NIC 17.

En la data actual, el Grup està analitzant tots els futurs impactes d'adopció d'aquesta norma i no és possible proporcionar una estimació raonable dels seus efectes fins que aquesta anàlisi estigui completa.

Responsabilitat de la informació i estimacions efectuades

Els comptes anuals de Criteria i els consolidats del Grup Criteria, corresponents a l'exercici 2015 han estat formulats pel Consell d'Administració en la reunió de 29 de febrer de 2016. Aquests comptes anuals estan pendents d'aprovació pel soci únic. No obstant això, el Consell d'Administració espera que siguin aprovats sense modificacions. Els comptes anuals de Criteria i els consolidats del Grup Criteria corresponents a l'exercici 2014 van ser aprovats per "la Caixa" el 14 de maig de 2015, i es presenten exclusivament a efectes comparatius amb la informació referida a l'exercici 2015.

En l'elaboració dels comptes anuals s'han utilitzat judicis, estimacions i assumpcions efectuats per l'Alta Direcció de Criteria i de les entitats consolidades per quantificar alguns actius, passius, ingressos, despeses i compromisos que hi estan registrats. Aquestes estimacions es refereixen, principalment, a:

- Les pèrdues per deteriorament de determinats actius financers i l'estimació de les garanties associades (Notes 11 a 13)
- La valoració dels fons de comerç i dels actius intangibles (Nota 19)
- La vida útil i les pèrdues per deteriorament d'altres actius intangibles i actius materials (Notes 18 i 19)
- Les pèrdues per deteriorament dels actius no corrents en venda (Nota 15)
- La valoració de les participacions en entitats multigrup i associades (Nota 16)
- Hipòtesis actuàries utilitzades en el càlcul dels passius per contractes d'assegurança (Nota 22)
- Hipòtesis actuàries utilitzades en el càlcul de passius i compromisos postocupació (Nota 23)
- El valor raonable de determinats actius i passius financers (Nota 2.2)
- La valoració de les provisions necessàries per a la cobertura de contingències laborals, legals i fiscals (Nota 23)
- El valor raonable dels actius, passius i passius contingents en el context de l'assignació del preu pagat en les combinacions de negoci (Nota 6)
- La despesa de l'impost de societats determinat sobre el tipus impositiu esperat al final d'any, i l'activació dels crèdits fiscals i la seva recuperabilitat (Nota 25)
- La determinació dels resultats de les participacions en societats associades (Nota 16).

Aquestes estimacions s'han fet en funció de la millor informació disponible en la data de preparació d'aquests comptes anuals, per bé que és possible que esdeveniments futurs obliguin a modificar-los en propers exercicis.

Els principis i les polítiques comptables i els criteris de valoració estan descrits a la Nota 2. No s'ha aplicat cap criteri que suposi una diferència respecte a aquests i que tingui un impacte material.

Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació

Les xifres corresponents a l'exercici anual de 2014, incloses en els comptes anuals adjunts de l'exercici 2015, es presenten exclusivament a efectes comparatius.

Els comptes anuals corresponents a l'exercici 2015 inclouen el registre de la combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU. A la Nota 6 es detallen els saldos de balanç integrats en la combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU a 1 de gener de 2015.

No s'ha produït cap canvi significatiu de normativa que afecti la comparació dels comptes anuals adjunts dels exercicis 2015 i 2014.

Reorganització del Grup "la Caixa"

Com s'indica a la Nota 1 dels Comptes Anuals Consolidats de l'exercici 2014, i com a part del procés de reorganització del Grup Fundació Bancària "la Caixa" dut a terme en l'exercici 2014, amb data 14 d'octubre de 2014 es va inscriure al Registre Mercantil de Barcelona el projecte de segregació pel qual Fundació Bancària "la Caixa" va segregar a favor de la Societat, entre altres actius i passius, la participació que tenia a CaixaBank i els instruments de deute dels quals era emissor (juntament amb els derivats de cobertura contractats per "la Caixa" i els ajustos de valoració vinculats a aquests instruments de deute), constitutius tots ells d'un negoci.

D'aquesta manera, Fundació Bancària "la Caixa" va passar a gestionar directament l'Obra Social que ha caracteritzat històricament "la Caixa", i la gestió de la resta de les activitats no vinculades a l'Obra Social va passar a fer-se a través d'una única entitat, Criteriacaixa, que va passar a ser holding no només de les participacions del Grup Fundació Bancària "la Caixa" en sectors diferents del financer, com fins ara, sinó també de la participació de "la Caixa" en CaixaBank i dels instruments de deute que tenia a "la Caixa" com a emissor.

La reorganització de les activitats del Grup Fundació Bancària "la Caixa" descrita anteriorment va originar el canvi de l'objecte social i de la composició dels actius i passius del Grup Criteriacaixa. D'acord amb les normes comptables aplicables a les operacions de fusió, escissió i segregació de negoci entre entitats que pertanyen a un mateix grup vigent a Espanya, es va aplicar retroactivitat comptable des de l'1 de gener de 2014 a la segregació del negoci no vinculat a l'Obra Social de "la Caixa" a favor de Criteriacaixa. En la Nota 1 dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2014 es detallen els impactes comptables d'aquesta reorganització en els estats financers consolidats de Criteriacaixa a 1 de gener de 2014. L'increment del patrimoni net atribuït a la societat dominant en la data esmentada és de 7.611 milions d'euros.

Estacionalitat de les transaccions i importància relativa

Les activitats de Criteriacaixa no tenen un caràcter cíclic o estacional rellevant. No obstant això, determinades taxes i gravàmens es registren com a despesa quan sorgeix l'obligació. Entre les més significatives destaquen les aportacions al Fons de Garantia de Dipòsits (FGD), les quals es registren el 31 de desembre de cada any, i l'impost de Béns Immobles, la despesa del qual es registra l'1 de gener de cada any. Les noves aportacions al Fons de Resolució Nacional (FRN) creat en l'exercici 2015 han estat registrades en l'últim trimestre de 2015, una vegada rebuda la comunicació del FROB que determinava l'import de la contribució.

D'altra banda, a l'hora de determinar la informació que s'ha de revelar en aquests estats financers anuals consolidats, s'ha tingut en compte la seva importància relativa en relació amb el mateix període comptable anual.

Participacions en el capital d'entitats de crèdit

El Grup Criteriacaixa no manté a 31 de desembre de 2015 cap participació directa igual o superior al 5% del capital o dels drets de vot en entitats de crèdit diferent de les participacions en societats dependents i associades que es detallen en els Annexos 1 i 2. No hi ha cap entitat de crèdit espanyola o estrangera, o grup en què s'integri una entitat de crèdit, que tingui una participació igual o superior al 5% del capital o dels drets de vot d'alguna de les entitats de crèdit que són societats dependents del Grup Criteriacaixa.

Coeficient de reserves mínimes

Durant tot l'exercici 2015, CaixaBank ha complert els mínims exigits per la normativa aplicable per a aquest coeficient.

Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit

En data 20 de juny de 2015 va entrar en vigor la Llei 11/2015, de 18 de juny, de recuperació i resolució d'entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió, la qual modifica el règim jurídic del Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit (FGD), conseqüència de la transposició de la Directiva 2014/49/UE, de 16 d'abril de 2014, que harmonitza determinats aspectes dels sistemes de garantia de dipòsits a escala europea. Aquesta Llei es complementa amb el Reial Decret 1012/2015, de 6 de novembre, que la desplega reglamentàriament i que modifica el Real Decret 2606/1996, de 20 de desembre, sobre Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit.

El Fons de Garantia de Dipòsits es divideix en dos compartiments estancs (i) el compartiment de garantia de dipòsits, els fons del qual es destinaran a les tasques encomanades per la Directiva, i (ii) el compartiment de garantia de valors, els fons dels quals es destinaran als titulars de valors o altres instruments financers confiats a una entitat de crèdit pels imports garantits.

En el cas del compartiment de garantia de dipòsits, s'estableix un nivell objectiu mínim que hauran d'assolir els seus recursos del 0,8 per cent dels dipòsits garantits abans del 3 de juliol de 2024. Aquest nivell es pot reduir al 0,5 per cent amb l'autorització prèvia de la Comissió Europea.

D'acord amb les modificacions introduïdes, la base de càlcul de les aportacions al Fons passa a determinar-se per les quanties efectivament garantides. Fins a 100.000 euros, els dipòsits no estan subjectes a absorció de pèrdues i tenen preferència de cobrament.

Les modificacions també preveuen que les aportacions anuals de les entitats al compartiment de garantia de dipòsits s'ajustin en funció del seu perfil de risc una vegada el Banc d'Espanya hagi desenvolupat els mètodes necessaris per al càlcul. Atès que la data màxima per a aquest desenvolupament és el 31 de maig de 2016, aquests ajustos no han estat aplicables a les aportacions corresponents a l'exercici 2015.

Respecte a l'aportació al Fons corresponent a l'exercici 2015, en la sessió de 2 de desembre de 2015 la Comissió Gestora del Fons va acordar fixar l'aportació anual al compartiment de garantia de dipòsits en l'1,6 per mil de la base de càlcul dels dipòsits efectivament garantits.

Les aportacions meritades en concepte de les aportacions assenyalades als paràgrafs anteriors en els exercicis 2015 i 2014 van pujar a 185.996 i 293.119 milers d'euros, respectivament (vegeu Nota 33), i s'han registrat el 31 de desembre de cada any.

Fons de Resolució Nacional

Conseqüència de la transposició de la Directiva 2014/59/UE, de 15 de maig de 2014, per la qual s'estableix un marc per a la reestructuració i la resolució d'entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió, és la creació d'un Fons de Resolució Nacional (FRN) a través de la Llei 11/2015, el qual té com a finalitat finançar les mesures de resolució que executi el FROB (Fons de Resolució Ordenada Bancària), que n'exerceix la gestió i l'administració. El Fons està finançat per les aportacions de les entitats de crèdit i les empreses de serveis d'inversió, i els seus recursos financers han d'assolir, almenys, l'1 per cent dels dipòsits garantits de totes les entitats no més tard del 31 de desembre de 2024.

A fi d'assolir aquest nivell, el FROB recaptarà, almenys anualment i amb inici en l'exercici 2015, contribucions ordinàries de les entitats, incloses les seves sucursals a la Unió Europea, prenent en consideració (i) la proporció que l'entitat representi sobre el total agregat de les entitats, en termes de passius totals, exclosos els recursos propis i l'import garantit de dipòsits, i (ii) el perfil de risc de cada entitat, el qual inclou una avaluació de la probabilitat de ser objecte de resolució, la complexitat de la seva estructura i resolubilitat, i indicadors de la situació financera i del nivell de risc, entre altres.

D'acord amb el calendari previst, el gener de 2016 l'Autoritat Única de Resolució Europea va iniciar plenament les seves operacions, havent-se fusionat a finals d'aquest mateix mes el FRN amb la resta de Fons Nacionals dels Estats membres de l'eurozona en un Fons Únic de Resolució Europeu. Les aportacions corresponents a l'exercici 2016 i següents es van fer a aquest Fons Europeu, i el FRN va quedar únicament per a les empreses de serveis d'inversió.

L'aportació meritada per aquest concepte en l'exercici 2015, segons la comunicació rebuda per part del FROB, puja a 93.000 milers d'euros (vegeu Nota 33).

Llançament d'oferta pública d'adquisició (OPA) sobre les accions ordinàries del banc portuguès BPI

El 17 de febrer de 2015 CaixaBank va anunciar en la *Comissão do Mercado de Valores Mobiliários* portuguesa (CMVM) la seva intenció de llançar una oferta pública d'adquisició (OPA) sobre les accions ordinàries del banc portuguès BPI.

L'OPA es va formular amb el caràcter de voluntària i per un preu en metàl·lic d'1,329 euros per acció. El preu ofert era la mitjana ponderada dels últims 6 mesos i, a l'efecte de la normativa portuguesa, es considerava com a preu equitatiu. L'OPA s'adreçava a tot el capital de BPI que no que pertany a CaixaBank i la seva eficàcia estava condicionada (i) a obtenir acceptacions que representessin més del 5,9% de les accions emeses –de manera que CaixaBank, juntament amb la seva participació actual del 44,1% del capital, superés el 50% del capital després de l'OPA– i (ii) a l'eliminació per part de la corresponent junta general d'accionistes de BPI de la limitació del 20% dels drets de vot que un accionista pot emetre, que estableix l'article 12.4 dels seus Estatuts. Perquè aquest límit sigui suprimit era necessari el vot favorable del 75% del capital present o representat en la corresponent Junta General d'Accionistes de BPI, en la qual CaixaBank només hi podia votar pel 20% dels drets de vot.

En data 18 de juny de 2015, CaixaBank va informar que el seu Consell d'Administració va acordar presentar davant la CMVM el desistiment del registre de la seva oferta d'adquisició sobre les accions de BPI anunciada el passat 17 de febrer, davant el fet que no s'ha acomplert la condició que s'eliminés el límit de drets de vot que un accionista pot emetre establert en els Estatuts de BPI, ja que la Junta General de BPI que va tenir lloc el dia anterior va acordar no eliminar aquesta limitació estatutària.

El dia 4 de febrer de 2016, CaixaBank valora positivament la decisió que ha pres el Consell d'Administració de BPI, a iniciativa de la seva Comissió Executiva, de recomanar als accionistes l'eliminació de la limitació de drets de vot dels Estatuts de BPI.

CaixaBank no ha pres cap decisió sobre la seva participació a BPI i es troba en aquest moment en una fase d'anàlisi de les alternatives estratègiques disponibles, tenint en compte els objectius del seu Pla Estratègic 2015-2018.

Acord de permuta entre CriteríaCaixa i CaixaBank sobre les participacions del Grupo Financiero Inbursa i de The Bank of East Asia

El dia 3 de desembre de 2015 el Patronat de la Fundació Bancària "la Caixa" i els Consells d'Administració de CriteríaCaixa i de CaixaBank van aprovar la celebració d'un contracte de permuta sota el qual CriteríaCaixa s'obligava a lliurar a CaixaBank el 9,9% d'accions de la mateixa CaixaBank titularitat de CriteríaCaixa i 642 milions d'euros en efectiu. Al seu torn, CaixaBank s'obligava a transmetre a CriteríaCaixa el 17,24% de The Bank of East Asia (BEA) i el 9,01% de Grupo Financiero Inbursa (GFI).

El Consell d'Administració de CaixaBank té previst proposar a la Junta General d'Accionistes de CaixaBank l'amortització, com a mínim, de les accions pròpies que adquireixi de Critería sota aquesta permuta (9,9%) i com a màxim el 10% del capital social que CaixaBank arribi a tenir en autocartera en aquest moment.

El tancament de la permuta està subjecte a (i) la modificació dels actuals acords subscrits per CaixaBank relatius a les seves participacions a BEA i GFI de manera que Critería ocupi la posició de CaixaBank, com a nou accionista d'aquests bancs i CaixaBank continui sent part com a soci bancari d'aquests bancs, (ii) l'obtenció de les autoritzacions regulatòries aplicables a Hong Kong i a Mèxic; (iii) l'autorització del Consell d'Administració de GFI a l'adquisició de les accions de GFI per part de Critería, i (iv) l'autorització del Banc Central Europeu per a l'adquisició per part de CaixaBank de les accions pròpies de CaixaBank, així com la posterior amortització d'aquestes, que el Consell d'Administració de CaixaBank preveu proposar a la seva pròxima Junta General d'Accionistes.

Després de l'operació, la participació de CriteríaCaixa en CaixaBank baixarà del 56,8% actual al 52%. Si es considera la participació *fully diluted* (tenint en compte el bo de CriteríaCaixa de 750 milions d'euros bescanviable en accions de CaixaBank amb venciment el novembre de 2017), aquesta baixaria del 54% al 48,9%.

Fets posteriors

Entre el 31 de desembre de 2015 i la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats no s'ha produït cap fet no descrit en la resta de notes explicatives de la Memòria.

2. Principis, polítiques comptables i criteris de valoració aplicats

En l'elaboració dels comptes anuals consolidats del Grup Criteriacaixa corresponents a l'exercici 2015 s'han aplicat els principis i polítiques comptables i criteris de valoració següents:

2.1. Combinacions de negocis i principis de consolidació

Els comptes anuals consolidats inclouen, a banda de les dades corresponents a la societat dominant, la informació corresponent a les entitats dependents, multigrup i associades. El procediment d'integració dels elements patrimonials d'aquestes societats es fa en funció del tipus de control o influència que s'hi exerceix.

Entitats dependents

El Grup considera entitats dependents aquelles sobre les quals es té capacitat de control. Aquesta capacitat de control es manifesta quan:

- es disposa del poder per dirigir-ne les activitats rellevants, és a dir, les que afecten de manera significativa el rendiment, per disposició legal, estatutària o acord;
- es té capacitat present, és a dir, pràctica, d'exercir els drets per fer servir aquell poder per tal d'influir en el seu rendiment,
- i a causa de la seva implicació, s'està exposat o es té dret a rendiments variables de l'entitat participada.

Generalment, els drets de vot proporcionen el poder per dirigir les activitats rellevants d'una entitat participada. Per al seu còmput, es tenen en compte tots els drets de vot, directes i indirectes, inclosos els potencials, com, per exemple, opcions de compra adquirides sobre instruments de capital de la participada. En determinades situacions, es pot tenir el poder per dirigir les activitats sense disposar de la majoria dels drets de vot.

En aquests casos es valora si de manera unilateral es té la capacitat pràctica per dirigir les seves activitats rellevants. Entre aquestes activitats rellevants, hi ha les financeres, les operatives o les relacionades amb el nomenament i la remuneració dels òrgans de direcció, entre altres.

Els comptes anuals de les entitats dependents es consoliden, sense excepcions per raons de la seva activitat, amb els de Criteriacaixa mitjançant el mètode d'integració global, que consisteix en l'agregació dels actius, passius i patrimoni net, ingressos i despeses, de naturalesa similar, que consten en els seus comptes anuals individuals. El valor en llibres de les participacions, directes i indirectes, en el capital de les entitats dependents s'elimina amb la fracció del patrimoni net de les entitats dependents que aquelles representen. La resta de saldos i transaccions entre les societats consolidades s'eliminen en el procés de consolidació.

La participació de tercers en el patrimoni i en els resultats de l'exercici del Grup Criteriacaixa es presenta en els capítols «Interessos minoritaris» del balanç consolidat i «Resultat atribuït a interessos minoritaris» del compte de pèrdues i guanys, respectivament (vegeu la Nota 24).

Pel que fa a la consolidació dels resultats de les entitats dependents adquirides en l'exercici, s'efectua per l'import del resultat generat des de la data d'adquisició. De manera anàloga, els resultats de les entitats dependents que deixen de ser-ho en l'exercici es consoliden per l'import del resultat generat des de l'inici de l'exercici i fins a la data en què es perd el control.

Les adquisicions i les alienacions, quan no impliquen un canvi de control en l'entitat participada, es registren com a operacions patrimonials i no es reconeix cap pèrdua ni guany en el compte de pèrdues i guanys. La diferència entre la contraprestació lliurada o rebuda i la disminució o l'augment dels interessos minoritaris, respectivament, es reconeix en reserves.

La NIIF 10 estableix que, quan es produeix la pèrdua de control d'una entitat dependent, els actius, els passius, els interessos minoritaris i les altres partides que puguin estar reconegudes en ajustos per valoració s'han de donar de baixa del balanç consolidat i s'ha de registrar el valor raonable de la contraprestació rebuda, així com de qualsevol inversió romanent. La diferència entre aquests dos valors es reconeix en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Quant a les aportacions no monetàries a entitats controlades conjuntament, l'IASB ha reconegut l'existència d'un conflicte normatiu entre la NIC 27, que estableix que, en cas de pèrdua de control, la participació romanent es valori al seu valor raonable i es registri en el compte de pèrdues i guanys el resultat complet de l'operació, i el paràgraf 48 de la NIC 31, juntament amb la interpretació SIC 13, que, per a transaccions sota el seu abast, únicament permet reconèixer la part del resultat atribuïble a la participació posseïda per la resta de participants en l'entitat controlada conjuntament. El Grup ha optat per aplicar de forma consistent a les transaccions que es trobin dins l'abast d'aquestes normes el que estableix la NIC 27.

L'Annex 1 d'aquesta Memòria facilita informació rellevant sobre aquestes entitats. La informació correspon a les últimes dades disponibles reals o estimades en el moment de redactar aquesta Memòria.

Negocis conjunts (entitats multigrup)

El Grup considera entitats multigrup les entitats que no són dependents i que, per un acord contractual, controla juntament amb altres accionistes. En aquests casos, les decisions sobre les activitats rellevants exigeixen generalment el consentiment unànim dels partícips que comparteixen el control. El Grup participa en el 67% del capital social d'Inversiones Alaris, SL, capçalera d'un grup d'entitats que opera en el ram assistencial, i, en virtut d'un pacte d'accionistes amb altres socis, la considera com una entitat multigrup, malgrat que té la majoria dels drets de vot. Aquesta entitat és l'única rellevant que compleix aquesta casuística a 31 de desembre de 2015.

L'amortització dels actius intangibles de vida útil definida identificats com a conseqüència de l'elaboració d'un *Purchase Price Allocation* – PPA per a l'assignació del preu d'adquisició pagat s'efectua amb càrrec al capítol «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació» del compte de pèrdues i guanys.

L'Annex 3 i, si s'escau, la Nota 16 d'aquesta Memòria proporcionen informació rellevant sobre aquestes societats. Per a les societats cotitzades en borsa s'indiquen les dades públiques més recents. Per a la resta, la informació correspon a les últimes dades disponibles reals o estimades en el moment de redactar aquesta Memòria.

Entitats associades

Les entitats associades són aquelles sobre les quals el Grup Criteriacaixa, directament o indirectament, exerceix influència significativa i no són entitats dependents o multigrup. La influència significativa es fa palesa, en la majoria dels casos, mitjançant una participació igual o superior al 20% dels drets de vot de l'entitat participada. Si els drets de vot són inferiors al 20%, la influència significativa s'evidenciarà si es produeix alguna de les circumstàncies assenyalades en la NIC 28. Algunes circumstàncies que habitualment posen de manifest l'existència d'influència significativa són el fet de tenir representació en el Consell d'Administració, participar en els processos de fixació de polítiques de la participada, l'existència de transaccions d'importància relativa entre l'entitat i la participada, l'intercanvi de personal directiu o el subministrament d'informació tècnica essencial.

Excepcionalment, no tenen la consideració d'entitats associades aquelles entitats en les quals es mantenen drets de vot a l'entitat participada superiors al 20%, però en les quals es pot demostrar clarament que aquesta influència no existeix, i, per tant, el Grup Criteriacaixa no disposa del poder d'intervenir en les polítiques financeres i operatives. Partint d'aquests criteris, a 31 de desembre de 2015, el Grup manté diverses participacions entre el 20 i el 49,9% classificades en el balanç de situació en el capítol «Actius financers disponibles per a la venda», i la més significativa és la participació en el Grup Isolux.

Les inversions més representatives en les quals es té influència significativa amb un percentatge inferior al 20% són les següents:

- Bank of East Asia (BEA): la relació amb aquesta participada es va iniciar el 2007 i va ser reclassificada a entitat associada el 2009. Amb aquesta entitat bancària hi ha un acord estratègic i exclusiu de col·laboració, pel qual BEA és la plataforma d'expansió bancària del Grup CaixaBank en la zona Àsia-Pacífic. En aquest marc, està iniciant la seva activitat una *joint venture* dedicada a finançar la compra d'automòbils en el mercat xinès amb BEA i Brilliance Automotive, fabricant xinès d'automòbils, i CaixaBank Consumer Finance, filial de CaixaBank. D'altra banda, el President de Criteriacaixa és membre del Consell d'Administració i de la Comissió de Nomenaments de BEA. Així mateix, s'han establert acords de col·laboració entre les fundacions de la participada i la Fundació Bancària "la Caixa" (anteriorment "la Caixa"). A 31 de desembre de 2015, la participació de CaixaBank és del 17,24% (vegeu Nota 1 – Acord de permuta d'actius entre Criteriacaixa i CaixaBank).
- Erste Bank: la relació amb aquesta participada es va iniciar el 2008 i es va reclassificar com a entitat associada el 2009. Hi ha un acord de col·laboració preferent entre l'accionista de control d'Erste Bank (la Fundació Erste) i CaixaBank que formalitza el caràcter amistós i l'orientació a llarg termini de la inversió, un acord de cooperació empresarial i comercial entre Erste Bank i CaixaBank, i un acord de col·laboració entre la Fundació Erste i "la Caixa" (actualment la Fundació Bancària "la Caixa"). De conformitat amb aquest acord de col·laboració preferent, CaixaBank té dret a designar un conseller en el Consell de Vigilància d'Erste Bank. El desembre de 2014, CaixaBank va reforçar el seu acord estratègic amb la Fundació Erste mitjançant una modificació a l'acord de col·laboració preferent. De conformitat amb el nou acord, CaixaBank té dret a designar un segon conseller en el Consell de Vigilància d'Erste Bank. CaixaBank votarà en la Junta General d'Accionistes en el mateix sentit que la Fundació Erste pel que fa únicament a l'elecció de membres del Consell de Vigilància. Amb aquest acord, CaixaBank va entrar a formar part del grup de socis estables del banc austríac, juntament amb un grup de caixes austríaques i algunes de les seves fundacions, i el holding WSW, i conjuntament mantenen una participació de prop del 30% del capital. A 31 de desembre de 2015, la participació de CaixaBank és del 9,92%.

- GF Inbursa: la relació amb aquesta participada es va iniciar el 2008 amb l'entrada en el seu capital, amb una participació del 20%, i es va classificar des de llavors com a associada. CaixaBank té establert un pacte d'accionistes amb els seus accionistes de control. El 2013, CaixaBank va efectuar la venda d'un percentatge lleugerament superior a la meitat de la seva participació inicial i es va modificar el pacte d'accionistes subscrit el 2008 per adaptar-lo a la nova situació accionarial. El Consell d'Administració de GF Inbursa té dos membres vinculats a CaixaBank, un dels quals també és membre del Comitè d'Auditoria de GF Inbursa. Així mateix, un directiu de CaixaBank que ha estat designat a GF Inbursa per facilitar l'intercanvi d'informació i coneixements tècnics entre ambdues entitats, forma part del seu Comitè de Direcció. A 31 de desembre de 2015, la participació de CaixaBank és del 9,01% (vegeu Nota 1 – Acord de permuta d'actius entre Criteriacaixa i CaixaBank).
- Repsol: CaixaBank, amb una participació a 31 de desembre de 2015 del 12,14%, és actualment el màxim accionista de Repsol i ha ocupat històricament des de la seva fundació una posició rellevant en el seu accionariat i en el seu Consell d'Administració. El President del Grup Criteriacaixa és Conseller de Repsol, i també és Vicepresident primer del Consell d'Administració i membre de la Comissió Delegada. A més, CaixaBank disposa d'un segon Conseller al Consell d'Administració de Repsol, que és membre de la Comissió de Nomenaments, de la Comissió de Retribucions i de la Comissió de Sostenibilitat. D'altra banda, Repsol i el Grup tenen un acord d'accionistes que instrumenta el control conjunt de Gas Natural SDG, SA.

En els comptes anuals consolidats, les entitats associades es valoren mitjançant el mètode de la participació, és a dir, per la fracció del seu net patrimonial que representa la participació del Grup en el seu capital, una vegada considerats els dividendes percebuts i altres eliminacions patrimonials. En el cas de transaccions amb una entitat associada, les pèrdues i guanys corresponents s'eliminen en el percentatge de participació del Grup en el seu capital. S'imputa en el compte de resultats del Grup la part proporcional segons la participació econòmica del resultat de les entitats associades.

El Grup no ha utilitzat estats financers d'entitats per a les quals s'aplica el mètode de la participació, que es refereixin a una data diferent de la de la societat dominant del Grup.

L'amortització dels actius intangibles de vida útil definida identificats com a conseqüència de l'elaboració d'un *Purchase Price Allocation* – PPA per a l'assignació del preu d'adquisició pagat s'efectua amb càrrec al capítol «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació» del compte de pèrdues i guanys.

L'Annex 2 i, si s'escau, la Nota 16 d'aquesta Memòria faciliten informació rellevant sobre aquestes societats. Per a les societats cotitzades en borsa s'indiquen les dades públiques més recents. Per a la resta, la informació correspon a les últimes dades disponibles reals o estimades en el moment de redactar aquesta Memòria.

Entitats estructurades

Una entitat estructurada és aquella entitat que ha estat dissenyada de manera que els drets de vot i altres drets similars no siguin el factor primordial a l'hora de decidir qui controla l'entitat, per exemple en cas que els drets de vot es refereixin només a tasques administratives i les activitats rellevants es gestionin a través d'acords contractuals.

En els casos en què el Grup constitueix entitats, o participa d'aquestes entitats, per tal de permetre l'accés als clients a determinades inversions o per transmetre a tercers alguns riscos, s'analitza si hi ha control sobre l'entitat participada i, per tant, si aquesta ha de ser o no objecte de consolidació.

- *Entitats estructurades consolidables:*

Per tal de determinar si sobre una entitat estructurada hi ha control, i per tant s'ha de consolidar en el Grup, s'analitzen els drets contractuals existents diferents dels drets de vot. Per fer-ho, es consideren el disseny i el propòsit de cada entitat, així com, entre altres, l'evidència de la capacitat per dirigir activitats rellevants, possible existència de relacions especials o la capacitat per influir en l'import dels rendiments a què es troba exposat.

Es produeixen casos en què el Grup té una exposició alta als rendiments variables existents i manté el poder de decisió sobre l'entitat, o bé de manera directa, o bé a través d'un agent. És el cas dels fons de titulització. La informació relativa a aquests fons, els suports financers atorgats als vehicles i la seva motivació estan detallats a la Nota 27.2. A 31 de desembre de 2015 no hi ha acords de suport financer significatius addicionals a un altre tipus d'entitats estructurades consolidades que les descrites anteriorment.

- *Entitats estructurades no consolidables:*

El Grup constitueix vehicles per tal de permetre l'accés als seus clients a determinades inversions o per a la transmissió de riscos o altres finalitats. Atès que sobre aquests vehicles el Grup no manté el control ni compleix els criteris per a la seva consolidació que es defineixen en la NIIF 10, no es consoliden.

A 31 de desembre de 2015, el Grup no té interessos ni ha concedit suport financer a entitats estructurades no consolidables que siguin significatius.

Combinacions de negocis

Les normes comptables defineixen les combinacions de negocis com la unió de dues o més entitats en una única entitat o grup d'entitats, en què l'«entitat adquirent» és la que, en la data d'adquisició, assumeix el control d'una altra entitat.

Per a aquelles combinacions de negocis en què el Grup adquireix el control, es procedeix a determinar el cost de la combinació, que generalment coincidirà amb el valor raonable de la contraprestació transferida. Aquesta contraprestació estarà integrada pels actius lliurats, els passius assumits davant els anteriors propietaris del negoci adquirit i els instruments de capital emesos per l'entitat adquirent.

També s'avalua, en la data d'adquisició, la diferència entre:

- i) la suma del valor raonable de la contraprestació transferida, dels interessos minoritaris i de les participacions prèvies mantingudes en l'entitat o el negoci adquirit.
- ii) L'import net dels actius identificables adquirits i dels passius assumits, mesurats al seu valor raonable.

La diferència positiva entre i) i ii) es registra en l'epígraf «Actiu intangible – Fons de comerç» del balanç de situació, sempre que no sigui possible l'assignació a elements patrimonials concrets o a actius intangibles identificables de l'entitat o el negoci adquirit. Si la diferència és negativa, es registra en l'epígraf «Diferència negativa en combinacions de negocis» del compte de pèrdues i guanys.

2.2. Instruments financers

Classificació dels actius i passius financers

Els actius financers es presenten en el balanç de situació en les diferents categories en què es classifiquen a l'efecte de la seva gestió i valoració: «Cartera de negociació», «Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys», «Actius financers disponibles per a la venda», «Inversions creditícies» i «Cartera d'inversió a venciment», llevat que s'hagin de presentar com a «Actius no corrents en venda» o corresponguin a «Caixa i dipòsits en bancs centrals», «Ajustos a actius financers per macrocobertures» o «Derivats de cobertura», que es presenten de manera independent.

Al seu torn, els passius financers es classifiquen en les categories següents: «Cartera de negociació», «Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys» i «Passius financers a cost amortitzat», llevat que s'hagin de presentar com a «Passius associats amb actius no corrents en venda» o corresponguin a «Ajustos a passius financers per macrocobertures» o «Derivats de cobertura», que es presenten de manera independent.

Cartera de negociació: està integrada principalment pels actius i passius financers adquirits/emesos amb la intenció d'efectuar-los a curt termini o que formen part d'una cartera d'instruments financers, identificats i gestionats conjuntament, per a la qual hi ha evidència d'actuacions recents dirigides a obtenir guanys a curt termini. També es consideren cartera de negociació les posicions curtes de valors com a conseqüència de vendes d'actius adquirits temporalment amb pacte de retrocessió no opcional o de valors rebuts en préstec. Finalment, es consideren cartera de negociació els derivats actius i passius que no compleixen la definició de contracte de garantia financera ni han estat designats com a instruments de cobertura.

Altres actius i passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys: s'hi inclouen els instruments financers designats pel Grup Criteriacaixa en el seu reconeixement inicial, com per exemple els actius o passius financers híbrids que s'han de valorar íntegrament pel seu valor raonable, així com els actius financers que es gestionen conjuntament amb «Passius per contractes d'assegurances» valorats a valor raonable, o amb derivats financers per reduir l'exposició a variacions en el valor raonable, o es gestionen conjuntament amb passius financers i derivats a fi de reduir l'exposició global al risc de tipus d'interès. En general, s'inclouen en aquesta categoria tots els actius financers que, en classificar-se en aquesta, veuen eliminades o reduïdes significativament les incoherències en el seu reconeixement o valoració (asimetries comptables). Els instruments financers d'aquesta categoria hauran d'estar sotmesos, permanentment, a un sistema de mesurament, gestió i control de riscos i resultats, integrat i consistent, que permeti comprovar que el risc es redueix efectivament. Els actius i els passius financers només es poden incloure en aquesta cartera en la data d'adquisició o quan s'originen.

Actius financers disponibles per a la venda: està integrada pels valors representatius de deute i instruments de capital que no s'han classificat en altres categories.

Inversions creditícies: inclou el finançament atorgat a tercers amb origen en les activitats típiques de crèdit i préstec efectuades pel Grup CaixaBank, els deutes contrets amb aquest per part dels compradors de béns i pels usuaris dels serveis que presta i pels valors representatius de deute no cotitzats o que cotitzen en mercats que no són suficientment actius.

Cartera d'inversió a venciment: recull els valors representatius de deute negociats en un mercat actiu amb venciment fix i fluxos d'efectiu d'un import determinat o determinable, que es té la intenció i la capacitat demostrada de conservar en cartera fins a la data de venciment.

Passius financers a cost amortitzat: es registren els passius financers que no s'han classificat com a cartera de negociació o com a altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys. Els saldos que es registren en aquesta categoria responen a l'activitat típica de captació de fons de les entitats de crèdit, independentment de la forma d'instrumentalització i el termini de venciment.

Valoració dels instruments financers i registre de les variacions sorgides en la seva valoració posterior

Tots els instruments financers es registren inicialment pel seu valor raonable, que, llevat d'evidència en contra, coincideix amb el preu de la transacció, que majoritàriament és la data de contractació. L'entitat no s'ha reconegut cap actiu ni passiu financer el valor raonable del qual difereixi del preu de la transacció i no s'hagi avaluat mitjançant metodologies i hipòtesis que permetin la seva classificació en el Nivell I i Nivell II. Per tant, no s'ha reconegut cap guany ni pèrdua per reflectir les modificacions dels factors utilitzats en la valoració que els participants en mercat tindrien en compte a l'hora de fixar el preu de l'actiu o passiu.

Posteriorment, en una data determinada, el valor raonable d'un instrument financer correspon a l'import pel qual podria ser lliurat, si es tracta d'un actiu, o liquidat, si es tracta d'un passiu, en una transacció efectuada entre parts interessades, informades en la matèria, que actuïn en condicions d'independència mútua. La referència més objectiva del valor raonable d'un instrument financer és el preu que es pagaria per ell en un mercat actiu, transparent i profund, per la qual cosa s'agafa el preu de cotització o preu de mercat.

Quan no hi hagi preu de mercat, per estimar-ne el valor raonable es recorre al preu de transaccions recents d'instruments anàlegs i, en cas que no n'hi hagi, a models de valoració suficientment contrastats i reconeguts per la comunitat financera internacional, considerant les característiques específiques de l'instrument que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de risc associat a aquest.

Excepte en els derivats de negociació, totes les variacions en el valor dels instruments financers per raó de la meritació d'interessos i conceptes assimilats es registren en els capítols «Interessos i rendiments assimilats» o «Interessos i càrregues assimilades», segons que correspongui, del compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què es va produir la meritació. Els dividends percebuts d'altres societats es registren en el capítol «Rendiment d'instruments de capital» del compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què neix el dret a percebre'ls.

Les variacions en les valoracions que es produeixin després del registre inicial per causes diferents de les esmentades en el paràgraf anterior es tracten com es descriu a continuació, en funció dels tipus dels actius i passius financers:

- Els instruments financers inclosos en la «Cartera de negociació», «Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys» i «Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys» es valoren inicialment pel seu valor raonable i, posteriorment, les variacions que es produeixen en el mateix es registren amb contrapartida en el capítol «Resultats d'operacions financeres (net)» del compte de pèrdues i guanys.

- Per la seva part, els instruments financers inclosos en «Actius financers disponibles per a la venda» es valoren inicialment pel seu valor raonable i, posteriorment, les variacions que s'hi produeixen, netes del seu impacte fiscal, es registren amb contrapartida en els epígrafs de «Patrimoni net. Ajustos per valoració – Actius financers disponibles per a la venda» i «Patrimoni net. Ajustos per valoració – Diferències de canvi» del balanç de situació.
- Els derivats es registren en el balanç de situació pel seu valor raonable. En el moment de la seva contractació, i llevat de prova en contra, el preu de transacció és el seu valor raonable i es registren com un actiu si aquest és positiu o com un passiu si és negatiu. En cas que en el moment de la contractació el seu preu difereixi del seu valor raonable, la diferència es registra immediatament en el compte de pèrdues i guanys per als derivats classificats en els nivells 1 i 2 de la jerarquia de valor raonable (vegeu l'apartat «Valor raonable dels instruments financers» d'aquesta mateixa Nota).

Els canvis posteriors del valor raonable dels derivats es registren en el compte de pèrdues i guanys en el capítol «Resultats d'operacions financeres (net)», llevat de si es tracta de derivats de cobertura de fluxos d'efectiu que es registren nets del seu impacte fiscal a l'epígraf «Patrimoni net. Ajustos per valoració – Cobertures de fluxos d'efectiu» del balanç de situació.

Els derivats implícits en altres instruments financers o en altres contractes es registren separatament com a derivats quan els seus riscos i característiques no estan estretament relacionats amb els de l'instrument o contracte principal, i sempre que es pugui donar un valor raonable fiable al derivat implícit considerat de forma independent.

- Els instruments financers inclosos en la cartera d'«Inversions creditícies», «Cartera d'inversions a venciment» i «Passius financers a cost amortitzat» es valoren al seu cost amortitzat. El cost amortitzat és el cost d'adquisició corregit, en més o en menys segons el cas, pels reemborsaments de principal i la part imputada en el compte de pèrdues i guanys, mitjançant la utilització del mètode del tipus d'interès efectiu, de la diferència entre l'import inicial i el valor de reemborsament al venciment. A més, el cost amortitzat es minora per l'import de les correccions de valor motivades pel deteriorament experimentat pels actius.

El tipus d'interès efectiu és el tipus d'actualització que iguala exactament el valor inicial d'un instrument financer amb els fluxos d'efectiu estimats per tots els conceptes fins al venciment o la cancel·lació. Per als instruments financers a tipus d'interès fix, el tipus d'interès efectiu coincideix amb el tipus d'interès contractual més, si escau, les comissions i els costos de transacció que formin part del rendiment financer. Per calcular el tipus d'interès efectiu dels instruments financers a tipus d'interès variable, s'utilitza el tipus d'interès variable com si fos fix fins a la propera revisió del tipus d'interès de referència.

Valor raonable dels instruments financers

A continuació es presenta a 31 de desembre de 2015 i 2014 el valor raonable dels instruments financers, així com el seu corresponent valor en llibres:

Actius

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Valor en llibres	Valor raonable	Valor en llibres	Valor raonable
Cartera de negociació (Nota 10)	13.532.064	13.532.064	12.256.760	12.256.760
Valors representatius de deute	3.255.486	3.255.486	2.049.774	2.049.774
Instruments de capital	470.387	470.387	32.616	32.616
Derivats de negociació	9.806.191	9.806.191	10.174.370	10.174.370
Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	1.565.960	1.565.960	937.043	937.043
Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	63.431.792	63.431.792	71.527.174	71.527.174
Valors representatius de deute	59.239.951	59.239.951	67.095.389	67.095.389
Instruments de capital	4.191.841	4.191.841	4.431.785	4.431.785
Inversions creditícies (Nota 12)	209.777.635	239.102.924	193.561.624	219.250.738
Dipòsits en entitats de crèdit	7.901.347	7.901.347	4.602.348	4.602.348
Crèdit a la clientela	200.948.633	230.218.991	187.381.880	212.832.001
Valors representatius de deute	927.655	982.586	1.577.396	1.816.389
Cartera d'inversió a venciment (Nota 13)	3.820.114	3.861.116	9.608.489	9.810.381
Derivats de cobertura (Nota 14)	3.900.123	3.900.123	5.148.173	5.148.173
Total	296.027.688	325.393.979	293.039.263	318.930.269

Passius

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Valor en llibres	Valor raonable	Valor en llibres	Valor raonable
Cartera de negociació (Nota 10)	12.204.195	12.204.195	11.974.880	11.974.880
Derivats de negociació	9.502.512	9.502.512	10.105.414	10.105.414
Posicions curtes de valors	2.701.683	2.701.683	1.869.466	1.869.466
Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	2.075.402	2.075.402	1.442.391	1.442.391
Passius financers a cost amortitzat (Nota 21)	260.597.831	263.349.878	254.720.594	259.959.268
Dipòsits de bancs centrals	23.753.214	23.753.214	12.156.872	12.156.872
Dipòsits d'entitats de crèdit	13.638.162	13.638.162	15.127.958	15.127.958
Dipòsits de la clientela	183.853.543	186.632.755	179.756.952	184.121.207
Dèbits representats per valors negociables	30.431.596	30.195.505	34.526.432	35.219.758
Passius subordinats	5.851.173	5.964.207	8.902.714	9.001.942
Altres passius financers	3.070.143	3.166.035	4.249.666	4.331.531
Derivats de cobertura (Nota 14)	771.299	771.299	896.653	896.653
Total	275.648.727	278.400.774	269.034.518	274.273.192

Tots els instruments financers es classifiquen en un dels nivells següents en funció de la metodologia utilitzada en l'obtenció del valor raonable:

Nivell I: a partir de preus cotitzats en mercats actius.

Nivell II: mitjançant tècniques de valoració en les quals les hipòtesis considerades corresponen a dades de mercat observables directament o indirectament, o preus cotitzats en mercats actius per a instruments similars.

Nivell III: mitjançant tècniques de valoració en les quals algunes de les hipòtesis significatives no estan recolzades en dades directament observables en el mercat.

El desglossament dels instruments financers mantinguts pel Grup Criteriacaixa a 31 de desembre de 2015 i 2014 en funció del mètode de càlcul del valor raonable és el següent:

Actius

(Milers d'euros)	31-12-2015			31-12-2014		
	Nivell I	Nivell II	Nivell III	Nivell I	Nivell II	Nivell III
Cartera de negociació (Nota 10)	3.766.407	9.765.657	0	1.603.397	10.653.363	0
Valors representatius de deute	3.253.648	1.838		1.558.521	491.253	
Instruments de capital	470.387			32.616		
Derivats de negociació	42.372	9.763.819		12.260	10.162.110	
Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	1.565.960			937.043		
Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	61.325.223	1.325.228	781.341	68.730.393	1.825.978	970.803
Valors representatius de deute	57.995.922	1.241.533	2.496	65.252.608	1.824.821	17.960
Instruments de capital	3.329.301	83.695	778.845	3.477.785	1.157	952.843
Inversions creditícies (Nota 12)	478.302	183.430	238.441.192	1.744.887	12.882	217.492.969
Dipòsits en entitats de crèdit			7.901.347			4.602.348
Crèdit a la clientela			230.218.991			212.832.001
Valors representatius de deute	478.302	183.430	320.854	1.744.887	12.882	58.620
Cartera d'inversió a venciment (Nota 13)	264.168	3.431.426	165.522	3.678.326	5.740.486	391.569
Derivats de cobertura (Nota 14)		3.900.123			5.148.173	
Total	67.400.060	18.605.864	239.388.055	76.694.046	23.380.882	218.855.341

Passius

(Milers d'euros)

	31-12-2015			31-12-2014		
	Nivell I	Nivell II	Nivell III	Nivell I	Nivell II	Nivell III
Cartera de negociació (Nota 10)	2.786.573	9.417.622	0	1.862.449	10.112.431	0
Derivats de negociació	84.890	9.417.622		35.978	10.069.436	
Posicions curtes de valors	2.701.683			1.826.471	42.995	
Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	2.075.402			1.442.391		
Passius financers a cost amortitzat (Nota 21)	0	0	263.349.878	0	0	259.959.268
Dipòsits de bancs centrals			23.753.214			12.156.872
Dipòsits d'entitats de crèdit			13.638.162			15.127.958
Dipòsits de la clientela			186.632.755			184.121.207
Dèbits representats per valors negociables			30.195.505			35.219.758
Passius subordinats			5.964.207			9.001.942
Altres passius financers			3.166.035			4.331.531
Derivats de cobertura (Nota 14)		771.299			896.653	
Total	4.861.975	10.188.921	263.349.878	3.304.840	11.009.084	259.959.268

Procés de determinació del valor raonable

El procés de determinació del valor raonable establert en l'Entitat assegura que els actius i els passius són valorats adequadament. S'ha establert una estructura de comitès en què es basa el procés de proposta i aprovació per a la contractació d'instruments financers en el mercat. Els inputs de mercat i altres paràmetres i metodologies de valoració i quantificació de riscos, així com els condicionants del registre de les operacions i possibles impactes de caràcter comptable, jurídic o fiscal, són objecte d'anàlisi per part de les àrees responsables i de manera prèvia a l'autorització. Els aspectes associats a la valoració d'instruments derivats i instruments de renda fixa són responsabilitat d'una unitat independent, organitzativament situada a l'Àrea de Riscos de CaixaBank, que comunica les decisions adoptades a l'entorn de gestió on el nou producte hagi de ser objecte de contractació. Sense cap menyscabament de l'autonomia i independència en la seva presa de decisions respecte de l'exercici de la funció de valoració i quantificació de riscos, aquesta anàlisi comporta un procés de contrast, conciliació i, en la mesura que es pugui, de consens amb les Àrees de negoci.

Per al Grup Criteriacaixa, la majoria d'instruments financers registrats com a actius financers disponibles per a la venda tenen com a referència objectiva per a la determinació del seu valor raonable les cotitzacions de mercats actius (Nivell 1) i, per tant, per determinar-ne el valor raonable s'utilitza el preu que se'n pagaria en un mercat organitzat, transparent i profund («el preu de cotització» o «el preu de mercat»). S'inclouen en aquest nivell, de manera general, els valors representatius de deute amb mercat líquid, els instruments de capital cotitzat i els derivats negociats en mercats organitzats, així com els fons d'inversió.

Respecte dels instruments classificats en el Nivell 2 per als quals no hi ha un preu de mercat, el valor raonable s'estima recorrent a preus cotitzats recents d'instruments anàlegs i a models de valoració suficientment contrastats i reconeguts per la comunitat financera internacional, considerant les peculiaritats específiques de l'instrument que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de riscos associats a aquest. D'aquesta manera, el valor raonable dels derivats OTC (*over the counter*) i d'instruments financers (principalment valors representatius de deute) negociats en mercats organitzats poc transparents es determina mitjançant la utilització de mètodes, com per exemple el «valor actual net» (VAN), en què cada flux s'estima i es descompta tenint en compte el mercat al qual pertany, l'índex a què fa referència i el risc de crèdit assumit amb l'emissor o la contrapartida, o models de determinació de preus d'opcions basats en paràmetres observables en el mercat, com per exemple Black'76 per a *caps*, *floors* i *swaptions*; *black-scholes* per a opcions de renda variable i tipus de canvi. Gairebé la totalitat d'instruments financers registrats com a derivats de negociació i derivats de cobertura es valoren d'acord amb el criteri expressat del Nivell 2.

Per a l'obtenció del valor raonable de la resta d'instruments financers classificats en el nivell 3, per a la valoració dels quals no hi ha dades observables directament en el mercat, s'utilitzen tècniques alternatives, entre les quals hi ha la sol·licitud de preu a l'entitat comercialitzadora o la utilització de paràmetres de mercat corresponents a instruments amb un perfil de risc assimilable a l'instrument objecte de valoració, ajustats amb l'objectiu de recollir els diferents riscos intrínsecs.

Pel que fa als instruments de capital no cotitzats, classificats en el nivell 3, es considera que el seu cost d'adquisició minorat per qualsevol pèrdua per deteriorament obtinguda partint de la informació pública disponible és la millor estimació del seu valor raonable.

A continuació es presenten els principals mètodes de valoració, hipòtesis i inputs utilitzats en l'estimació del valor raonable segons el tipus d'instrument financer de què es tracti, i els corresponents saldos a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Actius

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014		
	Nivells 2 i 3	Nivells 2 i 3	Principals tècniques de valoració	Principals inputs utilitzats
Cartera de negociació (Nota 10)	9.765.657	10.653.363		
Valors representatius de deute	1.838	491.253	Mètode del Valor Present	Tipus d'interès de mercat i primes de risc. Comparables de mercat
Derivats de negociació	9.763.819	10.162.110	Swaps: Mètode del valor present; Opcions sobre tipus de canvi: Model de <i>Black-Scholes</i> ; Opcions sobre tipus d'interès: Model de Black; Opcions sobre índexs i accions: Model de <i>Black-Scholes</i> , volatilitat local, Model de Heston; Opcions sobre taxes d'inflació: Model de Black Normal; Crèdit: Descompte de Fluxos i Intensitat de <i>Default</i>	Dades observables de mercat, correlacions (renda variable), dividendes (renda variable)
Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	2.106.569	2.796.781		
Valors representatius de deute	1.244.029	1.842.781	Mètode del Valor Present	Dades observables de mercat (tipus d'interès, primes de riscos, comparables de mercat), <i>Net Asset Value</i> o Valor Teòric Comptable
Instrumentes de capital	862.540	954.000		
Derivats de cobertura (Nota 14)	3.900.123	5.148.173	Swaps: Mètode del Valor Present; Opcions sobre tipus d'interès: Model de Black	Dades observables de mercat
Total	15.772.349	18.598.317		

Passius

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014	Principals tècniques de valoració	Principals inputs utilitzats
	Nivells 2 i 3	Nivells 2 i 3		
Cartera de negociació (Nota 10)	9.417.622	10.112.431		
Derivats de negociació	9.417.622	10.069.436	<i>Swaps</i> : Mètode del valor present; Opcions sobre tipus de canvi: Model de <i>Black-Scholes</i> ; Opcions sobre tipus d'interès: Model de Black; Opcions sobre índexs i accions: Model de <i>Black-Scholes</i> , Volatilitat Local, Model de Heston; Opcions sobre taxes d'inflació: Model de Black Normal; Crèdit: Descompte de Fluxos i Intensitat de <i>Default</i>	Dades observables de mercat, correlacions (renda variable), dividendes (renda variable)
Posicions curtes de valors	0	42.995	Mètode del Valor Present	Dades observables de mercat
Derivats de cobertura (Nota 14)	771.299	896.653	<i>Swaps</i> : Mètode del valor present; Opcions sobre tipus d'interès: Model de Black	Dades observables de mercat
Total	10.188.921	11.009.084		

Les valoracions obtingudes pels models interns podrien ser diferents si s'haguessin aplicat altres mètodes o altres assumpcions en el risc de tipus d'interès, en els diferencials de risc de crèdit, de risc de mercat, de risc de canvi, o en les seves corresponents correlacions i volatilitats. No obstant això, els Administradors del Grup consideren que els models i tècniques aplicats reflecteixen adequadament el valor raonable dels actius i passius financers registrats en el balanç, així com dels resultats generats per aquests instruments financers.

Ajustos a la valoració per risc de crèdit

El *Credit Valuation Adjustment* (CVA) és un ajust a la valoració dels derivats OTC (*Over The Counter*), conseqüència del risc associat a l'exposició creditícia que s'assumeix amb cada contrapartida.

El càlcul del CVA es duu a terme tenint en compte l'exposició potencial amb cada contrapartida en cada termini futur. El CVA per a una determinada contrapartida és igual a la suma del CVA per a la totalitat dels terminis. Els ajustos a fer es calculen mitjançant l'estimació de l'exposició ("*Exposure at Default*"), la probabilitat d'incompliment ("*Probability of Default*") i la severitat ("*Loss Given Default*"), per a tots els productes derivats sobre qualsevol subjacent, a escala d'entitat legal amb la qual el Grup Criteriacaixa mantingui exposició.

Les dades necessàries per al càlcul de la probabilitat d'incompliment, així com de la severitat, provenen dels mercats de crèdit (*Credit Default Swaps*), i s'hi aplica el de l'entitat en els casos en què aquest existeixi. Per als casos en què aquesta informació no està disponible, el Grup Criteriacaixa desenvolupa un exercici que considera, entre altres, el sector i *rating* de la contrapart que permet assignar la probabilitat i també la severitat, calibrades directament a mercat o amb factors d'ajust a mercat de la probabilitat de fallida i pèrdues esperades històriques.

El *Debit Valuation Adjustment* (DVA) és un ajust a la valoració similar al CVA, però en aquest cas neix com a conseqüència del risc propi de CaixaBank que assumeixen les seves contrapartides en els derivats OTC. Anàlogament, el DVA es calcula com el producte de l'exposició esperada negativa per les probabilitats d'incompliment i multiplicant el resultat per la severitat de CaixaBank.

Els ajustos de CVA i DVA registrats en el balanç a 31 de desembre de 2015 pugen a -205,4 i 53,6 milions d'euros, respectivament, sobre els valors raonables dels derivats. A 31 de desembre de 2014 pujaven a -217,6 i 47,8 milions d'euros, respectivament. La variació de valor dels ajustos esdevinguda en l'exercici 2015 per un import de 17,8 milions d'euros ha suposat un impacte positiu en el capítol «Resultat d'operacions financeres (net)» del compte de pèrdues i guanys. Així mateix, en l'exercici 2015 l'afectació del CVA dels derivats vençuts o cancel·lats ha suposat el registre d'un impacte negatiu de 0,9 milions d'euros registrat en el capítol «Resultat d'operacions financeres (net)» del compte de pèrdues i guanys (vegeu Nota 32).

Traspassos entre nivells

El criteri aplicat per a la revaluació de la cartera es revisa com a mínim amb periodicitat mensual. S'hi poden donar dues circumstàncies:

- Millores del nivell de valoració dels instruments financers com a conseqüència d'haver obtingut preus publicats pels contribuïdors de preus de mercat o perquè ha millorat la qualitat del preu publicat.
- Empitjorament del nivell de valoració dels instruments financers com a conseqüència del fet que els contribuïdors de preus de mercat han deixat de publicar preus o perquè ha empitjorat la qualitat del preu publicat.

A continuació es faciliten els traspassos entre nivells de valoració d'instruments financers produïts en l'exercici 2015:

Traspassos entre nivells

(Milers d'euros)	DE: Nivell I		Nivell II		Nivell III	
	A: Nivell II	Nivell III	Nivell I	Nivell III	Nivell I	Nivell II
ACTIUS						
Negociació			522.481			
Actius financers disponibles per a la venda	550		63.730			
PASSIUS						
Total	550		586.211			0

En l'exercici 2015 s'han produït traspassos principalment del nivell 2 al nivell 1. La causa principal ha estat que s'han pogut obtenir preus d'un difusor de mercat que millorava la qualitat de la dada utilitzada fins aquest moment.

Moviments d'instruments financers de Nivell 3

El moviment que s'ha produït durant els exercicis 2015 i 2014 en el saldo del Nivell 3 es detalla a continuació:

Moviments de Nivell 3 - 2015

(Milers d'euros)

	Instruments financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys		Actius financers disponibles per a la venda	
	Valors representatius de deute	Derivats de negociació	Valors representatius de deute	Instruments de capital
Saldo a 31-12-2014	0	0	17.960	952.843
Alta per combinacions de negoci (Nota 6)				2.160
Utilitats o pèrdues totals	0	0	(2.836)	(89.664)
A pèrdues i guanys				(244.282)
A ajustos de valoració del patrimoni net			(2.836)	154.618
Compres				149.914
Liquidacions i altres			(2.669)	(236.408)
Variació neta dels instruments financers a cost amortitzat			(9.959)	
Saldo a 31-12-2015	0	0	2.496	778.845
Total d'utilitats o pèrdues del període per als instruments mantinguts al final del període	0	0	2.836	89.664

Moviments de Nivell 3 – 2014

(Milers d'euros)

	Instruments financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys		Actius financers disponibles per a la venda	
	Valors representatius de deute	Derivats de negociació	Valors representatius de deute	Instruments de capital
Saldo a 01-01-2014 (*)	0	0	547.476	1.169.565
Utilitats o pèrdues totals	0	0	(43.385)	(87.484)
A pèrdues i guanys			(43.047)	(104.857)
A ajustos de valoració del patrimoni net			(338)	17.373
Compres				98.026
Reclassificació a/de nivell 3			(2.014)	
Reclassificació de cartera disponible per a la venda a cartera de venciment			(388.710)	
Liquidacions i altres			(95.407)	(227.264)
Saldo a 31-12-2014	0	0	17.960	952.843
Total d'utilitats o pèrdues del període per als instruments mantinguts al final del període	0	0	43.385	87.484

(*) Vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació

Anàlisi de sensibilitat

Amb l'objectiu de determinar, si s'escau, una variació significativa en el valor dels instruments financers classificats en el Nivell 3, com a conseqüència de canvis en una o més dades d'entrada no observables de mercat que reflecteixin supòsits alternatius raonablement probables, el Grup Criteriacaixa ha fet una anàlisi sobre els instruments més significatius que ha posat de manifest que no es produïrien alteracions substancials dels valors obtinguts.

L'efecte sobre el valor raonable dels principals instruments financers classificats com a Nivell 3 de modificar els valors dels inputs no observables més importants, prenent el valor més alt (escenari favorable) i més baix (escenari més desfavorable) a 31 de desembre de 2015 és el següent:

Impactes en canviar assumpcions en la valoració d'instruments financers de Nivell 3

(Milers d'euros)

	Impacte potencial en el compte de resultats		Impacte potencial en ajustos per valoració (*)	
	Escenari més favorable	Escenari més desfavorable	Escenari més favorable	Escenari més desfavorable
Actius financers disponibles per a la venda - Instruments de capital			27.260	(27.260)
Total	0	0	27.260	(27.260)

(*) S'ha considerat una variació del -5%, +5% en la valoració.

2.3. Cobertures comptables

El Grup Criteriacaixa utilitza derivats financers com a eina de gestió dels riscos financers (vegeu Nota 3). Quan aquestes operacions compleixen determinats requisits, es consideren «de cobertura».

Quan el Grup Criteriacaixa designa una operació com de cobertura, es fa des del moment inicial de l'operació o dels instruments inclosos en aquesta cobertura, i es documenta l'operació de conformitat amb la normativa vigent. En la documentació de les operacions de cobertura s'identifiquen clarament l'instrument o els instruments coberts i l'instrument o els instruments de cobertura, a més de la naturalesa del risc que es pretén cobrir, i els criteris o mètodes seguits per valorar l'eficàcia de la cobertura durant tota la seva durada.

El Grup Criteriacaixa considera com a operacions de cobertura aquelles que són altament eficaces. Una cobertura es considera altament eficaç si durant el termini previst de durada d'aquesta les variacions que es produeixin en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu atribuïts al risc cobert en l'operació de cobertura són compensades en la seva pràctica totalitat per les variacions en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu, segons el cas, de l'instrument o dels instruments de cobertura.

Per mesurar l'efectivitat de les operacions de cobertura, s'analitza si des de l'inici i fins al final del termini definit per a l'operació de cobertura es pot esperar, de manera prospectiva, que els canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu de la partida coberta que siguin atribuïbles al risc cobert es compensaran gairebé en la seva totalitat pels canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu, segons el cas, de l'instrument o dels instruments de cobertura, i que, retrospectivament, els resultats de la cobertura han oscil·lat dins un rang de variació del 80% al 125% respecte del resultat de la partida coberta.

Complint el que estableix la NIC 39, els mètodes de valoració utilitzats per a l'estimació del valor raonable dels instruments coberts i de cobertura s'ajusten a les millors pràctiques de mercat i les mesures, tant retrospectives com prospectives, d'eficàcia satisfan les GA105-113:

- L'eficàcia de la cobertura es troba dins l'interval 80-125%.
- La fórmula utilitzada per a l'avaluació retrospectiva de la cobertura és la següent:

$$80\% \geq \frac{(\text{Variació PV + realitzats del mes}) \text{ dels elements de cobertura}}{(\text{Variació PV + realitzats del mes}) \text{ dels elements coberts}} \leq 125\%$$

PV: present value o valor raonable és la valoració actual dels fluxos futurs de l'operació.
Realitzats: fluxos ja liquidats de l'operació.

- L'avaluació es fa com a mínim en cadascun dels moments en què l'entitat prepara els estats financers anuals o intermedis per als mètodes retrospectius i diàriament per als prospectius.
- Les mesures de VaR i sensibilitat verifiquen l'elevada correlació estadística entre les variacions de valor raonable de l'element cobert i l'element que cal cobrir, que provenen del risc cobert (principalment risc de tipus d'interès).
- Les mesures de VaR i sensibilitat consideren el valor temporal dels diners (sensibilitats basades en descompte de fluxos i, per tant, en valors actuals).
- En el mètode prospectiu es verifica que la ràtio de la sensibilitat de tipus d'interès de l'element que s'ha de cobrir i la sensibilitat de tipus d'interès dels instruments de cobertura se situa dins l'interval 80-125%.
- Macrocobertura de tipus d'interès: amb freqüència diària es verifica que la ràtio entre el VaR 1d 99% de la cartera global (element que s'ha de cobrir i cobertura a mercat) i el VaR 1d 99% de l'element que s'ha de cobrir és inferior al 10%.

El Grup no ha utilitzat els *carve outs* sobre la NIC 39 aprovats per la Unió Europea en la seva macrocobertura de valor raonable.

Les operacions de cobertura efectuades pel Grup Criteriacaixa es classifiquen en dues categories:

- Cobertures de valor raonable, que cobreixen l'exposició a la variació en el valor raonable d'actius i passius financers o de compromisos en ferm no reconeguts encara, o d'una porció identificada dels esmentats actius, passius o compromisos en ferm, atribuïble a un risc en particular i sempre que afectin el compte de pèrdues i guanys.
- Cobertures dels fluxos d'efectiu, que cobreixen la variació dels fluxos d'efectiu que s'atribueixen a un risc particular associat a un actiu o passiu financer o una transacció prevista altament probable, sempre que pugui afectar el compte de pèrdues i guanys.

D'altra banda, el Grup Criteriacaixa cobreix el risc de tipus d'interès d'un determinat import d'actius o passius financers, sensibles al tipus d'interès, que formen part del conjunt d'instruments de la cartera però que no estan identificats com a instruments concrets. Aquestes cobertures, que es denominen macrocobertures, poden ser de valor raonable o de fluxos d'efectiu.

En les cobertures de valor raonable, les diferències de valor produïdes tant en els elements de cobertura com en els elements coberts, per la part corresponent al tipus de risc cobert, es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys. En les macrocobertures de valor raonable, les diferències de valoració dels elements coberts, atribuïbles al risc de tipus d'interès, es registren directament en el compte de pèrdues i guanys, però la seva contrapartida, en comptes de registrar-se en els epígrafs on estan registrats els elements coberts, es registra en els capítols «Ajustos a actius financers per macrocobertures» o «Ajustos a passius financers per macrocobertures», en funció de la naturalesa de l'element cobert.

En les cobertures de fluxos d'efectiu, la part eficaç de la variació de valor de l'instrument de cobertura es registra transitòriament en l'epígraf «Ajustos per valoració – Cobertures de fluxos d'efectiu» del patrimoni net fins al moment en què es produeixin les transaccions que han estat motiu de cobertura. A partir d'aquest moment, els imports prèviament registrats en el patrimoni net es porten al compte de pèrdues i guanys de manera simètrica als fluxos d'efectiu coberts. Els elements coberts es registren d'acord amb els criteris explicats en la Nota 2.2, sense cap modificació pel fet de ser considerats instruments coberts.

Quan els derivats de cobertura deixen de complir els requisits per ser-ho es reclassifiquen com a derivats de negociació. En el cas de cobertures de valor raonable, els ajustos prèviament registrats a l'element cobert s'imputen al compte de pèrdues i guanys utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu resultant a la data d'interrupció de la cobertura. Per al cas de cobertures de fluxos d'efectiu, l'import acumulat de l'instrument de cobertura reconegut en el patrimoni net es mantindrà així fins que es produeixi la transacció coberta, moment en què es registrarà en el compte de pèrdues i guanys, llevat que es prevegi que no es farà la transacció, cas en què es registrarà immediatament.

Majoritàriament, el Grup Criteriacaixa cobreix de manera individualitzada el risc de mercat associat als derivats contractats amb clients mitjançant la contractació de derivats simètrics en mercat i procedeix al registre d'ambdós a la cartera de negociació. D'aquesta manera, el risc de posició, o risc de mercat generat per aquesta operativa és poc significatiu.

2.4. Reclassificació d'actius financers

A 31 de desembre de 2015, els imports dels actius financers reclassificats i les conseqüències relacionades són els següents:

Actius financers reclassificats

(Milers d'euros)

	Valor en llibres a 31-12-2015	Valor raonable a 31-12-2015	Valor en llibres en la d'interès efectiu en la data de reclassificació	Rang de tipus data de reclassificació
Primer semestre 2013 (1)				
ES00000120G4	102.898	103.141	100.590	4,85
ES00000122D7	50.575	58.549	49.961	6,16
ES00000123B9	85.865	102.477	86.740	6,38

(1) Reclassificació el març de 2013 d'«Actius financers disponibles per a la venda» a «Cartera d'inversions a venciment» d'un import nominal de 5.916 milions d'euros de bons diversos. Els motius de la reclassificació es van deure a l'estratègia de mantenir aquesta inversió de manera efectiva fins al seu venciment i al fet de tenir la capacitat suficient per fer-ho.

Les pèrdues i guanys que haurien estat reconeguts en els resultats o en un altre resultat global si no s'haguessin produït les reclassificacions d'actius financers, així com els guanys, les pèrdues, els ingressos i les despeses reconeguts en el compte de resultats, consten resumits en els quadres següents:

(Milers d'euros)	
	Import
Contribució dels actius financers reclassificats a l'exercici 2015	0
Reconeixement en el patrimoni net	
Reconeixement en el resultat de l'exercici	
Canvis de valor raonable	(5.841)
Que s'haurien reconegut en patrimoni net si els actius financers no s'haguessin reclassificat	(5.841)
Que s'haurien reconegut en el resultat de l'exercici si els actius financers no s'haguessin reclassificat	

2.5. Actius que garanteixen operacions de finançament (*Asset Encumbrance*)

A continuació es detallen els actius que garanteixen determinades operacions de finançament i aquells que es troben lliures de càrregues o garanties a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Actius que garanteixen operacions de finançament i actius lliures de càrrega

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Valor en llibres d'actius compromesos	Valor en llibres d'actius no compromesos	Valor en llibres d'actius compromesos	Valor en llibres d'actius no compromesos
Instrumentos de capital	0	4.438.700	0	4.459.928
Valors representatius de deute	4.882.193	20.400.228	8.096.122	29.468.802
Inversió creditícia	61.047.293	156.055.077	49.444.784	151.676.628
Altres actius	2.395.393	79.946.330	2.130.503	77.738.998
Total	68.324.879	260.840.335	59.671.409	263.344.356

Aquests actius corresponen, principalment, a préstecs que garanteixen les emissions de cèdules hipotecàries, cèdules territorials i bons de titulització; a valors representatius de deute que són lliurats en operacions de cessions temporals d'actius i als actius posats en garantia (préstecs o instruments de deute) per accedir a operacions de finançament del BCE. També s'inclouen com a actius compromesos el saldo d'efectiu lliurat per garantir l'operativa de derivats.

Com a complement a la taula anterior referida a actius propis, en la taula següent s'incorpora informació dels actius rebuts. Aquestes garanties rebudes són principalment per l'operativa d'adquisició temporal d'actius, efectiu i valors representatius de deute rebuts per garantir l'operativa de derivats i l'autocartera emesa de deute avalat i deute sènior. A continuació es detallen els col·laterals rebuts i aquells que estan lliures de càrregues o garanties i que es podrien comprometre per obtenir finançament a 31 de desembre de 2015 i 2014:

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Valor raonable d'actius compromesos	Valor raonable d'actius no compromesos	Valor raonable d'actius compromesos	Valor raonable d'actius no compromesos
Col·lateral rebut	2.370.017	20.360.312	6.028.307	12.250.006
Instruments de capital	0	0	0	0
Valors representatius de deute	2.370.017	16.426.531	6.028.307	8.080.546
Altres garanties rebudes	0	3.933.781	0	4.169.460
Autocartera emesa (*)	0	1.462.272	56.678	2.047.508
Total	2.370.017	21.822.584	6.084.985	14.297.514

(*) És l'autocartera emesa diferent de les cèdules hipotecàries/territorials o bons de titulització, és a dir, deute avalat retingut en la part de valor raonable d'actius compromesos i deute avalat retingut i deute sènior retingut en la part de valor raonable d'actius no compromesos.

A continuació es recull la ràtio d'actius col·lateralitzats (*Asset Encumbrance*) a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Ràtio d'actius col·lateralitzats

(Milions d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Actius i col·lateral rebut compromès	70.694.896	65.699.716
Instruments de capital	0	0
Valors representatius de deute	7.252.210	14.124.429
Inversió creditícia	61.047.293	49.444.784
Altres actius	2.395.393	2.130.503
Total actius + Total actius rebuts	351.895.544	341.294.078
Instruments de capital	4.438.700	4.459.928
Valors representatius de deute	44.078.969	51.673.777
Inversió creditícia	217.102.371	201.121.412
Altres actius	86.275.504	84.038.961
Ràtio actius col·lateralitzats (<i>Asset Encumbrance</i>)	20,09%	19,25%

Durant 2015 la ràtio ha augmentat en 0,84 punts percentuals perquè s'ha incrementat el finançament obtingut del Banc Central Europeu, a través dels diferents instruments de política monetària que tenen com a col·lateral, principalment, garanties el subjacent de les quals és inversió creditícia, que s'ha transformat en fons de titulització i cèdules per a descompte a Banc Central Europeu. A més, cal destacar, com a efecte que ha reduït aquest impacte, la disminució de l'apel·lació al mercat repo, que explica que hi hagi un saldo inferior de valors representatius de deute col·lateralitzats.

A continuació es recull la relació entre els passius garantits i els actius que els garanteixen a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Passius garantits

(Milions d'euros)

	31-12-2015		31-12-2014	
	Passius coberts, passius contingents o títols cedits	Actius, garanties rebudes i autocartera emesa (*)	Passius coberts, passius contingents o títols cedits	Actius, garanties rebudes i autocartera emesa (*)
Passius financers	58.348.275	68.040.774	53.435.549	63.050.625
Derivats	2.826.761	2.395.393	2.521.162	2.130.503
Dipòsits	28.672.993	28.156.644	17.379.605	18.868.931
Emissions	26.848.521	37.488.737	33.534.783	42.051.191
Altres fonts de càrregues	2.701.683	2.654.122	2.705.769	2.705.769
Total	61.049.958	70.694.896	56.141.318	65.756.394

(*) Llevat de cèdules i bons de titulització compromesos.

2.6. Compensació d'actius i passius financers

Els actius i passius financers es compensaran, i en conseqüència es presentaran en el balanç de situació pel seu import net, només quan es tingui el dret, legalment exigible, de compensar els imports dels instruments esmentats i la intenció de liquidar la quantitat neta, o d'efectuar l'actiu i procedir al pagament del passiu de manera simultània.

Les modificacions efectuades a la NIC 32 van aclarir els aspectes següents sobre la compensació d'actius i passius:

- El dret, exigible legalment, de compensar els imports reconeguts no ha de dependre d'un esdeveniment futur i ha de ser legalment executable en totes les circumstàncies, incloent-hi casos d'impagament o insolvència de qualsevol de les parts.
- S'admetran com a equivalents a «liquidacions per l'import net» aquelles liquidacions en què es compleixin les condicions següents: s'elimini la totalitat, o pràcticament la totalitat, del risc de crèdit i de liquiditat, i la liquidació de l'actiu i del passiu es faci en un únic procés de liquidació.

A 31 de desembre de 2015, no es mantenen posicions compensades d'actius i passius financers.

2.7. Baixa d'instruments financers

Un actiu financer es dona totalment o parcialment de baixa en el balanç de situació quan expiren els drets contractuals sobre els fluxos d'efectiu de l'actiu financer o quan es transfereixen a un tercer separat de l'entitat.

El tractament comptable que cal aplicar a les transferències d'actius està condicionat pel grau i la manera com es traspassen a tercers els riscos i beneficis associats a la propietat dels actius que es transfereixen. En aquest cas:

- Si es transfereixen de manera substancial a tercers els riscos i avantatges inherents a la propietat de l'actiu financer –com en el cas de les vendes incondicionals, les vendes amb pacte de recompra pel seu valor raonable en la data de recompra, les vendes d'actius financers amb una opció de compra adquirida o de venda emesa profundament fora de diner o les titulitzacions d'actius en què el cedent no reté finançaments subordinats ni concedeix cap tipus de millora creditícia als nous titulars, entre altres–, aquest es dóna de baixa del balanç de situació, i es reconeix simultàniament qualsevol dret o obligació retingut o sorgit com a conseqüència de la transferència.
- Si es retenen substancialment els riscos i avantatges inherents a la propietat de l'actiu financer transferit –com en el cas de les vendes d'actius financers amb pacte de recompra per un preu fix o pel preu de venda més la rendibilitat habitual d'un prestador, els contractes de préstec de valors en què el prestatari té l'obligació de tornar-los o actius similars i altres casos anàlegs–, no es dóna de baixa del balanç i es continua valorant amb els mateixos criteris utilitzats abans de la transferència i es reconeix comptablement:
 - Un passiu financer associat per un import igual al de la contraprestació rebuda, que es valora posteriorment al seu cost amortitzat, llevat que compleixi els requisits per classificar-lo com a altres passius a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys.
 - Els ingressos de l'actiu financer transferit, però no donat de baixa, i les despeses del nou passiu financer, sense compensar.
- Si no es transfereixen ni es retenen substancialment els riscos i avantatges inherents a la propietat de l'actiu financer transferit –com en el cas de les vendes d'actius financers amb una opció de compra adquirida o de venda emesa que no estan profundament dins ni fora de diner, les titulitzacions en què el cedent assumeix un finançament subordinat o un altre tipus de millores creditícies per una part de l'actiu transferit i altres casos semblants–, es distingeix entre:
 - Si l'entitat cedent no reté el control de l'actiu financer transferit, es dóna de baixa del balanç i es reconeix qualsevol dret o obligació retingut o sorgit com a conseqüència de la transferència.
 - Si l'entitat cedent reté el control de l'actiu financer transferit, el continua reconeixent en el balanç per un import igual a la seva exposició als canvis de valor que pugui experimentar i reconeix un passiu associat a l'actiu financer transferit. L'import net de l'actiu transferit i el passiu associat és el cost amortitzat dels drets i obligacions retinguts, si l'actiu es mesura pel cost amortitzat, o el valor raonable dels drets i obligacions retinguts, si l'actiu transferit es mesura pel seu valor raonable.

D'acord amb els termes dels contractes de cessió, gairebé la totalitat de la cartera d'inversions creditícies titulitzada pel Grup Criteriacaixa no compleix els requisits per donar-la de baixa del balanç de situació.

De la mateixa manera, els passius financers es donaran de baixa del balanç de situació quan s'hagin pagat o cancel·lat les obligacions derivades del contracte, o quan hagin expirat.

2.8. Garanties financeres

Garanties financeres emeses

Es consideren garanties financeres els contractes pels quals s'exigeix a l'emissor la realització de pagaments específics per reemborsar al creditor pel deute incorregut quan un deutor específic incompleix la seva obligació de pagament d'acord amb unes condicions contractuals, independentment de la manera com estigui instrumentada l'obligació, ja sigui una fiança, un aval financer, un contracte d'assegurança o un derivat de crèdit.

Els avals financers són qualsevol tipus d'aval que garanteixen, directament o indirectament, instruments de deute, com ara préstecs, crèdits, operacions d'arrendament financer i ajornament en el pagament de tot tipus de deutes.

Les fiances o contractes de garantia són contractes d'assegurança en què hi ha l'obligació de compensar un beneficiari en cas d'incompliment d'una obligació específica diferent de l'obligació de pagament per part d'un deutor concret, com per exemple les fiances per assegurar la participació en subhastes i concursos, les promeses d'aval formalitzades irrevocables o qualsevol aval tècnic.

Totes aquestes operacions es registren en la promemòria del balanç de situació en comptes d'ordre en la categoria de «Riscos contingents».

En formalitzar-se les garanties financeres i els contractes de garantia, es reconeixen pel seu valor raonable més els costos de transacció, entès com la prima rebuda més el valor actual dels fluxos d'efectiu futurs, en l'epígraf de l'actiu «Inversions creditícies – Valors representatius de deute», amb contrapartida en l'epígraf «Passius financers a cost amortitzat – Altres passius financers» o en el capítol «Resta de passius», respectivament. Els canvis en el valor raonable dels contractes es registren com un ingrés financer en el compte de pèrdues i guanys.

Les carteres de garanties financeres i contractes de garantia, sigui quin sigui el seu titular, instrumentació o altres circumstàncies, s'analitzen periòdicament per determinar el risc de crèdit a què es troben exposades i, si escau, estimar l'import de les provisions que cal constituir. En aquest procés s'apliquen criteris similars als establerts per quantificar les pèrdues per deteriorament d'instruments de deute valorats al seu cost amortitzat, que s'han comentat en la Nota 2.9 següent.

Les provisions constituïdes per a aquests contractes consten registrades en l'epígraf «Provisions – Provisions per a riscos i compromisos contingents» del passiu del balanç de situació. Les dotacions i recuperacions de les provisions es registren en el capítol «Dotacions a provisions» del compte de pèrdues i guanys.

En cas que calgui constituir una provisió específica per contractes de garantia financeres, les corresponents comissions pendents de meritació es reclassifiquen de l'epígraf de «Passius financers a cost amortitzat – Altres passius financers» a l'epígraf «Provisions – Provisions per a riscos i compromisos contingents».

Garanties financeres rebudes

El Grup no ha rebut garanties significatives sobre les quals s'estigui autoritzat a vendre o pignorar sense que s'hagi produït un impagament per part del propietari de la garantia, excepte per les pròpies de l'activitat de tresoreria (vegeu Nota 2.5).

2.9. Deteriorament del valor dels actius financers

Un actiu financer es considera deteriorat quan hi ha una evidència objectiva d'un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs que es van estimar en el moment que es va formalitzar la transacció o quan no es pugui recuperar íntegrament el seu valor en llibres. La disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix per si mateixa una evidència de deteriorament.

Com a criteri general, la correcció del valor en llibres dels instruments financers a causa del seu deteriorament s'efectua amb càrrec al capítol «Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)» del compte de pèrdues i guanys del període en què es manifesta el deteriorament esmentat, i les recuperacions de les pèrdues per deteriorament prèviament registrades, en cas que es produeixin, es reconeixen en el mateix epígraf del compte de pèrdues i guanys del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix.

Instrumentes de deute valorats al seu cost amortitzat

En funció del risc d'insolvència imputable al client o a l'operació, es classifiquen en alguna de les categories següents:

- *Risc normal*: comprèn els instruments que no compleixen els requisits per classificar-los en altres categories.
- *Risc subestàndard*: comprèn els instruments que, sense complir els criteris per classificar-los individualment com a dubtosos o fallits, presenten debilitats que poden suposar pèrdues per al Grup Criteriacaixa. Inclou, entre altres, les operacions de clients que formen part de col·lectius que s'ha posat de manifest que tenen dificultats econòmiques, com ara els residents en una àrea geogràfica determinada o els que pertanyen a un sector econòmic concret.
- *Risc dubtós*:
 - *Per raó de la morositat del client*: comprèn l'import total dels instruments de deute, sigui quin sigui el titular i la garantia, que tinguin algun import vençut per principal, interessos o despeses pactats contractualment, amb més de 90 dies d'antiguitat, llevat que sigui procedent classificar-los com a fallits.

El refinançament o reestructuració de les operacions que no estan al corrent de pagament no interromp la seva morositat, ni produeix la seva reclassificació a la categoria de risc normal, llevat que hi hagi la certesa raonable que el client pot fer front al seu pagament en el calendari previst o s'aportin noves garanties eficaces (vegeu Nota 2.10).

Tenen la consideració de garanties eficaces les garanties pignoratives sobre dipòsits dineraris, instruments de capital cotitzat i valors representatius de deute emesos per emissors de solvència reconeguda; les garanties hipotecàries sobre habitatges, oficines i locals polivalents acabats i finques rústiques, deduïdes, si escau, les càrregues prèvies, i les garanties personals, com ara avals, fiances o incorporació de nous titulars, que impliquin la responsabilitat directa i solidària dels nous garants davant el Grup Criteriacaixa, sent els nous garants persones o entitats la solvència de les quals estigui suficientment demostrada a l'efecte de garantir el reemborsament total de l'operació en els termes acordats.

- *Per raons diferents de la morositat del client*: comprèn els instruments de deute, vençuts o no, en què sense que es donin les circumstàncies per classificar-los en les categories de fallits o dubtosos per raó de la morositat del client, hi ha dubtes raonables sobre el seu reemborsament total, principal i interessos, en els termes pactats contractualment.

Com a criteri general únicament s'activen, i per tant incrementen l'import del deute, les despeses reclamables judicialment, com les despeses de lletrats i procuradors.

- *Risc fallit*: en aquesta categoria es classifiquen els instruments de deute, vençuts o no, per als quals després d'una anàlisi individualitzada es considera remota la seva recuperació i es procedeix a donar-los de baixa de l'actiu, sense perjudici de les actuacions que es puguin dur a terme pel Grup Criteriacaixa per intentar aconseguir el seu cobrament fins que no s'hagin extingit definitivament els seus drets, sigui per prescripció, condonació o altres causes.

Llevat que hi hagi una prova en contra, s'inclouen en aquesta categoria tots els dèbits, llevat dels imports coberts amb garanties eficaces suficients, quan els acreditats pateixen un deteriorament notori i irrecuperable de la solvència, quan s'hagi declarat la fase de liquidació del concurs de creditors o quan hagin transcorregut més de quatre anys des de la seva classificació com a dubtós per raó de la morositat.

Amb l'objectiu de determinar si un actiu financer o un grup d'actius financers han patit un deteriorament, al final de cada període s'analitza si hi ha alguna evidència objectiva que ho indiqui. Els principals esdeveniments que poden ser indicatius de l'existència d'un deteriorament són:

- Dificultats financeres significatives de l'emissor o de l'obligat.
- Incompliment de les clàusules contractuals, com ara impagats o retards en el pagament dels interessos o el principal.
- S'atorguen concessions o avantatges al prestatari per raons econòmiques o legals relacionades amb dificultats financeres que altrament no s'haurien concedit.
- És probable que el prestatari entri en una situació concursal o en una altra situació de reorganització financera.
- La desaparició d'un mercat actiu per a l'actiu financer en qüestió, a causa de dificultats financeres.
- Hi ha dades observables que indiquen que existeix una disminució mesurable dels fluxos d'efectiu estimats futurs en un grup d'actius financers des del seu reconeixement inicial. Per bé que la disminució encara no pugui ser identificada amb actius financers individuals del grup, incloent-hi entre aquestes dades:
 - Canvis adversos en les condicions de pagament dels prestataris del grup.
 - Condicions econòmiques locals o nacionals que es correlacionin amb impagats en els actius del grup.

Amb l'objectiu de determinar les pèrdues per deteriorament, se segmenta la cartera creditícia partint de models interns de gestió del risc de crèdit agrupant els actius financers en funció de característiques similars del risc de crèdit del deutor que siguin indicatives de la seva capacitat per pagar la totalitat dels imports deguts. L'anàlisi es duu a terme:

- Individualment: les pèrdues per deteriorament de totes les operacions d'un import significatiu d'actius classificats com a dubtosos per raons de la morositat del client es consideren de manera individualitzada, tenint en compte l'antiguitat dels imports impagats, les garanties aportades i la situació econòmica del client i dels garants. També s'analitzen i es consideren de manera individual les pèrdues per deteriorament de les operacions classificades com a dubtoses per raons diferents de la morositat del client.

- Col·lectivament: el càlcul de les pèrdues per deteriorament per a la resta d'operacions classificades com a dubtoses per raons de la morositat del client es realitza de manera col·lectiva agrupant els instruments que tenen característiques de risc de crèdit similars i que siguin indicatives de la capacitat dels deutors per pagar els imports deguts, principal i interessos, d'acord amb les condicions contractuals. Les característiques de risc de crèdit que es consideren per agrupar els actius són, entre altres: el tipus d'instrument, el sector d'activitat del deutor, l'àrea geogràfica de l'activitat, el tipus de garantia, l'antiguitat dels imports vençuts i qualsevol altre factor rellevant per a l'estimació dels fluxos d'efectiu futurs.

Com a criteri general, l'import de les pèrdues per deteriorament experimentades per aquests instruments coincideix amb la diferència positiva entre els seus respectius valors en llibres i els valors actuals dels seus fluxos d'efectiu futurs previstos.

En l'estimació de la cobertura per deteriorament dels instruments classificats com a dubtosos per raó de la morositat del client determinada de manera col·lectiva s'apliquen, com a mínim, al risc viu de les operacions, els percentatges de cobertura que s'indiquen a continuació en funció del temps transcorregut des del venciment de la primera quota impagada.

Percentatge de cobertura

Fins a 180 dies	25,00%
Més de 180 dies, sense excedir 270 dies	50,00%
Més de 270 dies, sense excedir 1 any	75,00%
Més d'1 any	100,00%

Per al cas d'instruments de deute que disposin de garanties reals, es considera el valor dels drets rebuts en garantia com la millor estimació del valor recuperable d'aquests instruments, sempre que els drets reals siguin primera càrrega i estiguin degudament constituïts i registrats a favor del Grup.

Per determinar el valor dels drets rebuts en garantia, s'utilitza l'import més baix entre el cost escriturat o acreditat del bé i el valor de taxació en el seu estat actual. Quan l'antiguitat de la data de l'escriptura sigui notòria, el seu import s'ajustarà mitjançant un indicador que reflecteixi adequadament la variació del cost entre la data d'escriptura i la data d'estimació.

Al valor de la garantia, així determinat, s'hi aplica un percentatge segons el tipus de bé de què es tracti:

Ponderacions

Habitatges acabats, residència habitual	80%
Finques rústiques en explotació i oficines, locals i naus polivalents acabades	70%
Habitatges acabats (altres)	60%
Parcel·les, solars i altres actius immobiliaris	50%

La cobertura del risc de crèdit s'estima sobre el risc viu pendent que excedeix el valor de la garantia ponderada amb els percentatges del quadre precedent. Sobre aquests valors s'apliquen els percentatges de cobertura indicats anteriorment en funció del temps transcorregut des del venciment de la primera quota impagada.

Amb el propòsit d'assegurar la cobertura correcta de les pèrdues en què s'hagi incorregut per deteriorament d'actius financers valorats a cost amortitzat es contrasten les provisions determinades tal com s'ha descrit anteriorment amb les pèrdues obtingudes a partir de models interns. Sobre la base d'informació que li proporcionen els seus models de gestió interna, CaixaBank disposa d'una metodologia de càlcul de pèrdua en què s'ha incorregut que es basa en el producte de tres factors: l'exposició en el moment d'incompliment (EAD, pel seu acrònim en anglès per a *exposure at default*), la probabilitat d'incompliment (PD, pel seu acrònim en anglès per a *probability of default*) i la severitat (LGD, pel seu acrònim en anglès per a *loss given default*) (vegeu Nota 3.1.).

A 31 de desembre de 2015 els models interns del Grup llancen un resultat d'estimació de pèrdues incorregudes per risc de crèdit que no presenta diferències materials pel que fa a les provisions registrades.

Valors representatius de deute classificats com a disponibles per a la venda

La pèrdua per deteriorament dels valors representatius de deute inclosos en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda equival a la diferència positiva entre el seu cost d'adquisició (net de qualsevol amortització de principal) i el seu valor raonable, una vegada deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament prèviament reconeguda en el compte de pèrdues i guanys. El valor de mercat dels instruments de deute cotitzats es considera una estimació raonable del valor actual dels seus fluxos d'efectiu futurs.

Quan hi ha una evidència objectiva que les diferències positives sorgides en la valoració d'aquests actius tenen l'origen en el seu deteriorament, deixen de presentar-se en l'epígraf del patrimoni net «Ajustos per valoració – Actius financers disponibles per a la venda» i es registra en el compte de pèrdues i guanys l'import considerat com a deteriorament acumulat fins a aquell moment. En cas de recuperar-se posteriorment la totalitat o una part de les pèrdues per deteriorament, el seu import es reconeix en el compte de pèrdues i guanys del període en què es produeix la recuperació.

Instruments de capital classificats com a disponibles per a la venda

La pèrdua per deteriorament dels instruments de capital inclosos en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda equival a la diferència positiva entre el cost d'adquisició i el valor raonable, una vegada deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament prèviament reconeguda en el compte de pèrdues i guanys.

Quan hi ha una evidència objectiva de deteriorament, com ara una disminució del 40% en el valor raonable o una situació de pèrdua continuada durant un període superior als 18 mesos, les minusvàlues latents es reconeixen seguint amb els criteris de registre de les pèrdues per deteriorament aplicats als valors representatius de deute classificats com a disponibles per a la venda, excepte pel fet que qualsevol recuperació que es produeixi de les pèrdues esmentades es reconeix en l'epígraf del patrimoni net «Ajustos per valoració – Actius financers disponibles per a la venda».

Instruments de capital valorats al cost d'adquisició

Les pèrdues per deteriorament dels instruments de capital valorats al seu cost d'adquisició equivalen a la diferència positiva entre el seu valor en llibres i el valor actual dels fluxos de caixa futurs esperats, actualitzats al tipus de rendibilitat de mercat per a altres valors similars. En l'estimació del deteriorament d'aquesta classe d'actius es té en consideració el patrimoni net de l'entitat participada, llevat dels ajustos per valoració» deguts a cobertures per fluxos d'efectiu, determinat en funció de l'últim balanç aprovat, corregit per les plusvàlues tàcites existents en la data de valoració.

Les pèrdues per deteriorament es registren en el compte de pèrdues i guanys del període en què es manifesten, i minoren directament el cost de l'instrument.

2.10. Operacions de refinançament o reestructuració

D'acord amb el que estableix la normativa, aquestes operacions corresponen a aquelles en què el client ha presentat, o es preveu que pugui presentar, dificultats financeres per atendre les seves obligacions de pagament en els termes contractuals vigents i, per aquest motiu, s'ha procedit a modificar, cancel·lar i/o fins i tot formalitzar una nova operació.

Per al Grup Criteriacaixa són una excepció les operacions que compleixin alguna de les condicions següents:

- Operacions que tenen períodes de carència pactada contractualment.
- Operacions amb persones físiques que es troben al corrent de pagament en el moment del seu refinançament i que compleixen una determinada ràtio d'endeutament o disposen d'un nivell adequat de *scoring* intern.
- Operacions amb persones jurídiques que estan al corrent de pagament en el moment del seu refinançament i que compleixen una determinada ràtio de deute financer sobre EBITDA o disposen d'un nivell adequat de *scoring* intern.
- Per al cas del producte Crèdit Obert, s'analitzen el nombre de disposicions i la seva finalitat per determinar quin ha de ser l'import que s'ha de considerar com a refinançat.

Com a norma general, les operacions refinançades o reestructurades i les noves operacions realitzades per al seu refinançament es classifiquen en la categoria de risc subestàndard. Tanmateix, tenint en compte les característiques concretes de l'operació, es classifiquen en altres categories de risc:

- Risc dubtós: i) operacions el deute patrimonial de les quals en el moment del refinançament era inferior al deute patrimonial actual, ii) operacions que han estat refinançades prèviament i iii) operacions amb un període de carència d'amortització de capital superior a 30 mesos.
- Risc normal: i) operacions amb un període de carència d'amortització de capital inferior a 6 mesos, ii) operacions concedides a persones físiques amb una ràtio d'endeutament inferior o igual al 50% i iii) operacions concedides a persones jurídiques el deute financer de les quals sobre EBITDA és inferior o igual a 5. Quan no es compleix perquè és més elevat, s'observa el seu *rating* intern i en els casos que aquest valor és inferior a un nivell determinat, es manté classificat com a risc normal.

Més endavant les operacions refinançades es podran reclassificar com a risc normal quan s'hagi cobrat el 10% del deute refinançat o el client atengui els compromisos pactats. Aquesta última condició significa que s'han de donar alhora les circumstàncies següents:

- Que des del moment del refinançament l'acreditat atengui els seus compromisos durant almenys 12 mesos consecutius (6 mesos per al cas del finançament per a la compra d'habitatge habitual).
- Que des de la finalització del període de carència, moratòria o espera, l'acreditat atengui els seus deutes durant un mínim de 3 mesos.

Si no es compleix aquesta última circumstància però sí l'anterior i l'operació està classificada com a risc dubtós, es classificarà com a risc subestàndard en comptes de fer-ho com a risc normal.

Per a la resta de situacions no es procedeix a la reclassificació del risc de les operacions i es mantenen classificades en la situació de risc definit en el moment del refinançament. No obstant això, totes les operacions quedaran classificades sempre en la situació més desfavorable després d'aplicar-los els criteris descrits de refinançament o els que corresponguin per aplicació de la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya.

2.11. Operacions en moneda estrangera

La moneda funcional i la moneda de presentació del Grup Criteriacaixa és l'euro. Conseqüentment, tots els saldos i transaccions expressats en monedes diferents de l'euro es consideren expressats en moneda estrangera. S'entén per «moneda funcional» la moneda de l'entorn econòmic principal en què opera el Grup Criteriacaixa. En funció del país d'ubicació de les sucursals, la moneda funcional pot ser diferent de l'euro. La moneda de presentació és aquella amb la qual el Grup Criteriacaixa elabora els estats financers.

Totes les transaccions en moneda estrangera es registren en el moment del seu reconeixement inicial, aplicant-hi la taxa de canvi de comptat entre la moneda funcional i la moneda estrangera.

Al final de cada període sobre el qual s'informa, les partides monetàries en moneda estrangera, incloses les operacions de compravenda de divises contractades i no vençudes considerades de cobertura, es converteixen a euros utilitzant el tipus de canvi mitjà del mercat de divises de comptat corresponent als tancaments de cada exercici. Les partides no monetàries valorades a cost històric es converteixen a euros, aplicant-hi el tipus de canvi de la data d'adquisició i les partides no monetàries valorades a valor raonable, que es converteixen al tipus de canvi de la data de determinació del valor raonable.

Les operacions de compravenda de divises a termini contractades i no vençudes, que no són de cobertura, es valoren als tipus de canvi del mercat de divises a termini en la data de tancament de l'exercici.

Els tipus de canvi aplicats en la conversió dels saldos en moneda estrangera a euros són els publicats pel Banc Central Europeu a 31 de desembre de cada exercici.

Les diferències de canvi que es produeixen en convertir els saldos en moneda estrangera a la moneda funcional del Grup es registren, com a criteri general, en el compte de pèrdues i guanys, en el capítol «Diferències de canvi (net)». Tanmateix, les diferències de canvi sorgides en variacions de valor de partides no monetàries es registren en l'epígraf del patrimoni net «Ajustos per valoració – Diferències de canvi» del balanç de situació, fins al moment que aquestes s'efectuïn, mentre que les diferències de canvi produïdes en instruments financers classificats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys es registren en el compte de pèrdues i guanys, sense diferenciar-les de la resta de variacions del seu valor raonable.

Per integrar en els comptes anuals del Grup Criteriacaixa els estats financers individuals de les sucursals a l'estranger en què moneda funcional no és l'euro, s'apliquen els criteris següents:

- Es converteixen els estats financers de les sucursals a l'estranger a la moneda de presentació del Grup Criteriacaixa. La conversió es fa aplicant el tipus de canvi utilitzat en la conversió de saldos en moneda estrangera, excepte per als ingressos i les despeses, que es converteixen al tipus de canvi de tancament de cada mes.
- Es registra la diferència de canvi resultant en l'epígraf del patrimoni net «Ajustos per valoració – Diferències de canvi» del balanç de situació, fins a la baixa en el balanç de l'element a què correspongui, moment en què es reclassificaran al compte de pèrdues i guanys.

2.12. Reconeixement d'ingressos i despeses

A continuació es resumeixen els criteris més significatius emprats pel Grup Criteriacaixa en el reconeixement dels seus ingressos i despeses:

Ingressos i despeses per interessos, dividends i conceptes assimilats

Els ingressos i les despeses per interessos i conceptes assimilats es reconeixen comptablement en funció del seu període de meritació, per aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu i independentment del flux monetari o financer que se'n deriva. Els interessos meritats per deutors classificats com a dubtosos, inclosos els de risc de país, s'abonen a resultats en el moment del seu cobrament, la qual cosa és una excepció al criteri general. Els dividends percebuts d'altres societats es reconeixen com a ingrés en el moment en què neix el dret a percebre'ls, que és el de l'anunci oficial de pagament de dividend per l'òrgan adequat de la societat.

Comissions

El registre en el compte de pèrdues i guanys dels ingressos i les despeses en concepte de comissions és diferent en funció de la seva naturalesa.

- Les *comissions financeres*, com per exemple les comissions d'obertura de préstecs i crèdits, formen part del rendiment integral o cost efectiu d'una operació financera i es reconeixen en el mateix capítol que els productes o costos financers, és a dir, en «Interessos i rendiments assimilats» i «Interessos i càrregues assimilades». Les comissions que es cobren per endavant s'imputen en el compte de pèrdues i guanys durant la vida de l'operació, excepte si es compensen els costos directes relacionats.

Les comissions que compensen costos directes relacionats, entesos com aquells que no s'haurien produït si no s'hagués concertat l'operació, es registren en el capítol «Altres productes d'explotació» en el moment de constituir-se l'operació d'actiu. Individualment, aquestes comissions no superen el 0,4% del principal de l'instrument financer, amb el límit màxim de 400 euros; l'excés, si escau, s'imputa en el compte de pèrdues i guanys durant la vida de l'operació. Quan l'import total de les comissions financeres no supera els 90 euros, es reconeixen de manera immediata en el compte de pèrdues i guanys. En qualsevol cas, els costos directes relacionats i identificats individualment es podran registrar directament en el compte de resultats a l'inici de l'operació, sempre que no superin la comissió cobrada (vegeu Notes 31 i 33).

Per als instruments financers valorats pel seu valor raonable, amb canvis en pèrdues i guanys, l'import de la comissió es registra immediatament en el compte de pèrdues i guanys.

- Les *comissions no financeres*, derivades de la prestació de serveis, es registren en els capítols «Comissions percebudes» i «Comissions pagades», durant el període de prestació del servei, llevat de les que responen a un acte singular, que es meriten en el moment en què es produeixen.

Ingressos i despeses no financers

Es reconeixen comptablement d'acord amb el criteri de meritació.

Cobraments i pagaments diferits en el temps

Es reconeixen comptablement per l'import que resulta d'actualitzar financerament a taxes de mercat els fluxos d'efectiu previstos.

2.13. Fons d'inversió, fons de pensions i altres patrimonis gestionats

Els fons d'inversió i els fons de pensions gestionats per les societats consolidades no es registren en el balanç de situació consolidat del Grup, ja que els seus patrimonis són propietat de tercers. Les comissions meritedes en l'exercici per aquesta activitat es registren en el capítol «Comissions percebudes» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

El balanç de situació consolidat tampoc no recull altres patrimonis gestionats per les societats consolidades que són propietat de tercers i per la qual gestió de les quals es percep una comissió (vegeu Nota 27.1).

2.14. Beneficis als empleats

Recull totes les formes de contraprestació concedida a canvi dels serveis prestats pels empleats del Grup o per indemnitzacions per cessament. Es poden classificar en quatre categories:

- Beneficis als empleats a curt termini.
- Beneficis postocupació.
- Altres beneficis als empleats a llarg termini.
- Beneficis per terminació.

Beneficis als empleats a curt termini

Correspon als beneficis dels empleats diferents d'indemnitzacions per cessament, que s'espera liquidar totalment abans dels dotze mesos següents al final del període anual sobre el qual s'informa, originats pels serveis que han prestat els empleats en aquest període. Inclou sous, salaris i aportacions a la Seguretat Social; drets per permisos retribuïts i absències retribuïdes per malaltia; participació en guanys i incentius i beneficis no monetaris als empleats, com ara atencions mèdiques, allotjament, automòbils i lliurament de béns i serveis gratuïts o parcialment subvencionats.

El cost dels serveis prestats consta registrat en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal» del compte de pèrdues i guanys.

La concessió de facilitats creditícies als empleats per sota de les condicions de mercat té la consideració de retribució no monetària, i s'estima per la diferència entre les condicions de mercat i les pactades amb els empleats. Aquesta diferència es registra en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal» amb contrapartida en el capítol «Interessos i rendiments assimilats» del compte de pèrdues i guanys.

Beneficis postocupació

Són beneficis postocupació tots els que el Grup Criteriacaixa ha assumit amb el seu personal i que es liquidaran després de finalitzar la seva relació laboral amb el Grup. Inclou els beneficis per retir, com per exemple el pagament de pensions i els pagaments únics per retir, i altres beneficis postocupació, com la contractació d'assegurances de vida i d'atenció mèdica a empleats una vegada finalitzada la seva relació laboral.

Plans d'aportació definida

Els compromisos postocupació mantinguts pel Grup Criteriacaixa amb els seus empleats es consideren compromisos d'aportació definida, quan es fan contribucions de caràcter predeterminat a una entitat separada, sense tenir obligació legal ni efectiva de fer contribucions addicionals si l'entitat separada no pot atendre les retribucions als empleats relacionades amb els serveis prestats en l'exercici corrent i en els anteriors. Les aportacions efectuades per aquest concepte en cada exercici es registren en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal» del compte de pèrdues i guanys.

Els compromisos postocupació que no compleixin les condicions anteriors es consideren compromisos de prestació definida.

Plans de prestació definida

Es registra a l'epígraf «Provisions – Fons per a pensions i obligacions similars» del balanç de situació consolidat el valor actual dels beneficis postocupació de prestació definida, nets del valor raonable dels actius del pla (vegeu Nota 23).

Es consideren actius del pla aquells amb els quals es liquidaran directament les obligacions del pla i compleixen les condicions següents:

- No són propietat de les entitats consolidades sinó d'un tercer separat legalment i sense el caràcter de part vinculada al Grup.
- Només estan disponibles per pagar o finançar beneficis postocupació i no estan disponibles pels creditors del Grup ni tan sols en situació concursal. Tampoc no poden retornar a les entitats consolidades del Grup, excepte quan els actius que queden en el pla són suficients per complir totes les obligacions, del pla o de l'entitat que informa, relacionades amb els beneficis postocupació o serveixen per reemborsar els beneficis postocupació que el Grup ja ha satisfet als seus empleats.

Gairebé la totalitat dels beneficis postocupació de prestació definida del Grup estan assegurats mitjançant pòlisses contractades amb VidaCaixa, SA, de Seguros y Reaseguros, entitat dependent del Grup i, en conseqüència, aquests contractes d'assegurança no compleixen les condicions requerides per ser actius afectes al pla. El valor raonable dels contractes d'assegurança consta registrat en l'actiu del balanç individual de CaixaBank en el capítol «Contractes d'assegurances vinculats a pensions».

La resta dels beneficis postocupació de prestació definida de CaixaBank, la majoria provinents de processos de fusió, estan assegurats mitjançant pòlisses contractades amb entitats que no tenen la condició de part vinculada i que sí que compleixen les condicions requerides per ser actius afectes al pla. El valor raonable d'aquests contractes d'assegurança consta registrat com a menor valor de les obligacions en el capítol «Provisions – Fons per a pensions i obligacions similars». Quan el valor dels actius del pla és superior al valor de les obligacions, la diferència positiva es registra en el capítol «Resta d'actius – Altres».

En el procés de consolidació s'incorporen els actius i passius de VidaCaixa, SA, de Seguros y Reaseguros, que inclouen les provisions matemàtiques de les pòlisses contractades, i per això, en el procés de consolidació, s'elimina l'import registrat en el capítol «Contractes d'assegurances vinculats a pensions» i pel mateix import es minora el capítol «Passius per contractes d'assegurança».

Els beneficis postocupació es reconeixen de la manera següent:

- El cost dels serveis es reconeix en el compte de pèrdues i guanys i inclou els components següents:
 - El cost dels serveis del període corrent, entès com l'increment del valor actual de les obligacions que s'originen com a conseqüència dels serveis prestats en l'exercici pels empleats, es reconeix en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal».
 - El cost dels serveis passats, que té l'origen en modificacions introduïdes en els beneficis postocupació ja existents o en la introducció de noves prestacions, així com el cost de reduccions, es reconeix en el capítol «Dotacions a provisions (net)».
 - Qualsevol guany o pèrdua que sorgeixi d'una liquidació del pla es registra en el capítol «Dotacions a provisions (net)».
- L'interès net sobre el passiu/(actiu) net de beneficis postocupació de prestació definida, entès com el canvi durant l'exercici en el passiu/(actiu) net per prestacions definides que sorgeix pels transcurso del temps, es reconeix en el capítol «Interessos i càrregues assimilades» o en el capítol «Interessos i rendiments assimilats», en cas que resulti un ingrés, del compte de pèrdues i guanys.
- La revaluació del passiu/(actiu) net per beneficis postocupació de prestació definida es reconeix en el capítol «Ajustos per valoració» del balanç. La norma permet l'opció que es reclassifiquin posteriorment a reserves voluntàries o es mantinguin com a ajustos per valoració. En aquest sentit, el Grup ha optat per la seva reclassificació a reserves voluntàries.

Inclou:

- Les pèrdues i guanys actuàrials generats en l'exercici que tenen l'origen en les diferències entre hipòtesis actuàrials prèvies i la realitat, i en els canvis en les hipòtesis actuàrials utilitzades.
- El rendiment dels actius afectes al pla, excloent-ne les quantitats incloses en l'interès net sobre el passiu/(actiu) per beneficis postocupació de prestació definida.
- Qualsevol canvi en els efectes del límit de l'actiu, excloent-ne les quantitats incloses en l'interès net sobre el passiu/(actiu) per beneficis postocupació de prestació definida.

Altres beneficis als empleats a llarg termini

Les altres retribucions a llarg termini, enteses com els compromisos assumits amb el personal prejubilat (aquell que ha cessat de prestar els seus serveis a l'Entitat però que, sense estar legalment jubilat, continua amb drets econòmics davant d'aquesta fins que passi a la situació legal de jubilat), els premis d'antiguitat i altres conceptes similars es tracten comptablement, en el que hi sigui aplicable, segons el que s'ha establert anteriorment per als plans postocupació de prestació definida, amb l'excepció que les pèrdues i els guanys actuàrials es reconeixen en el capítol «Dotacions a provisions» del compte de pèrdues i guanys (vegeu Nota 23).

Beneficis per terminació

El succés que dóna lloc a aquesta obligació és la finalització del vincle laboral entre l'Entitat i l'empleat com a conseqüència d'una decisió de l'Entitat per rescindir-lo, la creació d'una expectativa vàlida a l'empleat o la decisió d'un empleat d'acceptar beneficis per una oferta irrevocable de l'Entitat a canvi de donar per finalitzat el contracte laboral.

Es reconeixen un passiu i una despesa des del moment en què l'Entitat no pot retirar l'oferta d'aquests beneficis realitzada als empleats o des del moment en què reconeix els costos per una reestructuració que quedi dins l'abast de la NIC 37 que suposi el pagament de beneficis per terminació. Aquests imports es registren com una provisió en l'epígraf «Provisions – Fons per a pensions i obligacions similars» del balanç de situació, fins al moment de la seva liquidació.

2.15. Impost sobre beneficis

La despesa per impost sobre beneficis es considera una despesa de l'exercici i es reconeix en el compte de pèrdues i guanys, excepte si és conseqüència d'una transacció els resultats de la qual es registren directament en el patrimoni net, en aquest cas, el seu efecte fiscal corresponent també es registra en patrimoni net.

La despesa per impost sobre beneficis es calcula com a suma de l'impost corrent de l'exercici, que resulta d'aplicar el tipus de gravamen sobre la base imposable de l'exercici, i de la variació dels actius i passius per impostos diferits reconeguts durant l'exercici en el compte de pèrdues i guanys. La quantia resultant es minora per l'import de les deduccions que fiscalment són admissibles.

Es registren com a actius i/o passius per impostos diferits les diferències temporàries, les bases imposables negatives pendents de compensació i els crèdits per deduccions fiscals no aplicades. Aquests imports es registren aplicant-los el tipus de gravamen al qual s'espera recuperar-los o liquidar-los.

Tots els actius fiscals estan registrats en l'epígraf «Actius fiscals» del balanç de situació i es mostren segregats entre corrents, pels imports a recuperar en els propers dotze mesos, i diferits, pels imports a recuperar en exercicis posteriors.

De la mateixa manera, els passius fiscals estan registrats en l'epígraf «Passius fiscals» del balanç de situació i també es mostren segregats entre corrents i diferits. Com a corrents es recull l'import a pagar per impostos en els propers dotze mesos i com a diferits els que es preveu liquidar en exercicis futurs.

Cal assenyalar que els passius per impostos diferits sorgits per diferències temporàries associades a inversions en entitats dependents, participacions en negocis conjunts o entitats associades, no es reconeixen quan el Grup Criteriacaixa controla el moment de reversió de la diferència temporària i, a més, és probable que aquesta no reverteixi en un futur previsible.

D'altra banda, els actius per impostos diferits només es reconeixen quan s'estima probable que en el futur es disposaran de suficients guanys fiscals per poder recuperar-los.

En cada tancament comptable es procedeix a la revisió dels impostos fiscals diferits registrats per assegurar que es mantenen vigents i, si és necessari, s'ajusten d'acord amb les noves estimacions efectuades. Amb caràcter semestral es fa un test de deteriorament dels actius fiscals registrats per assegurar-ne la recuperació.

2.16. Actiu material

Inclou l'import dels immobles, terrenys, mobiliari, vehicles, equips informàtics i altres instal·lacions adquirides en propietat o en règim d'arrendament financer. El capítol «Actiu material» del balanç de situació es desglossa en dos epígrafs: «Immobilitzat material» i «Inversions immobiliàries».

El primer recull els actius materials d'ús propi i els actius cedits en arrendament operatiu. L'immobilitzat material d'ús propi està integrat pels actius que el Grup Criteriacaixa té per a ús actual o futur amb propòsits administratius o per a la producció o el subministrament de béns, i que s'espera que siguin utilitzats durant més d'un exercici econòmic.

A l'epígraf «Inversions immobiliàries» es recullen els valors nets dels terrenys, edificis i altres construccions que es mantenen per explotar-los en règim de lloguer o per obtenir-ne una plusvàlua mitjançant la venda.

Amb caràcter general, els actius materials es presenten al cost d'adquisició, net de l'amortització acumulada i de la correcció de valor que resulta de comparar el valor net de cada partida amb el corresponent import recuperable.

L'amortització es calcula, aplicant el mètode lineal, sobre el cost d'adquisició dels actius menys el seu valor residual. En són una excepció els terrenys, que no s'amortitzen perquè s'estima que tenen una vida indefinida.

Les dotacions en concepte d'amortització dels actius materials s'efectuen amb contrapartida en el capítol «Amortització» del compte de pèrdues i guanys i, bàsicament, equivalen als percentatges d'amortització següents, determinats en funció dels anys de vida útil estimada dels diferents elements.

Amortització dels actius materials

	Anys de vida útil estimada
Immobles	
Construcció	16 - 50
Instal·lacions	8 - 25
Mobiliari i instal·lacions	4 - 50
Equips electrònics	4 - 8
Altres	7 - 14

Amb motiu de cada tancament comptable, el Grup Criteriacaixa analitza si hi ha indicis que el valor net dels elements del seu actiu material excedeixi el seu corresponent import recuperable, entès aquest com l'import més elevat entre el seu valor raonable menys els costos de venda necessaris i el seu valor en ús.

A CaixaBank, els actius materials d'ús propi estan majoritàriament assignats a la unitat generadora d'efectiu (UGE) del negoci bancari. Sobre aquesta UGE es fa el corresponent test de deteriorament per tal de verificar que es generen els fluxos d'efectiu suficients per suportar el valor dels actius que la integren.

En el cas particular de les inversions immobiliàries, el seu valor raonable correspon al valor de taxació de mercat de l'actiu en el seu estat actual efectuat per experts independents. Per determinar el valor raonable a 31 de desembre de 2015 s'han sol·licitat taxacions d'acord amb els criteris establerts per l'Ordre ECO/805/003, quan l'última taxació disponible tenia una antiguitat superior a 2 anys o el valor brut comptable de l'actiu era superior al milió d'euros. Per a la resta d'immobles s'han efectuat taxacions estadístiques.

En aquest sentit, el Grup Criteriacaixa compta amb una política corporativa que garanteix la competència professional i la independència i objectivitat de les agències de valoració externes, d'acord amb el que estableix la normativa, que requereix que les agències de valoració compleixin els requisits de neutralitat i credibilitat per tal que l'ús de les estimacions no menyscabi la fiabilitat de les seves valoracions. Aquesta política estableix que la totalitat de societats i agències de valoració i taxació amb les quals el Grup Criteriacaixa treballi a Espanya estiguin inscrites en el Registre Oficial del Banc d'Espanya i que les seves valoracions es facin seguint la metodologia que estableix l'Ordre ECO/805/2003, de 27 de març. Les principals societats i agències amb les quals ha treballat el Grup Criteriacaixa a Espanya durant l'exercici 2015 es detallen a la Nota 18.

Si es determina que cal reconèixer una pèrdua per deteriorament es registra amb càrrec a l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) – Altres actius» del compte de pèrdues i guanys, reduint el valor en llibres dels actius fins al seu import recuperable. Després del reconeixement de la pèrdua per deteriorament, s'ajusten els càrrecs futurs en concepte d'amortització en proporció al valor en llibres ajustat i a la seva vida útil romanent.

De manera similar, quan es constata que s'ha recuperat el valor dels actius, es registra la reversió de la pèrdua per deteriorament reconeguda en períodes anteriors i s'ajusten els càrrecs futurs en concepte d'amortització. En cap cas la reversió de la pèrdua per deteriorament d'un actiu no pot representar un increment del seu valor en llibres superior al que tindria si no s'haguessin reconegut pèrdues per deteriorament en exercicis anteriors.

Així mateix, una vegada a l'any o quan s'observen indicis que ho aconsellen, es revisa la vida útil estimada dels elements de l'immobilitzat i, si cal, s'ajusten les dotacions en concepte d'amortitzacions en el compte de pèrdues i guanys d'exercicis futurs.

Les despeses de conservació i manteniment es carreguen en el capítol «Despeses d'administració – Altres despeses generals d'administració» del compte de pèrdues i guanys. De la mateixa manera, els ingressos d'explotació de les inversions immobiliàries es registren en el capítol «Altres productes d'explotació» del compte de pèrdues i guanys, mentre que les despeses d'explotació associades es registren en el capítol «Altres càrregues d'explotació».

2.17. Actiu intangible

Tenen la consideració d'actius intangibles els actius no monetaris identificables que no tenen aparença física i que sorgeixen com a conseqüència d'una adquisició a tercers o que han estat desenvolupats internament.

Fons de comerç

El fons de comerç representa el pagament anticipat efectuat per l'entitat adquirent pels beneficis econòmics futurs procedents d'actius que no han pogut ser identificats individualment i reconeguts per separat. Només es registra fons de comerç quan les combinacions de negoci es realitzen a títol oneros.

En els processos de combinacions de negoci, el fons de comerç sorgeix com a diferència positiva entre:

- La contraprestació lliurada més, si escau, el valor raonable de les participacions prèvies en el patrimoni del negoci adquirit i l'import dels socis externs.
- El valor raonable net dels actius identificats adquirits menys els passius assumits.

El fons de comerç es registra en l'epígraf «Actiu intangible – Fons de comerç».

Els fons de comerç no s'amortitzen en cap cas.

Amb motiu de cada tancament comptable o quan hi hagi indicis de deteriorament es procedeix a estimar si s'hi ha produït algun deteriorament que redueixi el seu valor recuperable per sota del seu cost net registrat i, en cas afirmatiu, es procedeix al seu oportú sanejament amb contrapartida en l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) – Fons de comerç i altre actiu intangible» del compte de pèrdues i guanys. Les pèrdues per deteriorament no són objecte de reversió posterior.

Altres actius intangibles

Aquesta partida inclou l'import dels actius intangibles identificables, entre altres conceptes, actius intangibles sorgits en combinacions de negoci, concessions administratives i programes informàtics.

Són de vida útil indefinida quan, sobre la base de les anàlisis efectuades de tots els factors rellevants, es conclou que no hi ha un límit previsible del període durant el qual s'espera que generin fluxos d'efectiu nets a favor del Grup i de vida útil definida per als casos restants.

Els actius intangibles de vida útil indefinida no s'amortitzen. No obstant això, amb motiu de cada tancament comptable, o sempre que hi hagi indicis de deteriorament, es revisen les vides útils romanents per tal d'assegurar que aquestes continuen sent indefinides o, en cas contrari, procedir en conseqüència.

Els actius intangibles amb vida útil definida s'amortitzen en funció d'aquesta, aplicant-hi criteris similars als adoptats per a l'amortització dels actius materials.

La despesa per l'amortització d'aquests actius es registra en el capítol «Amortització» del compte de pèrdues i guanys.

Les pèrdues que es produeixen en el valor registrat d'aquests actius, ja siguin de vida útil indefinida com definida, es reconeixen comptablement amb contrapartida en l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) – Fons de comerç i altre actiu intangible» del compte de pèrdues i guanys. Els criteris per al reconeixement de les pèrdues per deteriorament d'aquests actius i, si escau, de les recuperacions de pèrdues per deteriorament registrades en exercicis anteriors són similars als aplicats per als actius materials.

Programes informàtics desenvolupats per la mateixa entitat

Els programes informàtics desenvolupats internament es reconeixen com a actius intangibles quan, entre altres requisits, es compleix que es té la capacitat per utilitzar-los o vendre'ls i a més són identificables i es pot demostrar la seva capacitat de generar beneficis econòmics en el futur.

Les despeses en què s'ha incorregut durant la fase d'investigació es reconeixen directament en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incorren, i no es poden incorporar posteriorment al valor en llibres de l'actiu intangible.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, gairebé la totalitat dels actius intangibles corresponents a programari han estat desenvolupats per tercers.

2.18. Existències

Aquest epígraf del balanç de situació recull els actius no financers que es mantenen per a la seva venda en el curs ordinari del negoci, els actius que estan en procés de producció, construcció o desenvolupament amb aquesta finalitat o es preveu consumir-los en el procés de producció o en la prestació de serveis.

Les existències es valoren per l'import menor entre el seu cost, incloses les despeses de finançament, i el seu valor net de realització. Per valor net de realització s'entén el preu estimat de venda neta dels costos estimats de producció i comercialització. Els principis comptables i criteris de valoració aplicats als actius rebuts en pagament de deutes, classificats en aquest epígraf, són els mateixos que estan recollits en la Nota 2.19.

El cost de les existències que no siguin intercanviables de forma ordinària i el dels béns i serveis produïts i segregats per a projectes específics es determina de manera individualitzada, mentre que el cost de les altres existències es determina majoritàriament per aplicació del mètode de «primera entrada primera sortida» (FIFO) o del cost mitjà ponderat, segons que correspongui.

Tant les disminucions com, si escau, les posteriors recuperacions del valor net de realització de les existències es reconeixen en l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) – Altres actius» del compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què tenen lloc.

El valor en llibres de les existències es dóna de baixa del balanç i es registra com a despesa en el compte de pèrdues i guanys en el període en què es reconeix l'ingrés procedent de la venda. Quan la venda correspon a activitats que no formen part de l'activitat habitual del Grup la despesa es registra en l'epígraf «Altres càrregues d'explotació – Variació d'existències» del compte de pèrdues i guanys o en l'epígraf «Altres càrregues d'explotació – Resta de càrregues d'explotació», per a la resta de casos.

2.19. Actius no corrents en venda i passius associats amb actius no corrents en venda

Els actius registrats en aquest epígraf del balanç de situació recullen el valor en llibres de les partides individuals, o integrades en un conjunt (grup de disposició) o que formen part d'una unitat de negoci que es pretén alienar (operacions en interrupció), la venda dels quals és altament probable que tingui lloc en les condicions en què aquests actius es troben actualment en el termini d'un any a comptar de la data a què es refereixen els comptes anuals. La recuperació del valor en llibres d'aquestes partides tindrà lloc previsiblement a través del preu que s'obtingui en la seva alienació.

Concretament, els actius immobiliaris o altres actius no corrents rebuts per cancel·lar, totalment o parcialment, les obligacions de pagament de deutors per operacions creditícies es consideren «Actius no corrents en venda», llevat que s'hagi decidit fer un ús continuat d'aquests actius.

Simètricament, l'epígraf «Passius associats amb actius no corrents en venda» del balanç consolidat recull els saldos creditors amb origen en els grups de disposició i en les operacions en interrupció.

El Grup Criteriacaixa té centralitzada gairebé la totalitat dels actius immobiliaris adquirits o adjudicats en pagament de deutes originats amb posterioritat a la reorganització del Grup el 2011 a la seva societat instrumental BuildingCenter, SAU. Els actius adjudicats anteriors a aquesta reorganització són titularitat de Criteriacaixa, de Servihabitat Alquiler i Servihabitat Alquiler II.

Els actius no corrents en venda es valoren, generalment, tant inicialment com posteriorment, pel menor import entre el seu valor raonable menys els costos de venda i el seu valor en llibres calculat en la data de la seva assignació a aquesta categoria.

El valor en llibres en la data d'adquisició dels actius no corrents en venda procedents d'adjudicacions o recuperacions és el seu cost amortitzat, definit com el saldo pendent de cobrament dels préstecs/crèdits en el moment de la seva cancel·lació net del deteriorament estimat que, com a mínim, serà del 10%. El valor raonable dels actius no corrents en venda procedents d'adjudicacions o recuperacions correspon al valor de taxació de mercat de l'actiu rebut en el seu estat actual menys els costos de venda.

En cas que els actius adjudicats romanguin en el balanç durant un període de temps superior a l'inicialment previst, el valor dels actius es revisa per reconèixer qualsevol pèrdua per deteriorament que la dificultat de trobar compradors o ofertes raonables hagi pogut posar de manifest. El Grup no endarrereix en cap cas el reconeixement del deteriorament que, com a mínim, suposa elevar el percentatge de cobertura del 10% anterior fins al 20%, el 30% o el 40% per als actius que es mantenen en balanç més de 12, 24 o 36 mesos, respectivament.

A 31 de desembre de 2015, el valor raonable d'aquests actius s'ha determinat mitjançant taxacions o valoracions efectuades d'acord amb els criteris establerts per l'Ordre ECO/805/003 per experts independents i tenen una antiguitat màxima de 2 anys o inferior si hi ha indicis del seu deteriorament. Són una excepció els habitatges amb un valor comptable brut inferior a 500.000 euros que s'actualitzen mitjançant taxacions estadístiques. En aquest sentit, el Grup Criteriacaixa compta amb una política corporativa que garanteix la competència professional, la independència i objectivitat de les agències de valoració externes, d'acord amb el que estableix la normativa, que requereix que les agències de valoració compleixin els requisits de neutralitat i credibilitat per tal que l'ús de les seves estimacions no menyscabi la fiabilitat de les seves valoracions. Aquesta política estableix que totes les societats i agències de valoració i taxació amb les quals el Grup Criteriacaixa treballi a Espanya han d'estar inscrites en el Registre Oficial del Banc d'Espanya i les seves valoracions s'han de fer seguint la metodologia establerta a l'Ordre ECO/805/2003, de 27 de març. Les principals societats i agències amb les quals ha treballat el Grup Criteriacaixa a Espanya durant l'exercici 2015 es detallen a la Nota 15.

Els actius no corrents en venda no s'amortitzen mentre romanen en aquesta categoria.

Les pèrdues per deteriorament d'un actiu, o grup de disposició, degudes a reduccions del seu valor en llibres fins al seu valor raonable (menys els costos de venda) es reconeixen en el capítol «Guany (pèrdues) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes» del compte de pèrdues i guanys. Els guanys d'un actiu no corrent en venda per increments posteriors del valor raonable (menys els costos de venda) augmenten el seu valor en llibres i es reconeixen en el mateix capítol del compte de pèrdues i guanys fins a un import igual al de les pèrdues per deteriorament anteriorment reconegudes.

2.20. Arrendaments

Arrendaments financers

Tenen la consideració d'arrendaments financers les operacions en les quals, substancialment, tots els riscos i els avantatges que recauen sobre el bé objecte de l'arrendament es transfereixen a l'arrendatari.

En les operacions que el Grup Criteriacaixa intervé com a arrendadora del bé, es registren com un finançament prestada en el capítol «Inversions creditícies» del balanç de situació per l'import resultant de la suma dels valors actuals dels fluxos a cobrar de l'arrendatari. Aquests fluxos incorporen el preu d'exercici de l'opció de compra a favor de l'arrendatari al venciment del contracte, en els casos en què aquest preu d'exercici sigui suficientment inferior al valor raonable del bé a la data de venciment de l'opció, de manera que sigui raonablement probable que s'hagi d'exercir.

Quan el Grup CriteriaCaixa actua com a arrendatari, el cost dels actius arrendats consta registrat en els epígrafs corresponents del balanç de situació, segons la naturalesa del bé i, simultàniament, es registra un passiu pel mateix import que serà el valor raonable més baix del bé arrendat o de la suma dels valors actuals de les quantitats a pagar a l'arrendador més, si escau, el preu d'exercici de l'opció.

Aquests actius s'amortitzen utilitzant els mateixos criteris que es fan servir per a la resta d'actius materials d'ús propi.

Tant els ingressos financers quan s'actua com a arrendador com les despeses financeres quan s'actua com a arrendatari es registren en el compte de pèrdues i guanys, en els epígrafs «Interessos i rendiments assimilats» o «Interessos i càrregues assimilades», respectivament.

Arrendaments operatius

Es tracten com a arrendaments operatius les operacions en les quals, substancialment, tots els riscos i els avantatges que recauen sobre el bé objecte de l'arrendament, i també la seva propietat, es mantenen per a l'arrendador.

En les operacions en les quals el Grup CriteriaCaixa actua com a arrendadora, el cost d'adquisició dels béns arrendats estan registrats en l'epígraf «Actiu material» del balanç de situació. Els actius s'amortitzen utilitzant els mateixos criteris que es fan servir per a la resta d'actius materials d'ús propi i els ingressos corresponents a aquests contractes es reconeixen en el capítol «Altres productes d'explotació» del compte de pèrdues i guanys.

Quan el Grup CriteriaCaixa actua com a arrendatari, les despeses d'aquests contractes es registren a l'epígraf «Despeses d'administració - Altres despeses generals d'administració» del compte de pèrdues i guanys.

Transaccions de venda amb arrendament posterior

En les vendes d'actius al seu valor raonable amb arrendament operatiu posterior, els resultats generats en l'operació es reconeixeran immediatament en el compte de pèrdues i guanys. En cas que la venda s'efectuï a un preu inferior al seu valor raonable, els resultats també es reconeixeran immediatament en el compte de pèrdues i guanys, excepte si la pèrdua queda compensada per quotes futures de l'arrendament per sota dels preus de mercat, en aquest cas es diferirà i s'imputarà en proporció a les quotes pagades durant el període en el qual s'espera utilitzar l'actiu. Al contrari, si el preu de venda és superior al valor raonable, l'excés es diferirà i s'imputarà en el compte de pèrdues i guanys durant el període que s'espera utilitzar l'actiu.

En les operacions de venda i posterior arrendament, el Grup CriteriaCaixa té establert un procediment per fer un seguiment prospectiu de l'operació, i presta especial atenció a l'evolució en el mercat dels preus de lloguer d'oficines en comparació a les rendes fixades contractualment que haurà de pagar CaixaBank i a la situació dels actius venuts.

S'ha establert que la revisió es faci anualment, llevat que circumstàncies excepcionals en el mercat de lloguer d'oficines aconsellin una freqüència més gran. És previst fer les provisions necessàries si, com a resultat de la revisió descrita, es posa de manifest alguna situació permanent i significativa que les fa necessàries.

Adicionalment, en el moment inicial, s'avalua si el contracte d'arrendament inclou un instrument financer derivat implícit que requereixi una segregació.

2.21. Actius contingents

Els actius contingents sorgeixen per successos inesperats o no planificats dels quals neix la possibilitat d'una entrada de beneficis econòmics. Els actius contingents no són objecte de reconeixement en els estats financers i d'aquesta manera no es registra un ingrés que potser mai no es materialitzi.

Els actius contingents són objecte d'avaluació continuada amb l'objectiu d'assegurar que la seva evolució es reflecteix adequadament en els estats financers. Quan l'entrada de beneficis econòmics passa a ser pràcticament certa, es procedeix al reconeixement de l'ingrés i de l'actiu en els estats financers del període en què ha tingut lloc aquest canvi. Si l'entrada de beneficis econòmics s'ha convertit en probable, s'informa en notes sobre el corresponent actiu contingent.

2.22. Provisions i passius contingents

Les provisions cobreixen obligacions presents en la data de formulació dels comptes anuals sorgits com a conseqüència de fets passats dels quals es poden derivar perjudicis patrimonials i es considera probable la seva ocurrencia; són concrets respecte a la seva naturalesa, però indeterminats respecte al seu import i/o moment de cancel·lació.

En els comptes anuals del Grup Criteriacaixa es recullen totes les provisions significatives respecte de les quals s'estima que la probabilitat que sigui necessari atendre l'obligació és superior que la de no fer-ho. Les provisions es registren en el passiu del balanç en funció de les obligacions cobertes, d'entre les quals s'identifiquen els fons per a pensions i obligacions similars, les provisions per a impostos i les provisions per a riscos i compromisos contingents.

Les provisions, que es quantifiquen tenint en consideració la millor informació disponible sobre les conseqüències del succés en què porten la seva causa i són reestimades amb motiu de cada tancament comptable, s'utilitzen per afrontar les obligacions específiques per a les quals van ser originàriament reconegudes. Es procedeix a la seva reversió, total o parcial, quan aquestes obligacions deixen d'existir o disminueixen.

La política del Grup respecte de les contingències fiscals és proveir les actes d'inspecció incoades per la Inspecció de Tributs amb relació als principals impostos que hi són aplicables, tant si han estat objecte de recurs com si no ho han estat, més els corresponents interessos de demora. Pel que fa als procediments judicials en curs, es proveeixen els superiors a 150 mil euros la probabilitat de pèrdua dels quals s'estima que supera el 50%.

Quan hi ha l'obligació present però no és probable que hi hagi una sortida de recursos que incorporin beneficis econòmics, es registra com a passius contingents. Els passius contingents poden evolucionar de manera diferent de la inicialment esperada, per la qual cosa són objecte de revisió continuada per tal de determinar si aquesta eventualitat de sortida de recursos s'ha convertit en probable. Si es confirma que la sortida de recursos és més probable que es produeixi que no pas que no es produeixi, es reconeix la corresponent provisió en el balanç de situació.

Les provisions es registren en el capítol «Provisions» del passiu del balanç de situació en funció de les obligacions cobertes. Els passius contingents es reconeixen en comptes per ordre del balanç de situació.

2.23. Operacions d'assegurances

El Grup aplica els requeriments establerts en la NIIF 4 «Contractes d'assegurança» a tots els actius i passius dels seus estats financers consolidats que es deriven de contractes d'assegurança, d'acord amb la definició prevista en aquesta norma.

El Grup no separa cap component de dipòsit associat als contractes d'assegurança; aquesta dissociació és de caràcter voluntari. Així mateix, s'estima que el valor raonable de les opcions de rescat emeses a favor dels prenedors de contractes d'assegurança té un valor nul o, en cas contrari, la seva valoració forma part del valor dels passius per contractes d'assegurança.

D'acord amb els criteris assenyalats en les NIIF, les entitats asseguradores han de dur a terme un test de suficiència, en relació amb els compromisos contractuals assumits, dels passius per contractes d'assegurança registrats en el seu balanç.

Amb aquest objectiu, es determina:

- i) La diferència entre el valor en llibres dels seus contractes d'assegurances, net dels costos d'adquisició diferits o de qualsevol actiu intangible relacionat amb els contractes d'assegurança objecte d'avaluació, i el valor actual dels fluxos d'efectiu derivats dels contractes d'assegurança i dels fluxos d'efectiu connexos, com ara els costos de tramitació de les reclamacions i els fluxos d'efectiu que procedeixin d'opcions i garanties implícites.
- ii) La diferència entre el valor en llibres i el valor actual dels fluxos d'efectiu projectats dels actius financers afectes als contractes d'assegurança.

A l'efecte de determinar el valor actual dels fluxos d'efectiu dels contractes d'assegurança, s'utilitza el mateix tipus d'interès que s'utilitza per estimar el valor actual dels actius financers afectes als contractes d'assegurança.

Quan la diferència del punt i) és més gran que la diferència del punt ii), es posa de manifest que les provisions per contractes d'assegurança registrades en el balanç de situació consolidat són insuficients i es reconeix aquest import en el compte de pèrdues i guanys del període.

A continuació es detallen els components principals recollits com a provisions tècniques:

- *Primes no consumides i riscos en curs*

La provisió per a primes no consumides correspon a la fracció de les primes meritades en l'exercici que s'ha d'imputar al període comprès entre el tancament de cada exercici i el final del període de cobertura de la pòlissa.

La provisió per a riscos en curs té per objecte complementar la provisió de primes no consumides en la mesura que el seu import no sigui suficient per cobrir la valoració de tots els riscos i despeses corresponents al període de cobertura no transcorregut a la data de tancament de l'exercici.

- *Assegurances de vida*

Aquesta provisió està integrada principalment per les provisions matemàtiques dels contractes d'assegurança, així com per les primes no consumides dels contractes d'assegurança amb un període de cobertura igual o inferior a l'any. Les provisions matemàtiques representen l'excés del valor actual actuarial de les obligacions futures de les companyies asseguradores dependents sobre el de les primes que ha de satisfer el prenedor de l'assegurança.

Les entitats asseguradores utilitzen les taules de mortalitat i supervivència PERM/F-2000P per a tots els contractes nous a partir del 15 d'octubre de 2000. Per als contractes anteriors a aquesta data, apliquen les taules PERM/F-2000C.

- *Relatives a l'assegurança de vida quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors*

Corresponen a les provisions tècniques dels contractes d'assegurances en què el prenedor assumeix el risc de la inversió.

- *Prestacions*

Recull l'import total de les obligacions pendents derivades dels sinistres que han tingut lloc abans de la data de tancament de l'exercici. El Grup calcula aquesta provisió com la diferència entre el cost total estimat o cert dels sinistres ocorreguts i pendents de declaració, liquidació o pagament, incloses les despeses externes i internes de gestió i tramitació dels expedients, i el conjunt dels imports ja pagats per raó d'aquests sinistres.

- *Provisions per a participació en beneficis i per a extorns*

Inclou l'import dels beneficis meritats a favor dels assegurats o beneficiaris encara no assignats a la data de tancament. No recull l'efecte d'assignar part de les plusvàlues latents de la cartera d'inversions a favor dels prenedors d'assegurança.

Les provisions tècniques corresponents a la reassegurança acceptada es determinen d'acord amb els mateixos criteris utilitzats en l'assegurança directa.

Les provisions tècniques de l'assegurança directa i de la reassegurança acceptada es presenten en el balanç consolidat a l'epígraf «Passius per contractes d'assegurança» (vegeu Nota 22).

Les provisions tècniques vinculades als riscos cedits a entitats reasseguradores es calculen en funció dels contractes de reassegurança subscrits, seguint criteris anàlegs als establerts en les assegurances directes. El seu import es presenta a l'epígraf «Actius per reassegurances» del balanç de situació consolidat (vegeu Nota 17).

Així mateix, el Grup aplica l'opció comptable que preveu la NIIF 4, denominada «comptabilitat tàcita». D'acord amb aquesta opció comptable, la norma permet, però no exigeix, a l'entitat asseguradora que canviï les seves polítiques comptables, de manera que la pèrdua o guany reconegut però no efectuat, en els actius associats als contractes d'assegurances, afecti les valoracions dels passius per contractes d'assegurances de la mateixa forma que la pèrdua o guany efectuat. L'ajust corresponent en aquests passius (o en els costos d'adquisició diferits o en els actius intangibles) es reconeixerà en un altre resultat global si, i només si, els guanys o pèrdues no efectuats es reconeixen en altres ingressos i despeses reconeguts.

2.24. Estat de fluxos d'efectiu

Els conceptes utilitzats en la presentació dels estats de fluxos d'efectiu són els següents:

- Fluxos d'efectiu: entrades i sortides de diners en efectiu i dels seus equivalents; és a dir, les inversions a curt termini de gran liquiditat i baix risc d'alteracions en el seu valor.
- Activitats d'explotació: s'utilitza el mètode indirecte per a la presentació dels fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació, que reflecteix el flux procedent de les activitats típiques de les entitats de crèdit, així com d'altres activitats que no es poden qualificar com d'inversió o de finançament.

- Activitats d'inversió: les d'adquisició, alienació o disposició per altres mitjans d'actius a llarg termini, com ara participades i inversions estratègiques i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents.
- Activitats de finançament: activitats que produeixen canvis en la composició del patrimoni net i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació, com els passius financers subordinats. S'han considerat com a activitats de finançament les emissions efectuades pel Grup Criteriacaixa col·locades en el mercat institucional, mentre que les col·locades en el mercat detallista entre els clients de CaixaBank s'han considerat com a activitat d'explotació.

2.25. Estats de canvis en el patrimoni net. Part A) Estats d'ingressos i despeses reconeguts

En aquest estat es presenten els ingressos i les despeses reconeguts com a conseqüència de l'activitat del Grup durant l'exercici, i es distingeix entre els registrats com a resultats en el compte de pèrdues i guanys i els altres ingressos i despeses reconeguts directament en el patrimoni net.

Les partides utilitzades en la presentació de l'estat són les següents:

- i) El resultat de l'exercici.
- ii) L'import net dels ingressos i les despeses reconeguts transitòriament com a ajustos per valoració en el patrimoni net.
- iii) L'import net dels ingressos i les despeses reconeguts definitivament en el patrimoni net.
- iv) L'impost sobre beneficis meritat pels conceptes anteriors.
- v) El total dels ingressos i les despeses reconeguts calculats com la suma dels conceptes anteriors.

2.26. Estats de canvis en el patrimoni net. Part B) Estats totals de canvis en el patrimoni net

En aquest estat es presenten tots els canvis produïts en el patrimoni net del Grup, incloent-hi els originats en canvis en els criteris comptables i en correccions d'errors. En l'estat es presenta una conciliació del valor en llibres al començament i al final de l'exercici de totes les partides que formen el patrimoni net, agrupant els moviments en funció de la seva naturalesa:

- i) Ajustos per canvis en criteris comptables i correccions d'errors: inclou els canvis en el patrimoni net que sorgeixen com a conseqüència de la reexpressió retroactiva dels saldos dels estats financers distingint els que tenen origen en canvis en els criteris comptables dels que corresponen a correcció d'errors.
- ii) Total d'Ingressos i despeses reconeguts: recull, de manera agregada, el total de les partides registrades a l'estat de canvis en el patrimoni net part A) Ingressos i despeses reconeguts, indicades anteriorment.
- iii) Altres variacions en el patrimoni net: recull la resta de partides registrades en el patrimoni net, com poden ser augments o disminucions de capital, distribució de dividendes, operacions amb instruments de capital propis, pagaments amb instruments de capital propis, traspassos entre partides del patrimoni net i qualsevol altre increment o disminució del patrimoni net.

3. Gestió del risc

Després de la reorganització del Grup "la Caixa" duta a terme el 2014 (vegeu Nota 1), Criteria gestiona el patrimoni empresarial de la Fundació Bancària "la Caixa" que es compon de les participacions accionaries en sectors estratègics com ara el bancari, l'energètic, les infraestructures, els serveis i el negoci immobiliari. Criteria ha estat inclosa en el perímetre de supervisió prudencial pel Banc Central Europeu (BCE), en ser considerada Societat financera mixta i matriu d'un conglomerat financer.

Canvis regulatoris el 2015

El 2015 han seguit apareixent novetats en la regulació i en la supervisió que són objecte les entitats financeres i els respectius grups, tant en l'aspecte normatiu, com de *reporting*, de valoració d'actius i d'inspecció. Sense ànim d'exhaustivitat, es destaquen els canvis següents:

- Adaptació a la nova regulació de requeriments de capital: Directiva de Requeriments de Capital (CRD IV) i el Reglament de Requeriments de Capital (CRR), així com el seguiment regulatori i la implementació dels Estàndards Tècnics de Regulació (Regulatory Technical Standards, RTS) i els Estàndards Tècnics d'Implementació (*Implementing Technical Standards*, ITS) de totes dues normes, que es van desenvolupant d'una manera contínua. Una menció especial mereix aquest any 2015 la revisió desenvolupada pel Comitè de Basilea per a Supervisió Bancària (BCBS, per l'acrònim en anglès) sobre els diferents mètodes estàndard de consum regulatori de capital (per a risc de crèdit, mercat i operacional).

Per a aquests desenvolupaments, tant el BCBS com l'Autoritat Bancària Europea (EBA) sol·liciten anàlisis previsionals de canvis (Quantitative Impact Study, QIS) i enquestes (surveys) a aquest respecte. En aquest exercici s'han fet i/o s'estan avaluant, entre altres, les anàlisis següents:

- QIS Global Systemically Important Banks (G-SIB), en què s'inclouïa anàlisi d'actius i passius en les carteres bancària i de trading.
- QIS Revisió del Mètode Estàndard de Risc de Crèdit, en què es quantificaven els impactes presentats en el document en fase consultiva pel que fa al BCBS.
- QIS Public Sector Entities, en què es quantificava el pes d'aquesta tipologia d'acreditats dins les diferents carteres del banc.
- Survey Leveraged Lending, incloent-hi una definició d'aquesta tipologia d'acreditats i el seu pes en les diferents carteres del banc.
- QIS Shadow Banking, per conèixer el pes d'aquesta tipologia d'acreditats en les exposicions del banc.
- QIS per mesurar els llinars proposats en les directrius sobre el risc Credit Value Adjustment (CVA), en el marc del procés de supervisió, revisió i avaluació (SREP, acrònim en anglès).

Finalment, cal comentar l'inici del projecte d'homogeneïtzació de les opcions i discrecionalitats nacionals (més de 150 àrees identificades) que es va iniciar a sol·licitud del Banc Central Europeu.

- Inici del projecte Risk Data Aggregation (RDA): el gener de 2013 el Comitè de Basilea va emetre una nova regulació (BCBS - 239 - «Principles for Effective Risk Data Aggregation and Risk Reporting»), en què es defineixen 14 principis per enfortir les capacitats d'agregació de dades i generació d'informes de riscos de les entitats financeres. Inicialment és aplicable a les entitats designades com a bancs globals sistèmics (G-SIFI), i serà de compliment obligat el gener de 2016. Addicionalment, es recomana als supervisors locals que apliquin aquests principis als bancs identificats com a locals sistèmics, amb aplicació en els tres anys següents a la seva designació.

CaixaBank, de manera proactiva i avançada, ja que no és considerat banc global sistèmic, ha iniciat un programa per implementar els principis de RDA.

Davant la comunicació remesa pel Banc d'Espanya, segons la qual el Grup CaixaBank serà considerat com «una altra entitat d'importància sistèmica» amb efecte 1 de gener de 2016, l'adopció d'aquests principis podria arribar a ser exigible en l'exercici 2019, en cas que el supervisor assumeixi la recomanació de BCBS.

L'objectiu d'aquest programa per al Grup és millorar el control del procés de generació d'informació de riscos, de manera que formi part de la cultura de *reporting* que caldrà fer en el futur, mitgant i reduint el risc d'introduir errors en la generació d'informes, així com millorant l'eficiència del procés productiu d'informació. És un projecte en què s'involucra diferents àrees de CaixaBank, com ara Sistemes, Riscos i Intervenció i Comptabilitat.

El 2015 s'han assolit diverses fites en diferents àrees d'aquest programa:

- En Governança destaca la creació i l'inici d'operacions del Comitè del Govern de la Dada i Qualitat d'Informació, liderat per tres membres del Comitè de Direcció.
 - En Model de Dades s'ha avançat significativament en la construcció del Diccionari de dades i s'han definit mètriques i dimensions segons metodologia RDA, com a part d'un projecte transversal.
 - En Model de Processos s'ha creat la metodologia per assegurar el compliment RDA dels processos (ja siguin manuals o automàtics).
 - En Validació s'ha creat el qüestionari d'autoavaluació i l'exercici de validació.
- Ple desenvolupament de la Supervisió Bancària per part del MUS (en funcionament des del novembre de 2014), seguint les pautes establertes per part d'EBA. Com a conseqüència, aquest organisme va assumir aquesta funció que abans exercia el Banc d'Espanya (en el cas del Grup), i va crear equips conjunts de supervisió (*Joint Supervisory Teams*) integrats per personal del BCE i del Banc d'Espanya, que són els encarregats de fer el seguiment recurrent del Grup.
 - Aplicació de la Directiva 2002/87/EC amb les necessitats d'informació suplementàries que s'hi inclouen, relatives al conglomerat financer segons definició de la mateixa norma.
 - Seguiment dels desenvolupaments mitjançant actes delegats i estàndards tècnics de la Directiva de reestructuració i resolució bancària (BRRD), en particular, en relació amb els indicadors mínims que s'han d'incloure en els plans de recuperació, les circumstàncies perquè una entitat entri en resolució, les contribucions als fons de resolució nacionals i al fons únic de resolució, així com als requisits mínims de fons propis i passius elegibles (MREL).

- Anàlisi de les implicacions sobre la Directiva sobre mercats d'instruments financers, coneguda com a «MiFID 2» i el Reglament (MiFIR) i les seves modificacions al Reglament sobre derivats OTC, entitats de contrapartida central i registre d'operacions (Reglament EMIR), en particular en relació amb les consultes d'ESMA per a l'assessorament tècnic a la Comissió Europea en el desplegament de la norma.
- Norma Internacional d'Informació Financera (NIIF) 9 «Instruments financers»

La NIIF 9 estableix de manera exhaustiva el conjunt de requeriments comptables per al registre i la valoració dels actius i passius financers (excloent-ne la part relativa a macrocobertures). La seva data de primera aplicació és l'1 de gener de 2018, moment en què reemplaçarà l'actual Norma Internacional de Comptabilitat (NIC) 39 «Instruments financers: reconeixement i valoració».

Respecte de la classificació i valoració dels actius financers, l'enfocament de la NIIF 9 es basa a considerar de manera conjunta tant les característiques dels fluxos de caixa que es deriven dels instruments com el model de negoci sota el qual es gestionen. A la pràctica, es redueixen el nombre de carteres i els models de deteriorament previstos actualment en la NIC 39. Els actius financers els fluxos de caixa dels quals representen només pagaments de principal i interessos es registren a cost amortitzat si es mantenen en un model de negoci que té com a objectiu cobrar els fluxos anteriors, mentre que es valoren a valor raonable, registrant els canvis de valoració en altres ingressos i despeses, si l'objectiu és tant cobrar els fluxos com vendre'ls. La resta d'actius financers, entre ells els que incorporen derivats implícits, s'hauran de valorar íntegrament a valor raonable amb canvis registrats en el compte de pèrdues i guanys.

Per a tots els actius que no estiguin valorats a valor raonable amb canvis registrats en el compte de pèrdues i guanys, les entitats hauran de reconèixer les pèrdues esperades de crèdit diferenciant entre els actius la qualitat creditícia dels quals no ha empitjorat de manera significativa des del seu reconeixement inicial d'aquells actius que sí que ho han fet.

És precisament la part corresponent al deteriorament de valor de la NIIF 9 la que presenta canvis més substancials respecte de l'actual model de NIC 39, basat en la comptabilització de les pèrdues incorregudes per risc de crèdit. En particular, la NIIF 9 requerirà que una entitat basi el seu mesurament de les provisions per insolvències utilitzant un enfocament de deteriorament que diferència entre tres estats. El mesurament de les pèrdues esperades depèn de si s'ha produït un increment significatiu en el risc de crèdit des del reconeixement inicial, de tal manera que: (i) la pèrdua esperada en l'horitzó temporal de 12 mesos (estat 1) s'aplica a tots els actius (des del seu reconeixement inicial), sempre que no hi hagi un increment significatiu del risc de crèdit; (ii) la pèrdua esperada total (estats 2 i 3) s'ha de registrar quan s'ha produït aquest increment significatiu del risc de crèdit, mesurat en base individual o col·lectiva. Per als actius financers considerats com a deteriorats que estan classificats en l'estat 3, els interessos financers es meritran sobre el valor net comptable.

L'avaluació respecte de si s'ha produït un increment significatiu en el risc de crèdit s'ha de basar en informació raonable i sustentable que estigui disponible sense cost o esforç desproporcionat, que sigui indicativa d'increments en el risc creditici des del reconeixement inicial, i ha de reflectir informació històrica, corrent i amb vista al futur (*forward-looking*).

De la comparació del nou model de pèrdua esperada previst en la NIIF 9 amb l'actual model de pèrdua incorreguda previst en la NIC 39 convé destacar el següent:

- En el moment del reconeixement inicial, la NIIF 9 requereix el reconeixement de la pèrdua esperada en l'horitzó temporal de 12 mesos per a totes les activitats típiques de préstec i crèdit originades pel Grup, incloent-hi els nous préstecs que es concedeixin, així com per a tots els instruments de renda fixa que s'adquireixin i de manera independent a la seva qualificació creditícia inicial,
- En el model de pèrdua esperada hi haurà un increment en el judici necessari per determinar la informació *forward-looking* i les hipòtesis de comportament que afecten la vida dels instruments que s'han de considerar, i de quina manera aquestes hipòtesis s'incorporen en la valoració de la pèrdua esperada,
- El mètode usat per al càlcul de la pèrdua esperada serà més complex, en certa manera comparable a la complexitat associada a l'ús de models avançats IRB a l'efecte de capital, utilitzant conceptes similars com ara la probabilitat d'impagament (PD – *probability of default*), la quantificació de totes les pèrdues que poden resultar en l'impagament (LGD – *loss given default*) i l'exposició dels saldos deguts quan s'esdevé l'impagament (EAD – *exposure at default*).
- Hi haurà factors més importants que poden donar lloc a variabilitat en les pèrdues de crèdit esperades registrades en el compte de pèrdues i guanys. Entre altres, s'espera que els canvis en les probabilitats d'impagament (PD) generaran variacions en la quantitat total de pèrdues que s'han de reconèixer sota l'enfocament de pèrdua esperada, cosa que no succeeix necessàriament amb el model de pèrdua incorreguda.

En relació amb els passius financers, les categories previstes en la NIIF 9 són similars a les previstes actualment en la NIC 39 i la seva valoració no canviarà, excepte pel requisit de registrar les variacions en el valor raonable relacionades amb el risc propi de crèdit com un component del patrimoni en el cas de mantenir passius financers als quals s'ha aplicat l'opció de valor raonable.

Per a la comptabilitat de cobertures s'ha reemplaçat la granularitat dels actuals requeriments de la NIC 39 per un nou model capaç de reflectir millor en els estats financers les activitats internes de gestió de riscos. Hi ha canvis respecte de la NIC 39 en diversos aspectes, com les partides cobertes, els instruments de cobertura, la comptabilització del valor temporal de les opcions i l'avaluació de l'eficàcia, que permetran a les entitats amb activitat financera del Grup ampliar les operacions a les quals s'aplica la comptabilitat de cobertura i facilitar-ne l'aplicació, mentre que la resta d'entitats es veuran beneficiades principalment per la possibilitat de cobrir riscos no financers.

El Grup ha iniciat els treballs preparatoris per a la implementació d'aquesta norma. Liderat per un Comitè de Projecte Intern de CaixaBank, l'objectiu principal és la realització de les tasques necessàries per a la implementació de la NIIF 9, en la totalitat d'àrees del Banc afectades, de manera que se'n garanteixi el compliment en la data de primera aplicació, i avaluar els potencials impactes quantitatius i qualitatius (en negoci, infraestructura, etc.) amb l'anticipació suficient a l'efecte de millorar-ne la gestió.

Entre les principals tasques del Comitè, destaquen:

- Elaborar en un primer moment una definició d'enfocament que permeti identificar els aspectes clau de la nova norma comptable, un diagnòstic dels diferents aspectes que cal analitzar i un pla d'acció a l'efecte de garantir la implantació de la NIIF 9,
- Garantir la identificació i planificació de totes les necessitats quantitatives i qualitatives i de planificació d'aquestes, de manera adequada per tal d'aconseguir una implementació a la data d'aplicació,
- Garantir la capacitat de fer un càlcul d'impacte previ a la data de primera aplicació.

El Comitè, liderat per la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital de CaixaBank, en coordinació amb la Direcció Corporativa de Gestió Global de Risc de CaixaBank, és l'enllaç amb el Comitè de Direcció de CaixaBank i s'encarrega també de la gestió operativa i la presa de decisions estratègiques (recursos, terminis, definició de models, etc.).

El projecte l'integren diferents equips (sistemes, models, impairment, intervenció, polítiques comptables, seguiment), que són els encarregats de la gestió del dia a dia del projecte. Addicionalment, s'ha creat un Comitè de Seguiment, format pels responsables de les àrees esmentades.

S'han definit una sèrie d'objectius principals d'implantació, relatius tant a la classificació i la valoració com al model de provisions que es va iniciar en l'exercici 2015 i s'estendrà fins al 2017, moment en què s'espera el desenvolupament operatiu del càlcul.

El Grup està actualment calculant els potencials impactes que l'aplicació de la NIIF9 pot tenir en el valor dels actius i passius financers actualment reportats, incloent-hi l'estimació de les provisions per insolvències.

Aquesta transformació estructural que afecta el marc bancari europeu ha tingut una influència molt significativa en el dia a dia de la Gestió de Riscos del Grup i ha motivat una evolució interna per adaptar-se i superar de manera adequada aquests reptes.

Perfil de risc del Grup Criteria

El perfil de riscos del Grup Criteria està fonamentalment determinat per la composició societària del Grup, en què es distingeixen dos àmbits de gestió de riscos:

- Criteria, la matriu del Grup, com a societat patrimonialista gestiona els riscos derivats de l'activitat d'inversió, desinversió i tinença de participacions accionaries (bàsicament, risc de mercat i de crèdit), la tinença d'actius immobiliaris (risc immobiliari) i la gestió de l'endeutament de Criteria (risc de liquiditat).
- En consolidar un grup bancari com CaixaBank a través del mètode d'integració global, la gran majoria dels riscos a què s'enfronta el Grup Criteria i que gestiona són riscos vinculats a l'activitat bancària i asseguradora del Grup CaixaBank.

Per aquest motiu, a continuació es detallen els principals desenvolupaments i canvis en la gestió de riscos de Criteria i, amb posterioritat, els corresponents al Grup CaixaBank. Així mateix, es desglossa el detall dels riscos bancaris, encara que els imports proporcionats siguin consolidats a escala del Grup Criteria, que no difereixen significativament dels del Grup CaixaBank. La gestió de riscos derivats de l'activitat bancària la fan l'Alta Direcció i els òrgans de govern de CaixaBank.

a) Gestió del risc a Criteria

Estructura de govern i organització de Criteria

El Consell d'Administració de Criteria exerceix funcions de supervisió de l'evolució de les seves participades i de seguiment periòdic dels sistemes de control intern i gestió de riscos implantada respecte a aquestes.

Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control organitza les tasques de seguiment i control financer de Criteria. Per fer-ho, supervisa els sistemes d'auditoria interna i s'assegura de l'eficiència i la independència dels sistemes de control intern i de gestió de riscos implementats. També supervisa tot el procés d'elaboració i presentació de la informació financera de Criteria, abans que el Consell d'Administració l'aprovi.

Mapa de riscos de Criteria

A continuació s'enumeren els riscos que poden afectar la rendibilitat econòmica de les activitats de Criteria, pel que fa a la capçalera del Grup CriteriaCaixa, la seva solvència financera i la seva reputació corporativa derivada de les participacions en actius financers:

- Risc de mercat. Inclou la variació del valor de les inversions en altres empreses, classificades com a actius financers disponibles per a la venda, i la variació del tipus d'interès i del tipus de canvi. En aquest apartat també s'incorpora el risc de l'activitat immobiliària, que es refereix a aquell pel qual el valor d'un actiu immobiliari pot variar i, com a conseqüència, es pot incórrer en pèrdues. S'inclou el valor de les inversions en els actius immobiliaris classificats com a inversions immobiliàries, actius no corrents mantinguts per a la venda i existències.
- Risc de liquiditat. Principalment per la falta de liquiditat d'algunes de les seves inversions o les necessitats derivades dels compromisos o plans d'inversió.
- Risc de crèdit. Derivat del fet que alguna de les contraparts no atengui les obligacions de pagament, i de les possibles pèrdues per variacions en la qualitat creditícia. També s'inclou conceptualment en aquest tipus de risc la inversió en cartera d'entitats del grup, multigrup i associades.
- Risc operacional. Pels errors derivats en la implementació i execució de les operacions.

La prioritat de la Direcció de Criteria és identificar els riscos principals en relació amb els negocis significatius i aplicar les polítiques amb un alt grau de descentralització, atesa la gran varietat de negocis i el seu alt grau d'especialització.

Per a un adequat mesurament i anàlisi de riscos inherents a l'activitat de Criteria, la Direcció de Criteria utilitza les eines i la metodologia del Grup CaixaBank, que disposa d'una Direcció General de Riscos pròpia, d'acord amb les millors pràctiques del sector financer.

En el marc legal de supervisió prudencial i en el context d'avaluació de qualitat de govern corporatiu del Grup CriteriaCaixa per part del Banc Central Europeu, Criteria ha dut a terme les actuacions següents durant l'exercici 2015:

1. Ha formalitzat el procés d'autoavaluació de capital, segons el qual s'ha definit el perfil de risc del Grup CriteriaCaixa i s'ha avaluat la suficiència dels recursos propis. L'Informe anual del procés d'autoavaluació del capital corresponent a l'exercici 2014, el va aprovar el Consell d'Administració de Criteria el 27 d'abril de 2015. Es compleix el mínim regulatori del 8% CET1 phase-in tant en escenari base com en escenaris d'estrès plantejats. D'altra banda, l'anàlisi de la suficiència de capital econòmic tampoc no llança requeriments addicionals.

2. Ha dut a terme el procés d'autoavaluació de liquiditat, segons el qual Grup Criteriacaixa compleix folgadamente el nivell regulatori de LCR (*Liquidity Coverage Ratio*) en base consolidada. L'Informe anual del procés d'autoavaluació de liquiditat també referit a l'exercici 2014, el va aprovar el Consell d'Administració de Criteriacaixa el 27 d'abril de 2015. Criteriacaixa, com a entitat matriu d'un grup d'empreses, té una estructura de finançament equilibrada i diversificada, amb recurs principal als fons propis complementats amb finançament aliè: diversificada en fonts de finançament i venciments a mitjà/llarg termini.
3. Ha publicat l'Informe de rellevància prudencial del Grup Criteriacaixa, amb l'objectiu de facilitar als agents del mercat l'avaluació de la suficiència de capital del Grup Criteriacaixa en l'exercici 2014, i proporcionar la informació addicional del que aporta Criteriacaixa, com a societat dominant de CaixaBank, al perímetre de consolidació prudencial del Grup Criteriacaixa. L'Informe de rellevància prudencial va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteriacaixa el 27 d'abril de 2015 i publicat l'endemà.
4. Ha formalitzat el Marc d'Apetit al Risc de Criteriacaixa, aprovat pel Consell d'Administració de Criteriacaixa el 30 de juliol de 2015. Vegeu més detall a continuació.
5. Ha elaborat el *Recovery Plan* del Grup Criteriacaixa, partint de les directrius establertes en els documents emesos per l'Autoritat Bancària Europea, així com per la Llei 11/2015. El *Recovery Plan* ha estat aprovat pel Consell d'Administració de Criteriacaixa el 10 de desembre de 2015.

Marc d'Apetit al Risc de Criteriacaixa

Context

De manera creixent els reguladors i els organismes consultius del sector financer han assenyalat la conveniència de definir i implantar un marc d'apetit al risc, com a suport en la presa de decisions i en l'adopció conscient dels riscos.

En particular, es destaquen els principis rector publicats pel *Financial Stability Board* (FSB) (novembre 2013), que els considera requisit per al bon govern, i la gestió i supervisió adequades dels grups financers. L'European Banking Authority (EBA) i el Single Supervisory Mechanism (SSM) han subscrit aquestes recomanacions, malgrat faltar encara de caràcter normatiu, i les han convertit en un factor fonamental en l'avaluació de la qualitat de govern corporatiu de les entitats financeres, en el context del Supervisory Review and Evaluation Process (SREP).

Tant a Criteriacaixa com en el Grup CaixaBank, la cultura de riscos ha constituït sempre un element diferenciador de la presa de decisions i la gestió del negoci. Aquesta cultura, juntament amb les polítiques i la infraestructura de riscos i les capacitats del seu equip humà, han permès mantenir un perfil de risc moderat i una solvència destacada en el mercat espanyol que ha permès consolidar el lideratge de CaixaBank durant la recent crisi financera.

Fruit de la vocació de lideratge i excel·lència, tant Criteriacaixa com a CaixaBank i el seu Grup consolidat (vegeu-ho amb més detall a l'apartat del Marc d'Apetit al Risc de CaixaBank en aquesta mateixa Nota) han adoptat aquest marc d'actuació, considerat entre les *best practices* del govern intern dels riscos.

Descripció i estructura

El Consell d'Administració de Criteriacaixa va aprovar, en la sessió del 30 de juliol de 2015, el Marc d'Apetit al Risc de Criteriacaixa (o RAF, per les seves sigles en anglès *Risk Appetite Framework*).

El RAF permet fer un seguiment i control de totes les obligacions prudencials. En aquest marc s'expressen les polítiques, els processos de govern i els indicadors a través dels quals s'estableix, es comunica i es monitora l'apetit al risc de Criteria. El perímetre de referència en el RAF és el consolidat de Criteria, sense integrar-hi globalment CaixaBank, que coincideixi amb el perímetre de gestió de riscos. Aquest es coneix com a «perímetre de gestió» i és el més apte i representatiu per a la gestió dels riscos de la societat. Aquest perímetre no es correspon ni amb els comptes consolidats públics ni amb els estats financers consolidats reservats, utilitzats a l'efecte de la consolidació prudencial.

El RAF de Criteria complementa el Marc d'Apetit al Risc de CaixaBank desenvolupat i aprovat pel Consell d'Administració el 2014 (vegeu-ho amb més detall a l'apartat del Marc d'Apetit al Risc de CaixaBank en aquesta mateixa Nota).

En el Marc d'Apetit al Risc de Criteria s'han definit 16 indicadors (10 per al perímetre de gestió i 6 per al perímetre prudencial del Grup Criteriacaixa), que s'emmarquen en el mapa de riscos identificats per Criteria, d'acord amb la seva naturalesa de societat instrumental de caràcter patrimonial. S'han calibrat tres llinars diferents de través d'un sistema de semàfors d'alerta (objectiu – verd, alerta primerenca – ambre, i límit – vermell) per a cada indicador del RAF (vegeu més detalls d'aquest calibratge a l'apartat del RAF de CaixaBank en aquesta mateixa nota). Amb aquest calibratge s'aconsegueix un enfocament gradual que atorga a Criteria més flexibilitat i capacitat de prevenció i reacció davant un escenari de crisi, i s'especifiquen els nivells de tolerància al risc assumibles per Criteria.

Les mètriques considerades mesuren les següents dimensions de risc definits en el marc d'apetit al risc:

- Rendibilitat de negoci
- Liquiditat
- Tipus d'interès i divisa
- Crèdit
- Deteriorament de participacions accionaries
- Mercat
- Situació de recursos propis

Adicionalment, algunes de les mètriques del RAF han estat seleccionades com a indicadors de Recovery Plan (*recovery indicators*). Per a aquestes mètriques s'han definit els llinars de recuperació (semàfor negre) que, si s'activés, desencadenaria els processos de comunicació i de governança propis, d'acord amb la gravetat de les situacions definides.

La Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans és l'encarregada de recopilar i consolidar informació i reportar-la al Comitè de Direcció. També s'encarrega de coordinar amb la Subdirecció General, responsable de l'Àrea d'Inversions, i amb la Subdirecció General Adjunta de Gestió d'Actius, dur a terme les mesures per gestionar els riscos de Criteria.

El Comitè de Direcció rep i revisa la informació de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans, i la fa arribar a la Comissió d'Auditoria i Control i al Consell d'Administració.

La Comissió d'Auditoria i Control té com a funció revisar el RAF enviat pel Comitè de Direcció i enviar la seva opinió al Consell d'Administració.

El Consell d'Administració és l'òrgan responsable de l'establiment i l'actualització anual de l'apetit al risc, del seguiment continuat del perfil de risc i d'assegurar la consistència entre tots dos.

Model de Control Intern de Critería

L'evolució del sistema financer, l'entorn macroeconòmic i la transformació del marc regulatori posen de manifest la importància creixent de l'avaluació del nivell de risc i de l'entorn de control de les entitats, amb més exigència i responsabilitat de l'Alta Direcció i els òrgans de govern.

Tant Critería com CaixaBank (vegeu-ne més detalls a l'apartat de Model de Control Intern de CaixaBank en aquesta mateixa nota) disposen de sengles models de control intern que proporcionen un grau de seguretat raonable en la consecució dels objectius del Grup. L'entorn de control de Critería (com el de CaixaBank) està alineat amb les directrius del regulador i les millors pràctiques del sector, i s'estructura d'acord amb el model de les 3 línies de defensa:

- La primera línia de defensa està formada per les unitats de negoci i de suport, responsables d'identificar, mesurar, controlar, mitigar i comunicar els principals riscos que afecten l'Entitat en l'exercici continu de la seva activitat.
- La segona línia de defensa actua de manera independent de les unitats de negoci i té la funció d'identificar, valorar, monitorar i reportar tots els riscos materials, així com establir i desenvolupar els sistemes per a la seva gestió i el control, i dissenyar les polítiques de compliment. La segona línia de defensa inclou, entre altres funcions, les de gestió de riscos, validació interna, compliment normatiu i control intern.
- La tercera línia, constituïda per Auditoria Interna, es responsabilitza de l'avaluació de l'eficàcia i l'eficiència de la gestió de riscos, i dels sistemes de control intern, aplicant-hi els principis d'independència i objectivitat.

Auditoria i Control Intern de Critería

L'Àrea d'Auditoria i Control Intern de Critería és la responsable d'assegurar l'adequada gestió i supervisió del Sistema de Control Intern de l'Entitat. Reporta a l'Alta Direcció de Critería, així com a la Comissió d'Auditoria i Control, òrgan supervisor del Sistema de Control Intern de Critería.

Les funcions de Control Intern i Auditoria Interna actuen sota el principi d'independència respecte a la resta d'Àrees de l'Organització i societats de Critería, d'acord amb les directrius establertes per les Autoritats de Regulació i Supervisió.

L'objectiu de la funció de Control Intern de Critería és analitzar i garantir, amb una seguretat raonable, l'existència d'un Sistema de Control Intern adequat a Critería per tal de reportar el seu estat a la Comissió d'Auditoria i Control.

Les seves principals funcions són:

- La coordinació del mapa de riscos corporatiu.
- L'assessorament a l'Alta Direcció en relació amb els procediments de control i plans d'actuació adequats per solucionar les eventuais deficiències de control.
- El *reporting* periòdic a l'Alta Direcció i als òrgans de govern sobre l'entorn de control del Grup.

En l'exercici de les seves funcions proporciona una visió transversal dels principals riscos assumits per la Societat i avalua el seu entorn de control.

L'objectiu de la funció d'Auditoria Interna de Criteria és informar la Comissió d'Auditoria i Control de l'adequat funcionament del Sistema de Control Intern implantat per l'Entitat i formular millores a un cost raonable.

Sota els principis d'independència i objectivitat, i aplicant un enfocament sistemàtic i disciplinat, Auditoria Interna fa serveis d'assegurament i consulta que aporten valor a la Societat.

Les principals funcions d'Auditoria Interna, comunes amb les del Grup CaixaBank, inclouen:

- Avaluar l'eficàcia i l'eficiència dels sistemes de control intern establerts per a la mitigació dels riscos associats a l'activitat de l'Entitat, amb especial atenció al següent:
 - el compliment de la legislació externa vigent, els requeriments dels organismes supervisors i l'adequada aplicació dels Marcs de Gestió Global i Appetit al Risc definits per al sector bancari i assegurador.
 - El compliment de les polítiques i normatives internes, i l'alineació amb les millors pràctiques i bons usos sectorials, per a un Govern Intern Corporatiu adequat.
 - La fiabilitat i integritat de la informació financera i operativa, incloent-hi l'efectivitat del Sistema de Control Intern de la Informació Financera (SCIIF).
 - L'ús econòmic i eficient dels recursos per part de l'Entitat.
- Aportar valor mitjançant la formulació de recomanacions proposades per solucionar les debilitats detectades en les revisions efectuades i el seguiment del seu grau d'implantació per part dels centres responsables.
- Reportar de manera periòdica a l'Alta de Direcció i a la Comissió d'Auditoria i Control informació rellevant sobre les conclusions dels treballs realitzats, les debilitats detectades i les recomanacions formulades.

Sistemes de control intern sobre la informació financera (SCIIF) de Criteria

El Consell d'Administració de Criteria és el responsable de l'existència d'un SCIIF adequat i eficaç. D'altra banda, la Comissió d'Auditoria i Control és l'òrgan responsable d'avaluar si el SCIIF ha funcionat correctament. Finalment, la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans de Criteria és la responsable del disseny, la implantació i el funcionament d'aquest.

Atès que és una responsabilitat a nivell consolidat i donada la importància de CaixaBank en la generació de la informació financera del Grup Criteria, a través d'un contracte de serveis entre ambdues entitats Criteria té subcontractades diverses funcions relatives al SCIIF a la Funció de Control Intern de la Informació Financera, que depèn de la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital de CaixaBank.

El model implantat es basa en els estàndards internacionals del “*Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*” (CUSO), així com en el conjunt de principis generals i bones pràctiques elaborats per un grup d'experts i publicat el juny de 2010 per la Comissió Nacional del Mercat de Valors en l'informe “Control intern sobre la informació financera en les entitats cotitzades”.

En l'Informe anual de govern corporatiu de Criteria es descriuen amb més profunditat els mecanismes que componen els sistemes de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'emissió d'informació financera a la Societat.

Compliment Normatiu

L'objectiu de la funció de Compliment Normatiu és la supervisió del risc de compliment, definit com el risc de patir deficiències en els procediments que originin actuacions o omissions no ajustades al marc jurídic, regulatori o als codis i normes internes, de les quals es puguin derivar sancions administratives o danys reputacionals.

La supervisió del risc de compliment s'efectua mitjançant l'establiment de controls de segon nivell, que permeten detectar possibles deficiències en els procediments implantats a Criteria per assegurar el compliment de la normativa dins el seu àmbit d'actuació. En cas de detecció de deficiències, es desenvolupen, juntament amb les àrees de gestió afectades, propostes d'accions de millora sobre les quals es fa un seguiment periòdic fins que queden efectivament implantades. Així mateix, es fa un seguiment de les bones pràctiques en matèria d'integritat i normes de conducta de l'Entitat, entre les quals hi ha el Codi Ètic i el Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del Mercat de Valors.

Així mateix, el Consell d'Administració de Criteria va aprovar un Manual de Prevenció de Blanqueig de Capitals i Finançament del Terrorisme, en què es recullen les obligacions establertes a la Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme, així com en el Reial decret 304/2014, de 5 de maig, pel qual es crea el Reglament d'aquesta Llei.

L'objectiu de Criteria és, d'una banda, minimitzar la probabilitat que es materialitzi aquest risc i, d'altra banda, en cas que es pugui materialitzar, que les deficiències siguin detectades, reportades i solucionades amb celeritat.

La gestió del risc de compliment es basa en l'estructura següent:

- Consell d'Administració: Entre les seves funcions hi ha supervisar els riscos (entre altres, el risc de compliment, com a qualsevol altre risc).
- Comissió d'Auditoria i Control: Entre les seves funcions hi ha la de supervisar el compliment del Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors i, en general, de les regles de govern corporatiu que li siguin aplicables.
- Comitè de Direcció: Impulsa la cultura del compliment en l'organització, i controla i efectua el seguiment del risc de compliment i de les mesures de mitigació que s'estableixin.
- Àrees de negoci i gestió: És el màxim exponent del control de primer nivell de l'activitat de la Societat, perquè estableix aquests controls a prop dels riscos i es tracta d'un control expert. Les seves principals funcions són:
 - Aplicar la normativa vigent i detectar possibles situacions de risc de compliment, desenvolupant i implantant les mesures de mitigació.
 - Implantar controls de primer nivell adequats per assegurar el compliment de les obligacions anteriors.
- Funcions d'assessorament: Conformada pels diferents experts interns i externs que ofereixen assessorament en les matèries que requereixen una especialització. Entre altres, cal esmentar l'Assessoria Jurídica, la Secretaria General, els consultors externs, etc. Les seves funcions són:
 - Assessorar les àrees de negoci i gestió per mantenir actualitzats els procediments interns en relació amb la normativa vigent.
 - Efectuar la interpretació de les lleis i les normes.
 - Aportar coneixement i anàlisi de la normativa vigent i dels projectes normatius en potència per tal de preveure'n l'impacte a Criteria.

- Supervisió: S'atribueix principalment a Auditoria Interna, i les seves funcions són:
 - Informar sobre el seu funcionament i promoure, si s'escau, mitjançant recomanacions de valor per al negoci, les millores oportunes per a un control intern efectiu a un cost raonable.
 - Fer les auditories internes de Criteria i supervisar les auditories internes de les participades amb control que no disposin d'una àrea d'auditoria interna pròpia.
 - Facilitar informació sobre els riscos de compliment detectats a través de les seves verificacions o efectuar tasques d'investigació a instàncies d'aquesta funció.

El compliment normatiu no correspon a una àrea específica sinó a tota la Societat que, a través dels seus empleats, ha d'assegurar el compliment de la normativa vigent, aplicant procediments que traslladin aquesta normativa a l'activitat que duen a terme.

Per tal de gestionar el risc de compliment, els òrgans d'administració i direcció impulsen la difusió i promoció dels valors i principis d'actuació inclosos en el codi ètic i les normes de conducta, i tant els seus membres com la resta d'empleats i directius han d'assumir el seu compliment com a criteri principal i orientador de l'activitat diària.

Una de les missions de la funció de Control Intern, que depèn de l'Àrea d'Auditoria i Control Intern, és coordinar el mapa de riscos corporatiu, entre els quals s'inclou el risc de compliment normatiu, i fer-ne una revisió independent.

Les societats del Grup CriteriaCaixa tenen les seves pròpies estructures de control i supervisió de les seves respectives activitats. A Criteria, però, pel fet que és la capdavantera del Grup, s'afegeix una estructura complementària per a la gestió de riscos propis i per al seguiment dels riscos de les seves societats participades.

b) Gestió del risc a CaixaBank

Estructura de govern i organització del Grup CaixaBank

Estructura de govern

El Consell d'Administració de CaixaBank

Correspon al Consell d'Administració de CaixaBank, entre altres, les funcions d'aprovar l'estratègia de l'Entitat, l'organització per a la seva posada en pràctica i la supervisió i el control de la direcció de l'Entitat amb la intenció d'assegurar que aquella compleix els objectius marcats i respecta l'objecte i l'interès social.

De manera especial s'ha d'assenyalar que s'atribueix al Consell d'Administració l'aprovació de la política general de control i gestió dels riscos, així com el seguiment periòdic dels sistemes interns de formació i control. Es considera el Consell d'Administració com l'òrgan que determina la política de risc del Grup CaixaBank.

Així mateix, el Consell d'Administració ha fixat les seves pròpies funcions en matèria de risc, i s'ha reservat una sèrie de matèries per a la seva decisió pròpia. La taula següent mostra les matèries pròpies de decisió del Consell relacionades amb la gestió del risc, així com les seves principals funcions:

Matèries de decisió pròpies del Consell d'Administració relacionades amb la gestió del risc	Funcions de caràcter general
<ul style="list-style-type: none">• Adopció i seguiment dels mètodes per mesurar els riscos i calcular els requeriments regulatoris de capital que comporten.• Organització al màxim nivell de les funcions de control.• Establiment de límits globals de risc.• Assegurar la coherència deguda entre la planificació estratègica, la financera i la de riscos.• Determinació de les polítiques generals d'actuació de l'Entitat en matèria de riscos i coneixement de la seva evolució.	<ul style="list-style-type: none">• Definir els principis generals de gestió del risc i del marc d'apetit al risc.• Establir la distribució de funcions al si de l'organització i els criteris per a la prevenció de conflictes d'interès.• Aprovar i revisar periòdicament les estratègies i polítiques d'acompliment, gestió, control i reducció dels riscos.• Aprovar les estratègies i procediments generals de control intern.• Conèixer els resultats de la funció de gestió i control dels riscos i de la situació de control intern, pel que fa a: risc de crèdit i contrapartida, risc de mercat, risc de liquiditat, risc estructural de tipus d'interès, risc operacional i risc associat a la cartera de participades.

Comissió de Riscos de CaixaBank

El Consell d'Administració de CaixaBank ha delegat algunes matèries en comissions delegades. Concretament, el setembre de 2014 es va crear la Comissió de Riscos, encarregada del seguiment recurrent de la gestió de riscos.

Aquesta Comissió de Riscos ret comptes al Consell d'Administració de CaixaBank dels acords presos en cada sessió. Així mateix, en les sessions del Consell d'Administració el President de la Comissió informa, a petició del President del Consell, de l'activitat de la Comissió, així com dels treballs efectuats i l'opinió de la Comissió respecte de temes que hagin estat prèviament tractats i que hagi de resoldre el Consell.

Per tal de reforçar les relacions de l'Àrea de Riscos amb els òrgans de govern, el Comitè Global de Riscos reporta directament a la Comissió de Riscos, de la qual depèn.

De conformitat amb el Reglament del Consell d'Administració, la Comissió de Riscos ha d'estar composta exclusivament per Consellers no executius i que posseïxin els oportuns coneixements, capacitat i experiència per entendre plenament i controlar l'estratègia de risc i la propensió al risc del Grup CaixaBank, en el nombre que determina el Consell d'Administració de CaixaBank, amb un mínim de tres (3) i un màxim de sis (6). Almenys un terç d'aquests membres han de ser Consellers independents. La Comissió designa entre els seus membres el President, que ha de ser Conseller independent, i pot designar un Secretari. A falta d'aquesta última designació actuarà com a Secretari el del Consell, i, si no, un dels Vicesecretaris.

Actualment la Comissió de Riscos està composta per 5 membres, i la majoria d'ells (3 membres) són Consellers independents. El President és un Conseller independent.

La Comissió de Riscos es reunirà amb la freqüència que calgui per al compliment de les seves funcions i serà convocada pel President, a iniciativa pròpia o a requeriment del President del Consell d'Administració o de dos membres de la mateixa Comissió.

Com a principals funcions es troben, i d'acord amb l'article 13 del Reglament del Consell d'Administració:

- Assessorar el Consell d'Administració sobre la propensió global al risc, actual i futura, de l'Entitat i la seva estratègia en aquest àmbit, informar sobre el marc d'apetit al risc, assistir en la vigilància de l'aplicació d'aquesta estratègia, vetllar per tal que les actuacions del Grup siguin consistents amb el nivell de tolerància del risc prèviament decidit i efectuar el seguiment del grau d'adequació dels riscos assumits al perfil establert.
- Proposar al Consell la política de riscos del Grup CaixaBank.
- Proposar al Consell d'Administració la naturalesa, la quantitat, el format i la freqüència de la informació sobre riscos que ha de rebre el Consell d'Administració i fixar la que ha de rebre la Comissió.
- Revisar regularment exposicions amb els clients principals, sectors econòmics d'activitat, àrees geogràfiques i tipus de risc.
- Examinar els processos d'informació i control de riscos del Grup, així com els sistemes d'informació i indicadors.
- Valorar el risc de compliment normatiu en el seu àmbit d'actuació i decisió, entès com el risc de patir deficiències en els procediments que originin actuacions o omissions no ajustades al marc jurídic, regulatori, o als codis i normes internes, de les quals es puguin derivar sancions administratives o danys reputacionals.
- Informar sobre els nous productes i serveis o sobre canvis significatius en els existents.
- Examinar, sens perjudici de les funcions del Comitè de Remuneracions, si els incentius previstos en els sistemes de remuneració tenen en consideració el risc, el capital, la liquiditat i la probabilitat i l'oportunitat dels beneficis.

D'acord amb l'article 42 del RD 84/2015, també correspon a la Comissió de Riscos:

- Vigilar que la política de preus dels actius i passius que s'ofereixen als clients sigui consistent amb el pla empresarial i l'estratègia de risc de l'Entitat. Si no ho és, presentar al Consell un pla per esmenar-la.

Organització

Direcció de Riscos de CaixaBank

La funció de riscos a CaixaBank s'efectua a través d'una Direcció General responsable dels riscos del Grup CaixaBank i independent de les àrees de negoci, tant des del punt de vista jeràrquic com funcional. En depenen la Direcció Corporativa d'Anàlisi i Concessió de Particulars, amb responsabilitat en l'anàlisi i la concessió de crèdit a clients detallistes; la Direcció Corporativa d'Anàlisi i Concessió d'Empreses, amb responsabilitat en l'anàlisi i la concessió de risc a la resta de segments de negoci i a sectors especialitzats (empreses i pimes, corporativa, sector públic-sobirà, entitats financeres, immobiliari, *project finance*, sector turisme i agroalimentari), i la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc, amb responsabilitat en la gestió dels riscos en l'àmbit corporatiu i la tutela de la sanitat de l'actiu i els mecanismes de solvència i garantia. També depenen de la Direcció General de Riscos de manera independent a les direccions corporatives abans esmentades, el Comitè Permanent de Crèdits, que té facultats delegades pel Consell per a l'aprovació d'operacions, i la Direcció de Validació de Models de Risc, que avalua els procediments de gestió i control perquè el nivell de risc s'adapti a l'estratègia i al perfil del Grup CaixaBank, així com la validació dels models interns de risc.

Dins les funcions de la Direcció de Riscos es troba la identificació, valoració i integració de les diferents exposicions, així com la rendibilitat ajustada al risc de cada àmbit d'activitat, des d'una perspectiva global del Grup CaixaBank i d'acord amb la seva estratègia de gestió.

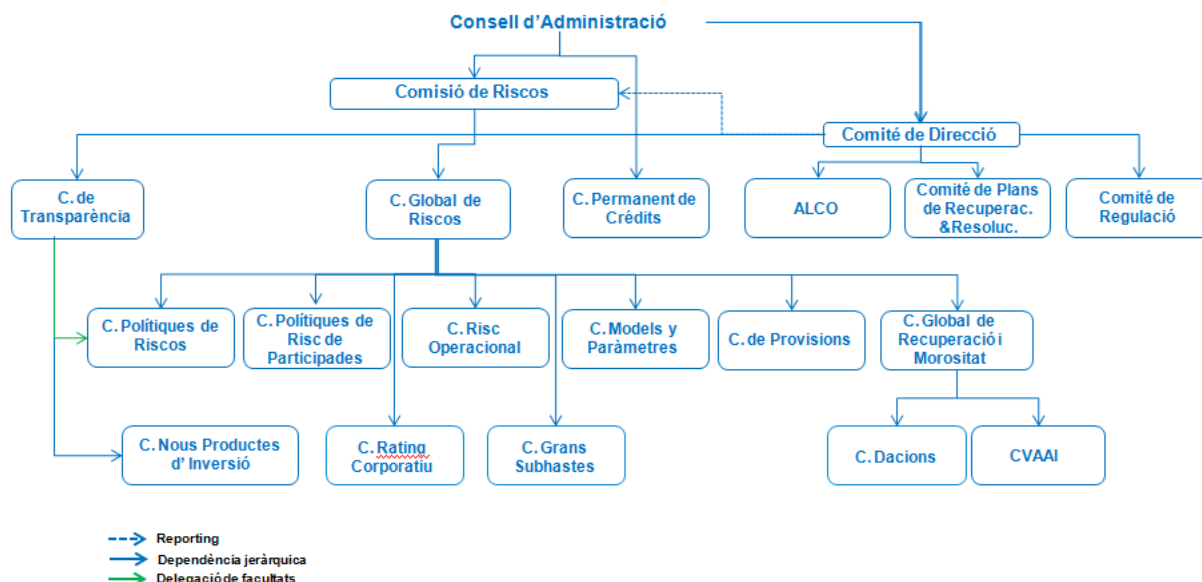
D'altra banda, una de les missions més rellevants de la Direcció de Riscos, en col·laboració amb altres àrees de l'Entitat, és liderar la implantació en tota la xarxa territorial dels instruments que permetin la gestió integral dels riscos, sota les directrius de Basilea, per tal d'assegurar l'equilibri entre els riscos assumits i la rendibilitat esperada.

Òrgans col·legiats dins l'àmbit de riscos de CaixaBank

L'Alta Direcció de CaixaBank, sota la supervisió de la Comissió de Riscos, en el marc de les atribucions delegades pel Consell, configura els diversos comitès de gestió del risc, que estableixen polítiques generals d'actuació, concedeixen operacions al màxim nivell i gestionen els riscos de negoci del Grup CaixaBank.

A continuació en detallam els més importants, així com la seva dependència:

En la corresponent Nota de Riscos dels comptes anuals individuals i consolidats de CaixaBank publicats per al tancament de 31 de desembre de 2015, es detallen les funcions i responsabilitats de cadascun d'aquests comitès.

Mapa de riscos corporatiu del Grup CaixaBank

L'Àrea de Control Intern de CaixaBank coordina el «*Mapa de Riscos Corporatiu*» (MRC) del Grup CaixaBank per a la identificació, mesurament, seguiment, control i *reporting* dels riscos. El mapa de riscos corporatiu ofereix una visió integral dels riscos associats a les activitats corporatives i del seu entorn de control.

El Mapa de Riscos Corporatiu va incloure la formalització d'un catàleg de riscos corporatiu el març de 2014, que facilita el seguiment i *reporting*, intern i extern, dels riscos de l'Entitat, agrupats en dues categories principals: riscos associats a l'activitat financera de l'Entitat i riscos associats a la continuïtat de l'activitat.

Els principals riscos que es reporten de manera periòdica a la Direcció i els òrgans de govern de CaixaBank són:

- Riscos associats a l'activitat financera:
 - **Crèdit:** pèrdua de valor dels actius del Grup CaixaBank davant una contrapartida pel deteriorament de la capacitat d'aquesta per fer front als seus compromisos.
 - **Mercat:** Pèrdua de valor dels actius o increment de valor dels passius de la cartera de negociació del Grup, per fluctuacions dels tipus o preus en els mercats on es negocien aquests actius i passius.
 - **Estructural de tipus (interès i canvi):** efecte negatiu sobre el valor econòmic del balanç o sobre els resultats, derivat de canvis en l'estructura de la corba de tipus d'interès o fluctuacions del tipus de canvi.
 - **Liquiditat:** Dèficit d'actius líquids per satisfer els venciments contractuals dels passius, els requisits regulatoris o les necessitats del negoci.
 - **Actuarial:** increment del valor dels compromisos contrets per contractes d'assegurança amb clients i per pensions amb empleats arran de la divergència entre les estimacions de sinistralitat i tipus i l'evolució real d'aquestes magnituds.
 - **Situació de recursos propis:** restricció de la capacitat del Grup CaixaBank per adaptar el seu volum de recursos propis a les exigències normatives o a la modificació del seu perfil de risc.
- Riscos associats a la continuïtat de l'activitat
 - **Legal/Regulatori:** Pèrdua o disminució de rendibilitat de CaixaBank a conseqüència de modificacions en el marc regulatori o de decisions judicials desfavorables per a l'Entitat.
 - **Compliment:** deficiències en els procediments que originin actuacions o omissions no ajustades al marc jurídic, regulatori o als codis i normes internes, de les quals es puguin derivar sancions administratives o danys reputacionals.
 - **Operacional:** pèrdues derivades de la inadequació o fallada de processos interns, persones i sistemes, o degudes a successos externs. Inclou les categories de risc que estableix la normativa.
 - **Reputacional:** Menyscabament de la capacitat competitiva per deteriorament de la confiança en CaixaBank d'alguns dels seus grups d'interès, a partir de l'avaluació que aquests grups fan de les actuacions o omissions, realitzades o atribuïdes, de CaixaBank, la seva Alta Direcció o els seus òrgans de govern.

CaixaBank ha posat el focus en la solvència i la qualitat com a prioritats estratègiques per reforçar la confiança dels clients en l'Entitat. A més, en els últims anys CaixaBank ha reforçat les estructures de control intern, compliment normatiu i prevenció de blanqueig de capitals, per minimitzar la probabilitat que s'esdevinguin actuacions o omissions com les que han aflorat recentment en entitats financeres globals, amb una creixent repercussió mediàtica i en la imatge del sector.

Marc d'Apetit al Risc del Grup CaixaBank

Descripció i estructura

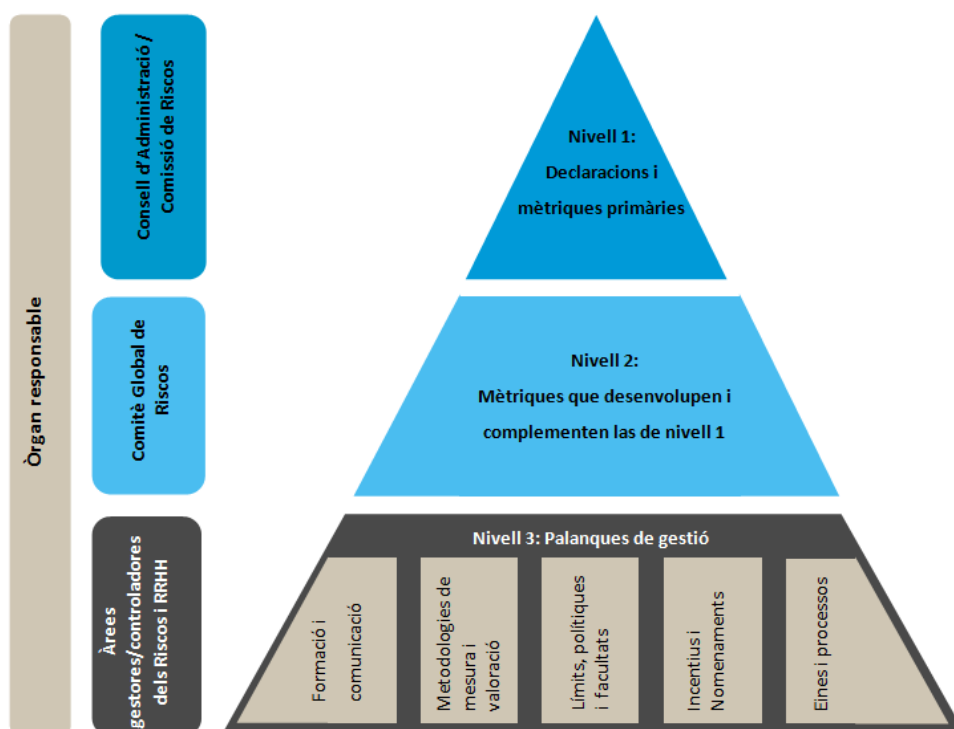
El Marc d'Apetit al Risc és una eina integral i prospectiva amb la qual el Consell d'Administració de CaixaBank determina la tipologia i els llinars de risc que està disposat a acceptar, en la consecució dels objectius estratègics i de rendibilitat del Grup CaixaBank.

El Consell fixa quatre dimensions prioritàries que expressen l'aspiració del Grup CaixaBank amb relació als riscos més rellevants. Són les següents:

- **Protecció davant pèrdues:** CaixaBank es marca com a objectiu mantenir un perfil de risc mitjà-baix i una confortable adequació de capital, per enfortir la seva posició com una de les entitats més sòlides en el mercat bancari europeu.
- **Liquiditat i finançament:** CaixaBank vol tenir la certesa d'estar permanentment en condicions de complir les seves obligacions i necessitats de finançament de manera oportuna, fins i tot sota condicions adverses de mercat, i es marca com a propòsit tenir una base de finançament estable i diversificada, per preservar i protegir els interessos dels seus dipositants.
- **Composició de negoci:** CaixaBank aspira a mantenir la seva posició de lideratge en el mercat de banca detallista i la generació d'ingressos i de capital de manera equilibrada i diversificada.
- **Franquícia:** CaixaBank es compromet en la seva activitat amb els estàndards més alts ètics i de governança, fomentant la sostenibilitat i l'acció social responsable, i assegurant-ne l'excel·lència operativa.

En línia amb les millors pràctiques del sector financer, l'estructura del Marc complementa aquestes declaracions amb mètriques i palanques de gestió, per traslladar-les de manera coherent, clara i eficaç a la gestió del negoci i dels riscos.

A continuació es representa el Marc com una estructura piramidal que culmina amb els principis i les mètriques de primer nivell, complementades al seu torn per mètriques de més detall (segon nivell), i tot això és integrat en l'activitat diària i en la presa de decisions dels empleats mitjançant les palanques de gestió (tercer nivell).

- El Nivell 1 engloba tant la Declaració d'apetit al risc com les mètriques fonamentals, a les quals s'assignen llindars d'apetit i de tolerància. És el Consell d'Administració de CaixaBank el que defineix, aprova, monitora i pot modificar aquest nivell amb la periodicitat definida en el mateix reglament de govern del Marc, amb assessorament especialitzat i seguiment recurrent per part de la Comissió de Riscos de CaixaBank.

Es fixen nivells de «apetit» i de «tolerància» per a cadascuna de les mètriques a través d'un sistema de semàfors d'alerta:

- «Semàfor verd»: objectiu de risc
- «Semàfor ambre»: alerta precoç
- «Semàfor vermell»: incompliment

Adicionalment, i per a una selecció de mètriques recollides en el *Recovery Plan*, s'ha definit un «semàfor negre» que, si s'activés, desencadenaria uns processos de comunicació i de governança propis d'acord amb la gravetat de les situacions així definides.

Amb això, s'assegura un procés integral de monitoració i escalat de potencials deterioraments en el perfil de risc de l'Entitat.

Com a exemple, s'esmenten algunes de les mètriques considerades per a cadascuna de les dimensions:

- Protecció davant pèrdues. Ràtios de solvència regulatòria, càlculs basats en els models i metodologies avançades (pèrdua esperada, VaR) i magnituds de l'àmbit comptable, com ara el cost del risc o la ràtio de morositat.
- Liquiditat i finançament. Mètriques externes (ràtios regulatòries) i internes (de gestió).

- Composició de negoci. Indicadors que fomenten la diversificació (per acreditat, sectorial...) i minimitzen l'exposició a actius no estratègics.
- Franquícia. S'integren els riscos no financers (operacional, reputacional...), tant amb mètriques quantitatives com amb compromisos de tolerància zero davant l'incompliment.
- El Nivell 2 recull mètriques de més detall, que són monitorades per l'equip directiu i, en particular, pel Comitè Global de Riscos de CaixaBank. Aquests indicadors solen derivar de la descomposició factorial dels de Nivell 1 o d'un major desglossament de la contribució al nivell d'agregació superior per carteres de risc o segments de negoci. També incorporen elements de mesurament del risc més complexos i especialitzats que permeten traslladar les mètriques de primer nivell a la presa de decisions de les unitats gestores dels riscos.

D'aquesta manera, el Consell d'Administració de CaixaBank té la certesa que l'equip directiu monitora els mateixos riscos, més detalladament, per identificar i prevenir possibles desviacions en el perfil de risc que ha definit.

- Finalment, el Nivell 3 representa les palanques de gestió que l'equip directiu, a través de les diferents unitats de negoci i de les àrees responsables de l'admissió, seguiment i control de cada risc, defineix i implementa, per alinear l'execució amb el marc establert.

Aquests mecanismes són:

- **Formació i comunicació**, aspectes clau perquè tots els empleats que participen en la presa de decisions del Grup coneguin i interioritzin el seu grau de contribució al Pla Estratègic i al manteniment de l'apetit al risc del Consell. Tant la formació com la comunicació són dos eixos fonamentals en la consolidació i en la difusió d'una cultura de riscos clara i eficaç, en entorns tan canviants i incerts com els que s'estan vivint en el sector financer.
- **Metodologies de mesurament i valoració de riscos**, per poder proporcionar al Consell d'Administració una visió precisa, clara i consistent de l'exposició a cadascun dels riscos. En bona part, la funció que exerceix el RAF consisteix en la selecció i proposta als òrgans de govern de les metodologies que millor compleixen les necessitats en cada cas, combinant la perspectiva comptable, regulatòria, econòmica o de pèrdues potencials / en condicions d'estrès, segons que sigui necessari.
- **Límits, polítiques i facultats en l'aprovació de noves posicions de risc**: aquests tres components permeten traslladar a cada nivell de l'organització, de procés i d'exposició el que es pot fer, en coherència amb el Marc d'Apetit al Risc i els altres eixos del marc de gestió de riscos.
- **Incentius i nomenaments**: es tracta de les polítiques de Recursos Humans considerades de més impacte directe a curt termini per direccionar conductes de l'equip directiu i dels empleats en sentit ampli.
- **Eines i processos**: el Marc aprofita la infraestructura tecnològica, els sistemes d'execució i control, així com els processos de *reporting* intern existents en el Grup (p. e. per a la implantació dels límits de concentració de risc en la concessió de crèdit). També s'han creat alguns ad hoc, per assegurar una gestió i compliment adequats del govern del Marc.

Seguiment i governança del Marc d'Apetit al Risc a CaixaBank

El Consell d'Administració defineix i supervisa el perfil de risc del Grup, actualitzant les mètriques i els llindars del Marc quan ho consideri oportú. El desenvolupament del Marc durant el 2015 ha demostrat la seva utilitat per al Consell i la Comissió de Riscos com a plataforma única i integral per encaminar estratègia, gestió i control del Grup: s'hi han inclòs noves mètriques i s'han establert alguns llindars més exigents.

En tot aquest procés la Comissió de Riscos és la responsable d'assistir el Consell en aquesta tasca i de revisar amb més freqüència i profunditat l'evolució de les mètriques de nivell 1, així com el compliment dels plans d'acció per reconduir els riscos subjacents a la zona d'apetit com més aviat millor.

Per assegurar el compliment del Marc i una transparència en línia amb les millors pràctiques internacionals, s'ha definit el següent sistema de *reporting* mínim:

- Presentació mensual per part de la Direcció Corporativa de Gestió Global de Riscos en el Comitè Global de Riscos, indicant la tendència passada i futura de les mètriques de primer nivell, segons previsions del Pla Estratègic. En cas que els nivells de risc actuals siguin superiors al llindar de:
 - *Apetit*: s'assigna un «semàfor ambre o alerta primerenca» a l'indicador, i el Comitè Global de Riscos designa el responsable o comitè directiu encarregat de preparar un pla d'acció per tornar a la zona «verda», amb indicació del calendari.
 - *Tolerància*: s'assigna un «semàfor vermell», amb una explicació del motiu de la ineficàcia del pla d'acció anterior, així com una proposta d'accions correctives o mitigants per reduir l'exposició, que ha d'aprovar la Comissió de Riscos. Els membres de la Comissió informaran la resta del Consell amb la urgència i profunditat que considerin necessari.
 - *Recovery Plan*: es desencadenaria el procés de governança del Pla, que preveu un conjunt de mesures per:
 - Reduir la possibilitat que l'Entitat faci fallida o entri en un procés de resolució
 - Minimitzar l'impacte en cas de fallida, tractant d'evitar el rescat des del sector públic (*bail out*)

En aquest cas, hi ha l'obligació d'informar el supervisor dels incompliments severes i dels plans d'acció que es preveuen adoptar.

- Presentació trimestral a la Comissió de Riscos, sobre la situació, els plans d'acció i les previsions per a les mètriques de primer nivell.
- Presentació al Consell d'Administració amb periodicitat semestral, sobre la situació, els plans d'acció i les previsions per a cadascuna de les mètriques de primer nivell.

En aquestes sessions, el Consell podria establir la modificació o actualització de les mètriques i dels llindars prèviament assignats.

Així mateix, i en cas que en algun dels riscos se superi el nivell de tolerància definit i això pugui suposar una amenaça per a la viabilitat del Grup, el Consell podria activar alguna de les accions establertes al *Recovery Plan*.

Integració en els processos de planificació i exercicis d'estrès

Des de la seva aprovació el novembre de 2014, el Marc s'ha convertit en un pilar fonamental dels processos de planificació interna i de simulació davant potencials escenaris d'estrès. El 2015, es destaquen les fites següents en la seva integració, que han permès als òrgans de govern analitzar, modificar i aprovar amb ple coneixement:

- El Pla Estratègic 2015-2018, publicat en el primer trimestre de l'any, certificant la seva coherència en el pla qualitatiu i el quantitatiu amb el compliment de les declaracions i de les mètriques de nivell 1 del Marc.
- L'Informe d'autoavaluació de capital, l'Informe d'autoavaluació de liquiditat i els corresponents escenaris d'estrès: comprovació que cap de les mètriques de nivell 1 passava a estar en incompliment (vermell) en els escenaris central, debilitat o debilitat extrema.

Model de Control Intern de CaixaBank

Com s'ha descrit anteriorment a l'apartat de Model de Control Intern de Criteris, el Model de Control Intern de CaixaBank evoluciona també, en línia amb les directrius dels reguladors i les millors pràctiques del sector, cap al model de les 3 línies de defensa, les quals s'han detallat anteriorment.

Cal destacar que el desembre de 2015, s'ha reforçat la segona línia de defensa del Grup CaixaBank amb la creació de la Subdirecció General de Control & Compliance en la qual s'integren les funcions de control intern i compliment normatiu.

Gestió Global del Risc

La Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc, dependent de la Direcció General responsable dels riscos del Grup, és la responsable de:

- dinamitzar el desenvolupament i la implantació del Marc d'Apetit al Risc,
- assegurar la seva translació i la dels principis generals de gestió del risc a les polítiques, els límits i les facultats a la gestió del risc,
- organització de la funció de riscos (estructura, dimensionament i comitès);
- ús de metodologies de mesurament i de valoració ajustades a la complexitat dels riscos;
- seguiment de les posicions i de la solvència dels acreditats, i
- seguiment dels sistemes i procediments per a la informació, la gestió i el control dels riscos.

Per atendre les necessitats d'informació, gestió i control adequat dels diferents llindars establerts, s'ha definit un sistema de *reporting* sistemàtic i periòdic adreçat als diferents òrgans de govern.

Adicionalment, des del Departament de Riscos de l'Operativa en Mercats, integrada organitzativament en la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc, s'exerceix la funció de control independent del risc estructural de tipus d'interès (IRRBB) i liquiditat. Entre altres, aquesta supervisió es materialitza en els punts següents:

- Control i seguiment de l'evolució dels riscos de liquiditat i risc estructural de tipus d'interès assumits, supervisant que s'ha complert el Marc d'Apetit al Risc aprovat pel Consell d'Administració i qualsevol altre marc que puguin establir els comitès competents.
- Validació i, si escau, realització de propostes de millora dels models i les fonts d'informació utilitzats en la gestió de tots dos riscos.
- Obtenció d'informació sobre esdeveniments rellevants i afectació en les mètriques de seguiment i control del risc de tots dos riscos.
- Presa de coneixement dels informes de recomanacions efectuats per unitats internes i tercers en la seva funció de revisió i supervisió.
- Revisió de la fiabilitat i integritat de la informació referent a la gestió de tots dos riscos que es publiqui o distribueixi internament al si dels comitès ALCO i Comitè Global de Riscos.

Validació Interna

L'Acord de Capital Basilea està orientat a determinar els requeriments mínims de capital de cada entitat en funció del perfil de risc. En l'àmbit del risc de crèdit permet a les entitats la utilització de models interns de *rating* i estimacions pròpies dels paràmetres de risc per determinar les necessitats de recursos propis.

La criticitat i importància del procés de gestió del risc i de la determinació del capital exigeix disposar d'entorns de control adequats que garanteixin la fiabilitat de les estimacions. A més, cal que l'entorn de control sigui suficientment especialitzat i que es faci de manera contínua en les entitats. En aquest sentit, la validació interna ha de complir les exigències regulatòries, i ha de representar un suport fonamental a la gestió del risc, en les seves responsabilitats d'emissió d'opinió tècnica i autorització a l'ús de models interns.

La normativa estableix la validació interna com un requisit ineludible previ a la validació supervisora que ha de dur a terme una unitat suficientment independent i especialitzada dins la mateixa entitat, amb funcions clarament establertes.

A CaixaBank la funció de validació interna l'exerceix Validació de Models de Risc (VMR), la creació de la qual va ser aprovada pel Comitè de Direcció. VMR és una funció directament dependent de la Direcció General de Riscos. Es garanteix així la seva independència de les àrees responsables del desenvolupament de models de risc i de polítiques i infraestructures de risc.

La missió de VMR és emetre una opinió tècnica sobre l'adequació dels models interns utilitzats a l'efecte de gestió interna i/o de caràcter regulatori en l'Entitat.

D'acord amb la missió, l'àmbit d'actuació de VMR engloba els riscos de crèdit, mercat i operacional, i revisa els aspectes metodològics, de gestió (usos dels models i eines de gestió, polítiques de risc, nivell de cobertura, controls, governança, implantació dels models en els processos de gestió) i la verificació de l'existència d'un entorn tecnològic amb la qualitat de dades suficient per donar suport a les necessitats dels models.

Les activitats de VMR estan alineades amb les exigències normatives dels diferents mecanismes de supervisió i coordinades amb Auditoria Interna en l'exercici de les seves funcions com a segona i tercera línia de defensa, respectivament.

Les activitats de VMR s'agrupen en tres àmbits:

- Planificació anual:

VMR disposa d'una planificació anual, que reflecteix les activitats d'anàlisi i les revisions que s'efectuaran cada any per garantir la vigència de les opinions emeses.

- Revisió i seguiment:

Mitjançant els cicles de validació, VMR manté actualitzada l'opinió sobre els diferents models i la seva integració en la gestió (per als models IRB).

En el cas de roll-out de models, canvis rellevants i canvis no rellevants VMR fa revisions específiques.

Revisions específiques que complementen els processos de validació ordinaris i tenen com a objectiu aportar valor addicional a les àrees de gestió de risc.

- Activitats de *reporting*:

- Memòria anual de VMR, sobre les activitats dutes a terme en l'últim exercici.
- Coordinació del procés d'actualització dels dossiers de seguiment dels models.
- Seguiment periòdic de les recomanacions emeses.

Els resultats de qualsevol activitat de revisió de VMR deriven en recomanacions i en una opinió global. L'atenció de VMR s'ha de centrar en les principals deficiències identificades, adequant el nivell de seguiment i escalat de les recomanacions en funció de la seva rellevància.

Per assolir els seus objectius, VMR ha d'actuar sota els principis generals definits en el marc global de validació de models de risc. En particular, en el procés de valoració de les revisions són especialment rellevants els principis generals següents:

- Examen crític: S'ha d'avaluar tota la informació rellevant en relació amb els models i els seus usos, i s'ha d'emetre una opinió rigorosa, profunda i fonamentada.
- Transparència: l'opinió de VMR ha de ser degudament compresa per les àrees revisades.
- Compliment Normatiu: VMR ha de complir sempre les normes internes i regulatòries que li siguin aplicables. En particular, ha d'assegurar que els models interns compleixen els requisits mínims regulatoris.

Compliment Normatiu

La responsabilitat del compliment normatiu en cada Societat del Grup recau sobre els seus propis òrgans de direcció i administració, els quals han de dotar la funció dels recursos adequats per gestionar eficaçment aquest risc. L'Àrea de Compliment Normatiu de CaixaBank estableix línies d'actuació, coordinació i control amb els responsables de Compliment Normatiu de les filials.

L'Àrea de Compliment Normatiu supervisa el risc de compliment derivat de possibles deficiències en els procediments implantats, mitjançant l'establiment de controls de segon nivell dins el seu àmbit d'actuació. En cas de detecció de deficiències, les àrees de gestió afectades desenvolupen propostes d'accions de millora de les quals Compliment Normatiu en fa un seguiment periòdic. Així mateix, l'Àrea de Compliment Normatiu vetlla per les bones pràctiques en matèria d'integritat i normes de conducta, per a la qual cosa disposa, entre altres mitjans, del canal confidencial de consultes i denúncies intern per a empleats implantat en l'Entitat. Aquest Canal serveix, a més, per resoldre les denúncies relacionades amb les irregularitats de naturalesa financera i comptable que es puguin produir. També cal destacar que l'Àrea de Compliment Normatiu és interlocutor, en matèries de la seva competència, dels principals organismes supervisors nacionals i internacionals i, si escau, coordina els requeriments que aquests organismes puguin remetre. Finalment, l'Àrea de Compliment Normatiu fa el report periòdic a l'Alta Direcció i a la Comissió d'Auditoria i Control sobre les seves activitats de control.

Dins l'Àrea de Compliment Normatiu, i com a una unitat independent, hi ha la Unitat de Prevenció de Blanqueig de Capitals i Finançament del Terrorisme (UPB). La UPB està dirigida i supervisada per la Comissió de PBC i FT del Grup i les seves actuacions es reporten a l'Alta Direcció i a la Comissió d'Auditoria i Control de CaixaBank.

Finalment, el 2015 s'ha creat una nova unitat dins l'Àrea de Compliment Normatiu la funció de la qual és la definició, implantació i supervisió de polítiques de l'Entitat i del Grup en matèries de compliment normatiu i, en particular, la coordinació en el seu àmbit amb les filials del Grup i amb les sucursals, oficines de representació i filials de CaixaBank a l'exterior.

Control Intern sobre la informació financera

El model de Control Intern sobre la Informació Financera de CaixaBank inclou un conjunt de processos dissenyats per la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital i duts a terme pel Consell d'Administració, la Comissió d'Auditoria i Control, l'Alta Direcció i el personal involucrat per tal de proporcionar seguretat raonable respecte a la fiabilitat de la informació financera que l'Entitat publica.

Com s'ha comentat amb anterioritat, el model implantat es basa en els estàndards internacionals del «*Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*» (CUSO), així com en l'informe «Control intern sobre la informació financera a les entitats cotitzades», publicat per la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

En l'Informe anual de govern corporatiu de CaixaBank es descriuen amb més profunditat els mecanismes que componen els sistemes de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'elaboració i emissió d'informació financera a l'Entitat.

Control Intern

L'Àrea de Control Intern, integrada en la Subdirecció General de Control i Compliance, creada el desembre de 2015, forma part de la segona línia de defensa i té la missió d'assegurar, raonablement, a la Direcció i als òrgans de govern, l'existència i el disseny adequat dels controls necessaris per a la gestió dels riscos del Grup.

Les seves principals funcions són:

- La coordinació del mapa de riscos corporatiu. L'Àrea de Control Intern promou el seu ús i la seva integració en la gestió i el control dels riscos per part de l'organització, tenint en compte el Marc d'Apetit al Risc definit per l'Entitat.

El mapa de riscos corporatiu inclou la sistematització de les activitats de l'Entitat, la seva distribució durant l'organització i un catàleg de riscos corporatiu. El mapa de riscos corporatiu facilita una visió corporativa homogènia de la criticitat dels riscos i del seu entorn de control.

- L'assessorament a l'Alta Direcció en relació amb els protocols de control i plans d'actuació adequats per solucionar les eventuais deficiències de control.
- El *reporting* sistemàtic i periòdic a l'Alta Direcció i als òrgans de govern sobre l'entorn de control del Grup.

En l'exercici de les seves funcions proporciona una visió transversal dels principals riscos assumits pel Grup i avalua el seu entorn de control.

Auditoria Interna

La Direcció General Adjunta d'Auditoria es responsabilitza d'assegurar la supervisió adequada del Model de Control Intern del Grup. Reporta de manera sistemàtica i periòdica al Conseller Delegat de CaixaBank, així com a la Comissió d'Auditoria i Control, òrgan supervisor de les funcions de control i responsable de la integritat del marc de control intern en el Grup.

Auditoria Interna té la missió d'agregar valor i millorar les activitats del Grup, i contribuir a la consecució dels objectius estratègics.

Auditoria Interna actua sota els principis d'independència i objectivitat, i aporta un enfocament sistemàtic i disciplinat en l'avaluació i la millora dels processos de gestió de riscos i controls, i del govern corporatiu. Supervisa les actuacions de la primera i segona línies de defensa, i actua com a tercera línia de defensa proporcionant informació independent sobre el Model de Control Intern del Grup.

Les principals funcions d'Auditoria Interna de CaixaBank coincideixen amb les descrites anteriorment a l'apartat d'Auditoria Interna de Criteria.

L'obtenció del Certificat Internacional de Qualitat de l'IIA (*Institute of Internal Auditors*) el gener de 2015 ha suposat una oportunitat per potenciar i equiparar la qualitat d'Auditoria Interna amb les millors pràctiques del sector. Aquest Certificat de Qualitat proporciona assegurament i valor afegit a la Direcció i als Òrgans de Govern de CaixaBank, i reforça la confiança en la funció d'Auditoria Interna pel nou Supervisor Europeu (BCE/MUS).

Auditoria Interna ha desenvolupat un Pla Estratègic específic de la funció, alineat amb el Pla Estratègic 2015-2018 de CaixaBank, les línies directrius del qual es resumeixen a continuació:

- Focalitzar les revisions en els riscos més alts del Grup CaixaBank.
- Millorar la qualitat i la comunicació en els treballs i en els informes.
- Gestionar eficientment l'equip, i potenciar el desenvolupament professional i la formació.
- Implantar un pla de sistemes, que incrementi l'eficiència.
- Supervisar «el model de les tres línies de defensa».

3.1. Risc de crèdit

3.1.1 Descripció general

El risc de crèdit és el més significatiu del balanç del Grup Criteriacaixa i es deriva de l'activitat bancària i asseguradora, de l'operativa de tresoreria i de la cartera de participades. L'exposició màxima al risc de crèdit, a 31 de desembre de 2015, dels instruments financers inclosos en els epígrafs «Cartera de negociació», «Actius financers disponibles per a la venda», «Inversions creditícies», «Cartera d'inversions a venciment» i «Derivats de cobertura», inclosos en el balanç de situació adjunt, així com els epígrafs «Riscos contingents» i «Compromisos contingents», inclosos en la promemòria del balanç de situació adjunt, no difereix significativament del seu valor comptable.

Respecte a l'activitat ordinària, CaixaBank orienta la seva activitat creditícia a la satisfacció de les necessitats de finançament a les famílies i a les empreses. La gestió del risc de crèdit es caracteritza per una política de concessió prudent i de cobertures adequades. La inversió creditícia, consolidada en particulars i crèdit hipotecari per a l'adquisició de primer habitatge, presenta una estructura amb un nivell de risc significativament baix pel seu alt grau de diversificació i atomització. De conformitat amb el que estableix el Marc d'Apetit al Risc de CaixaBank, l'Entitat persegueix assumir un risc de crèdit de perfil mitjà-baix, amb la voluntat de mantenir el seu lideratge en el finançament de particulars i reforçar posició en el segment d'empreses, tal com recull el Pla Estratègic 2015-2018.

Per tal de garantir el nivell de protecció adequat dels clients, persones físiques, d'entitats de crèdit, l'actual marc legal (Llei 2/2011, de 4 de març, d'Economia Sostenible i l'Ordre EHA/2899/2011, de 28 d'octubre, de transparència i protecció del client de serveis bancaris) obliga totes les entitats a establir polítiques, mètodes i procediments que assegurin l'estudi i concessió correctes de les operacions de crèdit. El nou concepte de «préstec responsable» estableix la necessitat de dur a terme una avaluació adequada de la solvència dels clients i de fomentar les pràctiques dirigides a garantir la concessió responsable de les operacions.

Per fer-ho, CaixaBank ha detallat les polítiques, els mètodes i els procediments d'estudi i concessió de préstecs o crèdits responsables segons el que exigeix l'Annex 6 de la Circular 5/2012, de 27 de juny, del Banc d'Espanya, a entitats de crèdit i proveïdors de serveis de pagament, sobre transparència dels serveis bancaris i responsabilitat en la concessió de préstecs.

El document elaborat va ser aprovat pel Consell d'Administració de CaixaBank el mes de gener de 2015, acomplint el que determinen les Circulars 5/2012 i 3/2014 del Banc d'Espanya, i, entre altres, estableix les polítiques següents:

- Una relació adequada entre els ingressos i les càrregues que assumeixen els consumidors.
- La verificació documental de la informació facilitada pel prestatari i la seva solvència.
- La informació precontractual i els protocols d'informació adequats a les circumstàncies i les característiques personals de cada client i de l'operació.
- Una valoració adequada i independent de les garanties immobiliàries.
- No és política de l'Entitat concedir crèdit en moneda estrangera a particulars.

Adicionalment, en l'actual context econòmic-social, CaixaBank ha desenvolupat un Pla d'Ajudes a persones físiques amb hipoteca sobre l'habitatge habitual, per ajudar els clients vinculats que es troben amb dificultats econòmiques de caràcter conjuntural. Amb el desenvolupament d'aquest Pla d'Ajudes es persegueixen tres objectius:

- Ser proactius en la prevenció de la insolvència.
- Oferir ajuda a les famílies amb bon comportament històric en la seva relació com a clients de l'Entitat, que estiguin en risc d'entrar en mora a causa de situacions d'atur d'algun dels titulars, malaltia, reducció temporal d'ingressos o altres circumstàncies de caràcter conjuntural.
- Reduir la taxa de morositat.

CaixaBank també s'ha adherit al Codi de Bones Pràctiques per a la reestructuració viable dels deutes amb garantia hipotecària sobre l'habitatge habitual inclòs en el Reial Decret Llei 6/2012, de 9 de març, de mesures urgents de protecció de deutors hipotecaris sense recursos, i modificat per la Llei 1/2013, de 14 de maig, de mesures per reforçar la protecció als deutors hipotecaris, reestructuració de deute i lloguer social.

3.1.2 Principals magnituds

A 31 de desembre de 2015 i 2014, la taxa de morositat (incloent-hi els dubtosos per riscos contingents) se situa en el 8,0% i el 9,8%, respectivament. La ràtio de morositat del conjunt del sistema financer espanyol, amb dades del desembre de 2015, se situava en el 10,1%.

Així mateix, a 31 de desembre de 2015 i 2014, la taxa de cobertura de les provisions constituïdes sobre els actius dubtosos se situa en el 55,69% i el 55,35% (vegeu Nota 12).

3.1.3 Cicle del risc de crèdit

El cicle complet de gestió del risc de crèdit comprèn tota la vida de l'operació, des de l'anàlisi de la viabilitat i l'admissió del risc segons criteris establerts, fins al seguiment de la solvència i de la rendibilitat i, eventualment, la recuperació dels actius deteriorats. La diligència en la gestió de cadascuna d'aquestes etapes propiciarà l'èxit en el reemborsament.

3.1.3.1 El mesurament i la valoració del risc de crèdit

La Direcció Corporativa de Models i Polítiques de Risc, dins Gestió Global del Risc de CaixaBank, té la missió de construir, mantenir i fer el seguiment dels sistemes de mesurament del risc de crèdit. A més, és l'encarregat d'assegurar i orientar l'ús que es fa d'aquests sistemes i de vetllar perquè les decisions que es prenguin basades en aquestes mesures tinguin en compte la seva qualitat. Tal com estableixen les millors pràctiques, aquesta Direcció Corporativa és independent de les àrees de negoci per garantir que els criteris de valoració no tinguin interferències derivades de consideracions comercials.

D'acord amb el Reglament Delegat (UE) núm. 529/2014 de la Comissió (CRR), CaixaBank utilitza models interns en l'avaluació del risc de crèdit vinculat a les tipologies d'exposició següents:

- Préstecs hipotecaris concedits a persones físiques
- Préstecs personals concedits a persones físiques
- Targetes lliurades a persones físiques
- Préstecs i crèdits atorgats a petites i mitjanes empreses (pimes)

- Préstecs i crèdits atorgats a grans empreses (corporacions)
- Cartera de participacions industrials

Adicionalment als models anteriors, l'Entitat disposa de models interns utilitzats en l'àmbit de gestió, però no a l'efecte de càlcul de requeriments mínims de capital regulatori per a algunes tipologies d'exposició, com per exemple el finançament especialitzat.

Es revisen periòdicament la totalitat dels models per tal de detectar possibles deterioraments en la qualitat dels mesuraments, així com les estimacions per incorporar les variacions del cycle econòmic. Amb periodicitat mensual, s'avalua gairebé la totalitat de la cartera de clients de banca detallista, que inclou el segment de particulars i el de pimes, fet que permet actualitzar, de manera continuada, el coneixement d'aquestes carteres. La contínua avaluació dels riscos permet conèixer la distribució de l'exposició de les diferents carteres respecte a la qualitat creditícia expressada com a probabilitat d'incompliment.

El mesurament del risc s'articula al voltant dels conceptes bàsics que es descriuen a continuació.

Pèrdua esperada

La pèrdua esperada és el resultat de multiplicar tres magnituds: l'exposició, la probabilitat d'incompliment i la severitat.

Exposició

L'exposició (EAD en el seu acrònim en anglès per a *exposure at default*) estima quin serà el deute pendent en cas d'incompliment del client. Aquesta magnitud és especialment rellevant per a aquells instruments financers que tenen una estructura d'amortització variable en funció de les disposicions que faci el client (comptes de crèdit, targetes de crèdit i, en general, qualsevol producte *revolving*).

L'obtenció d'aquesta estimació es basa en l'observació de l'experiència interna de la morositat de l'Entitat, relacionant els nivells de disposició en el moment de l'incompliment i en els 12 mesos anteriors. Per tal de fer-la, es modelitzen per a cada transacció les relacions observades en funció de la naturalesa del producte, el termini fins al venciment i les característiques del client.

Probabilitat d'incompliment

CaixaBank disposa d'eines d'ajuda a la gestió per a la predicció de la probabilitat d'incompliment (PD en el seu acrònim en anglès per a *probability of default*) de cada acreditat que cobreixen gairebé la totalitat de l'activitat creditícia.

Aquestes eines han estat desenvolupades d'acord amb l'experiència històrica de mora de l'Entitat i incorporen les mesures necessàries per ajustar els resultats al cycle econòmic, amb l'objectiu d'oferir mesuraments relativament estables a llarg termini, que poden diferir de les taxes d'incompliment observades en cada moment. Així mateix, aquestes eines estan implantades a tota la xarxa d'oficines i integrades dins les eines habituals de concessió i seguiment dels productes d'actiu.

Les eines d'avaluació del risc de crèdit poden estar orientades al producte o al client. Les eines orientades al producte s'utilitzen bàsicament en l'àmbit d'admissió de noves operacions de banca detallista i prenen en consideració característiques del perfil del deutor, informació derivada de la relació amb els clients, alertes internes i externes i característiques pròpies de l'operació, per determinar la probabilitat d'incompliment d'aquesta operació. D'altra banda, les eines orientades al client avaluen la probabilitat d'incompliment del deutor de manera genèrica, encara que en el cas de persones físiques poden aportar resultats diferenciats per producte. Aquest últim grup d'eines està constituït per anotacions de comportament per al seguiment del risc de persones físiques i per *ratings* d'empreses.

Pel que fa a empreses, les eines de *rating* varien notablement en funció del segment al qual pertanyen. En el cas de microempreses i pimes, el procés d'avaluació es basa en un algoritme modular i es valoren quatre àrees d'informació diferents: els estats financers, la informació derivada de la relació amb els clients, alertes internes i externes i altres aspectes qualitatius.

La funció de *Rating* Corporatiu, que depèn de la Direcció de Gestió Global del Risc de CaixaBank, disposa de models interns per qualificar el segment de grans empreses. Aquests models són de caràcter expert, cerquen replicar els *ratings* de les agències de qualificació i requereixen el criteri expert dels analistes. Davant la falta d'una freqüència suficient, en termes estadístics, de morositat interna en aquest segment, la construcció d'aquests models s'ha alineat amb la metodologia de Standard & Poor's, de manera que s'han pogut usar les taxes d'incompliment global publicades per aquesta agència de *rating*, que afegeix fiabilitat a la metodologia. Els models s'han desenvolupat a partir de dades que tenen una profunditat històrica suficientment significativa i, per tant, incorporen de manera raonable l'efecte del cicle i garanteixen estabilitat als mesuraments obtinguts.

Els resultats de totes les eines es vinculen a una escala mestra de risc que permet classificar la cartera creditícia en termes homogenis, és a dir, que permet agrupar riscos a partir d'una mateixa taxa de morositat anticipada.

Severitat

La severitat (LGD en el seu acrònim en anglès per a *loss given default*) correspon al percentatge del deute que no podrà ser recuperat en cas d'incompliment del client. CaixaBank efectua una revisió permanent dels procediments de recuperació i regularització dels deutes morosos per tal de minimitzar l'impacte d'una eventual fallida.

Es calculen les severitats històriques amb informació interna de CaixaBank i s'han considerat tots els fluxos de caixa associats als contractes des del moment de l'incompliment fins a la regularització de la situació, o bé fins al moment que s'han declarat fallits. Dins aquest còmput també es té en compte una aproximació de les despeses indirectes (personal d'oficines, infraestructura, etc.) associades al procés.

A més es treballa en la modelització de la severitat per a la seva correcta estimació a priori, mitjançant la garantia, la relació préstec/valor, el tipus de producte, la qualitat creditícia de l'acreditat i, tal com requereix la regulació, les condicions recessives del cicle econòmic.

Com a resultat de les polítiques de concessió, l'exigència d'aportació de garanties i la seva relació préstec/valor, així com de la gestió activa de la morositat, que millora els nivells de regularització i recuperació en cas d'incompliment, les severitats estimades per a la cartera actualment sanes són baixes.

Pèrdua inesperada

El mesurament de la pèrdua esperada garanteix un bon control del risc creditici en condicions «normals» de mercat. De fet, la pèrdua esperada es pot considerar com un cost addicional al negoci. Ara bé, de vegades les pèrdues reals poden superar les pèrdues esperades fruit de canvis sobtats en el cicle, o variacions en factors de risc específics de cada cartera, i de la correlació entre el risc de crèdit dels diferents deutors.

La variabilitat de les pèrdues esperades de la cartera constitueix la pèrdua inesperada, la qual representa la pèrdua potencial imprevista. Es calcula com la pèrdua associada a un nivell de confiança suficientment elevat de la distribució de pèrdues, menys la pèrdua esperada. L'Entitat, en el desenvolupament normal del negoci, ha de tenir la capacitat d'absorbir aquestes pèrdues no anticipades.

3.1.3.2 Admissió i concessió

La concessió d'operacions d'actiu a CaixaBank segueix com a criteri bàsic l'avaluació de la capacitat de devolució de l'acreditat; no és política de l'Entitat l'aprovació d'operacions per la mera existència de garanties. Tanmateix, encara que es compleixi el criteri bàsic, també és important l'obtenció de garanties addicionals, sobretot en operacions de llarga durada, i la fixació d'un preu d'acord amb el conjunt de característiques de l'operació.

El procés d'admissió i concessió de noves operacions es basa en l'anàlisi dels intervinents, de la finalitat de l'operació, de la capacitat de devolució i de les característiques de l'operació.

L'Entitat disposa d'un sistema de facultats en la concessió del crèdit que suposa un instrument de delegació molt eficaç pel que fa a la gestió del risc. El sistema es basa en l'establiment de nivells d'aprovació segons uns imports màxims per garantia i client/Grup, quan es tracta de particulars o de grans empreses, i per límits de pèrdua esperada a escala de client / Grup econòmic, per a la resta de segments d'empresa. Les decisions que pel nivell de risc requerit es resolen de manera descentralitzada necessiten sempre la concurrència de la signatura de dos empleats amb facultats de risc suficients per sancionar-les.

La determinació del nivell de facultats de concessió es fonamenta en l'estudi de cinc eixos clau:

- **Import:** entenent per import el total de la suma econòmica sol·licitada juntament amb el risc ja concedit. Aquest import determinarà el nivell de risc base d'aprovació.
- **Garantia:** comprèn el conjunt de béns i/o solvències que estan afectats per assegurar el compliment d'una obligació. Aquest eix analitza el percentatge de cobertura de la garantia sobre l'import finançat.
- **Política de Risc General:** conjunt de polítiques que identifiquen i avaluen variables rellevants de cada sol·licitud.
- **Termini:** el termini és la durada de l'operació sol·licitada i és una variable crítica que afegeix incertesa a l'operació.
- **Preu Ajustat al Risc:** el pricing o preu ajustat al risc indica el preu de l'operació, incloent-hi la prima de risc de l'operació.

En aquest sentit, durant l'exercici 2015 s'ha continuat el procés d'actualització dels paràmetres de risc en les carteres amb més materialitat i s'han implantat nous models de gestió amb l'objectiu de millora contínua del poder predictiu d'aquestes eines.

L'actualització dels *scorings* de clients s'efectua de manera mensual amb l'objectiu de mantenir permanentment la qualificació creditícia adequada. En l'àmbit de persones jurídiques, l'Entitat duu a terme accions periòdiques d'actualització d'estats financers i informació qualitativa de les nostres empreses per aconseguir el màxim nivell de cobertura del *rating* intern.

El sistema d'autoritzacions, tant pel que fa a les noves sol·licituds com a les operacions ja existents, es fonamenta en l'expedient electrònic que elimina el moviment físic de l'expedient i millora l'eficiència del procés. Aquest inclou tota la documentació necessària perquè l'operació pugui ser analitzada i resolta pel nivell corresponent, capturant la informació bàsica de manera automàtica dels sistemes d'informació i a través de l'escaneig de la documentació que ofereixi alguna signatura autògrafa dels intervinents (com per exemple, l'oferiment d'un aval).

Per determinar el preu de les operacions s'utilitzen, d'una banda, les eines de pricing integrades en el sistema de sol·licituds (basades en la cobertura adequada de la prima de risc, el cost de la liquiditat i les despeses operatives) i, de l'altra, la informació de l'eina RAR (Rendibilitat Ajustada al Risc).

Amb la mètrica RAR, es pretén aconseguir més control de l'equilibri entre la rendibilitat i el risc. Gràcies a ella es poden identificar adequadament els factors determinants de la rendibilitat de cada client i analitzar clients i carteres segons la seva rendibilitat ajustada al risc.

Des de l'any 2014 hi ha una àrea específica i centralitzada per a les operacions de risc de particulars i autònoms, *Centre d'Admissió de Riscos de Particulars*. Aquest centre té com a principal objectiu gestionar la concessió de les operacions de risc els titulars de les quals siguin persones físiques i que excedeixin les facultats de les oficines. El compromís de resposta és de 48 hores.

Per a les sol·licituds de persones jurídiques hi ha en l'àmbit territorial diversos centres d'admissió de riscos. Aquests centres gestionen les sol·licituds fins a uns determinats nivells d'aprovació de risc, de manera que si el nivell de risc sol·licitat per aprovar una operació no excedeix les seves atribucions, aquesta pot quedar aprovada dins el seu àmbit. En cas contrari, la sol·licitud és traslladada a Serveis Centrals.

L'organització interna d'Admissió de Riscos d'Empreses en Serveis Centrals es fa partint de l'estructura següent ajustada a la tipologia de riscos i canals de comercialització:

- **Riscos Corporativa:** centralitza les operacions de grups empresarials gestionats pels centres de Corporativa.
- **Risc d'Empreses:** comprèn les persones jurídiques o els grups d'empreses amb facturació inferior i que estan gestionats en els centres d'empreses o en la xarxa *retail*.
- **Risc Sobirà, País i Entitats Financeres:** responsables de la gestió del risc bancari, país i sector públic.
- **Risc Immobiliari:** atén empreses promotores de qualsevol segment independentment de la facturació i societats d'inversió immobiliària.
- **Risc Turisme i Agroalimentari:** comprèn totes les empreses o grups empresarials que duen a terme la seva activitat en el sector turisme i agroalimentari.
- **Project Finance:** comprèn totes les operacions que es presenten mitjançant l'esquema de finançament de projecte, o *project finance*.

Durant l'any, també cal destacar les actuacions següents:

- Durant l'any 2015, s'han implementat les millores definides en el projecte de revisió de les polítiques de concessió de riscos tant d'empreses com de particulars, que va tenir lloc durant el 2014. Amb aquestes millores s'han simplificat i racionalitzat els circuits d'admissió i s'ha incrementat la delegació de facultats a la xarxa d'oficines.
- A partir del bon funcionament de la preconcessió centralitzada en persones físiques s'ha iniciat un projecte de preconcessió de risc per a persones jurídiques en l'àmbit de micro i petita empresa.
- S'ha consolidat el quadre de comandament de polítiques, que permet una anàlisi i un seguiment detallats de les polítiques de risc. Aquest quadre de comandament és un instrument molt útil per a l'ajust i la millora de les polítiques implementades.

Les eines de pricing integrades en el sistema de sol·licituds (basades en la cobertura adequada de la prima de risc), que utilitza la informació de l'eina RAR (Rendibilitat Ajustada a Risc), s'han consolidat en la xarxa de CIB, centres d'empreses i resta de pimes.

3.1.3.3. Límits als grans riscos

Dins el procés d'Admissió, el Grup CaixaBank monitora i controla el compliment dels límits regulatoris que estableix el CRR (25% sobre fons propis computables) i els llindars d'apetit al risc de concentració en grans noms, que consta entre les mètriques de nivell 1 del RAF del Grup CaixaBank. Així mateix, el Grup Critería, dins el seu RAF, també té l'indicador que mesura l'exposició a grans riscos del Grup Critería, que inclou tota l'exposició del Grup CaixaBank més l'exposició accionarial de Critería.

Per a la perspectiva del RAF, tant del Grup CaixaBank com per al Grup Critería, s'utilitza una metodologia interna, de caràcter molt més conservador: inclou el risc de crèdit per la cartera creditícia i les participacions accionaries, la cartera del negoci assegurator, i les posicions dels fons d'inversió i fons de pensions garantits.

Al tancament del 2015 no hi ha incompliment en els llindars definits.

3.1.3.4 Mitigació del risc de crèdit

Com a polítiques de mitigació del risc de crèdit l'Entitat aplica les següents:

- Polítiques i processos de compensació:

Els acords de compensació d'operacions, inclosos en les clàusules dels contractes marc de compensació, són utilitzats com a tècniques de mitigació del risc de crèdit, ja que permeten fer una compensació entre contractes d'un mateix tipus. En aquest sentit, en la gestió del risc i el càlcul de recursos propis, els saldos d'efectiu existents i recíprocs entre l'Entitat i la contrapart es compensen.

Tal com ja s'ha comentat, la concessió d'operacions a CaixaBank es basa en l'avaluació de la capacitat de devolució de l'acreditat. Si aquest criteri es compleix, addicionalment, s'avalua l'aportació de garanties complementàries (hipoteca, fiança dels socis o de la matriu, o pignori) i es fixa un preu d'acord amb les condicions anteriors i que garanteixi una cobertura adequada de la prima de risc.

De tota manera, operacions a llarg termini han de tenir garanties més sòlides, ja que la capacitat de devolució sempre està subjecta a la contingència del pas del temps i a la dificultat d'avaluar i controlar els projectes d'inversió. En cap cas aquestes garanties han de substituir una falta de capacitat de devolució o una finalitat incerta de l'operació.

A continuació es descriuen les diferents tipologies de garanties amb les seves polítiques i procediments en la gestió i valoració:

- Garanties personals

Destaquen les operacions de risc pur amb empreses, en què es considera rellevant l'aval dels socis, siguin persones físiques o jurídiques, com a responsables màxims del curs de l'operació. Quan es tracta de persones físiques, l'estimació de la garantia s'efectua a partir de les declaracions de béns i, quan l'avalador és persona jurídica, s'analitza en el procés de concessió com un titular.

- Garanties reals

Els principals tipus de garanties reals acceptats en l'operativa diària són els següents:

- Garanties pignorades

Aplicable a préstecs, crèdits oberts, comptes de crèdit, avals, línies de risc o leasings, mitjançant penyora d'operacions de passiu o intermediació de CaixaBank. En gairebé la totalitat dels casos, CaixaBank ha de ser l'entitat dipositària de la garantia pignorada i la pignoració roman fins que venç o es cancel·la anticipadament l'actiu o mentre no es doni de baixa. Els principals tipus de garanties financeres acceptades són:

- Llibretes d'estalvi a la vista: s'efectua la pignoració d'un import concret. De la resta se'n pot disposar lliurement i fins i tot pot servir com a garantia d'una altra operació activa.
- Imposicions a termini i làmines d'estalvi: s'hi aplica la retenció efectiva de la totalitat de l'import del producte.
- Participacions en fons d'inversió: la retenció de la garantia s'aplica al nombre de participacions que sumen l'import pignorat, en funció de la valoració en el moment de la pignoració. La resta de participacions poden ser pignorades en altres operacions d'actiu. Els percentatges establerts per a garantia pignorativa varien en funció del tipus d'inversió entre el 100% del valor efectiu, per al FIM i FIAMM, i el 50% per als de renda variable, mixtos o en divises.
- Pòlisses d'assegurança: pignoració en termes de la pòlissa associada i pel valor més baix entre el valor de rescat i l'import dels capitals, pensions i aportacions. La pòlissa pignorada queda afectada pel total.
- Cèdules hipotecàries: s'aplica la pignoració al nombre de títols que sumen l'import pignorat. La resta de títols es podran utilitzar com a garantia en altres operacions d'actiu.
- Drets i valors: Poden ser objecte de pignoració els valors de renda fixa o variable dipositats a CaixaBank en un expedient de valors, sempre que cotitzin en mercats oficials. Les aplicacions de CaixaBank recullen l'evolució diària del valor dels títols pignorats. Per regla general, el percentatge de pignoració aplicable és del 50% del valor efectiu en el cas de renda variable, i del 85% per a la renda fixa, encara que en determinats casos el sistema aplica percentatges inferiors o fins i tot n'impedeix la pignoració. El sistema controla, en el procés d'alta de la garantia, que el títol és pignorable i determina el coeficient.
- Factures a càrrec d'un organisme públic i certificació d'obres, subministraments o serveis o subvenció estesa per un ens públic: Són operacions de préstec o compte de crèdit a les quals s'afegeix l'afectació a favor de l'Entitat d'un dret de cobrament. En tots els casos, s'ha de formalitzar un contracte de cessió de crèdit juntament amb el contracte de préstec o pòlissa de compte de crèdit.

- Garanties hipotecàries

La normativa interna estableix de manera expressa els aspectes següents:

- El procediment d'admissió de garanties i els requeriments necessaris per a la formalització de les operacions com, per exemple, la documentació que ha de ser lliurada a l'Entitat i la certesa jurídica que ha de tenir aquesta.
- Processos de revisió de les taxacions registrades, per assegurar el seguiment i control correctes de la garantia. Es duen a terme processos periòdics de contrast i validació dels valors de taxació, per tal de detectar possibles anomalies en l'actuació de les societats de taxació que proveeixen CaixaBank.
- Política de desemborsament, que afecta principalment les operacions de promocions immobiliàries, perquè les disposicions es duguin a terme en funció de la valoració per part d'una societat de taxació del grau d'avançament de les obres.
- *Loan to value* (LTV) de l'operació. Els capitals que es concedeixen en operacions hipotecàries estan limitats a uns percentatges sobre el valor de la garantia, valor que es defineix com el més baix de tres: el de taxació, l'estimat pel sol·licitant i, en cas que sigui una operació d'adquisició, el que consta en l'escriptura pública de compravenda. Els sistemes informàtics calculen el nivell d'aprovació requerit per a cada tipus d'operació.

3.1.3.5 Seguiment del risc de crèdit

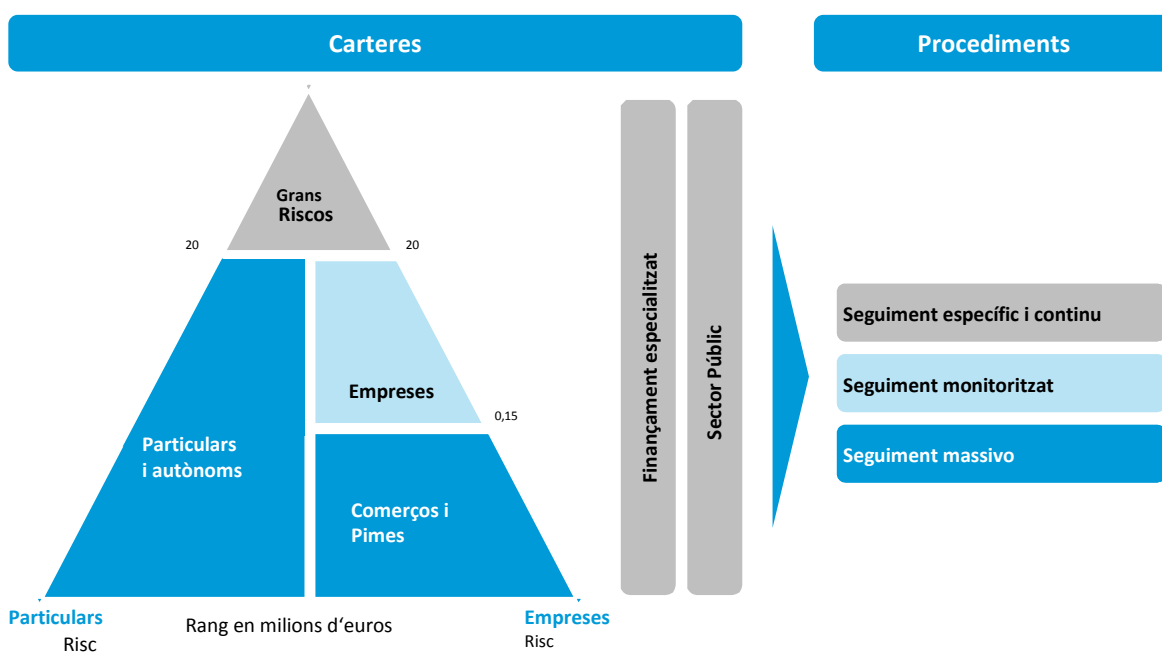
La gestió adequada del risc de crèdit fa imprescindible un seguiment continuat dels acreditats durant tota la vida de les seves operacions. El resultat de l'actuació de seguiment és establir una conclusió que determini el grau de satisfacció amb el risc assumit amb un acreditat i les accions que cal dur a terme, si escau. L'objectiu del seguiment de risc és la cartera d'inversió creditícia de manera global.

Els equips de seguiment i gestió preventiva del risc a CaixaBank depenen de la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc. La seva funció té un doble vessant: d'una banda, l'elaboració d'informes de seguiment sobre acreditats individuals o grups econòmics amb nivells de risc més elevats o grans riscos, i, de l'altra, el seguiment dels titulars de risc que presenten símptomes de deteriorament en la seva qualitat creditícia, segons el *rating* i la qualificació de seguiment, basada en alertes de risc de cada acreditat.

Una altra característica del sistema d'alertes és la seva absoluta integració en els sistemes d'informació de clients, fins i tot en totes les sol·licituds d'operacions d'actiu relacionades amb aquest client. Les alertes s'assignen individualment a cada acreditat, i mensualment se n'estableix una classificació de manera automàtica.

El seguiment de les carteres s'articula en diferents polítiques i procediments, en funció de la seva exposició i especificitat:

Els procediments de seguiment són el *seguiment massiu* per a persones físiques i pimes (risc inferior a 150.000 euros) mitjançant la gestió preventiva generant accions automàtiques amb implicacions directes sobre la gestió del risc, el *seguiment monitorat* per a empreses i promotores amb risc fins a 20 milions d'euros i el *seguiment específic i continu* per als riscos rellevants o amb característiques específiques.

El resultat de l'acció de seguiment és l'establiment de *plans d'acció* sobre cadascun dels acreditats analitzats. Aquests plans complementen la qualificació per *alertes* i, al mateix temps, són una referència per a la política de concessions futures.

3.1.3.6 Gestió de la morositat

La funció de morositat és l'últim pas del procés de gestió del risc de crèdit, i està alineada amb les directrius de gestió de riscos de CaixaBank.

L'activitat recuperadora es concep com un circuit integral de gestió que s'inicia fins i tot abans de l'incompliment, o l'exigibilitat de l'obligació, mitjançant el sistema de prevenció implementat per CaixaBank, i acaba amb la recuperació o situació de fallit definitiu d'aquesta.

És responsabilitat de la xarxa d'oficines de CaixaBank aquesta activitat recuperadora. L'àmplia xarxa de què disposa l'Entitat ens permet cobrir tot el territori nacional, i assegurar proximitat i coneixement del client, punts que són explotats sota criteris d'eficàcia i eficiència.

Una de les prioritats màximes de la gestió de riscos de CaixaBank des de l'inici de la recessió econòmica a Espanya ha estat assegurar-se que els centres encarregats del control de la morositat disposen dels mitjans necessaris per portar a bon terme la seva activitat.

L'objectiu és actuar des del primer moment que es detecten indicis de deteriorament de la solvència del deutor i d'aquesta manera adoptar, amb la màxima diligència, les mesures oportunes per fer el seguiment de les operacions i de les seves garanties associades i, si escau, iniciar les reclamacions per aconseguir la ràpida recuperació del deute. Aquestes mesures queden plasmades en els tres primers «Principis i premisses de l'activitat recuperadora de l'Entitat»:

- **Prevenció:** Un dels principis més importants que es planteja CaixaBank és la detecció primerenca del risc d'impagament per poder gestionar-lo i normalitzar la situació fins i tot abans que aquesta s'arribi a produir.
- **Orientació al client:** Les gestions recuperadores estan adreçades a ajudar el client a trobar solucions davant situacions d'irregularitats en els pagaments. Aquestes gestions, a més, són alhora una forma de fidelització dels clients, ja que la gestió recuperadora es fa amb el client i per al client, el qual l'ha de conèixer i analitzar per definir la millor actuació tant per a l'Entitat com per al client.

Les incidències es gestionen de manera unitària, és a dir, considerant totes les posicions del client i no cadascuna de les posicions amb incidències per separat. També es té en compte la vinculació del client dins un grup econòmic o amb altres clients. En general, es pretén evitar la duplicitat de gestions, amb el consegüent increment en els costos.

- **Anticipació:** En la mesura que es pugui, CaixaBank cerca actuar amb la màxima anticipació possible per aconseguir solucions primerenques i avançar-se a l'actuació d'altres creditors, per tal d'assolir un millor posicionament davant els deutors i la resta de creditors.

La situació del mercat immobiliari a Espanya planteja situacions d'especial dificultat per als qui van contreure préstecs hipotecaris en els moments de valoració més elevada dels immobles i ara es troben amb la impossibilitat de satisfer les obligacions de pagament.

En aquest context, l'Entitat va ser pionera a acollir-se al Codi de Bones Pràctiques i va adoptar al moment oportú, i continua aplicant avui dia, un conjunt de mesures dirigides als clients particulars que travessen dificultats transitòries per atendre el pagament de préstecs amb garantia hipotecària sobre l'habitatge habitual. Aquestes mesures, que només s'apliquen als clients la relació dels quals amb l'Entitat deixa clara la seva voluntat inequívoca de fer front als compromisos adquirits, pretenen adaptar les condicions de l'operació a la situació actual del deutor. La introducció de períodes de carència, les clàusules d'espera, la reunificació de deutes o la moratòria de quotes són un exemple de les mesures que s'analitzen per decidir amb el client la que s'adequa més a la seva situació particular, sempre amb el criteri de prudència que estableixen els «Principis i les premisses de l'activitat recuperadora»:

- **Prudència:** L'objectiu del procés recuperador és obtenir el màxim import, tan ràpidament com sigui possible i amb el menor cost en qualsevol moment de la vida de l'expedient (inclosa la fase judicial) però sempre actuant amb la màxima prudència en la negociació permanent amb el client. En aquest sentit, les actuacions que impliquin una millora en la classificació d'un client i excedeixin les facultats delegades de la persona responsable de la seva gestió s'hauran de decidir de manera consensuada i mai unilateralment. D'altra banda, s'hauran d'acceptar acords només quan siguin raonables i realistes i compleixin els circuits dissenyats per a la seva aprovació.

3.1.3.7. Recuperacions

Polítiques i estratègies en relació amb els actius problemàtics del sector de la construcció i promoció immobiliària

El criteri fonamental que guia la gestió dels actius problemàtics del sector promotor en el Grup Criteriacaixa és facilitar als acreditats el compliment de les seves obligacions.

En primer lloc i amb el compromís dels accionistes i altres empreses del grup acreditat, s'estudia la possibilitat de concedir períodes de carència que permetin el desenvolupament dels sòls finançats, la finalització de les promocions en curs i la comercialització de les unitats acabades.

En l'anàlisi que es duu a terme preval la viabilitat dels projectes, de manera que s'evita l'augment de la inversió per als actius immobiliaris sobre els quals no s'entreveu una possibilitat clara de vendes futures.

A més, en el refinançament d'operacions l'objectiu és incorporar noves garanties que reforcin les existents. La política és no esgotar amb segones hipoteques el marge actual de valor que ofereixen les garanties prèvies.

En el cas d'obra acabada, s'analitza la possibilitat d'ajudar a la seva comercialització mitjançant Servihabitat Servicios Inmobiliarios, SL (d'ara endavant, Servihabitat) societat participada per CaixaBank en un 49%, que gestiona en exclusiva per un període de 10 anys els actius immobiliaris del Grup CaixaBank (vegeu Nota 16), bàsicament els immobles de BuildingCenter, SAU, societat instrumental del Grup CaixaBank tenidora dels immobles, i del Grup Criteriacaixa, participat directament per la Fundació Bancària "la Caixa". Això permet una gestió eficient de la inversió, anticipar-ne la recuperació i afegir-hi valor i rendibilitat.

En tots els casos es duu a terme un control exhaustiu de la qualitat dels adquirents per assegurar la viabilitat de les operacions de finançament a compradors finals.

Finalment, quan no s'albiren possibilitats raonables de continuïtat de l'acreditat, es gestiona l'adquisició de la garantia. El preu d'adquisició es determina a partir de la valoració efectuada per, com a mínim, una societat de taxació inscrita en el Registre Oficial del Banc d'Espanya. En els casos en què el preu de compravenda és inferior al deute, s'anticipa el sanejament del crèdit per ajustar-lo al valor de la transmissió.

Polítiques i estratègies en relació amb els actius adquirits en pagament de deutes

Criteriacaixa, Servihabitat Alquiler (SVHA), Servihabitat Alquiler II (SVHA II), i BuildingCenter són les societats del Grup Criteriacaixa tenidores d'actius immobiliaris adquirits en pagament de deutes.

Criteriacaixa, SVHA i SVHA II tenen la cartera d'actius immobiliaris adquirits majoritàriament amb anterioritat al procés de reorganització del Grup "la Caixa" el 2011. Els actius de Criteriacaixa es gestionen a través de Servihabitat conjuntament amb l'Àrea de Gestió d'Actius de Criteriacaixa.

BuildingCenter és la societat instrumental del Grup CaixaBank, que va començar la seva activitat d'adquisició dels actius immobiliaris procedents de l'activitat creditícia del Grup CaixaBank, a partir del procés de reorganització del Grup "la Caixa" el 2011, i els seus actius es gestionen a través de Servihabitat.

L'adquisició d'actius immobiliaris per part de BuildingCenter es fa per tres vies diferents:

- 1) Adjudicació en subhasta com a conclusió d'un procediment d'execució, generalment hipotecària. Els preus de concurrència en subhasta es fixen, amb els límits determinats per la legislació aplicable, d'acord amb taxacions actualitzades fetes per societats de taxació homologades pel Banc d'Espanya. La supervisió de les activitats d'adjudicació en subhasta és responsabilitat del Comitè de Subhastes, integrat per les àrees de Riscos i Jurídica de CaixaBank, i dels representants de la societat BuildingCenter, aquesta com a tenidora final dels actius.
- 2) Adquisició d'actius immobiliaris hipotecats concedits a particulars, amb la posterior subrogació i cancel·lació dels deutes. Com en el cas anterior, la fixació dels preus d'adquisició es fa d'acord amb taxacions actualitzades fetes per societats de taxació homologades pel Banc d'Espanya i els paràmetres definits en la normativa aprovada a CaixaBank per a aquest tipus d'operacions.
- 3) Adquisició d'actius immobiliaris concedits a societats, generalment promotores immobiliàries, per a la cancel·lació dels seus deutes. Com en els casos anteriors, els preus d'adquisició es fixen d'acord amb les valoracions de societats de taxació homologades pel Banc d'Espanya i els paràmetres definits en la normativa aprovada a CaixaBank per a aquest tipus d'operacions. El procés d'adquisició inclou la realització de revisions jurídiques i tècniques completes dels immobles. El Comitè de Valoració i Adquisició d'Actius Immobiliaris, integrat per les àrees de Riscos i Jurídica de CaixaBank i per representants de la societat BuildingCenter, aquesta com a tenidora final dels actius, fa un seguiment permanent de l'operativa i és la primera instància d'aprovació de les operacions abans de la seva presentació al Comitè de Direcció de CaixaBank.

L'import net dels actius adjudicats de Critería, SVHA i SVHA II és de 1.408 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 (1.636 milions a 31 de desembre de 2014).

El volum acumulat a 31 de desembre de 2015 i 2014 dels actius lliurats a BuildingCenter, SAU per a la seva administració puja a 7.110 i 6.515 milions d'euros, respectivament. L'import dels actius lliurats a BuildingCenter durant l'exercici 2015 puja a 3.022 milions d'euros.

Les estratègies desenvolupades per BuildingCenter per a la comercialització d'aquests actius són les següents:

- Desenvolupament de sòl. Alguns dels sòls, tot i ser urbanitzables, tenen pendents algunes actuacions per culminar el seu desenvolupament, com poden ser la finalització del planejament, la reparcel·lació o la seva urbanització, entre altres. El desenvolupament d'aquestes actuacions s'efectua a través dels serveis especialitzats de Servihabitat Servicios Inmobiliarios, sempre sota criteris d'inversió molt exigents, i només s'actua en aquells casos en què la inversió permet el manteniment del valor dels actius afectats.
- Finalització de promocions. Els criteris d'adquisició fixats per CaixaBank han limitat l'adquisició de promocions en curs. Amb l'objectiu que algunes d'aquestes promocions es puguin comercialitzar s'efectua un conjunt d'actuacions menors per a la seva millora. Aquestes actuacions es duen a terme aprofitant els recursos tècnics i l'experiència de Suministros Urbanos y Mantenimientos, SA (Sumasa), una entitat dependent del Grup, també sota criteris d'inversió molt exigents.
- Promoció en permuta. Consisteix a mobilitzar determinats sòls a través d'una operació de cessió a un promotor contra el lliurament d'una part del producte acabat en la promoció. Aquesta estratègia s'utilitza de manera molt restrictiva i amb criteris de selecció del promotor molt exigents pel que fa a solvència i capacitat de desenvolupament del projecte. D'aquesta manera s'aconsegueix transformar el sòl adquirit inicialment en un producte acabat, cosa que en facilita la col·locació en el mercat.

- Promoció pròpia. Restringida a operacions molt concretes en què la qualitat i les característiques de l'actiu fan que el seu desenvolupament sigui la via més clara i segura de recuperar la inversió i generar un marge positiu.
- Explotació en lloguer. Permet aprofitar una demanda en auge i generar ingressos recurrents sense forçar-ne la venda en un mercat de compra en contracció i amb dificultats d'accés al finançament. A més, aquesta estratègia adquireix una dimensió social quan l'oferta es fa als antics propietaris perquè puguin continuar vivint en l'immoble que han cedit per cancel·lar el deute.
- Venda. Servihabitat desenvolupa l'activitat de comercialització a través d'un sistema multicanal-Internet, oficines de CaixaBank, les seves oficines i API, entre d'altres.

3.1.3.8 Polítiques de refinançament

El refinançament és la reinstrumentació de riscos de clients amb dificultats financeres per intentar millorar les garanties disponibles i facilitar el compliment dels seus compromisos. El 2 d'octubre de 2012 el Banc d'Espanya va publicar la Circular 6/2012, de 28 de setembre, que inclou el tractament i la classificació de les operacions de refinançament i reestructuració (vegeu Nota 2.10). Es consideren com a tals les operacions de refinançament, operacions refinançades, reestructurades, d'acord amb les descripcions incloses a la Circular esmentada.

El Grup CaixaBank disposa d'una detallada política de refinançament de deutes de clients, que compleix l'esmentada Circular 6/2012 i que comparteix els principis generals publicats per l'Autoritat Bancària Europea per a aquest tipus d'operacions.

CaixaBank està adherit des de l'inici al Codi de Bones Pràctiques per a la reestructuració viable dels deutes amb garantia hipotecària sobre l'habitatge habitual inclòs en el Reial Decret Llei 6/2012, de 9 de març, de mesures urgents de protecció de deutors hipotecaris sense recursos i modificat per la Llei 1/2013, de 14 de maig, de mesures per reforçar la protecció als deutors hipotecaris, reestructuració de deute i lloguer social.

Els procediments i les polítiques aplicades en la gestió de riscos permeten, en qualsevol moment, fer un seguiment detallat de les operacions creditícies. En aquest sentit, qualsevol operació que CaixaBank detecti que pugui requerir modificacions en les seves condicions, com a conseqüència d'evidència de deteriorament en la solvència de l'acreditat, ja passa a tenir els marcatges necessaris perquè disposi a la data de la seva modificació de la corresponent provisió per deteriorament. Per tant, com que les operacions estan correctament classificades i valorades al millor judici de CaixaBank, no es posen de manifest requeriments addicionals de provisions per deteriorament sobre els préstecs refinançats.

A continuació es facilita informació del saldo viu de les operacions refinançades a 31 de desembre de 2015 i 2014 en funció de la classificació del risc d'insolvència del client:

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Normal					
	Garantia hipotecària immobiliària plena		Resta de garanties reals		Sense garanties reals	
	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut
Administracions públiques	101	89.171	2	10.045	80	878.243
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	21.189	3.109.283	387	76.227	8.665	1.361.017
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	2.099	799.883	35	18.009	95	5.699
Resta de persones físiques	83.841	5.200.509	801	53.675	28.592	149.787
Total	105.131	8.398.963	1.190	139.947	37.337	2.389.047

31-12-2014

(Milers d'euros)

	Normal					
	Garantia hipotecària immobiliària plena		Resta de garanties reals		Sense garanties reals	
	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut
Administracions públiques	106	95.281	2	10.169	91	814.443
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	24.917	3.706.197	409	145.646	9.404	1.181.964
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	2.186	1.071.386	22	73.479	114	11.060
Resta de persones físiques	70.675	4.143.224	726	40.321	25.648	133.933
Total	95.698	7.944.702	1.137	196.136	35.143	2.130.340

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Subestàndard						
	Garantia hipotecària immobiliària plena		Resta de garanties reals		Sense garanties reals		Cobertura específica
	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	
Administracions públiques	6	22.128	0	0	1	41.000	0
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	1.681	554.503	141	60.485	719	434.199	239.366
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	802	285.785	25	33.762	2	770	112.482
Resta de persones físiques	6.453	375.059	383	47.024	1.671	8.862	117.760
Total	8.140	951.690	524	107.509	2.391	484.061	357.126

31-12-2014

(Milers d'euros)	Subestàndard						
	Garantia hipotecària immobiliària plena		Resta de garanties reals		Sense garanties reals		Cobertura específica
	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	
Administracions públiques	38	67.648			16	87.950	
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	3.033	828.889	120	42.965	567	427.656	296.880
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	731	340.309	11	15.789	4	9.752	131.000
Resta de persones físiques	9.655	605.157	311	34.767	1.416	6.168	122.974
Total	12.726	1.501.694	431	77.732	1.999	521.774	419.854

31-12-2015

(Milers d'euros)	Dubtós						
	Garantia hipotecària immobiliària plena		Resta de garanties reals		Sense garanties reals		Cobertura específica
	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	
Administracions públiques	6	4.134	0	0	32	21.519	289
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	10.766	3.512.154	755	594.254	3.155	1.267.136	2.590.801
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	3.227	1.544.667	176	359.131	110	82.751	917.214
Resta de persones físiques	24.123	2.072.575	925	117.034	11.286	70.488	552.643
Total	34.895	5.588.863	1.680	711.288	14.473	1.359.143	3.143.733

31-12-2014

(Milers d'euros)	Dubtós						
	Garantia hipotecària immobiliària plena		Resta de garanties reals		Sense garanties reals		Cobertura específica
	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	Nre. operacions	Import brut	
Administracions públiques	2	3.825	1	3.035	26	26.614	80
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	14.398	4.067.059	1.005	746.441	3.743	1.043.375	2.784.730
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	4.800	1.884.551	291	477.372	173	660.301	1.723.674
Resta de persones físiques	26.631	2.224.508	941	97.043	11.690	68.247	554.010
Total	41.031	6.295.392	1.947	846.519	15.459	1.138.236	3.338.820

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Total		
	Nre. operacions	Import brut	Cobertura específica
Administracions públiques	228	1.066.240	289
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	47.458	10.969.258	2.830.167
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	6.571	3.130.457	1.029.696
Resta de persones físiques	158.075	8.095.013	670.403
Total	205.761	20.130.511	3.500.859

31-12-2014

(Milers d'euros)

	Total		
	Nre. operacions	Import brut	Cobertura específica
Administracions públiques	282	1.108.965	80
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	57.596	12.190.192	3.081.610
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	8.332	4.543.999	1.854.674
Resta de persones físiques	147.693	7.353.368	676.984
Total	205.571	20.652.525	3.758.674

A continuació es presenta la ràtio de móra per a cadascuna de les carteres refinançades, calculada com el quocient entre els saldos bruts dubtosos sobre el total saldo refinançat de cada cartera:

	31-12-2015	31-12-2014
Administracions públiques	2,4%	3,0%
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	49,0%	48,0%
<i>Del qual: finançament a la construcció i promoció</i>	63,5%	66,5%
Resta de persones físiques	27,9%	32,5%

El moviment durant els exercicis 2015 i 2014 de l'import brut i el fons de deteriorament de les operacions refinançades és com segueix:

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Normal	Subestàndard		Dubtós		Total	
	Import brut	Import brut	Provisió	Import brut	Provisió	Import brut	Provisió
Saldo a 31-12-2014	10.271.178	2.101.200	(419.854)	8.280.147	(3.338.820)	20.652.525	(3.758.674)
Alta per combinacions de negoci (Nota 6)	562.905	200.059	(19.165)	971.374	(594.854)	1.734.338	(614.019)
Altes	1.728.274	430.976	(65.877)	1.001.226	(523.274)	3.160.476	(589.151)
Baixes (1)	(899.220)	(288.322)	41.552	(2.823.691)	1.555.746	(4.011.233)	1.597.298
Reclassificacions	309.464	(721.571)	95.177	412.107	(303.961)	0	(208.784)
Variacions de saldo (2)	(1.044.644)	(179.082)	11.041	(181.869)	61.430	(1.405.595)	72.471
Saldo a 31-12-2015	10.927.957	1.543.260	(357.126)	7.659.294	(3.143.733)	20.130.511	(3.500.859)

31-12-2014

(Milers d'euros)

	Normal	Subestàndard		Dubtós		Total	
	Import brut	Import brut	Provisió	Import brut	Provisió	Import brut	Provisió
Saldo a 31-12-2013	10.790.269	3.379.539	(592.050)	11.105.712	(5.152.231)	25.275.520	(5.744.281)
Altes	2.173.821	514.436	(87.514)	1.139.831	(297.824)	3.828.088	(385.338)
Baixes (1)	(1.875.372)	(1.080.799)	148.487	(3.998.762)	2.326.063	(6.954.933)	2.474.550
Reclassificacions	531.891	(963.948)	108.713	432.056	(301.009)	(1)	(192.296)
Variacions de saldo (2)	(1.349.431)	251.972	2.510	(398.690)	86.181	(1.496.149)	88.691
Saldo a 31-12-2014	10.271.178	2.101.200	(419.854)	8.280.147	(3.338.820)	20.652.525	(3.758.674)

(1) En «Baixes» s'inclou l'import dels saldos de les operacions que s'han cancel·lat totalment durant l'exercici, ja sigui per cobrament, per adjudicació o per un nou refinançament.

(2) En «Variacions de saldos» s'inclouen la resta de moviments produïts en l'exercici sobre les operacions refinançades, principalment imports cobrats.

L'import net registrat en el compte de pèrdues i guanys en els exercicis 2015 i 2014 com a menor necessitat de cobertura per risc de crèdit amb motiu del refinançament puja a 185 i 172 milions d'euros, respectivament. Els interessos pendents de pagament que no constaven registrats comptablement com a ingressos perquè les operacions estaven en situació comptable de suspensió de la meritació d'interessos i que s'han registrat com a ingrés en el compte de pèrdues i guanys per motiu del refinançament han pujat a 28 i 27 milions d'euros (inclosos els interessos de demora), respectivament.

3.1.4 Concentració de riscos

En línia amb els Principis que va publicar el Comitè de Supervisors Bancaris Europeus (CEBS en les seves sigles en anglès) el setembre de 2010¹, poc abans de la seva dissolució i de l'assumpció de les seves funcions per part d'EBA, la concentració de riscos és una de les principals causes de pèrdues significatives i de potencial destrucció de la solvència d'una entitat financera, fet evidenciat ja durant el període de 2008 a 2009.

¹ «CEBS Guidelines on the management of concentration risk under the supervisory Review process (GL31)»

Com a pràctica habitual en la indústria, i segons que consta en el Catàleg de Riscos Corporatiu de CaixaBank, el risc de concentració queda englobat conceptualment dins el risc de crèdit. No obstant això, tal com recomanen els supervisors sectorials i realitzen les millors pràctiques, el perímetre d'anàlisi i de seguiment ha de ser més ampli que la simple inversió creditícia i englobar qualsevol tipus d'actiu.

Així mateix, tal com especifica el 7è Principi de CEBS, CaixaBank ha desenvolupat metodologies, processos i eines per identificar de manera sistemàtica l'exposició agregada amb relació a un mateix client, tipus de producte, ubicació geogràfica i sector econòmic. Allà on s'ha considerat necessari, també s'han definit límits a l'exposició relativa a cadascun d'aquests eixos, tant dins el RAF del Grup CaixaBank, com dins el RAF del Grup Criteriacaixa.

Finalment, l'impacte de la interdependència dels riscos i el grau de diversificació entre aquests és mesurat tant des d'una perspectiva de capital regulatori com de capital econòmic.

Concentració en clients o en «grans riscos»

Com s'ha esmentat en l'apartat «3.1.3.3. Límits als grans riscos», es combina la perspectiva i el mesurament regulatori amb la de gestió, utilitzada com a referència en el Marc d'Apetit al Risc.

Concentració per tipus de producte

CaixaBank integra en el seu *reporting* intern una perspectiva intra-risc tradicional i, a més, una visió transversal inter-riscos, per monitoritzar i oferir als òrgans de gestió i de govern una perspectiva completa de posicions comptablement classificades en Inversió Creditícia, Cartera de Renda Fixa, Cartera de Renda Variable i Derivats.

Adicionalment, amb freqüència mensual, s'elabora un Informe que mostra totes les posicions del Grup Criteriacaixa i dels fons d'inversió i de pensió garantits. L'informe analitza l'evolució de la cartera financera en funció de la tipologia de producte, de la cartera comptable, del risc de país i del risc emissor/contrapartida.

Concentració per ubicació geogràfica

A continuació s'informa de la concentració del risc per àrea geogràfica per als exercicis 2015 i 2014, respectivament:

31-12-2015

(Milers d'euros)

	TOTAL	Resta de la Unió			Resta del món
		Espanya	Europea	Amèrica	
Entitats de crèdit	29.253.025	7.084.293	18.651.116	1.099.969	2.417.647
Administracions públiques	63.768.880	58.747.946	5.020.036		898
Administració central	46.012.531	40.991.597	5.020.036		898
Resta	17.756.349	17.756.349			
Altres institucions financeres	18.680.888	12.935.607	5.693.050	44.971	7.260
Societats no financeres i empresaris individuals	97.309.754	90.787.921	4.094.182	1.825.213	602.438
Construcció i promoció immobiliària	9.524.487	9.423.142	77.751	22.801	793
Construcció d'obra civil	5.977.952	5.310.785	286.103	375.209	5.855
Resta de finalitats	81.807.315	76.053.994	3.730.328	1.427.203	595.790
Grans empreses	47.572.470	42.784.709	3.236.936	1.052.075	498.750
Pimes i empresaris individuals	34.234.845	33.269.285	493.392	375.128	97.040
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	114.574.286	112.701.736	1.094.638	147.803	630.109
Habitatges	92.500.677	91.065.895	1.036.691	127.723	270.368
Consum	10.365.959	10.340.450	14.480	5.694	5.335
Altres fins	11.707.650	11.295.391	43.467	14.386	354.406
SUBTOTAL	323.586.833	282.257.503	34.553.022	3.117.956	3.658.352
Menys: Correccions de valor per deteriorament d'actius no imputats a operacions concretes	105.637				
TOTAL	323.481.196				

31-12-2014

(Milers d'euros)

	TOTAL	Resta de la Unió			
		Espanya	Europea	Amèrica	Resta del món
Entitats de crèdit	27.915.558	5.346.366	19.426.847	1.111.036	2.031.309
Administracions públiques	74.174.163	71.877.165	2.296.146	0	852
Administració central	54.321.863	52.024.865	2.296.146		852
Resta	19.852.300	19.852.300			
Altres institucions financeres	12.169.823	7.096.912	5.028.339	44.572	
Societats no financeres i empresaris individuals	98.818.611	93.555.128	2.665.535	1.753.342	844.606
Construcció i promoció immobiliària	10.851.511	10.726.102	99.217	24.356	1.836
Construcció d'obra civil	6.077.165	5.562.956	229.804	284.334	71
Resta de finalitats	81.889.935	77.266.070	2.336.514	1.444.652	842.699
Grans empreses	53.918.345	49.924.221	2.177.912	1.335.227	480.985
Pimes i empresaris individuals	27.971.590	27.341.849	158.602	109.425	361.714
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	106.294.324	104.934.244	912.459	121.371	326.250
Habitatges	83.671.812	82.437.847	846.725	104.418	282.822
Consum	8.788.021	8.772.295	7.385	3.844	4.497
Altres fins	13.834.491	13.724.102	58.349	13.109	38.931
SUBTOTAL	319.372.479	282.809.815	30.329.326	3.030.321	3.203.017
Menys: Correccions de valor per deteriorament d'actius no imputats a operacions concretes	68.419				
TOTAL	319.304.060				

El detall del risc d'Espanya per Comunitats Autònòmiques per als exercicis 2015 i 2014, respectivament, és el següent:

31-12-2015

1 / 2

(Milers d'euros)

	Total	Andalusia	Balears	Canàries	Castella-la Manxa	Castella i Lleó
Entitats de crèdit	7.084.293	58.113	318	3.608	14.591	4.462
Administracions públiques	58.747.946	1.817.062	497.609	514.206	192.977	372.098
Administració central	40.991.597					
Resta	17.756.349	1.817.062	497.609	514.206	192.977	372.098
Altres institucions financeres	12.935.607	73.165	1.058	4.358	1.003	47.562
Societats no financeres i empresaris individuals	90.787.921	8.490.591	2.233.827	4.137.311	1.284.651	2.075.965
Construcció i promoció immobiliària	9.423.142	1.277.204	270.861	693.688	185.672	229.936
Construcció d'obra civil	5.310.785	401.632	91.277	140.508	62.518	74.076
Resta de finalitats	76.053.994	6.811.755	1.871.689	3.303.115	1.036.461	1.771.953
Grans empreses	42.784.709	815.366	453.915	489.086	81.380	524.414
Pimes i empresaris individuals	33.269.285	5.996.389	1.417.774	2.814.029	955.081	1.247.539
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	112.701.736	17.137.661	3.939.392	5.597.054	3.054.700	3.885.189
Habitatges	91.065.895	13.633.880	3.235.315	4.884.005	2.582.643	3.360.821
Consum	10.340.450	1.663.976	338.358	466.241	229.723	237.868
Altres fins	11.295.391	1.839.805	365.719	246.808	242.334	286.500
TOTAL	282.257.503	27.576.592	6.672.204	10.256.537	4.547.922	6.385.276

31-12-2015

2 / 2

(Milers d'euros)

	Catalunya	Madrid	Navarra	Comunitat Valenciana	País Basc	Resta (*)
Entitats de crèdit	2.335.391	3.445.688	79	4.406	537.175	680.462
Administracions públiques	5.217.570	5.565.303	663.056	1.250.850	751.884	913.734
Administració central						
Resta	5.217.570	5.565.303	663.056	1.250.850	751.884	913.734
Altres institucions financeres	6.758.527	5.723.958	26.441	55.190	214.398	29.947
Societats no financeres i empresaris individuals	27.769.172	27.285.621	1.784.924	5.605.719	3.461.912	6.658.228
Construcció i promoció immobiliària	2.273.089	2.752.307	193.656	619.593	249.851	677.285
Construcció d'obra civil	2.051.674	1.653.073	157.585	263.751	185.042	229.649
Resta de finalitats	23.444.409	22.880.241	1.433.683	4.722.375	3.027.019	5.751.294
Grans empreses	18.838.614	16.041.465	628.139	1.133.566	1.810.840	1.967.924
Pimes i empresaris individuals	4.605.795	6.838.776	805.544	3.588.809	1.216.179	3.783.370
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	37.056.694	16.730.344	3.624.610	8.179.110	3.265.396	10.231.586
Habitatges	28.078.066	14.139.100	3.096.204	6.823.870	2.774.374	8.457.617
Consum	4.191.985	1.191.009	265.294	647.408	248.587	860.001
Altres fins	4.786.643	1.400.235	263.112	707.832	242.435	913.968
TOTAL	79.137.354	58.750.914	6.099.110	15.095.275	8.230.765	18.513.957

(*) Inclou les Comunitats Autònomes que en conjunt no representen més del 10% del total.

31-12-2014

1 / 2

(Milers d'euros)

	Total	Andalusia	Balears	Canàries	Castella-la Manxa	Castella i Lleó
Entitats de crèdit	5.346.366	32.358	257.747			102.542
Administracions públiques	71.877.165	1.468.969	678.919	626.929	265.078	479.286
Administració central	52.024.865					
Resta	19.852.300	1.468.969	678.919	626.929	265.078	479.286
Altres institucions financeres	7.096.912	18.811	104	97	876	7.334
Societats no financeres i empresaris individuals	93.555.128	7.306.633	1.853.023	3.335.830	1.071.255	2.134.751
Construcció i promoció immobiliària	10.726.102	1.865.932	279.620	1.000.346	321.163	296.067
Construcció d'obra civil	5.562.956	361.435	96.826	125.467	59.486	83.448
Resta de finalitats	77.266.070	5.079.266	1.476.577	2.210.017	690.606	1.755.236
Grans empreses	49.924.221	1.096.824	495.145	645.594	41.266	753.869
Pimes i empresaris individuals	27.341.849	3.982.442	981.432	1.564.423	649.340	1.001.367
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	104.934.244	17.868.613	3.624.557	6.052.651	3.099.658	3.785.840
Habitatges	82.437.847	12.841.765	2.684.164	5.378.709	2.598.179	3.235.393
Consum	8.772.295	952.258	169.844	276.036	118.438	118.118
Altres fins	13.724.102	4.074.590	770.549	397.906	383.041	432.329
TOTAL	282.809.815	26.695.384	6.414.350	10.015.507	4.436.867	6.509.753

31-12-2014

2 / 2

(Milers d'euros)

	Catalunya	Madrid	Navarra	Comunitat Valenciana	País Basc	Resta (*)
Entitats de crèdit	2.403.897	1.995.298		48.128	316.690	189.706
Administracions públiques	5.945.115	6.736.519	316.631	1.298.131	879.820	1.156.903
Administració central						
Resta	5.945.115	6.736.519	316.631	1.298.131	879.820	1.156.903
Altres institucions financeres	3.278.387	3.712.766	36.426	21.575	840	19.696
Societats no financeres i empresaris individuals	33.523.571	27.360.678	1.920.899	4.780.668	4.373.739	5.894.081
Construcció i promoció immobiliària	2.343.518	2.499.198	283.868	703.607	359.529	773.254
Construcció d'obra civil	2.362.960	1.462.030	154.498	194.099	282.127	380.580
Resta de finalitats	28.817.093	23.399.450	1.482.533	3.882.962	3.732.083	4.740.247
Grans empreses	20.921.875	18.976.149	711.096	1.437.454	2.786.696	2.058.253
Pimes i empresaris individuals	7.895.218	4.423.301	771.437	2.445.508	945.387	2.681.994
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	31.159.658	14.778.198	3.741.996	8.054.177	3.018.605	9.750.291
Habitatges	24.066.761	11.792.323	3.148.488	6.372.362	2.523.405	7.796.298
Consum	5.303.549	578.839	257.515	374.587	145.732	477.379
Altres fins	1.789.348	2.407.036	335.993	1.307.228	349.468	1.476.614
TOTAL	76.310.628	54.583.459	6.015.952	14.202.679	8.589.694	17.010.677

(*) Inclou les Comunitats Autònomes que en conjunt no representen més del 10% del total.

Concentració per sectors econòmics

La concentració per sectors econòmics està subjecta als límits establerts pel Marc d'Apetit al Risc (Nivell 1) del Grup CaixaBank, diferenciant la posició amb les diferents activitats econòmiques del sector privat empresarial i el finançament al sector públic. En línia amb la política de comunicació interna del Marc d'Apetit al Risc, es presenta l'evolució d'aquestes magnituds de manera mensual al Comitè Global de Riscos i trimestral a la Comissió de Riscos (com a mínim) de CaixaBank.

Per al sector privat empresarial, s'ha establert un límit màxim de concentració en qualsevol sector econòmic, agregant la posició comptable registrada com a inversió creditícia, com a cartera financera i participacions accionaries (no s'hi inclou operativa de Tresoreria de Repos, Dipòsits i cartera financera de negociació).

Al tancament de desembre, el sector d'activitats immobiliàries és el que té un pes relatiu més gran. En el capítol següent, s'hi inclou una visió més extensa i profunda tant del finançament al sector immobiliari com de l'adquisició d'habitatge i d'actius adquirits en pagament de deutes.

Adicionalment, en el càlcul del consum de capital econòmic es determina l'efecte diversificació de la cartera de crèdit a partir de la concentració sectorial.

També es fa una anàlisi i seguiment recurrents de l'exposició al sector públic. Aquest es detalla en la secció 3.1.5 Risc Sobirà.

A continuació s'informa de la distribució del crèdit a la clientela per activitat, en els exercicis 2015 i 2014, respectivament:

31-12-2015

(Milers d'euros)

	TOTAL	Del qual: Garantia immobiliària	Del qual: Resta de garanties reals	Crèdit amb garantia real (<i>loan to value</i>)				
				≤ 40%	> 40% ≤ 60%	> 60% ≤ 80%	> 80% ≤ 100%	>100%
Administracions públiques	14.152.657	477.420	3.029	31.123	29.043	57.146	111.617	251.520
Altres institucions financeres	9.988.406	216.225	4.708.757	12.955	112.249	46.030	55.346	4.698.402
Societats no financeres i empresaris individuals	63.052.883	30.261.873	2.245.107	8.318.046	9.251.463	9.135.529	3.205.544	2.596.398
Construcció i promoció immobiliària	7.450.440	6.598.855	167.589	1.258.910	2.000.755	2.242.267	694.649	569.863
Construcció d'obra civil	4.279.794	767.642	50.806	217.525	278.908	185.165	64.712	72.138
Resta de finalitats	51.322.649	22.895.376	2.026.712	6.841.611	6.971.800	6.708.097	2.446.183	1.954.397
Grans empreses	19.284.266	2.660.719	428.619	670.304	674.790	1.064.964	268.982	410.298
Pimes i empresaris individuals	32.038.383	20.234.657	1.598.093	6.171.307	6.297.010	5.643.133	2.177.201	1.544.099
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	113.860.324	98.724.053	989.490	23.452.996	35.835.784	32.308.555	6.589.093	1.527.115
Habitatges	92.497.993	86.862.302	446.885	19.947.918	32.355.366	29.008.911	5.167.844	829.148
Consum	10.362.515	4.123.516	232.088	1.367.568	1.234.260	1.144.191	436.496	173.089
Altres fins	10.999.816	7.738.235	310.517	2.137.510	2.246.158	2.155.453	984.753	524.878
SUBTOTAL	201.054.270	129.679.571	7.946.383	31.815.120	45.228.539	41.547.260	9.961.600	9.073.435
Menys: Correccions de valor per deteriorament d'actius no imputats a operacions concretes	105.637							
TOTAL	200.948.633							
PROMEMÒRIA								
Operacions de refinançament, refinançades i reestructurades	16.629.652	13.487.804	270.856	2.170.191	2.316.226	2.905.506	2.872.976	3.493.761

31-12-2014

(Milers d'euros)

	TOTAL	Del qual: Garantia immobiliària	Del qual: Resta de garanties reals	Crèdit amb garantia real (<i>loan to value</i>)				
				≤ 40%	> 40% ≤ 60%	> 60% ≤ 80%	> 80% ≤ 100%	> 100%
Administracions públiques	13.983.235	545.039	583	61.792	90.915	340.585	16.984	35.346
Altres institucions financeres	3.046.199	753		753				
Societats no financeres i empresaris individuals	64.649.056	27.930.249	807.954	9.746.578	10.357.963	6.170.816	990.663	1.472.183
Construcció i promoció immobiliària	9.583.946	9.279.622	64.357	1.885.893	3.848.458	2.818.140	385.334	406.154
Construcció d'obra civil	4.089.395	860.540	29.635	319.207	323.441	184.322	24.734	38.471
Resta de finalitats	50.975.715	17.790.087	713.962	7.541.478	6.186.064	3.168.354	580.595	1.027.558
Grans empreses	25.626.064	4.438.684	284.262	1.887.938	1.296.639	796.128	116.063	626.178
Pimes i empresaris individuals	25.349.651	13.351.403	429.700	5.653.540	4.889.425	2.372.226	464.532	401.380
Resta de llars i institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars	105.771.809	96.071.947	461.295	22.022.967	33.422.147	32.676.233	7.023.636	1.388.259
Habitatges	83.671.813	81.873.585	114.158	16.248.825	28.238.366	29.948.589	6.436.553	1.115.410
Consum	8.788.021	1.896.559	119.448	903.326	691.140	325.905	66.734	28.902
Altres fins	13.311.975	12.301.803	227.689	4.870.816	4.492.641	2.401.739	520.349	243.947
SUBTOTAL	187.450.299	124.547.988	1.269.832	31.832.090	43.871.025	39.187.634	8.031.283	2.895.788
Menys: Correccions de valor per deteriorament d'actius no imputats a operacions concretes	68.419							
TOTAL	187.381.880							
PROMEMÒRIA								
Operacions de refinançament, refinançades i reestructurades	16.893.851	13.934.800	272.956	3.128.699	4.408.841	4.877.871	1.374.808	417.537

A continuació s'informa de la concentració del risc per qualitat creditícia dels títols de renda fixa, en els exercicis 2015 i 2014, respectivament:

2015

(Milers d'euros)

	Inversions creditícies (Nota 12)	Cartera de negociació (Nota 10)	Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	Cartera d'inversions a venciment (Nota 13)	TOTAL
AAA			319.149		319.149
AA+			3.326		3.326
AA	7.801	52.547	848.735		909.083
AA-		7.754	126.626		134.380
A+		23.445	510.163		533.608
A		14.742	376.288		391.030
A-		20.183	403.582		423.765
BBB+	403.185	3.100.023	41.928.562	3.586.019	49.017.789
BBB		11.582	12.640.126		12.651.708
BBB-		25.068	704.905		729.973
Investment grade	410.986	3.255.344	57.861.462	3.586.019	65.113.811
	44,3%	100,0%	97,7%	93,9%	96,8%
BB+		142	65.706		65.848
BB			209.682		209.682
BB-			6.287		6.287
B+			1.040		1.040
B			2.215		2.215
B-					0
CCC+			71.851		71.851
CCC					0
CC					0
C	13.099				13.099
D	45.562				45.562
Sense qualificació	458.008		1.021.708	234.095	1.713.811
Non-investment grade	516.669	142	1.378.489	234.095	2.129.395
	55,7%	0,0%	2,3%	6,1%	3,2%
Saldo a 31-12-2015	927.655	3.255.486	59.239.951	3.820.114	67.243.206

2014

(Milers d'euros)

	Inversions creditícies (Nota 12)	Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	Cartera de negociació (Nota 10)	Cartera d'inversions a venciment (Nota 13)	TOTAL
AAA		194.552	578		195.130
AA+		114.921		750.129	865.050
AA		416.608	254.045		670.653
AA-		57.591			57.591
A+	983.539	419.423	10.046		1.413.008
A		260.577			260.577
A-		988.733	26.679		1.015.412
BBB+	7.409	1.854.986	240.445	3.087.078	5.189.918
BBB		51.857.284	1.505.867	4.466.820	57.829.971
BBB-		8.979.923	10.229		8.990.152
Investment grade	990.948	65.144.598	2.047.889	8.304.027	76.487.462
	62,8%	97,1%	99,9%	86,4%	95,2%
BB+	571.730	419.807			991.537
BB		330.249	1.885	915.752	1.247.886
BB-		24.068			24.068
B+		60.285			60.285
B		3.909			3.909
B-					0
CCC+		70.582			70.582
CCC					0
CC					0
C					0
D					0
Sense qualificació	14.718	1.041.891		388.710	1.445.319
Non-investment grade	586.448	1.950.791	1.885	1.304.462	3.843.586
	37,2%	2,9%	0,1%	13,6%	4,8%
Saldo a 31-12-2014	1.577.396	67.095.389	2.049.774	9.608.489	80.331.048

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el *rating* del deute sobirà del Regne d'Espanya se situava, segons Standard & Poor's, en BBB+ i BBB, respectivament.

La metodologia aplicada per a l'assignació de qualitat creditícia de les emissions de renda fixa es fa en funció del criteri regulatori bancari derivat de la regulació CRD IV i CRR de requeriments de capital, pel qual s'escull el segon millor *rating* d'entre les avaluacions creditícies disponibles.

3.1.5. Risc sobirà

La posició en deute sobirà del Grup, concentrada principalment en CaixaBank i el Grup Assegurador, està subjecta als límits establerts pel Marc d'Apetit al Risc (nivell 1) del Grup CaixaBank. Per assegurar-ne el compliment, es mantenen actualitzades les polítiques i els límits d'assumpció de noves posicions, segons el perfil del risc subjacent.

En primer lloc, la posició en deute públic i autonòmic queda adscrita als límits generals establerts sobre el risc de concentració i de país. En concret, en ambdós s'estableixen procediments de control periòdics que impedeix l'assumpció de noves posicions que suposin incrementar el risc de crèdit sobre els noms o països en què la Societat té una alta concentració de risc, llevat d'aprovació expressa del nivell d'autorització competent.

En particular, per a la renda fixa, s'ha establert un marc que regula les característiques en termes de solvència, liquiditat i ubicació geogràfica de totes les emissions de renda fixa del Grup (com ara obligacions, renda fixa privada, deute públic, participacions preferents, etc.) i qualsevol altra operació de naturalesa anàloga que impliqui per al seu comprador desemborsament d'efectiu i assumpció del risc de crèdit propi del seu emissor o del col·lateral associat. Aquest control s'efectua en la fase d'admissió del risc i durant tota la vida de la posició en cartera.

Respecte a la posició en deute públic de la Sala de Tresoreria, s'han definit un conjunt de límits de termini i import per país sobre les posicions en emissions de deute sobirà per a les activitats de gestió de la liquiditat residual del balanç i de creació de mercat i arbitratge.

A més, aquestes posicions també queden adscrites al marc de control i límits de risc de mercat establert per a les posicions tesoreres (vegeu l'apartat referent al risc de mercat).

També cal destacar que, a l'efecte de seguiment del risc de mercat i crèdit, sovint diària, s'elaboren informes sobre el risc de país que es basen en l'anàlisi de l'evolució de la cotització dels *credit default swaps* i la comparació del rating implícit derivat d'aquests instruments amb els ratings oficials atorgats per les agències de qualificació.

Finalment, a més d'aquests controls, amb freqüència mensual s'elabora un Informe que mostra totes les posicions del Grup Consolidat, i dels Fons d'Inversió i de Pensió Garantida. L'informe analitza l'evolució de la cartera en funció de la tipologia de producte, de la cartera comptable, del risc de país i del risc emissor/contrapartida.

A continuació es presenta el valor en llibres de la informació rellevant amb relació a l'exposició al risc sobirà referida a 31 de desembre de 2015 i 2014:

31-12-2015 (Grup CaixaBank, excloent-ne Grup assegurador)

(Milers d'euros)

País	Venciment residual	Cartera de negociació	Cartera de negociació	Actius financers	Inversions	Cartera
		representatius de deute	negociació posicions curtes	disponibles per a la venda	creditícies	d'inversions a venciment
		(Nota 10)	(Nota 10)	(Nota 11)	(Nota 12)	(Nota 13)
Espanya	Menys de 3 mesos	381.417	0	356.521	1.346.568	102.898
	Entre 3 mesos i 1 any (1)	1.378.601	(346.472)	1.054.186	4.056.199	1.028.459
	Entre 1 i 2 anys	222.237	(128.526)	1.215.721	585.245	514.230
	Entre 2 i 3 anys (2)	87.525	(148.744)	548.929	501.447	0
	Entre 3 i 5 anys	192.649	(727.214)	4.658.262	1.723.869	50.576
	Entre 5 i 10 anys	196.487	(962.551)	5.128.868	3.973.599	344.631
	Més de 10 anys	195.044	(269.472)	7.748	1.929.559	0
	Total	2.653.960	(2.582.979)	12.970.235	14.116.486	2.040.794
Itàlia	Menys de 3 mesos	67.751				
	Entre 3 mesos i 1 any	150.667	(34.136)			
	Entre 1 i 2 anys	100.363	(18.099)			
	Entre 2 i 3 anys	8.595	(66.469)			
	Entre 3 i 5 anys	12.903				
	Entre 5 i 10 anys	5.917		2.288.619		
	Total	346.196	(118.704)	2.288.619	0	0
Resta (*)	Menys de 3 mesos	50.025		256.109	36.191	
	Entre 3 mesos i 1 any			561.818		
	Entre 1 i 2 anys	1.172				
	Entre 3 i 5 anys	456				
	Total	51.653	0	817.927	36.191	0
Total països		3.051.809	(2.701.683)	16.076.781	14.152.677	2.040.794

Nota: El Grup CaixaBank no té posicions de risc sobirà amb Grècia

31-12-2015 (Grup assegurador)

(Milers d'euros)

País	Venciment residual	Cartera de negociació valors representatius de deute (Nota 10)	Cartera de negociació posicions curtes (Nota 10)	Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	Inversions creditícies (Nota 12)	Cartera d'inversions a venciment (Nota 13)
Espanya	Menys de 3 mesos			124.619		
	Entre 3 mesos i 1 any			866.870		
	Entre 1 i 2 anys			1.098.343		
	Entre 2 i 3 anys			895.820		
	Entre 3 i 5 anys			1.153.450		
	Entre 5 i 10 anys			6.658.815		
	Més de 10 anys			24.240.000		
Total		0	0	35.037.917	0	0
Bèlgica	Entre 3 mesos i 1 any			551		
	Entre 1 i 2 anys			147		
	Entre 2 i 3 anys			3.156		
	Entre 3 i 5 anys			700		
	Entre 5 i 10 anys			10.795		
	Més de 10 anys			121		
Total		0	0	15.470	0	0
Irlanda	Entre 3 i 5 anys			1.827		
	Total		0	0	1.827	0
Itàlia	Menys de 3 mesos			6.306		
	Entre 3 mesos i 1 any			13.109		
	Entre 1 i 2 anys			22.300		
	Entre 2 i 3 anys			8.302		
	Entre 3 i 5 anys			14.769		
	Entre 5 i 10 anys			182.390		
	Més de 10 anys			1.303.498		
Total		0	0	1.550.674	0	0
Resta (*)	Menys de 3 mesos			41		
	Entre 3 mesos i 1 any			1.436		
	Entre 1 i 2 anys			2.285		
	Entre 2 i 3 anys			113		
	Entre 3 i 5 anys			7.352		
	Entre 5 i 10 anys			5.265		
	Més de 10 anys			44.407		
Total		0	0	60.899	0	0
Total països		0	0	36.666.787	0	0
Total Grup (CaixaBank + Grup assegurador)		3.051.809	(2.701.683)	52.743.568	14.152.677	2.040.794

Nota: El Grup assegurador no té posicions de risc sobirà amb Grècia

31-12-2014 (Grup CaixaBank, excloent-ne Grup assegurador)

(Milers d'euros)

País	Venciment residual	Cartera de negociació	Cartera de negociació	Actius financers	Inversions	Cartera
		representatius de deute	negociació posicions curtes	disponibles per a la venda	creditícies	d'inversions a venciment
		(Nota 10)	(Nota 10)	(Nota 11) (2)	(Nota 12) (1)	(Nota 13)
Espanya	Menys de 3 mesos	75.957	(74.000)	849.758	1.158.875	1.808.771
	Entre 3 mesos i 1 any (1)	56.724	(837.841)	7.075.100	3.699.651	2.458.528
	Entre 1 i 2 anys	359.499	(59.697)	1.438.950	635.680	1.131.940
	Entre 2 i 3 anys (2)	117.733	(135.012)	1.295.807	905.539	514.461
	Entre 3 i 5 anys	160.206	(86.613)	5.140.335	2.100.705	
	Entre 5 i 10 anys	473.627	(279.617)	6.645.401	3.534.157	395.535
	Més de 10 anys	239.362	(322.303)	8.109	1.926.766	
	Total	1.483.108	(1.795.083)	22.453.460	13.961.373	6.309.235
Itàlia	Menys de 3 mesos	1.436				
	Entre 3 mesos i 1 any	10.678				
	Entre 1 i 2 anys	25.994	(9.691)			
	Entre 2 i 3 anys	4.791	(24.286)			
	Entre 3 i 5 anys	22.227	(3.319)			
	Entre 5 i 10 anys	16.490	(18.763)			
	Més de 10 anys	1.313	(18.324)			
	Total	82.929	(74.383)	0	0	0
Resta (*)	Menys de 3 mesos	150.005		852	21.863	
	Entre 3 mesos i 1 any	100.020				
	Entre 1 i 2 anys			408.878		
	Entre 2 i 3 anys	1.170				
	Entre 3 i 5 anys	2.299				
	Entre 5 i 10 anys	1.130				
	Total	254.624	0	409.730	21.863	0
Total països		1.820.661	(1.869.466)	22.863.190	13.983.236	6.309.235

Nota: El Grup CaixaBank no té posicions de risc sobirà amb Grècia

(1) «Inversions creditícies» incorpora 17 milions d'euros de CaixaRenting, SA i 0,6 milions d'euros de Caixa Card 1 EFC, SAU.

(2) «Actius financers disponibles per a la venda» incorpora 44,9 milions d'euros de CaixaBank Asset Management, SGIIC, SAU.

31-12-2014 (Grup assegurador)

(Milers d'euros)

País	Venciment residual	Cartera de negociació		Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)	Inversions creditícies (Nota 12)	Cartera d'inversions a venciment (Nota 13)
		valors representatius de deute (Nota 10)	posicions curtes (Nota 10)			
Espanya	Menys de 3 mesos			271.073		
	Entre 3 mesos i 1 any			361.220		
	Entre 1 i 2 anys			1.138.128		
	Entre 2 i 3 anys			1.168.526		
	Entre 3 i 5 anys			1.542.944		
	Entre 5 i 10 anys			5.058.263		
	Més de 10 anys			25.170.098		
Total		0	0	34.710.252	0	0
Bèlgica	Entre 3 mesos i 1 any			2.083		
	Entre 1 i 2 anys			567		
	Entre 2 i 3 anys			154		
	Entre 3 i 5 anys			3.965		
	Entre 5 i 10 anys			11.021		
	Més de 10 anys			123		
Total		0	0	17.913	0	0
Irlanda	Entre 5 i 10 anys			1.856		
	Total		0	0	1.856	0
Itàlia	Menys de 3 mesos			9.499		
	Entre 3 mesos i 1 any			14.791		
	Entre 1 i 2 anys			17.636		
	Entre 2 i 3 anys			21.250		
	Entre 3 i 5 anys			18.720		
	Entre 5 i 10 anys			100.067		
	Més de 10 anys			1.327.703		
Total		0	0	1.509.666	0	0
Resta (*)	Menys de 3 mesos			878		
	Entre 3 mesos i 1 any			495		
	Entre 1 i 2 anys			1.528		
	Entre 2 i 3 anys			2.436		
	Entre 3 i 5 anys			3.365		
	Entre 5 i 10 anys			11.519		
	Més de 10 anys			64.253		
Total		0	0	84.474	0	0
Total països		0	0	36.324.161	0	0
Total Grup (CaixaBank + Grup assegurador)		1.820.661	(1.869.466)	59.187.351	13.983.236	6.309.235

Nota: El Grup assegurador no té posicions de risc sobirà amb Grècia

Les posicions curtes de valors representatius de deute constitueixen, fonamentalment, cobertures de gestió de posicions llargues en deute públic espanyol classificat en les carteres de negociació i d'actius disponibles per a la venda.

Risc de país

El risc de país és la probabilitat que es produeixi una pèrdua financera per circumstàncies macroeconòmiques, polítiques, socials o per desastres naturals, en un país determinat. Per tant, és un component del risc de crèdit, que incorpora totes les operacions de crèdit transfrontereres, per circumstàncies diferents del risc comercial habitual.

El risc de país té com a objectiu delimitar l'exposició i protegir davant possibles incompliments, i els seus elements principals són:

- Risc sobirà entès com l'incompliment d'entitats sobiranes que no poden ser objecte de constrenyiment per part de cap tribunal.
- Risc de transferència, que consisteix en la impossibilitat de repatriar els drets a l'estranger, com a resultat de les restriccions en el lliure moviment de capitals.
- Finalment, altres riscos que consisteixen en la part de l'exposició a l'estranger el valor de la qual depèn de factors de riscos polítics i econòmics predominants en el país en qüestió. Aquests factors inclouen en particular els riscos de liquiditat, mercat i correlació del país, així com de crèdit davant un xoc sistèmic del país. En definitiva, la possibilitat d'un fort deteriorament del perfil creditici del país en qüestió.

Dins l'exposició de risc de país, es presta una especial atenció al risc sobirà, comprès per deute públic i garanties estatals. En aquest sentit, només s'autoritza aquesta exposició amb països que presentin la més alta qualitat creditícia.

Els límits que marquen l'exposició màxima a un país, estan calculats per variables tant qualitatives com quantitatives. Tanmateix, la Direcció de Riscos té la facultat d'assignar límits inferiors si considera que la conjuntura economicopolítica d'un país ho requereix.

Els principis d'admissió de risc de país segueixen la mateixa línia de màxima prudència de l'Entitat. Únicament s'assumeixen, i de manera selectiva, operacions que acompanyin i ajudin els nostres clients en les seves relacions internacionals.

Tot això, condueix al fet que l'exposició total a risc país sigui baixa, i a més estigui molt diversificada a escala individual, ja que cap país supera l'1% del total d'actius el Grup Criteriacaixa (exceptuant els països del Grup 1, els de menys risc segons el Banc d'Espanya).

3.1.6 Informació relativa al finançament destinat a la promoció immobiliària, l'adquisició d'habitatge i els actius adquirits en pagament de deutes

A continuació es presenta la informació rellevant referida a 31 de desembre de 2015 i 2014 sobre el finançament destinat a la promoció immobiliària, l'adquisició d'habitatge i els actius adquirits en pagament de deutes.

Promemòria: Dades del Grup Criteriacaixa

(Milers d'euros)

	Valor comptable	
	31-12-2015	31-12-2014
Total crèdit a la clientela excloses administracions públiques (negocis a Espanya)	186.671.918	171.594.328
Total Actiu	355.930.427	349.553.248

Finançament destinat a la promoció immobiliària

A continuació es detalla el finançament destinat a promotors i promocions, incloses les promocions efectuades per no promotors, a 31 de desembre de 2015 i 2014. L'import de l'excés sobre el valor de la garantia es calcula com la diferència entre l'import brut del crèdit i el valor dels drets reals rebuts en garantia després d'aplicar els percentatges de ponderació establerts en l'Annex IX de la Circular 4/2004, del Banc d'Espanya.

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Import brut	Excés s/valor de garantia	Cobertura específica
Crèdit registrat per les entitats de crèdit del Grup Criteriacaixa	9.825.444	2.733.252	2.375.004
Dels quals: Dubtós	4.337.149	1.630.638	2.208.925
<i>Hipotecari</i>	3.837.055	1.630.638	1.739.732
<i>Personal</i>	500.094		469.193
Dels quals: Subestàndard	527.506	59.087	166.079
<i>Hipotecari</i>	487.082	59.087	152.190
<i>Personal</i>	40.424		13.889
Promemòria			
Actius fallits	4.302.292		

31-12-2014

(Milers d'euros)

	Import brut	Excés s/valor de garantia	Cobertura específica
Crèdit registrat per les entitats de crèdit del Grup Criteriacaixa	14.068.609	3.358.143	4.386.601
Dels quals: Dubtós	7.679.126	2.971.372	4.173.831
<i>Hipotecari</i>	6.568.300	2.971.372	3.172.594
<i>Personal</i>	1.110.826		1.001.237
Dels quals: Subestàndard	606.373	76.342	212.770
<i>Hipotecari</i>	570.526	76.342	195.875
<i>Personal</i>	35.847		16.895
Promemòria			
Actius fallits	2.822.012		

El nivell de cobertura de promotors i promocions considerats problemàtics se situa a 31 de desembre de 2015 en un 48,8% (a 31 de desembre de 2014 era d'un 52,9%).

Es presenta a continuació la distribució per tipus de garantia del finançament destinat a promotors i promocions, incloses les promocions efectuades per no-promotors:

Per tipus de garantia

(Milers d'euros)

	Valor comptable	
	31-12-2015	31-12-2014
Sense garantia hipotecària	1.082.542	1.698.855
Amb garantia hipotecària	8.742.902	12.369.754
Edificis acabats	6.534.443	9.040.157
<i>Habitatge</i>	4.322.162	6.315.031
<i>Resta</i>	2.212.281	2.725.126
Edificis en construcció	643.015	1.068.288
<i>Habitatge</i>	540.809	923.201
<i>Resta</i>	102.206	145.087
Sòl	1.565.444	2.261.309
<i>Terrenys urbanitzats</i>	464.556	725.352
<i>Resta de sòl</i>	1.100.888	1.535.957
Total	9.825.444	14.068.609

La combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU ha suposat, en la data d'integració, la incorporació de finançament a la promoció immobiliària d'un import brut de 875 milions d'euros amb una cobertura específica de 448 milions d'euros.

Finançament a les llars destinat a l'adquisició d'habitatge

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el detall dels crèdits a les llars per a l'adquisició d'habitatges és el següent:

(Milers d'euros)	Import brut	
	31-12-2015	31-12-2014
Sense garantia hipotecària	785.033	790.215
<i>Del qual: Dubtós</i>	16.740	6.838
Amb garantia hipotecària	88.881.789	80.356.912
<i>Del qual: Dubtós</i>	3.359.947	3.263.520
Total finançament per a l'adquisició d'habitatges (*)	89.666.822	81.147.127

(*) Inclou el finançament per a l'adquisició d'habitatges atorgat per la participada Unió de Crèdits para la Financiación Inmobiliaria, EFC, SAU (Credifimo).

L'import dels préstecs concedits durant els exercicis 2015 i 2014 per CaixaBank per al finançament a compradors de les operacions de venda d'habitatges efectuades per CaixaBank o les seves filials puja a 486,7 i 479,4 milions d'euros, i el percentatge mitjà finançat és del 87% i 82%, respectivament.

El desglossament a aquestes dates dels crèdits a les llars per a l'adquisició d'habitatges amb garantia hipotecària segons el percentatge que suposa el risc total sobre l'última taxació disponible (LTV) és el següent:

31-12-2015

(Milers d'euros)	Rangs d'LTV					TOTAL
	LTV ≤ 40%	40% < LTV ≤ 60%	60% < LTV ≤ 80%	80% < LTV ≤ 100%	LTV > 100%	
Import brut	20.295.267	32.932.773	29.526.924	5.255.027	871.798	88.881.789
<i>Del qual: Dubtós</i>	244.861	789.609	1.548.651	540.140	236.686	3.359.947

Nota: LTV calculat a partir de les taxacions disponibles en el moment de la concessió del risc. S'actualitzen per a operacions dubtoses d'acord amb la normativa en vigor

31-12-2014

(Milers d'euros)	Rangs d'LTV					TOTAL
	LTV ≤ 40%	40% < LTV ≤ 60%	60% < LTV ≤ 80%	80% < LTV ≤ 100%	LTV > 100%	
Import brut	15.345.802	27.488.184	30.411.023	6.311.877	800.026	80.356.912
<i>Del qual: Dubtós</i>	197.651	653.929	1.601.104	615.012	195.824	3.263.520

Nota: LTV calculat a partir de les taxacions disponibles en el moment de la concessió del risc. S'actualitzen per a operacions dubtoses d'acord amb la normativa en vigor

Actius adquirits en pagament de deutes

A continuació es detallen els actius adjudicats tenint en compte la seva procedència i la tipologia de l'immoble a 31 de desembre de 2015 i 2014.

(Milers d'euros)	31-12-2015					
	Valor comptable net			Del qual: Cobertura (*)		
	Criteria	CaixaBank	Total	Criteria	CaixaBank	Total
Actius immobiliaris procedents de finançaments destinats a la construcció i la promoció immobiliària	1.167.207	5.299.297	6.466.504	(1.981.797)	(4.351.929)	(6.333.726)
Edificis acabats	258.596	2.911.103	3.169.699	(276.157)	(1.516.923)	(1.793.080)
<i>Habitatge</i>	189.322	2.132.757	2.322.079	(205.843)	(1.097.180)	(1.303.023)
<i>Resta</i>	69.274	778.346	847.620	(70.314)	(419.743)	(490.057)
Edificis en construcció	41.874	380.024	421.898	(76.758)	(430.797)	(507.555)
<i>Habitatge</i>	39.141	344.769	383.910	(68.097)	(396.929)	(465.026)
<i>Resta</i>	2.733	35.255	37.988	(8.661)	(33.868)	(42.529)
Sòl	866.737	2.008.170	2.874.907	(1.628.882)	(2.404.209)	(4.033.091)
<i>Terrenys urbanitzats</i>	257.085	1.048.039	1.305.124	(468.163)	(1.032.770)	(1.500.933)
<i>Resta de sòl</i>	609.652	960.131	1.569.783	(1.160.719)	(1.371.439)	(2.532.158)
Actius immobiliaris procedents de finançaments hipotecaris a llars per a l'adquisició d'habitatge (**)	181.087	1.833.975	2.015.062	(171.425)	(854.113)	(1.025.538)
Resta d'actius immobiliaris adjudicats	59.410	816.929	876.339	(56.174)	(550.761)	(606.935)
Total	1.407.704	7.950.201	9.357.905	(2.209.396)	(5.756.803)	(7.966.199)

(*) L'import de la cobertura que correspon a la diferència entre el valor del deute patrimonial brut cancel·lat i el valor net comptable de l'immoble puja a 13.277 milions d'euros per al total d'actius del Grup.

(**) Inclou els drets de rematada d'immobles procedents de subhasta per un import de 692 milions d'euros nets (vegeu Nota 15).

(Milers d'euros)	31-12-2014					
	Valor comptable net			Del qual: Cobertura (*)		
	Criteria	CaixaBank	Total	Criteria	CaixaBank	Total
Actius immobiliaris procedents de finançaments destinats a la construcció i la promoció immobiliària	1.308.222	5.365.730	6.673.952	(1.832.669)	(3.715.430)	(5.548.099)
Edificis acabats	324.858	2.908.280	3.233.138	(222.155)	(1.233.378)	(1.455.533)
<i>Habitatge</i>	238.901	2.163.757	2.402.658	(153.818)	(953.429)	(1.107.247)
<i>Resta</i>	85.957	744.523	830.480	(68.337)	(279.949)	(348.286)
Edificis en construcció	48.183	359.396	407.579	(63.079)	(387.933)	(451.012)
<i>Habitatge</i>	42.950	312.648	355.598	(53.584)	(339.971)	(393.555)
<i>Resta</i>	5.233	46.748	51.981	(9.495)	(47.962)	(57.457)
Sòl	935.181	2.098.054	3.033.235	(1.547.435)	(2.094.119)	(3.641.554)
<i>Terrenys urbanitzats</i>	274.325	1.156.409	1.430.734	(456.079)	(982.619)	(1.438.698)
<i>Resta de sòl</i>	660.856	941.645	1.602.501	(1.091.356)	(1.111.500)	(2.202.856)
Actius immobiliaris procedents de finançaments hipotecaris a llars per a l'adquisició d'habitatge (**)	220.260	1.378.362	1.598.622	(138.371)	(504.587)	(642.958)
Resta d'actius immobiliaris adjudicats	107.869	719.034	826.903	(70.340)	(389.955)	(460.295)
Total	1.636.351	7.463.126	9.099.477	(2.041.380)	(4.609.972)	(6.651.352)

(*) L'import de la cobertura correspon a la diferència entre el valor del deute patrimonial brut cancel·lat i el valor net comptable

(**) Inclou els drets de rematada d'immobles procedents de subhasta per un import de 745 milions d'euros nets (vegeu Nota 15).

3.1.7 Risc de contrapartida generat per l'operativa de Tresoreria

La quantificació i gestió del risc de contrapartida amb el sector financer, derivat de l'operativa de Tresoreria i de Comerç Exterior, presenta, bàsicament pel tipus d'instruments financers utilitzats i el grau de rapidesa i flexibilitat exigida principalment per les transaccions tresoreres, certes particularitats a què ens referim a continuació.

La màxima exposició autoritzada de risc de crèdit amb una contrapartida es determina mitjançant un càlcul basat fonamentalment en els *ratings* de les entitats i en l'anàlisi dels seus estats financers.

Adicionalment es fa un seguiment tant de les cotitzacions de les accions com de les assegurances de protecció (CDS) de les contrapartides amb l'objecte de detectar qualsevol deteriorament de la seva solvència.

Gairebé la totalitat de les exposicions en l'àmbit de l'activitat de la Sala de Tresoreria s'assumeixen amb contrapartides localitzades en països europeus i als Estats Units.

D'altra banda, la distribució per *ratings* reflecteix la importància de l'operativa amb contrapartides qualificades d'*investment grade* o grau d'inversió, que són les que les agències de qualificació creditícia internacionals han considerat segures per la seva elevada capacitat de pagament.

La Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc de CaixaBank és l'encarregada d'integrar aquests riscos en el marc de la gestió global de les exposicions de la Societat, encara que la responsabilitat específica de la gestió i el seguiment de l'exposició al risc de contrapartida derivada de l'activitat amb el sector financer recau sobre la Direcció Corporativa de Risc-Anàlisi i Concessió de CaixaBank, que prepara les propostes de concessió de línies de risc i efectua el seguiment dels consums.

Dins el Grup, el control del risc de contrapartida es duu a terme a CaixaBank mitjançant un sistema integrat i en temps real, cosa que permet conèixer, en qualsevol moment, el límit disponible amb qualsevol contrapartida, per producte i termini. El risc es mesura tant pel seu valor de mercat actual com per l'exposició futura (valor de les posicions de risc tenint en compte la variació futura dels factors de mercat subjacent en les operacions).

Adicionalment, la Direcció Corporativa de Risc-Anàlisi i Concessió de CaixaBank, juntament amb la Direcció Executiva d'Assessoria Jurídica de CaixaBank, com a part del seguiment dels riscos de crèdit assumits per l'operativa de mercats, gestionen de manera activa i efectuen el seguiment de l'adequació de la documentació contractual que la sustenta. Amb l'objectiu de mitigar l'exposició al risc de contrapartida, CaixaBank manté una sòlida base de contractes de garantia. Gairebé la totalitat dels riscos assumits per l'operativa sobre instruments derivats està coberta per la signatura dels contractes estandarditzats ISDA i/o CMOF, que tenen en compte en les seves clàusules la possibilitat de compensar els fluxos de cobrament i pagament pendent entre les parts per a tota l'operativa coberta per aquests contractes.

CaixaBank té signats contractes de col·lateral amb les contrapartides interbancàries, que serveixen de garantia del valor de mercat de les operacions de derivats. La política del Grup és col·lateralitzar totes les operacions de derivats amb entitats financeres i el mateix passa amb les operacions de repo cobertes mitjançant contractes GMRA.

Adicionalment, arran de l'entrada en vigor de la normativa EMIR i del Reglament del Parlament Europeu sobre els requisits prudencials de les entitats de crèdit, s'estan mitigant els riscos dels contractes de derivats OTC, compensant posicions mitjançant la utilització de les Entitats de Contrapartida Central.

Així mateix, i per tal mitigar els riscos de liquidació amb una contrapartida, s'utilitzen sistemes de liquidació de lliurament contra pagament, de manera que la compensació i la liquidació d'una operació s'efectuen simultàniament i de manera inseparable.

3.1.8 Risc associat a la cartera de participades

El risc de la cartera de participades del Grup Criteriacaixa és l'associat a la possibilitat d'incórrer en pèrdues pels moviments dels preus de mercat i/o per la fallida de les posicions que formen la cartera de participacions amb un horitzó de mitjà i llarg termini.

Per a Criteriacaixa, el deteriorament de les participacions accionaries és el principal risc del seu model de negoci, com és natural en una societat que té com a principal objecte la tinença d'accions. Aquest risc de deteriorament rau en la possibilitat d'incórrer en pèrdues o empitjorar la rendibilitat econòmica de les activitats de Criteriacaixa, com a conseqüència de moviments adversos dels preus de mercat, de possibles vendes o de la insolvència de les inversions efectuades a través d'instruments de capital.

L'Àrea d'Inversions i l'Àrea de Gestió d'Actius de Criteriacaixa porten el seguiment dels resultats de les participacions de Criteriacaixa, efectuen els tests de deteriorament periòdics i analitzen la corresponent rendibilitat per a la Societat.

Adicionalment, la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc de CaixaBank mesura el risc de les participacions de Criteriacaixa des del punt de vista de risc bancari, de la mateixa manera que ho efectua per a les participacions del Grup CaixaBank. Per a les participacions no classificades com a disponibles per a la venda, és a dir, on hi ha una estratègia de permanència a llarg termini, el risc més rellevant és el de crèdit i, per tant, s'hi aplica l'enfocament PD/LGD. Pel que fa a les participacions classificades en la cartera Disponible per a la Venda, el càlcul s'efectua mitjançant el model intern de valor en risc, atès que el risc més rellevant és el de mercat. El càlcul del risc implícit en la volatilitat dels preus de mercat, l'efectua el Departament de Risc de l'Operativa en Mercats de CaixaBank, mitjançant l'estimació estadística de les pèrdues màximes potencials a partir de dades històriques sobre l'evolució dels preus sobre el diferencial de rendibilitat amb el tipus d'interès sense risc. En cas que no es compleixin els requisits per a la utilització dels mètodes anteriors, s'hi aplica el mètode simple de ponderació de risc, d'acord amb l'actual normativa de Basilea III.

Des de la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc s'efectua un seguiment continuat d'aquests indicadors, a fi de poder adoptar en cada moment les decisions més oportunes en funció de l'evolució observada i prevista dels mercats i de l'estratègia del Grup CaixaBank i de Criteriacaixa.

Aquestes mesures i el seu desenvolupament són necessaris per al seguiment de la gestió de la cartera de participades i per a la presa de decisions estratègiques, referents a la composició de la cartera, efectuades per l'Alta Direcció del Grup CaixaBank i de Criteriacaixa.

A més, el Departament de Risc de l'Operativa en Mercats integra, dins el seguiment de riscos, els derivats i el risc de tipus de canvi associats a la cartera de participades, a més de dur a terme un seguiment recurrent dels riscos vinculats a l'operativa de mercats financers associats a les participades financeres. Per a més detall, vegeu les Notes 11 i 16.

Així mateix, la cartera de participades suposa una font de beneficis anticíclics. Durant la crisi econòmica i del sector financer dels últims anys a Espanya, s'ha constatat que la diversitat d'inversions realitzades, prioritzant empreses líder, ben gestionades, amb beneficis recurrents i amb presència en altres geografies, ha permès esmorteir la menor generació de rendibilitat del negoci bancari a Espanya. D'aquesta manera, la cartera de participades ha estat un matalàs addicional per assegurar un flux permanent i rellevant de beneficis per garantir els recursos propis de l'Entitat i, d'aquesta manera, la rendibilitat esperada pels accionistes.

Finalment, per mesurar el grau de concentració de la cartera s'utilitza l'índex de Herfindahl, un índex originàriament creat per identificar el grau de concentració de mercats (monopolis, oligopolis, competència perfecta). L'índex Herfindahl també està generalment acceptat i utilitzat com a mesura per avaluar el grau de concentració d'una cartera d'actius. Per exemple, la mateixa guia PAC (Procés d'Autoavaluació del Capital de les Entitats de Crèdit) elaborada pel Banc d'Espanya requereix, per avaluar les necessitats de capital per risc de concentració de crèdit, l'ús de mesures de concentració. El càlcul de l'índex Herfindahl per al valor de la inversió de la cartera de participades del Grup Criteriacaixa a 31 de desembre de 2015 puja a 12,07%. Segons l'ús generalment acceptat d'aquest índex, valors per sota del 10% impliquen una concentració molt baixa, entre el 10% i el 18% es cataloga com a concentració mitjana-baixa i per damunt del 18% com a alta. En conclusió, aquesta mesura indicaria que la cartera de participades del Grup Criteriacaixa es manté en rangs de concentració mitjana-baixa, és a dir, un nivell de diversificació que es podria considerar mitjà-alt.

3.2. Risc de mercat

3.2.1. Exposició

L'activitat financera de les entitats de crèdit implica l'assumpció de risc de mercat, dins el qual agrupem exposicions amb diferents orígens: el risc estructural del balanç comercial derivat de l'evolució del tipus d'interès i dels tipus de canvi, el provocat per la presa de posicions en l'àmbit de tresoreria i l'associat a les participacions de renda variable que formen part del negoci de diversificació del Grup Criteriacaixa. Encara que en tots els casos el risc es refereix a la pèrdua potencial sobre la rendibilitat o el valor de la cartera derivada dels moviments desfavorables dels tipus o preus del mercat, a continuació es tractarà específicament el risc de mercat vinculat a l'àmbit de tresoreria i les activitats de negociació.

3.2.2. Descripció general

A continuació es descriuen els principals factors que incideixen en el risc de mercat:

- **Risc de tipus d'interès:** representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia amb el nivell de les corbes de tipus d'interès, entre els quals s'inclouen, sense constituir una llista restringida, bons, dipòsits, repos i derivats.
- **Risc de tipus de canvi:** representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia per moviments en els tipus de canvi, entre els quals s'inclouen principalment qualsevol producte amb fluxos en una moneda diferent de l'euro o derivats sobre tipus de canvi.
- **Risc de preu de les accions:** representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia davant variacions del preu de les accions i índexs de renda variable.

- Risc d'inflació: representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia davant variacions de la inflació esperada, entre els quals s'inclouen derivats sobre inflació.
- Risc de preu de mercaderies: representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia davant variacions dels preus de les mercaderies, en què s'inclouen principalment derivats sobre mercaderies.
- Risc de spread de crèdit: representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia amb els nivells dels spreads de crèdit, entre els quals s'inclouen principalment emissions de renda fixa privada.
- Risc de volatilitat: representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia amb els moviments de la volatilitat del subjacent, en què s'inclouen les opcions.

Adicionalment hi ha altres tipus de riscos de mercat de naturalesa més complexa, entre els quals es destaquen:

- Risc de correlació: representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia davant variacions en la relació que hi ha entre diferents factors de risc, entre els quals s'inclouen opcions sobre cistelles de subjacents.
- Risc de dividend: representa l'exposició dels instruments en cartera el valor dels quals varia davant variacions dels dividends esperats futurs, entre els quals s'inclouen principalment els derivats de renda variable.

Amb les particularitats metodològiques i complements necessaris a què al·ludirem dins la descripció específica dels diferents grups d'exposicions, hi ha dos tipus de mesures que constitueixen denominador comú i estàndards de mercat per al mesurament del risc que ens ocupa: la sensibilitat i el VaR (*value at risk* o valor en risc).

Les anàlisis de sensibilitat donen informació sobre l'impacte d'un increment dels tipus d'interès, tipus de canvi, preus, volatilitats i correlacions sobre el valor econòmic de les posicions, però no comporten cap hipòtesi sobre quina és la probabilitat d'aquest moviment.

Per homogeneïtzar la mesura del risc del conjunt de la cartera, així com per incorporar certes hipòtesis sobre la magnitud del moviment dels factors de risc de mercat, s'utilitza la metodologia del Valor en Risc (VaR: estimació estadística de les pèrdues potencials a partir de dades històriques sobre l'evolució dels preus) per a un horitzó temporal d'un dia i amb un interval de confiança estadística del 99% (és a dir, en condicions normals de mercat 99 de cada 100 vegades les pèrdues diàries reals serien inferiors a les estimades pel VaR).

3.2.3. Mitigació del risc de mercat

Amb la formulació i l'actualització de l'apetit al risc que es presenta als òrgans de govern competents, es delimita i es valida que les mètriques de risc de mercat definides per al Grup CaixaBank són consistents amb els nivells de tolerància establerts. El Marc d'Apetit al Risc de CaixaBank defineix un límit per al VaR a l'horitzó temporal d'un dia i amb un interval de confiança del 99% per a totes les activitats de negociació del Grup CaixaBank de 20 milions d'euros.

Complementàriament al marc d'apetit al risc del Grup CaixaBank, Criteria, com a societat patrimonialista, té fixats els seus propis límits per a la seva operativa dels derivats de negociació, aprovats pel Consell d'Administració de Criteria el 2012:

- Límit VaR de 2 milions d'euros;
- Límit de Stress VaR de 5 milions d'euros;
Els límits de VaR i Stress VaR autoritzats seran de 3 i 7,5 milions d'euros, respectivament, si la posició que genera el risc consisteix en la venda de calls amb l'objectiu de tancar el preu d'una transacció futura de venda de cartera que es considera altament probable.
- Stop-loss setmanal de 3,5 milions d'euros.

Com a part del necessari seguiment i control dels riscos de mercat assumits, la Direcció aprova una estructura de límits globals de VaR, coherents amb el Marc d'Apetit al Risc, que es complementa mitjançant la definició de sublímits de VaR, VaR estressat i Risc Incremental d'Impagament i Migracions, resultats de Stress Test, pèrdues màximes i sensibilitats per a les diferents unitats de gestió susceptibles de prendre risc de mercat en la Sala de Tresoreria. Els factors de risc són gestionats per la mateixa Direcció Executiva Financera de CaixaBank mitjançant cobertures econòmiques segons consideri en el seu àmbit en funció de la relació rendibilitat-risc que determina les condicions i expectatives del mercat, sempre dins els límits assignats.

La Direcció de Risc de l'Operativa en Mercats de CaixaBank és la responsable del seguiment del compliment d'aquests límits i els riscos assumits, i de la comunicació d'excedits a les àrees responsables per a la seva resolució i el seu posterior seguiment, per a la qual cosa genera diàriament un informe de posició, quantificació de riscos i consum de límits tant per al Grup CaixaBank com per al Grup CriteriaCaixa, que distribueix a la Direcció de CaixaBank i de Criteria, als responsables de la Sala de Tresoreria i a Auditoria Interna de CaixaBank.

Fora de l'àmbit de la cartera de negociació cal mencionar en el pla comptable l'ús d'eines com microcobertures i macrocobertures de valor raonable, que eliminen les possibles asimetries comptables que es puguin produir en el balanç i en el compte de pèrdues i guanys pel diferent tractament dels instruments coberts i la seva cobertura a mercat. En l'àmbit del risc de mercat s'estableixen i monitoren límits en l'àmbit de cada macrocobertura, en aquest cas expressat com a ràtios entre el risc total i el risc dels elements coberts.

3.2.4. Cicle del risc de mercat

La Direcció de Risc de l'Operativa en Mercats, ubicada a la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc dins la Direcció General de Riscos de CaixaBank, és responsable de la valoració dels instruments financers, així com d'efectuar el mesurament, control i seguiment dels riscos associats, de l'estimació del risc de contrapartida i del risc operacional associat a l'activitat en mercats financers. Per al compliment de la seva tasca, aquesta Direcció efectua diàriament un seguiment de les operacions contractades, el càlcul del resultat que suposa l'afectació de l'evolució del mercat en les posicions (resultat diari *marked to market*), la quantificació del risc de mercat assumit, el seguiment del compliment dels límits i l'anàlisi de la relació entre el resultat obtingut i el risc assumit.

Adicionalment a la tasca de la Direcció de Risc de l'Operativa en Mercats de CaixaBank, des de la Direcció de Validació de Models de Risc de CaixaBank es fa la funció de validació interna dels models i metodologies utilitzats per a la quantificació i el seguiment del risc de mercat.

El model intern per a estimació de recursos propis per risc de mercat de les activitats de negociació va ser aprovat en la versió inicial pel Banc d'Espanya l'any 2006, segons la Circular 3/2003, actualment derogada a aquests efectes pel Reglament (UE) núm. 575/2013 (CRR). El perímetre del model comprèn la pràctica totalitat de la cartera de negociació comptable de l'Entitat, i el seu reflex en el balanç apareix en l'actiu i passiu, en els epígrafs de «Cartera de negociació», desglossats en la Nota 10. Així mateix, també formen part del perímetre els dipòsits i repos contractats per les taules de negociació per a la seva gestió.

Les metodologies utilitzades per a l'obtenció d'aquest mesurament són dues:

- VaR paramètric: basat en el tractament estadístic dels paràmetres amb la volatilitat i les correlacions dels moviments dels preus i dels tipus d'interès i de canvi dels actius que componen la cartera. S'aplica sobre dos horitzons temporals: 75 dies, donant més pes a les observacions més recents, i un any de dades, equiponderant totes les observacions.
- VaR històric: càlcul de l'impacte sobre el valor de la cartera actual de les variacions històriques dels factors de risc; es tenen en compte les variacions diàries de l'últim any i, amb un interval de confiança del 99%, es considera com a VaR el tercer pitjor impacte sobre el valor de la cartera.

El VaR històric és molt adequat per completar les estimacions obtingudes mitjançant el VaR paramètric, atès que no incorpora cap hipòtesi sobre el comportament estadístic dels factors de risc, mentre que el VaR paramètric assumeix fluctuacions modelitzables a través d'una distribució estadística normal. A més, el VaR històric incorpora la consideració de relacions no lineals entre els factors de risc, cosa que el fa també especialment vàlid, encara que cal subratllar que el risc opcional ha estat molt petit.

L'empitjorament de la qualificació creditícia dels emissors dels actius també pot motivar una evolució desfavorable dels preus cotitzats pel mercat. Per aquesta raó, la Direcció de Risc de l'Operativa en Mercats de CaixaBank completa la quantificació del risc de mercat amb una estimació de les pèrdues derivades de moviments en la volatilitat del diferencial de crèdit de les posicions en renda fixa privada (*Spread VaR*) mitjançant metodologia històrica i assumint un horitzó de liquiditat setmanal, que constitueix una estimació del risc específic atribuïble als emissors dels valors.

El VaR total resulta de l'agregació del VaR derivat de les fluctuacions dels tipus d'interès, de canvi (i la volatilitat de tots dos) i de l'*Spread VaR*, que es duu a terme de manera conservadora assumint una correlació zero entre els dos grups de factors de risc, i de l'addició del VaR de Renda Variable i del VaR de Mercaderies, assumint en tots dos casos una correlació amb la resta de grups de factors de risc.

Durant l'exercici 2015 el VaR mitjà al 99% i horitzó temporal d'un dia de les activitats de negociació ha estat de 3,8 milions d'euros. Els consums més elevats, fins a un màxim de 7,9 milions d'euros, es van assolir durant el mes de setembre, fonamentalment per l'anticipació que recull el VaR d'una evolució potencialment negativa del valor diari de mercat de l'operativa de derivats sobre accions.

Descomposició dels factors rellevants de risc

A continuació consten els imports de VaR mitjà al 99% i horitzó temporal d'un dia atribuïble als diferents factors de risc. Es pot observar que els consums són de caràcter moderat i es concentren fonamentalment en el risc de corba de tipus d'interès i preu de les accions. Els imports de risc de preu de mercaderies, inflació i volatilitat de tipus d'interès i de canvi són d'importància marginal. Respecte de l'exercici anterior disminueix l'exposició al risc de tipus d'interès, de tipus de canvi i de preu de les accions a causa d'un menor posicionament.

VaR paramètric per factor de risc

(Milers d'euros)

	Total	Tipus d'interès	Tipus de canvi	Preu d'accions	Inflació	Preu mercaderies	Spread de crèdit	Volatilitat tipus d'interès	Volatilitat tipus de canvi	Volatilitat preu d'accions
VaR mitjà 2014	4.624	2.474	810	1.420	94	0	1.190	211	58	271
VaR mitjà 2015	3.836	1.844	133	1.019	186	0	1.141	129	51	370

Mesures complementàries al VaR

Des del gener del 2012 les mesures de VaR es complementen amb dues mètriques de risc associades als requeriments normatius de la Circular 4/2011 (actualment derogada a aquests efectes per la Regulació EU 575/2013 (CRR)) i aprovats pel Banc d'Espanya després de la seva validació: el VaR Estressat i el Risc Incremental d'Impagament i Migracions.

El VaR Estressat captura la pèrdua màxima deguda a moviments adversos en els preus de mercat en un període històric anual d'estrès, i es calcula amb un interval de confiança del 99% i un horitzó diari (posteriorment s'extrapola a l'horitzó regulatori de 10 dies de mercat multiplicant per l'arrel de 10). El càlcul del VaR Estressat està palanquejat en la mateixa metodologia i infraestructura que el càlcul del VaR històric per a VaR. L'única diferència significativa és la finestra històrica seleccionada.

El risc incremental d'impagament i migracions reflecteix el risc associat a les variacions en la qualitat creditícia o incompliment en les posicions de renda fixa i derivats de crèdit en cartera, amb interval de confiança del 99,9%, horitzó anual i horitzó de liquiditat trimestral, que es justifica per l'elevada liquiditat de les emissions en cartera. L'estimació s'efectua mitjançant la simulació Montecarlo de possibles estats futurs de *rating* extern per emissor i emissió a partir de les matrius de transició publicades per les principals agències de *rating*, en què la dependència entre les variacions de qualitat creditícia entre els diferents emissors es modelitza mitjançant una còpula t-Student.

Els valors màxims, mínims i mitjans d'aquestes mesures durant l'exercici 2015, així com el seu valor al final del període de referència, es mostren en la taula següent:

Resum mesures de risc - 2015

(Milers d'euros)

	Màxim	Mínim	Mitjà	Últim
VaR 1d	7.861	2.051	3.836	2.089
VaR estressat 1d	16.377	5.997	9.288	7.855
Risc incremental	109.100	12.005	46.079	49.732

Capital regulatori per models interns de risc de mercat

El capital regulatori per risc de mercat mitjançant models interns és la suma de tres càrrecs associats a cadascuna de les mesures esmentades anteriorment: càrrec per VaR, VaR Estressat i Risc Incremental d'Impagament i Migracions. A diferència del que s'ha exposat anteriorment, tant el VaR com el VaR estressat regulatoris es computen amb un horitzó temporal de 10 dies mercat, per a la qual cosa s'escalen els valors obtinguts amb l'horitzó d'1 dia multiplicant-los per l'arrel quadrada de 10.

Els diferents elements que apareixen en la determinació dels càrrecs finals per model intern de risc de mercat per a cadascuna de les mesures anteriors apareixen a continuació. Els càrrecs per VaR i VaR Estressat són anàlegs i corresponen al màxim entre l'últim valor i la mitjana aritmètica dels últims 60 valors multiplicada per un factor dependent del nombre de vegades que el resultat real diari ha estat inferior al VaR a dia estimat. D'una manera semblant, el capital per Risc Incremental és el màxim de l'últim valor i la mitjana aritmètica de les últimes 12 setmanes.

Capital regulatori a 31 de desembre de 2015

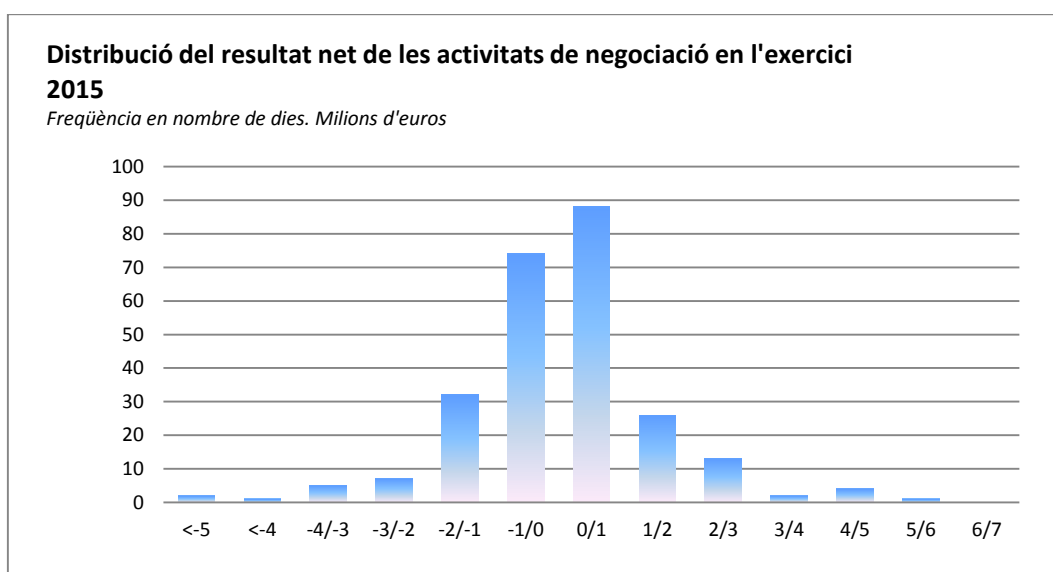
(Milers d'euros)

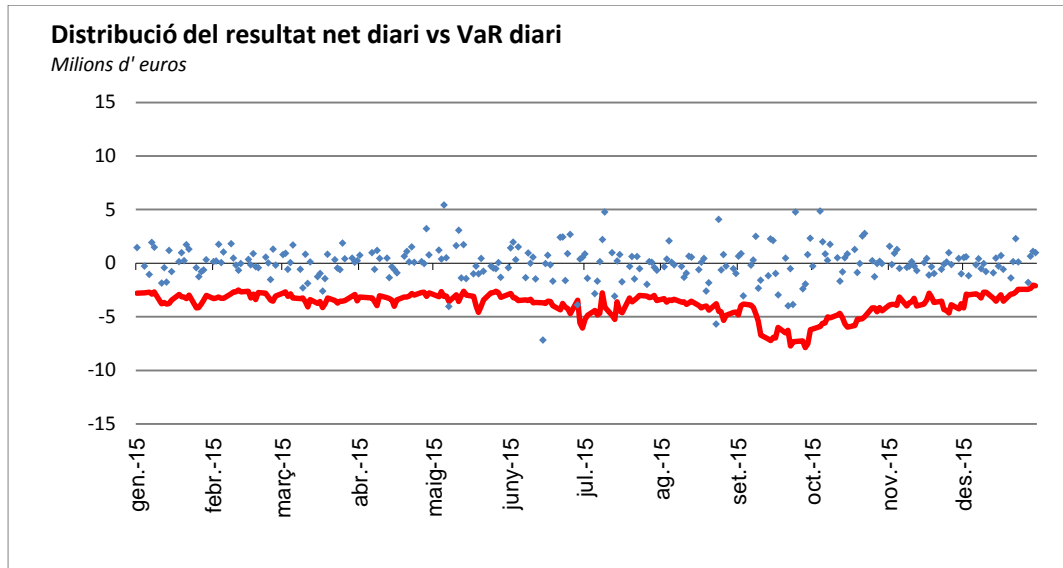
	Últim valor	Mitjana 60d	Excedits	Multiplicador	Capital
VaR 10d	6.605	11.860	4	3	35.580
VaR estressat 10d	24.840	33.383	4	3	100.148
Risc incremental	49.732	57.692	-	-	57.692
Total					193.420

VaR i Pèrdues i Guanyos diàries

Per verificar la idoneïtat de les estimacions de risc s'efectua la comparació dels resultats diaris amb la pèrdua estimada pel VaR, cosa que constitueix l'anomenat exercici de *Backtest*. Tal com exigeixen els reguladors bancaris, es fan dos exercicis de validació del model d'estimació de riscos:

- *Backtest* net (o hipotètic), que relaciona la part del resultat diari *marked to market* de les posicions vives al tancament de la sessió anterior amb l'import del VaR estimat amb horitzó temporal d'un dia, calculat amb les posicions vives al tancament de la sessió anterior. Aquest exercici és el més adequat per a l'autoavaluació de la metodologia utilitzada amb vistes a la quantificació del risc.
- *Backtest* brut (o real), que avalua el resultat total obtingut durant el dia (incloent-hi, per tant, l'operativa intradia que s'hagi pogut fer) amb l'import del VaR en l'horitzó d'un dia, calculat amb les operacions vives al tancament de la sessió anterior. D'aquesta manera, s'avalua la importància de l'operativa intradia en la generació de resultats i en l'estimació del risc total de la cartera.

Durant l'any en curs s'han produït quatre excedits en l'exercici de backtesting net (nombre de vegades en què les pèrdues netes de la cartera han estat superiors al VaR estimat) i quatre excedits en l'exercici de backtesting brut, a causa principalment de l'elevada volatilitat en els mercats de deute públic sobirà i renda variable arran del possible *default* del deute grec i l'eventual sortida del país de l'euro.

Stress Testing

Finalment, amb l'objectiu d'estimar les possibles pèrdues de la cartera en situacions extraordinàries de crisi, s'efectuen dos tipus d'exercicis d'*stress* sobre el valor de les posicions de negociació:

- Anàlisi d'*stress* sistemàtic: calcula la variació del valor de la cartera davant d'una sèrie determinada de canvis extrems en els principals factors de risc. Es consideren els moviments paral·lels de tipus d'interès (pujada i baixada); els moviments de pendent en diferents trams de la corba de tipus d'interès (pronunciament i aplanament); l'augment i la disminució del diferencial entre els instruments subjectes a risc de crèdit i el deute públic (diferencial *bo-swap*); els moviments del diferencial de les corbes euro i dòlar; l'augment i la disminució de la volatilitat de tipus d'interès; l'apreciació i la depreciació de l'euro respecte del dòlar, el ien i la lliura; l'augment i la disminució de la volatilitat de tipus de canvi; l'augment i la disminució del preu de les accions, i, finalment, l'augment i la disminució de la volatilitat de les accions i de les mercaderies.
- Anàlisi d'escenaris històrics: considera l'impacte que sobre el valor de les posicions tindrien situacions realment esdevingudes, com per exemple la caiguda del Nikkei el 1990, la crisi del deute americà i la del peso mexicà el 1994, la crisi asiàtica de 1997, la crisi del deute rus el 1998, la creació i l'explosió de la bombolla tecnològica entre el 1999 i el 2000, els atacs terroristes de més impacte en els mercats financers en els últims anys, el *credit crunch* de l'estiu de 2007, la crisi de liquiditat i confiança ocasionada per la fallida de Lehman Brothers el mes de setembre de 2008 o l'increment dels diferencials de crèdit dels països perifèrics de la zona euro pel contagi de la crisi de Grècia i Irlanda el 2010 o la crisi de deute espanyol el 2011 i 2012.

Per completar aquests exercicis d'anàlisi del risc en situacions extremes es determina l'anomenat «pitjor escenari» per a l'activitat de la Sala de Tresoreria, que és la situació dels factors de risc succeïts l'últim any i que implicaria la màxima pèrdua sobre la cartera actual. Posteriorment s'analitza l'anomenada «cua de la distribució», que és la magnitud de les pèrdues que es produirien si el moviment de mercat que les ocasionés es calculés amb un interval de confiança del 99,9%.

El conjunt de les mesures descrites permet afirmar que la gestió del risc de mercat de les posicions de negociació en els mercats de CaixaBank s'adapta a les directrius metodològiques i de seguiment exposades en la normativa vigent.

3.3. Risc estructural de tipus

3.3.1 Risc estructural de tipus d'interès

El risc estructural de tipus d'interès del Grup Criteriacaixa és gestionat i controlat directament per la Direcció de CaixaBank mitjançant el Comitè de Gestió d'Actius i Passius (ALCO). En l'àmbit del marc d'apetit al risc (RAF), els òrgans competents fan un seguiment i verifiquen que les mètriques de risc de tipus d'interès definides són consistents amb els nivells de tolerància establerts.

CaixaBank gestiona aquest risc amb un doble objectiu:

- Optimitzar el marge financer de l'Entitat dins els límits de volatilitat del marc d'apetit al risc.
- Preservar el valor econòmic del balanç i mantenir-se en tot moment dins els límits de variació de valor del marc d'apetit al risc.

Per aconseguir aquests dos objectius es duu a terme una gestió activa contractant en els mercats financers operacions de cobertura addicionals a les cobertures naturals generades en el mateix balanç, derivades de la complementarietat de la sensibilitat a variacions dels tipus d'interès de les operacions d'actiu i de passiu realitzades amb els clients o altres contrapartides.

La Direcció Executiva Financera és l'encarregada d'analitzar i gestionar aquest risc i de proposar al Comitè de Gestió d'Actius i Passius les operacions de cobertura, de gestió de la cartera de renda fixa o altres d'adequades per assolir aquest doble objectiu.

A 31 de desembre de 2015, CaixaBank utilitza les macrocobertures de risc de tipus d'interès del valor raonable com a estratègia per mitigar-ne l'exposició i preservar el valor econòmic del balanç (vegeu Nota 14). Durant l'exercici 2015, CaixaBank ha constituït cobertures per a masses de préstecs a tipus fix. El seu objectiu és mitigar el risc de tipus d'interès associat a aquestes masses, i estabilitzar-ne el valor en el balanç mitjançant la seva conversió a un tipus d'interès variable.

El quadre següent mostra, mitjançant un *gap* estàtic, la distribució de venciments i revisions de tipus d'interès, a 31 de desembre de 2015, de les masses sensibles del balanç del Grup Criteriacaixa.

Matriu de venciments i revaloracions del balanç sensible a 31 de desembre de 2015

(Milers d'euros)

	1 any	2 anys	3 anys	4 anys	5 anys	> 5 anys	TOTAL
ACTIU							
Garantia hipotecària	105.984.875	14.137.503	1.296.314	1.117.897	1.012.516	7.351.118	130.900.223
Altres garanties	44.230.689	2.602.183	1.315.294	990.153	736.158	3.665.609	53.540.086
Valors representatius de deute	6.826.688	1.420.866	512.805	4.064.468	228.639	7.674.108	20.727.574
Total Actiu	157.042.252	18.160.552	3.124.413	6.172.518	1.977.313	18.690.835	205.167.883
PASSIU							
Recursos de clients	137.575.131	14.120.480	4.998.893	4.724.156	4.519.827	22.578.027	188.516.514
Emissions	13.828.645	6.248.415	4.156.133	3.039.373	1.417.590	13.187.212	41.877.368
Mercat monetari net	(1.167.734)	218.767	18.435.268	90.610	27.727	78.511	17.683.148
Total Passiu	150.236.042	20.587.662	27.590.294	7.854.139	5.965.144	35.843.750	248.077.030
Diferència Actiu menys Passiu	6.806.210	(2.427.110)	(24.465.881)	(1.681.621)	(3.987.831)	(17.152.915)	(42.909.148)
Cobertures	(20.349.230)	8.855.252	4.746.746	1.556.852	(282.042)	5.472.422	0
Diferència total	(13.543.020)	6.428.142	(19.719.135)	(124.769)	(4.269.873)	(11.680.493)	(42.909.148)

Per a les masses sense venciment contractual (com per exemple els comptes a la vista) s'analitza la seva sensibilitat als tipus d'interès juntament amb el seu termini esperat de venciment en funció de l'experiència històrica de comportament dels clients, considerant la possibilitat que el titular retiri els fons invertits en aquest tipus de productes.

Per a la resta de productes, per tal de definir les hipòtesis de cancel·lació anticipada, s'utilitzen models interns que recullen variables de comportament dels clients, dels mateixos productes i variables estacionals, i també es tenen en compte variables macroeconòmiques, per inferir quina serà l'actuació dels clients en el futur.

El risc de tipus d'interès estructural de balanç està subjecte a un control específic i comprèn diverses mesures de risc entre les quals s'inclouen anàlisis de sensibilitat del tipus d'interès sobre el marge d'interessos i sobre el valor actual dels fluxos futurs (Impacte d'1 punt bàsic), mesures VaR (value at risk) i mesures tipus EaR (*earnings at risk*).

La sensibilitat del marge d'interessos mostra l'impacte que canvis en la corba de tipus d'interès podrien provocar en la revisió de les operacions del balanç. Aquesta sensibilitat s'obté comparant la simulació del marge d'interessos, a un o dos anys, en funció de diferents escenaris de tipus d'interès (moviments paral·lels instantanis i progressius de diferents intensitats així com de canvis de pendent). L'escenari més probable, obtingut a partir dels tipus implícits de mercat, es compara amb altres escenaris de baixada o pujada de tipus i moviments paral·lels i no paral·lels en el pendent de la corba. La sensibilitat del marge d'interessos a un any de les masses sensibles del balanç, considerant un escenari de pujada i un altre de baixada de tipus instantanis de 100 punts bàsics cadascun, és aproximadament de l'1,63% en l'escenari de pujada i del -2,25% en el de baixada. Atès el nivell actual de tipus d'interès, és important assenyalar que l'escenari d'estrès de baixada de -100 pbs no suposa l'aplicació de tipus d'interès negatius.

La sensibilitat del valor patrimonial als tipus d'interès mesura quin seria l'impacte en el valor econòmic davant variacions en els tipus d'interès.

La sensibilitat del marge d'interessos i del valor patrimonial són mesures que es complementen i permeten una visió global del risc estructural, més centrada en el curt i mitjà termini en el primer cas, i en el mitjà i llarg termini en el segon.

Per complementar les mesures de sensibilitat esmentades, s'apliquen mesuraments VaR seguint la metodologia pròpia de l'activitat tesorera.

Segons la normativa vigent, el Grup Criteriacaixa no consumeix recursos propis pel risc de tipus d'interès estructural assumit, atès el baix perfil de risc del seu balanç. El risc de tipus d'interès de balanç assumit pel Grup Criteriacaixa és inferior als nivells considerats com a significatius (*outliers*) segons la normativa actual.

A Criteriacaixa es continua duent a terme un conjunt d'actuacions relatives a la intensificació del seguiment i de la gestió del risc de tipus d'interès de balanç.

3.3.2 Risc estructural de tipus de canvi

El contravalor en euros dels actius i passius en moneda estrangera mantinguts per Criteriacaixa a 31 de desembre de 2015 i 2014 és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Total actiu en moneda estrangera	8.854.647	6.377.649
Cartera de negociació	887.446	610.967
Inversions creditícies	5.677.647	3.545.885
<i>Dipòsits en entitats de crèdit</i>	728.022	357.841
<i>Crèdits a la clientela</i>	4.949.625	3.188.044
Participacions (1)	2.216.111	2.155.704
Resta d'actius	73.443	65.093
Total passiu en moneda estrangera	8.881.586	7.223.949
Passius financers a cost amortitzat	7.952.032	6.560.310
<i>Dipòsits de bancs centrals</i>	4.818.326	3.686.863
<i>Dipòsits d'entitats de crèdit</i>	540.634	230.051
<i>Dipòsits de la clientela</i>	2.268.619	1.884.894
<i>Dèbits representats per valors negociables</i>	233.149	595.190
<i>Altres</i>	91.304	163.312
Resta de passius	929.554	663.639

(1) A 31 de desembre de 2015, hi ha exposició en dòlars de Hong Kong i en pesos mexicans per la seva participació en BEA i Inbursa, respectivament (vegeu Notes 1 i 16.2).

La Direcció Executiva Financera de CaixaBank assumeix la responsabilitat de gestió del risc de tipus de canvi generat per l'operativa del balanç en divisa, funció que exerceix a través de l'activitat de cobertura en els mercats que duu a terme l'Àrea de Tresoreria. La gestió es fa segons la premissa de minimitzar els riscos de canvi assumits, fet que explica la reduïda o pràcticament nul·la exposició del Grup Criteriacaixa a aquest risc de mercat.

Les petites posicions romanents en moneda estrangera es mantenen majoritàriament davant entitats de crèdit i en divises de primera línia (com poden ser el dòlar, la lliura esterlina o el franc suís), i les metodologies utilitzades per a la quantificació són les mateixes i s'apliquen conjuntament amb els mesuraments de risc propis del conjunt de l'activitat tesorera.

A continuació es presenta el detall per moneda en percentatge de les inversions creditícies, participacions i dels passius financers a cost amortitzat:

(Percentatge)	31-12-2015	31-12-2014
Inversions creditícies	100	100
Dòlar EUA	63	69
Lliura esterlina	8	11
Peso mexicà	2	4
Franc suís	5	3
Ien japonès	13	7
Dòlar canadenc	1	2
Resta	8	4
Participacions	100	100
Peso mexicà	33	34
Dòlar de Hong Kong	67	66
Passius financers a cost amortitzat	100	100
Dòlar EUA	86	81
Lliura esterlina	11	16
Resta	3	3

3.4. Risc de liquiditat

3.4.1 Descripció general

El Grup Criteriacaixa gestiona la liquiditat amb l'objectiu de mantenir en tot moment uns nivells de liquiditat que permetin atendre de manera sobrada els compromisos de pagament puntualment i que no puguin perjudicar l'activitat inversora per manca de fons prestables, mantenint-se, en tot moment, dins els marcs d'apetit al risc de Criteriacaixa i del Grup CaixaBank.

Gestió de risc de liquiditat de Criteriacaixa

Criteriacaixa, com a societat que gestiona el patrimoni de la Fundació Bancària "la Caixa", gestiona el seu risc de liquiditat atenent la seva pròpia casuística d'activitat patrimonialista, prioritzant el manteniment d'una adequada estructura de finançament a llarg termini i el grau de liquiditat de les seves inversions.

El risc de liquiditat al qual està exposada Critería és el risc de no poder fer front als deutes contrets. És per això que dins el RAF de Critería, s'hi han inclòs diferents mètriques de risc de liquiditat que incorporen tant el perímetre de gestió (3 indicadors), com el regulatori (LCR o Liquidity Coverage Ràtio, per les seves sigles en anglès, vegeu-ne la descripció més endavant a la secció de CaixaBank). Bàsicament el que mesuren els indicadors de gestió són:

- a) Grau de palanquejament (deute net/GAV)
- b) Facilitats de tresoreria en un curt període de temps per fer front a venciments
- c) Situació de *covenants* del deute pendent

Durant l'exercici 2015, Critería ha dut a terme diverses operacions que han permès complir els objectius financers que s'havia marcat: diversificació de les fonts de finançament (amb més presència d'inversors institucionals i institucions financeres), venciments de deute a més llarg termini i reducció del cost del deute:

- a) Amortització de l'emissió d'obligacions subordinades per import de 3.000 milions d'euros

Una vegada obtinguda la preceptiva autorització del Banc Central Europeu, amb data 30 de setembre de 2015 s'ha procedit a l'amortització anticipada total d'una emissió d'obligacions subordinades que ascendia a 3.000 milions d'euros, que tenien venciment al març de 2020 i el cupó de les quals era d'Euríbor 3 mesos més un diferencial de 100 punts bàsics, però amb un mínim garantit del 3,94% i un màxim de 5,78%. El preu de l'amortització ha estat el 100% de l'import nominal de l'emissió més, si escau, el cupó meritat no pagat.

Per amortitzar les obligacions subordinades, Critería ha dut a terme, entre d'altres, les transaccions següents:

- Emissió de bons simples dirigida a inversors qualificats i/o institucionals: en data 21 d'abril 2015 s'ha fet una emissió de bons simples sènior no garantits, per un import nominal total de 1.000 milions d'euros i amb venciment a 7 anys. El preu de l'emissió ha estat de 99,974% i la remuneració ha quedat fixada en un 1,625%.
- Préstecs bilaterals amb entitats financeres: entre els mesos de febrer i setembre de 2015, quatre entitats financeres espanyoles, entre elles CaixaBank, i altres quatre entitats financeres de la Zona Euro, han atorgat a Critería finançament bancari sense garantia real, amb venciments entre 2020 i 2022, per un import total de 2.350 milions d'euros.

- b) Amortització total d'obligacions simples amb empreses del Grup

Amb data 10 de març de 2015, Critería va reduir el nominal de les 27 obligacions simples emeses el juny de 2012 (amb venciment a 1 de gener de 2020) i totalment subscrietes per CaixaBank, i va passar a tenir un valor de 37 milions a 29 milions d'euros cadascuna. Com a conseqüència, l'import de les obligacions simples es va reduir de 999 milions d'euros a 783 milions d'euros. En data 4 de juny de 2015, Critería ha amortitzat la totalitat de l'import d'aquestes obligacions simples.

Critería, com a societat patrimonialista amb un *rating* d'*Investment Grade*, té diferents alternatives de finançament a través d'instruments de deute, fins i tot en situacions d'estrès quan el mercat de deute està tancat: préstecs bilaterals, *margin loans*, emissió de deute sènior i finançament amb transferència de riscos (emissió de bons bescanviables). Addicionalment, per obtenir liquiditat, Critería sempre pot recórrer a la venda de les seves participacions accionaries, la majoria de les quals són actius cotitzats.

Gestió de risc de liquiditat del Grup CaixaBank

Grup CaixaBank, com a grup bancari i assegurador, utilitza els elements següents per a la gestió del seu risc de liquiditat:

- Sistema de gestió de liquiditat centralitzat en què hi ha segregació de funcions per assegurar la gestió òptima i el control i seguiment dels riscos.
- Manteniment d'un nivell eficient de fons líquids per fer front als compromisos adquirits, per al finançament dels plans de negoci i per al compliment de les exigències regulatòries.
- Gestió activa de la liquiditat, que consisteix en el seguiment continu dels actius líquids i de l'estructura de balanç.
- Sostenibilitat i estabilitat com a principis de l'estratègia de fonts de finançament, basada en dos eixos:
 - Estructura de finançament basada principalment en dipòsits de la clientela.
 - El finançament en els mercats de capitals complementa l'estructura de finançament.

A CaixaBank el Comitè ALCO és el responsable de la gestió, el seguiment i el control del risc de liquiditat. Per a això efectua mensualment un seguiment del compliment del marc d'apetit al risc (RAF), del pla de finançament de l'Entitat en un horitzó temporal de llarg termini, de l'evolució de la liquiditat, dels desfasaments previstos en l'estructura de balanç, dels indicadors i alarmes per anticipar una crisi de liquiditat per tal de poder prendre les mesures correctores, tal com es preveu en el Pla de Contingència de Liquiditat. Addicionalment, analitza com quedarien els nivells de liquiditat en cadascun dels escenaris hipotètics de crisi establerts.

La Direcció d'ALM (*Asset and Liability Management*), que depèn de la Direcció Executiva Financera, es responsabilitza de la gestió del risc de liquiditat assegurant la disponibilitat permanent de recursos líquids en el balanç, és a dir, minimitzar el risc de liquiditat estructural propi de l'activitat bancària seguint les premisses establertes en el Comitè ALCO.

La Direcció d'Anàlisi i Seguiment de Balanç, que depèn de la Direcció Executiva Financera, es responsabilitza de l'anàlisi i el seguiment del risc de liquiditat. L'anàlisi es duu a terme tant en situacions de normalitat de les condicions dels mercats com en situacions excepcionals, en què es consideren diversos escenaris de crisis específiques, sistèmiques i combinades que comporten diferents hipòtesis de severitat en termes de reducció de liquiditat. Així, s'analitzen cinc tipologies d'escenaris: tres escenaris de crisis sistèmiques (crisis macroeconòmiques, disfuncions dels mercats de capitals i alteracions dels sistemes de pagaments), un escenari de crisi específica (crisi de reputació) i una crisi combinada considerada com a «pitjor escenari». Aquests escenaris tenen en compte horitzons temporals i nivells de severitat diferents en funció de la tipologia de la crisi analitzada. Per a cadascun dels escenaris es calculen períodes de «supervivència» (entesa com la capacitat de continuar assumint els compromisos adquirits), amb uns nivells de liquiditat suficients per superar amb èxit les situacions de crisis plantejades.

A partir d'aquestes anàlisis s'ha elaborat el Pla de Contingència, aprovat pel Consell d'Administració de CaixaBank, que té definit un pla d'acció per a cadascun dels escenaris de crisi establerts (sistèmics, específics i combinats) i en què es detallen mesures des del punt de vista comercial, institucional i de comunicació per fer front a aquest tipus de situacions i es preveu la possibilitat d'utilitzar una sèrie de reserves en espera o fonts de finançament extraordinàries.

Els actius líquids disponibles estan sota la dependència operativa de la funció de gestió de liquiditat que és responsabilitat de l'àrea d'ALM. Dins aquests actius líquids s'inclouen els que gestiona aquesta àrea com a responsable de la gestió de carteres de balanç i els gestionats per markets, en la seva funció de responsable d'inversió en carteres de renda fixa derivades de l'activitat de creació de mercat (*market making*) i negociació (*trading*).

En cas que es produeixi una situació d'estrès, el matalàs d'actius líquids es gestionarà amb l'únic objectiu de minimitzar el risc de liquiditat.

3.4.2 Termini residual de les operacions

A continuació es presenta el detall per terminis de venciments contractuals dels saldos, sense considerar, en alguns casos, els ajustos de valoració, de determinats epígrafs del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 i 2014 de CaixaBank, en un escenari de condicions de normalitat de mercats:

31-12-2015

(Milions d'euros)

	A la vista	< 1 mes	1-3 mesos	3-12 mesos	1-5 anys	> 5 anys	Total
Actiu							
Caixa i dipòsits en bancs centrals	5.772						5.772
Valors representatius de deute - Cartera							
de negociació		155	350	1.540	755	455	3.255
Derivats de negociació		949	75	441	2.950	9.555	13.970
Valors representatius de deute disponibles							
per a la venda		348	271	2014	6.956	7.685	17.274
Inversions creditícies:	21.375	12.022	19.759	28.181	54.652	104.842	240.831
Dipòsits en entitats de crèdit	2.728	3.243	195	307	832	119	7.424
Crèdit a la clientela	18.647	8.779	19.408	27.866	53.037	104.527	232.264
Valors representatius de deute			156	8	783	196	1.143
Cartera d'inversions a venciment		103		2.246	892	579	3.820
Derivats de cobertura		24	80	340	1.255	2.232	3.931
Total Actiu	27.147	13.601	20.535	34.762	67.460	125.348	288.853
Passiu							
Derivats de negociació		942	75	432	2.069	10.144	13.662
Passius financers a cost amortitzat:	104.969	28.416	31.688	50.421	37.704	14.863	268.061
Dipòsits de bancs centrals		643	3.672	1.099	18.320		23.734
Dipòsits d'entitats de crèdit		3.031	3.995	2.316	382	355	10.079
Dipòsits de la clientela	104.336	23.580	20.227	43.610	7.475	2.570	201.798
Dèbits representats per valors negociables		837	3.113	2.195	11.527	7.494	25.166
Passius subordinats				160		4.248	4.408
Altres passius financers	633	325	681	1.041		196	2.876
Derivats de cobertura		8		1	278	469	756
Total Passiu	104.969	29.366	31.763	50.854	40.051	25.476	282.479
Diferència Actiu menys Passiu	(77.822)	(15.765)	(11.228)	(16.092)	27.409	99.872	6.374

31-12-2014

(Milions d'euros)

	A la vista	< 1 mes	1-3 mesos	3-12 mesos	1-5 anys	> 5 anys	Total
Actiu							
Caixa i dipòsits en bancs centrals	4.157						4.157
Valors representatius de deute - Cartera de negociació		130	98	230	800	792	2.050
Derivats de negociació		1.712	82	133	2.892	9.262	14.081
Valors representatius de deute disponibles per a la venda		778	940	6.297	9.531	6.735	24.281
Inversions creditícies:	528	22.669	5.939	20.918	64.340	111.964	226.358
Dipòsits en entitats de crèdit	107	1.974	143	66	1.899	106	4.295
Crèdit a la clientela	421	20.695	5.616	19.868	61.897	110.737	219.234
Valors representatius de deute			180	984	544	1.103	2.811
Cartera d'inversions a venciment		1.885	268	4.492	2.550	413	9.608
Derivats de cobertura		42	9	179	1.805	3.139	5.174
Total Actiu	4.685	27.216	7.336	32.249	81.918	132.305	285.709
Passiu							
Derivats de negociació		1.602	74	130	2.088	10.118	14.012
Passius financers a cost amortitzat:	87.792	42.215	20.509	47.415	50.723	12.867	261.521
Dipòsits de bancs centrals		2.243	1.930	1.112	6.868		12.153
Dipòsits d'entitats de crèdit		4.837	4.646	551	2.861	526	13.421
Dipòsits de la clientela	86.545	32.224	10.934	41.510	23.732	1.619	196.564
Dèbits representats per valors negociables		2.654	2.054	3.288	16.757	6.474	31.227
Passius subordinats				52	169	4.248	4.469
Altres passius financers	1.247	257	945	902	336		3.687
Derivats de cobertura		56	22	141	353	304	876
Total Passiu	87.792	43.873	20.605	47.686	53.164	23.289	276.409
Diferència Actiu menys Passiu	(83.107)	(16.657)	(13.269)	(15.437)	28.754	109.016	9.300

En els quadres anteriors, s'ha de considerar que projecten els venciments de les operacions en funció del termini contractual i residual, sense considerar cap hipòtesi de renovació dels actius i/o passius. En una entitat financera que tingui un finançament detallista elevat, el venciment mitjà de l'actiu és superior que el de passiu, per la qual cosa es genera un gap negatiu a curt termini. A més, cal considerar en l'anàlisi d'aquests quadres, que els comptes a la vista de la clientela tenen un alt grau d'estabilitat. D'altra banda, en l'entorn actual de liquiditat, cal tenir en compte, en l'anàlisi, la influència que en aquest càlcul exerceixen els venciments d'operacions de cessió temporal d'actius i de dipòsits obtinguts, mitjançant garanties pignorades en la pòlissa amb el Banc Central Europeu. En conclusió, gran part dels passius són estables, altres tenen una alta probabilitat de renovar-se, i d'altra banda hi ha garanties addicionals disponibles amb el Banc Central Europeu i capacitat de generar nous dipòsits instrumentalitzats mitjançant la titulització d'actius i l'emissió de cèdules hipotecàries i/o territorials. Addicionalment, el Grup disposa d'actius líquids disponibles que permeten obtenir liquiditat de manera immediata. També és important esmentar que el càlcul no considera hipòtesis de creixement, per la qual cosa s'ignoren les estratègies internes de captació neta de liquiditat, especialment important en el mercat detallista.

Per al negoci assegurador, la gestió de la liquiditat derivada dels compromisos (passius) sorgits dels contractes d'assegurances, principalment de vida estalvi, que comercialitza el Grup CaixaBank a través de VidaCaixa s'efectua a través de l'estimació financer-actuarial dels fluxos d'efectiu derivats dels contractes esmentats. Així mateix, s'apliquen tècniques d'immunització financera a partir del venciment financer actuarial estimat, és a dir no necessàriament contractual, i els actius financers afectes.

En aquest sentit, cal assenyalar que la gestió de la liquiditat del balanç consolidat es realitza de forma diferenciada per al negoci assegurador i la resta, principalment el bancari, raó per la qual els venciments de la cartera d'actius financers del grup assegurador, principalment classificats com a disponibles per a la venda, no es presenten en la matriu de venciments.

A continuació es detallen els venciments de la cartera de VidaCaixa segons valors comptables, una vegada eliminats els saldos mantinguts amb entitats del Grup. Addicionalment, en la Nota 3.1.5 es detallen els venciments del risc sobirà del Grup Assegurador.

Venciments de la cartera d'actius financers del grup assegurador

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Menys d'un mes	285.153	311.368
Entre 1 i 3 mesos	200.230	249.119
Entre 3 i 12 mesos	1.248.781	823.199
Entre 1 i 5 anys	5.301.285	6.371.408
Més de 5 anys	34.925.667	35.019.967
Total	41.961.116	42.775.061

Instrumentos financers que inclouen clàusules que provoquen reemborsament accelerat

A 31 de desembre de 2015, CaixaBank té instruments que inclouen clàusules que poden provocar el reemborsament accelerat en cas que es produeixi algun dels esdeveniments recollits en els contractes. El saldo d'aquestes operacions amb clàusules de reemborsament anticipat és de 999,7 milions d'euros, dels quals la totalitat del saldo es correspon amb operacions en què caigudes de qualificació creditícia podrien executar les clàusules de reemborsament anticipat. A continuació, es mostra el detall d'aquestes operacions per naturalesa de contracte:

Instrumentos amb clàusules de reemborsament anticipat

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Cèdules hipotecàries nominatives (1)	0	480.000
Préstecs rebuts(2)	999.692	317.500

(1) Aquestes cèdules estan incloses en l'epígraf «Dipòsits de la clientela - Imposicions a termini» (vegeu Nota 21.2).

(2) Aquests préstecs estan inclosos en l'epígraf «Dipòsits d'entitats de crèdit» (vegeu Nota 21.1).

Addicionalment, en els contractes marc amb contrapartides financeres per a les operacions de productes derivats (*contractes CSA*), hi havia un saldo per un import de 37 milions d'euros a 31 de desembre de 2015, subjecte a clàusules anticipades de reemborsament.

3.4.3 Composició dels actius líquids i ràtio LCR (*Liquidity Coverage Ratio*)

A continuació es presenta un detall de la composició dels actius líquids del Grup Criteriacaixa a 31 de desembre de 2015 i 2014, sota els criteris establerts per a la determinació dels actius líquids d'elevada liquiditat per al càlcul de la ràtio LCR (*liquidity coverage ratio*):

Actius líquids (1)

(Milers d'euros)

	31-12-2015		31-12-2014	
	Valor de mercat	Import ponderat aplicable	Valor de mercat	Import ponderat aplicable
Actius Level 1	39.653.030	39.652.967	37.451.521	37.451.521
Actius Level 2A	77.945	66.253	16.632	14.137
Actius Level 2B	3.778.867	2.030.134	5.859.261	3.264.734
Total Actius líquids	43.509.841	41.749.354	43.327.414	40.730.392

(1) Criteris establerts per a l'elaboració de la ràtio LCR (*liquidity coverage ratio*)

La liquiditat bancària materialitzada en efectiu, el net de dipòsits interbancaris, el deute públic net de repos i no inclòs en pòlissa, i afegint-hi el saldo disponible de la pòlissa de crèdit amb el Banc Central Europeu, pujava a 54.090 i 56.665 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament.

L'1 d'octubre de 2015 ha entrat en vigor el compliment de la ràtio LCR, que suposa mantenir un nivell d'actius disponibles d'elevada qualitat per fer front a les necessitats de liquiditat en un horitzó de 30 dies, sota un escenari d'estrès que considera una crisi combinada del sistema financer i de nom. El límit regulatori establert és del 60% a partir de l'1 d'octubre de 2015, 70% a partir de l'1 de gener de 2016, del 80% a partir de l'1 de gener de 2017 i del 100% a partir de l'1 de gener de 2018.

CaixaBank ha establert com a apetit al risc i com a objectiu financer del seu pla estratègic vigent mantenir una ràtio d'un nivell superior al 130%. La ràtio a nivell consolidat del Grup Criteriacaixa s'estableix en un nivell superior al 72%. Les dades d'aquesta ràtio per al Grup Criteriacaixa són:

Ràtio LCR (*)

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Actius líquids d'alta qualitat (numerador)	41.749.354	40.730.392
Sortides d'efectiu netes totals (denominador)	23.905.174	23.000.715
Sortides d'efectiu	28.168.306	26.316.507
Entrades d'efectiu	4.263.132	3.315.792
Ràtio LCR (coeficient de cobertura de liquiditat) (%)	175%	177%

(*) Segons el Reglament delegat (UE) 2015/61 de la Comissió, de 10 d'octubre de 2014, pel qual es completa el Reglament (UE) núm. 575/2013 del Parlament Europeu i del Consell pel que fa al requisit de cobertura de liquiditat aplicable a les entitats de crèdit.

3.4.4 Estratègia de liquiditat

Amb la formulació del RAF de Criteria i l'actualització del RAF del Grup CaixaBank, es delimita i es valida que les mètriques de risc de liquiditat, definides tant per a Criteria com per al Grup CaixaBank, són consistents amb els nivells de tolerància establerts.

L'estratègia de risc i apetit al risc de liquiditat i finançament del Grup Criteria s'articula a través de:

- a. La identificació dels riscos de liquiditat rellevants per a Criteria, com a societat patrimonialista i per al Grup CaixaBank, on es desenvolupa l'activitat bancària i asseguradora;
- b. La formulació dels principis estratègics que Criteria i el Grup CaixaBank han de seguir en la gestió de cadascun d'aquests riscos;
- c. La delimitació de mètriques rellevants per a cadascun d'aquests riscos;
- d. La fixació de nivells d'apetit, alerta, tolerància i, si escau, estrès, en el Marc d'Apetit al Risc;
- e. L'establiment de procediments de gestió i control per a cadascun d'aquests riscos, que inclouen mecanismes de *reporting* sistemàtic intern i extern;
- f. La definició d'un marc de stress *testing* i un Pla de Contingència de Liquiditat, que permet garantir la gestió del risc de liquiditat en situacions de crisi moderada i greu;
- g. I un marc dels plans de recuperació, tant a escala del Grup Criteria com a escala del Grup CaixaBank, on es formulen escenaris i mesures per a una situació d'estrès

L'estratègia de gestió del risc de liquiditat de Criteria es resumeix en els pilars següents:

- Gestió activa i continuada de l'estructura de venciments dels passius, cercant una estructura a mitjà i a llarg termini.
- Optimització del cost del finançament, utilitzant diverses fonts disponibles i cobrint el risc de tipus d'interès, a fi d'evitar volatilitat en el cost del deute financer.
- Diversificació de les fonts de finançament, a través de l'entrada d'entitats financeres nacionals i internacionals (bàsicament a través de préstecs bilaterals sènior *unsecured*), així com emissions de deute en el mercat institucional (sènior *unsecured*).
- Substitució del deute subordinat mantingut per inversors *retail* de CaixaBank per altres fonts de finançament amb inversors institucionals.
- Reducció del pes de CaixaBank en el finançament, dins el *pool* de bancs finançadors, cap als «nivells naturals» en funció de la quota de mercat.
- Disponibilitat de fonts contingents de liquiditat per a una potencial situació de crisi de liquiditat.
- Generació de fluxos de caixa lliures positius, que permetin cobrir les necessitats de pagament de dividendes a la Fundació Bancària "la Caixa".
- Manteniment d'un volum rellevant d'actius líquids en balanç, amb pes majoritari de les participacions en societats cotitzades amb mercats profunds i líquids.
- Manteniment d'un ràting *Investment Grade* que faciliti l'accés als mercats financers en condicions més favorables.

L'estratègia de liquiditat del Grup CaixaBank es resumeix en:

- a. Estratègia general de liquiditat: manteniment d'uns nivells de liquiditat dins el Marc d'Apetit al Risc que permetin atendre de manera sobrada els compromisos de pagament puntualment i que no puguin perjudicar l'activitat inversora per manca de fons prestables.

- b. Estratègia específica: hi ha estratègies específiques en les matèries següents:
 - Gestió del risc de liquiditat intradia
 - Gestió del risc de liquiditat a curt termini
 - Gestió de les fonts de finançament
 - Gestió dels actius líquids
 - Gestió dels actius col·lateralitzats

- c. Estratègia de gestió de liquiditat en condicions de crisi: que té tres objectius principals:
 - Detecció primerenca d'una possible situació de crisi de liquiditat
 - Minimització dels efectes negatius en la posició de liquiditat de l'entrada en una situació de crisi
 - Gestió de la liquiditat enfocada a superar una potencial situació de crisi de liquiditat

Dins aquesta perspectiva de gestió del risc de liquiditat i amb un sentit d'anticipació a possibles necessitats de fons prestables, CaixaBank disposa de diversos mecanismes que li permeten habilitar i escurçar els terminis d'accés al mercat:

- a. Manté programes d'emissió registrats en la CNMV, a fi d'escurçar els terminis de formalització de l'emissió de valors al mercat.
- b. Delegació de la Junta General d'Accionistes per emetre.
- c. Per facilitar la sortida en els mercats a curt termini, es disposa actualment de:
 - Línies interbancàries amb un important nombre d'entitats i de tercers estats
 - Línies repo amb diverses contrapartides nacionals
 - Accés a Cambres de Contrapartides Centrals per a l'operatòria de repos (LCH Ltd – Londres, LCH SA – París, Meffclear – Madrid i EUREX – Frankfurt)
- d. Es disposa de diverses línies obertes amb:
 - L'Institut de Crèdit Oficial (ICO), amb vista a facilitar els crèdits promoguts per aquest organisme, sota la línia de crèdit – mediació.
 - El Banc Europeu d'Inversions (BEI) i el Council of Europe Development Bank (CEB).
- e. Capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials.
- f. Instruments de finançament amb el Banc Central Europeu per al qual es tenen dipositades una sèrie de garanties que permeten obtenir de manera immediata una liquiditat elevada.
- g. En el Pla de Contingència de Liquiditat i en el Recovery Plan es preveu un ampli ventall de mesures que permeten generar liquiditat en situacions de crisi de diversa naturalesa. Entre aquestes s'inclouen potencials emissions de deute *secured and unsecured*, recursos al mercat repo, etc. Per a totes elles se n'avalua la viabilitat davant diversos escenaris de crisi i es descriuen els passos necessaris per a la seva execució i el termini d'execució previst.

El finançament obtingut del Banc Central Europeu, a través dels diferents instruments de política monetària, és de 18.319 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 davant els 6.868 milions d'euros a 31 de desembre de 2014. Tant el saldo actual disposat a 31 de desembre de 2015 com el disposat a 2014 correspon a les subhastes extraordinàries de liquiditat denominada TLTRO (venciment fins al setembre de 2018). L'increment del finançament obtingut del Banc Central Europeu a causa de la integració de Barclays Bank, SAU (5.450 milions d'euros) i de l'increment d'operacions de finançament (6.001 milions d'euros).

A continuació es recullen les magnituds dels programes d'emissió del Grup Criteriacaixa a 31 de desembre de 2015:

Capacitat d'emissió de deute

(Milers d'euros)

	Capacitat total d'emissió	Nominal utilitzat a 31-12-2015
Programa de pagarés (1)	3.000.000	22.793
Programa de renda fixa (2)	15.000.000	1.065.000
Programa EMTN (Euro Medium Term Note) (3)	10.000.000	0
Programa EMTN (Euro Medium Term Note) (4)	3.000.000	1.000.000

(1) Programa de pagarés registrat a la CNMV el 14-07-2015 (CaixaBank).

(2) Fullet de base de valors no participatius registrat a la CNMV el 28-07-2015 (CaixaBank).

(3) Registrat a la Borsa d'Irlanda el 09-06-2015 (CaixaBank).

(4) Registrat a la CNMV el 26-03-2015 (Criteria).

Capacitat d'emissió de cèdules (Grup CaixaBank)

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Capacitat d'emissió de Cèdules Hipotecàries	2.799.489	4.211.018
Capacitat d'emissió de Cèdules Territorials	1.206.060	2.147.365

A continuació es mostren els venciments del finançament majorista (nets d'autocartera):

Venciments de finançament majorista (nets d'autocartera)

(Milers d'euros)

	Fins a un mes	1-3 mesos	3-12 mesos	1-5 anys	>5 anys	Totals
Cèdules hipotecàries	0	3.715.089	2.064.200	11.354.389	9.860.302	26.993.980
Cèdules territorials	0	0	0	87.800	0	87.800
Deute sènior	818.900	10.838	60.037	2.667.630	1.104.022	4.661.427
Deute subordinat i participacions preferents	0	0	159.300	0	907.756	1.067.056
Bons bescanviabls	0	0	544.300	750.000	0	1.294.300
Total Venciments d'emissions majoristes	818.900	3.725.926	2.827.837	14.859.820	11.872.079	34.104.563

Les polítiques de finançament del Grup CaixaBank tenen en compte una distribució equilibrada dels venciments de les emissions, evitant-ne la concentració i duent a terme una diversificació en els instruments de finançament. Addicionalment, la dependència del Grup CaixaBank dels mercats majoristes és reduïda.

3.5. Risc operacional

3.5.1 Introducció

La definició de risc operacional és la següent: «El risc de pèrdues resultat de la inadequació o errada de processos interns, persones i sistemes, o degudes a successos externs, i inclou el risc legal». Inclou el risc legal i regulatori i exclou el risc estratègic, el de reputació i el de negoci. La gestió del risc operacional duta a terme té en compte les pèrdues de risc de crèdit o risc de mercat l'origen de les quals és la materialització de riscos operacionals.

L'objectiu global és millorar la qualitat en la gestió del negoci aportant informació de riscos operacionals que permeti la presa de decisions que assegurin la continuïtat de l'organització a llarg termini, la millora en els seus processos i la qualitat de servei al client, ja sigui intern o extern, complint el marc regulatori establert i optimitzant el consum de capital.

L'objectiu global anteriorment enunciat es desagrega en diferents objectius específics, que estableixin les bases per a l'organització i metodologia del treball que s'ha d'aplicar en la gestió del risc operacional. Aquests objectius són els següents:

- Identificar i anticipar els riscos operacionals existents i/o emergents.
- Assegurar la pervivència a llarg termini de l'organització.
- Promoure l'establiment de sistemes de millora contínua dels processos operatius i de l'estructura de controls existent.
- Aprofitar les sinergies en la gestió de riscos operacionals a escala del Grup.
- Impulsar una cultura de gestió del risc operacional.
- Complir el marc regulatori establert i els requeriments per a l'aplicabilitat del model de gestió i càlcul escollits.

3.5.2 Govern Corporatiu

El control i la supervisió global del risc operacional s'exerceixen a través de la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc, on es materialitzen les funcions d'independència requerides pel Comitè de Supervisió Bancària de Basilea, i entre les seves responsabilitats es troben el control i la supervisió del risc operacional.

Les àrees i empreses del Grup són les responsables de la gestió diària del risc operacional dins els seus respectius àmbits. Això implica identificar, avaluar, gestionar, controlar i informar dels riscos operacionals de la seva activitat, col·laborant amb la Direcció de Risc Operacional del Grup CaixaBank en la implementació del model de gestió. Aquesta Direcció forma part del Departament de Models de Risc, integrat al seu torn en la Direcció Corporativa de Models i Polítiques de Risc, dependent de la Direcció Corporativa de Gestió Global del Risc.

La Direcció de Risc Operacional és la responsable de definir, estandarditzar i implementar el model de gestió, mesurament i control del risc operacional. Addicionalment, proporciona suport a les àrees i consolida la informació sobre els riscos operacionals de tot el perímetre per al *reporting* a l'Alta Direcció, i als comitès de gestió de risc implicats.

Validació de Models de Risc i Auditoria Interna del Grup CaixaBank validen els models interns de gestió de riscos com a segona i tercera línia de defensa. En aquest context, s'ha formalitzat un marc de col·laboració entre totes dues que estableix els àmbits i enfocaments de revisió de models interns i garanteix l'adequació i l'eficiència de les funcions de control.

3.5.3 Cicle de risc operacional

Durant el 2015 s'ha consolidat el projecte d'evolució de la gestió de risc operacional, amb el doble objectiu d'implantar les millors pràctiques de gestió de risc operacional i, a la vegada, disposar de mesuraments interns sensibles al risc.

Per bé que el mètode utilitzat per al càlcul de requeriments regulatoris de consum de capital es correspon amb el mètode estàndard, el model de mesurament i gestió del risc operacional implantat en el Grup està orientat a donar suport a la gestió amb metodologies sensibles al risc, d'acord amb les millors pràctiques del mercat, i persegueix dos grans objectius:

- Ús de metodologies de càlcul avançades.
- Establir un model de risc operacional sustentat en polítiques, processos, eines i metodologies que millori la gestió del risc operacional de les entitats i ajudi, en darrera instància, a reduir el risc operacional.

Per a la consecució d'aquests objectius, i d'acord amb l'entorn regulatori, les entitats han de basar el seu model de risc operacional al voltant de dos pilars fonamentals:

Operational Risk Management Framework (ORMF)

Es tracta del Marc de Govern i Estructura de Gestió del model de risc operacional, recollit en aquest Marc Integral de Gestió del Risc Operacional i els documents que el despleguen. És l'estructura encarregada de definir l'Operational Risk Measurement System, basant-se en polítiques, procediments i processos per a la gestió del risc operacional, alineant-les amb les polítiques generals de risc del Grup.

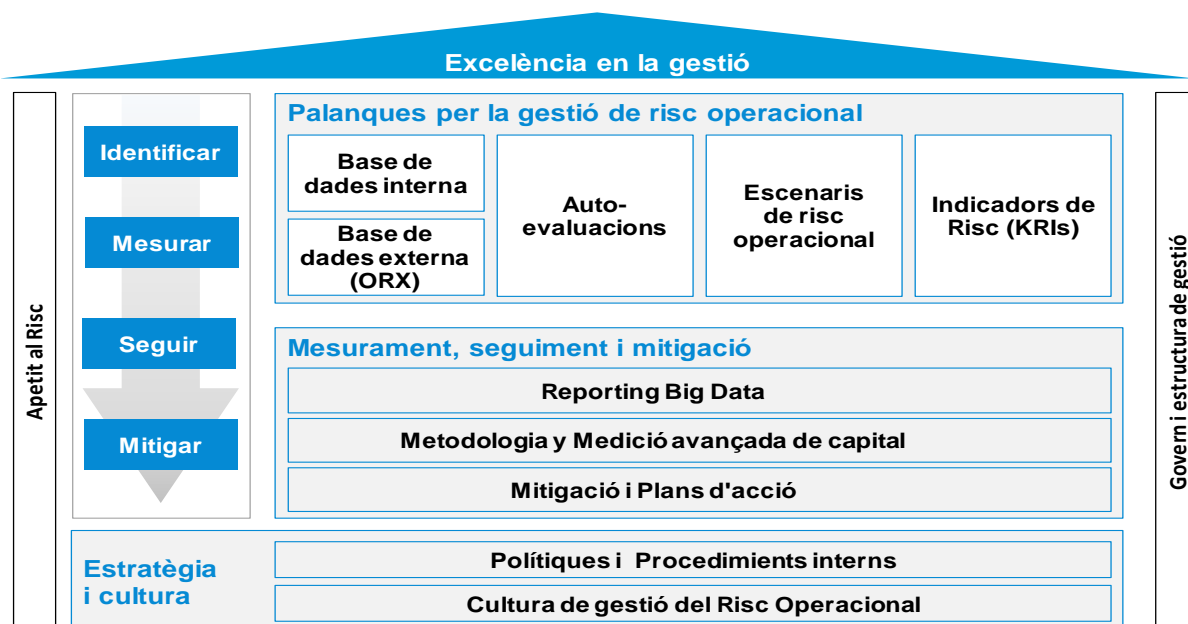
Operational Risk Measurement System

Es defineix com el sistema, processos i dades usats per mesurar el risc operacional de l'Entitat amb l'objectiu de determinar el capital regulatori per risc operacional. Es tracta d'un sistema que integra la gestió del risc operacional en l'activitat diària.

La normativa regulatòria estableix que les metodologies avançades de mesurament s'han de basar en la combinació i interacció de metodologies qualitatives i quantitatives.

El model de risc operacional implantat posseeix l'estructura següent:

Les diferents metodologies implementades a través de les palanques de gestió del risc operacional, i les eines i els procediments de mesurament, seguiment i mitigació, formen part del conjunt d'eines fonamentals d'identificació, mesurament i avaluació del risc operacional, i s'han constituït també en best practice del sector.²

L'entorn tecnològic del sistema de risc operacional, per donar resposta a les diferents funcionalitats requerides, es troba completament integrat amb el sistema transaccional i amb el sistema informacional del banc.

El sistema principal es basa en una eina integral, que s'ha adaptat a les necessitats pròpies del banc. Aquest component ofereix la majoria de funcionalitats requerides per a la gestió diària del risc operacional i més de 400 usuaris disposen d'accés a ell.

L'eina s'alimenta diàriament de múltiples fonts d'informació del sistema transaccional (tant del mateix banc com d'algunes de les empreses del Grup Criteriacaixa), per capturar principalment esdeveniments i efectes de pèrdues i indicadors de risc operacional (KRIS), però també disposa d'interfícies per actualitzar l'estructura organitzativa i altres entitats del model de dades.

Tots els processos d'autoavaluació de riscos, enriquiment de pèrdues, gestió de KRI, establiment de punts febles i plans d'acció, etc. s'efectuen a través de fluxos de treball que gestiona i controla el producte, i que en cada moment avisa les persones responsables d'una tasca pendent.

El sistema també genera interfases automàtiques per a la comunicació de pèrdues al consorci internacional Operational Riskdata eXchange (ORX) i per a l'eina de càlcul per models interns.

Finalment, també és important assenyalar la integració amb el sistema informacional del banc, ja que s'han preparat múltiples interfases que baixen tota la informació del sistema i la carreguen en un entorn Big Data per oferir un entorn analític.

² Principles for the Sound Management of Operational Risk, Principi 6, Article 39.d

3.5.4 Palanques de gestió de risc operacional

A continuació es detallen les principals palanques de gestió de risc operacional il·lustrades en la figura anterior

Mesurament qualitatiu. Autoavaluacions de riscos operacionals

L'avaluació qualitativa de riscos operacionals es fa a partir de la metodologia d'autoavaluacions de riscos operacionals. Es tracta d'una metodologia que permet obtenir un coneixement més ampli del perfil de risc operacional, millorar el nivell d'interacció amb els centres implicats en la gestió del risc operacional i integrar efectivament la gestió dels riscos operacionals.

Durant aquest exercici 2015, s'han analitzat i avaluat mitjançant aquesta metodologia un total de 642 riscos operacionals i més de 1.000 controls.

Mesurament quantitatiu. Base de Dades Interna de Risc Operacional

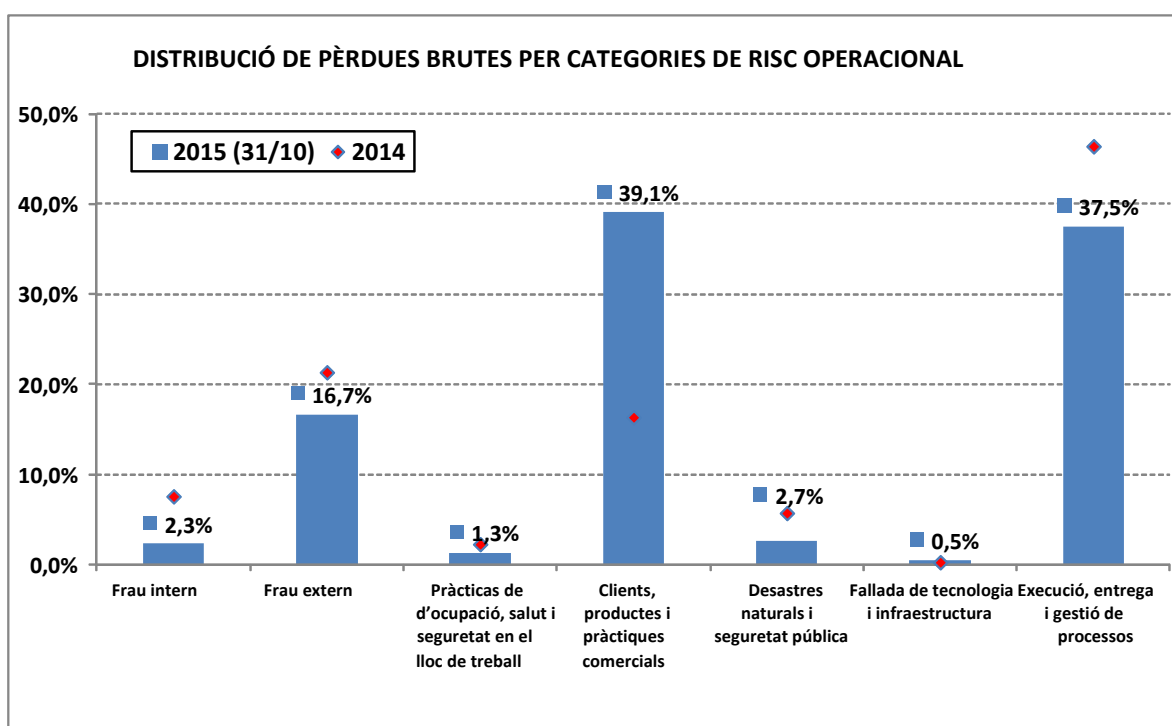
El mesurament de risc operacional a partir de tècniques quantitatives basades en dades de pèrdues operacionals internes és un dels eixos sobre els quals s'articulen tant la gestió del risc operacional com el càlcul del risc operacional per models interns.

El concepte esdeveniment operacional és el concepte de més rellevància i sobre el qual pivota tot el model de dades de la Base de Dades Interna.

Es defineix el concepte esdeveniment operacional com el succés que materialitza un risc operacional identificat. Del concepte esdeveniment es deriva –i hi està íntimament vinculat– el concepte efecte, que es defineix al seu torn com la descripció sota la qual es classifica una pèrdua o recuperació operacional (repercussió econòmica) provocada per l'ocurrència d'un esdeveniment operacional.

D'aquesta manera, un esdeveniment operacional pot originar un, múltiples o cap efecte operacional, que al seu torn podran ser detectats en una o diverses àrees.

A continuació es mostra un gràfic amb la distribució de les pèrdues operacionals brutes durant els exercicis 2015 i 2014:

Mesurament quantitatiu. Base de Dades Externa

La implantació d'una metodologia quantitativa basada en dades de pèrdues operacionals permet complementar les dades històriques internes de pèrdues operacionals.

Per a la implantació de la metodologia quantitativa de dades externes, el Grup Criteriacaixa s'ha adscrit al consorci ORX (Operational Riskdata eXchange), que té informació de pèrdues operacionals de bancs a escala mundial.

Amb l'objectiu de proporcionar informació de més realitat i utilitat a les entitats, el consorci ORX agrupa els bancs per zones geogràfiques i crea diferents subgrups dins aquestes agrupacions.

ORX requereix a totes les seves entitats membre que les dades de pèrdues operacionals identificades es classifiquin sota una sèrie de paràmetres que aquesta defineix, alguns regulatoris i altres específics de l'organització. En aquest sentit, tots els esdeveniments de la Base de Dades tenen informats els paràmetres requerits per ORX.

D'altra banda, ORX permet utilitzar altres serveis proporcionats per aquest consorci i que ajuden a gestionar el risc operacional: servei de notícies ORX News, grup de treball sobre escenaris de risc operacional, iniciatives metodològiques sobre models interns...

Mesurament qualitatiu. Escenaris de risc operacional

La identificació de riscos operacionals a partir de tècniques qualitatives és un dels eixos sobre els quals s'articula la gestió del risc operacional. Per a això s'ha implantat una metodologia de generació d'escenaris de riscos operacionals, que permet:

- Obtenir un augment del coneixement del perfil de risc operacional.
- Millorar el nivell d'interacció amb les àrees implicades en la gestió del risc operacional.
- Integar efectivament la gestió dels riscos operacionals.

El procés de generació d'escenaris és un procés qualitatiu que consisteix en una sèrie de tallers i reunions d'experts amb l'objectiu de generar una sèrie d'escenaris de risc operacional que es puguin utilitzar en la metodologia de càlcul per models interns.

El procés de generació d'escenaris es desenvolupa en cinc etapes recurrents: fixació del perímetre, identificació d'escenaris, tallers d'escenaris, determinació d'escenaris, seguiment i *reporting*.

El procés de generació d'escenaris s'efectua anualment. El procés recurrent permet usar els resultats d'exercicis previs com a punts de partida per a exercicis següents.

Indicadors de Risc Operacional (KRI)

El mesurament de riscos operacionals a partir d'indicadors de risc (KRI) associats a aquests és una de les principals metodologies qualitatives/quantitatives de mesurament del risc operacional. La seva implementació permet:

- Anticipar l'evolució dels riscos operacionals i promoure una visió *forward-looking* en la gestió del risc operacional.
- Aportar informació de l'evolució del perfil de risc operacional, així com les causes d'aquesta evolució.

Un KRI és una mètrica, índex o mesura que permet detectar i anticipar variacions en els nivells de risc operacional. La seva naturalesa no està orientada a ser un resultat directe d'exposició al risc, sinó a ser mètriques a través de les quals es pugui identificar i gestionar de manera activa el risc operacional.

La metodologia de KRI es basa en l'eina de gestió corporativa.

Durant aquest exercici 2015, s'han seguit més de 400 KRI's.

3.5.5 Plans d'acció i mitigació

La generació de plans d'acció i mitigació és una de les baules sobre les quals s'estructura el procés de gestió del risc operacional. Per a això s'ha implantat una metodologia de plans d'acció i mitigació que permet:

- Mitigar de manera efectiva els riscos operacionals, i disminuir la seva freqüència d'ocurrència, l'impacte en cas d'ocurrència o ambdós simultàniament.
- Posseir una estructura sòlida de control sustentada en polítiques, metodologies, processos i sistemes.
- Integrar efectivament la gestió dels riscos operacionals.

Els plans d'acció i mitigació poden tenir origen en qualsevol de les eines de gestió del risc operacional, així com en altres factors: autoavaluacions, escenaris, fonts externes (ORX, premsa especialitzada), KRI's, pèrdues per esdeveniments operacionals, informes d'auditoria interna i validació interna.

El marc d'assegurances per riscos operacionals permet cobrir determinats riscos específics per transferir i, per tant, mitigar-ne l'impacte.

El Grup posseeix pòlisses d'assegurança corporatives per donar cobertura als principals riscos en què pot incórrer com a resultat de l'exercici de la seva activitat.

3.5.6 Pla de Continuïtat de Negoci

La continuïtat de negoci descriu la capacitat d'una organització per recuperar-se d'un incident disruptiu i reprendre o continuar les seves operacions a nivells predefinitos acceptables, és a dir, planificar com s'ha d'actuar davant un succés i/o un esdeveniment inesperat o la possibilitat que s'esdevingui.

La gestió de la continuïtat de negoci és un procés de gestió holístic que identifica amenaces potencials per a l'organització, així com els impactes en les operacions de negoci que aquestes amenaces, en cas de materialitzar-se, poden causar i que proporciona un marc per augmentar la capacitat de resistència o resiliència de l'organització per donar una resposta eficaç que salvaguardi els interessos de les seves principals parts interessades, la reputació, la marca i les activitats de creació de valor.

Així mateix, la continuïtat de negoci s'ha de veure com un altre procés que s'ha de tenir en compte quan es duen a terme les activitats diàries o es dissenyen o modifiquen els processos de negoci.

Incorporar la continuïtat de negoci en la cultura de l'empresa permet una millora contínua que assegura la capacitat de recuperació davant incidents en el present i en el futur.

La continuïtat de negoci en el Grup es duu a terme a través del Sistema de Gestió de la Continuïtat de Negoci, certificat de conformitat amb els requisits de la norma ISO 22301:2012.³havent obtingut la certificació número, BCMS 570347, atorgada per l'entitat certificadora BSI–The British Standards Institution.

El Pla de Continuïtat de Negoci del Grup forma part del Sistema de Gestió de la Continuïtat de Negoci.

La metodologia ISO 22301:2012 és un sistema de gestió basat en un procés cíclic de planificació, implantació, revisió i millora dels procediments i accions que duu a terme el Grup per gestionar la continuïtat de negoci de manera que es garanteixi el compliment dels objectius que la Direcció el Grup determini.

El Pla de Continuïtat de Negoci del Grup està estructurat en quatre grans pilars:

- Pla Específic de SC (Serveis Centrals)
- Pla Específic de la Xarxa Territorial
- Pla Específic de Banca Internacional
- Pla Específic d'Empreses del Grup

3.5.7 Pla de Contingència Tecnològica i plans d'emergència i mesures de seguretat

Pla de Contingència Tecnològica

El Pla de Contingència Tecnològica del Grup està basat en dos pilars:

- Identificació de serveis en clau de negoci.
- Pla General de Contingència Tecnològica.

Plans d'emergència i mesures de seguretat

Hi ha diverses normatives internes sobre mesures de seguretat en els diferents àmbits de l'Entitat, així com un Pla d'Emergència general:

- Seguretat en els edificis centrals
- Seguretat informàtica
- Tractament i confidencialitat de les dades personals

A més, es promouen l'evolució i la millora contínues en les capacitats de protecció i defensa, en els vessants organitzatiu, de compliment i tecnològic, a través del disseny i la implantació de projectes agrupats en programes de seguretat (169 projectes en 22 programes per al 2016). Les línies principals marcades són:

- Estratègia de ciberseguretat:
 - Adaptació de l'estratègia de ciberseguretat a causa del canvi constant que exigeix el complex escenari del cibercrim mundial. En resulta una estratègia innovadora i alineada amb les millors pràctiques i estàndards del mercat.

³ International Organization for Standardisation's. ISO 22301:2012 Societal Security – Business Continuity Management Systems – Requirements.

- CaixaBank disposa d'un equip de professionals especialitzats en seguretat de la informació que vetllen dia a dia per disposar de les millors eines en la lluita contra el cibercrim, recolzat per un equip d'especialistes en ciberseguretat (Cyber Security Response Team), entrenat i preparat les 24 hores del dia per fer front a les amenaces més avançades. La importància i el vincle que té avui dia la ciberseguretat amb la gestió del risc operacional i reputacional comporta una gran responsabilitat per part de tota l'organització. Per això, CaixaBank promou la divulgació i conscienciació en matèria de seguretat de la informació dirigida a totes les persones relacionades amb l'Entitat (empleats, clients, col·laboradors) com a part fonamental en la seva estratègia de ciberseguretat, i fomenta el coneixement i l'aplicació de les millors pràctiques.
- Lluita contra el frau a clients: Millora dels controls en la lluita contra el frau a clients, amb eines capaces de detectar i protegir en origen del cada dia més sofisticat malware bancari, tenint en compte els nous models de banca digital.
- Lluita contra el frau intern: Prevenció del robatori d'informació, diners o suplantació d'identitat per part de personal intern.
- Protecció de la informació: Continuació de les accions de xifratge i verificació del compliment dels requisits de seguretat en les externalitzacions de serveis.
- Divulgació de la seguretat: Conscienciació del personal en matèria de seguretat, clau per enfortir la seguretat de CaixaBank, les empreses del grup i els proveïdors.
- Govern de la seguretat: Compliment dels nous requeriments regulatoris i revisió contínua dels controls aplicats.
- Seguretat en proveïdors: Revisió i implantació de les accions resultants per aconseguir el nivell de seguretat requerit per CaixaBank als seus proveïdors de serveis.

3.6. Risc de compliment

El risc de compliment es defineix com el risc de patir deficiències en els procediments que originin actuacions o omissions no ajustades al marc jurídic, regulatori, o als codis i normes internes, de les quals es puguin derivar sancions administratives o danys reputacionals.

L'objectiu del Grup Criteriacaixa és, d'una banda, minimitzar la probabilitat que es materialitzi aquest risc i, d'altra banda, en el cas que es pugui materialitzar, que les deficiències siguin detectades, reportades i solucionades amb celeritat.

El risc de compliment normatiu no correspon a una àrea específica sinó a tota l'Entitat que, a través dels seus empleats, ha d'assegurar el compliment de la normativa vigent, aplicant-hi procediments que traslladin aquesta normativa a l'activitat que duen a terme.

Per tal de gestionar el risc de compliment, els òrgans d'administració i direcció impulsen la difusió i promoció dels valors i principis d'actuació inclosos en el codi ètic i les normes de conducta, i tant els seus membres com la resta d'empleats i directius han d'assumir el seu compliment com a criteri principal i orientador de l'activitat diària.

En virtut d'això, i com a primera línia de defensa, les àrees l'activitat de les quals està subjecta a riscos de compliment implanten i gestionen indicadors o controls de primer nivell que permeten detectar possibles focus de risc i actuar eficaçment per a la seva mitigació.

Com a segona línia de defensa, l'Àrea de Compliment Normatiu duu a terme revisions sobre els procediments interns per tal de contrastar que estan degudament actualitzats i, si escau, identificar situacions de risc per a les quals s'insta les àrees afectades que desenvolupin i implantin les accions de millora necessàries.

3.7. Risc reputacional

L'Àrea de Responsabilitat Social Corporativa i Reputació de CaixaBank, d'acord amb el Comitè de Responsabilitat Corporativa i Reputació de CaixaBank, és l'encarregada de fer el seguiment dels riscos que, si es materialitzessin, podrien afectar negativament la reputació del Grup Criteriacaixa, entesa com la percepció i les expectatives que tenen de l'Entitat els seus grups d'interès.

El 2015 s'ha renovat el Comitè de Reputació del Grup, ara denominat Comitè de Responsabilitat Corporativa i Reputació, per adaptar-lo a les recomanacions del nou Codi de Bon Govern de les Societats Cotitzades, aprovat el febrer de 2015 per la CNMV. El Comitè reportarà a la Comissió de Nomenaments del Consell d'Administració el Grup, entre les funcions del qual hi ha: «Supervisar l'actuació de l'Entitat en relació amb els temes de responsabilitat social corporativa i elevar al Consell les propostes que consideri oportunes en aquesta matèria.» Una de les principals accions dutes a terme en aquest sentit ha estat l'elaboració de la Política de Responsabilitat Social Corporativa del Grup CaixaBank.

Una de les principals eines de què es disposa per a la gestió de riscos amb impacte en la reputació de CaixaBank és el mapa de riscos reputacionals, que identifica els riscos amb més impacte potencial en la seva reputació i el grau de desenvolupament de mesures preventives. Per als riscos més rellevants s'han establert indicadors que permeten fer un seguiment periòdic sobre l'efectivitat de les mesures preventives implantades. Aquests indicadors, integrats en un quadre de comandament, es presenten periòdicament al Comitè de Responsabilitat Corporativa i Reputació del Grup.

El 2015 s'ha ampliat el mesurament a altres riscos rellevants i s'ha culminat el procés d'automatització de recollida d'indicadors en l'eina de què disposa l'Entitat per a la gestió d'altres riscos. A més, s'han establert uns semàfors per a cada indicador, que permeten detectar la criticitat en l'evolució de cadascun i actuar amb més intensitat en cas d'alerta elevada.

Algunes de les principals accions dutes a terme el 2015 per millorar certs indicadors crítics ha estat l'impuls a la formació financera amb la celebració de més de 100 tallers adreçats a col·lectius en risc d'exclusió social. Aquesta acció dona resposta a requeriments de les associacions de consumidors i s'ha dut a terme en col·laboració amb MicroBank, entitats del tercer sector i els voluntaris de "la Caixa".

S'ha dut a terme una gestió intensa amb tots els mitjans de comunicació per comunicar les fites més rellevants de CaixaBank. A més, s'han ampliat els canals de comunicació que té disponibles el Grup a les xarxes socials. S'ha desenvolupat també una campanya de comunicació, interna i externa, consistent en fitxes i vídeos corporatius que expliquen les accions més destacades en l'àmbit de la responsabilitat social corporativa de CaixaBank.

Pel que fa a la gestió de la morositat per impagament de préstecs hipotecaris, durant el 2015 s'ha reforçat la formació de la xarxa sobre l'aplicació de la solució del Codi de Bones Pràctiques, per a la reestructuració viable dels deutes amb garantia hipotecària a què es pot acollir el deutor que es trobi en el llinar d'exclusió social. A més, el Grup ha assolit la xifra de 2.629 immobles aportats al Fons Social d'Habitatges (FSH), i ha superat el compromís inicial de 1.085 habitatges (incloent-hi Banco de Valencia i Barclays).

El mesurament de la reputació de CaixaBank es fa mitjançant el Quadre de Comandament de Reputació, que incorpora diferents indicadors de reputació sobre l'Entitat (tant interns com externs). S'hi recullen quins són els grups d'interès de CaixaBank i els valors reputacionals clau i els atorga un pes en funció de la seva importància per a l'Entitat. Ens permet obtenir un índex global de reputació, una mètrica global que permet comparar les dades durant el temps i respecte del sector.

A més, el Grup CaixaBank disposa de diverses eines i iniciatives per mesurar la reputació davant els seus diferents grups d'interès:

Conèixer la percepció i les expectatives dels grups d'interès	
Clients <ul style="list-style-type: none">• Enquestes sobre el nivell de servei ofert (presencial i a través de canals a distància)• Comunicacions rebudes pel Servei d'Atenció al Client	Accionistes <ul style="list-style-type: none">• Enquestes periòdiques• Trobades del Comitè Consultiu d'Accionistes• Comunicacions rebudes pel Servei d'Atenció a l'Accionista
Treballadors y treballadores <ul style="list-style-type: none">• Enquestes de clima• Consultes periòdiques• Registres de la bústia de suggeriments• Altres mecanismes de diàleg intern	Societat <ul style="list-style-type: none">• Informes sobre l'evolució de la reputació entre els mitjans de comunicació escrits i <i>online</i> així com en les xarxes socials• Presència en fòrums i conferències com a entitat de referència• Diàleg amb Associacions de consumidors
Altres indicadors externs	
<ul style="list-style-type: none">• Informes específics realitzats per experts independents• Posició en els rankings nacionals i internacionals (en diversos àmbits: econòmic, social, ambiental, de govern corporatiu)• Presència en índexs de sostenibilitat reconeguts• Premis i reconeixements (obtinguts en l'exercici de la seva activitat)	

3.8. Risc actuarial i del negoci assegurador

3.8.1 Descripció general

Amb caràcter general, la gestió del risc de l'activitat asseguradora s'efectua d'acord amb el que s'estableix en l'ordenament espanyol d'assegurances. En particular, segons el que preveuen el ROSSP i altres disposicions de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions (DGSiFP), que estableix, entre altres, el marc per a la gestió del risc de crèdit i liquiditat de l'activitat asseguradora, i determina la qualitat creditícia i el nivell de diversificació. En relació amb el risc de tipus d'interès, el Grup gestiona de manera conjunta els compromisos dels contractes d'assegurances i els actius afectes mitjançant tècniques d'immunització financera previstes en les disposicions de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions. A partir de l'1 de gener de 2016, entra en vigor el marc normatiu de Solvència II, que incorpora nous requisits en matèria de gestió de riscos, entre altres aspectes innovadors.

En particular, en la Nota 3.1.4 es proporciona informació relativa al risc de crèdit associat a actius financers adquirits per a la gestió dels compromisos sorgits en els contractes d'assegurances. En la Nota 3.1.5 es proporciona addicionalment informació quantitativa relativa a la qualitat creditícia partint de l'escala de *ratings* de Standard & Poor's. En la Nota 3.1.5 es descriuen les polítiques del Grup amb relació a l'exposició al risc sobirà. Així mateix, es detalla la informació quantitativa de l'exposició de l'activitat asseguradora en deute sobirà per carteres, països i venciments residuals. En la Nota 3.4 s'inclou informació sobre el risc de liquiditat de l'activitat asseguradora.

L'activitat asseguradora incorpora el risc de subscripció o actuarial.

En termes de la Directiva Europea de Solvència II, el risc de subscripció o actuarial reflecteix el risc derivat de la subscripció de contractes d'assegurances de vida i no vida, tenint en compte els sinistres coberts i els processos seguits en l'exercici de l'activitat, i, segons la desagregació mostrada a continuació, es poden distingir:

- Risc de mortalitat: risc de pèrdua o de modificació adversa del valor dels passius per assegurances, a causa de variacions en el nivell, la tendència o volatilitat de les taxes de mortalitat, sempre que un augment de la taxa de mortalitat generi un augment en el valor dels passius per assegurances.
- Risc de longevitat: risc de pèrdua o de modificació adversa del valor dels passius per assegurances, a causa de variacions en el nivell, la tendència o volatilitat de les taxes de mortalitat, sempre que una davallada de la taxa de mortalitat generi un augment en el valor dels passius per assegurances.
- Risc de discapacitat i morbiditat: risc de pèrdua o de modificació adversa del valor dels passius per assegurances, a causa de variacions en el nivell, la tendència o volatilitat de les taxes de discapacitat, malaltia i morbiditat.

Per consegüent, en el ram de vida, són les taxes de mortalitat, supervivència i invalidesa les principals variables que determinen el risc actuarial, mentre que per a la resta de rams és la ràtio de sinistralitat la variable essencial.

3.8.2 Cicle de risc actuarial

La gestió del risc actuarial es basa en el compliment de la normativa establerta per la DGAFP, a partir de la qual s'estableixen les polítiques, i en el seguiment de l'evolució tècnica dels productes, que depèn fonamentalment de factors actuuarials (bàsicament defuncions).

Aquesta gestió estable a llarg termini es veu reflectida en les polítiques de gestió del risc actuarial.

Durant el 2015 s'han revisat i adaptat les polítiques existents de gestió del risc actuarial, i s'hi han fet les adaptacions necessàries perquè compleixin la normativa de Solvència II.

Aquestes polítiques són les següents:

- Subscripció i constitució de reserves: s'identifiquen per a cada línia de negoci els diferents paràmetres utilitzats per a l'acceptació de riscos, la seva gestió, el seu mesurament, la seva tarifació i finalment per a la valoració i constitució de les reserves de les pòlisses constituïdes sota el procés de subscripció. També s'identifiquen els procediments operatius generals utilitzats per a la subscripció i per a la constitució de reserves.
- Reassegurança: S'identifica el nivell de transferència de risc, considerant el perfil de riscos dels contractes d'assegurança directa, així com la tipologia, idoneïtat i funcionament dels acords de reassegurança establerts.

Se sap que les companyies asseguradores assumeixen risc davant els prenedors i mitiguen aquests riscos adquirint assegurances amb reasseguradors. A través de l'ús de la reassegurança, un assegurador pot reduir el risc, estabilitzar la solvència, utilitzar el capital disponible de forma més eficient i ampliar la seva capacitat de subscripció. No obstant això, i independentment de la reassegurança obtinguda, l'assegurador continua sent contractualment responsable del pagament de tots els sinistres als prenedors.

El Grup documenta, mitjançant el programa de reassegurança, procediments clars per aplicar la política de reassegurança establerta, que inclou:

- L'especificació dels tipus de reassegurança a subscriure, condicions i termes, i exposició agregada per tipus de negoci.
- L'establiment de límits respecte a l'import i tipus d'assegurança que seran automàticament coberts per la reassegurança, per exemple, contractes obligatoris de reassegurança.
- L'establiment de criteris per a l'adquisició de cobertura de reassegurança facultativa.

En aquest sentit, el Grup estableix límits en el risc net retingut per línia de negoci, per risc o per esdeveniment (o una combinació d'ambdós). Aquests límits es justifiquen en una avaluació del perfil de risc i el cost de la reassegurança.

En resum, el tractament de les prestacions, així com la suficiència de les provisions, són principis bàsics de la gestió asseguradora. Les definicions i el seguiment de les polítiques anteriors permeten, si escau, modificar-les per tal d'adequar els riscos a l'estratègia global del Grup.

Cal destacar que durant l'exercici 2015 s'han actualitzat les polítiques de gestió del risc actuarial que han estat elevades i aprovades pel Comitè Global de Riscos de VidaCaixa, el Consell d'Administració de VidaCaixa i el Comitè Global de Riscos de CaixaBank.

3.8.3 Eines

Les provisions tècniques s'estimen amb procediments i sistemes específics i la quantificació de les provisions tècniques, així com l'avaluació de la seva suficiència, s'efectuen de manera individualitzada a escala de pòlissa.

Suport tecnològic

El Grup opera en un entorn en què els processos estan altament mecanitzats i els sistemes estan integrats. Totes les operatives de producció, sigui quin sigui el canal, es registren en els sistemes a través de les diferents aplicacions de contractació, de gestió de prestacions i de càlcul de provisions (com ara TAV per a assegurances individuals i ACO o Avanti per a col·lectives). La gestió i control de les inversions que recolzen l'activitat asseguradora de la companyia són dutes a terme mitjançant les aplicacions d'inversions. Totes les aplicacions comptabilitzen de manera automàtica en les aplicacions de suport comptable.

En el marc d'aquests sistemes integrats i automatitzats, hi ha una sèrie d'aplicacions que fan tasques de suport de gestió, entre les quals destaquen aplicacions per al tractament que s'encarreguen de l'elaboració d'informació de *reporting* i gestió de riscos. Així mateix, es disposa d'un *datamart* de riscos i solvència, com a eina de suport per al compliment de tots els requeriments que estableix la Directiva de Solvència II, des del mateix moment de la seva entrada en vigor.

Informes elaborats

Com s'ha comentat anteriorment, s'elabora un seguiment de l'evolució tècnica dels productes que permet fer un seguiment i control del risc actuarial del Grup.

La posició i control de riscos del grup assegurador és objecte de seguiment periòdic per part del Comitè de Direcció, d'Inversions i Global de Riscos de VidaCaixa i del Comitè Global de Riscos i l'ALCO de CaixaBank.

Solvència II

El 2013 les autoritats europees van establir l'1 de gener de 2016 com la data d'entrada en vigor de la Normativa Europea de Solvència II.

El 2014 es va aprovar la Directiva Òmnibus II, que modifica la Directiva de Solvència II i completa el nou marc de regulació i supervisió d'assegurances a la UE, i dóna poders a EIOPA per finalitzar el Projecte de Solvència II.

Durant 2015 a escala europea s'han finalitzat els desenvolupaments normatius en discussió (Actes Delegats, Normes Tècniques d'Implementació i Guies). En l'àmbit nacional, durant 2015 s'ha transposat a l'ordenament jurídic espanyol tot el conjunt de normatives de Solvència II.

Per tal de preparar l'adaptació a Solvència II fins a la seva entrada en vigor l'1 de gener de 2016, el 2014 EIOPA (el supervisor europeu d'assegurances) va emetre quatre guies de preparació, les quals tenen com a objectiu ajudar que les companyies asseguradores vagin incorporant progressivament determinats aspectes que desenvolupa Solvència II fins al 2016. Aquestes guies de preparació tracten els quatre aspectes següents:

- Sistema de governança.
- Avaluació interna prospectiva dels riscos (basada en els principis d'avaluació interna dels riscos i de la solvència).
- Sol·licitud prèvia de models interns.
- Subministrament d'informació a les autoritats nacionals competents.

El Grup, a més de treballar en el compliment d'aquestes guies d'adaptació, va treballar activament en la implantació de Solvència II des de l'inici del projecte; va participar en els grups de treball a escala del sector assegurador i en els test d'impacte quantitatiu i qualitatiu efectuat pels supervisors, i va desenvolupar les adaptacions i millores necessàries en els sistemes i la gestió.

En aquest sentit, el Grup està preparat per al compliment de la normativa de Solvència II a partir de la seva entrada en vigor l'1 de gener de 2016.

3.9. Risc legal i regulatori

El risc legal i regulatori s'entén com la pèrdua o la disminució de rendibilitat del Grup Criteriacaixa a conseqüència de modificacions en el marc regulatori o d'errades judicials desfavorables per al Grup.

Conscients de l'impacte que pot tenir el marc regulatori en les actuacions del Grup i la possible afectació a la sostenibilitat a llarg termini, el Grup Criteriacaixa fa un seguiment continu dels canvis regulatoris. La transcendència i l'abast de les noves mesures regulatòries comporten la implicació de l'Alta Direcció del Grup Criteriacaixa, especialment a través del Comitè de Regulació de CaixaBank que s'ha constituït com un òrgan dependent del Comitè de Direcció de CaixaBank.

El Comitè de Regulació de CaixaBank és responsable del seguiment de l'entorn regulatori, l'anàlisi dels seus impactes, la fixació de les posicions estratègiques en relació amb les diferents propostes normatives o prenormatives i de la determinació de les línies mestres de l'estratègia a seguir en relació amb aquestes, incloent-hi la gestió de la representació dels interessos del Grup. Tot això a fi d'anticipar-se als canvis normatius i facilitar l'adaptació del Grup Criteriacaixa a noves exigències regulatòries.

La Direcció de Regulació de CaixaBank, dins l'Àrea d'Assessoria Jurídica de CaixaBank, assumeix la tasca de monitorització constant dels canvis regulatoris i de gestió de les alertes regulatòries, en coordinació amb les diferents Àrees.

CaixaBank participa de manera activa en el debat a escala sectorial sobre els documents de consulta emesos pels diferents reguladors tant en l'àmbit internacional –entre altres, la Comissió Europea, el Comitè de Basilea, l'Autoritat Bancària Europea (EBA), l'Autoritat Europea de Valors i Mercats (ESMA), l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació (EIOPA)– com en l'àmbit nacional (entre altres, Ministeri d'Economia, Banc d'Espanya, Comissió Nacional del Mercat de Valors, Direcció General d'Assegurances), a fi de contribuir en la mesura que es pugui a la millora del nou marc normatiu. El debat s'acostuma a canalitzar a través de les associacions sectorials de què el grup és membre –especialment la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvis (CECA) i European Savings and Retail Banks Group (ESBG)–, la qual cosa permet compartir l'opinió sobre els documents consultius emesos per organismes reguladors o altres qüestions d'importància per al desenvolupament futur del negoci bancari. Els posicionaments desenvolupats s'han canalitzat a través d'ESBG i estan publicats en la seva pàgina web.

Durant l'exercici de 2015, en coordinació amb la Direcció de Regulació, CaixaBank ha participat en els processos consultius relatius als desenvolupaments del **marc de gestió de crisi**, mitjançant la seva contribució en els desenvolupaments normatius en els actes delegats i estàndards tècnics de la Directiva de reestructuració i resolució bancària (BRRD), així com la seva incorporació a la norma nacional. Un altre àmbit en el qual CaixaBank ha mantingut un seguiment regulatori actiu ha estat en la revisió dels **marcs de consum de capital per risc de crèdit, mercat i operacional**, desenvolupat pel Comitè de Basilea. Al seu torn, s'ha continuat amb el posicionament en relació amb els desenvolupaments de la Directiva de requeriments de capital (CRD IV) i el Reglament de requeriments de capital (CRR).

En relació amb la **protecció de l'inversor**, s'ha donat seguiment als desenvolupaments d'ESMA i la Comissió Europea de la Directiva sobre mercats d'instruments financers, coneguda com a MiFID 2 i el Reglament sobre mercats financers, pel qual es modifica el Reglament 648/2012 EMIR (MiFIR), així com els desenvolupaments de les autoritats de supervisió europees del Reglament 1286/2014, sobre els documents de dades fonamentals relatives a productes d'inversió detallista vinculats i els productes d'inversió basats en assegurances (PRIIPs), la Revisió de la Directiva de serveis de pagaments (PSD2) i les normes establertes en l'àmbit nacional relacionades amb la protecció dels clients.

En relació amb els processos d'implementació de noves normes, durant el 2015 el Departament d'Assessoria Jurídica Corporativa i el Departament d'Assessoria Jurídica de Negoci de CaixaBank han participat de manera activa amb les àrees afectades, i han fixat criteris d'interpretació, establint procediments i modificant contractes i normatives internes. Entre altres, hi destaquen els projectes corporatius per ajustar-se a:

- **Reforma del Codi de Consum de Catalunya, Llei 20/2014.** Assessorament i implementació de la nova regulació en matèria de préstecs i crèdits hipotecaris, refinançaments, informació prèvia sobre serveis bancaris, telèfon d'atenció al client i publicitat.
- **Reforma del Codi de Bones Pràctiques Bancàries, RDL 1/2015.** Adaptació de la documentació i, especialment, en la millora dels procediments, controls, documents divulgatius i la formació de criteris per a la seva aplicació.
- **RDL 11/2015, per regular les comissions per la retirada d'efectiu en els caixers automàtics.** Anàlisi d'impactes i àmbit d'aplicació, adaptació de les pantalles de navegació de caixers i justificants de les ordres de pagament.
- **Reglament (UE) 2015/751, sobre les taxes d'intercanvi aplicades a les operacions de pagament amb targetes.** Assessorament en la implementació del Reglament, especialment pel que fa a l'àmbit d'aplicació de les limitacions a les TI, la informació a comerços. Adaptació de contractes i comunicats

Així mateix, s'està treballant en projectes d'anàlisi d'impactes i implementació de: (i) Llei 5/2015, de Foment del Finançament Empresarial; (ii) Ordre ECC/2316/2015, relativa a les obligacions d'informació i classificació de productes financers; (iii) Normativa de Sancions i Contramesures Financeres Internacionals; i (iv) Normes del projecte de reforma del Sistema de Compensació, Liquidació i Registre de Valors.

D'altra banda, la rellevància concedida a la gestió del risc fiscal pel marc normatiu en l'entorn nacional i internacional, així com el creixent interès dels grups d'interès i la societat en general per la gestió tributària de les empreses, determinen que l'Àrea Fiscal de CaixaBank, en coordinació amb les àrees responsables corresponents, hagi impulsat durant el 2015 una sèrie d'accions per a la millora de la gestió del risc fiscal i de l'efectivitat de les mesures de control.

Així mateix, s'ha impulsat la formalització de la Política de Control i Gestió del Risc Fiscal i la seva aprovació per part dels òrgans de govern de CaixaBank com a element clau per determinar les responsabilitats en la gestió de decisions amb impacte fiscal, considerant les diferents categories de risc estretament vinculades amb el risc fiscal, com ara: risc tècnic, risc reputacional, risc regulatori, risc sobrevingut i risc de compliment, aquest últim com a subcategoria del risc operacional.

S'ha formalitzat l'adhesió el 2015 al Codi de Bones Pràctiques Tributàries des del convenciment, entre altres, que la gestió adequada dels riscos inherents al compliment de les obligacions tributàries per part de les empreses demana una millor cooperació recíproca amb l'Administració Tributària.

Adicionalment, al llarg de 2015 l'Àrea Fiscal ha continuat amb la revisió i actualització dels procediments normalitzats per al compliment de les obligacions tributàries, així com de les eines funcionals de control existents incorporant les propostes de millora tant des de l'àmbit de gestió de recursos com des de l'àmbit tecnològic en coordinació amb les diferents àrees de gestió del risc del Grup.

3.10. Situació de recursos propis

Tal com es declara en el marc d'apetit al risc, CaixaBank té com a objectiu mantenir un perfil de risc mitjà-baix i una confortable adequació de capital, per enfortir la seva posició com una de les entitats més sòlides en el mercat bancari europeu. Al mateix temps, en el pla consolidat, el Grup Criteriacaixa té com a objectiu complir en tot moment els requeriments regulatoris i del Supervisor.

L'adequació de capital per cobrir eventuais pèrdues inesperades és mesura des de dues perspectives i metodologies diferents: la del capital regulatori i la del capital econòmic.

En el sector bancari en general, i de manera creixent durant la crisi financera dels últims anys, s'utilitza principalment el capital regulatori, atès que és aquesta la mètrica requerida pels reguladors i la que els inversors i analistes poden comparar entre entitats financeres. No obstant això, Grup CaixaBank ha desenvolupat i utilitza el capital econòmic com a referència addicional, atès que permet una visió més ajustada de l'agregació i de la diversificació dels riscos.

Capital regulatori

La solvència de les entitats financeres està regulada, des de l'1 de gener de 2014, pel Reglament (UE) núm. 575/2013 (CRR) i la Directiva 2013/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, tots dos del 26 de juny de 2013, que incorporen el marc normatiu de Basilea III (Bis III) a la Unió Europea.

Adicionalment, i després de la transposició legal europea, el Comitè de Basilea i altres organismes competents han publicat normes i documents addicionals, amb noves especificacions en el càlcul de recursos propis. Això comporta un estat de permanent desenvolupament, per la qual cosa CaixaBank va adaptant contínuament els processos i els sistemes per assegurar que el càlcul del consum de capital i de les deduccions directes de recursos propis estiguin totalment alineats amb els nous requeriments establerts.

Tal com preveu la norma, CaixaBank està subjecta a requeriments mínims de recursos propis computables i de divulgació, tant en el pla individual i subconsolidat del Grup CaixaBank, com a nivell consolidat del Grup Criteriacaixa.

(Milers d'euros)	Requeriment capital	Pes sobre el total (%)
Risc de crèdit	8.113.155	58%
<i>Mètode estàndard</i>	3.150.860	23%
<i>Mètode IRB</i>	4.222.216	30%
<i>Titulitzacions, CVA i DTA</i>	740.079	5%
Risc de les participacions accionaries	4.541.806	33%
Risc de la cartera de negociació i risc de tipus de canvi	370.356	3%
Risc operacional	889.383	6%
Total	13.914.701	100%

Capital econòmic

Amb el propòsit de satisfer el compliment normatiu del Pilar II de Basilea II, Grup CaixaBank va desenvolupar el seu model de capital econòmic que mesura, amb criteri propi, el conjunt de riscos a què està sotmesa l'activitat tant del Grup CaixaBank com del Grup Criteriacaixa.

El model de capital econòmic és la base de l'estimació interna d'exigències de recursos propis que complementa la visió reguladora de la solvència. A diferència d'aquesta, el capital econòmic és sempre una estimació pròpia que s'ajusta en funció del mateix nivell de tolerància al risc, volum i tipus d'activitat.

En aquest sentit, és responsabilitat del Consell d'Administració i de la Direcció de CaixaBank assegurar que en qualsevol circumstància hi hagi un nivell suficient de fons propis que permeti fer front a qualsevol esdeveniment, amb un alt nivell de confiança.

Amb aquest propòsit, CaixaBank utilitza el mateix nivell de confiança que l'utilitzat en el càlcul de Pilar 1. En concret, és el 99,9% de la formulació de Basilea II, que permet mantenir el nivell de *rating* objectiu desitjat i adequar-se a les millors pràctiques del sector.

D'aquesta manera, el capital econòmic no és un substitutiu del capital regulatori, sinó que és un complement a la visió reguladora de solvència per aproximar-se més al perfil de riscos real que assumeix el Grup CaixaBank i incorporar riscos no considerats, o considerats parcialment, en les exigències regulatòries.

A més dels riscos ja establerts en el Pilar 1 (risc de crèdit, de mercat i operacional), s'hi inclouen el risc estructural de tipus d'interès, de liquiditat i altres riscos (el de negoci, el reputacional, de concentració i l'actuarial).

4. Gestió de la solvència

A 31 de desembre de 2015, el Grup Criteriacaixa assolí una ràtio de *Common Equity Tier 1* (CET1) de l'11,7% (-37,0 punts bàsics l'any). Els recursos propis computables totals se situen en el 13,8% dels actius ponderats per risc.

L'evolució anual del CET1 respon a la integració de Barclays Bank, SAU, així com a la capacitat de generació de capital, tant pels resultats del Grup com per la gestió prudent dels riscos.

Els actius ponderats per risc (APR) se situen a 31 de desembre de 2015 en 173.934 milions d'euros, fet que suposa un creixement de 13.048 milions d'euros respecte al tancament de l'exercici anterior (8,1%), bàsicament per la incorporació dels actius ponderats per risc de Barclays Bank, SAU, compensat en part pel despallanquejament de la cartera creditícia que s'ha anat produint en els últims mesos.

Criteriacaixa ha rebut la decisió del Banc Central Europeu (BCE) sobre els requisits mínims de capital regulatori, una vegada analitzats els resultats del procés de revisió i avaluació supervisora (SREP), que exigeixen que mantingui una ràtio CET1 regulatòria del 9,25%, que inclou el mínim comú exigint pel Pilar 1 del 4,5%, així com un 4,75% addicional que agrega els requeriments específics de Pilar 2 i el matalàs de conservació de capital.

Així mateix, Criteriacaixa ha rebut la decisió del Banc d'Espanya sobre el matalàs de capital exigible com a Altra Entitat d'Importància Sistèmica (AEIS) a partir de l'1 de gener de 2016 (0,25% d'implantació gradual en 4 anys fins al 2019).

Aquestes decisions, en el seu conjunt, exigeixen que Criteriacaixa mantingui el 2015 una ràtio CET1 del 9,25% (el 9,31% el 2016). Aquest requeriment, comparat amb els nivells actuals de la ràtio CET1, constata que els requeriments aplicables a Criteriacaixa no implicarien cap limitació de les que preveu la normativa de solvència sobre distribució de dividends, de retribució variable i d'interessos als titulars de valors de capital de nivell 1 addicional.

El *rating* a llarg termini del Grup Criteriacaixa se situa en BBB- amb perspectiva positiva, per Fitch.

En el quadre següent es detallen els recursos propis computables del Grup Criteriacaixa:

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Import	en %	Import	en %
Instruments CET1	27.005.239		25.566.782	
Fons Propis Comptables	17.217.467		16.468.857	
<i>Capital</i>	1.834.166		1.834.166	
<i>Resultat</i>	1.179.459		622.334	
<i>Reserves i altres</i>	14.203.842		14.012.357	
Interessos minoritaris i ajustos per valoració	11.811.948		11.497.169	
Ajust comptabilitat int. minoritaris i ajust. valoració	(1.847.819)		(2.310.370)	
Altres ajustos	(176.358)		(88.874)	
Deduccions CET1	(6.642.899)		(6.134.158)	
Actius immaterials	(6.121.002)		(5.946.444)	
Inversions financeres	(67.701)		(6.514)	
Actius fiscals diferits	(274.558)		0	
Resta de deduccions de CET1	(179.638)		(181.199)	
CET1	20.362.340	11,7%	19.432.624	12,1%
Instruments AT1	0		0	
Deduccions AT1	0		0	
TIER 1	20.362.340	11,7%	19.432.624	12,1%
Instruments T2	3.700.194		8.025.094	
Deduccions T2	(29.014)		(92.077)	
TIER 2	3.671.180	2,1%	7.933.017	4,9%
CAPITAL TOTAL	24.033.520	13,8%	27.365.641	17,0%
Promemòria: Actius Ponderats per Risc	173.933.758		160.885.561	
<i>Risc de crèdit</i>	101.414.438		97.443.614	
<i>Risc accionarial</i>	56.772.580		48.779.957	
<i>Risc operacional</i>	11.117.287		10.701.725	
<i>Risc de mercat</i>	4.629.453		3.960.265	

5. Distribució de resultats

L'aplicació del benefici de Criteria de l'exercici 2015, que el Consell d'Administració proposarà al seu Accionista Únic per a la seva aprovació, es presenta a continuació, juntament amb la de l'exercici 2014, que va ser aprovada per l'Accionista Únic el 23 d'abril de 2015.

(Milers d'euros)	2015	2014
Base de repartiment:		
Pèrdues i guanys	586.284	346.341
Distribució:		
A reserva legal		34.634
A reserva voluntària	266.284	161.707
A dividends	320.000	150.000
Total	586.284	346.341

El Consell d'Administració de la Societat, en la reunió del dia 30 de juliol de 2015, va acordar el repartiment d'un dividend a compte del resultat de l'exercici 2015 per un import de 100.000 milers d'euros, que es va pagar a "la Caixa" en data 15 de setembre de 2015.

El Consell d'Administració de la Societat, en la reunió del dia 10 de desembre de 2015, va acordar distribuir al seu Accionista Únic, la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa", un dividend a compte del resultat de l'exercici 2015 per un import de 220.000 milers d'euros, dels quals 85.000 milers d'euros es van pagar en data 15 de desembre de 2015 i 135.000 milers d'euros es van pagar en data 8 de gener de 2016.

A continuació, es presenta l'estat comptable provisional formulat preceptivament per posar de manifest l'existència de liquiditat suficient per al repartiment del dividend a compte:

(Milers d'euros)		
Data de l'acord de distribució del dividend a compte	30-07-2015	10-12-2015
Data del tancament comptable utilitzat	30-06-2015	31-10-2015
Beneficis des de l'1 de gener de 2015	235.935	528.938
Primer dividend a compte repartit		(100.000)
Import màxim a distribuir	235.935	428.938
Import del dividend a compte proposat	(100.000)	(220.000)
Romanent	135.935	208.938
Disponible en comptes corrents	1.510.881	453.693
Moviments de tresoreria previstos fins al pagament del dividend	(1.264.434)	(94.635)
Dividend a compte proposat	(100.000)	(220.000)
Liquiditat romanent a data de pagament del dividend	146.447	139.058

6. Combinacions de negocis, adquisició i venda de participacions en el capital d'entitats dependents

Les combinacions de negocis i els principals moviments de participacions en entitats dependents en els exercicis 2015 i 2014 han estat els següents:

Combinacions de negocis - 2015

Adquisició de Barclays Bank, SAU

El dia 31 d'agost de 2014, CaixaBank va anunciar la subscripció amb Barclays Bank PLC d'un contracte per a l'adquisició de Barclays Bank, SAU.

En data 2 de gener de 2015 es va formalitzar l'adquisició de la totalitat del capital de Barclays Bank, SAU, després de l'obtenció de les autoritzacions regulatòries necessàries. El preu provisional pagat en efectiu en aquesta data va pujar a 820 milions d'euros. En data 23 d'abril de 2015, es va fixar entre les parts el preu definitiu de la transacció, que ha pujat a 815,7 milions d'euros. Els Consells d'Administració de Barclays Bank, SAU i CaixaBank van aprovar el 30 de març de 2015 el Projecte Comú de Fusió de CaixaBank (societat absorbent) i Barclays Bank, SAU (societat absorbida). L'escriptura de fusió es va inscriure en el Registre Mercantil el 14 de maig de 2015, i posteriorment es va procedir a la integració tecnològica i operativa de Barclays Bank, SAU en CaixaBank.

CaixaBank va obtenir, el 2 de gener de 2015, el control de Barclays Bank, SAU. A partir d'aquest moment, es van iniciar els processos per dur a terme l'assignació del preu pagat, necessaris per al registre comptable de l'operació, i es va registrar una diferència negativa de fusió de 602 milions d'euros. Els costos extraordinaris per reestructuració com a conseqüència de la transacció han pujat a 323 milions d'euros (226 milions d'euros nets d'impostos), i inclouen 190 milions d'euros registrats en el capítol «Despeses de personal» (vegeu Nota 23), que responen a l'Acord Laboral de reestructuració; 67 milions d'euros registrats en el capítol «Altres despeses generals d'administració», que corresponen a les despeses en què s'ha incorregut associades a la transacció; 64 milions d'euros registrats en el capítol «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net)» del compte de pèrdues i guanys adjunt, en concepte de sanejaments d'actius que entren en desús, i 2 milions d'euros registrats en «Amortització».

Comptabilització de la combinació de negocis

Aquests estats financers inclouen el registre de la combinació de negocis. La data de presa de control efectiu es va situar el 2 de gener de 2015. A efectes comptables, s'ha pres com a data de conveniència per al registre el dia 1 de gener de 2015. L'efecte en el patrimoni net i resultats de considerar l'esmentada data de conveniència respecte de la data de presa de control efectiva és poc significatiu.

El valor raonable dels actius i passius del Grup Barclays Bank és el següent a 1 de gener de 2015:

Valor raonable d'actius i passius del Grup Barclays Bank a 1 de gener de 2015

(Milers d'euros)

	Valors comptables	Ajustos	Reclassificacions	Valors raonables
Actius:				
Caixa i dipòsits en bancs centrals	127.522			127.522
Cartera de negociació	3.615			3.615
Actius disponibles per a la venda (Nota 11)	11.435	(749)		10.686
<i>Valors representatius de deute</i>	7.740			7.740
<i>Instruments de capital</i>	3.695	(749)		2.946
Inversions creditícies (Nota 12)	17.750.709	(432.569)		17.318.140
<i>Dipòsits en entitats de crèdit</i>	1.003.064			1.003.064
<i>Crèdit a la clientela</i>	16.747.645	(432.569)		16.315.076
Derivats de cobertura	82.858			82.858
Actius no corrents en venda (Nota 15)	78.215	8.403	104.736	191.354
Contractes d'assegurances vinculats a pensions	30.090		(30.090)	0
Actiu material (Nota 18)	70.390	(2.922)		67.468
Actiu intangible (Nota 19)	34.754	54.698		89.452
Actius fiscals (Nota 25)	796.380	96.083		892.463
Resta d'actius	238.671	(656)	(104.736)	133.279
Total Actiu	19.224.639	(277.712)	(30.090)	18.916.837
Passius:				
Cartera de negociació	8.386			8.386
Passius financers a cost amortitzat (Nota 21)	16.890.176	(93.824)	29.416	16.825.768
<i>Dipòsits de bancs centrals i entitats de crèdit</i>	5.566.150			5.566.150
<i>Dipòsits de la clientela</i>	8.566.919			8.566.919
<i>Dèbits representats per valors negociables</i>	2.638.293	(93.824)		2.544.469
<i>Altres passius financers</i>	118.814		29.416	148.230
Derivats de cobertura	15.884			15.884
Provisions (Nota 23)	315.946	10.260	(30.090)	296.116
Passius fiscals (Nota 25)	170.713	69.272		239.985
Resta de passius	156.769	(14.000)	(29.416)	113.353
Total Passiu	17.557.874	(28.292)	(30.090)	17.499.492
Patrimoni net	1.666.765	(249.420)	0	1.417.345
Contraprestació lliurada				815.703
Diferència negativa de consolidació				(601.642)

En el procés d'assignació del preu pagat (PPA – *Purchase Price Allocation*), s'han valorat els següents actius, passius i passius contingents de l'entitat adquirida:

- El valor raonable de la cartera d'inversions creditícia s'ha obtingut principalment mitjançant l'aplicació dels percentatges estimats de pèrdua esperada sobre el crèdit a la clientela, determinats bàsicament en funció de les característiques del finançament concedit i les garanties del deute. D'acord amb el paràgraf B64 de la NIIF 3, a continuació es desglossen els valors contractuals bruts del crèdit a la clientela i els ajustos provisionals efectuats en el marc del procés d'assignació del preu pagat:

Valors contractuals i ajustos provisionals del crèdit a la clientela

(Milers d'euros)	Saldos comptables del Grup Barclays Bank a 31 de desembre de 2014				Ajustos efectuats en procés d'assignació preu pagat (1)	Valor raonable
	Import brut	Ajustos valoració	Provisions	Saldo net		
Inversions creditícies (Nota 12)	18.822.687	87.780	(1.159.758)	17.750.709	(432.569)	17.318.140
<i>Dipòsits en entitats de crèdit</i>	<i>1.003.152</i>		<i>(88)</i>	<i>1.003.064</i>		<i>1.003.064</i>
<i>Crèdit a la clientela</i>	<i>17.819.535</i>	<i>87.780</i>	<i>(1.159.670)</i>	<i>16.747.645</i>	<i>(432.569)</i>	<i>16.315.076</i>

(1) Dels quals, 405.254 milers d'euros corresponen a l'ajust per pèrdua esperada.

- El valor raonable de la cartera d'actius immobiliaris s'ha obtingut tenint en compte les taxacions efectuades i altres paràmetres, com la tipologia de l'actiu, ús, ubicació dels actius, etc.
- Per a l'estimació dels valors raonables de la cartera de participacions no cotitzades, s'han utilitzat diversos mètodes generalment acceptats, com el descompte de fluxos.
- Per a les emissions de deute col·locats en el mercat majorista, s'han estimat els seus valors raonables, tenint en compte l'autocartera mantinguda.
- Així mateix, s'han registrat passius i passius contingents per l'estimació de la sortida esperada de fluxos que es pot produir en un futur incert.
- Per a tots els ajustos efectuats, s'ha comptabilitzat el corresponent actiu o passiu fiscal diferit.

El Grup ha registrat un resultat positiu equivalent a la diferència negativa de consolidació per 602.183 milers d'euros en el capítol «Diferència negativa de consolidació» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (abans i després d'impostos). Aquest import inclou l'impacte de la combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU i el d'altres operacions de presa de control poc significatives.

Els ingressos ordinaris consolidats, considerant com a tal el marge brut aportat per la societat adquirida des de la data d'adquisició (1 de gener) pugen a 275 milions d'euros. Aquest import correspon a la millor estimació disponible, atès que la fusió i la integració tecnològica comptable es va produir el maig de 2015, data des de la qual no es disposa de compte de pèrdues i guanys individualitzat per a Barclays Bank.

Combinacions de negocis – 2014

En l'exercici 2014 no es van produir combinacions de negoci.

Operacions amb entitats dependents – 2015

En l'Annex 1 d'aquesta Memòria es presenten les dades més rellevants, el percentatge de participació, el capital social, les reserves i els resultats, així com el cost de la participació directa de les entitats dependents.

Les operacions amb entitats dependents no han tingut efectes en la informació financera consolidada. Les operacions més rellevants en l'exercici 2015 han estat:

Caixabank, SA

El 23 de juny de 2015 s'ha col·locat, mitjançant la modalitat de col·locació accelerada o *accelerated book building* entre inversors institucionals i/o qualificats, un paquet de 131.721.169 accions de CaixaBank titularitat de Critería, que representen aproximadament el 2,28% del seu capital social.

Aquestes accions provenen de la subscripció per part de Critería dels diferents augments de capital alliberats acordats per la Junta General d'Accionistes de CaixaBank en data 24 d'abril de 2014, executats i tancats els dies 23 de juny de 2014, 29 de setembre de 2014, 15 de desembre de 2014 i 23 de març de 2015, respectivament, de les quals Critería és titular i per les quals Critería pot veure restringit el seu dret de vot en virtut de la disposició addicional vuitena de la Llei 26/2013, de les caixes d'estalvis i fundacions bancàries.

L'import de l'operació ha pujat a un total de 566 milions d'euros, i el preu de venda és de 4,30 euros per acció.

En tractar-se d'una venda d'un percentatge de la participació sense pèrdua de control, s'ha registrat un impacte en patrimoni net de 565 milions d'euros, dels quals 551 milions d'euros han passat a incrementar els "Interessos minoritaris" i 14 milions d'euros han augmentat les "Reserves" (vegeu Nota 24).

Critería Venture Capital, SAU

Amb l'objectiu de reorganitzar les participacions directes de Critería en fons de capital de risc, l'1 de juliol de 2015 es va acordar l'ampliació de capital de Critería Venture Capital, SAU (anteriorment denominada Caixa Network I, SAU) per import de 1.000 milers d'euros i 2.819 milers d'euros de prima d'emissió, i el 9 d'octubre de 2015 es va acordar una segona ampliació de capital per import d'11.000 milers d'euros i 22.000 milers d'euros de prima d'emissió. Critería, soci únic de la Societat, va subscriure en ambdues ampliacions la totalitat de les accions emeses.

D'aquesta manera, durant l'exercici 2015 Critería ha transmès a favor de Critería Venture Capital les participacions a Caixa Invierte Biomed II, Caixa Capital TIC II i Caixa Invierte Industria per imports de 6.000 milers d'euros, 2.250 milers d'euros i 4.012 milers d'euros, respectivament.

CaixaBank Consumer Finance, EFC, SAU

El juny de 2015, CaixaBank ha subscrit íntegrament una ampliació de capital a CaixaBank Consumer Finance (societat denominada FinConsum fins a l'agost 2015) per un import de 9.090 milers d'euros mitjançant l'emissió i posada en circulació de 10.000 noves accions iguals, acumulables i indivisibles, de 909 euros de valor cadascuna. Les noves accions s'han emès amb una prima d'emissió de 26.498 milers d'euros. El desemborsament de les noves accions s'ha fet mitjançant l'aportació no dinerària de 1.750 accions (100% del seu capital social) de CaixaRenting, que es valoren en 35.588 milers d'euros.

Arquitrabe Activos, SL

A l'abril de 2015, CaixaBank, en la seva condició de soci únic d'Arquitrabe Activos, SL, va decidir aprovar la fusió per absorció per aquesta de les societats següents: Vip Desarrollos, SLU; Myqueli Inmuebles, SLU; Valenciana de Inversiones Participadas, SLU; Corporación Urbanística y de Bienes Inmuebles de Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Navarra, SLU; Cajasol Inversiones Inmobiliarias, SAU; Vip Administración de Inmuebles, SLU; Vip Negocios, SLU; Inverjico 2005, SLU y Bavacun SL. Arquitrabe ha adquirit en bloc, a títol universal, el patrimoni, els drets i les obligacions de les societats absorbides.

CaixaCapital Fondos SCR de Régimen Simplificado, SAU

El maig de 2015, CaixaBank ha procedit a la venda de Caixa Emprendedor XXI, SA a CaixaCapital Fondos per un import de 25 milions d'euros.

BuildingCenter, SAU

El juliol de 2015, es va produir una aportació dinerària de l'Accionista Únic no reintegrable per un import de 1.600 milions d'euros i una aportació no dinerària de l'Accionista Únic reintegrable per un import de 288,5 milions d'euros. La participació de CaixaBank a BuildingCenter és del 100%.

A més, es va produir la fusió de les filials immobiliàries procedents de Barclays Bank SAU: Ruval, SAU, Inmuebles y Servicios Barclays SA i ISB Canarias, SA. BuildingCenter ha adquirit en bloc, a títol universal, el patrimoni, els drets i les obligacions de les societats absorbides, que quedaran dissoltes sense liquidació.

7. Informació per segments de negoci

La informació per segments de negoci té com a objectiu fer un control, seguiment i gestió interna de l'activitat i resultats del Grup Criteriacaixa, i es construeix en funció de les diferents línies de negoci establertes segons l'estructura i l'organització del Grup. El Consell d'Administració és el màxim òrgan en la presa de decisions operatives de cada negoci.

Per definir els segments de negoci es tenen en compte els riscos inherents i les particularitats de gestió de cadascun d'ells. Així mateix, per a la segregació per negocis de l'activitat i els resultats es prenen com a base les unitats de negoci bàsiques, sobre les quals es disposa de xifres comptables i de gestió. S'apliquen els mateixos principis generals que els emprats en la informació de gestió del Grup, i els criteris de mesurament, valoració i principis comptables aplicats són bàsicament iguals que els emprats en l'elaboració dels comptes anuals, sense que hi hagi assignacions asimètriques.

D'aquesta manera, els segments de negoci del Grup Criteriacaixa són:

Negoci bancari: inclou la totalitat del negoci bancari (banca detallista, banca corporativa, tresoreria i mercats) i d'assegurances que el Grup duu a terme a través de la seva filial CaixaBank desenvolupat, fonamentalment, en el territori espanyol a través de la xarxa d'oficines de CaixaBank i de la resta de canals complementaris. Recull tant l'activitat com els resultats generats pels clients del Grup, siguin particulars, empreses o institucions. També incorpora la gestió de la liquiditat i ALCO i els ingressos pel finançament a la resta de negocis del Grup.

Aquest segment també inclou els resultats de les companyies asseguradores del Grup, fonamentalment VidaCaixa, els productes detallistes de la qual es distribueixen a la mateixa base de clients i a través de la xarxa d'oficines de CaixaBank. Així mateix, inclou les participacions significatives en l'àmbit de la diversificació internacional o de serveis del Grup CaixaBank. Recull els resultats de les inversions de la cartera de participades bancàries internacionals (Grupo Financiero Inbursa, The Bank of East Asia, Erste Group Bank i Banco BPI), en Repsol, SA, en Telefónica, SA, així com altres participacions significatives en l'àmbit de la diversificació sectorial incorporades després de les últimes adquisicions del Grup CaixaBank.

Així mateix, el segment Negoci bancari, inclou l'activitat immobiliària *non-core* del Grup CaixaBank. Aquesta inclou: i) el crèdit promotor *non-core*; ii) els actius immobiliaris adjudicats (disponibles per a la venda i en lloguer) propietat, la majoria, de la filial immobiliària BuildingCenter; i iii) altres actius i participacions de naturalesa immobiliària.

L'Actiu total del «Negoci bancari, d'assegurances i participacions» és de 344.255 milions d'euros a 31 de desembre de 2015, dels quals 333.097 milions d'euros pertanyen al «Negoci bancari i d'Assegurances» i 11.158 milions d'euros al segment de «Participacions».

Els Actius no corrents en venda ascendeixen a 7.961 milions d'euros i les participacions bancàries internacionals i de serveis en companyies valorades pel mètode de la participació, que aporten uns ingressos de 375 milions d'euros, ascendeixen a 8.440 milions d'euros.

El saldo brut dels crèdits amb criteris de gestió assoleix els 206.437 milions d'euros i els recursos de clients assoleixen els 296.599 milions d'euros.

Cartera industrial i d'altres: recull l'activitat i resultats recurrents de les inversions, gestionades per Criteria de la cartera de participacions industrials i de serveis, i aquestes, bàsicament, són les mantingudes en Gas Natural Fenosa, Abertis, Cellnex Telecom, Saba Infraestructuras, Suez Environnement, Aigües de Barcelona Empresa Metropolitana del Cicle Integral de l'Aigua, Aguas de Valencia, Mediterránea Beach & Golf Community i societats de capital de risc.

L'actiu total d'aquest segment és de 9.004 milions d'euros a 31 de desembre de 2015, dels quals 7.084 milions d'euros corresponen a les participacions en les companyies valorades pel mètode de la participació, que aporten uns ingressos de 951 milions d'euros. Els actius financers disponibles per a la venda pugen a 797 milions d'euros.

Gestió d'actius immobiliaris: correspon a l'activitat immobiliària desenvolupada directament per Criteria i a través de les societats Servihabitat Alquiler i Servihabitat Alquiler II (ambdues dedicades a l'arrendament d'immobles). Així mateix, després de la integració del grup Foment Immobiliari Assequible en el Grup Criteria el desembre de 2014, aquest segment també inclou l'activitat que aquest fa a través del programa Habitatge Assequible, consistent en la promoció, gestió, administració i explotació en règim d'arrendament d'habitatges.

L'Actiu total del segment Gestió d'actius immobiliaris ascendeix a 2.954 milions d'euros.

Activitats corporatives: inclou la resta d'actius i passius i els seus resultats associats, no assignats a la resta de negocis del Grup, entre altres, el deute financer net i els resultats que són producte de decisions globals del Grup i que per la seva naturalesa no són imputables a la resta de negocis.

L'Actiu total d'aquest segment ascendeix a 1.617 milions d'euros.

L'epígraf «Guany i pèrdues en baixa d'actius i altres» inclou principalment els resultats obtinguts en la venda de participacions.

A continuació es presenten els resultats del Grup dels exercicis 2015 i 2014 per segments de negoci:

Comptes de pèrdues i guanys consolidats del Grup Criteria – Segregació per negoci – 2015

(Milions d'euros)

	Negoci bancari	Cartera industrial i altres	Gestió actius immobiliaris	Activitats corporatives	Ajustos i eliminacions entre segments	TOTAL GRUP CRITERIA
Interessos i rendiments assimilats	8.373	2		6	(56)	8.325
Interessos i càrregues assimilades	(4.020)	(45)		(277)	58	(4.284)
Marge d'interessos	4.353	(43)	0	(271)	2	4.041
Dividends i resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	578	975				1.553
Comissions netes	2.013			(1)		2.012
ROF i altres productes i càrregues d'explotació	782	152		221	(16)	1.139
Marge brut	7.726	1.084	0	(51)	(14)	8.745
Despeses d'administració	(4.240)	(61)	(3)	(39)	14	(4.329)
Amortitzacions	(366)	(68)	(23)	(1)		(458)
Marge d'explotació	3.120	955	(26)	(91)	0	3.958
Pèrdues deteriorament actius financers i altres	(2.516)	(2)				(2.518)
Resultat de l'activitat d'explotació	604	953	(26)	(91)	0	1.440
Guanys/(Pèrdues) en baixa d'actius i altres	34	20	(252)	193		(5)
Resultat abans d'impostos	638	973	(278)	102	0	1.435
Impost sobre beneficis	181	10	(1)	12		202
Resultat procedent d'activitats continuades	819	983	(279)	114	0	1.637
Resultat d'operacions interrompudes (net)	(2)					(2)
Resultat després d'impostos	817	983	(279)	114	0	1.635
Resultat atribuït a la minoria	(333)	(79)		(44)		(456)
Resultat atribuït al Grup	484	904	(279)	70	0	1.179
Actiu total	344.255	9.004	2.954	1.617	(1.900)	355.930

Comptes de pèrdues i guanys consolidats del Grup Criteria – Segregació per negoci – 2014

(Milions d'euros)

	Negoci bancari	Cartera industrial i altres	Gestió actius immobiliaris	Activitats corporatives	Ajustos i eliminacions entre segments	TOTAL GRUP CRITERIA
Interessos i rendiments assimilats	8.791	3		4	(66)	8.732
Interessos i càrregues assimilades	(4.636)	(38)		(289)	66	(4.897)
Marge d'interessos	4.155	(35)	0	(285)	0	3.835
Dividends i resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	491	674				1.165
Comissions netes	1.825					1.825
ROF i altres productes i càrregues d'explotació	469	127	(19)	163	(11)	729
Marge brut	6.940	766	(19)	(122)	(11)	7.554
Despeses d'administració	(3.424)	(61)		(36)	11	(3.510)
Amortitzacions	(349)	(57)	(16)	(1)		(423)
Marge d'explotació	3.167	648	(35)	(159)	0	3.621
Pèrdues deteriorament actius financers i altres	(2.579)	(1)	(4)	5		(2.579)
Resultat de l'activitat d'explotació	588	647	(39)	(154)	0	1.042
Guanys/(Pèrdues) en baixa d'actius i altres	(386)	33	(122)			(475)
Resultat abans d'impostos	202	680	(161)	(154)	0	567
Impost sobre beneficis	418	(6)		25	(252)	185
Resultat després d'impostos	620	674	(161)	(129)	(252)	752
Resultat atribuït a la minoria	244	26		(37)	(103)	130
Resultat atribuït	376	648	(161)	(92)	(149)	622
Actiu total	338.623	9.807	2.616	1.656	(3.149)	349.553

A continuació es presenta informació sobre els ingressos del Grup Criteria per segments de negoci i àrea geogràfica dels exercicis 2015 i 2014:

Distribució dels interessos i rendiments assimilats per àrea geogràfica

(Milers d'euros)

	Criteria		Grup Criteria	
	2015	2014	2015	2014
Mercat interior	6.486	7.310	8.316.985	8.723.239
Exportació	3.666	0	8.596	8.743
<i>Unió Europea</i>	2.248		3.551	5.202
<i>Països OCDE</i>				
<i>Resta de països</i>	1.418		5.045	3.541
Total	10.152	7.310	8.325.581	8.731.982

Distribució dels ingressos ordinaris (*)

(Milers d'euros)

	Ingressos ordinaris procedents de clients		Ingressos ordinaris entre segments		Total ingressos ordinaris	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Negoci bancari	13.000.407	12.820.699	66.710	66.079	13.067.117	12.886.778
<i>Espanya</i>	12.599.746	12.820.887	66.710	66.079	12.666.456	12.886.966
<i>Resta de països</i>	400.661	(188)			400.661	(188)
Cartera industrial i altres	1.198.159	865.620	15	93	1.198.174	865.713
<i>Espanya</i>	1.132.627	802.312	15	93	1.132.642	802.405
<i>Resta de països</i>	65.532	63.308			65.532	63.308
Gestió d'actius immobiliaris	48.699	33.729	6.950	0	55.649	33.729
<i>Espanya</i>	48.699	33.729	6.950		55.649	33.729
<i>Resta de països</i>					0	0
Activitats corporatives	225.316	161.018	2.700	2.931	228.016	163.949
<i>Espanya</i>	225.316	161.018	2.700	2.931	228.016	163.949
<i>Resta de països</i>					0	0
Ajustos i eliminacions d'ingressos ordinaris entre segments			(76.375)	(69.103)	(76.375)	(69.103)
Total	14.472.581	13.881.066	0	0	14.472.581	13.881.066

(*) Corresponen als següents epígrafs del compte de pèrdues i guanys públic del Grup Criteriacaixa, determinats partint de la Circular 6/2008, del Banc d'Espanya.

1. Interessos i rendiments assimilats
4. Rendiment d'instruments de capital
5. Resultats de les entitats valorades pel mètode de la participació
6. Comissions percebudes
8. Resultats d'operacions financeres (net)
10. Altres productes d'explotació

8. Retribucions del «personal clau de la direcció»

Retribució al Consell d'Administració

Les retribucions percebudes pels membres del Consell d'Administració de Critería en concepte de dietes d'assistència a les reunions dels òrgans d'administració i altres remuneracions dels exercicis 2015 i 2014, són les que es detallen a continuació:

Retribucions al Consell d'Administració

(Milers d'euros)

	2015		2014	
	Individual	Grup	Individual	Grup
Total Remuneració fixa	2.645	1.788	2.153	1.686

Les remuneracions percebudes durant els exercicis 2015 i 2014 pels consellers de Critería per la seva funció de representació de l'Entitat en els Consells d'Administració de societats cotitzades i d'altres societats en les quals aquella tingui una presència o representació significativa i que siguin societats del perímetre del Grup, excloses les societats del Grup, per les quals les dietes pagades s'han informat en el quadre anterior, s'eleven a 2.161 i 1.705 milers d'euros, respectivament, i consten registrades en els comptes de pèrdues i guanys de les societats esmentades.

La despesa en concepte de prima de responsabilitat civil derivada dels càrrecs de consellers i directius ha ascendit a 174 i 142 milers d'euros en els exercicis 2015 i 2014, respectivament.

No s'han fet aportacions a plans de pensions de consellers per part de Critería en els exercicis 2015 i 2014.

Critería Caixa, SAU no té concretes obligacions respecte als membres del Consell d'Administració, antics i actuals, en matèria de pensions per la seva condició de consellers, ni d'altres que no s'hagin descrit en els paràgrafs anteriors.

No hi ha acords sobre indemnitzacions per cessament unilateral per part de la Societat amb els membres dels Òrgans de Govern de Critería.

Els Administradors de la Societat no han dut a terme durant els exercicis 2015 i 2014, operacions alienes al tràfic ordinari o que no s'hagin efectuat en condicions normals de mercat amb Critería Caixa, SAU o les societats del Grup.

Remuneracions a l'Alta Direcció

L'Alta Direcció de Critería està integrada, a 31 de desembre de 2015, per 8 persones (9 persones a 31 de desembre de 2014).

Les remuneracions a l'Alta Direcció dels exercicis 2015 i 2014 es detallen a continuació:

(Milers d'euros)	2015	2014
Retribucions salarials (*)	3.791	4.262
Prestacions postocupació	240	162
Altres prestacions a llarg termini	7	16
Altres	46	37
Total	4.084	4.477

(*) Aquest import inclou la retribució fixa, en espècie, i variable total meritada per l'Alta Direcció.

Les remuneracions percebudes durant els exercicis 2015 i 2014 per l'Alta Direcció de Criteriacaixa, per la seva activitat de representació de l'Entitat dominant en els Consells d'Administració de societats cotitzades i d'altres societats en les quals aquella tingui una presència o representació significativa i que siguin societats del perímetre de "la Caixa", pugen a 301 i 307 milers d'euros, respectivament, i consten registrades en els comptes de pèrdues i guanys de les societats esmentades.

Hi ha pactes amb membres de l'Alta Direcció sobre indemnitzacions en cas de cessament o rescissió anticipada dels contractes.

Informació addicional referent al Consell d'Administració

Conflictes d'interès

L'article 229 de la Llei de Societats de Capital estableix, entre altres deures dels administradors, el deure de comunicar al Consell d'Administració de la Societat qualsevol situació de conflicte, directe o indirecte, que cadascun dels Consellers o les persones que hi estiguin vinculades puguin tenir amb l'interès de la Societat.

A aquests efectes, cadascun dels membres del Consell d'Administració de la Societat han comunicat la seva abstenció en la deliberació i votació de l'acord adoptat al Consell d'Administració de Criteriacaixa, SAU, de data 10 de desembre de 2015, relatiu a l'informe d'idoneïtat respecte al càrrec que té cadascú al si del Consell.

Prohibició de competència

De conformitat amb el que disposa l'article 229.1r de la Llei de Societats de Capital actualment vigent, els membres del Consell d'Administració s'han d'abstenir de desenvolupar activitats per compte propi o per compte d'altri que comportin una competència efectiva, sigui actual o potencial, amb la Societat o que, de qualsevol altra manera, el situïn en un conflicte permanent amb els interessos de la Societat. De conformitat amb l'article 230 de la Llei de Societats de Capital, la Societat pot dispensar aquesta prohibició en el cas que no s'espera un perjudici per a la Societat o que, si se n'espera algun, sigui compensat pels beneficis que preveu obtenir-se de la dispensa. La dispensa s'ha de concedir mitjançant un acord exprés i separat de la Junta General. En relació amb això, es fa constar que cap Conseller ha comunicat a la Societat cap situació que requereixi valorar i, si s'escau, aprovar la dispensa oportuna.

9. Caixa i dipòsits en bancs centrals

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació adjunts és el següent:

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Caixa	1.798.732	1.722.995
Dipòsits en bancs centrals	3.975.426	2.435.467
Total	5.774.158	4.158.462

El saldo en dipòsits en bancs centrals inclou els saldos mantinguts pel compliment del coeficient de reserves mínimes obligatòries en el banc central en funció dels passius computables. Les reserves exigides es remuneren al tipus d'interès de les operacions principals de finançament de l'Eurosistema.

10. Cartera de negociació (actiu i passiu)

La composició del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació adjunts és la següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Valors representatius de deute	3.255.486		2.049.774	
Instruments de capital	470.387		32.616	
Derivats de negociació	9.806.191	9.502.512	10.174.370	10.105.414
Posicions curtes de valors (Nota 2.5)		2.701.683		1.869.466
Total	13.532.064	12.204.195	12.256.760	11.974.880

Valors representatius de deute

El detall del saldo d'aquest epígraf per contraparts és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015 (**)	31-12-2014 (**)
Deute Públic espanyol (*)	2.653.961	1.483.109
<i>Lletres del tresor</i>	1.554.818	32.552
<i>Obligacions i bons de l'Estat</i>	439.492	910.082
<i>Resta d'emissions</i>	659.651	540.475
Deute Públic estranger (*)	397.848	337.552
Emesos per entitats de crèdit	113.931	178.078
Altres emissors espanyols	27.668	1.885
Altres emissors estrangers	62.078	49.150
Total	3.255.486	2.049.774

(*) Vegeu Nota 3, apartat «Informació relativa a l'exposició al risc sobirà».

(**) Vegeu classificació per *ratings* en la Nota 3.1.4, apartat «Risc associat als valors representatius de deute».

Instruments de capital

El desglossament dels saldos d'aquest capítol és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Accions de societats espanyoles	468.749	32.174
Accions de societats estrangeres	1.638	442
Total	470.387	32.616

Derivats de negociació

A continuació es presenta un desglossament, per tipus de productes, del valor raonable dels derivats de negociació contractats pel Grup a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Valor raonable per producte

(Milers d'euros)

	31-12-2015		31-12-2014	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Compravenda de divises no vençudes	891.899	818.893	969.420	892.954
Compres de divises contra euros	610.909	97.506	672.970	13.751
Compres de divises contra divises	173.973	185.942	281.766	238.208
Vendes de divises contra euros	107.017	535.445	14.684	640.995
Compravenda d'actius financers	33.176	905	7.552	13.189
Compres	31.992	111	7.347	
Vendes	1.184	794	205	13.189
Futurs financers sobre accions i tipus d'interès	0	0	0	0
Opcions sobre accions	111.598	141.764	167.633	189.914
Comprades	111.598		167.633	
Emeses		141.764		189.914
Opcions sobre tipus d'interès	342.339	349.648	429.579	423.363
Comprades	342.339		429.579	
Emeses		349.648		423.363
Opcions sobre divises	21.407	36.679	6.877	23.662
Comprades	21.407		6.877	
Emeses		36.679		23.662
Altres operacions sobre accions i tipus d'interès	6.800.079	6.642.947	6.977.425	6.975.060
Permutes financeres sobre accions	318.747	290.505	73.285	117.314
Acords sobre tipus d'interès futurs (FRA)	3.830	1.246	2.568	2.967
Permutes financeres sobre tipus d'interès	6.477.502	6.351.196	6.901.572	6.854.779
Derivats de crèdit	0	0	163	0
Comprats			163	
Venuts				
Derivats sobre mercaderies i altres riscos	1.605.693	1.511.676	1.615.721	1.587.272
Permutes financeres	1.595.505	1.501.115	1.603.442	1.577.877
Comprats	10.188		12.199	
Venuts		10.561	80	9.395
Total	9.806.191	9.502.512	10.174.370	10.105.414

A continuació es presenta un detall, per contrapart, del valor raonable dels derivats financers de negociació:

Valor raonable per contrapart

(Milers d'euros)

	31-12-2015		31-12-2014	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Mercats organitzats	9.195	83.985	4.560	22.903
Mercats no organitzats	9.796.996	9.418.527	10.169.810	10.082.511
Entitats de crèdit	5.313.355	7.617.766	5.419.436	8.166.597
Altres entitats financeres	55	341	716	2.969
Resta de sectors	4.483.586	1.800.420	4.749.658	1.912.945
Total	9.806.191	9.502.512	10.174.370	10.105.414

Posicions curtes de valors

A continuació es presenta un detall, per tipus de productes, de les posicions curtes de valors.

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Per préstecs de valors	0	0
Per descoberts en cessions (*)	2.701.683	1.869.466
Valors representatius de deute	2.701.683	1.869.466
Total	2.701.683	1.869.466

(*) Vegeu Nota 3, apartat «Informació relativa a l'exposició al risc sobirà».

Les posicions curtes per descoberts en cessions «Valors representatius de deute» són operacions a curt termini contractades amb l'objectiu de compensar les posicions no registrades en balanç que s'han venut o cedit temporalment.

11. Actius financers disponibles per a la venda

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació adjunts, tenint en compte la naturalesa de les operacions, és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Valors representatius de deute (*)	59.239.951	67.095.389
Deute Públic espanyol (**)	48.008.151	57.163.712
<i>Lletres del tresor</i>	11.520	798.672
<i>Obligacions i bons de l'Estat</i>	46.162.857	52.881.744
<i>Resta d'emissions</i>	1.833.774	3.483.296
Deute Públic estranger (**)	4.735.417	2.023.639
Emesos per entitats de crèdit	4.682.164	5.366.259
Altres emissors espanyols	232.817	1.050.361
Altres emissors estrangers	1.581.402	1.491.418
Instruments de capital	4.191.841	4.431.785
Accions de societats cotitzades	3.267.522	3.354.556
Accions de societats no cotitzades	778.845	952.843
Participacions en el patrimoni de fons d'inversió i altres cotitzades	145.474	124.386
Total	63.431.792	71.527.174

(*) Vegeu classificació per *ratings* en la Nota 3.1.4, apartat «Risc associat als valors representatius de deute».

(**) Vegeu Nota 3, apartat «Informació relativa a l'exposició al risc sobirà».

En l'exercici 2015, el Grup Criteriacaixa ha venut en mercat renda fixa classificada en aquest epígraf de balanç, aprofitant oportunitats de mercat i materialitzant plusvàlues latents per un import brut de 617 milions d'euros, que estan registrats en «Resultat d'operacions financeres» del compte de pèrdues i guanys adjunt (vegeu Nota 32).

A continuació es facilita l'inventari amb detall del percentatge de participació i del valor de mercat de les principals societats cotitzades, classificades com a instruments de capital disponibles per a la venda en considerar-se que el Grup no hi exerceix una influència significativa.

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
Societats	% part.	Valor mercat	% part.	Valor mercat
Telefónica, SA	5,01%	2.553.453	5,25%	2.912.160
Suez Environnement Company	5,65%	529.354	5,67%	442.396
Cellnex Telecom, SA	4,62%	184.715		
Valor de mercat		3.267.522		3.354.556

A continuació es presenten els principals moviments de l'epígraf «Valors representatius de deute» dels balanços de situació:

Moviments actius financers disponibles per a la venda - Valors representatius de deute

(Milers d'euros)

	2015	2014
Saldo a l'inici de l'exercici	67.095.389	1.017
Més:		
Alta per combinacions de negocis (Nota 6)	7.740	
Compres	26.513.606	64.528.096
Reclassificacions i traspassos		51.976.071
Plusvàlues/(minusvàlues) contra ajustos de patrimoni net (Nota 24.2)	(8.276)	530.406
Imports transferits al compte de pèrdues i guanys (Nota 32)	616.833	345.323
Menys:		
Vendes i amortitzacions	34.658.862	50.065.171
Interessos implícits meritats	326.466	172.729
Pèrdues per deteriorament d'actius (Nota 36)	13	47.624
Saldo al tancament de l'exercici	59.239.951	67.095.389

A continuació es presenten els principals moviments del capítol «Instruments de capital» dels exercicis 2015 i 2014:

(Milers d'euros)

	Alta per combinacions de negoci (Nota 6)	Compres i ampliacions de capital	Vendes	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	Ajustos a valor de mercat	Altres	Pèrdues per deteriorament (Nota 36)	Total
Total saldo a 31-12-2014								4.431.785
Telefónica, SA		569.130	(470.411)	(98.618)	(358.808)			(358.707)
Cellnex Telecom, SA		150.000			34.714			184.714
Suez Environnement Company		310			86.649			86.959
Altres	2.946	46.347	(54.638)	(46.302)	188.927	(22.243)	(267.947)	(152.910)
Moviments any 2015	2.946	765.787	(525.049)	(144.920)	(48.518)	(22.243)	(267.947)	(239.944)
Saldo a 31-12-2015								4.191.841

(Milers d'euros)

	Compres i ampliacions de capital	Vendes	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	Ajustos a valor de mercat	Altres	Pèrdues per deterioramen t (Nota 36)	Total
Total saldo a 01-01-2014 (*)							4.347.290
Telefónica, SA	73.570	(66.333)	(23.617)	28.602	5.119		17.341
Suez Environnement Company	434.855			7.541			442.396
Bolsas y Mercados Españoles, SHMSF, SA		(77.038)	(46.774)	7.940			(115.872)
Inversiones Financieras Agval, SA		(68.760)	(26.240)	26.240			(68.760)
Aigües de Barcelona Empresa Metropolitana del Cicle Integral de l'Aigua, SA	50.550						50.550
Aguas de Valencia, SA	37.683						37.683
Inmobiliaria Colonial, SA		(10.237)	(4.760)	1.308			(13.689)
Altres	17.542	(246.488)	(25.976)	12.563	69.148	(91.943)	(265.154)
Moviments any 2014	614.200	(468.856)	(127.367)	84.194	74.267	(91.943)	84.495
Saldo a 31-12-2014							4.431.785

(*) Per a l'exercici 2014, el saldo a l'inici de l'exercici correspon al saldo a 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació)

S'han efectuat les anàlisis de deteriorament per als instruments de capital classificats com a «Actius financers disponibles per a la venda» (vegeu Nota 2.9), i s'ha constatat la necessitat de transferir a resultats en l'exercici 2015 un import de 267.947 milers d'euros, que s'ha registrat en l'epígraf «Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)» (vegeu Nota 36).

Les variacions més significatives en l'exercici 2015 dels instruments de capital disponibles per a la venda han estat les següents:

Telefónica, SA

A 31 de desembre de 2015 la participació de CaixaBank en el capital de Telefónica, SA és del 5,01% (5,25% a 31 de desembre de 2014) i el seu valor de mercat puja a 2.553 milions d'euros (2.912 milions d'euros a 31 de desembre de 2014).

Visa Europe Limited

El novembre de 2015 la societat Visa Inc. va llançar una oferta sobre Visa Europe Limited, de la qual CaixaBank és membre, i és pendent d'obtenir les aprovacions regulatòries necessàries a 31 de desembre de 2015. La transacció ha valorat Visa Europe Limited en 16.500 milions d'euros (excloent-ne la contraprestació contingent i altres possibles ajustos que es puguin determinar). El Grup ha valorat el seu interès en Visa Europe Limited, el qual es manté classificat en la cartera disponible per a la venda, prenent en consideració el percentatge de participació que li correspon de la transacció sobre l'anterior valor raonable, registrant el corresponent increment de valor en l'epígraf «Ajustos de valoració – Actius disponibles per a la venda».

Cellnex Telecom

En data 5 de maig de 2015 va concloure el període de prospecció de la demanda de l'oferta de venda d'accions de Cellnex Telecom, adreçada a inversors qualificats i institucionals, en què Abertis Infraestructuras, com a accionista oferent, i les entitats coordinadores globals van acordar fixar el preu definitiu de l'oferta en 14 euros per acció. Per part seva, Critería va acudir a l'oferta pública de venda, i va adquirir una participació del 4,62% de Cellnex Telecom per 150 milions d'euros. Cellnex Telecom va començar a cotitzar en data 7 de maig de 2015.

La informació financera rellevant de les participacions més significatives classificades com a actius financers disponibles per a la venda és la següent:

(Milions d'euros)

Denominació social	Domicili	% participació	% Drets de vot	Patrimoni net	Últim resultat publicat
Telefónica, SA (1)	Gran Vía, 28 28013 Madrid	5,01%	5,01%	29.714	4.577
Sociedad de gestión de Activos Procedentes de la Reestructuración Bancaria, SA (Sareb) (2)	Paseo de la Castellana, 89 28046 Madrid	12,69%	12,69%	(1.683)	(585)
Cellnex Telecom, SA (1)	Avinguda del Parc Logístic, 12- 20 - 08040 Barcelona	4,62%	4,62%	517	19
Caser, Compañía de Seguros y Reaseguros, SA (2)	Avenida de Burgos, 109 28050 Madrid	11,51%	11,51%	1.068	63
Grupo Isolux Corsan, SA (2)	Caballero Andante, 8 28021 Madrid	27,86%	27,86%	372	(39)
Suez Environnement Company (1)	Tour CB21 – 16, Place de l'Iris - 92040 Paris – La Défense – France	5,65%	5,65%	7.083	141
Aigües de Barcelona Empresa Metropolitana del Cicle Integral de l'Aigua, SA (2)	Carrer General Batet, 1-7, Barcelona	15,00%	15,00%	358	21

(1) Entitats cotitzades. La informació relativa al patrimoni net i últim resultat publicat és a 30-09-2015, llevat de Suez Environnement Company que és a 30-06-2015.

(2) Entitats no cotitzades. La informació relativa al patrimoni net i últim resultat publicat és a 31-12-2014.

12. Inversions creditícies

La composició del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació adjunts, tenint en compte la naturalesa de l'instrument financer en què tenen origen, és la següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Dipòsits en entitats de crèdit	7.901.347	4.602.348
Crèdit a la clientela	200.948.633	187.381.880
Valors representatius de deute (*)	927.655	1.577.396
Total	209.777.635	193.561.624

(*) Vegeu classificació per *ratings* en la Nota 3.1.4, apartat «Risc associat als valors representatius de deute».

A continuació es facilita un detall dels principals ajustos de valoració inclosos en cadascun dels diferents tipus d'actius del capítol «Inversions creditícies»:

31-12-2015

(Milers d'euros)	Ajustos per valoració					Saldo en balanç
	Saldo brut	Fons de deteriorament	Interessos meritats	Comissions	Altres	
Dipòsits en entitats de crèdit	7.901.207	(5)	216	(71)		7.901.347
Crèdit a la clientela	209.974.391	(9.188.503)	469.277	(306.532)	0	200.948.633
Valors representatius de deute	926.928		727			927.655
Total	218.802.526	(9.188.508)	470.220	(306.603)	0	209.777.635

31-12-2014

(Milers d'euros)	Ajustos per valoració					Saldo en balanç
	Saldo brut	Fons de deteriorament	Interessos meritats	Comissions	Altres	
Dipòsits en entitats de crèdit	4.602.453	(4)	(52)	(49)		4.602.348
Crèdit a la clientela	197.840.593	(10.610.231)	479.498	(327.980)	0	187.381.880
Valors representatius de deute	1.575.326		2.070			1.577.396
Total	204.018.372	(10.610.235)	481.516	(328.029)	0	193.561.624

12.1. Dipòsits en entitats de crèdit

El detall d'aquest capítol, segons la seva naturalesa i situació de crèdit, sense tenir en compte els ajustos de valoració, és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
A la vista	4.536.498	3.800.531
Comptes mutus	33.157	31.826
Altres comptes	4.503.341	3.768.705
A termini	3.364.709	801.922
Comptes a termini	468.409	260.295
Adquisició temporal d'actius	2.896.295	540.242
Actius dubtosos	5	1.385
Total	7.901.207	4.602.453

12.2. Crèdit a la clientela

A continuació es detalla el saldo d'aquest capítol, sense considerar els ajustos de valoració, tenint en compte la naturalesa i la situació de les operacions:

Per naturalesa i situació de les operacions

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Administracions públiques	14.046.831	13.807.367
Crèdit comercial	7.119.791	6.862.578
Deutors amb garantia real	122.808.267	115.665.650
Adquisició temporal d'actius	4.559.764	782.796
Altres deutors a termini	36.448.980	32.498.490
Arrendaments financers	2.438.482	2.202.067
Deutors a la vista i diversos	5.936.362	6.328.703
Actius dubtosos	16.615.914	19.692.942
Total	209.974.391	197.840.593

El saldo de «Deutors a la vista i diversos» inclou l'actiu registrat en el marc de la combinació de negocis amb Banco de Valencia. En l'adjudicació a CaixaBank del Banco de Valencia, es va subscriure un protocol de mesures de suport financer instrumentat en un Esquema de Protecció d'Actius mitjançant el qual el FROB assumirà, durant un termini de 10 anys, el 72,5% de les pèrdues que experimentin la cartera de pimes i autònoms i de riscos contingents de Banco de Valencia, una vegada aplicades les provisions ja existents en aquests actius. En el context de l'assignació del preu pagat, es va registrar un actiu per tal de reflectir el 72,5% de la pèrdua esperada per a la cartera protegida. A 31 de desembre de 2015, el saldo d'aquest actiu puja a 480 milions d'euros. La pèrdua esperada total menys les provisions existents al Banco de Valencia es va registrar com un ajust a valor raonable augmentant el fons de deteriorament de la inversió creditícia.

El període de càlcul i liquidació de les pèrdues netes és anual. CaixaBank ha de presentar abans del 28 de febrer de cada any el llistat de pèrdues, plusvàlues i recuperacions corresponent a l'exercici anual anterior. El FROB farà efectiu els pagaments, si escau, sempre que la pèrdua neta estigui per damunt del llindar pactat, i abans del 30 de juny de cada any. Les característiques dels actius garantits i el llarg termini de l'acord, 10 anys, dificulta el fet de poder estimar el calendari efectiu de les liquidacions que haurà de fer el FROB, que dependrà de la pèrdua incorreguda real que es vagi produint en cada exercici sobre els actius garantits, i una vegada superat el llindar de primera pèrdua que assumeix CaixaBank. En l'exercici 2015, el càlcul efectuat de pèrdues, plusvàlues i recuperacions relatiu a l'exercici 2014 no ha donat lloc a cap liquidació per part del FROB, perquè no ha superat el llindar. En el moment de formular aquesta Memòria, el Grup està preparant el càlcul corresponent a l'exercici 2015.

La combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU ha suposat la incorporació de 16.315 milions d'euros en el capítol de «Crèdit a la clientela».

Garanties rebudes

A continuació s'ofereix el detall de les garanties rebudes per a la concessió d'operacions de CaixaBank a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Garanties rebudes

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Valor de les garanties reals	359.226.844	329.768.848
Del qual: garanteix riscos en seguiment especial	24.901.187	24.156.634
Del qual: garanteix riscos subestàndard	2.903.616	4.091.603
Del qual: garanteix riscos dubtosos	27.970.675	33.480.164
Valor d'altres garanties	2.853.904	2.887.570
Del qual: garanteix riscos en seguiment especial	123.136	167.963
Del qual: garanteix riscos subestàndard	2.410	67.194
Del qual: garanteix riscos dubtosos	155.107	100.832
Total	362.080.748	332.656.418

Arrendament financer

En totes les modalitats d'arrendament financer comercialitzades pel Grup Criteriacaixa, ja sigui de béns d'equipament o immobiliari, es transfereixen els riscos i beneficis a l'arrendatari, incorporant sempre en el contracte l'opció de compra per un import inferior al valor raonable del bé en el mercat. En els casos en què l'opció de compra sigui similar al valor raonable, s'incorpora un pacte de recompra per part del proveïdor del bé.

Els béns cedits en règim d'arrendament financer es recullen pel valor actual de les quotes que ha de pagar l'arrendatari, més el valor residual garantit i no garantit, sense incloure-hi les càrregues financeres ni l'impost sobre el valor afegit. A continuació se n'ofereix el detall:

Arrendaments financers

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Quotes que ha de pagar l'arrendatari	2.207.964	2.005.780
Import compromès per tercers	16.560	8.707
Valor residual no garantit	213.958	187.580
Total	2.438.482	2.202.067

A continuació es presenta un detall per terminis, dels pagaments a rebre per les quotes (capital i interessos, sense incloure-hi impost ni valors residuals) dels contractes d'arrendament financer, tant del sector públic com del sector privat:

Pagaments mínims a rebre d'arrendaments financers a 31 de desembre de 2015

(Milers d'euros)

	Fins a 1 any	Entre 1 i 5 anys	Més de 5 anys	Total
Pagaments mínims a rebre	707.081	1.670.724	923.917	3.301.722

Actius deteriorats i actius en situació irregular

El detall de les quotes de capital i interessos vençudes i no deteriorades, a 31 de desembre de 2015 i 2014, classificats per la naturalesa de l'instrument financer, és el següent:

31-12-2015

Vençuts no deteriorats

(Milers d'euros)

	< 1 mes	1-2 mesos	2-3 mesos	Total
Crèdit a la clientela	99.743	47.425	33.696	180.864
Administracions públiques espanyoles	9.120	1.810	323	11.253
Altres sectors residents	84.375	42.162	30.569	157.106
Altres sectors no residents	6.248	3.453	2.804	12.505
Total	99.743	47.425	33.696	180.864

31-12-2014

Vençuts no deteriorats

(Milers d'euros)

	< 1 mes	1-2 mesos	2-3 mesos	Total
Crèdit a la clientela	230.408	42.288	30.235	302.931
Administracions públiques espanyoles	3.386	415	691	4.492
Altres sectors residents	208.311	35.915	29.113	273.339
Altres sectors no residents	18.711	5.958	431	25.100
Total	230.408	42.288	30.235	302.931

A continuació es detalla el saldo dels actius dubtosos, tenint en compte la naturalesa i contrapart:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Sector públic	71.368	125.042
Sector privat	16.544.546	19.567.900
Préstecs hipotecaris	11.591.862	14.316.093
Resta de préstecs	1.545.330	2.149.548
Comptes de crèdit	2.674.187	2.451.991
<i>Factoring</i>	26.312	23.951
Crèdit comercial	46.998	56.468
Altres deutors	659.857	569.849
Total	16.615.914	19.692.942

NOTA: Inclouen 5.819 i 5.187 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament, d'actius dubtosos per raons diferents de la morositat.

Es detalla a continuació el moviment que s'ha produït durant l'exercici 2015 i 2014 en el saldo del compte «Actius dubtosos».

Actius per crèdits dubtosos

(Milers d'euros)

	2015	2014
Saldo a l'inici de l'exercici (*)	19.692.942	24.980.828
Més:		
Alta per combinacions de negoci amb Barclays Bank SAU	2.127.641	
Addició de nous actius	8.669.605	8.215.029
Menys:		
Actius adjudicats	(2.959.665)	(5.076.392)
Actius normalitzats i altres	(7.185.841)	(5.998.709)
Actius donats de baixa per alienació	(1.246.924)	(353.147)
Altres actius donats de baixa	(2.481.844)	(2.074.667)
Saldo al tancament de l'exercici	16.615.914	19.692.942

(*) El saldo d'inici de 2014 correspon al 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació).

En l'exercici 2015, CaixaBank ha fet diverses operacions de venda d'actius en cartera (tant de la cartera d'actius dubtosos com d'actius donats de baixa de balanç a causa del seu deteriorament), per un import brut de 2.030 milions d'euros (vegeu Nota 27.4). La plusvàlua abans d'impostos obtinguda en aquestes transaccions ha pujat a 112 milions d'euros, i està en el compte de pèrdues i guanys, en el capítol «Pèrdues per deteriorament d'actius financers» (vegeu Nota 36).

L'import dels productes vençuts i no cobrats dels actius dubtosos acumulats a 31 de desembre de 2015 i 2014 puja a 1.659 i 2.051 milions d'euros, respectivament, i consta registrat en «Altres comptes d'ordre» complementaris als que apareixen en el balanç.

Els deutors dubtosos s'han situat en 17.109 i 20.118 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament, incloent-hi els dubtosos per riscos contingents (vegeu Nota 26). La ràtio de morositat (crèdits i riscos contingents dubtosos sobre total de risc) se situa en el 8,0% a 31 de desembre de 2015 (9,8% a 31 de desembre de 2014).

L'antiguitat dels saldos d'actius dubtosos a 31 de desembre de 2015 i 2014, en funció de la garantia de l'actiu, és la següent:

31-12-2015

Terminis per garantia

(Milers d'euros)

	< 6 mesos	6-9 mesos	9-12 mesos	> 12 mesos	Total
Habitatges acabats residència habitual del prestatari	993.571	424.579	406.878	3.577.007	5.402.036
Resta d'habitatges acabats	214.342	142.412	113.209	1.825.779	2.295.742
Finques rústiques en explotació i oficines, locals i naus polivalents acabats	304.002	150.424	157.766	1.989.679	2.601.871
Parcel·les, solars i resta d'actius immobiliaris	306.221	223.017	106.491	1.846.166	2.481.895
Operacions amb garantia hipotecària	1.818.136	940.432	784.344	9.238.631	12.781.543
Altres garanties	917.054	446.008	153.057	1.972.382	3.488.501
Operacions sense risc apreciable	59.848	32.905	24.573	228.543	345.869
Resta de garanties	976.902	478.913	177.630	2.200.925	3.834.370
Total	2.795.038	1.419.346	961.974	11.439.556	16.615.914

31-12-2014

Terminis per garantia

(Milers d'euros)

	< 6 mesos	6-9 mesos	9-12 mesos	> 12 mesos	Total
Habitatges acabats residència habitual del prestatari	1.214.421	476.197	336.751	3.229.846	5.257.215
Resta d'habitatges acabats	327.206	170.847	177.227	3.163.534	3.838.814
Finques rústiques en explotació i oficines, locals i naus polivalents acabats	388.997	142.454	106.846	2.018.868	2.657.165
Parcel·les, solars i resta d'actius immobiliaris	609.930	89.758	264.023	2.936.900	3.900.611
Operacions amb garantia hipotecària	2.540.554	879.256	884.847	11.349.148	15.653.805
Altres garanties	690.042	408.252	314.315	2.206.804	3.619.413
Operacions sense risc apreciable	71.424	31.811	30.494	285.995	419.724
Resta de garanties	761.466	440.063	344.809	2.492.799	4.039.137
Total	3.302.020	1.319.319	1.229.656	13.841.947	19.692.942

12.3. Valors representatius de deute

La composició del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació adjunts es detalla a continuació:

(Milers d'euros)

	2015	2014
Altres emissors espanyols	626.910	1.575.326
Altres emissors estrangers	300.018	
Total	926.928	1.575.326

Estan inclosos en «Valors representatius de deute» bons emesos per altres emissors espanyols de renda fixa privada per un valor nominal de 700 i 1.749 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament, emesos per fons de titulització multicedents als quals Banca Cívica va aportar cèdules emeses per l'entitat durant diversos exercicis. La variació en l'exercici 2015 és deguda al venciment d'una emissió. Aquests bons van ser ajustats al seu valor raonable a la data de la combinació de negocis.

12.4. Fons de deteriorament

A continuació, es mostra el moviment que s'ha produït en el saldo de les provisions que cobreixen les pèrdues per deteriorament dels actius que integren el saldo del capítol «Inversions creditícies» dels exercicis 2015 i 2014:

2015

(Milers d'euros)

	Saldo de negoci (Nota 6)	Alta per combinacions	Dotacions netes (Nota 36)	Utilitzacions (Nota 27.4)	Traspassos i altres	Saldo 31-12-2015
	31-12-2014					31-12-2014
Cobertura específica	10.539.930	1.548.657	1.352.396	(2.731.098)	(1.630.165)	9.079.720
Dipòsits en entitats de crèdit	4	88	(104)		17	5
Crèdit a la clientela	10.539.926	1.548.569	1.352.500	(2.731.098)	(1.630.182)	9.079.715
<i>Sector públic</i>	<i>2.064</i>		<i>(666)</i>	<i>34</i>	<i>10.155</i>	<i>11.587</i>
<i>Altres sectors (*)</i>	<i>10.537.862</i>	<i>1.548.569</i>	<i>1.353.166</i>	<i>(2.731.132)</i>	<i>(1.640.337)</i>	<i>9.068.128</i>
Valors representatius de deute						0
Cobertura genèrica	68.419	15.786	35.801	2.162	(16.530)	105.638
Crèdit a la clientela	68.419	15.786	35.801	2.162	(16.530)	105.638
Cobertura per risc de país	1.886	569	835	0	(140)	3.150
Crèdit a la clientela	1.886	569	835		(140)	3.150
Total	10.610.235	1.565.012	1.389.032	(2.728.936)	(1.646.835)	9.188.508

(*) Inclou a 31 de desembre de 2015 i 2014 fons per a altres actius financers que puguen a 8.545 i 7.166 milers d'euros, respectivament.

2014

(Milers d'euros)

	Saldo 01-01-2014 (*)	Dotacions netes (Nota 36)	Utilitzacions (Nota 27.4)	Traspassos i altres	Saldo 31-12-2014
Cobertura específica	14.935.708	1.317.083	(3.664.325)	(2.048.536)	10.539.930
Dipòsits en entitats de crèdit	2.968	143	(107)	(3.000)	4
Crèdit a la clientela	14.932.740	1.316.940	(3.664.218)	(2.045.536)	10.539.926
<i>Sector públic</i>	635	(8.608)	(72)	10.109	2.064
<i>Altres sectors (**)</i>	14.932.105	1.325.548	(3.664.146)	(2.055.645)	10.537.862
Valors representatius de deute	0				0
Cobertura genèrica	48.262	22.536	(832)	(1.547)	68.419
Crèdit a la clientela	48.262	22.536	(832)	(1.547)	68.419
Cobertura per risc de país	1.283	363	0	240	1.886
Crèdit a la clientela	1.283	363		240	1.886
Total	14.985.253	1.339.982	(3.665.157)	(2.049.843)	10.610.235

(*) Per a l'exercici 2014, el saldo a l'inici de l'exercici correspon al saldo a 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació).

(**) Inclou a 31 de desembre de 2014, fons per a altres actius financers, que pugen a 7.166 milers d'euros.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, considerant les provisions constituïdes per riscos contingents (vegeu Nota 23), el total de provisions per crèdit a la clientela i riscos contingents puja a 9.529 i 11.136 milions d'euros, respectivament. Els fons de provisió per cobertures de riscos contingents es registren en el capítol «Provisions» del passiu del balanç de situació consolidat adjunt, i pujaven a 349 i 533 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i 2014 (vegeu Nota 23). La ràtio de cobertura puja al 55,69% (127,75%, si es consideren les cobertures derivades de les garanties hipotecàries).

El detall de les provisions per a la cobertura del risc de crèdit en funció de la forma de la seva determinació és el següent:

Provisions específiques del crèdit a la clientela. Per naturalesa i contrapart

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Cobertura determinada individualment	2.880.757	1.615.007
Cobertura determinada col·lectivament	4.425.435	7.263.004
Cobertura col·lectiva per a pèrdues incorregudes no comunicades (IBNR)	1.882.316	1.732.224
Total	9.188.508	10.610.235

13. Cartera d'inversions a venciment

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació, tenint en compte la naturalesa de les operacions, és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Valors representatius de deute (*)	3.820.114	9.608.489
Deute públic espanyol (**)	2.040.794	6.309.235
<i>Obligacions i bons de l'Estat</i>	2.040.794	5.393.483
<i>Resta d'emissions</i>	0	915.752
Emesos per entitats de crèdit	24.116	537.071
Altres emissors espanyols	1.755.204	2.012.054
Altres emissors estrangers	0	750.129
Total	3.820.114	9.608.489

(*) Vegeu classificació per *ratings* en la Nota 3.1.4, apartat «Risc associat als valors representatius de deute».

(**) Vegeu Nota 3, apartat «Informació relativa a l'exposició al risc sobirà».

L'epígraf «Cartera d'inversions a venciment» inclou, entre altres, bons SAREB, el valor nominal dels quals a 31 de desembre de 2015 i 2014 és de 1.962 i 2.055 milions d'euros, respectivament.

Així mateix, a 31 de desembre de 2015 i 2014, estan registrats en l'epígraf «Cartera d'inversions a venciment» diversos bons vinculats a la cancel·lació en l'exercici 2013 del préstec concedit al Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors, per un import total de 1.786 i 2.810 milions d'euros, respectivament, amb venciment entre el 31 de maig de 2016 i el 31 de gener de 2022.

En l'exercici 2015, s'han produït venciments d'emissions tant de deute públic espanyol, principalment d'obligacions i bons de l'Estat per un import nominal de 3.264 milions d'euros, així com d'emissions de deute autonòmic per un import nominal de 878 milions d'euros. D'altra banda, s'han produït venciments d'emissions d'entitats de crèdit per un import nominal de 500 milions d'euros. Addicionalment, a 31 de desembre de 2014, estaven registrats en aquest epígraf els bons MEDE per un import de 750 milions d'euros, que van vèncer en l'exercici 2015.

Després de les anàlisis de deteriorament realitzades, s'ha constatat la necessitat de transferir a resultats en l'exercici 2015 un import de 172 milions d'euros, en relació amb les inversions financeres en instruments de deute registrades en aquest epígraf (vegeu Nota 36).

14. Derivats de cobertura (actiu i passiu)

El detall per tipus de producte del valor raonable dels derivats designats com a derivats de cobertura, a 31 de desembre de 2015 i 2014, és el següent:

Valor raonable per producte

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Opcions sobre accions	261.099		131.573	
Comprades (*)	261.099		131.573	
Emeses				
Opcions sobre tipus d'interès	0	56.106	0	58.570
Comprades		56.106		58.570
Emeses				
Opcions sobre divises	0		26.442	
Comprades			26.442	
Emeses				
Altres operacions sobre accions i tipus d'interès	3.486.916	479.347	4.761.832	584.365
Acords sobre tipus d'interès futurs (FRA)				
Permutes financeres sobre tipus d'interès	3.486.916	479.347	4.761.832	584.365
Derivats sobre mercaderies i altres riscos	152.108	235.846	228.326	253.718
Permutes financeres	152.108	231.028	228.326	249.761
Venuts		4.818		3.957
Total	3.900.123	771.299	5.148.173	896.653

(*) Inclou el valor raonable del derivat implícit de l'emissió efectuada el novembre de bons bescanviables en accions de Repsol (vegeu Nota 21.3).

El detall per tipologia del mercat en què es negocia i per tipus de contrapart del valor raonable dels derivats designats com a derivats de cobertura és el següent:

Valor raonable per contrapart

(Milers d'euros)	31-12-2015		31-12-2014	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Mercats organitzats				
Mercats no organitzats	3.900.123	771.299	5.148.173	896.653
Entitats de crèdit	2.454.825	676.014	3.395.274	769.466
Altres entitats financeres	266.971	29.001	142.979	46.606
Resta de sectors	1.178.327	66.284	1.609.920	80.581
Total	3.900.123	771.299	5.148.173	896.653

El detall per tipus de cobertura del valor raonable dels derivats designats com a derivats de cobertura és el següent:

Valor raonable per tipus de cobertura

(Milers d'euros)

	31-12-2015		31-12-2014	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Cobertures de valor raonable	3.430.998	521.718	4.789.677	625.729
<i>Microcobertures</i>	<i>(16.471)</i>	<i>2.013</i>	<i>21.318</i>	<i>11.061</i>
<i>Macrocobertures</i>	<i>3.447.469</i>	<i>519.705</i>	<i>4.768.359</i>	<i>614.668</i>
Cobertures de fluxos d'efectiu	469.125	249.581	358.496	270.924
<i>Microcobertures</i>	<i>419.036</i>	<i>249.378</i>	<i>358.496</i>	<i>270.924</i>
<i>Macrocobertures</i>	<i>50.089</i>	<i>203</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Total	3.900.123	771.299	5.148.173	896.653

A 31 de desembre de 2015 i 2014, les principals posicions cobertes i els derivats assignats per cobrir-les eren:

- Cobertura de valor raonable:
 - Macrocobertura de valor raonable: Cobreix posicions en balanç exposades a risc de tipus d'interès. En concret, cobreix emissions a tipus fix, determinades masses de préstecs i determinades posicions de renda fixa d'administracions públiques de la cartera de disponibles per a la venda.

A continuació es descriu breument la naturalesa dels principals riscos coberts i els instruments utilitzats, agrupats en funció del seu objectiu de gestió:

- Macrocobertures de valor raonable, principalment, emissions:
La cobertura es fa mitjançant la transformació de l'instrument financer cobert de tipus fix a tipus variable, sent el tipus d'interès la naturalesa del risc cobert. Els instruments de cobertura utilitzats són, principalment, permutes de tipus d'interès que transformen l'element cobert de tipus fix a tipus variable.
Els valors dels instruments de cobertura recollits en l'actiu i en el passiu del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 pugen a 3.345,2 i 519,7 milions d'euros, respectivament.
- Macrocobertures de valor raonable préstecs a tipus fix:
La cobertura es fa mitjançant la transformació dels préstecs de tipus fix a tipus variable, sent el tipus d'interès la naturalesa del risc cobert. Els instruments de cobertura utilitzats són, principalment, permutes de tipus d'interès que transformen l'element cobert de tipus fix a tipus variable.
Els valors dels instruments de cobertura recollits en l'actiu del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 pugen a 85,3 milions d'euros.
- Macrocobertures de valor raonable préstecs tipus variable:
La cobertura es fa mitjançant la transformació dels préstecs d'un tipus Euríbor 12 mesos a l'EONIA, sent el tipus d'interès la naturalesa del risc cobert. Els instruments de cobertura utilitzats són, principalment, permutes de tipus d'interès.
Els valors dels instruments de cobertura recollits en l'actiu del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 pugen a 17 milions d'euros.

El valor dels ajustos dels elements coberts registrats en les rúbriques d'ajustos a actius financers per macrocobertures i ajustos a passius financers per macrocobertures del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 puja a 3,3 i 2.213,2 milions d'euros, respectivament.

Del total de +777 milions d'euros nets de rectificacions recollits en els epígrafs d'interessos i rendiments assimilats i interessos i càrregues assimilades del compte de resultats (vegeu Notes 28 i 29), 772,5 milions s'expliquen per les rectificacions de la macrocobertura de valor raonable.

- Microcobertures de valor raonable: L'objectiu d'aquestes cobertures és mitigar l'impacte de les variacions de valor de l'element cobert derivades dels riscos objecte de la cobertura. A 31 de desembre de 2015, no hi ha cap microcobertura significativa d'aquesta naturalesa.
- Cobertura de fluxos d'efectiu:
 - Macrocobertura de fluxos d'efectiu: Pretenen cobrir, per a un grup d'elements de balanç, l'exposició a la variació dels fluxos d'efectiu atribuïts als riscos coberts.

A continuació es descriu breument la naturalesa dels principals riscos coberts i els instruments utilitzats, agrupats en funció del seu objectiu de gestió:

- Macrocobertures de préstecs a tipus variable:

Els objectius generals i l'estratègia específica respecte a aquesta cobertura és la intenció de protegir CaixaBank de la variabilitat en els fluxos dels actius coberts com a conseqüència de moviments entre la corba de tipus de mercat.

D'aquesta manera es protegeix el banc de la volatilitat en els ingressos. Per a la cobertura d'aquest risc s'han contractat en el mercat permutes sobre tipus d'interès, que transformen el tipus variable a tipus fix.

El valor dels instruments de cobertura registrats en l'actiu i el passiu del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 puja a 50,1 i 0,2 milions d'euros, respectivament.

- Les microcobertures de fluxos d'efectiu persegueixen cobrir l'exposició de l'element objecte de la cobertura a la variació dels fluxos d'efectiu atribuïda als riscos coberts.

A continuació es descriu breument la naturalesa dels principals riscos coberts i els instruments utilitzats, agrupats en funció del seu objectiu de gestió:

- Microcobertures de deute públic indexat a la inflació:

L'objectiu d'aquesta microcobertura és establir l'impacte en el marge financer derivat del reconeixement dels interessos vinculats al deute públic indexat a la inflació i eliminar el risc subjacent de l'índex de referència.

Per a la cobertura del risc esmentat s'han contractat en mercat permutes sobre tipus d'interès i permutes i opcions sobre inflació, que transformen el tipus variable indexat a la inflació de l'emissió en un tipus fix.

El valor dels instruments de cobertura registrats en l'actiu i el passiu del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 puja a 157,9 i 206,8 milions d'euros, respectivament.

- Microcobertures d'una transacció prevista altament probable:

La finalitat d'aquesta microcobertura és cobrir el risc de preu vinculat a una transacció prevista altament probable.

Actualment, CaixaBank manté una microcobertura de fluxos d'efectiu sobre un percentatge de la participació en Repsol, SA (vegeu en la Nota 21.3 el detall de l'operació efectuada).

El valor dels instruments de cobertura registrats en l'actiu i el passiu del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 puja a 261,1 i 27,1 milions d'euros, respectivament.

En els exercicis 2015 i 2014 s'han fet els corresponents test d'eficàcia en relació amb les cobertures anteriors. Les eventuais ineficàcies de les cobertures han estat registrades en el compte de pèrdues i guanys a l'epígraf «Resultat d'operacions financeres» (vegeu Nota 32).

15. Actius no corrents en venda

Aquest capítol dels balanços de situació recull els actius procedents d'adquisicions i adjudicacions en el procés de regularització d'operacions creditícies que no s'incorporen com a actius d'ús propi, inversió immobiliària o existències, i els actius inicialment classificats com a inversions immobiliàries, una vegada presa la decisió de procedir a la seva venda.

A continuació es presenta un desglossament del moviment d'aquest epígraf durant els exercicis 2015 i 2014:

2015

(Milers d'euros)

	Actius procedents de regularitzacions creditícies		Altres actius (2)	Total
	Drets de rematada (1)	Altres actius procedents de regularitzacions creditícies		
Cost				
Saldo a l'inici de l'exercici	799.095	11.658.481	980.639	13.438.215
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)		363.307	6.635	369.942
Incorporacions de l'exercici	1.358.236	1.340.320	162.512	2.861.068
Traspassos (3)	(1.267.749)	1.093.215	375.735	201.201
Baixes del període		(1.677.522)	(116.015)	(1.793.537)
Saldo al tancament de l'exercici	889.582	12.777.801	1.409.506	15.076.889
Fons de deteriorament				
Saldo a l'inici de l'exercici	(54.497)	(4.748.221)	(120.884)	(4.923.602)
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)		(178.360)	(228)	(178.588)
Dotacions (Nota 39)	(12.105)	(2.146.632)	(111.733)	(2.270.470)
Disponibilitats (Nota 39)	41.056	1.689.387	61.639	1.792.082
Traspassos (4)	(172.353)	(679.985)	(97.576)	(949.914)
Utilitzacions		485.619	2.893	488.512
Saldo al tancament de l'exercici	(197.899)	(5.578.192)	(265.889)	(6.041.980)
Total	691.683	7.199.609	1.143.617	9.034.909

(1) Els drets de rematada es registren inicialment pel valor net pel qual es registrarà l'actiu en el moment en què es produeixi l'adjudicació definitiva.

(2) Inclou principalment: participacions reclassificades a actiu no corrent en venda, actius procedents de la finalització de contractes d'arrendament operatiu i oficines tancades.

(3) Corresponen principalment a reclassificacions a l'epígraf «Actiu material - Inversions immobiliàries», en el moment en el qual un immoble és posat en règim de lloguer (vegeu Nota 18) i a l'alta dels adjudicats procedents de drets de rematada.

(4) Inclouen les provisions constituïdes per a la cobertura del risc d'insolvència d'operacions creditícies de CaixaBank, cancel·lades mitjançant l'adquisició d'actius immobiliaris per part de BuildingCenter.

(Milers d'euros)

	2014			
	Actius procedents de regularitzacions creditícies			Total
	Drets de rematada	Actius procedents de regularitzacions creditícies	Altres actius	
Cost				
Saldo a l'inici de l'exercici (1)	563.956	10.438.442	719.478	11.721.876
Incorporacions de l'exercici	1.357.908	2.043.135	103.658	3.504.701
Traspassos	(1.122.769)	839.106	169.099	(114.564)
Baixes per venda		(1.662.202)	(11.596)	(1.673.798)
Saldo al tancament de l'exercici	799.095	11.658.481	980.639	13.438.215
Fons de deteriorament				
Saldo a l'inici de l'exercici	(12.285)	(4.236.555)	(16.541)	(4.265.381)
Dotacions (Nota 39)	(22.334)	(144.844)	(949)	(168.127)
Traspassos	(19.878)	(633.697)	(110.550)	(764.125)
Utilitzacions		266.875	7.156	274.031
Saldo al tancament de l'exercici	(54.497)	(4.748.221)	(120.884)	(4.923.602)
Total	744.598	6.910.260	859.755	8.514.613

(1) Per a l'exercici 2014, el saldo a l'inici de l'exercici correspon al saldo a 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació)

A continuació es detallen els actius procedents de regularitzacions creditícies a 31 de desembre de 2015 i 2014 sense considerar el seu fons de deteriorament, segons la seva antiguitat, determinada a partir de la data d'adjudicació:

Antiguitat actius adjudicats

	31-12-2015		31-12-2014	
	Nre. d'actius	Milers d'euros	Nre. d'actius	Milers d'euros
Fins a 1 any	56.894	5.271.148	36.943	3.306.586
Entre 1 i 2 anys	21.622	2.200.138	27.371	2.260.662
Entre 2 i 5 anys	33.148	3.464.688	43.942	5.054.359
Més de 5 anys	11.787	2.731.409	6.518	1.835.969
Total	123.451	13.667.383	114.774	12.457.576

La distribució per tipus de sector dels actius adjudicats a 31 de desembre de 2015 i 2014 és la següent:

Tipus de sector

(Percentatge sobre el valor dels actius)

	31-12-2015	31-12-2014
Residencial	87,5%	82,5%
Industrial	11,2%	16,0%
Agrícola	1,3%	1,5%
Total	100%	100%

El valor raonable dels actius immobiliaris classificats com a actius no corrents en venda es classifica, partint de la jerarquia de valor raonable, com a Nivell 2.

Els actius adjudicats són taxats de manera periòdica i d'acord amb l'Ordre ECO/805/003 o taxacions estadístiques, i es registren pel menor import entre el seu valor raonable menys els costos de venda i el seu valor en llibres (vegeu Nota 2.19). Posteriorment, se sol·licita a un expert independent una valoració de contrast, que consisteix en una valoració global de la cartera d'actius immobiliaris a 31 de desembre de 2015, que es fa aplicant determinats ajustos sobre els valors de taxació. La metodologia d'aquesta valoració de contrast és la següent:

- Anàlisi de les vendes d'immobles efectuades durant l'exercici, comparant els preus obtinguts en les vendes amb els valors de les taxacions.
- Valoració individualitzada d'una selecció representativa de la cartera, amb la metodologia següent:
 - Mètode comparatiu de mercat: es compara l'immoble seleccionat amb altres de característiques similars per als quals hi hagi una operació de venda o oferta recent en el mercat, ajustant, en cas que calgui, en funció de la situació, superfície, qualificació urbanística o qualsevol altre factor que pugui implicar diferències en la valoració.
 - Mètode residual dinàmic: aplicable principalment a sòls o a aquelles propietats en què la comparació amb el mercat no és directament aplicable.
 - Mètode de la rendibilitat: el valor de l'actiu s'estableix en funció dels beneficis futurs, descomptats a una taxa de descompte adequada.

De les anàlisis efectuades, es conclou que el valor de mercat dels actius no difereix significativament dels seus valors comptables.

A continuació es facilita la informació sobre les societats o agències que han fet taxacions durant l'exercici 2015:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Tasaciones Inmobiliarias, SA	29,0%	26,4%
Sociedad de Tasación, SA	20,8%	21,0%
Valtenic, SA	15,6%	22,6%
Ibertasa, Sociedad de Tasación	10,2%	0,8%
Gesvalt, SA	7,7%	0,0%
Valoraciones y Tasaciones Hipotecarias, SA	7,2%	16,2%
JLL Valoraciones, SA	3,0%	0,0%
CBRE Valuation Advisory, SA	1,7%	0,0%
Tecnitasa	1,3%	3,8%
Valoraciones Mediterráneo, SA	0,8%	2,0%
Altres	2,7%	7,2%
Total	100,0%	100,0%

16. Participacions

Aquest capítol dels balanços de situació adjunts recull les participacions en el capital de societats associades i multigrup.

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Cotitzades	16.053.638	15.091.979
<i>Valor teòric comptable</i>	13.475.638	12.714.452
<i>Fons de comerç</i>	2.578.000	2.377.527
No cotitzades	1.333.419	1.576.242
<i>Valor teòric comptable</i>	1.016.811	1.187.114
<i>Fons de comerç</i>	316.608	389.128
Subtotal	17.387.057	16.668.221
Menys:		
Fons de deteriorament	(621.154)	(674.604)
Total	16.765.903	15.993.617

El detall dels fons de comerç a 31 de desembre de 2015 i 2014 és el següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
The Bank of East Asia, LTD (*)	746.167	677.940
Gas Natural, SDG, SA	548.095	547.507
Abertis Infraestructuras, SA	651.330	503.142
Banco BPI, SA	350.198	350.198
SegurCaixa Adeslas, SA, de Seguros Generales y Reaseguros	299.618	299.618
Grupo Financiero Inbursa (*)	282.210	298.740
Vithas Sanidad, SL	15.493	15.493
Boursorama, SA		66.306
Altres	1.497	7.711
Total	2.894.608	2.766.655

(*) Contravalor en euros del fons de comerç registrat en divises.

A continuació es presenten els moviments del capítol de «Participacions» dels exercicis 2015 i 2014:

(Milers d'euros)	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Fons de deteriorament	Total
Saldo a 31-12-2014	13.901.566	2.766.655	(674.604)	15.993.617
Compres i ampliacions de capital	309.731	219.159		528.890
Vendes i reduccions de capital	(359.151)	(140.393)	11.732	(487.812)
Resultat del període	1.326.421			1.326.421
Dividends declarats	(784.259)			(784.259)
Diferències de conversió	137.788	59.440		197.228
Ajustos de valoració de participades	5.619			5.619
Reclassificació i altres	(45.266)	(10.253)	41.718	(13.801)
Saldo a 31-12-2015	14.492.449	2.894.608	(621.154)	16.765.903

(Milers d'euros)	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Fons de deteriorament	Total
Saldo a 01-01-2014 (*)	14.009.935	2.777.729	(644.922)	16.142.742
Compres i ampliacions de capital	349.058	41.521	(13.950)	376.629
Vendes i reduccions de capital	(592.551)	(127.718)	844	(719.425)
Resultat del període	979.519			979.519
Dividends declarats	(938.951)			(938.951)
Diferències de conversió	159.870	82.831		242.701
Canvis de mètode de consolidació	(48.824)			(48.824)
Ajustos de valoració de participades	303.236			303.236
Reclassificació i altres	(319.726)	(7.708)	(16.576)	(344.010)
Saldo a 31-12-2014	13.901.566	2.766.655	(674.604)	15.993.617

(*) El saldo correspon al 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació).

A continuació es detallen els principals moviments de compres, ampliacions de capital i vendes, sense considerar el fons de deteriorament, del capítol de «Participacions» dels exercicis 2015 i 2014:

2015

(Milers d'euros)

	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Total
Compres i ampliacions de capital			
Abertis Infraestructuras, SA	106.207	217.920	324.127
Repsol, SA	100.887		100.887
The Bank of East Asia, Ltd.	53.995		53.995
Brilliance-Bea Auto Finance	22.773		22.773
Gas Natural, SDG, SA	7.946	1.239	9.185
Global Payments South America, Brasil - Serviços de Pagamentos, SA	6.067		6.067
Altres	11.856		11.856
	309.731	219.159	528.890

Vendes i reduccions de capital

Abertis Infraestructuras, SA	(141.571)	(69.732)	(211.303)
Boursorama, SA	(113.084)	(66.306)	(179.390)
Self Trade Bank, SA	(38.629)		(38.629)
Investbya Holding, SL	(11.056)		(11.056)
Gas Natural, SDG, SA	(5.925)	(651)	(6.576)
GDS-Risk Solutions, Correduría de Seguros, SL	(331)	(3.704)	(4.035)
Altres	(48.555)		(48.555)
	(359.151)	(140.393)	(499.544)

2014

(Milers d'euros)

	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Total
Compres i ampliacions de capital			
The Bank of East Asia, Ltd.	146.118	37.952	184.070
Repsol, SA	75.907		75.907
Erste Group Bank AG	67.804		67.804
Can Seguros Generales	32.000		32.000
Vithas Sanidad, SL	10.400		10.400
Abertis Infraestructuras, SA	1.054	2.766	3.820
Gas Natural, SDG, SA	53		53
Altres	15.722	803	16.525
	349.058	41.521	390.579

Vendes i reduccions de capital

Gas Natural, SDG, SA	(27.654)	(3.093)	(30.747)
Hisusa, Holding de Infraestructuras de Servicios Urbanos, SA	(517.226)	(111.213)	(628.439)
Can Seguros Generales	(40.289)	(13.412)	(53.701)
Altres	(7.382)		(7.382)
	(592.551)	(127.718)	(720.269)

En l'exercici 2015 les variacions més rellevants han estat les següents:

Boursorama, SA i Self Trade Bank, SA

El mes de juny de 2015, CaixaBank ha procedit a la venda a Société Générale de la totalitat de la seva participació en Boursorama, que representa un 20,5% del capital social, mantingut tant directament com indirectament, per un preu de 219 milions d'euros. El preu pagat per Société Générale ha estat el mateix que l'ofert als accionistes minoritaris durant l'oferta pública d'adquisició simplificada i del procés d'exclusió de l'any 2014, és a dir, 12 euros per acció. Amb aquesta operació finalitza l'aliança entre Société Générale i CaixaBank que es va iniciar el 2006 després de la venda de CaixaBank France a Boursorama. Com a conseqüència d'això, l'acord d'accionistes signat el maig de 2006 i renegociat el març de 2014 per ambdues institucions es dona també per acabat.

En el marc d'aquesta operació, CaixaBank també ha procedit a la venda a Boursorama de la totalitat de la seva participació a Self Trade Bank, que representa el 49% de seu capital social. La contraprestació acordada ha estat de 33 milions d'euros. Com a conseqüència d'aquesta transacció es dona per acabada la *joint venture*, així com els acords signats el juliol de 2008 per Boursorama i CaixaBank.

El resultat abans i després d'impostos d'aquestes operacions puja a 38 milions d'euros.

Gas Natural, SDG, SA

Durant l'exercici 2015, la Societat ha venut directament al mercat 408.401 accions representatives d'un 0,04% del capital social de Gas Natural, SDG, SA per un import total de 9.097 milers d'euros i n'ha obtingut una plusvàlua consolidada abans d'impostos de 2.443 milers d'euros.

A 31 de desembre de 2015, la participació de la Societat en Gas Natural, SDG, SA és del 34,34%.

Abertis Infraestructuras, SA (d'ara endavant, Abertis)

Durant l'exercici 2015, Critería ha adquirit de manera directa al mercat 15.106.995 accions representatives d'un 1,60% del capital social d'Abertis Infraestructuras, SA, per un import de 211.347 milers d'euros. Així mateix, Inversiones Autopistas, SL, societat participada en un 51,07% per part de Critería, ha adquirit 7.690.813 accions d'Abertis, representatives d'un 0,82% del capital social, per un import de 112.780 milers d'euros.

Amb data 29 de juliol de 2015, Abertis va informar al mercat del llançament d'una Oferta Pública d'Adquisició sobre accions pròpies per fins a un 6,5% del seu capital social a un preu de 15,70 euros per acció. La finalitat principal de l'operació era proporcionar un mecanisme específic de liquiditat a tots els accionistes d'Abertis i facilitar l'eventual desinversió sense causar distorsions en la cotització. Critería va acceptar l'oferta per la totalitat de la seva participació directa i indirecta (a través d'Inversiones Autopistas, SL), amb la finalitat de mantenir, en virtut de la mida de l'oferta i després de l'aplicació de la regla del prorrateig, i tenint en compte la compra d'accions efectuada, els seus drets polítics, a escala de Grup, a nivells equivalents en un moment d'anunci de l'oferta.

Amb data 22 d'octubre de 2015 va finalitzar el període d'acceptació de l'oferta, resultant en l'entrega de 18.322.694 accions directes d'Abertis (representatives d'un 1,94% de seu capital social) per part de Criteria i de 8.670.591 accions d'Abertis (representatives d'un 0,92% de seu capital social) per part d'Inversiones Autopistas, SL, per imports de 287.666 milers d'euros i 136.128 milers d'euros, respectivament. El Grup Criteria ha obtingut una plusvàlua consolidada per la venda de la participació per un import de 190.325 milers d'euros (vegeu Nota 38).

A 31 de desembre de 2015, la participació econòmica del Grup Criteria en Abertis és del 18,93% (22,67% de participació mercantil).

A continuació es facilita el valor de mercat de les societats cotitzades a 31 de desembre de 2015 i 2014:

(Milers d'euros)		2015		2014	
		% part.	Valor mercat	% part.	Valor mercat
Gas Natural, SDG, SA	(MGP)	34,34%	6.465.332	34,33%	7.148.493
Abertis Infraestructuras, SA	(ASSOC)	18,93%	2.572.867	19,25%	2.840.865
Repsol, SA	(ASSOC)	12,14%	1.720.158	11,89%	2.495.322
Grupo Financiero Inbursa	(ASSOC)	9,01%	987.801	9,01%	1.280.346
The Bank of East Asia, LTD (1)	(ASSOC)	17,24%	1.556.516	18,68%	1.454.995
Erste Group Bank, AG	(ASSOC)	9,92%	1.232.556	9,92%	820.070
Banco BPI, SA	(ASSOC)	44,10%	700.927	44,10%	659.167
Valor de mercat			15.236.157		16.699.258

(MGP) = multigrup; (ASSOC) = Associades.

(1) La variació en la participació en The Bank of East Asia és conseqüència de l'impacte net d'un increment per haver optat per rebre accions en el marc de dos *scrip dividend*, per un import de 53.995 milers d'euros, i una dilució com a conseqüència de la col·locació privada d'accions efectuada per The Bank of East Asia per a Sumitomo Bank.

Deteriorament del valor de les participacions

A l'efecte d'analitzar el valor recuperable de la cartera de participacions associades i multigrup, el Grup té establerta una metodologia per a l'avaluació trimestral d'indicadors que assenyalen l'aparició d'indicis de deteriorament en el valor registrat d'aquestes societats. Concretament, s'avalua l'evolució del negoci per a les participades no cotitzades i, si escau, la cotització de la societat durant el període considerat, així com els preus objectius publicats per analistes independents de reconegut prestigi. A partir d'aquestes dades, el Grup determina el valor recuperable associat a la participació i, en cas que superi el valor registrat d'aquestes societats, es considera que no hi ha indicis de deteriorament.

El Grup Criteriacaixa ha efectuat proves de deteriorament per avaluar el valor recuperable de les seves participacions i comprovar la correcció del valor pel qual consten registrades. S'han utilitzat mètodes de valoració generalment acceptats, com per exemple models de descompte de fluxos de caixa (DCF), corbes de regressió, models de descompte de dividends (DDM) i d'altres. En cap cas s'han considerat potencials primes de control en la valoració.

Les projeccions de balanç i compte de resultats s'han fet, com a criteri de referència base, a un horitzó temporal de 5 anys, tenint en compte el seu caràcter d'inversions a llarg termini, i s'actualitzen i s'ajusten semestralment.

Les hipòtesis que s'han utilitzat són moderades i es basen en dades macroeconòmiques de cada país i del sector, en línia amb fonts externes de reconegut prestigi, així com en plans estratègics publicats per a entitats cotitzades, o interns per a no cotitzades. S'ha aplicat la mateixa metodologia a les participacions associades i al multigrup. Les principals hipòtesis utilitzades han estat les següents:

- Taxes de descompte individualitzades per a cada negoci i país, que han oscil·lat entre el 9,4% i el 13,8% per a les participacions bancàries, i entre el 5,88% i el 10% per a la resta de participacions significatives (entre el 6,6% i el 10% en les proves efectuades a 31 de desembre de 2014).
- Les taxes de creixement utilitzades per calcular el valor residual més enllà del període cobert per les projeccions efectuades se situen entre el 2,5% i el 4,3%, per a les participacions bancàries, i entre el 0,5% i el 2%, per a la resta de participacions significatives (entre el 0,5% i el 2% en les proves de deteriorament efectuades a 31 de desembre de 2014). Aquests creixements s'han determinat en funció de les dades de l'últim període projectat i no superen mai l'increment del PIB nominal estimat per al país o països on les entitats participades duen a terme la seva activitat.

Atès el grau d'incertesa d'aquestes assumpcions, se'n fan anàlisis de sensibilitat utilitzant canvis raonables en les hipòtesis clau sobre les quals es basa l'import recuperable de les participacions analitzades, amb l'objectiu de confirmar si aquest import recuperable continua excedint l'import a recuperar. En aquest sentit, de manera complementària a l'escenari central, s'han calculat variacions possibles en les principals hipòtesis dels models i s'han fet anàlisis de sensibilitat sobre les variables més significatives, incloent-hi els diferents drivers de negoci i de compte de resultats de les participades, per tal de contrastar la resistència del valor d'aquestes participacions a escenaris més adversos.

Les anàlisis de sensibilitat efectuades són les següents:

- a) Per a les participacions bancàries: s'han calculat variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -0,5%, +0,5%, taxa de creixement: -0,5%, +0,5%, marge d'interès: -0,05% +0,05% i risc de crèdit: -0,05% + 0,05%.
- b) Per a les participacions en negoci assegurador: variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -0,5%, + 0,5% i taxa de creixement: -0,5%, +0,5%.
- c) Per a Repsol: variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model: tipus de canvi \$/€: -10%, +10% i preu del Brent: -10 \$/bbl, +10 \$/bbl
- d) Per a Abertis: variacions en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -0,5%, +0,5% i creixement del trànsit (IMD): -1%
- e) Per a Gas Natural: variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -0,5%, + 0,5% i taxa de creixement: -0, 5%, +0,5%

Després de les anàlisis de sensibilitat efectuades, s'ha comprovat que els valors obtinguts de les participacions en els diferents escenaris adversos continuen suportant el valor en llibres d'aquestes participacions.

Les proves efectuades a 31 de desembre de 2015 no han posat de manifest la necessitat de registrar deterioraments addicionals.

A 31 de desembre de 2015, la provisió sobre el valor de les participacions puja a 621 milions d'euros (675 milions d'euros a 31 de desembre de 2014). La variació principal en l'exercici 2015 ha estat un alliberament net per import de 132.722 milers d'euros (vegeu Nota 37).

Informació financera d'entitats integrades pel mètode de la participació

A l'Annex 2 i 3 s'informa del percentatge de participació, el capital social, les reserves, els resultats, els ingressos de l'activitat ordinària, el resultat integral total, el resultat d'operacions no continuades, el cost net i els dividends meritats per les participades, per a cadascuna de les participacions en entitats associades i multigrup.

La informació financera resumida de les entitats associades significatives valorades pel mètode de la participació, d'acord amb les últimes dades disponibles a la data de preparació d'aquests comptes anuals, es mostra a continuació:

Entitat associada

(xifres expressades en milions d'euros o de la moneda local corresponent)

	The Bank of East Asia (*)	Banco BPI	GF Inbursa (*)	Erste Group Bank	Repsol	Abertis
Descripció de la naturalesa de les activitats	nota (1)	nota (2)	nota (3)	nota (4)	nota (5)	nota (6)
				Àustria, República Txeca, Hongria, Croàcia, Eslovàquia, Romaniaia i Sèrbia	Espanya, Amèrica del Nord, Canadà, Brasil, Indonèsia, Líbia i T&T	Espanya, França, Brasil, Xile
País de constitució i països on exerceix la seva activitat	Hong Kong, la Xina	Portugal, Angola	Mèxic			
Proporció de la participació (proporció drets de vot)	17,24%	44,1% (20%)	9,01%	9,92%	12,14%	22,67%
Dividends rebuts de la participada	54	0	15	0	154	135
Conciliació de la informació financera relacionada amb els ajustos a valor raonable en el moment de l'adquisició i els ajustos per diferències de polítiques comptables			Ajustos d'homogeneïtzació a NIIF bàsicament per valoració de crèdits		Tractament dels bons perpetus emesos com a passiu financer	

Informació financera resumida

referida a l'últim període disponible	30-06-2015	30-09-2015	30-09-2015	30-09-2015	30-09-2015	30-09-2015
Actius corrents					14.314	4.993
Actius no corrents	815.986	40.891	431.652	201.171	53.286	21.155
Passius corrents					14.298	2.168
Passius no corrents	733.117	38.241	327.927	186.734	22.556	17.624
Ingrés d'activitats ordinàries	15.622	895	34.373	6.460	32.241	3.328
Resultat del període d'operacions continuades	3.354	151	9.085	764	832	(1.300)
Resultat després d'impostos d'operacions discontinuades						2.721
Un altre resultat integral	(108)	(2)		4		
Resultat integral total	3.246	149	9.085	871	832	1.421

Informació financera resumida

referida a 31-12-2014						
Actius corrents					17.041	3.964
Actius no corrents	795.891	42.629	486.820	196.287	34.848	23.777
Passius corrents					10.243	3.195
Passius no corrents	722.447	40.083	379.320	182.844	13.492	18.552
Ingrés d'activitats ordinàries	34.932	858	41.319	9.187	47.292	4.889
Resultat del període d'operacions continuades (atribuïble)	6.661	(163)	19.454	(1.382)	1.015	785
Resultat després d'impostos d'operacions discontinuades					597	19
Un altre resultat integral	(311)	251		359		
Resultat integral total	6.350	88	19.454	(1.164)	1.612	805

(*) Informació financera en moneda local (a excepció del dividend de The Bank of East Asia, en euros i del Grupo Financiero Inbursa).

(1) BEA és un banc independent d'Hong Kong i està posicionat a Xina, on està present des de 1920 i compta, a través de la seva filial BEA la Xina, amb una xarxa de més de 125 oficines. Ofereix serveis de banca comercial i personal, així com de banca d'empreses i d'inversió. Atén també la comunitat xinesa a l'estranger operant en altres països del sud-est asiàtic, Amèrica del Nord i el Regne Unit.

(2) BPI és el grup financer centrat en els negocis de banca detallista i corporativa i en la prestació de serveis de gestió d'inversió. BPI té una forta posició competitiva a Portugal.

(3) GFI ofereix serveis de banca corporativa, banca retail, gestió d'actius, assegurances de vida i no vida, així com *brokerage* i custòdia de valors. A setembre de 2015, disposa de 528 oficines, 8.673 empleats i més de 17.000 assessors financers. La cartera de clients és de 9,8 milions.

(4) Erste Group Bank AG capta dipòsits i ofereix productes de banca detallista, banca corporativa i serveis de banca d'inversió.

(5) Repsol és una companyia energètica integrada i global que duu a terme activitats d'Upstream i Downstream arreu del món. CaixaBank és el principal accionista de Repsol.

(6) Abertis és capçalera d'un Grup dedicat a la gestió d'infraestructures al servei de la mobilitat i les comunicacions que actualment opera en dos sectors d'activitat: concessions d'autopistes i telecomunicacions. Els socis principals són: Grup Criteria (22,7%) i Inmobiliaria Espacio (Grupo Villar Mir) (16,1%).

Així mateix, una altra informació financera resumida de les entitats significatives multigrup, valorades pel mètode de la participació, d'acord amb les últimes dades disponibles a la data de preparació d'aquests comptes anuals, es mostra a continuació:

Entitat multigrup

(Milions d'euros)

	Gas Natural	Comercia Global Payments	SegurCaixa Adeslas
Descripció de la naturalesa de les activitats	nota (1)	nota (2)	nota (3)
País de constitució i països on exerceix la seva activitat	Espanya, Xile, Colòmbia, Brasil i Mèxic	Espanya	Espanya
% de drets de vot (si fos diferent del % de participació)	34,34%	49,00%	49,92%
Restricció al pagament de dividendes	-	-	nota (4)
Dividends rebuts de la participada	315	30	74

Conciliació de la informació financera relacionada amb els ajustos a valor raonable en el moment de l'adquisició i els ajustos per diferències de polítiques comptables

- - -

Informació financera resumida referida a l'últim període disponible	30-06-2015	30-11-2015 (6 mesos)	30-09-2015
Actius corrents	8.602	121	
Actius no corrents	39.817	183	3.392
Passius corrents	6.634	99	
Passius no corrents	23.375	3	2.024
Ingrés d'activitats ordinàries	13.685	65	2.569
Resultat del període d'operacions continuades	904	26	176
Resultat després d'impostos de les operacions discontinuades			
Un altre resultat integral			(3)
Resultat integral total	904	19	173
Efectiu i equivalents a l'efectiu	2.161	86	572
Passius financers corrents	1.833		
Passius financers no corrents	17.183		
Depreciació i amortització	(893)	(5)	(57)
Ingressos per interessos	75	0	25
Despeses per interessos	(539)	0	(6)
Despesa o ingrés per l'impost sobre els guanys	(294)	(7)	(66)

Informació financera resumida referida a	31-12-2014	31-05-2015 (12 mesos)	31-12-2014
Actius corrents	10.821	354	
Actius no corrents	39.507	187	3.102
Passius corrents	8.423	341	
Passius no corrents	23.885	3	1.758
Ingrés d'activitats ordinàries	24.742	118	2.634
Resultat del període d'operacions continuades	1.658	45	164
Resultat després d'impostos de les operacions discontinuades			
Un altre resultat integral			29
Resultat integral total	1.658	31	193
Efectiu i equivalents a l'efectiu	3.572	34	437
Passius financers corrents	2.804	277	
Passius financers no corrents	17.740		
Depreciació i amortització	(1.619)	(11)	(58)
Ingressos per interessos	137	0	32
Despeses per interessos	(922)	0	(6)
Despesa o ingrés per l'impost sobre els guanys	(257)	(13)	(66)

(1) Gas Natural Fenosa és una de les companyies multinacionals líders en el sector del gas i l'electricitat. És present en més de 30 països i té més de 23 milions de clients i una potència instal·lada de ~15 gigawatts (GW). A més, és un operador de referència en el mercat del GNL i el gas natural en la conca atlàntica i mediterrània. Els principals socis són Repsol (30%) i Sonatrach (4%).

El Grup i Repsol tenen subscrit un acord relatiu a Gas Natural SDG, SA, qualificat per ambdues entitats com una situació de concertació comunicada a la CNMV.

(2) Prestació del servei de pagament (adquirència).

(3) Aliança estratègica per al desenvolupament, la comercialització i la distribució d'assegurances generals de no vida de SegurCaixa Adeslas. La Societat està participada en un 50% per Mutua Madrileña Automovilista, SA Sociedad de Seguros a Prima Fija, un 49,92% per VidaCaixa, SA de Seguros y Reaseguros Sociedad Unipersonal i un 0,08% per accionistes minoritaris.

(4) Hi ha restriccions regulatòries al repartiment de dividends d'acord amb determinats nivells de solvència propis de l'activitat asseguradora (120 per cent del marge de solvència mínim), i altres restriccions contractuals d'un import superior amb l'objectiu d'anticipar requeriments que futurs canvis normatius puguin exigir.

17. Actius per reassegurances

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el desglossament del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació consolidats és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Primes no consumides	1.824	711
Provisions matemàtiques	381.274	444.947
Prestacions	8.127	5.994
Total	391.225	451.652

En aquest epígraf del balanç de situació es recullen, bàsicament, les provisions matemàtiques a càrrec de la companyia Berkshire Hathaway Life Insurance Company of Nebraska, assumides en virtut del contracte de reassegurança subscrit en l'exercici 2012 per VidaCaixa per tal de mitigar el risc de longevitat associat a la seva cartera de rendes vitalícies.

18. Actiu material

La composició del capítol «Actiu material», les seves corresponents amortitzacions acumulades i els moviments que s'han produït durant els exercicis 2015 i 2014, són els següents:

(Milers d'euros)	2015			2014		
	Terrenys i edificis	Mobiliari, instal·lacions i altres	Total	Terrenys i edificis	Mobiliari, instal·lacions i altres	Total
Cost						
Saldo a l'inici de l'exercici	2.989.711	3.729.410	6.719.121	3.051.697	3.609.123	6.660.820
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)	28.808	94.029	122.837			0
Altes	53.608	175.228	228.836	48.528	185.306	233.834
Baixes	(38.632)	(423.301)	(461.933)	(12.513)	(22.972)	(35.485)
Traspassos	(62.749)	(3.797)	(66.546)	(98.001)	(42.047)	(140.048)
Saldo al tancament de l'exercici	2.970.746	3.571.569	6.542.315	2.989.711	3.729.410	6.719.121
Amortització acumulada						
Saldo a l'inici de l'exercici	(509.455)	(2.901.631)	(3.411.086)	(501.951)	(2.775.295)	(3.277.246)
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)	(10.354)	(60.081)	(70.435)			0
Altes	(35.299)	(142.051)	(177.350)	(21.514)	(174.455)	(195.969)
Baixes	6.887	280.410	287.297	2.822	14.953	17.775
Traspassos	6.235	31.899	38.134	11.188	33.166	44.354
Saldo al tancament de l'exercici	(541.986)	(2.791.454)	(3.333.440)	(509.455)	(2.901.631)	(3.411.086)
D'ús propi net	2.428.760	780.115	3.208.875	2.480.256	827.779	3.308.035

(Milers d'euros)	2015			2014		
	Terrenys i edificis	Mobiliari, instal·lacions i altres	Total	Terrenys i edificis	Mobiliari, instal·lacions i altres	Total
Cost						
Saldo a l'inici de l'exercici	5.865.539	131.179	5.996.718	4.199.107	199.128	4.398.235
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)	26.926		26.926			0
Altes	227.006	6.871	233.877	650.121	18.645	668.766
Baixes	(206.913)	(8.699)	(215.612)	(466.076)	(171.019)	(637.095)
Traspassos	96.177	2.484	98.661	1.482.387	84.425	1.566.812
Saldo al tancament de l'exercici	6.008.735	131.835	6.140.570	5.865.539	131.179	5.996.718
Amortització acumulada						
Saldo a l'inici de l'exercici	(279.824)	(40.478)	(320.302)	(197.415)	(135.099)	(332.514)
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)	(66)		(66)			0
Altes	(72.855)	(5.809)	(78.664)	(56.529)	(4.244)	(60.773)
Baixes	11.223	4.675	15.898	10.242	119.929	130.171
Traspassos	110.656	19.677	130.333	(36.122)	(21.064)	(57.186)
Saldo al tancament de l'exercici	(230.866)	(21.935)	(252.801)	(279.824)	(40.478)	(320.302)
Fons de deteriorament						
Saldo a l'inici de l'exercici	(981.317)	0	(981.317)	(677.018)	(38.031)	(715.049)
Altes per combinacions de negoci (Nota 6)	(11.794)		(11.794)			0
Dotacions (Nota 37)	(605.784)		(605.784)	(265.340)		(265.340)
Disponibilitats (Nota 37)	352.437		352.437	186.761	38.031	224.792
Traspassos	(125.774)		(125.774)	(277.455)		(277.455)
Utilitzacions	81.497		81.497	51.735		51.735
Saldo al tancament de l'exercici	(1.290.735)	0	(1.290.735)	(981.317)	0	(981.317)
Inversions immobiliàries	4.487.134	109.900	4.597.034	4.604.398	90.701	4.695.099
Total actiu material	6.915.894	890.015	7.805.909	7.084.654	918.480	8.003.134

Durant els exercicis 2015 i 2014, els traspassos a «Inversions immobiliàries» recullen principalment el valor dels immobles que són reclassificats des d'«Ús propi», quan es produeix el tancament d'una oficina de la xarxa bancària, o des dels epígrafs «Actius no corrents en venda» i «Existències» en el moment en què són posats en règim de lloguer (vegeu Notes 15 i 20).

A 31 de desembre de 2015 i 2014, no hi ha restriccions a la realització de l'actiu material i al cobrament dels ingressos derivats d'aquest.

Actiu material d'ús propi

Els actius materials d'ús propi estan assignats a la unitat generadora d'efectiu (UGE) del negoci bancari. A 31 de desembre de 2015 i 2014, es van fer les corresponents proves de deteriorament sobre el valor net dels actius associats a l'UGE del negoci bancari. El resultat de les proves efectuades no va posar de manifest la necessitat de fer dotacions en els actius inclosos en aquest epígraf (vegeu Nota 19).

No obstant això, l'Entitat procedeix a fer valoracions de manera periòdica dels actius d'ús propi classificats com a «Terrenys i edificis». El valor de mercat d'aquests actius a 31 de desembre de 2015 no difereix significativament dels seus valors comptables.

En els exercicis 2015 i 2014 s'ha registrat la baixa d'actius materials fora d'ús, fet que ha suposat el registre de sanejaments per un import de 140.028 i 8.892 milers d'euros, respectivament, que estan registrats en el capítol «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius» (vegeu Nota 37).

A 31 de desembre de 2015, el Grup manté actius materials per un import de 2.268 milions d'euros, que estan completament amortitzats.

El Grup Criteriacaixa no manté compromisos significatius de compra d'elements d'immobilitzat material. Les vendes formalitzades en exercicis anteriors amb contracte d'arrendament operatiu posterior incorporen opcions de compra exercitables per CaixaBank al venciment final dels contractes d'arrendament pel valor de mercat de les oficines en aquesta data, i que serà determinat, si s'escau, per experts independents (vegeu Nota 35).

Inversions immobiliàries

Per a les Inversions Immobiliàries, es fan anualment taxacions per mètodes estadístics, excepte per a les taxacions amb una antiguitat superior a 2 anys, per a immobles singulars o no susceptibles de producció repetida. Com a resultat d'aquestes taxacions, s'han registrat, a 31 de desembre de 2015 i 2014, dotacions netes per un import de -249.991 i -40.548 milers d'euros, respectivament. Addicionalment, s'han registrat sanejaments per un import de 3.356 i 33.554 milers d'euros en els exercicis 2015 i 2014, respectivament (vegeu Nota 37).

El valor raonable dels actius immobiliaris classificats com a inversions immobiliàries es classifica, partint de la jerarquia de valor raonable, com a nivell 2.

El valor comptable net de les inversions immobiliàries que han generat rendes en l'exercici 2015 puja a 3.451 milions d'euros.

Els ingressos meritats per l'explotació en règim de lloguer de les inversions immobiliàries es registren en el capítol «Altres productes d'explotació» del compte de pèrdues i guanys (vegeu Nota 33), i han pujat a 164 milions d'euros en l'exercici 2015, mentre que les despeses associades es registren en el capítol «Altres càrregues d'explotació» (vegeu Nota 33) i han pujat a 77 milions d'euros en l'exercici 2015.

A continuació es detalla el percentatge sobre el valor de taxació dels actius classificats com a inversions immobiliàries per cadascuna de les societats o agències amb què s'ha treballat en l'exercici 2015:

Societats i agències de valoració

	31-12-2015	31-12-2014
Tasaciones Inmobiliarias, SA	26%	27%
Sociedad de Tasación, SA	21%	27%
Ibertasa, SA	14%	0%
Gesvalt, SA	13%	0%
Valtecnic, SA	11%	20%
Valoraciones y Tasaciones Hipotecarias, SA	6%	20%
JLL Valoraciones, SA	3%	0%
Valoraciones Mediterráneo, SA	2%	3%
CBRE, SA	2%	0%
Krata, SA	1%	1%
Altres	1%	2%
Total	100%	100%

19. Actiu intangible

Fons de comerç

El detall del fons de comerç a 31 de desembre de 2015 i 2014 és el següent:

Fons de comerç

(Milers d'euros)

	UGE	31-12-2015	31-12-2014
Adquisició de Banca Cívica	Bancària	2.019.996	2.019.996
Adquisició de Banca Cívica Vida y Pensiones	Assegurances	137.180	137.180
Adquisició de CajaSol Vida y Pensiones	Assegurances	50.056	50.056
Adquisició de CajaCanarias Vida y Pensiones	Assegurances	62.003	62.003
Adquisició de Banca Cívica Gestión de Activos	Bancària	9.220	9.220
Adquisició del negoci a Espanya de Morgan Stanley	Bancària/Assegurances (1)	402.055	402.055
Adquisició de Bankpime, SA	Bancària	39.406	39.406
Adquisició de VidaCaixa, SA, de Seguros y Reaseguros (Grup VidaCaixa Grup, SA)	Assegurances	330.929	330.929
Concessions administratives de Saba Infraestructuras, SA	Infraestructures	1.269	43
Total		3.052.114	3.050.888

(1) D'aquest import, 3,7 milions d'euros estan adscrits a l'UGE d'Assegurances i la resta, a l'UGE Bancària.

El moviment dels fons de comerç en societats dependents corresponent als exercicis 2015 i 2014 ha estat el següent:

Moviment dels fons de comerç

(Milers d'euros)

	2015	2014
Saldo a l'inici de l'exercici (*)	3.050.888	3.048.117
Més:		
Adquisició Cajasol Vida y Pensiones, SA		1.926
Adquisició CajaCanarias Vida y Pensiones, SA		1.703
Concessions administratives de Saba	1.226	43
Menys:		
Altres		(901)
Saldo al tancament de l'exercici	3.052.114	3.050.888

(*) El saldo a l'inici de l'exercici 2014 correspon al saldo a 01-01-2014 (vegeu Nota 1)

Altres actius intangibles

El detall dels altres actius intangibles a 31 de desembre de 2015 i 2014 és el següent:

(Milers d'euros)	Vida útil	UGE	Vida útil restant	2015	2014
Actius intangibles identificats en l'adquisició de Barclays Bank	9 anys	Bancària	8 anys	20.937	
Actius intangibles identificats en l'adquisició de Banca Cívica	4 a 9,5 anys	Bancària	1 a 5 anys	107.743	125.708
Marques identificades en l'adquisició del Banco de Valencia	indefinida	Bancària		8.000	8.000
Relacions amb clients (Core Deposits) del Banco de Valencia	6,2 anys	Bancària	3,2 anys	16.939	22.232
Cartera d'assegurances de Banca Cívica y Pensiones	10 anys	Assegurances	6,5 anys	50.124	57.549
Cartera d'assegurances de CajaSol Vida y Pensiones	10 anys	Assegurances	6,5 anys	10.086	11.477
Cartera d'assegurances de CajaCanarias Vida y Pensiones	10 anys	Assegurances	6,5 anys	6.213	7.070
Fons clients de Banco de Valencia	10 anys	Assegurances	7 anys	1.334	1.499
Programari i altres	4 anys		1 a 3 anys	399.596	338.968
Carteres assegurances de vida de VidaCaixa, SA (1)	10 anys	Assegurances	2 anys	36.380	54.571
Contractes amb clients de Morgan Stanley (1)	11 anys	Bancari/ Assegurances	3 anys	24.738	28.193
Contractes amb clients de Banca Cívica Gestión de Activos	10 anys		6,5 anys	5.299	5.806
Contractes amb clients de Barclays Gestió d'Actius	9 anys		8 anys	6.532	
Contractes amb clients de Bankpime (1)	10 anys	Bancari/ Assegurances	6 anys	8.362	9.762
Concessions administratives de Saba			10 a 33 anys	1.115.133	1.142.439
Total				1.817.416	1.813.274

(1) La vida útil residual de la cartera d'assegurances és de 3 anys; per als contractes amb clients de Morgan Stanley és de 4 anys i per als contractes de clients de Bankpime és 7 anys.

El moviment que s'ha produït en aquest epígraf del balanç de situació, en els exercicis 2015 i 2014, és el següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Saldo a l'inici de l'exercici (*)	1.813.274	1.193.496
Més:		
Alta per combinacions de negoci (Nota 6)	89.452	
Altes per addicions de software i altres	138.851	259.926
Altes concessions administratives	31.657	540.000
Altres		2.529
Menys:		
Baixes per vendes	(600)	
Amortitzacions amb càrrec a resultats	(202.081)	(167.713)
Sanejaments amb càrrec a resultats (Nota 37)	(51.125)	(13.144)
Traspassos i altres	(2.012)	(1.820)
Saldo al tancament de l'exercici	1.817.416	1.813.274

(*) El saldo a l'inici de l'exercici 2014 correspon al saldo a 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació).

Durant l'exercici 2015, el Grup Criteriacaixa ha fet desemborsaments en concepte de recerca i desenvolupament per un import de 64 milions d'euros.

A 31 de desembre de 2015 i 2014 no hi ha actius intangibles la titularitat dels quals tingui cap restricció ni que serveixin com a garanties de deutes.

Adicionalment, a 31 de desembre de 2015 i 2014 no hi ha compromisos significatius de compra d'elements d'actiu intangible.

A 31 de desembre de 2015, el Grup Criteriacaixa manté actius intangibles per un import brut de 266 milions que estan totalment amortitzats.

Test de deteriorament de la UGE bancària

L'import que cal recuperar de la UGE del negoci bancari s'ha determinat a partir de l'assignació dels fons propis del Grup CaixaBank sobre la base dels models interns de capital regulatori, els quals prenen en consideració els riscos assumits per cadascun dels negocis. Aquest import per recuperar de l'UGE es compara amb el seu import recuperable per tal de determinar la possible existència de deteriorament.

El Grup Criteriacaixa estima el valor recuperable partint del valor en ús, el qual ha estat determinat mitjançant el descompte dels dividends esperats a mitjà termini obtinguts a partir del pressupost del Grup i extrapolats fins al 2020 (5 exercicis). Així mateix i a aquests efectes, el Grup duu a terme, amb caràcter semestral, un exercici d'actualització dels fluxos d'efectiu projectats amb la finalitat d'incorporar les possibles desviacions al model d'estimació del valor recuperable. En el treball efectuat a 31 de desembre de 2015, s'ha constatat que les projeccions utilitzades en el test anterior i la realitat no haurien afectat les conclusions de l'anàlisi anterior.

Les hipòtesis principals utilitzades en la projecció de fluxos s'han basat en estimacions de les principals variables macroeconòmiques aplicades a l'activitat del Grup, i tenen en compte un marge d'interessos sobre actius totals mitjans previst que oscil·la entre l'1,28% i l'1,55% (entre l'1,32% i l'1,65% en la valoració anterior que considerava CaixaBank *stand-alone*, sense Barclays Bank, SAU), un cost de risc sobre la cartera creditícia bruta que varia entre el 0,74% i el 0,40% (entre el 0,98% i el 0,5% en la valoració anterior), i una taxa de creixement del 2% (igual a la utilitzada en la valoració anterior), tendent a recollir els efectes de la inflació. La taxa de descompte aplicada en les projeccions ha estat del 8,8% (8,7% en la valoració anterior), calculada sobre el tipus d'interès del bo alemany a 10 anys, més una prima de risc associada al negoci bancari i a l'Entitat.

El Grup Criteriacaixa fa una anàlisi de sensibilitat sobre les variables més significatives. En aquest sentit, de manera complementària a l'escenari central, s'han calculat variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -1%, + 1%, taxa de creixement: -0,5%, +0,5%, Marge d'interès: -0,05% + 0,05% i risc de crèdit: -0,1% + 0,1%, per tal de confirmar que l'import recuperable continua sent superior a l'import a recuperar. Després de l'anàlisi de sensibilitat efectuada, incloent-hi hipòtesis adverses, no s'ha posat de manifest la necessitat de fer dotacions en l'exercici 2015 als fons de comerç adscrits a la UGE de Negoci bancari. També s'ha comprovat que el valor obtingut de l'UGE en un escenari advers continua sent substancialment superior al valor dels fons propis operatius.

A més, no hi ha cap canvi raonablement possible en les hipòtesis o projeccions que pugui suposar el registre de dotacions al deteriorament del valor dels fons de comerç i els actius intangibles assignats a aquesta UGE al tancament de l'exercici 2015.

Test de deteriorament de la UGE Assegurances

L'import a recuperar de l'UGE del negoci assegurador s'ha determinat a partir de l'assignació dels fons propis del Grup Criteriacaixa partint dels models interns de capital regulatori, els quals tenen en compte els riscos assumits per cadascun dels negocis. Aquest import per recuperar de l'UGE es compara amb el seu import recuperable per tal de determinar la possible existència de deteriorament.

Respecte de la determinació del valor recuperable de l'UGE del negoci assegurador, aquesta es basa en el valor en ús. S'han calculat els fluxos de caixa esperats en els vinents 5 exercicis de les carteres de vida, assumint una taxa de creixement posterior del 2%, tendent a recollir els efectes de la inflació. Aquests fluxos esperats s'han descomptat a una taxa del 9,05% (9,77% en l'exercici anterior). Així mateix, i a aquests efectes, el Grup Criteriacaixa efectua, amb caràcter semestral, un exercici d'actualització dels fluxos d'efectiu projectats amb la finalitat d'incorporar les possibles desviacions al model d'estimació del valor recuperable. En el treball efectuat a 31 de desembre de 2015, s'ha constatat que les projeccions utilitzades en el test de deteriorament anterior no difereixen substancialment de la realitat, i que les desviacions que s'han produït no haurien afectat les conclusions de l'anàlisi anterior.

El Grup Criteriacaixa fa una anàlisi de sensibilitat sobre les variables més significatives. En aquest sentit, de manera complementària a l'escenari central, s'han calculat variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -0,5%, +0,5%, taxa de creixement: -0,5%, +0,5%, per tal de confirmar que l'import recuperable continua excedint l'import a recuperar. Després de l'anàlisi de sensibilitat efectuada, incloent-hi hipòtesis adverses, no s'ha posat de manifest la necessitat de fer dotacions en l'exercici 2015 als fons de comerç adscrits a la UGE de negoci assegurador. També s'ha comprovat que el valor obtingut de l'UGE en un escenari advers continua sent substancialment superior al valor dels fons propis operatius.

A més, no hi ha cap canvi raonablement possible en les hipòtesis o projeccions que pugui suposar el registre de dotacions al deteriorament del valor dels fons de comerç i altres actius intangibles assignats a aquesta UGE al tancament de l'exercici 2015.

20. Resta d'actius i passius

La composició del saldo d'aquests capítols dels balanços de situació és la següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Existències	1.835.065	1.935.302
Dividends renda variable meritats no cobrats	290.951	214.495
Altres periodificadores	623.651	785.406
<i>de les quals: Despeses pagades no meritades</i>	364.639	315.233
<i>de les quals: Derrama del Fons de Garantia de Dipòsits a liquidar en els pròxims 6 anys</i>	209.169	224.577
Altres actius	303.985	369.025
<i>dels quals: Operacions en camí</i>	220.375	264.275
Total resta d'actius	3.053.652	3.304.228
Altres periodificadores	1.109.068	936.878
<i>de les quals: Despeses generals meritades no pagades</i>	191.801	161.187
Altres passius	466.409	1.252.148
<i>dels quals: Operacions en camí</i>	270.979	1.053.193
<i>dels quals: Comptes transitoris per vendes d'immobles</i>	72.339	28.519
Total resta de passius	1.575.477	2.189.026

Es registra en «Altres actius» el valor raonable dels contractes d'assegurança associats a compromisos de prestació definida assegurats mitjançant pòlisses contractades amb entitats que no tenen la condició de part vinculant i compleixen les condicions requerides per ser actius del pla una vegada deduït del valor actual de les obligacions. Si el valor de les obligacions fos superior el seu registre constaria en el capítol de «Provisions – Fons per a pensions i obligacions similars» (vegeu Nota 23).

Les existències que, bàsicament, corresponen a terrenys i immobles en curs de construcció es valoren per l'import menor entre el seu cost, incloent-hi les despeses de finançament, i el seu valor de realització, entès com el preu estimat de venda net dels costos estimats de producció i comercialització.

A continuació es facilita el moviment del capítol «Existències» dels exercicis 2015 i 2014:

Moviment d'existències

(Milers d'euros)

	2015		2014	
	Actius procedents de regularitzacions creditícies	Altres actius	Actius procedents de regularitzacions creditícies	Altres actius
Cost brut existències				
Saldo a l'inici de l'exercici (1)	3.293.253	659.333	3.284.530	841.320
Més:				
Alta per combinació de negocis (Nota 6)	234.637			
Adquisicions	203.689	43.859	553.128	70.154
Traspassos i altres	97.109	846		68.931
Menys:				
Cost de vendes (2)	(171.967)	(7.463)	(86.517)	(8.290)
Traspassos i altres		(246.398)	(457.888)	(312.782)
Subtotal	3.656.721	450.177	3.293.253	659.333
Fons de deteriorament existències				
Saldo a l'inici de l'exercici (1)	(1.848.634)	(168.650)	(1.644.848)	(225.473)
Més:				
Alta per combinació de negocis (Nota 6)	(194.512)			
Dotacions (Nota 37)	(74.276)	(5.115)	(22.385)	(23.468)
Traspassos i altres	(157.289)	91.880	(211.431)	80.075
Menys:				
Utilitzacions	84.603	160	30.030	216
Subtotal	(2.190.108)	(81.725)	(1.848.634)	(168.650)
Saldo al tancament de l'exercici	1.466.613	368.452	1.444.619	490.683

(1) El saldo a l'inici de l'exercici 2014 correspon al saldo a 01-01-2014 (vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions del perímetre de consolidació).

(2) Inclou els costos imputables a les vendes de béns i a la prestació de serveis no financers.

Els "Traspassos i altres" de l'exercici 2015 i 2014 es corresponen bàsicament a reclassificacions des d'aquest epígraf als epígrafs d'«Actius no corrents en venda» i «Inversions immobiliàries» (vegeu Notes 15 i 18).

Els actius adjudicats són taxats de manera periòdica i d'acord amb l'Ordre ECO/805/003 o taxacions estadístiques, i es registren pel menor import entre el seu valor raonable menys els costos de venda i el seu valor en llibres (vegeu Nota 2.19). Posteriorment, se sol·licita a un expert independent una valoració de contrast, que consisteix en una valoració global de la cartera d'actius immobiliaris a 31 de desembre de 2015, que es fa aplicant determinats ajustos sobre els valors de taxació. La metodologia d'aquesta valoració de contrast és la següent:

- Anàlisi de les vendes d'immobles efectuades durant l'exercici, comparant els preus obtinguts en les vendes amb els valors de les taxacions.

- Valoració individualitzada d'una selecció representativa de la cartera, amb la metodologia següent:
 - Mètode comparatiu de mercat: es compara l'immoble seleccionat amb altres de característiques similars per als quals hi hagi una operació de venda o oferta recent en el mercat, ajustant, en cas que calgui, en funció de la situació, superfície, qualificació urbanística o qualsevol altre factor que pugui implicar diferències en la valoració.
 - Mètode residual dinàmic: aplicable principalment a sòls o a aquelles propietats en què la comparació amb el mercat no és directament aplicable.
 - Mètode de la rendibilitat: el valor de l'actiu s'estableix en funció dels beneficis futurs, descomptats a una taxa de descompte adequada.

De les anàlisis efectuades, es conclou que el valor de mercat dels actius no difereix significativament dels seus valors comptables.

A continuació es facilita la informació sobre les societats o agències que han fet taxacions durant l'exercici 2015:

Principals societats i agències de taxació

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Tasaciones Inmobiliarias, SA	20,0%	17,3%
Valtecnic, SA	9,0%	15,4%
Tecnitasa	22,0%	13,9%
Gesvalt, SA	9,0%	0,0%
Sociedad de Tasación, SA	8,0%	12,7%
Ibertasa, Sociedad de Tasación	9,0%	5,3%
Valoraciones Mediterráneo, SA	5,0%	4,3%
Krata, SA	4,0%	9,4%
Valoraciones y Tasaciones Hipotecarias, SA	4,0%	12,6%
CBRE Valuation Advisory, SA	1,0%	
JLL Valoraciones, SA	6,0%	
Altres	3,0%	9,1%
Total	100,0%	100,0%

21. Passius financers a cost amortitzat

La composició del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació, tenint en compte la naturalesa de l'instrument financer que origina el passiu, és la següent:

(Milers d'euros)		
	2015	2014
Dipòsits de bancs centrals	23.753.214	12.156.872
Dipòsits d'entitats de crèdit	13.638.162	15.127.958
Dipòsits de la clientela	183.853.543	179.756.952
Dèbits representats per valors negociables	30.431.596	34.526.432
Passius subordinats	5.851.173	8.902.714
Altres passius financers	3.070.143	4.249.666
Total	260.597.831	254.720.594

A continuació es facilita un detall dels principals ajustos per valoració inclosos a cadascun dels diferents tipus de passius d'aquest capítol:

31-12-2015

(Milers d'euros)	Ajustos per valoració					Saldo en balanç
	Saldo brut	Interessos meritats	Microcobertures	Costos transacció	Primes i descomptes	
Dipòsits de bancs centrals	23.733.615	19.599				23.753.214
Dipòsits d'entitats de crèdit	13.622.530	19.705	6.161	(10.227)	(7)	13.638.162
Dipòsits de la clientela (1)	184.317.292	396.516	0	(24.906)	(835.359)	183.853.543
Dèbits representats per valors negociables	29.977.933	613.294	2.206	(29.228)	(132.609)	30.431.596
Passius subordinats	5.913.086	6.338	0	(3.095)	(65.156)	5.851.173
Altres passius financers	3.070.143					3.070.143
Total	260.634.599	1.055.452	8.367	(67.456)	(1.033.131)	260.597.831

31-12-2014

(Milers d'euros)	Ajustos per valoració					Saldo en balanç
	Saldo brut	Interessos meritats	Microcobertures	Costos transacció	Primes i descomptes	
Dipòsits de bancs centrals	12.152.618	4.254				12.156.872
Dipòsits d'entitats de crèdit	15.095.094	32.611	6.516	(6.256)	(7)	15.127.958
Dipòsits de la clientela (1)	180.110.695	692.183	0	(28.633)	(1.017.293)	179.756.952
Dèbits representats per valors negociables	34.019.405	705.524	2.491	(41.405)	(159.583)	34.526.432
Passius subordinats	8.974.672	7.248	0	(3.381)	(75.825)	8.902.714
Altres passius financers	4.249.666					4.249.666
Total	254.602.150	1.441.820	9.007	(79.675)	(1.252.708)	254.720.594

(1) La columna «Primes i descomptes» inclou els ajustos a valor raonable efectuats als dipòsits a la clientela aportats per Banca Cívica i Banco de Valencia a la data d'integració, principalment per les cèdules singulars.

21.1. Dipòsits d'entitats de crèdit

La composició dels saldos d'aquest epígraf dels balanços de situació, sense considerar els ajustos per valoració i tenint en compte la naturalesa de les operacions, s'indica a continuació:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
A la vista	2.513.649	3.013.926
Comptes mutus	5	29
Altres comptes	2.513.644	3.013.897
A termini o amb preavís	11.108.881	12.081.168
Comptes a termini	8.130.970	7.109.173
<i>Dels quals: cèdules hipotecàries nominatives (Nota 21.3)</i>	<i>220.000</i>	<i>220.000</i>
Passius financers híbrids	2.280	2.800
Cessió temporal d'actius	2.975.631	4.969.195
Total	13.622.530	15.095.094

21.2. Dipòsits de la clientela

La composició del saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació, sense considerar els ajustos per valoració i tenint en compte el sector i la naturalesa de les operacions, s'indica a continuació:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Per naturalesa	184.317.292	180.110.695
Comptes corrents i altres comptes a la vista	73.292.378	55.054.418
Comptes d'estalvi	43.370.629	38.361.499
Dipòsits a termini	63.340.734	72.119.478
<i>dels quals: cèdules hipotecàries nominatives (Nota 21.3)</i>	<i>6.013.255</i>	<i>8.546.092</i>
Passius financers híbrids	3.214.655	8.918.217
Cessions temporals (*)	1.098.896	5.657.083
Per sectors	184.317.292	180.110.695
Administracions públiques	12.699.419	10.307.131
Sector privat (*)	171.617.873	169.803.564

(*) Inclou cessions temporals d'actius en operacions de mercat monetari mitjançant entitats de contrapartida, de 58 i 1.898 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i a 31 de desembre de 2014, respectivament.

21.3. Dèbits representats per valors negociables

La composició del saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació, sense considerar els ajustos per valoració, és la següent:

(Milers d'euros)	Import pendent d'amortització	
	31-12-2015	31-12-2014
Cèdules hipotecàries	21.266.734	23.141.373
Cèdules territorials	50.000	50.000
Bons simples	4.231.155	7.499.018
Bons de titulització	2.749.260	1.532.306
Híbrids	1.643.600	1.569.750
<i>Notes estructurades</i>	349.300	255.450
<i>Bo bescanviable en accions de Repsol, SA</i>	544.300	564.300
<i>Bo bescanviable en accions de CaixaBank, SA</i>	750.000	750.000
Pagarés	37.184	226.958
Total	29.977.933	34.019.405

Cèdules hipotecàries

El detall de les emissions de cèdules hipotecàries és el següent:

Cèdules hipotecàries

(1/2)

Data	Import nominal inicial en divisa	Tipus d'interès nominal	Data amortització	Import pendent d'amortització	
				31-12-2015	31-12-2014
31-10-2003	750.000	4,75%	31-10-2018	750.000	750.000
04-02-2004	250.000	4,75%	31-10-2018	250.000	250.000
17-02-2005	2.500.000	3,88%	17-02-2025	2.500.000	2.500.000
30-09-2005	300.000	Lib 1A + 0,02	30-09-2015		385.159
05-10-2005	2.500.000	3,25%	05-10-2015		2.500.000
09-01-2006	1.000.000	E3M + 0,075	09-01-2018	1.000.000	1.000.000
18-01-2006	2.500.000	3,63%	18-01-2021	2.500.000	2.500.000
20-06-2006 (1)	1.000.000	E3M + 0,1	30-06-2016	10.646	10.646
16-06-2006	150.000	E3M + 0,06	16-06-2016	150.000	150.000
28-06-2006	2.000.000	4,25%	26-01-2017	2.000.000	2.000.000
28-06-2006	1.000.000	4,50%	26-01-2022	1.000.000	1.000.000
17-10-2006 (1)	1.000.000	E3M + 0,1	30-09-2016	7.982	7.982
01-11-2006	255.000	Lib 3M	02-02-2037	234.225	210.032
28-11-2006	250.000	E3M + 0,06	28-11-2016	250.000	250.000
07-02-2007 (1)	1.000.000	E3M	30-03-2017	6.380	6.380
30-03-2007	227.500	E3M + 0,045	20-03-2017	227.500	227.500
12-06-2007 (1)	1.500.000	E3M + 0,1	30-09-2017	13.462	13.462
04-06-2007	2.500.000	4,63%	04-06-2019	2.500.000	2.500.000
13-07-2007	25.000	E3M + 0,045	20-03-2017	25.000	25.000
13-06-2008	100.000	5,43%	13-06-2038	100.000	100.000
14-05-2009	175.000	E3M + 1,00	14-05-2021	175.000	175.000
27-04-2009 (2)	1.000.000	E1A+0,15%	27-03-2016	1.000.000	
27-04-2009 (2)	1.000.000	E1A+0,20%	27-06-2019	1.000.000	
27-04-2009 (2)	390.000	E1A+0,25%	27-09-2022	390.000	

Cèdules hipotecàries

(2/2)

(Milers d'euros)

Data	Import nominal inicial en divisa	Tipus d'interès nominal	Data amortització	Import pendent d'amortització	
				31-12-2015	31-12-2014
31-03-2010	1.000.000	3,50%	31-03-2016	1.000.000	1.000.000
07-05-2010	100.000	E3M + 0,95	07-05-2019	100.000	100.000
02-07-2010	300.000	E3M + 1,75	02-07-2018	300.000	300.000
18-08-2010	42.000	3,50%	30-04-2015		42.000
15-10-2010	25.000	3,74%	15-10-2015		25.000
22-02-2011	2.200.000	5,00%	22-02-2016	2.200.000	2.200.000
18-03-2011	74.000	4,98%	02-02-2015		74.000
18-03-2011	1.250.000	4,75%	18-03-2015		1.250.000
27-04-2011	1.250.000	5,13%	27-04-2016	1.250.000	1.250.000
02-08-2011	150.000	E3M + 3,85	02-08-2027	150.000	150.000
14-11-2011	250.000	4,25%	26-01-2017	250.000	250.000
16-02-2012	1.000.000	4,00%	16-02-2017	1.000.000	1.000.000
07-06-2012	2.000.000	E6M + 3,85	07-06-2022	2.000.000	2.000.000
07-06-2012	4.000.000	E6M + 3,80	07-06-2023	1.000.000	1.000.000
07-06-2012	3.500.000	E6M + 3,80	07-06-2024	2.900.000	2.900.000
07-06-2012	1.000.000	E6M + 3,75	07-06-2025	1.000.000	1.000.000
19-06-2012	4.250.000	E6M + 3,75	19-06-2026	3.000.000	3.000.000
03-07-2012	1.000.000	E6M + 4,00	03-07-2027	1.000.000	1.000.000
17-07-2012	750.000	E6M + 4,25	17-07-2027	750.000	750.000
17-07-2012	3.000.000	E6M + 4,25	17-07-2028	2.800.000	2.800.000
26-07-2012	500.000	E6M + 4,70	26-07-2020	175.000	175.000
22-09-2009	150.000	E3M + 1,50	22-09-2017	150.000	150.000
22-03-2013	2.000.000	3,00%	22-03-2018	1.000.000	1.000.000
21-03-2014	1.000.000	2,63%	21-03-2024	1.000.000	1.000.000
10-07-2014 (2)	1.000.000	E1A+0,82%	10-07-2024	1.000.000	
30-07-2014	300.000	E3M + 0,50	30-07-2017	300.000	300.000
27-03-2015	1.000.000	0,63%	27-03-2025	1.000.000	
12-11-2015	1.000.000	0,63%	12-11-2020	1.000.000	
Cèdules hipotecàries				42.415.195	41.277.161
Valors propis comprats				(21.148.461)	(18.135.788)
<i>Autocartera</i>				(20.903.461)	(17.823.587)
<i>Adquirits per empreses del Grup</i>				(245.000)	(312.201)
Total				21.266.734	23.141.373

(1) Emissions col·locades en el mercat detallista. Les altres han estat col·locades en el mercat institucional.

(2) Procedents de la fusió amb Barclays Bank.

D'acord amb les disposicions vigents, CaixaBank afecta expressament les hipoteques que constin inscrites a favor seu en garantia del capital i dels interessos de les emissions de cèdules hipotecàries.

CaixaBank té emeses i pendents d'amortització cèdules hipotecàries nominatives que, en funció de la contrapartida, estan registrades en els epígrafs «Dipòsits d'entitats de crèdit» o «Dipòsits de la clientela» dels balanços de situació (vegeu Notes 21.1 i 21.2).

A continuació es detalla el càlcul del grau de col·lateralització i sobrecol·lateralització a 31 de desembre de 2015 i 2014 de les cèdules hipotecàries emeses:

Grau de col·lateralització i sobrecol·lateralització

(Milers d'euros)

		31-12-2015	31-12-2014
Cèdules hipotecàries no nominatives		42.415.195	41.277.161
Cèdules hipotecàries nominatives registrades en dipòsits de la clientela		6.013.255	8.546.092
Cèdules hipotecàries nominatives registrades en entitats de crèdit		220.000	220.000
Cèdules hipotecàries emeses	(A)	48.648.450	50.043.253
Cartera total de préstecs i crèdits hipotecaris pendents d'amortització(*)		134.168.382	130.637.686
Participacions hipotecàries emeses		(7.346.393)	(484.701)
Certificats de transmissió hipotecària emesos		(4.949.862)	(4.220.761)
Baixa de cartera per venda elevada a públic el gener 2015			(160.301)
Bons hipotecaris emesos			
Cartera de Préstecs i Crèdits col·lateral per a Cèdules hipotecàries	(B)	121.872.127	125.771.923
Col·lateralització:	(B)/(A)	251%	251%
Sobrecol·lateralització:	[(B)/(A)]-1	151%	151%

(*) Inclou cartera de balanç i fora de balanç.

La informació requerida per la Llei del Mercat Hipotecari està desglossada en els comptes anuals de CaixaBank, SA corresponents a l'exercici 2015.

Cèdules territorials

El detall de les emissions de cèdules territorials és el següent:

Cèdules territorials

(Milers d'euros)

Data	Import nominal inicial en divisa	Tipus d'interès nominal	Data amortització	Import pendent d'amortització	
				31-12-2015	31-12-2014
20-10-2011	2.500.000 €	4,250%	19-06-2015	0	2.500.000
27-01-2012	250.000 €	6,000%	27-01-2016	250.000	250.000
01-02-2012	250.000 €	6,500%	01-02-2017	250.000	250.000
26-04-2012	200.000 €	4,750%	26-04-2015	0	200.000
24-05-2012	500.000 €	4,900%	24-05-2018	500.000	500.000
24-05-2012	500.000 €	5,200%	24-05-2019	500.000	500.000
07-06-2013	1.300.000 €	3,000%	07-06-2018	1.300.000	1.300.000
26-03-2014	1.500.000 €	E6M + 0,95	26-03-2020	1.500.000	1.500.000
19-06-2015	1.500.000 €	E6M + 0,20	19-06-2019	1.500.000	0
19-06-2015	1.500.000 €	E6M+0,25	19-06-2021	1.500.000	0
Cèdules territorials				7.300.000	7.000.000
Valors propis comprats				(7.250.000)	(6.950.000)
Autocartera				E6M + 0,95	(6.912.200)
Adquirits per empreses del Grup				(37.800)	(37.800)
Total				50.000	50.000

Les cèdules territorials s'emeten amb la garantia de la cartera de préstecs i crèdits concedits a l'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals, així com als organismes autònoms i a les entitats públiques empresarials que en depenen, i a altres entitats d'aquesta naturalesa de l'Espai Econòmic Europeu.

Bons simples

El detall de les emissions de bons simples és el següent:

Bons Simples

(1 / 2)

(Milers d'euros)

Data		Import nominal inicial en divisa	Tipus d'interès nominal	Data amortització	Amortització anticipada	Import pendent d'amortització	
						31-12-2015	31-12-2014
28-06-2012	(2)	1.350.000 €	E6M+2,9%	01-01-2020	04-06-2015		999.000
09-05-2014	(3)	1.000.000 €	2,375%	09-05-2019		1.000.000	1.000.000
21-04-2015	(4)	1.000.000 €	1,625%	21-04-2022		1.000.000	
Emeses per Criteria (vegeu Nota 1)						2.000.000	1.999.000
24-01-2007		40.157 €	0,212%	24-01-2022		40.027	40.027
15-06-2007		30.000 €	2,500%	17-06-2019		30.000	30.000
22-11-2007		100.000 €	E12M + 0,25	22-11-2027		100.000	100.000
12-02-2010		264.000 €		12-02-2015			264.000
24-03-2010		350.000 €		24-03-2015			350.000
25-02-2010		350.000 €		25-02-2015			350.000
30-03-2010		25.000 €		30-03-2015			25.000
31-03-2010		200.000 €		31-03-2015			200.000
16-06-2010		400.000 €		30-04-2015			400.000
31-03-2011		10.000 €	5,362%	31-03-2016		10.000	10.000
20-01-2012		3.000.000 €	4,910%	20-01-2015			3.000.000
22-01-2013		1.000.000 €	3,250%	22-01-2016		1.000.000	1.000.000
30-01-2013		300.000 €	3,964%	30-01-2018		300.000	300.000
11-04-2013		250.000 €	4,358%	31-10-2019		250.000	250.000
14-05-2013		1.000.000 €	3,125%	14-05-2018		1.000.000	1.000.000
18-10-2013		1.000.000 €	2,500%	18-04-2017		1.000.000	1.000.000
10-03-2014	(1)	3.350 €	E6M+2,30	10-03-2016		838	2.513
10-04-2014	(1)	5.650 €	E6M+2,30	10-04-2016		1.413	4.238
10-04-2014	(1)	3.175 €	4,400%	10-04-2018		2.049	2.808
10-04-2014	(1)	5.525 €	E6M + 3,50	10-04-2018		3.453	4.834
12-05-2014	(1)	7.975 €	E6M + 2,30	10-05-2016		1.880	5.981
12-05-2014	(1)	7.875 €	E6M + 3,50	10-05-2018		4.687	6.891
10-06-2014	(1)	4.200 €	2,310%	10-06-2016		1.068	3.168
10-06-2014	(1)	9.575 €	E6M + 1,85	10-06-2016		2.394	7.181
10-06-2014	(1)	3.375 €	E6M + 2,10	10-06-2016		844	2.531
10-06-2014	(1)	3.325 €	3,630%	10-06-2018		2.134	2.935
10-06-2014	(1)	4.400 €	E6M + 3,00	10-06-2018		2.750	3.850
10-06-2014	(1)	6.825 €	E6M + 2,75	10-06-2018		4.266	5.972
10-07-2014	(1)	3.875 €	2,470%	10-07-2016		1.961	3.875
10-07-2014	(1)	11.175 €	E6M + 1,85	10-07-2016		5.588	11.175
10-07-2014	(1)	3.400 €	3,609%	10-07-2018		2.595	3.400
10-07-2014	(1)	10.025 €	E6M + 2,75	10-07-2018		7.519	10.025
10-07-2014	(1)	4.525 €	E6M + 3,25	10-07-2023		4.022	4.525
10-08-2014	(1)	4.900 €	2,497%	10-08-2016		2.480	4.900
10-08-2014	(1)	14.425 €	E6M + 1,85	10-08-2016		6.746	14.425
10-08-2014	(1)	3.450 €	3,644%	10-08-2018		2.634	3.450
10-08-2014	(1)	7.725 €	E6M + 2,75	10-08-2018		5.794	7.725
10-08-2014	(1)	4.450 €	E6M + 2,75	10-08-2020		3.683	4.450
10-09-2014	(1)	3.275 €	2,531%	10-09-2016		1.658	3.275
10-09-2014	(1)	12.075 €	E6M + 1,85	10-09-2016		3.681	12.075
10-09-2014	(1)	6.275 €	E6M + 2,75	10-09-2018		4.706	6.275
10-09-2014	(1)	5.000 €	E6M + 2,75	10-09-2020		4.167	5.000

Bons Simples

(2 / 2)

(Milers d'euros)

Data		Import nominal inicial en divisa	Tipus d'interès nominal	Data amortització	Amortització anticipada	Import pendent d'amortització	
						31-12-2015	31-12-2014
10-10-2014	(1)	3.775 €	2,266%	10-10-2016		1.909	3.775
10-10-2014	(1)	5.375 €	E6M + 1,85	10-10-2016		2.688	5.375
10-10-2014	(1)	7.400 €	E6M + 1,55	10-10-2016		3.700	7.400
10-10-2014	(1)	4.825 €	E6M + 2,75	10-10-2018		3.619	4.825
10-10-2014	(1)	11.850 €	E6M + 2,35	10-10-2020		6.542	11.850
10-10-2014	(1)	5.675 €	E6M + 2,75	10-10-2020		1.604	5.675
10-11-2014	(1)	4.225 €	2,287%	10-11-2016		2.137	4.225
10-11-2014	(1)	3.650 €	2,257%	10-11-2016		1.845	3.650
10-11-2014	(1)	3.775 €	2,239%	10-11-2016		1.909	3.775
10-11-2014	(1)	15.700 €	E6M + 1,55	10-11-2016		7.850	15.700
10-11-2014	(1)	7.950 €	E6M + 2,35	10-11-2018		5.353	7.950
10-12-2014	(1)	11.650 €	E6M + 1,55	10-12-2016		5.825	11.650
10-12-2014	(1)	4.875 €	2,127%	10-12-2016		2.463	4.875
10-12-2014	(1)	7.550 €	E6M + 2,35	10-12-2018		5.663	7.550
10-12-2014	(1)	3.300 €	3,191%	10-12-2018		2.514	3.300
Emeses per CaixaBank						3.870.654	8.568.079
Total emès						5.870.654	10.567.079
Valors propis comprats						(1.639.499)	(3.068.061)
<i>Autocartera</i>						(1.195.099)	(1.889.161)
<i>Adquirits per empreses del Grup</i>						(444.400)	(1.178.900)
Total						4.231.155	7.499.018

(1) Emissions ICO per un import total de 140 milions d'euros.

(2) Bo adquirit per CaixaBank.

(3) Bons simples no garantits emesos el 30 d'abril de 2014, a un preu del 99,5777% i un tipus fix del 2,375% anual.

(4) Bons simples sènior no garantits emesos el 14 d'abril de 2015, a un preu del 99,974% i un tipus fix de l'1,625% anual.

Bons de titulització

A continuació es detallen els bons emesos pels fons de titulització d'actius col·locats a tercers i pendents d'amortització a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament:

Bons de titulització

(Milers d'euros)

	Import pendent d'amortització	
	31-12-2015	31-12-2014
FonCaixa FTGENCAT 3, FTA	59.808	76.664
FonCaixa FTGENCAT 4, FTA	106.377	129.494
FonCaixa FTGENCAT 5, FTA	293.256	344.299
FonCaixa FTGENCAT 6, FTA	215.120	251.665
Procedents de CaixaBank	674.561	802.122
Valencia Hipotecaria 1, FTA	78.629	94.856
Valencia Hipotecaria 2, FTA	217.292	275.290
Valencia Hipotecaria 3, FTA	220.893	322.713
Pyme Valencia 1, FTA	6.776	37.325
Procedents del Banco de València	523.590	730.184
AyT Hipotecario Mixto II, FTA	24.340	
AyT FTPYMES II, FTA (sèrie F2) - A3	4.973	
TDA 22 Mixto, FTH	12.620	
AyT Hipotecario Mixto IV FTA	26.647	
AyT Hipotecario Mixto V FTA	13.090	
Procedents de Banca Cívica (*)	81.670	0
AyT Génova Hipotecario II, FTH	101.723	
AyT Génova Hipotecario III, FTH	123.921	
AyT Génova Hipotecario IV, FTH	170.071	
AyT Génova Hipotecario VI, FTH	88.138	
AyT Génova Hipotecario VII, FTH	332.370	
AyT Génova Hipotecario VIII, FTH	354.088	
AyT Génova Hipotecario IX, FTH	299.128	
Procedents de Barclays Bank	1.469.439	0
Total	2.749.260	1.532.306

(*) Reclassificats el 2015. El 2014 estaven classificats en l'epígraf «Dipòsits de la clientela - Dipòsits a termini».

Aquestes emissions s'amortitzen periòdicament en funció de l'amortització dels actius subjacents.

Notes estructurades

El detall de les emissions de notes estructurades és el següent:

Notes estructurades

(Milers d'euros)

Data d'emissió	Import nominal inicial en divisa		Data amortització	Import pendent d'amortització	
				31-12-2015	31-12-2014
19-04-2012	13.050	€	20-04-2015		13.050
25-03-2013	7.600	€	24-03-2016	7.600	7.600
23-04-2013	800	€	22-04-2016	800	800
29-05-2013	4.600	€	27-05-2016	4.600	4.600
22-10-2013	32.000	€	24-10-2016	32.000	32.000
17-12-2013	21.600	€	18-12-2017	21.600	21.600
11-02-2014	53.500	€	13-08-2018	53.500	53.500
13-06-2014	28.300	€	13-06-2019	28.300	28.300
13-06-2014	38.000	€	13-06-2016	38.000	38.000
07-08-2014	13.500	€	07-08-2019	13.500	13.500
07-08-2014	9.600	€	08-08-2016	9.600	9.600
07-08-2014	9.400	€	07-08-2017	9.400	9.400
15-10-2014	6.200	€	15-10-2019	6.200	6.200
15-10-2014	9.700	€	17-10-2016	9.700	9.700
05-12-2014	8.000	€	05-12-2019	8.000	8.000
05-12-2014	14.000	€	05-12-2016	14.000	14.000
16-02-2015	9.000	€	17-02-2020	9.000	
16-02-2015	9.000	€	16-02-2017	3.700	
01-04-2015	22.000	€	01-04-2020	22.000	
19-05-2015	12.000	€	19-05-2020	36.700	
19-06-2015	12.000	€	19-06-2020	15.200	
31-07-2015	10.000	€	31-07-2020	9.900	
23-10-2015	50.000	€	23-10-2018	55.100	
Notes estructurades				408.400	269.850
Valors propis comprats				(59.100)	(14.400)
Total				349.300	255.450

Bons bescanviables en accions de Repsol, SA

El novembre de 2013, CaixaBank va fer entre inversors institucionals i qualificats l'emissió de bons bescanviables en accions ordinàries de Repsol, per un import nominal total de 594,3 milions d'euros i amb venciment màxim el 22 de novembre de 2016.

Per a l'amortització de l'emissió, CaixaBank podrà optar per la devolució en efectiu del nominal, o bé lliurar als titulars dels bons les accions de Repsol que resultin de dividir el valor nominal dels bons entre un preu que estarà entre el mínim i el màxim de canvi, depenent del valor de mercat de les accions de Repsol. El preu mínim de bescanvi dels bons per cada acció de Repsol va quedar fixat en 18,25 euros i el preu màxim, en 22,8125 euros.

En aquest sentit, aquesta emissió inclou una combinació de derivats implícits per assegurar un preu de bescanvi màxim i mínim que, d'acord amb el que estableix el paràgraf 11 de la NIC 39, s'ha de separar del contracte principal. Per tant, l'emissió té la consideració comptable d'instrument financer híbrid i es va segregar per comptabilitzar separatament la combinació de derivats implícits i el passiu financer. Els costos directament atribuïbles a l'emissió s'imputen al compte de pèrdues i guanys segons el mètode de l'interès efectiu, d'acord amb la normativa aplicable.

La valoració de la combinació de derivats implícita en l'emissió s'estima utilitzant tècniques de valoració apropiades a les seves característiques i maximitzant l'ús de dades d'entrada observables rellevants. Dins del rang de valors obtinguts, l'Entitat considera com a més representatiu el coincident amb la diferència entre el valor raonable de l'instrument contracte híbrid i el valor raonable del contracte principal.

En data 28 de gener de 2016, el Consell d'Administració de CaixaBank ha acordat l'amortització total anticipada de l'emissió de bons el pròxim 10 de març de 2016, mitjançant el lliurament d'accions de Repsol representatives d'un 2,07% del capital social d'aquesta societat.

Durant els exercicis 2015 i 2014, en relació amb aquesta cobertura, s'han efectuat càrrecs en l'epígraf d'Ajustos per valoració per cobertures de fluxos d'efectiu del patrimoni net per un import de 118,9 i 19,1 milions d'euros, respectivament.

Bo bescanviable en accions de CaixaBank, SA

El novembre de 2013, "la Caixa" va fer una emissió de bons bescanviables per accions de CaixaBank, per un import nominal total de 750 milions d'euros, que va formar part del patrimoni segregat a favor de Critería (vegeu Nota 1). Els bons es van emetre a la par i el seu venciment final està previst per al 25 de novembre de 2017, llevat que siguin cancel·lats o amortitzats anticipadament.

Els bons meriten un interès fix anual de l'1%, pagador per semestres vençuts. El preu de les accions a l'efecte del bescanvi va quedar fixat en 4,55 euros, cosa que significa un 3,37% del capital social, en el moment de l'emissió, assumint el bescanvi dels bons.

L'emissió pot ser objecte de canvi voluntari a instàncies dels titulars dels bons en qualsevol moment mitjançant el lliurament d'accions al preu de canvi, i d'amortització anticipada a instàncies de l'emissor en determinats casos mitjançant el lliurament del valor nominal dels bons. En el moment del venciment dels bons, els titulars rebran el valor nominal dels bons en efectiu, llevat que amb anterioritat els bonistes hagin triat el lliurament en accions segons el preu de canvi. No obstant això, en determinades circumstàncies Critería podrà escollir lliurar una combinació d'efectiu i accions de CaixaBank als bonistes que equivalgui al valor nominal dels bons, i la part en efectiu serà la que es determini en els termes i les condicions dels bons.

L'emissió té la consideració d'un passiu financer compost, format per un passiu financer i un instrument de capital pel valor del derivat implícit en l'emissió, que ha estat registrat en el Patrimoni net (vegeu Nota 24).

Pagarés

A continuació es detalla, per terminis de venciment residual, l'import pendent d'amortització, a 31 de desembre de 2015 i 2014, dels pagarés emesos en euros:

Pagarés

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Fins a 3 mesos		214.893
Entre 3 i 6 mesos		999
Entre 6 mesos i 1 any	37.184	11.066
Total	37.184	226.958

21.4. Passius subordinats

La composició del saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació, sense considerar els ajustos per valoració, és la següent:

Distribució d'emissions

(Milers d'euros)

	Import pendent d'amortització	
	31-12-2015	31-12-2014
Participacions preferents	30.871	32.246
Deute subordinat	5.882.215	8.942.426
Total	5.913.086	8.974.672

El detall de les emissions de participacions preferents vives a 31 de desembre de 2015 és el següent:

Participacions preferents

(Milers d'euros)

Data d'emissió	Venciment	Import nominal	Tipus d'interès nominal	Tipus d'interès vigent	Import pendent de amortització	
					31-12-2015	31-12-2014
Juny 2007	Perpetu	20.000	E6M+1,750%	1,710%	20.000	20.000
Desembre 2007	Perpetu	30.000	E6M+3,000%	2,960%	30.000	30.000
Desembre 2009	Perpetu	2.876	Fix			2.876
Febrer 2011	Perpetu	2.099	E6M + 6,74%	6,725%	2.099	2.099
Emeses per CaixaBank					52.099	54.975
Desembre 2006	Perpetu	20.000	E3M+1,400%	1,332%	20.000	20.000
Emeses per altres empreses					20.000	20.000
Total emès					72.099	74.975
Valors propis comprats					(41.228)	(42.729)
Total					30.871	32.246

El detall de les emissions de deute subordinat és el següent:

Deute subordinat

(Milers d'euros)

Data d'emissió	Venciment	Import nominal	Tipus d'interès nominal	Tipus d'interès vigent	Import pendent d'amortització	
					31-12-2015	31-12-2014
Març 2010	(1) 30-03-2020	3.000.000	3,94%	3,94%		3.000.000
Desembre 2011	31-01-2017	1.505.499	7,50%	7,50%	1.505.497	1.505.499
Emeses per Critería (vegeu Nota 1)					1.505.497	4.505.499
01-12-1990	PERPETU	18.030	--		18.030	18.030
29-06-1994	29-06-2093	15.025	--		15.025	15.025
04-11-2005	04-11-2015	53.700	E3M+0,340%	0,27%		53.700
28-11-2005	28-11-2015	3.500	E6M+0,300%	0,41%		3.500
01-12-2005	PERPETU	148.900	E3M+1,100%	0,98%	148.900	148.900
16-06-2006	16-06-2016	85.300	E3M+0,890%	0,76%	85.300	85.300
21-09-2006	21-09-2016	100.000	E3M + 0,980%	0,85%	100.000	100.000
08-11-2006	08-11-2016	60.000	E3M+0,457%	0,37%	60.000	60.000
30-12-2009	(2) 30-12-2019	8.500	E6M+5,500%			8.500
09-02-2012	(3) 09-02-2022	2.072.363	Fix	4,00%	2.072.363	2.072.363
09-02-2012	(3) 09-02-2022	1.301.502	Fix	5,00%	1.301.502	1.301.502
14-11-2013	14-11-2023	750.000	Fix	5,00%	750.000	750.000
Emeses per CaixaBank					4.551.120	4.616.820
Total emès					6.056.617	9.122.319
Valors propis comprats					(174.402)	(179.893)
Total					5.882.215	8.942.426

(1) Amortització anticipada 30-09-2015.

(2) Amortització anticipada 30-06-2015.

(3) Emissions efectuades per atendre la recompra i posterior cancel·lació de participacions preferents.

Obligacions subordinades de "la Caixa" segregades a favor de Critería (vegeu Nota 1)

Una vegada obtinguda la preceptiva autorització del Banc Central Europeu, en data 30 de setembre de 2015 s'ha procedit a l'amortització anticipada total d'una emissió d'obligacions subordinades que pujava a 3.000 milions d'euros, que tenien venciment el març de 2020 i el cupó de les quals era d'Euríbor 3 mesos més un diferencial de 100 punts bàsics, però amb un *floor* mínim garantit per al client del 3,94% i un màxim de 5,78%. El preu de l'amortització ha estat el 100% de l'import nominal de l'emissió més, si escau, el cupó meritat no pagat.

21.5. Altres passius financers

La composició del saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació és la següent:

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Obligacions per pagar	1.915.320	2.547.677
Fiances rebudes	54.167	596.616
Cambres de compensació	43.059	50.653
Comptes de recaptació	558.403	481.088
Comptes especials	367.730	395.778
Altres conceptes	131.464	177.854
Total	3.070.143	4.249.666

Les obligacions que cal pagar inclouen, a 31 de desembre de 2015 i 2014, 512 i 738 milions d'euros corresponents a les aportacions i derrames pendents de pagament al Fons de Garantia de Dipòsits (vegeu Nota 1).

22. Passius per contractes d'assegurances

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el desglossament del saldo del capítol «Passius per contractes d'assegurances» dels balanços de situació consolidats és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Primes no consumides i riscos en curs	175.976	118.450
Provisions matemàtiques	39.871.076	39.753.856
Prestacions	461.680	504.002
Participació en beneficis i extorns	65.906	57.785
Total	40.574.638	40.434.093

El Grup efectua operacions d'assegurances i reassegurances de manera directa a través de VidaCaixa, SA de Seguros y Reaseguros.

La major part dels passius per contractes d'assegurança a 31 de desembre de 2015 i 2014 corresponen bàsicament a productes de vida estalvi, de rendibilitat garantida, que s'han valorat d'acord amb la normativa asseguradora vigent i les bases tècniques de cada modalitat.

En la Nota 2.23, Operacions d'assegurances, es descriuen les polítiques comptables aplicades als contractes d'assegurances, i s'indica que aquestes atenen el que preveu la NIIF 4 «Contractes d'assegurança».

En aquest sentit, i tal com preveu la NIIF 4, el Grup determina les provisions per contractes d'assegurances d'acord amb el que preveu l'ordenament comptable espanyol per a companyies d'assegurances, i en particular, segons el que estableix el Reglament d'ordenació i supervisió de les assegurances privades (ROSSP) i altres disposicions de desplegament, així com la resta de normativa que els sigui aplicable.

El Grup efectua anualment una *prova d'adequació de passius* amb l'objectiu d'identificar qualsevol dèficit de provisions i fer la corresponent dotació. En cas contrari, si el resultat de l'avaluació del test d'idoneïtat de passius posa de manifest una suficiència o un excés de provisió, el Grup, tal com estableix la NIIF 4, adopta un criteri de prudència.

La prova d'adequació de passius consisteix a avaluar els passius per contractes d'assegurances a partir de les estimacions més actuals dels fluxos d'efectiu futurs procedents dels seus contractes en relació amb els actius afectes a la seva cobertura. Per a això es descompten els fluxos futurs estimats derivats dels contractes d'assegurances i els derivats dels actius financers afectes a una corba de tipus d'interès d'actius d'alta qualitat creditícia. Per estimar els fluxos d'efectiu futurs derivats dels contractes d'assegurances es tenen en compte els rescats observats en la cartera d'acord amb la mitjana dels 3 últims anys.

Adicionalment, es fa una anàlisi de sensibilitat respecte a la corba de descompte utilitzada. Aquesta anàlisi de sensibilitat consisteix a introduir una caiguda del tipus d'interès de 100, 150 i 200 punts bàsics de la corba de descompte utilitzada, així com un increment de 80, 100 i 200 punts bàsics.

Com a conseqüència de l'anàlisi realitzada sobre la suficiència de passius, aquelles plusvàlues (minusvàlues) dels actius afectes a la cobertura dels contractes d'assegurances que figuren prèviament en el Patrimoni Net del Grup es reclassifiquen a Provisions per contractes d'assegurances (comptabilitat en l'ombra o *shadow accounting*). A 31 de desembre de 2015, les plusvàlues (minusvàlues) reclassificades pugen a un import net de 2.041 milions d'euros.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el capítol «Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys» recull, exclusivament, les provisions matemàtiques corresponents als productes d'assegurances de vida quan el risc d'inversió és assumit pel prenedor, denominats *unit-links*. El capítol «Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys» recull les inversions lligades a aquesta operativa procedents de l'activitat amb VidaCaixa, SA de Seguros y Reaseguros, que no s'eliminen en el procés de consolidació.

23. Provisions

A continuació es detalla el moviment en els exercicis 2015 i 2014 i la naturalesa de les provisions registrades en aquest capítol dels balanços de situació:

2015

(Milers d'euros)

	Fons a 31-12-2014	Alta per combinacions de negoci (Nota 6)	Dotacions netes de disponibilitats amb càrrec a resultats	Altres dotacions (*)	(Guany)/ pèrdues actuarials (**)	Utilització de fons	Traspassos i altres	Fons a 31-12-2015
Fons per a pensions i obligacions similars	2.967.323	120.733	(31.722)	514.415	(119.822)	(760.270)	172.653	2.863.310
Plans postocupació de prestació definida	2.046.278	41.358		39.219	(119.822)	(120.599)	76.565	1.962.999
Altres retribucions a llarg termini de prestació definida	921.045	79.375	(31.722)	475.196		(639.671)	96.088	900.311
Provisions per a impostos i altres								
contingències legals	401.589	35.728	103.196	0	0	(25.662)	4.355	519.206
Provisions per a impostos (Nota 25)	293.766	6.224	48.972			(9.549)	5.052	344.465
Altres contingències legals	107.823	29.504	54.224			(16.113)	(697)	174.741
Riscos i compromisos contingents	563.597	93.765	(61.312)	0	0	0	(214.573)	381.477
Cobertura risc de país	1.361	1	5.917				(1)	7.278
Cobertura pèrdues	562.236	92.678	(66.365)	0	0	0	(214.350)	374.199
<i>Riscos contingents</i>	<i>531.973</i>	<i>92.678</i>	<i>(68.794)</i>				<i>(214.344)</i>	<i>341.513</i>
<i>Compromisos contingents</i>	<i>30.263</i>		<i>2.429</i>				<i>(6)</i>	<i>32.686</i>
Cobertura pèrdues		1.086	(864)				(222)	0
Altres provisions	627.105	45.890	412.158	0	0	(184.415)	133.744	1.034.482
Menyscapes per acords no formalitzats i altres riscos	353.939	45.881	434.706			(138.398)	102.303	798.431
Contractes de concessió administrativa	156.643					(19.730)	30.944	167.857
Processos judicials en curs	70.188		(49.271)			(1.283)		19.634
Altres fons	46.335	9	26.723			(25.004)	497	48.560
Total fons	4.559.614	296.116	422.320	514.415	(119.822)	(970.347)	96.179	4.798.475
(*) Cost per interessos de fons de pensions (Nota 29)				41.009				
Despeses de personal (Nota 34)				471.169				
Altres				2.237				
Total «Altres dotacions»				514.415				

(**) Guany/Pèrdues Actuarials (Nota 24.2).

2014

(Milers d'euros)

	Fons a 01-01-2014	Dotacions netes de disponibilitats amb càrrec a resultats	Altres dotacions (*)	(Guanys)/ pèrdues actuarials	Utilització de fons	Traspassos i altres	Fons a 31-12-2014
Fons per a pensions i obligacions similars	2.791.726	200.591	67.760	318.319	(605.360)	194.287	2.967.323
Plans postocupació de prestació definida	1.624.472		58.728	318.319	(114.879)	159.638	2.046.278
Altres retribucions a llarg termini de prestació definida	1.167.254	200.591	9.032		(490.481)	34.649	921.045
Provisions per a impostos i altres contingències legals	467.317	96.574	0	0	(156.458)	(5.844)	401.589
Provisions per a impostos (Nota 25)	230.425	108.769			(39.959)	(5.469)	293.766
Altres contingències legals	236.892	(12.195)			(116.499)	(375)	107.823
Riscos i compromisos contingents	528.990	34.266	0	0	0	341	563.597
Cobertura risc de país	1.356	244				(239)	1.361
Cobertura pèrdues identificades	527.633	34.023	0	0	0	580	562.236
<i>Riscos contingents</i>	<i>500.627</i>	<i>30.763</i>				<i>584</i>	<i>531.974</i>
<i>Compromisos contingents</i>	<i>27.006</i>	<i>3.260</i>				<i>(4)</i>	<i>30.262</i>
Cobertura pèrdues inherents	1	(1)					0
Altres provisions	711.052	53.243	0	0	(194.661)	57.471	627.105
Menyscapes per acords no formalitzats i altres riscos	426.950	40.369			(140.502)	27.122	353.939
Contractes de concessió administrativa	147.743	800			(17.267)	25.367	156.643
Processos judicials en curs	109.578	(25.058)			(14.135)	(197)	70.188
Altres fons	26.781	37.132			(22.757)	5.179	46.335
Total fons	4.499.085	384.674	67.760	318.319	(956.479)	246.255	4.559.614
(*) Cost per interessos de fons de pensions (Nota 29)			63.870				
Despeses de personal (Nota 34)			3.890				
Total «Altres dotacions»			67.760				

23.1. Fons per a pensions i obligacions similars

Fons per a pensions i obligacions similars – Plans postocupació de prestació definida

El Grup Criteriacaixa manté compromisos amb determinats empleats o els seus drethavents per complementar les prestacions del sistema públic de Seguretat Social en matèria de jubilació, incapacitat permanent, viduitat i orfandat. Aquests compromisos corresponen, bàsicament, a CaixaBank.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el detall del valor actual de les obligacions assumides pel Grup Criteriacaixa en matèria de retribucions postocupació, tenint en compte la manera com els compromisos estan coberts i al valor raonable dels actius destinats a la seva cobertura és el següent:

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Valor actual de les obligacions	1.987.328	2.144.258
Compromisos causats	1.888.194	2.128.852
Compromisos no causats	92.537	10.734
Compromisos d'empreses del Grup	6.597	4.672
Menys		
Valor raonable dels actius del Pla	29.578	103.283
Altres actius	(5.249)	(5.303)
Provisions – Fons per a pensions	1.962.999	2.046.278

A continuació es presenta la conciliació dels saldos inicials i finals del valor actual del passiu (actiu) per retribucions postocupació en prestació definida:

2015

(Milers d'euros)

	Obligacions per prestació definida	Valor raonable dels actius afectes	Altres actius	(Actiu)/Passiu net per prestació definida
Balanç a l'inici	2.144.258	103.283	(5.303)	2.046.278
Inclòs en pèrdues i guanys				
Cost dels serveis de l'exercici corrent	717			717
Cost per serveis passats				0
Cost (ingrés) dels interessos	36.435	547	(92)	35.980
Components del cost de la prestació definida reconegut en pèrdues i guanys	37.152	547	(92)	36.697
Revaloracions incloses en l'estat d'ingressos i despeses reconeguts				
(Guanys)/Pèrdues actuàries per hipòtesis demogràfiques				0
(Guanys)/Pèrdues actuàries per hipòtesis financeres	(121.424)			(121.424)
Ingrés dels actius afectes al pla (excloent-ne la despesa de l'interès net)		(1.770)		1.770
Altres			168	(168)
Components del cost de la prestació definida reconegut en el patrimoni net	(121.424)	(1.770)	168	(119.822)
Altres				
Aportacions al Pla		22	(22)	0
Pagaments del Pla	(122.485)	(1.886)		(120.599)
Liquidacions	(92.600)	(70.618)		(21.982)
Alta per combinacions de negoci (Nota 6)	41.358			41.358
Transaccions	101.069			101.069
Total Altres	(72.658)	(72.482)	(22)	(154)
Balanç al tancament	1.987.328	29.578	(5.249)	1.962.999

El valor raonable dels contractes d'assegurança associats a compromisos de prestació definida, assegurats mitjançant pòlisses contractades amb entitats que no tenen la condició de part vinculant i compleixen les condicions requerides per ser actius del pla una vegada deduït del valor actual de les obligacions, puja a 5.249 milers d'euros i es classifica com a «Altres actius» en l'actiu del balanç (vegeu Nota 20).

El concepte de liquidacions correspon principalment a certs contractes (de part no vinculada) considerats fins a la data com a compromisos de prestació definida que, pel fet de tractar-se de prestacions causades constants, s'han passat a considerar com a compromisos d'aportació definida.

2014

(Milers d'euros)

	Obligacions per prestació definida dels actius afectes	Valor raonable dels actius afectes	(Actiu)/Passiu net Altres actius	per prestació definida
Balanç a l'inici	1.839.869	227.695	(12.298)	1.624.472
Inclòs en pèrdues i guanys				
Cost dels serveis de l'exercici corrent	616			616
Cost per serveis passats	3.274			3.274
Cost (ingrés) dels interessos	62.160	7.774	(452)	54.838
Components del cost de la prestació definida reconegut en pèrdues i guanys	66.050	7.774	(452)	58.728
Revaloracions incloses en l'estat d'ingressos i despeses reconeguts				
(Guanys)/Pèrdues actuàries per hipòtesis demogràfiques	(20.440)			(20.440)
(Guanys)/Pèrdues actuàries per hipòtesis financeres	350.552			350.552
Ingrés dels actius afectes al pla (excloent-ne la despesa de l'interès net)		3.623		(3.623)
Altres			8.170	(8.170)
Components del cost de la prestació definida reconegut en el patrimoni net	330.112	3.623	8.170	318.319
Altres				
Aportacions al Pla		750	(750)	0
Pagaments del Pla	(122.800)	(7.921)		(114.879)
Liquidacions	(129.070)	(128.196)		(874)
Transaccions	160.097	(442)	27	160.512
Total Altres	(91.773)	(135.809)	(723)	44.759
Balanç al tancament	2.144.258	103.283	(5.303)	2.046.278

L'1% dels compromisos per retribucions postocupació en prestació definida que manté CaixaBank amb els seus empleats i exempleats estan coberts a través de contractes d'assegurances que instrumenten les obligacions. Aquests compromisos estan coberts a través de contractes d'assegurances, per a ells l'Entitat no s'exposa a riscos inusuals de mercat ni cal que apliqui tècniques de correlació d'actius-passius o permutes de longevitat. Al final de l'exercici, el valor raonable dels actius afectes correspon a pòlisses d'assegurança d'entitats no pertanyents al Grup. Per a la resta de compromisos per retribucions postocupació en prestació definida que manté CaixaBank amb els seus empleats i exempleats no s'apliquen tècniques de correlació d'actius-passius pel fet que no es considera que hi hagi actius afectes a aquests compromisos.

La major part dels compromisos estan instrumentats a través del fons de pensions «Pensions Caixa 30», fons que instrumenta el Pla de Pensions d'Ocupació de CaixaBank i que majoritàriament assegura els seus riscos en entitats del Grup. L'Entitat té responsabilitats sobre la governança del Pla i l'exerceix a través de la participació en la Comissió de Control d'aquest. Per als contractes d'assegurança que no són contractats pel Pla de Pensions però estan contractats amb entitats terceres al Grup, el prenedor és CaixaBank i la seva gestió i l'assumpció dels seus riscos es duen a terme a través de cadascuna de les entitats asseguradores.

Al final de l'exercici no es manté cap instrument financer propi transferible, immoble ocupat per l'Entitat o altres actius utilitzats per aquesta com a actiu afecte.

El valor de les obligacions de prestació definida s'ha determinat aplicant els criteris següents:

- a) S'ha utilitzat com a mètode de càlcul el «mètode de la unitat de crèdit projectada», que considera cada any de servei com a generador d'una unitat addicional de dret a les prestacions i valora cada unitat de forma separada.
- b) Les hipòtesis actuàries utilitzades són inesbiaixades i compatibles entre si. Les principals hipòtesis utilitzades en els càlculs han estat:

Hipòtesis actuàries

	2015	2014
Tipus de descompte llarg termini (1)	2,24%	1,72%
Tipus de descompte curt termini (1)	0,30%	0,33%
Taules de mortalitat	PERM-F/2000 - P	PERM-F/2000 - P
Taxa anual de revisió de pensions (2)	0% - 2%	0% - 2%
IPC anual acumulatiu	1,6% 2016; 1,5% 2017 i següents	0,3% 2015; 1,5% 2016 i següents
Taxa de creixement dels salaris	1% 2016; IPC + 0,5% 2017 i següents	IPC + 0,5%

(1) Tipus resultant de la utilització d'una corba de tipus construïda a partir de bons corporatius d'alta qualitat creditícia, de la mateixa moneda i termini que els compromisos assumits.

(2) Depenent de cada compromís.

- c) L'edat estimada de jubilació per a cada empleat és la primera a la qual té dret a jubilar-se o la pactada, si escau.

Possibles canvis raonables al tancament de l'exercici en alguna de les principals hipòtesis, mantenint constants la resta d'hipòtesis, tindria l'efecte següent sobre el valor de les obligacions al tancament de l'exercici:

2015

	Obligacions per prestació definida	
	Increment	Decrement
Taxa de descompte (0,5%)	(113.996)	124.657
Taxa anual de revisió de pensions (0,5%)	103.090	(86.793)

Les modificacions en el valor de les obligacions presentades en l'anàlisi de sensibilitat per als exercicis 2015 i 2014 s'han obtingut utilitzant com a mètode de càlcul el «mètode de la unitat de crèdit projectada», que es correspon amb el mateix mètode utilitzat per calcular el valor de les obligacions de prestació definida. Per determinar l'anàlisi de sensibilitat s'ha procedit a replicar el càlcul del valor de les obligacions modificant la variable en qüestió i s'han mantingut constants la resta d'hipòtesis actuàries. Una limitació d'aquest mètode és que és improbable que el canvi d'una variable es produeixi de manera aïllada, atès que algunes de les variables podrien estar correlacionades.

No hi ha hagut cap canvi en els mètodes i hipòtesis utilitzats en la preparació de l'anàlisi de sensibilitat de l'exercici 2015 respecte de l'exercici anterior.

Per determinar el valor raonable dels contractes d'assegurances vinculats a pensions i el valor raonable dels actius afectes s'ha considerat el valor dels pagaments futurs assegurats descomptats al tipus de descompte, en estar casats els fluxos previstos de pagaments garantits per la companyia d'assegurances en la qual estan subscrietes les corresponents pòlisses als fluxos futurs previstos de les obligacions. Per aquest motiu, els possibles canvis raonables al tancament de l'exercici en la hipòtesi de la taxa de descompte tindria el mateix efecte en el valor raonable dels contractes d'assegurances vinculats a pensions i el valor raonable dels actius afectes.

El Grup estima que les aportacions a plans postocupació de prestació definida per a l'exercici 2016 seran d'import similar a les de l'exercici 2015.

La durada mitjana ponderada de les obligacions per prestacions definides al tancament de l'exercici és de 15 anys. L'estimació del pagament de les diferents prestacions per compromisos postocupació per als vinents 10 anys és la següent:

Pagaments previstos per compromisos postocupació

(Milers d'euros)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2025
Pagaments estimats per compromisos postocupació	157.533	156.658	154.290	144.169	136.012	572.759

Fons per a pensions i obligacions similars – Altres retribucions a llarg termini de prestació definida

El Grup Criteriacaixa té constituïts fons per a la cobertura dels compromisos dels seus programes de prejubilació. Els fons cobreixen els compromisos amb el personal prejubilat, tant en matèria de salaris com d'altres càrregues socials, des del moment de la prejubilació fins a la data de la jubilació efectiva. També hi ha constituïts fons per cobrir els compromisos adquirits amb el personal en situació de jubilació parcial, així com els premis d'antiguitat i altres compromisos amb el personal actiu.

En data 27 de març de 2013, CaixaBank va arribar a un acord laboral amb els representants sindicals, el qual establí un ajust de la plantilla en 2.600 persones únicament mitjançant baixes incentivades d'adhesió voluntària, excedències voluntàries incentivades i mobilitat geogràfica amb compensació econòmica. Aquest acord laboral es va emmarcar en la reestructuració que es va dur a terme amb l'objectiu de millorar l'eficiència dels recursos de la Societat mitjançant la seva racionalització després de les integracions de Banca Cívica i Banco de Valencia. El cost extraordinari de personal associat a aquesta reestructuració es va registrar en aquest fons durant l'exercici 2013 i va pujar a 785 milions d'euros.

El 17 de juliol de 2014 es va subscriure un nou Acord laboral, pel qual CaixaBank podria dotar determinats imports en l'exercici 2014 per al Programa de desvinculacions incentivades. El cost associat a aquest Acord laboral va pujar a 182 milions d'euros i ha estat destinat al personal nascut abans de l'1 de gener de 1958. Aquestes desvinculacions s'han iniciat el març de 2015.

Durant el primer semestre de l'exercici 2015, es va assolir un acord laboral de reestructuració amb els representants sindicals, que preveia un ajust de la plantilla procedent de Barclays Bank i que va afectar 968 persones, de les 975 inicialment previstes en el pacte, mitjançant baixes d'adhesió voluntària, recol·locacions en empreses del Grup, mobilitat interna i mesures d'extinció forçosa. El cost extraordinari de personal associat a aquesta reestructuració es va registrar en aquest Fons en l'exercici 2015 i va pujar a 187 milions d'euros.

El 29 de juny de 2015, CaixaBank i els representants sindicals van subscriure un nou acord laboral amb la voluntat d'establir mesures que permetin reorganitzar i reequilibrar la distribució territorial de les persones que integren la plantilla, així com els seus costos. El pla ha afectat 700 persones (baixes incentivades). El cost d'aquesta reestructuració va ser de 284 milions d'euros, import que es va registrar en aquest Fons en l'exercici 2015.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el valor actual de les obligacions és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Valor actual de les obligacions	900.311	921.045
Amb el personal prejubilat	399.223	578.226
Indemnitzacions per cessament	177.321	141.069
Garanties complementàries programa jubilació parcial i convenis especials	193.271	125.049
Premis d'antiguitat i altres compromisos	53.045	51.490
Altres compromisos procedents de Banca Cívica i Banco de Valencia	9.298	25.211
Altres compromisos procedents de Barclays Bank, SAU	67.964	
Altres compromisos d'empreses del Grup	189	
Provisions – Fons per a pensions i obligacions similars	900.311	921.045

A continuació es presenta la conciliació dels saldos inicials i finals del valor actual de les obligacions per retribucions a llarg termini de prestació definida:

(Milers d'euros)	(Actiu)/Passiu net per prestació definida	
	2015	2014
Balanç a l'inici	921.045	1.167.254
Inclòs en pèrdues i guanys		
Cost dels serveis de l'exercici corrent		3.978
Cost per serveis passats	470.220	196.933
Cost (ingrés) dels interessos	5.029	9.032
Revaloracions (Guanys)/Pèrdues	(8.244)	(320)
Components del cost de la prestació definida reconegut en pèrdues i guanys	467.005	209.623
Altres		
Aportacions al Pla		
Pagaments del Pla	(448.620)	(490.481)
Alta per integració Barclays Bank, SAU	79.375	
Transaccions	(118.494)	34.649
Total Altres	(487.739)	(455.832)
Balanç al tancament	900.311	921.045

23.2. Provisions per a impostos i altres contingències legals

Provisions per a impostos

A continuació es mostra la composició de l'epígraf «Provisions – Provisions per a impostos» del balanç de situació a 31 de desembre de 2015 i 2014:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Actes de la Inspecció de Tributs dels exercicis 2004 a 2006 (Nota 25)	33.171	33.171
Actes de la Inspecció de Tributs dels exercicis 2007 a 2009 (Nota 25)	11.174	10.963
Impost sobre dipòsits	202.252	141.985
Altres	97.868	107.647
Total	344.465	293.766

En l'exercici 2015, el Grup ha registrat una provisió per a impostos per un import de 60.267 milers d'euros, derivada de l'estimació de l'impost sobre dipòsits de clients en entitats de crèdit de l'exercici 2015, i d'acord amb el que estableix la Llei 18/2014, de 15 d'octubre, que estableix una taxa del 0,03% sobre els dipòsits. A 31 de desembre de 2014 ja constava constituïda una provisió per un import de 141.985 milers d'euros per l'impost implantat per algunes comunitats autònomes en exercicis anteriors i que estan recorreguts i per l'impost sobre dipòsits estatal de 2014, amb la qual cosa el saldo de la provisió per a impostos sobre dipòsits a 31 de desembre de 2015 puja a 202.252 milers d'euros.

Altres contingències legals

A 31 de desembre de 2015 i 2014, no hi ha contingències d'índole legal o laboral individualment significatives.

CaixaBank i la resta de societats del Grup són objecte de demandes i, per tant, estan immerses en procediments judicials derivats del curs normal dels seus negocis, inclosos procediments derivats de l'activitat creditícia, les relacions laborals i altres qüestions comercials o fiscals.

En aquest context, cal considerar que el resultat dels procediments judicials és incert.

Amb la informació disponible, el Grup considera que, a 31 de desembre de 2015 i 2014, ha estimat de manera fiable les obligacions associades a cada procediment i ha reconegut, quan així es requereix, provisions adequades que cobreixen raonablement els passius que es puguin derivar, si escau, d'aquestes situacions fiscals i legals. Així mateix, considera que les responsabilitats que es puguin derivar d'aquests procediments no tindran, en conjunt, un efecte significatiu advers en els negocis, en la situació financera ni en els resultats de les operacions del Grup.

23.3. Riscos i compromisos contingents

En aquest capítol es registren les provisions per risc de crèdit dels riscos i compromisos contingents detallats a la Nota 26.

El detall de les provisions per a la cobertura del risc de crèdit associat als riscos i compromisos contingents en funció de la forma de la seva determinació és el següent:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Cobertura determinada individualment	86.608	286.072
Cobertura determinada col·lectivament	294.869	277.525
Total	381.477	563.597

23.4. Altres provisions

La naturalesa de les principals provisions registrades en l'epígraf «Provisions – Altres provisions» corresponen a:

Menyscapes per acords no formalitzats i altres riscos

La integració de Barclays Bank va suposar, a la data de la fusió en aquest exercici 2015, la incorporació de provisions per passius i passius contingents per un import total de 53.881 milers d'euros en «Menyscapes per acords no formalitzats i altres riscos». A 31 de desembre de 2015, l'import de la provisió pendent d'utilitzar és de 28.680 milers d'euros.

Adicionalment, en aquest apartat d'Altres provisions, s'inclou l'estimació d'obligacions presents que poden derivar en perjudicis patrimonials i que tenen una ocurrencia probable. En particular es recullen les derivades d'un procediment judicial en què s'està exercint una acció col·lectiva en relació amb les clàusules sòl existents en alguns préstecs hipotecaris de la cartera del Grup, provinents, en la seva majoria, d'entitats integrades. El Grup ha eliminat durant l'exercici 2015 aquestes clàusules sòl i ha procedit a registrar una provisió d'aproximadament 500 milions d'euros, que recull el cost esperat per la devolució de les quantitats percebudes des del maig de 2013 fins a aquesta eliminació.

Atesa la naturalesa d'aquestes provisions, el calendari de sortides de recursos econòmics és incert.

Processos judicials en curs

Provisió per a la cobertura de les obligacions que es puguin derivar de diferents processos judicials en curs, amb un valor unitari que, a 31 de desembre de 2015, no és material. Atesa la naturalesa d'aquestes obligacions, el calendari esperat de sortides de recursos econòmics, en cas en cas que es produeixi, és incert.

24. Patrimoni net

El moviment del patrimoni net dels exercicis 2015 i 2014 es mostra en l'estat total de canvis en el patrimoni net. Els apartats següents mostren informació rellevant corresponent a l'exercici sobre determinades partides del patrimoni net.

24.1. Fons propis

Capital social

A 31 de desembre de 2015 i 2014, el capital social de Criteria està representat per 45.854.145 accions de 40 euros de valor nominal cadascuna, totalment subscriïdes i desemborsades.

Prima d'emissió

Amb data 14 de maig de 2015, l'Accionista únic de Criteria va aprovar la dotació de la Reserva legal per un import de 296.606 milers d'euros amb càrrec al compte de "Prima d'emissió". Com a conseqüència d'aquesta dotació, l'import total de la Reserva legal puja a 366.833 milers d'euros, xifra equivalent al 20% del capital social de Criteria Caixa, SAU. Així mateix, el saldo de la prima d'emissió a 31 de desembre de 2015 puja a 2.344.519 milers d'euros (2.641.125 milers d'euros a 31 de desembre de 2014).

Reserves

A continuació es mostra l'evolució dels fons propis del Grup durant l'exercici 2015:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Reserves atribuïdes a la Societat dominant del Grup Criteria	11.926.854	12.333.531
<i>Reserva legal</i>	366.833	35.593
<i>Reserves indisponibles</i>	388.316	267.832
<i>Reserva de lliure disposició</i>	2.560.203	2.391.884
<i>Altres reserves de consolidació assignades a la matriu</i>	8.611.502	9.638.222
Reserves de societats consolidades pel mètode d'integració global (*)	(426.884)	(1.940.230)
Reserves de societats integrades pel mètode de la participació (**)	679.354	1.052.931
Total	12.179.324	11.446.232

(*) La major part de les reserves negatives corresponen a pèrdues en la societat BuildingCenter, SAU

(**) Les reserves generades segons el mètode de la participació corresponen principalment a Repsol, SA, The Bank of East Asia, Banco BPI, SA, Gas Natural SDG, SA, Abertis Infraestructuras, SA i Grupo Financiero Inbursa, SAB de CV.

En general, l'evolució de la xifra de reserves depèn de l'aplicació del resultat de l'exercici anterior i de la distribució de dividendes, que pot suposar una reassignació de reserves entre les entitats del Grup.

Reserva legal

D'acord amb la Llei de societats de capital, la societat anònima ha de destinar una xifra igual al 10% del benefici de l'exercici a la reserva legal fins que aquesta assoleixi, almenys, el 20% del capital social. La reserva legal es podrà utilitzar per augmentar el capital en la part del saldo que excedeixi el 10% del capital ja augmentat.

Excepte per a la finalitat esmentada anteriorment, i mentre no superi el 20% del capital social, aquesta reserva només es podrà destinar a la compensació de pèrdues i sempre que no hi hagi altres reserves disponibles suficients per a aquesta finalitat.

Al tancament de l'exercici 2015 aquesta reserva està completament constituïda.

Reserves indisponibles

Les reserves indisponibles a 31 de desembre de 2015 i 2014 inclouen 388.249 i 267.762 milers d'euros, respectivament, pels fons de comerç de Morgan Stanley, Bankpyme i Banca Cívica.

24.2. Ajustos per valoració

Actius financers disponibles per a la venda

Aquest epígraf dels balanços de situació adjunts recull l'import, net de l'efecte fiscal, de les diferències entre el valor de mercat i el cost d'adquisició (plusvàlues/minusvàlues netes) dels actius classificats com a disponibles per a la venda (vegeu Nota 2.2). Aquestes diferències es registren en el compte de pèrdues i guanys quan té lloc la venda dels actius en què tenen l'origen o quan hi ha evidències objectives que s'han deteriorat (vegeu Nota 2.7).

El moviment del saldo d'aquest capítol en els exercicis 2015 i 2014 es presenta a continuació:

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Saldo 31-12-2014	Imports transferits al compte de Resultats (després d'impostos)	Imports transferits a Reserves	Passius/ Actius fiscals diferits	Plusvàlues i minusvàlues per valoració (abans d'impostos)	Saldo 31-12-2015
Atribuïts al Grup						
Actius financers disponibles per a la venda	949.234	(219.306)	0	9.394	(157.223)	582.099
Valors representatius de deute (Nota 11)	677.224	(245.073)		8.505	(8.276)	432.380
Instruments de capital	272.010	25.767		889	(148.947)	149.719
Cobertures de fluxos d'efectiu	(26.016)	(23.846)		(41.010)	121.414	30.542
Diferències de canvi	102.959	6.451		1.262	103.224	213.896
Entitats valorades pel mètode de la participació	(69.399)				(46.571)	(115.970)
Guanys (pèrdues) actuàrials en plans de pensions (*)	0		(90.022)		90.022	0
Total	956.778	(236.701)	(90.022)	(30.354)	110.866	710.567

(*) Guanys/Pèrdues actuàrials (Nota 23.1)	(119.822)
Altres guanys/pèrdues actuàrials	(468)
Efecte fiscal	30.268
	(90.022)

31-12-2014

(Milers d'euros)

	Saldo 01-01-2014 (**)	Imports transferits al compte de Resultats (després d'impostos)	Imports transferits a Reserves	Passius/ Actius fiscals diferits (*)	Plusvàlues i minusvàlues per valoració (abans d'impostos)	Saldo 31-12-2014
Atribuïts al Grup						
Actius financers disponibles per a la venda	642.751	(133.285)	0	(93.924)	533.692	949.234
Valors representatius de deute (Nota 11)	426.896	(122.856)		(157.222)	530.406	677.224
Instruments de capital	215.855	(10.429)		63.298	3.286	272.010
Cobertures de fluxos d'efectiu	(7.409)	(1.647)		(3.344)	(13.616)	(26.016)
Diferències de canvi	(42.579)			276	145.262	102.959
Entitats valorades pel mètode de la participació	(266.068)				196.669	(69.399)
Guanys (Pèrdues) actuàrials en plans de pensions	0		228.550		(228.550)	0
Total	326.695	(134.932)	228.550	(96.992)	633.457	956.778

(*) A la fila d'instruments de capital, inclou l'impacte de les modificacions introduïdes per la Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'impost sobre societats (vegeu Nota 25).

(**) Vegeu Nota 1 - Comparació de la informació i variacions en el perímetre de consolidació.

24.3. Interessos minoritaris

El Grup inclou en aquest epígraf, principalment, els interessos que els accionistes minoritaris de CaixaBank que tenen el 43,24% a 31 de desembre de 2015 del patrimoni net del Grup CaixaBank.

La distribució a 31 de desembre de 2015 de les principals partides que componen el saldo del capítol «Interessos minoritaris» (sense els ajustos per valoració) és la següent:

2015

(Milers d'euros)

	Participació en fons propis	Participació en el resultat de l'exercici	Dividends a compte	Total
Atribució als accionistes minoritaris de CaixaBank, SA	9.991.558	352.177	(100.527)	10.243.208
Atribució a altres accionistes minoritaris (*)	509.199	104.014	(22.999)	590.214
Total	10.500.757	456.191	(123.526)	10.833.422

(*) Al final d'aquesta nota s'inclou determinada informació dels accionistes minoritaris que són poc significatius

El Grup CaixaBank exerceix les seves activitats principalment a Espanya. Els dividendes abonats en efectiu als accionistes minoritaris en l'exercici 2015 ascendeixen a 230 milions d'euros en efectiu i 159 milions d'euros equivalents al valor de mercat de les accions lliurades en el marc del programa Dividend/Acció CaixaBank.

La informació financera més rellevant del Grup CaixaBank és la següent:

2015

(Milions d'euros)

	31-12-2015
Informació patrimonial:	
<i>Total Actiu</i>	344.255
<i>Total Passiu</i>	319.051
<i>Patrimoni net</i>	25.205
<i>del qual, resultat de l'exercici</i>	814
<i>del qual, ingressos (despeses) reconeguts</i>	475
<i>Ingressos ordinaris</i>	13.067
Fluxos d'efectiu:	
<i>de les activitats d'explotació</i>	2.260
<i>de les activitats d'inversió</i>	4.764
<i>de les activitats de finançament</i>	(5.412)

El moviment en l'exercici 2015 de l'epígraf «Interessos minoritaris» ha estat el següent:

(Milers d'euros)

	Reserves de minoritaris	Resultat assignat a minoritaris	Dividends a compte distribuïts	Ajustos per valoració	Total Fons propis atribuïts a Minoritaris
Situació a 31-12-2014	10.041.375	129.439	(44.371)	738.480	10.864.923
Aplicació benefici exercici anterior a Reserves de minoritaris	85.068	(129.439)	44.371		0
Dividends complementaris distribuïts a minoritaris	(94.836)				(94.836)
Per variació del % de propietat de CaixaBank a causa d'ampliacions de capital per al pagament de <i>scrip dividends</i> .	(21.025)				(21.025)
Variacions de patrimoni per la venda de participació en CaixaBank (Nota 6)	551.248				551.248
Altres moviments de Reserves i ajustos per valoració	(61.073)			(113.216)	(174.289)
Beneficis de l'exercici atribuïts a minoritaris		456.191	(123.526)		332.665
Situació a 31-12-2015	10.500.757	456.191	(123.526)	625.264	11.458.686

El percentatge de participació en el capital de CaixaBank és del 56,76% a 31 de desembre de 2015 (58,96% a 31 de desembre de 2014), i durant l'exercici ha disminuït un 2,20%. La dilució respon, d'una banda, a la necessitat d'augmentar el capital del banc per fer front al pagament de scrips dividends, i, de l'altra, a la venda efectuada el 23 de juny de 2015, en què es van col·locar, mitjançant la modalitat de col·locació accelerada o *accelerated book building*, entre inversors institucionals i/o qualificats, les accions subscrietes per Criteria dels diferents augments de capital alliberats acordats per la Junta General d'Accionistes de CaixaBank, en data 24 d'abril de 2014, executats i tancats els dies 23 de juny de 2014, 29 de setembre de 2014, 15 de desembre de 2014 i 23 de març de 2015 (vegeu Nota 6).

A continuació es relacionen les empreses dependents del Grup Criteria en les quals algun accionista minoritari participa, al final de l'exercici 2015, en una proporció igual o superior al 10% sent individualment d'import poc significatiu amb relació a l'epígraf en què està adscrit:

Societat dependent	Accionista minoritari	Participació de l'accionista minoritari	
		31-12-2015	31-12-2014
Tenedora de Vehículos, SA	BBVA Autorenting, SA	35%	35%
Inversiones Inmobiliarias Oasis Resort, SL	Metrópolis Inmobiliarias y Restauraciones, SL	40%	40%
Inversiones Inmobiliarias Teguisse Resort, SL	Metrópolis Inmobiliarias y Restauraciones, SL	40%	40%
Inversiones Autopistas, SL	BCN Godia, SL	22%	24%
	G3T, SL	25%	24%
	Torreal, SA	20%	20%
Saba Infraestructuras, SA	ProA Capital de Inversiones, SGEGR, SA	11%	11%
	Kohlberg Kravis Roberts & Co. Ltd.	18%	18%
CaixaBank Electronic Money, SA	Erste Group Bank, AG	10%	10%
	Banco BPI, SA	10%	10%
Saldañuela Residencial, SA	EDUSA	21%	21%
	Cerro Murillo, SA	11%	11%
Caixa Invierte Industria, SCR RS SA	Invierte Economía Sostenible SRC RS SA	32%	39%
Caixa Capital TIC II FCR RS	Fond ICO Global FCR	35%	35%
Caixa Invierte Biomed II SCR RS	Invierte Economía Sostenible SRC RS SA	43%	43%
Caixa Capital Micro II FCR RS	Fond ICO Global FCR	43%	--
Caixa Invierte Start FCR	Pensions Caixa 30 Fons de Pensions	15%	--
Telefonica Consumer Finance, EFC SA	Telefónica, SA	50%	50%

25. Situació fiscal

Durant l'exercici 2015, d'acord amb el que estableix la Nota 6, s'ha produït l'absorció per CaixaBank de Barclays Bank, amb extinció, via dissolució sense liquidació, d'aquesta última societat i transmissió en bloc de tot el seu patrimoni a CaixaBank, que ha adquirit per successió universal tots els drets i les obligacions de Barclays Bank. Aquesta operació ha estat acollida al règim fiscal especial del capítol VII del títol VII de la Llei 27/2014, de l'impost sobre societats, i la informació sobre els valors comptables i els valors raonables de la societat absorbida s'indiquen en la Nota 6.

Consolidació fiscal

Amb l'entrada en vigor de la Llei 26/2013, de 27 de desembre, de caixes d'estalvis i fundacions bancàries, i atès que durant l'exercici 2013 es va reduir la participació de "la Caixa" en CaixaBank per sota del 70%, CaixaBank es va subrogar en la condició d'entitat dominant del grup fiscal i "la Caixa" (actualment la Fundació Bancària "la Caixa") va passar a ser entitat dependent, amb efectes des de l'1 de gener de 2013. Criteria forma part del grup fiscal com a entitat dependent.

Així mateix, Criteria i algunes de les seves entitats dependents també formen part del Grup de Consolidació Fiscal de l'Impost sobre el Valor Afegit al qual es va acollir "la Caixa" en qualitat de dominant, des de l'exercici 2008.

Exercicis subjectes a inspecció fiscal

Amb data 24 de juliol de 2015, l'Administració tributària va comunicar al Grup fiscal l'inici d'un procediment inspector en relació amb els principals impostos que li són aplicables dels exercicis 2010 a 2012, ambdós inclosos. D'acord amb això, el Grup fiscal té oberts a Inspecció els exercicis 2013 i següents dels principals impostos que li són aplicables.

Els principals procediments tributaris que, al tancament d'aquest exercici, estan en curs són els següents:

- Durant l'exercici 2011, la Inspecció de Tributs va iniciar la comprovació de "la Caixa" en relació amb els exercicis 2007 a 2009 per als principals impostos aplicables. Les actuacions de comprovació van finalitzar en l'exercici 2013 amb la incoació d'actes que corresponen en bona part a diferències temporàries derivades de les divergències entre les normes comptables i les fiscals. Les actes de conformitat van ser pagades i les actes de disconformitat estan pendents de resolució per part del Tribunal Econòmic administratiu Central i degudament proveïdes per import d'11.174 milers d'euros (vegeu Nota 23.2).
- Durant l'exercici 2008, la Inspecció de Tributs va iniciar la comprovació de "la Caixa" en relació amb els exercicis 2004 a 2006 per als principals impostos aplicables. Les actuacions de comprovació van finalitzar l'exercici 2010 amb la incoació d'actes que corresponen en bona part a diferències temporàries derivades de les divergències entre les normes comptables i les fiscals. L'Entitat té constituïdes provisions per 33.171 milers d'euros per a la cobertura dels riscos màxims que puguin derivar de les actes signades en disconformitat que estan pendents de resolució per part de l'Audiència Nacional (vegeu Nota 23.2).

Així mateix, i en la condició d'entitat successora de Banca Cívica i les caixes que prèviament van aportar el seu patrimoni afecte a l'activitat financera a favor de Banca Cívica i de Banco de Valencia, a continuació s'exposa la informació sobre les actuacions de comprovació i inspecció pels principals impostos i obligacions fiscals que, amb caràcter general, cobreixen fins als períodes impositius següents:

- a) Cajasol, fins al 2010; Caja Canarias, fins al 2010, i Caja Navarra, fins al 2009.
- b) L'Administració Tributària va comunicar l'11 de juliol de 2013 l'inici d'un procediment inspector a Caja de Burgos en relació amb els principals impostos que li són aplicables dels exercicis 2008 a 2010, tots dos inclosos. Les actuacions de comprovació han finalitzat en aquest exercici amb la incoació d'actes de conformitat el deute tributari de les quals ha estat satisfet.
- c) Banco de Valencia té oberts a Inspecció els exercicis 2010 i següents dels principals impostos que li són aplicables.

Finalment, en relació amb Barclays Bank, té oberts a Inspecció els exercicis 2010 i següents pels principals impostos que li són aplicables.

Com a conseqüència de les diferents interpretacions possibles que puguin donar-se a la normativa fiscal aplicable a les operacions efectuades per entitats financeres, hi poden haver determinats passius fiscals de caràcter contingent que no són susceptibles de quantificació objectiva. La Direcció de l'Entitat estima que les provisions existents en el capítol «Provisions per a impostos i altres contingències legals» dels balanços de situació són suficients per a la cobertura dels esmentats passius contingents.

Deducció per reinversió de beneficis extraordinaris

En l'exercici 2014, el Grup Criteriacaixa va obtenir rendes susceptibles d'acollir-se a la deducció de beneficis extraordinaris i va acreditar deduccions per un import de 35.802 milers d'euros. L'import total obtingut en les transmissions que van generar els resultats extraordinaris es va reinvertir en el mateix exercici 2014.

A l'Annex 4 s'indiquen les principals magnituds, d'acord amb l'article 42 del text refós de la Llei de l'impost sobre societats aprovat pel Reial decret legislatiu 4/2004, de 5 de març, i la disposició transitòria vint-i-quatre de la Llei 27/2014, de l'impost sobre societats.

Revaloracions comptables

D'acord amb el que assenyalava la disposició transitòria primera de la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, que dóna l'opció de registrar com a cost dels actius materials de lliure disposició el seu valor raonable a 1 de gener de 2004, "la Caixa" i la resta d'entitats de crèdit que han estat absorbides per CaixaBank es van acollir i van actualitzar el valor dels immobles d'ús propi prenent com a base les taxacions efectuades per taxadors autoritzats pel Banc d'Espanya.

Conciliació dels resultats comptable i fiscal

A continuació es presenta una conciliació entre la despesa per impost sobre societats comptabilitzada en el compte de resultats dels exercicis 2015 i 2014 i el resultat abans d'impostos dels exercicis esmentats aplicant-hi el tipus impositiu vigent a Espanya:

(Milers d'euros)	2015	2014
Resultat abans d'impostos (A)	1.435.875	566.888
Ingressos/despeses que no tributen		
Rendiments d'instruments de capital	(225.990)	(185.374)
Resultat d'entitats valorades pel mètode de la participació	(1.326.421)	(979.519)
Diferència negativa de consolidació	(602.183)	
Resultat comptable ajustat	(718.719)	(598.005)
Quota (resultat comptable ajustat * 30%)	215.616	179.402
Ajustos a la quota:	18.102	(135.739)
Variacions en la tributació de venda de cartera	124.092	(78.881)
Variacions en les provisions de cartera sense efecte fiscal	(17.874)	(39.628)
Cancel·lació actius i passius per impostos diferits	(2.600)	(10.714)
Deduïbilitat de les despeses financeres de Criteriacaixa	(73.576)	
Reconeixement d'actius i passius per impostos diferits	6.000	0
Retenció dividendes estrangers i altres	(17.940)	(6.516)
Impost sobre beneficis (B)	202.135	184.885
Impost sobre beneficis de l'exercici (ingrés/(despesa))	233.718	43.663
Tipus efectiu (*)	32,52%	7,30%
Reforma Llei 27/2014, de l'impost sobre societats		103.713
Ajustos impost sobre beneficis (2014 / 2013)	(31.583)	37.509
Resultat després d'impostos (A) + (B)	1.638.010	751.773

(*) El tipus efectiu es calcula com la ràtio entre l'impost sobre beneficis de l'exercici i el resultat amb tributació

Els ingressos i les despeses de Criteriacaixa tributen, pràcticament en la seva totalitat, al tipus general del 30% en l'impost sobre societats. No obstant això, es registren ingressos en el compte de pèrdues i guanys que estan exempts de tributació per a Criteriacaixa, perquè ja han tributat en origen. Entre aquests, destaquen els dividendes meritats de les seves participades i el resultat de societats consolidades pel mètode de la participació. Addicionalment, l'ingrés derivat de la combinació de negocis tampoc no s'integra a la base imposable de l'impost sobre societats.

Impostos repercutits en el patrimoni net

Independentment dels impostos sobre beneficis repercutits en el compte de pèrdues i guanys, en els exercicis 2015 i 2014 Criteriacaixa ha registrat en el seu patrimoni net determinats ajustos per valoració pel seu import net de l'efecte fiscal, i addicionalment ha registrat aquest efecte com a actius o passius fiscals diferits (vegeu Nota 24.2).

En l'exercici 2015, amb motiu de la fusió per absorció de Barclays Bank, CaixaBank ha comptabilitzat els actius i passius d'aquesta entitat al seu valor raonable. Els ajustos efectuats per ajustar els valors comptables de Barclays Bank als seus valors raonables s'han registrat tenint-ne en compte l'efecte fiscal, que s'ha comptabilitzat com a actius o passius fiscals diferits (vegeu Nota 6).

Actius/Passius fiscals diferits

Segons la normativa fiscal vigent, en els exercicis 2015 i 2014 hi ha determinades diferències temporàries que s'han de tenir en compte a l'hora de quantificar la corresponent despesa d'impostos sobre beneficis. Els orígens i moviment dels actius/passius fiscals diferits registrats en el balanç a 31 de desembre de 2015 i 2014 són els següents:

Actius fiscals diferits

(Milers d'euros)

	31-12-2014	Altes per fusió	Altes per moviments de l'exercici	Baixes per moviments de l'exercici	31-12-2015
Aportacions a plans de pensions (Nota 23)	306.817	47.597	53.710	(1.082)	407.042
Provisió per a insolvències (1)	2.676.402	632.115	867.065	(140.296)	4.035.286
Fons per a compromisos per prejubilacions (Nota 23)	120.783		721	(48.565)	72.939
Provisió d'immobles adjudicats	1.045.044		637.464	(351.917)	1.330.591
Per comissions d'obertura d'inversions creditícies	15.104	1.006		(2.802)	13.308
Deduccions pendents d'aplicació	2.203.258			(284.712)	1.918.546
Bases imposables negatives (2)	2.809.868			(801.374)	2.008.494
Actius fiscals per valoració al patrimoni net	41.945			(1.831)	40.114
Altres actius fiscals diferits sorgits en combinacions de negoci de l'exercici (3)	508.713	30.325		(89.995)	449.043
Altres	628.489	166.402	362.355	(277.787)	879.459
Total	10.356.423	877.445	1.921.315	(2.000.361)	11.154.822

(1) Bàsicament provisions genèriques, subestàndard i específiques.

(2) Inclou, entre altres, els actius fiscals diferits procedents de pèrdues per deteriorament de participacions en consolidació fiscal, d'eliminacions per operacions intragrup i els corresponents als diferents fons de provisió constituïts.

(3) Inclou els Actius fiscals diferits derivats dels ajustos a valor raonable negatius sobre els actius i passius de Banca Cívica, Banco de Valencia i Barclays, llevat del derivat de l'ajust per inversió creditícia.

Com a conseqüència de la combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU (vegeu Nota 6), s'han incorporat actius fiscals diferits per un import total de 877.444 milers d'euros, dels quals 93.134 milers d'euros són conseqüència dels ajustos negatius realitzats per posar els actius i passius de Barclays Bank, SAU al seu valor raonable.

El Grup no té actius fiscals diferits rellevants no reconeguts en balanç.

L'import d'actius fiscals diferits monetitzables estimats d'acord amb el Reial decret llei 14/2013, de 29 de novembre, és de 5.846 milions d'euros.

El Grup, amb caràcter semestral, efectua una anàlisi del valor recuperable de tots els actius fiscals registrats en el balanç, monetitzables o no.

Per fer-ho, s'ha desenvolupat un model dinàmic que analitza la recuperabilitat dels actius fiscals registrats comptablement i dels que es generin en exercicis posteriors fins a la data d'abast del model. El model té com a finalitat verificar que el Grup pot compensar amb futurs beneficis tribuables totes les bases imposables negatives, deduccions i altres actius fiscals registrats en el balanç i, addicionalment, la millor estimació dels nous actius fiscals que es puguin generar en el futur.

El model té com a estimacions més rellevants les següents:

- a) El resultat previst per a cadascun dels exercicis inclosos en l'abast del model. Les estimacions són coherents amb els diferents informes utilitzats per l'Entitat per a la seva gestió interna i per a informació de caràcter supervisor; s'hi incorporen alguns detalls de la seva composició.
- b) La reversibilitat dels principals actius fiscals registrats en el balanç.

La informació utilitzada en el model té la condició de rellevant i estratègica per al Grup.

El model s'actualitza semestralment amb la informació facilitada per les diverses àrees del Grup i posteriorment un expert fiscal independent contractat pel Grup, revisa i valida la raonabilitat de les hipòtesis de treball, de naturalesa fiscal, utilitzades en aquest.

A 31 de desembre de 2015, el model conclou que el Grup té capacitat suficient per recuperar els actius fiscals diferits.

En els actuals entorns de tipus d'interès, el valor nominal dels actius fiscals diferits no difereix significativament del seu valor actual.

El detall dels passius per impostos diferits és el següent:

Passius fiscals diferits

(Milers d'euros)

	31-12-2014	Altes per fusió	Altes per moviments de l'exercici	Baixes per moviments de l'exercici	31-12-2015
Actualització d'immobles 1a aplicació NIIF	257.652			(2.913)	254.739
Passius fiscals per valoració de disponibles per a la venda	512.235			(120.124)	392.111
Passius fiscals d'actius intangibles generats en combinacions de negocis (Nota 6)	150.410	7.246		(31.363)	126.293
Passius fiscals per a la dotació extraordinària a la provisió matemàtica	272.094			(765)	271.329
Altres passius fiscals diferits sorgits en combinacions de negoci de l'exercici (1)	365.091	50.624		(104.533)	311.182
Altres	238.581	125.951		(73.021)	291.511
Total	1.796.063	183.821	0	(332.719)	1.647.165

(1) Inclou principalment els passius fiscals diferits derivats dels ajustos a valor raonable positius sobre els actius i passius adquirits en combinacions de negocis.

Com a conseqüència de la combinació de negocis amb Barclays Bank, SAU (vegeu Nota 6), s'han incorporat passius fiscals diferits per un import de 183.821 milers d'euros, dels quals 69.272 milers d'euros són conseqüència dels ajustos positius efectuats per posar els actius i passius de Barclays Bank, SAU al seu valor raonable.

Impacte de la reforma fiscal

Amb les modificacions introduïdes per la Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'impost sobre societats, en l'exercici 2014 es va procedir a la cancel·lació de determinats actius i passius fiscals diferits derivats principalment d'eliminacions de resultats fiscals entre societats del grup de consolidació fiscal i que no formen part del Grup per operacions de cartera. Això va suposar el registre d'un ingrés net per impost en el Grup per cancel·lació de passius fiscals diferits per un import de 103.713 milers d'euros. Addicionalment, i com a conseqüència de la modificació normativa, es van cancel·lar contra patrimoni net els passius per impost diferit associats a ajustos de valoració de participacions disponibles per a la venda per un import de 123.987 milers d'euros (vegeu Nota 24.2).

26. Riscos i compromisos contingents

A continuació es detalla la composició del capítol «Riscos contingents», inclòs en la promemòria dels balanços de situació a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Riscos contingents

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Avals i altres caucions prestades	8.954.051	8.597.422
Crèdits documentaris	1.726.686	1.666.890
Actius afectes a obligacions de tercers	6.868	6.868
<i>Dels quals: Riscos contingents dubtosos</i>	<i>493.411</i>	<i>425.755</i>
Total	10.687.605	10.271.180

A continuació es detalla la composició del capítol «Compromisos contingents», inclòs en la promemòria dels balanços de situació a 31 de desembre de 2015 i 2014:

Compromisos contingents

(Milers d'euros)

	31-12-2015		31-12-2014	
	Disponible	Límits	Disponible	Límits
Disponible per tercers	54.013.057	111.168.320	48.569.891	109.449.605
<i>Entitats de crèdit</i>	<i>54.405</i>	<i>173.464</i>	<i>20.522</i>	<i>90.522</i>
<i>Administracions públiques</i>	<i>3.914.799</i>	<i>4.817.151</i>	<i>2.709.004</i>	<i>6.089.104</i>
<i>Altres sectors</i>	<i>50.043.853</i>	<i>106.177.705</i>	<i>45.840.365</i>	<i>103.269.979</i>
<i>dels quals: de disponibilitat condicionada</i>	<i>2.545.096</i>		<i>2.332.176</i>	
Altres compromisos contingents	3.246.078		1.333.433	
Total	57.259.135	111.168.320	49.903.324	109.449.605

Els fons de provisió específics i genèrics referits a riscos i compromisos contingents estan registrats a l'epígraf «Provisions» dels balanços de situació (vegeu Nota 23).

A continuació es detallen els terminis de venciments contractuals dels saldos dels contractes de garantia financera emesos i els compromisos de préstec vigents a 31 de desembre de 2015, pels seus valors nominals:

(Milers d'euros)

	< 1 mes	1 - 3 mesos	3 - 12 mesos	1 - 5 anys	> 5 anys	Total
Riscos contingents	90.422	80.278	2.297.705	2.158.123	6.061.077	10.687.605
Disponibles per tercers	2.853.971	1.267.287	8.525.021	15.267.581	26.099.197	54.013.057

El Grup només haurà de satisfer l'import dels riscos contingents si la contrapart avalada incompleix les seves obligacions, en el moment de l'incompliment. El Grup estima que la majoria d'aquests riscos arribaran al seu venciment sense ser satisfets.

En relació amb els compromisos contingents, el Grup té el compromís de proveir de fons a clients per disponibles en línies de crèdit i altres compromisos, en el moment en què se li sol·liciti i subjecte al compliment de determinades condicions per part de les contraparts. S'estima que no tots els disponibles seran utilitzats pels clients i que una part important d'aquests venceran abans de la seva disposició, o bé perquè no els sol·licitaran els clients o bé perquè no es compliran les condicions necessàries per a la seva disposició.

27. Altra informació significativa

27.1. Operacions a compte de tercers

A continuació es presenta el detall dels recursos fora de balanç a compte de tercers:

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Actius sota gestió	74.499.900	57.423.316
Fons d'inversió, carteres i SICAV	51.320.869	37.482.170
Fons de pensions	23.179.031	19.941.146
Altres (*)	3.761.781	2.533.625
Total	78.261.681	59.956.941

(*) Inclou, entre d'altres, recursos associats als acords de distribució de fons de pensions i productes d'assegurances provinents de Barclays Bank, SAU.

27.2. Actius financers transferits

El Grup CaixaBank ha transformat part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa a través de la transferència dels actius a diferents fons de titulització creats amb aquesta finalitat, els partícips dels quals assumeixen els riscos inherents a les operacions titulitzades. D'acord amb el que regula la normativa vigent, les titulitzacions en què no s'hagi produït una transferència substancial del risc no es podran donar de baixa del balanç.

Respecte de les titulitzacions efectuades després de l'1 de gener de 2004, que no s'han donat de baixa del balanç, es consolida la societat de propòsit especial que ha estat vehicle de la titulització.

El fet de consolidar els fons de titulització implica eliminar les operacions creuades entre empreses del Grup, entre les quals cal destacar: els préstecs dels fons de titulització, els passius associats als actius no donats de baixa a CaixaBank, les millores creditícies concedides als fons de titulització i els bons adquirits per alguna Societat del Grup.

A continuació figura el valor en llibres dels actius financers que s'han transferit, principalment fons de titulització, i que no han estat donats de baixa, així com els passius financers constituïts a 31 de desembre de 2015 i 2014:

31-12-2015

(Milers d'euros)

	Valor en llibres actius transferits (1)	Valor en llibres dels passius associats	Valor raonable actius transferits	Valor raonable dels passius associats
Fons de titulització				
AyT Génova Hipotecario II, FTH (*)	155.793	155.835	170.089	170.089
AyT Génova Hipotecario III, FTH (*)	172.100	172.201	187.880	187.880
AyT Génova Hipotecario IV, FTH (*)	198.446	198.555	216.636	216.636
Valencia Hipotecaria 1, FTA	77.353	77.472	84.469	84.469
Ayt Hipotecario Mixto II, FTA	27.088	27.188	29.606	29.606
TDA 22 Mixto, FTH	40.938	41.269	44.725	44.725
AyT FTPYME II, FTA	9.721	10.721	10.680	10.680
AyT Hipotecario Mixto IV, FTA	53.557	53.561	58.470	58.470
AyT Génova Hipotecario VI, FTH (*)	216.699	217.279	236.605	236.605
FonCaixa FTGENCAT 3, FTA	91.769	92.819	100.359	100.359
AyT Génova Hipotecario VII, FTH (*)	500.080	501.070	545.987	545.987
Valencia Hipotecario 2, FTH	265.352	266.798	289.857	289.857
AyT Génova Hipotecario VIII, FTH (*)	734.479	736.459	801.971	801.971
FonCaixa FTGENCAT 4, FTA	125.108	126.777	136.829	136.829
AyT Hipotecario Mixto V, FTA	103.759	103.886	113.290	113.290
Valencia Hipotecaria 3, FTA	340.599	342.813	372.122	372.122
AyT Génova Hipotecario IX, FTH (*)	441.208	442.246	481.720	481.720
AyT Génova Hipotecario X, FTH (*)	493.039	495.166	538.393	538.393
PYME Valencia 1, FTA	77.817	86.692	85.658	85.658
FonCaixa FTGENCAT 5, FTA	326.782	334.339	357.631	357.631
AyT Génova Hipotecario XI, FTH (*)	589.783	594.762	644.246	644.246
FonCaixa FTGENCAT 6, FTA	238.698	243.145	261.193	261.193
AyT Génova Hipotecario XII, FTH (*)	419.453	422.209	458.118	458.118
Bancaja BVA-VPO 1, FTA	28.361	28.361	30.981	30.981
AyT ICO-FTVPO I, FTA	46.397	46.402	50.659	50.659
AyT Goya Hipotecario III, FTA (*)	2.621.738	2.648.043	2.864.274	2.864.274
AyT Goya Hipotecario IV, FTA (*)	866.475	874.144	946.540	946.540
FonCaixa Consumo 1, FTA	1.397.592	1.413.298	1.529.318	1.529.318
AyT Goya Hipotecario V, FTA (*)	975.096	981.371	1.064.991	1.064.991
FonCaixa Leasings 2, FTA	491.645	515.060	538.694	538.694
FonCaixa PYMES 6, FTA	1.060.999	1.061.060	1.161.044	1.161.044
FonCaixa PYMES 7, FTA	2.410.957	2.411.140	2.638.943	2.638.943
AyT Hipotecario Mixto, FTA (**)	23.777	23.258	23.777	23.258
Total	15.622.658	15.745.399	17.075.755	17.075.236

(*) Fons procedents de la fusió amb Barclays Bank SAU.

(**) Fons procedent de l'entitat Credifimo.

(1) Inclou capital, interessos meritats i provisions dels actius.

31-12-2014

(Milers d'euros)

	Valor en llibres actius transferits (1)	Valor en llibres dels passius associats	Valor raonable actius transferits	Valor raonable dels passius associats
Fons de titulització				
Valencia Hipotecaria 1, FTA	93.219	93.378	103.809	103.809
Ayt Hipotecario Mixto II, FTA	32.630	32.761	36.498	36.498
TDA 22 Mixto, FTH	44.397	44.721	49.964	49.964
AyT FTPYME II, FTA	14.136	15.188	17.936	17.936
AyT Hipotecario Mixto IV, FTA	61.400	61.432	68.215	68.215
FonCaixa FTGENCAT 3, FTA	111.555	112.560	125.970	125.970
Valencia Hipotecario 2, FTH	304.279	305.842	341.067	341.067
FonCaixa FTGENCAT 4, FTA	146.861	148.610	166.733	166.733
AyT Hipotecario Mixto V, FTA	116.443	116.746	129.885	129.885
Valencia Hipotecaria 3, FTA	380.437	383.843	429.495	429.495
PYME Valencia 1, FTA	103.654	114.040	137.153	137.153
FonCaixa FTGENCAT 5, FTA	379.793	388.510	440.137	440.137
FonCaixa FTGENCAT 6, FTA	275.903	281.828	318.840	318.840
Bancaja BVA-VPO 1, FTA	32.751	32.758	36.367	36.367
AyT ICO-FTVPO I, FTA	54.717	54.722	60.741	60.741
FonCaixa Autònoms 1, FTA	636.675	644.982	724.377	724.377
FonCaixa Consumo 1, FTA	1.656.622	1.675.120	1.878.117	1.878.117
FonCaixa PYMES 3, FTA	904.504	929.788	1.057.710	1.057.710
FonCaixa Leasings 2, FTA	681.542	696.911	788.836	788.836
FonCaixa PYMES 4, FTA	406.512	408.521	455.501	455.501
FonCaixa PYMES 5, FTA	1.733.101	1.733.431	1.924.333	1.924.333
AyT Hipotecario Mixto, FTA (*)	25.513	25.020	25.513	25.020
Total	8.196.644	8.300.712	9.317.197	9.316.704

(*) Fons procedent de l'entitat Credifimo.

(1) Inclou capital, interessos meritats i provisions dels actius.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, l'epígraf «Crèdit a la clientela» inclou els imports que es detallen a continuació, respectivament, corresponents als imports pendents d'amortitzar dels crèdits titulitzats:

(Milers d'euros)

	31-12-2015	31-12-2014
Actius hipotecaris titulitzats	12.262.120	4.645.998
Altres actius titulitzats	3.482.514	3.633.588
Préstecs a empreses	2.876.248	2.665.281
Leasing	514.993	696.626
Préstecs al consum	77.007	157.370
Resta	14.266	114.311
Total	15.744.634	8.279.586

A continuació es detallen les diferents titulitzacions efectuades, amb els imports inicials de cadascuna, i les pendents d'amortitzar a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament.

Titulització d'actius

(Milers d'euros)

Data d'emissió	Adquirits per:	Import inicial	Import pendent d'amortització	
			31-12-2015	31-12-2014
Gener	2000 AyT 2, FTH	119.795	0	5.808
Desembre	2000 TDA 13 Mixto, FTA	40.268	2.620	3.241
Juny	2001 TDA 14 Mixto, FTA	122.005	7.509	9.207
Juny	2002 AyT 7 Promociones Inmobiliarias 1, FTA	269.133	5.066	6.323
Maig	2003 TDA 16 Mixto, FTA	100.000	10.111	13.099
Juny	2003 AyT Hipotecario III, FTH	130.000	15.591	19.430
Octubre	2002 AyT 11, FTH (**)	120.055	15.132	16.325
Març	2003 TDA 16 Mixto, FTA (**)	152.000	22.253	23.851
Novembre	2004 TDA 22 Mixto, FTH (**)	150.000	31.441	35.234
Abril	2005 AyT Hipotecario Mixto III, FTH (**)	170.000	46.009	50.103
Novembre	2005 TDA 24, FTA (**)	144.117	47.224	52.200
Juliol	2006 TDA 25, FTA (**)	205.000	90.688	100.337
Desembre	2006 TDA 27, FTA (**)	186.993	85.221	95.098
Juliol	2007 TDA 28, FTA (**)	200.000	113.564	132.095
Operacions donades de baixa del balanç		2.109.366	492.429	562.351
Juny	2003 AyT Génova Hipotecario II, FTH (*)	800.000	155.834	0
Juliol	2003 AyT Génova Hipotecario III, FTH (*)	800.000	172.198	0
Febrer	2004 AyT Hipotecario Mixto, FTA (**)	140.000	23.777	25.513
Març	2004 AyT Génova Hipotecario IV, FTH (*)	800.000	198.552	0
Abril	2004 Valencia Hipotecaria 1, FTA	472.015	77.465	93.297
Juny	2004 Ayt Hipotecario Mixto II, FTA	160.000	27.181	32.703
Novembre	2004 TDA 22 Mixto, FTH	120.000	41.265	44.685
Desembre	2004 AyT FTPYME II, FTA	132.000	10.695	15.147
Juny	2005 AyT Hipotecario Mixto IV, FTA	200.000	53.560	61.401
Juny	2005 AyT Génova Hipotecario VI, FTH (*)	700.000	217.276	0
Novembre	2005 FonCaixa FTGENCAT 3, FTA	649.998	92.795	112.331
Novembre	2005 AyT Génova Hipotecario VII, FTH (*)	1.400.000	501.064	0
Desembre	2005 Valencia Hipotecario 2, FTH	940.243	266.760	305.551
Juny	2006 AyT Génova Hipotecario VIII, FTH (*)	2.100.000	736.449	0
Juliol	2006 FonCaixa FTGENCAT 4, FTA	599.999	126.734	148.314
Juliol	2006 AyT Hipotecario Mixto V, FTA	317.733	103.884	116.676
Novembre	2006 Valencia Hipotecaria 3, FTA	900.711	342.776	383.440
Novembre	2006 AyT Génova Hipotecario IX, FTH (*)	1.000.000	442.236	0
Juny	2007 AyT Génova Hipotecario X, FTH (*)	1.050.000	495.156	0
Juliol	2007 PYME Valencia 1, FTA	850.023	86.570	113.711
Novembre	2007 FonCaixa FTGENCAT 5, FTA	1.000.000	334.187	387.667
Desembre	2007 AyT Génova Hipotecario XI, FTH (*)	1.200.000	594.741	0
Juliol	2008 FonCaixa FTGENCAT 6, FTA	750.015	243.075	281.236
Juliol	2008 AyT Génova Hipotecario XII, FTH (*)	800.000	422.198	0
Abril	2009 Bancaja BVA-VPO 1, FTA	55.000	28.360	32.715
Març	2009 AyT ICO-FTVPO I, FTA	129.131	46.402	54.687
Desembre	2010 AyT Goya Hipotecario III, FTA (*)	4.000.000	2.647.937	0
Abril	2011 AyT Goya Hipotecario IV, FTA (*)	1.300.000	874.105	0
Juliol	2011 FonCaixa Autónomos 1, FTA	1.130.000	0	643.284
Desembre	2011 FonCaixa Consumo 1, FTA	3.080.000	1.412.975	1.670.592
Desembre	2011 AyT Goya Hipotecario V, FTA (*)	1.400.000	981.340	0
Octubre	2012 FonCaixa PYMES 3, FTA	2.400.000	0	926.698
Març	2013 FonCaixa Leasings 2, FTA	1.216.494	514.993	696.060
Novembre	2013 FonCaixa PYMES 4, FTA	645.000	0	406.182
Novembre	2014 FonCaixa PYMES 5, FTA	1.830.000	0	1.727.696
Octubre	2015 FonCaixa PYMES 6, FTA	1.119.358	1.061.017	0
Novembre	2015 FonCaixa PYMES 7, FTA	2.529.055	2.411.077	0
Operacions que es mantenen en balanç (Nota 21.2)		38.716.775	15.744.634	8.279.586
Total		40.826.141	16.237.063	8.841.937

(*) Fons procedents de la combinació de negocis amb Barclays Bank.

(**) Fons procedents de l'entitat Credifimo.

Els actius titulitzats mitjançant fons de titulització anteriors a 2004, d'acord amb l'aplicació prospectiva esmentada en el paràgraf 106 de la NIC 39 que va entrar en vigor amb l'aplicació de les Normes Internacionals de Comptabilitat, i d'acord amb la disposició transitòria primera de la Circular 4/2004, no van ser reconeguts en el balanç.

En el cas de fons constituïts abans de l'1 de gener de 2004, bàsicament corresponen als fons de titulització de la participada Unión de Crédito para la Financiación Inmobiliaria (Credifimo), adquirida en la combinació de negocis amb Banca Cívica. La baixa de balanç d'aquests fons es va fer en el moment de la seva constitució, totes amb anterioritat a la combinació de negocis amb Banca Cívica, i no va suposar impacte en resultats. D'acord amb la normativa, es van donar de baixa els préstecs titulitzats en el moment de l'emissió dels bons, atès que es donaven les circumstàncies que permetien la transmissió substancial de tots els riscos i beneficis que incorporava l'actiu financer titulitzat subjacent. Tots els bons emesos per aquests fons de titulització van ser transmesos a tercers, i el tenidor del bo suportava majoritàriament les pèrdues derivades dels préstecs titulitzats donats de baixa de balanç.

El Grup no manté una implicació continuada en els actius donats de baixa, i té un contracte amb el fons de titulització per a l'administració dels préstecs, en condicions de mercat.

A 31 de desembre de 2015 i 2014, els imports corresponents a millores de crèdit concedides a fons de titulització són els següents:

Milliores de crèdit a fons de titulització

(Milers d'euros)

Data d'emissió	Titular	31-12-2015		31-12-2014	
		Préstecs i crèdits (*)	Bons fons de reserva	Préstecs i crèdits (*)	Bons fons de reserva
Gener	2000 AyT 2, FTH	0		1.167	
Desembre	2000 TDA 13 Mixto, FTA	403		403	
Juny	2001 TDA 14 Mixto, FTA	1.382		1.382	
Juny	2002 AyT 7 Promociones Inmobiliarias 1, FTA	3.792		3.792	
Octubre	2002 Ayt 11, FTH (***)	807		863	
Maig	2003 TDA 16 Mixto, FTA	1.294		1.294	
Maig	2003 TDA 16 Mixto, FTA (***)	2.668		2.668	
Juny	2003 AyT Hipotecario III, FTH	1.460		1.460	
Juny	2003 AyT Génova Hipotecario II, FTH (**)	8.606			
Juliol	2003 AyT Génova Hipotecario III, FTH (**)	8.000			
Febrer	2004 AyT Hipotecario Mixto, FTH (***)	8.317		8.317	
Març	2004 AyT Génova Hipotecario IV, FTH (**)	8.000			
Abril	2004 Valencia Hipotecaria 1, FTA	4.720		4.720	
Juny	2004 AyT Hipotecario Mixto II, FTA	1.911		1.911	
Novembre	2004 TDA 22 Mixto, FTA	2.292		2.292	
Novembre	2004 TDA 22 Mixto, FTA (***)	749		749	
Desembre	2004 AyT FTPYME II, FTA	3.719		3.719	
Abril	2005 AyT Hipotecario Mixto III, FTH (***)	297		297	
Juny	2005 AyT Hipotecario Mixto IV, FTA	2.808		2.808	
Juny	2005 AyT Génova Hipotecario VI, FTH (**)	5.000			
Novembre	2005 FonCaixa FTGENCAT 3, FTA	1.557	6.500	2012	6.500
Novembre	2005 AyT Génova Hipotecario VII, FTH (**)	12.492			
Novembre	2005 TDA 24, FTA (***)	520		520	
Desembre	2005 Valencia Hipotecario 2, FTH		9.900		9.900
Juny	2006 AyT Génova Hipotecario VIII, FTH (**)	12.656			
Juliol	2006 FonCaixa FTGENCAT 4, FTA	2.271	5.043	2.749	5.043
Juliol	2006 AyT Hipotecario Mixto V, FTA	1.397		1.937	
Juliol	2006 TDA 25, FTA (***)	752		752	
Novembre	2006 Valencia Hipotecaria 3, FTA	504	10.400	504	10.400
Novembre	2006 AyT Génova Hipotecario IX, FTH (**)	11.104			
Desembre	2006 TDA 27, FTA (***)	1.782		1.782	
Juny	2007 AyT Génova Hipotecario X, FTH (**)	11.650			
Juliol	2007 PYME Valencia 1, FTA	671	15.300	671	15.300
Juliol	2007 TDA 28, FTA (***)	2.324		2.324	
Novembre	2007 FonCaixa FTGENCAT 5, FTA		26.500		26.500
Desembre	2007 AyT Génova Hipotecario XI, FTH (**)	39.500			
Juliol	2008 FonCaixa FTGENCAT 6, FTA		18.800		18.800
Juliol	2008 AyT Génova Hipotecario XII, FTH (**)	30.106			
Març	2009 AyT ICO-FTVPO I, FTA	4.695		4.695	
Abril	2009 Bancaja BVA-VPO 1, FTA	3.218		3.218	
Desembre	2010 AyT Goya Hipotecario III, FTA (**)	282.489			
Abril	2011 AyT Goya Hipotecario IV, FTA (**)	66.555			
Juliol	2011 FonCaixa Autónomos 1, FTA	0		161.957	
Desembre	2011 FonCaixa Consumo 1, FTA	154.338		154.338	
Desembre	2011 AyT Goya Hipotecario V, FTA (**)	79.101			
Octubre	2012 FonCaixa PYME 3, FTA	0		240.292	
Març	2013 FonCaixa Leasings 2, FTA	184.103		184.308	
Novembre	2013 FonCaixa PYMES 4, FTA	0		65.100	
Novembre	2014 FonCaixa PYMES 5, FTA	0		128.900	
Octubre	2015 FonCaixa PYMES 6, FTA	45.600			
Novembre	2015 FonCaixa PYMES 7, FTA	102.000			
Total (Nota 12.3)		1.117.610	92.443	993.901	92.443

(*) Tots els préstecs i crèdits són subordinats.

(**) Fons procedents de la fusió amb Barclays Bank SAU.

(***) Fons procedents de l'entitat Credifimo.

A continuació es detallen els imports dels bons de titulització adquirits per CaixaBank i els saldos pendents d'amortització a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament:

(Milers d'euros)

Data	Emissió	Import	Import pendent d'amortització		
			31-12-2015	31-12-2014	
Gener	2000	AyT 2 - FTH	0	0	3.326
Juny	2001	TDA 14 Mixto - FTA	1.312	991	1.416
Maig	2003	TDA 16 Mixto - FTA	2.653	433	534
Desembre	2002	AyT Hipotecario III - FTH	10.842	7.575	9.488
Emesos abans del 01-01-2004			14.807	8.999	14.764

(Milers d'euros)

Data	Emissió	Import	Import pendent d'amortització		
			31-12-2015	31-12-2014	
Juny	2003	AyT Génova Hipotecario II, FTH (*)	156.952	55.228	
Juliol	2003	AyT Génova Hipotecario III, FTH (*)	178.984	55.063	
Març	2004	AyT Génova Hipotecario IV, FTH (*)	203.279	33.208	
Juny	2004	AyT Hipotecario Mixto II, FTA	28.400	4.060	4.978
Novembre	2004	TDA 22 Mixto - FTA	34.306	23.423	25.950
Desembre	2004	AyT FTPYME II, FTA	10.263	5.290	6.200
Juny	2005	AyT Hipotecario Mixto IV, FTA	50.869	24.221	28.686
Juny	2005	AyT Génova Hipotecario VI, FTH (*)	224.534	136.398	
Novembre	2005	FonCaixa FTGENCAT 3, FTA	90.717	29.446	30.700
Novembre	2005	AyT Génova Hipotecario VII, FTH (*)	506.997	174.627	
Desembre	2005	Valencia Hipotecario 2, FTH	271.048	53.756	33.393
Juny	2006	AyT Génova Hipotecario VIII, FTH (*)	751.455	397.366	
Juliol	2006	FonCaixa FTGENCAT 4, FTA	126.974	20.597	21.067
Juliol	2006	AyT Hipotecario Mixto V, FTA	96.944	83.853	96.138
Novembre	2006	Valencia Hipotecaria 3, FTA	338.103	117.210	66.866
Novembre	2006	AyT Génova Hipotecario IX, FTH (*)	453.269	154.140	
Juny	2007	AyT Génova Hipotecario X, FTH (*)	497.656	497.656	
Juliol	2007	PYME Valencia 1, FTA	93.028	86.252	90.924
Novembre	2007	FonCaixa FTGENCAT 5, FTA	330.756	37.500	37.500
Desembre	2007	AyT Génova Hipotecario XI, FTH (*)	598.709	598.709	
Juliol	2008	FonCaixa FTGENCAT 6, FTA	237.620	22.500	22.500
Juliol	2008	AyT Génova Hipotecario XII, FTH (*)	421.901	421.901	
Març	2009	AyT ICO-FTVPO I, FTA	56.880	56.880	65.030
Abril	2009	Bancaja-BVA VPO 1, FTA	30.775	30.775	34.890
Desembre	2010	AyT Goya Hipotecario III, FTA (*)	2.640.977	2.640.977	
Juliol	2011	FonCaixa Autónomos 1, FTA	0	0	653.709
Abril	2011	AyT Goya Hipotecario IV, FTA (*)	891.062	891.062	
Desembre	2011	FonCaixa Consumo 1, FTA	1.401.799	1.401.799	1.671.733
Desembre	2011	AyT Goya Hipotecario V, FTA (*)	998.894	998.894	
Octubre	2012	FonCaixa Pymes 3, FTA			1.030.876
Març	2013	FonCaixa Leasings 2, FTA	518.344	518.344	708.515
Març	2013	FonCaixa PYMES 4, FTA			418.190
Novembre	2014	FonCaixa PYMES 5, FTA			1.830.000
Octubre	2015	FonCaixa PYMES 6, FTA	1.120.000	1.120.000	
Novembre	2015	FonCaixa PYMES 7, FTA	2.530.000	2.530.000	
Emesos després del 01-01-2004			15.891.495	13.221.155	6.877.845
Total			15.906.302	13.235.919	6.892.609

(*) Fons procedents de la fusió amb Barclays Bank SAU.

Els bons de titulització col·locats en mercat es registren a l'epígraf «Dèbits representats per valors negociables» del balanç de situació adjunt (vegeu Nota 21.3).

27.3. Dipòsits de valors i serveis d'inversió

A continuació es detallen, en funció de la seva naturalesa, els valors dipositats a CaixaBank per tercers:

(Milers d'euros)	31-12-2015	31-12-2014
Anotacions en compte	82.831.200	97.792.236
Valors anotats en el registre central del mercat	60.018.019	74.972.098
<i>Instruments de capital. Cotitzats</i>	43.157.191	52.106.164
<i>Instruments de capital. No cotitzats</i>	136.651	34.683
<i>Valors representatius de deute. Cotitzats</i>	16.724.177	22.831.251
Valors registrats en la mateixa Entitat	0	0
Valors confiats a altres entitats dipositàries	22.813.181	22.820.138
<i>Instruments de capital. Cotitzats</i>	12.534.038	13.005.772
<i>Instruments de capital. No cotitzats</i>	4.078	2.838
<i>Valors representatius de deute. Cotitzats</i>	10.275.065	8.876.005
<i>Valors representatius de deute. No cotitzats</i>	0	935.523
Títols físics	6.469	6.559
En poder de l'Entitat	6.407	6.423
<i>Instruments de capital</i>	6.267	6.267
<i>Valors representatius de deute</i>	140	156
Confiats a altres entitats	62	136
<i>Instruments de capital</i>	62	136
Altres instruments financers	151.303	97.565
Total	82.988.972	97.896.360

27.4. Actius financers donats de baixa del balanç a causa del seu deteriorament

A continuació es mostra el resum dels moviments que van tenir lloc en l'exercici 2015 i 2014 en les partides donades de baixa del balanç de situació pel fet que la seva recuperació es considerava remota. Aquests actius financers consten registrats com a «Actius en suspens» en comptes d'ordre complementaris als balanços de situació.

(Milers d'euros)

	2015	2014
Saldo a l'inici de l'exercici	11.602.052	10.453.405
Addicions:	5.423.312	5.552.166
Amb càrrec a correccions de valor per deteriorament d'actius (Nota 12.4)	2.728.936	3.665.157
Amb càrrec directe en el compte de pèrdues i guanys (Nota 36)	720.220	1.104.994
Altres causes(1)	1.339.820	782.015
Combinacions de negoci (Nota 6)	634.336	
Baixes:	2.421.678	4.403.519
Per recuperació en efectiu del principal (Nota 36)	453.332	390.143
Per recuperació en efectiu dels productes vençuts i no cobrats	41.893	30.483
Per alienació de fallits (2)	1.121.312	1.836.443
Per condonació, prescripció i altres causes (3)	805.141	2.146.450
Saldo al final de l'exercici	14.603.686	11.602.052

(1) Inclou, bàsicament, interessos meritats pels actius financers en el moment de la seva baixa del balanç.

(2) Correspon a les operacions de venda d'actius dubtosos i fallits efectuades i inclou els interessos associats a aquestes carteres (vegeu Nota 12.2.)

(3) Inclou, en l'exercici 2014, incorporacions d'immobles procedents de deute de promotors per un import de 1.447 milions d'euros.

El saldo de les partides donades de baixa del balanç de situació perquè la seva recuperació es considera remota inclou 4.082 i 3.118 milions d'euros a 31 de desembre de 2015 i 2014, respectivament, en concepte d'interessos meritats sobre el deute fallit.

27.5. Distribució geogràfica del volum d'activitat

En relació amb la distribució geogràfica del volum d'activitat, atès que totes les oficines de CaixaBank ofereixen a la clientela tota la gamma de productes i serveis, s'adjunta la classificació de les oficines per comunitats autònomes espanyoles, oficines operatives i de representació a l'estranger, a 31 de desembre de 2015, com a representativa de l'esmentada distribució:

Comunitats autònomes i ciutats	31-12-2015		31-12-2014	
	Nombre d'oficines	%	Nombre d'oficines	%
Andalusia	917	17,54	917	17,41
Aragó	87	1,66	87	1,65
Astúries	70	1,34	68	1,29
Balears	207	3,96	207	3,93
Canàries	258	4,93	262	4,97
Cantàbria	47	0,90	47	0,89
Castella-la Manxa	153	2,93	149	2,83
Castella i Lleó	250	4,78	237	4,50
Catalunya	1.380	26,40	1.406	26,68
Ceuta	4	0,08	4	0,08
Comunitat Valenciana	443	8,47	436	8,28
Extremadura	64	1,22	64	1,22
Galícia	199	3,81	194	3,68
La Rioja	26	0,50	26	0,49
Madrid	637	12,18	677	12,84
Melilla	2	0,04	2	0,04
Múrcia	122	2,33	124	2,35
Navarra	157	3,00	158	3,00
País Basc	188	3,60	186	3,53
Total oficines a Espanya	5.211	99,67	5.251	99,68
Oficines a l'estranger				
Polònia (Varsòvia)	1	0,02	1	0,02
Marroc (Casablanca)	1	0,02	1	0,02
Marroc (Tànger)	1	0,02	1	0,02
Total oficines a l'estranger	3	0,06	3	0,06
Oficines de representació:				
Alemanya (Stuttgart)				
Alemanya (Frankfurt)	1	0,02	1	0,02
Xina (Pequín)	1	0,02	1	0,02
Xina (Xangai)	1	0,02	1	0,02
Emirats Àrabs (Dubai)	1	0,02	1	0,02
França (París)	1	0,02	1	0,02
Índia (Nova Delhi)	1	0,02	1	0,02
Itàlia (Milà)	1	0,02	1	0,02
Regne Unit (Londres)	1	0,02	1	0,02
Singapur (Singapur)	1	0,02	1	0,02
Turquia (Istanbul)	1	0,02	1	0,02
Xile (Santiago de Xile)	1	0,02	1	0,02
Egipte (El Caire)	1	0,02	1	0,02
Colòmbia (Bogotà)	1	0,02	1	0,02
Estats Units (Nova York)	1	0,02		
Total oficines de representació	14	0,27	13	0,26
Total oficines	5.228	100,00	5.267	100,00

Nota: No s'hi inclouen centres d'atenció al públic desplaçats, dependents d'altres oficines.

28. Interessos i rendiments assimilats

Aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts recull els interessos meritats en l'exercici pels actius financers amb rendiment, implícit o explícit, que s'obtenen d'aplicar el mètode del tipus d'interès efectiu, així com les rectificacions de productes com a conseqüència de cobertures comptables.

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts és el següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Bancs centrals	649	2.639
Entitats de crèdit	19.225	19.030
Operacions del mercat monetari	543	0
Crèdit a la clientela i altres productes financers	4.991.644	5.482.055
Administracions públiques	277.888	346.059
Crèdits i efectes comercials	202.510	168.508
Deutors amb garantia hipotecària	2.708.288	3.066.714
Préstecs personals	1.101.583	1.118.039
Comptes de crèdit	354.648	440.226
Resta	346.727	342.509
Valors representatius de deute	3.261.678	3.237.616
Cartera de negociació	73.648	79.993
Actius financers disponibles per a la venda	2.869.772	2.543.046
Cartera d'inversions a venciment	196.568	484.696
Inversió creditícia	121.690	129.881
Rectificació d'ingressos per operacions de cobertura (Nota 14)	51.842	(9.358)
Total	8.325.581	8.731.982

A continuació es presenta el tipus d'interès efectiu mitjà de les diferents categories d'actius financers en els exercicis 2015 i 2014, respectivament, calculats sobre els saldos bruts mitjans. Aquests tipus resulten dels interessos meritats en l'exercici i no incorporen les rectificacions de productes per operacions de cobertura:

Tipus d'interès efectiu mitjà

	2015	2014
Dipòsits en bancs centrals	0,03%	0,14%
Cartera de negociació – Valors representatius de deute	2,18%	3,50%
Actius financers disponibles per a la venda – Valors representatius de deute	4,78%	4,33%
Inversions creditícies		
Dipòsits en entitats de crèdit	0,31%	0,38%
Crèdit a la clientela (*)	2,45%	2,83%
Valors representatius de deute	9,33%	9,47%
Cartera d'inversions a venciment – Valors representatius de deute	3,18%	3,13%

(*) No inclou l'adquisició temporal d'actius.

29. Interessos i càrregues assimilades

Aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts recull els interessos meritats en l'exercici pels passius financers amb rendiment, implícit o explícit, inclosos els procedents de remuneracions en espècie, que s'obtenen d'aplicar el mètode del tipus d'interès efectiu, així com les rectificacions de cost com a conseqüència de cobertures comptables i el cost per interessos imputable als fons de pensions constituïts.

En els exercicis 2015 i 2014 el saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts es desglossa, en funció de la naturalesa de les operacions financeres que l'han originat, de la manera següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Bancs centrals	(33.232)	(31.397)
Entitats de crèdit	(251.317)	(278.006)
Operacions del mercat monetari a través d'entitats de contrapartida	(3.146)	(1.584)
Dipòsits de la clientela i altres càrregues financeres	(1.329.102)	(2.160.224)
Dèbits representats per valors negociables	(991.874)	(1.344.853)
Passius subordinats	(399.619)	(490.154)
Rectificació de despeses per operacions de cobertura (Nota 14)	828.545	1.025.391
Cost imputable als fons de pensions constituïts (Nota 23)	(41.009)	(63.870)
Despeses financeres de productes d'assegurances	(2.063.355)	(1.552.709)
Total	(4.284.109)	(4.897.406)

A continuació es presenta el tipus d'interès efectiu mitjà de les diferents categories de passius financers en els exercicis 2015 i 2014, respectivament. Aquests tipus resulten dels interessos meritats en l'exercici i no incorporen les rectificacions de costos com a conseqüència de cobertures comptables:

Tipus d'interès efectiu mitjà

	2015	2014
Dipòsits de bancs centrals	0,17%	0,24%
Dipòsits d'entitats de crèdit	1,13%	1,41%
Dipòsits de la clientela	0,74%	1,23%
Dèbits representats per valors negociables	3,11%	3,70%
Passius subordinats	4,87%	4,78%

30. Rendiment d'instruments de capital

En els exercicis 2015 i 2014 el saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts es desglossa de la manera següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Telefónica, SA	192.860	177.672
Altres	33.130	7.702
Total	225.990	185.374

31. Comissions

Els ingressos i les despeses més significatius registrats en concepte de comissions en els comptes de pèrdues i guanys adjunts dels exercicis 2015 i 2014 es detallen en el quadre següent, en funció de la naturalesa del servei no financer que les ha originat:

Comissions percebudes

(Milers d'euros)

	2015	2014
Riscos contingents	115.919	115.089
Disponibilitat de crèdits	60.205	72.033
Canvi de divises i bitllets estrangers	3.831	3.108
Servei de cobraments i pagaments	776.011	815.273
<i>de les quals: targetes de crèdit i dèbit</i>	<i>340.149</i>	<i>369.786</i>
Servei de valors	95.502	103.949
Comercialització de productes financers no bancaris	749.631	531.214
Altres comissions	354.363	331.912
Total	2.155.462	1.972.578

Comissions pagades

(Milers d'euros)

	2015	2014
Cedides a altres entitats i corresponsals	(42.102)	(40.553)
<i>de les quals: operacions amb targetes i caixers</i>	<i>(34.167)</i>	<i>(31.974)</i>
Operacions amb valors	(14.930)	(17.832)
Altres comissions	(86.279)	(89.130)
Total	(143.311)	(147.515)

32. Resultats d'operacions financeres (net)

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts, en funció de l'origen de les partides que el conformen, és el següent:

(Milers d'euros)

	2015	2014
Cartera de negociació	55.554	(45.317)
Valors representatius de deute	539	(11.522)
Instruments de capital	(25.809)	9.996
Derivats financers	80.824	(43.791)
<i>dels quals: riscos de tipus d'interès</i>	<i>(28.828)</i>	<i>31.405</i>
<i>dels quals: riscos de valors</i>	<i>21.527</i>	<i>(66.592)</i>
<i>dels quals: riscos de primeres matèries i altres</i>	<i>2.653</i>	<i>(472)</i>
<i>dels quals: riscos de crèdit (Nota 2.2)</i>	<i>16.639</i>	<i>(108.512)</i>
<i>dels quals: riscos de tipus de canvi</i>	<i>(10.715)</i>	<i>35.693</i>
<i>dels quals: riscos d'inflació</i>	<i>79.548</i>	<i>64.687</i>
Actius financers disponibles per a la venda	663.135	449.074
Valors representatius de deute (Nota 11)	616.833	345.323
Instruments de capital (Nota 11)	46.302	103.751
Inversions creditícies	1.207	538
Passius financers a cost amortitzat	7.101	7.934
Ineficàcies de derivats de cobertura	229.051	319.926
Cobertures de fluxos d'efectiu	15.996	(15.610)
Cobertures de valor raonable (*)	213.055	335.536
<i>Valoració dels derivats de cobertura</i>	<i>(880.913)</i>	<i>604.770</i>
<i>Valoració dels elements coberts</i>	<i>1.093.968</i>	<i>(269.234)</i>
Total	956.048	732.155

(*) El 2015 inclou un impacte positiu de 220 milions d'euros per la cancel·lació del *collar* lligat al deute subordinat, de 3.000 milions d'euros, cancel·lat anticipadament. El 2014 inclou un impacte positiu de 158 milions per la cancel·lació de la cobertura de tipus d'interès sobre l'emissió de 2.500 milions amortitzada anticipadament.

33. Altres productes i càrregues d'explotació

El desglossament del saldo d'aquests capítols dels comptes de pèrdues i guanys adjunts dels exercicis 2015 i 2014 es mostra en els quadres següents:

Detall d'ingressos i despeses de contractes d'assegurances i reassegurances

(Milers d'euros)

	2015	2014
Ingressos		
Primes d'assegurances i reassegurances cobrades (*)	667.018	578.716
Ingressos per reassegurances	68.179	58.521
Total	735.197	637.237
Despeses		
Prestacions pagades (*)	(232.737)	(208.374)
Dotacions netes a provisions tècniques (*)	(62.936)	(43.271)
Primes d'assegurances i reassegurances pagades	(225.029)	(236.856)
Total	(520.702)	(488.501)

(*) Deduïda la part corresponent a despesa financera.

Línies d'activitat

(Milers d'euros)

	2015	2014
Vendes i ingressos per prestacions de serveis no financers		
Activitat immobiliària	37.031	21.228
Altres activitats	343.549	298.367
Total	380.580	319.595
Variació d'existències i altres despeses de l'activitat no financera		
Activitat immobiliària	(9.108)	(8.806)
Altres activitats	(124.418)	(116.966)
Total	(133.526)	(125.772)

Altres productes d'explotació

(Milers d'euros)

	2015	2014
Comissions financeres compensadores de costos directes	42.884	32.234
Ingressos de les inversions immobiliàries i altres rendes	159.612	132.693
Altres ingressos	164.806	157.699
Total	367.302	322.626

Altres càrregues d'explotació

(Milers d'euros)

	2015	2014
Contribució al Fons de Garantia de Dipòsits / Fons de Resolució Nacional	(278.996)	(293.119)
Despeses explotació inversions immobiliàries i altres (1)	(345.308)	(279.303)
Altres conceptes	(145.697)	(161.063)
Total	(770.001)	(733.485)

(1) Inclou les despeses relacionades amb les inversions immobiliàries en règim de lloguer

34. Despeses de personal

La composició d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts dels exercicis 2015 i 2014 es mostra en el quadre següent:

Detall per tipus de retribucions

(Milers d'euros)

	2015	2014
Sous i salaris	(1.971.060)	(1.886.516)
Seguretat Social	(440.408)	(425.838)
Dotacions a plans d'aportació definida	(133.082)	(131.737)
Dotacions a plans de prestació definida (Nota 23)	(2.522)	(3.890)
Altres despeses de personal	(706.043)	(200.761)
Total	(3.253.115)	(2.648.742)

La despesa registrada a l'apartat «Dotacions a plans d'aportació definida» inclou, fonamentalment, les aportacions obligatòries establertes a l'Acord Laboral sobre el sistema de previsió social subscrit el 31 de juliol de 2000 a "la Caixa" i que ha mantingut CaixaBank després del procés de reorganització del Grup "la Caixa". Aquestes aportacions al Pla de Pensions es duen a terme per donar cobertura als compromisos de jubilació, invalidesa i defunció dels empleats en actiu. Per a la cobertura de jubilació, CaixaBank fa una aportació mensual equivalent a un percentatge sobre els conceptes salarials pensionables, que va del 0% al 8,5% en funció de l'antiguitat a l'Entitat o altres condicions pactades. En concret, s'estableix un període d'homologació de condicions de 60 mesos al personal provinent de Banco de Valencia, de Banca Cívica i de Barclays Bank. Per a la cobertura dels riscos d'invalidesa i defunció, l'aportació és anual i equival al cost de la prima necessària per assegurar aquests riscos.

La partida «Altres despeses de personal» inclou, entre altres, els conceptes de formació, ajuda d'estudis, indemnitzacions i altres beneficis a curt termini.

En l'exercici 2015, «Altres despeses de personal» inclou el cost de personal, per un import de 471 milions d'euros, associat als acords laborals signats per CaixaBank en l'exercici, emmarcats en un pla de reestructuració que ha tingut en compte, d'una banda, ajustos de la plantilla procedent de Barclays Bank i, de l'altra, mesures de reorganització i reequilibri en la distribució territorial de la plantilla.

Adicionalment, aquesta partida inclou, en els exercicis 2015 i 2014, 20 i 19 milions d'euros, respectivament, en concepte de les retribucions no monetàries percebudes pels empleats de CaixaBank per les facilitats creditícies obtingudes estimades com a diferència entre les condicions de mercat i les pactades amb el personal. Els tipus aplicables es fixen anualment segons l'Euríbor a 1 any del mes d'octubre en data d'aplicació de l'1 de gener de l'any següent.

Els tipus de mercat han estat Euríbor + 0,50 punts per als préstecs amb finalitat adquisició d'habitatge i Euríbor + 1,40 punts per a altres préstecs.

El tipus d'interès per a la garantia hipotecària pactada, segons la normativa laboral és Euríbor -2,50 punts, amb una clàusula d'un tipus mínim del 0,10%, mentre que per a la garantia personal el tipus d'interès pactat és igual a l'Euríbor.

Els imports registrats en aquest capítol corresponents als plans de remuneracions basats en instruments de capital són de materialitat baixa.

Plantilla mitjana

(Nombre d'empleats)

	2015		2014	
	Homes	Dones	Homes	Dones
Directius	242	65	255	65
Caps	8.897	6.059	9.093	6.007
Administratius	6.215	10.227	6.150	10.120
Personal auxiliar	707	322	739	331
Personal no fix	561	466	233	159
Total	16.622	17.139	16.470	16.682

La distribució per categories professionals i gènere a 31 de desembre de 2015 no difereix significativament de la mostrada en el quadre anterior. A 31 de desembre de 2015 la plantilla del Grup estava formada per 33.733 empleats.

35. Altres despeses generals d'administració

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts és el següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Tecnologia i sistemes	(253.059)	(178.543)
Publicitat (1)	(123.327)	(114.985)
Immobles i instal·lacions	(103.492)	(98.579)
Lloguers	(171.767)	(127.117)
Comunicacions	(48.292)	(54.623)
Serveis administratius subcontractats	(114.361)	(93.793)
Tributs	(40.786)	(34.936)
Servei de vigilància i trasllat de fons	(35.250)	(30.398)
Despeses de representació i desplaçament del personal	(42.976)	(39.294)
Impresos i material d'oficina	(15.798)	(13.801)
Informes tècnics	(41.276)	(22.700)
Despeses judicials i de lletrats	(12.567)	(11.272)
Òrgans de Govern i Control	(13.827)	(9.817)
Altres despeses	(58.885)	(29.761)
Total	(1.075.663)	(859.619)

(1) Inclou publicitat en mitjans, patrocinis, promocions i altres despeses comercials.

En data 18 de desembre de 2012, CaixaBank va formalitzar la venda de 439 oficines a Soimob Inmobiliària, SAU, filial de la societat mexicana Inmobiliària Carso, SA de CV, per un import de 428,2 milions d'euros. Simultàniament es va formalitzar amb aquesta societat un contracte d'arrendament operatiu, amb manteniment, assegurances i tributs a càrrec de l'arrendatari, per un termini de compliment obligat de 25 anys. Durant aquest termini, la renda s'actualitza anualment d'acord amb la variació que experimenti durant els dotze mesos anteriors l'Índex Harmonitzat de Preus de Consum de l'Eurozona per 1,4. En cap cas, i tenint en compte la no-significança del valor dels factors correctors, així com les característiques econòmiques i els riscos associats a aquests, no s'ha considerat necessària la segregació de cap derivat implícit en els termes que preveu la lletra f) del paràgraf AG 33 de la NIC 39.

El Grup ha confirmat mitjançant les proves necessàries que la renda pagada es manté en preus de mercat.

El contracte incorpora una opció de compra exercible per CaixaBank al venciment final de l'arrendament pel valor de mercat de les oficines en aquesta data que serà determinat, si escau, per experts independents, així com un dret de primera oferta en cas que l'arrendador vulgui vendre alguna de les oficines subjectes a aquest contracte. Entre la resta de condicions pactades, totes elles habituals de mercat en contractes d'arrendament operatiu, destaca que no es preveu la transferència de la propietat dels immobles a CaixaBank quan aquell finalitzi, i CaixaBank té el dret de no prorrogar els lloguers més enllà del període mínim de compliment obligat. La despesa per arrendament reconeguda per CaixaBank durant els exercicis 2015 i 2014 per aquests contractes va pujar a 35,6 i 34,8 milions d'euros anuals.

El valor dels pagaments futurs mínims en què incorrerà CaixaBank durant el període de compliment obligat del contracte, sense considerar les actualitzacions futures de les rendes, és el següent:

(Milers d'euros)	2016	2017 a 2020	2021 i següents
Contracte de venda i arrendament posterior Soimob Inmobiliària, SAU	35.300	141.198	600.090
Total	35.300	141.198	600.090

Nota: aquests imports no inclouen IVA.

En l'apartat «Informes tècnics» s'inclouen, en l'exercici 2015, els honoraris i les despeses pagats a l'auditor, sense incloure-hi l'IVA corresponent, Deloitte, SL i societats vinculades, segons el detall següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Deloitte	10.795	9.597
Auditoria (1)	3.235	2.735
Serveis relacionats amb auditoria	4.003	3.157
Altres serveis (2)	3.557	3.705
Altres auditors	11.267	7.315
Auditoria	316	635
Altres serveis	10.951	6.680
Total	22.062	16.912

(1) Inclou els honoraris corresponents a la revisió limitada dels estats financers consolidats intermedis i a l'auditoria de balanç individual de CaixaBank i Criteria a 30 de juny.

(2) Inclou 218 i 64 milers d'euros corresponents a assessorament fiscal el 2015 i 2014, respectivament

Informació sobre el període mitjà de pagament a proveïdors. Disposició addicional tercera: Deure d'informació de la Llei 15/2010, de 5 de juliol

L'entrada en vigor de la Llei 15/2010, de 5 de juliol, que va modificar la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, estableix l'obligació per a les societats de publicar de manera expressa les informacions sobre els terminis de pagament als proveïdors en la memòria dels comptes anuals. En relació amb aquesta obligació d'informació, el 4 de febrer de 2016 es va publicar al BOE la corresponent resolució emesa per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC).

D'acord amb el que indica la disposició transitòria segona de la resolució esmentada, a continuació es desglossa la informació requerida en relació amb els pagaments efectuats i pendents de pagament en la data del tancament del balanç:

Pagaments efectuats i pendents en la data de tancament del balanç

(Milers d'euros)	2015
	Import
Total pagaments realitzats	1.730.725
Total pagaments pendents	28.866
Total pagaments de l'exercici	1.759.591

Període mitjà de pagament i ràtios de pagament a proveïdors

(Dies)	2015
	Dies
Període mitjà de pagament a proveïdors	24,84
Ràtio d'operacions pagades	24,94
Ràtio d'operacions pendents de pagament	19,10

En els exercicis 2015 i 2014, i d'acord amb la Disposició Transitòria Segona de la Llei 15/2010, amb caràcter general el termini màxim legal és de 30 dies, ampliable mitjançant pacte de les parts fins a un termini no superior a 60 dies.

36. Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)

El saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts corresponents als exercicis 2015 i 2014 es mostra en el quadre següent:

Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)

(Milers d'euros)

	2015	2014
Inversions creditícies	(1.655.920)	(2.054.833)
Cobertura específica	(1.620.119)	(2.032.297)
<i>Dotacions netes (Nota 12.4)</i>	(1.353.231)	(1.317.446)
<i>Sanejaments (Nota 27.4)</i>	(720.220)	(1.104.994)
<i>Actius fallits recuperats (Nota 27.4)</i>	453.332	390.143
Altres cobertures (Nota 12.4)	(35.801)	(22.536)
Altres instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	(439.479)	(139.567)
Cobertura genèrica de valors representatius de deute		
Sanejaments	(439.479)	(139.567)
<i>Instruments de capital (Nota 11)</i>	(267.947)	(91.943)
<i>Valors representatius de deute (Nota 11 i Nota 13)</i>	(171.532)	(47.624)
Total	(2.095.399)	(2.194.400)

37. Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net)

El saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts corresponents als exercicis 2015 i 2014 es mostra en el quadre següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Sanejaments	(194.509)	(55.590)
Actiu material d'ús propi (Nota 18)	(140.028)	(8.892)
Inversions immobiliàries (Nota 18)	(3.356)	(33.554)
Actius intangibles (Nota 19)	(51.125)	(13.144)
Dotacions netes	(196.660)	(113.090)
Inversions immobiliàries (Nota 18)	(249.991)	(40.548)
Existències (Nota 20)	(79.391)	(45.853)
Participacions associades/multigrup (Nota 16)	132.722	(25.561)
Altres actius	0	(1.128)
Total	(391.169)	(168.680)

38. Guanys (pèrdues) en la baixa d'actius no classificats com a no corrents en venda

El saldo i els moviments d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts, corresponents als exercicis 2015 i 2014, es mostren en el quadre següent:

(Milers d'euros)	2015			2014		
	Guany	Pèrdua	Resultat net	Guany	Pèrdua	Resultat net
Per venda d'actiu material	14.849	(39.498)	(24.649)	57.269	(51.810)	5.459
Per venda de participacions	269.725	(6.661)	263.064	16.457	(9.989)	6.468
Per venda d'altres actius	17.450	(6.285)	11.165	10.089	(10.359)	(270)
Total	302.024	(52.444)	249.580	83.815	(72.158)	11.657

En l'exercici 2015 s'han registrat a «Per venda de participacions» o «Per venda d'altres actius» el resultat per diverses operacions de venda de participacions sense que cap d'aquestes sigui significativa de manera individual.

39. Guanys (pèrdues) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes

El saldo i moviment d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys adjunts dels exercicis 2015 i 2014 es mostra en el quadre següent:

(Milers d'euros)	2015	2014
Pèrdues per deteriorament d'actius no corrents en venda (Nota 15)	(478.388)	(168.127)
Benefici net per venda d'actius no corrents en venda	(85.162)	(168.263)
<i>Benefici net per venda d'actius materials i intangibles no corrents en venda</i>	<i>(85.162)</i>	<i>(168.263)</i>
Benefici en la venda d'instruments de capital d'inversions estratègiques (Nota 11)	98.618	17.870
Total	(464.932)	(318.520)

La totalitat dels imports de guanys i pèrdues per la venda d'actius no corrents corresponen a immobles procedents de la regularització de crèdits, l'import dels quals no és significatiu a escala individual, en cap cas.

40. Operacions amb parts vinculades

El «personal clau de la direcció», entès com les persones que tenen autoritat i responsabilitat per planificar, dirigir i controlar les activitats de la Societat, directament o indirectament, està integrat per tots els membres del Consell d'Administració (siguin executius o no) i l'Alta Direcció. Pels seus càrrecs, cadascuna de les persones que integren aquest col·lectiu es considera «part vinculada». Per aquest motiu, Critería ha de revelar, entre altres transaccions, la informació que recull aquesta Nota.

També es consideren parts vinculades a Critería els familiars propers al «personal clau de la direcció», així com aquelles societats en les quals el personal clau o els seus familiars propers exerceixen control, control conjunt o influència significativa, o bé compten, directament o indirectament, amb un poder de vot important.

Les operacions actives, passives o de prestació de serveis financers, concertades per CaixaBank amb «personal clau de la direcció» (Consell d'Administració i Alta Direcció), i a les quals no és aplicable la normativa laboral, s'han concedit en condicions de mercat. D'altra banda, cap d'aquestes transaccions és d'un import significatiu per a una interpretació adequada dels comptes anuals.

Critería manté, així mateix, contractes de prestació de serveis amb les seves parts vinculades. Aquests contractes són, en qualsevol cas, propis del tràfic ordinari, en condicions de mercat, i cap d'aquests és d'un import significatiu de forma individual.

A continuació es detallen els saldos més significatius mantinguts a 31 de desembre de 2015 i 2014 entre Critería i les empreses multigrup i associades, així com els mantinguts amb Consellers, Alta Direcció i altres parts vinculades (familiars i empreses vinculades a membres del Consell d'Administració i Alta Direcció, fins on la Societat coneix), tant de CaixaBank, com de "la Caixa" i Critería, i els mantinguts amb altres parts vinculades, com el pla de pensions dels empleats, etc. També es detallen els imports registrats en el compte de pèrdues i guanys com a conseqüència de les operacions efectuades. La totalitat dels saldos i operacions efectuats entre parts vinculades formen part del tràfic ordinari i es duen a terme en condicions de mercat.

2015

(Milers d'euros)

	Amb l'Accionista principal Fundació Bancària "la Caixa"	Entitats associades i multigrup	Administradors i Alta Direcció (1)	Altres parts vinculades (2)
ACTIU				
Crèdits sobre entitats de crèdit				
Inversió creditícia	100.000	2.454.289	11.326	54.505
<i>Préstecs hipotecaris</i>		15.754	10.876	34.246
<i>Resta (3)</i>	100.000	2.438.535	450	20.259
Total	100.000	2.454.289	11.326	54.505
PASSIU				
Dèbits a entitats de crèdit				
		33.014	15.923	
Dèbits a clients (4)	7.235	1.937.453	66.535	88.016
Passiu fora de balanç (5)			82.383	31.211
Total	7.235	1.970.467	164.841	119.227
PÈRDUES I GUANYES				
Interessos i càrregues assimilades (6)	(81)	(5.479)	(703)	(1.605)
Interessos i rendiments assimilats	2.275	22.494	106	922
Total	2.194	17.015	(597)	(683)
ALTRES				
Riscos contingents – Avals i altres				
		392.052	3.559	1.500
Compromisos contingents - Disponibles per tercers i altres (7)				
		1.529.172	9.475	18.789
Compromisos postocupació de prestació definida meritats				
			45.696	
Total	0	1.921.224	58.730	20.289

(1) S'informa sobre els administradors i l'Alta Direcció de "la Caixa", CaixaBank i Criteria.

(2) Familiars i entitats vinculades a membres dels Consells d'Administració i de l'Alta Direcció de "la Caixa", CaixaBank i Criteria, i altres parts vinculades com ara el Pla de Pensions d'Empleats.

(3) Inclou Altres préstecs, crèdits i Valors representatius de deute.

(4) Inclou Dipòsits, Dèbits representats per valors negociables i Deute subordinat.

(5) Inclou Fons d'Inversió, Contractes d'assegurances, Fons de Pensions i Compromisos postocupació aportats.

(6) No inclou el cost financer corresponent a Passius fora de balanç.

(7) Inclou els disponibles de línies de risc comercials i d'operacions de *confirming*.

2014

(Milers d'euros)

	Amb l'Accionista principal Fundació Bancària "la Caixa"	Entitats associades i multigrup	Administradors i Alta Direcció (1)	Altres parts vinculades (2)
ACTIU				
Crèdits sobre entitats de crèdit		72.555		
Inversió creditícia	100.326	2.650.069	11.460	70.453
<i>Préstecs hipotecaris</i>		16.862	10.543	44.438
<i>Resta (3)</i>	100.326	2.633.207	917	26.015
Total	100.326	2.722.624	11.460	70.453
PASSIU				
Dèbits a entitats de crèdit		49.846	54.052	
Dèbits a clients (4)	69.661	2.917.165	47.534	171.634
Passiu fora de balanç (5)			11.387	35.623
Total	69.661	2.967.011	112.973	207.257
PÈRDUES I GUANYES				
Interessos i càrregues assimilades (6)	(4.611)	(31.456)	(1.658)	(2.767)
Interessos i rendiments assimilats	1.089	25.853	140	1.473
Total	(3.522)	(5.603)	(1.518)	(1.294)
ALTRES				
Riscos contingents – Avals i altres		481.877	3.565	1.807
Compromisos contingents - Disponibles per tercers i altres (7)		1.318.762	10.018	14.370
Compromisos postocupació de prestació definida meritats			42.264	
Total	0	1.800.639	55.847	16.177

(1) S'informa sobre els administradors i l'Alta Direcció de "la Caixa", CaixaBank i Criteria.

(2) Familiars i entitats vinculades a membres dels Consells d'Administració i de l'Alta Direcció de "la Caixa", CaixaBank i Criteria, i altres parts vinculades com ara el Pla de Pensions d'Empleats.

(3) Inclou Altres préstecs, crèdits i Valors representatius de deute.

(4) Inclou Dipòsits, Dèbits representats per valors negociables i Deute subordinat.

(5) Inclou Fons d'Inversió, Contractes d'assegurances, Fons de Pensions i Compromisos postocupació aportats.

(6) No inclou el cost financer corresponent a Passius fora de balanç.

(7) Inclou els disponibles de línies de risc comercials i d'operacions de *confirming*.

Els saldos i les operacions més significatius inclosos en els imports anteriors, addicionals als que s'han descrit en les diferents notes, corresponents a l'exercici 2015, són els següents:

- El saldo a 31 de desembre de 2015 del finançament que CaixaBank té concedit a Fundació Bancària "la Caixa" puja a 100 milions d'euros (100 milions d'euros a 31 de desembre de 2014). Aquest préstec correspon al finançament del Council of Europe Bank a la Fundació Bancària, que es vehicula a través de CaixaBank.
- Dipòsits a la vista i a termini mantinguts per la Fundació Bancària "la Caixa" en CaixaBank, per un import de 7 milions d'euros (70 milions d'euros a 31 de desembre de 2014).
- Fundació Bancària "la Caixa" mantenia, a 31 de desembre de 2014, un compte a cobrar per l'impost de societats per un import de 162 milions d'euros, amb la capçalera del grup fiscal CaixaBank, que es va liquidar el gener de 2015.

- Gas Natural, entitat multigrup del Grup Critería, manté impositcions a termini i comptes corrents en CaixaBank per un import de 599 milions d'euros (1.651 milions d'euros a 31 de desembre de 2014), i Abertis Infraestructuras, entitat associada del Grup Critería, un import de 283 milions d'euros (356 milions d'euros a 31 de desembre de 2014).
- VidaCaixa ha invertit en renda fixa d'Abertis Infraestructuras, entitat associada del Grup Critería, un import de 786 milions d'euros.

La distribució de resultats de l'exercici 2014 acordada pel Consell d'Administració va suposar el cobrament per part de "la Caixa" d'un dividend complementari per un import de 75 milions d'euros l'1 de juliol de 2015. Així mateix, durant l'exercici 2015 Critería ha repartit 320 milions d'euros en concepte de dividend a compte de l'exercici a favor de la FBLC, dels quals 185 milions d'euros s'han pagat durant l'exercici i 135 milions d'euros s'han pagat en data 8 de gener de 2016 (vegeu Nota 5).

Les operacions entre empreses del Grup formen part del tràfic ordinari i s'efectuen en condicions de mercat. Les operacions més significatives efectuades durant l'exercici 2015 entre les empreses del grup són les següents:

- El gener de 2015, CaixaBank Asset Management va procedir a comprar a Barclays Bank, SAU el negoci de gestió d'actius per un import de 60 milions d'euros.
- L'abril de 2015, SegurCaixa Adeslas i CaixaBank, en virtut d'una addenda al contracte d'agència subscrit entre tots dos el 2011, van pactar el pagament, per part de SegurCaixa Adeslas, d'un import de 47 milions d'euros, com a contraprestació complementària per les activitats de mediació en la comercialització d'assegurances consistent en la cerca de clients a través de la xarxa bancària procedent de Barclays Bank.
- El maig de 2015, CaixaBank va procedir a comprar a Barclays Bank, SAU el negoci de *factoring i confirming* que aquest últim duia a terme a través de la seva filial Barclays Factoring, SA, EFC. El preu de l'operació es va fixar en 33 milions d'euros.
- El maig de 2015, Caixa Card 1 EFC, SA va procedir a comprar a Barclays Bank, SAU el negoci de gestió de targetes per un import de 80 milions d'euros. Així mateix, Comercia Global Payments, Entidad de Pago, SL va comprar el negoci de comerços de Barclays Bank, SAU per 0,5 milions d'euros.

A 31 de desembre de 2015 i 2014 no hi ha evidència de deteriorament ni en el valor dels actius financers ni dels avals i compromisos contingents mantinguts amb «personal clau de l'administració i direcció».

Els saldos d'operacions creditícies corresponents als Administradors i a l'Alta Direcció, que ho eren a 31 de desembre de 2015 i 2014, tenen un venciment mitjà de 22,70 i 23,84 anys, respectivament, i meriten un tipus d'interès mitjà del 0,79% i 1,07%, respectivament.

Respecte del finançament concedit durant l'exercici 2015 als Administradors i a l'Alta Direcció, que ho eren a 31 de desembre de 2015 i 2014, puja a 3.133 i 4.625 milers d'euros, respectivament, amb un venciment mitjà de 4,01 i 7,05 anys, i meriten un tipus d'interès mitjà de l'1,74% i 1,68%, respectivament.

Descripció de les relacions entre Fundació Bancària "la Caixa" i CaixaBank

Amb l'objectiu d'enfortir la transparència, l'autonomia i el bon govern del Grup, així com reduir l'aparició i regular els conflictes d'interès, "la Caixa" i CaixaBank van subscriure, en data 1 de juliol de 2011, un Protocol Intern de Relacions. De conformitat amb aquest Protocol, qualsevol nou servei o operació intragrup tindria sempre una base contractual i s'hauria d'ajustar als seus principis generals.

Com a conseqüència de la transformació en fundació bancària i la finalització de l'exercici indirecte de l'activitat bancària a través de CaixaBank, i d'acord amb el que disposa la Llei 26/2013, de 27 de desembre, de caixes d'estalvis i fundacions bancàries, el Patronat de la fundació va aprovar, en data 24 de juliol de 2014, un Protocol de Gestió de la Participació Financera que regula, principalment:

- Els criteris bàsics de caràcter estratègic que regeixen la gestió per part de la Fundació "la Caixa" de la seva participació en CaixaBank.
- Les relacions entre el Patronat i els òrgans de govern de CaixaBank.
- Els criteris generals per a la realització d'operacions entre la Fundació "la Caixa" i CaixaBank, i els mecanismes previstos per evitar possibles conflictes d'interès.
- Els mecanismes per evitar l'aparició de conflictes d'interès.
- Els criteris bàsics relatius a la cessió i l'ús de signes distintius i noms de domini titularitat de la Fundació Bancària "la Caixa" per part de CaixaBank i de societats del seu grup
- L'atorgament d'un dret d'adquisició preferent a favor de la Fundació Bancària en cas de transmissió per part de CaixaBank del Mont de Pietat de què és titular.
- Els principis bàsics d'una possible col·laboració a l'efecte que (a) CaixaBank pugui implementar polítiques de responsabilitat social corporativa a través de la Fundació Bancària "la Caixa", i, alhora, (b) la Fundació Bancària doni difusió als seus programes de l'Obra Social per mitjà de la xarxa de sucursals de CaixaBank i, si s'escau, a través d'altres mitjans materials
- El flux d'informació adequat que permeti totes dues entitats l'elaboració dels seus estats financers i el compliment d'obligacions d'informació periòdica i de supervisió davant el Banc d'Espanya i organismes reguladors.

En el marc d'aquest protocol de gestió, "la Caixa" i CaixaBank van acordar prorrogar el Protocol Intern de Relacions entre totes dues entitats en tots els termes i les condicions que no estiguessin afectats pel cessament de l'exercici indirecte de l'activitat com a entitat de crèdit a través de CaixaBank, fins al moment que s'adopti el nou protocol de relacions.

El Consell d'Administració de Criteris va prendre nota del protocol de gestió descrit en la sessió del 18 de desembre de 2014.

El 18 de febrer de 2016, el Patronat de la Fundació Bancària "la Caixa" ha aprovat un nou protocol de gestió de la participació bancària, d'acord amb el què disposa la Circular 6/2015 del Banc d'Espanya.

De la mateixa manera, el Consell d'Administració de Criteris Caixa, S.A.U. en la seva sessió del 29 de febrer de 2016 ha pres nota del mateix.

41. Altres requeriments d'Informació

41.1. Serveis d'Atenció al Client

De conformitat amb l'Ordre ECO/734/2004, d'11 març, el Servei d'Atenció al Client (SAC) i el Defensor del Client (DC) hauran de presentar durant el primer trimestre de cada any un informe explicatiu del desenvolupament de la seva funció davant el Consell d'Administració. Seguidament, i en compliment del que disposa l'Ordre esmentada, es recull un resum d'aquest informe.

CaixaBank s'ha dotat d'un Servei d'Atenció al Client (SAC) i d'un Defensor del Client (DC) encarregats d'atendre i resoldre queixes i reclamacions de clients. El SAC és un òrgan intern amb competència per resoldre les reclamacions per un import superior als 120.000 euros. El DC és una institució independent encarregada de resoldre la resta de queixes i reclamacions.

Ambdues instàncies es complementen amb l'Oficina d'Atenció al Client (OAC), servei encarregat de resoldre reclamacions per diversos canals (telèfon, correu electrònic o cartes al director). L'objectiu d'aquesta Oficina és minimitzar les queixes de clients a través de l'anticipació, així com la gestió àgil i personalitzada de desacords partint d'un enfocament personalitzat amb l'objectiu de «prevenir, resoldre i millorar».

En cas que el reclamant no obtingui una resolució satisfactòria o que hagi transcorregut el termini de 2 mesos sense obtenir resposta, pot acudir als Serveis de Reclamacions dels Supervisors: Banc d'Espanya, Comissió Nacional de Valors i Direcció General d'Assegurances i Plans de Pensions. Els informes dels Serveis de Reclamacions dels Supervisors no són vinculants i l'entitat reclamada ha de decidir si rectifica.

Reclamacions rebudes a l'Oficina d'Atenció al Client

	Nombre de reclamacions	
	2015	2014
Telèfon gratuït d'Atenció al Client	9.238	11.200
Cartes al Director General	16.714	18.394
Portal d'Internet	15.110	10.612
Total	41.062	40.206

Reclamacions rebudes en els Serveis d'Atenció al Client

	Nombre de reclamacions	
	2015	2014
Servei d'Atenció al Client	14	4
Defensor del Client	4.105	4.282
Total	4.119	4.286

Reclamacions rebudes en els canals oficials

	Nombre de reclamacions	
	2015	2014
Banc d'Espanya	2.895	4.359
Comissió Nacional del Mercat de Valors – CNMV	65	78
Direcció General d'Assegurances	80	32
Total	3.040	4.469

L'any 2015 el nombre de reclamacions registrades i pendents de resoldre al final de l'exercici és de 3 en el Servei d'Atenció al Client i de 229 en el Defensor del Client.

El nombre d'informes o resolucions emesos pels Serveis d'Atenció al Client i els Serveis de Reclamacions dels Supervisors són els següents:

Resolucions emeses pels Serveis d'Atenció al Client

Tipus de resolució	Servei d'Atenció al Client		Defensor del Client	
	2015	2014	2015	2014
Favorables al reclamant	1	0	724	694
Favorables a l'Entitat	3	4	2149	2688
Assentiments	0	0	514	390
Altres (no admesa/sense pronunciament)	7	0	434	639
Total	11	4	3.821	4.411

Informes emesos pels Serveis de Reclamació de Supervisors

Tipus de resolució	Banc d'Espanya		Comissió Nacional del Mercat de Valors		Direcció General d'Assegurances	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Favorables al reclamant	2.222	2.158	59	105	8	16
Favorables a l'Entitat	818	749	17	48	59	9
Assentiments	1.403	1.093	7	8	0	0
Altres (no admesa/sense pronunciament)	83	192	3	3	13	2
Total	4.526	4.192	86	164	80	27

De l'anàlisi detallada de les reclamacions i, en particular, dels informes emesos pels Serveis de Reclamacions dels Supervisors durant el 2015, s'han detectat punts de millora en les polítiques, procediments i documents destinats a la comercialització de productes i serveis de CaixaBank i el seu Grup. En relació amb això, el Servei d'Atenció al Client (SAC) ha fet 23 recomanacions. Destaquen les referides als àmbits següents:

- Informació sobre les despeses de formalització de les operacions d'actiu destinada a clients.
- Informació relativa als descoberts tàcits destinada a clients.
- Informació prèvia a lliurar als fiadors d'operacions hipotecàries.
- Documentació divulgativa del Codi de Bones Pràctiques.

El Departament de Compliment Normatiu és l'encarregat de fer el seguiment de l'aplicació de les recomanacions, que s'informen al Comitè de Direcció.

Així mateix, l'Oficina d'Atenció al Client (OAC) ha promogut la implantació d'una sèrie de millores en els àmbits de:

- Formació a la plantilla en matèria de gestió de reclamacions.
- Digitalització de les reclamacions procedents de la xarxa a través de la «valisa electrònica».
- Millora en la disposició del PIN de la targeta de manera immediata.
- Nou circuit d'entrega de la targeta física a clients desplaçats.

41.2. Informació sobre medi ambient

L'Entitat integra el compromís amb el respecte i la protecció de l'entorn en la gestió del negoci, els seus projectes, productes i serveis. Amb aquest objectiu, fomenta el finançament de projectes respectuosos amb el medi ambient i que contribueixin a aconseguir més eficiència energètica i més sostenibilitat ambiental a llarg termini.

La gestió ambiental al Grup

En una societat cada vegada més sensibilitzada per la necessitat de protegir l'entorn en què vivim i desenvolupem les nostres activitats, i com a part de la nostra política de millora contínua, CriteriumCaixa ha concretat les seves accions de respecte i protecció al medi ambient en la implantació d'un sistema de gestió ambiental segons el reglament europeu EMAS 1221/2009 i la norma ISO 14001.

En la Política Ambiental de CriteriumCaixa, destaquen l'adhesió als Principis de l'Equador i als Principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides, així com la participació voluntària en CDP (*Carbon Disclosure Project*) i el seu compromís d'impulsar tecnologies respectuoses amb el medi ambient, la integració de criteris ambientals en l'oferta de productes i serveis, i el suport a iniciatives de lluita contra el canvi climàtic.

El nostre compromís es fa extensiu als nostres empleats i a les empreses que col·laboren amb nosaltres, sense oblidar que ha de suposar un benefici afegit en la relació amb els clients.

Com en anys anteriors, el 2015 s'ha efectuat un inventari d'emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH) generades com a conseqüència de l'activitat de CriteriumCaixa durant el 2014, per calcular la seva petjada de carboni i establir accions per minimitzar-la. Així mateix l'Entitat ha compensat les emissions produïdes per l'activitat de l'edifici de Serveis Centrals de Barcelona i el consum d'energia elèctrica de la xarxa amb la participació en el Projecte Hidroelèctric Papallones a Xile, reconegut per Verified Carbon Standard (VCS).

En aquest camp també val la pena destacar els resultats obtinguts aquest any en el CDP, on CriteriumCaixa ha obtingut la màxima puntuació en el rànquing, l'índex global que avalua l'actuació de les empreses en qüestions que influeixen en el canvi climàtic. L'Entitat ha obtingut una qualificació de 100 A en transparència i actuació davant el canvi climàtic, que la situa entre els líders corporatius en gestió mediambiental en l'àmbit internacional.

Diverses iniciatives, emparades pel Pla Ambiental 2013-2015, ens han permès assolir aquest nivell d'excel·lència, com són els estalvis en consum energètic i l'ús d'energia procedent de fonts renovables o cogeneració, així com la sensibilització en relació amb el consum de paper ampliant els serveis a través de Línia Oberta i implantant projectes de signatura digital.

Productes financers per a activitats ecològiques

CaixaBank treballa amb el propòsit d'optimitzar la relació entre rendibilitat i risc, i d'evitar, minimitzar, mitigar i esmenar en la mesura que sigui possible els factors que poden suposar un risc per a l'entorn o la comunitat.

El finançament de projectes es duu a terme en el marc dels Principis de l'Equador, dels quals CaixaBank és signant des del 2007. Així, es requereix una anàlisi dels possibles riscos ambientals i socials dels projectes, que s'efectua sota els estàndards establerts per la Corporació Financera Internacional (CFI) per a:

- Els projectes de finançament amb una inversió global superior als 10 milions de dòlars.
- Els préstecs lligats a projectes d'inversió i que tinguin un import global superior a 100 milions de dòlars.

- Els préstecs ponts i de les activitats d'assessorament per al finançament de projectes.
- Voluntàriament, CaixaBank aplica aquest procediment als bons de projecte, quan el seu import sigui superior a 7 milions d'euros.
- I, des de 2011, aplica un procediment intern per a les operacions sindicades lligades a projectes amb un import superior a 7 milions d'euros. El 2015 s'ha ampliat el perímetre d'aplicació d'aquest procediment al finançament de projectes superiors a 5 milions d'euros, quan el titular sigui una persona jurídica mitjana-gran, gran o molt gran.

Amb aquestes premisses, a CaixaBank:

- Els projectes amb riscos i impactes potencials elevats i irreversibles perquè no es preveu que es pugui establir un pla d'acció viable, o els que contravenen els valors corporatius, són rebutjats.
- En la resta de casos, un expert extern independent avalua el sistema i el pla de gestió ambiental i social del client. A continuació, els projectes es classifiquen en tres categories, A, B i C, en funció dels riscos i impactes potencials detectats en el procés de *due diligence*, en què participen els equips de l'àrea comercial i de riscos i experts externs i independents.
Els projectes categoritzats com a A i alguns dels B poden tenir riscos potencials adversos elevats. En aquests casos, s'estableix un pla d'acció que ajudi a prevenir, minimitzar, mitigar i compensar els impactes socials i ambientals adversos.

Durant l'exercici s'han finançat 14 projectes dins el perímetre de Principis de l'Equador, amb una inversió global superior a 17.808 milions d'euros i la participació de CaixaBank de més de 636 milions d'euros. D'aquests projectes, 12 s'han categoritzat com a B i 2 com a C. No s'ha categoritzat cap projecte com a A. Tots els projectes han estat avaluats per un expert extern i independent.

També el 2015 s'han impartit sessions formatives –tant presencials com *on-line*– a gestors, analistes de riscos i advocats que intervenen en aquestes transaccions.

ecoFinançament

El 2013, CaixaBank va desenvolupar una nova línia d'ecoFinançament per impulsar el crèdit per a projectes agraris de desenvolupament sostenible, relacionats amb l'eficiència energètica i en l'ús de l'aigua, l'agricultura ecològica, les energies renovables, la gestió de residus o el desenvolupament de l'entorn rural.

Durant el 2015, CaixaBank ha concedit 583 ecoPréstecs, per un import de 1.582 milers d'euros, per a la compra de vehicles i electrodomèstics més respectuosos amb l'entorn i la rehabilitació d'habitatges amb l'objectiu de millorar l'eficiència energètica.

Per part seva, MicroBank ha finançat 393 ecoMicrocrèdits personals, amb 594 milers d'euros, amb l'objectiu de fomentar les inversions sostenibles que millorin l'eficiència dels recursos o redueixin l'impacte en el medi ambient. Així mateix, s'han aprovat 53 operacions d'ecoFinançament per al sector agrari, per un import de 3.585 milers d'euros.

A més, a través del Compte Verd, MicroBank col·labora amb el World Wild Fund (WWF) per contribuir a la conservació del medi ambient i al desenvolupament sostenible mitjançant les aportacions econòmiques de MicroBank i els seus clients a projectes de l'ONG.

Impuls als cotxes més eficients (baixes emissions de CO₂, elèctrics i híbrids)

CaixaRenting promou la comercialització d'automòbils de consum eficient pel que fa a emissions de CO₂ així com de tecnologia híbrida i elèctrica a través de campanyes publicitàries.

En les 1.600 campanyes comercials del 2015, un 68% dels vehicles inclosos emetien baixos nivells de CO₂.

A més, segueix donant suport al Pla PIMA Aire (Pla d'Impuls al Medi Ambient) del Govern espanyol, que impulsa la renovació del parc automobilístic espanyol i la seva substitució per vehicles més respectuosos amb el medi ambient.

Annex 1 - Societats dependents integrades en el Grup Critería

(1 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Acuigroup Mare Mar, SL Aqüicultura	Recinte portuari. Zona de relleu, 3 46520 Sagunt València		99,98	58	(27.989)	22	-
Aris Rosen, SAU Serveis	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	15	93	2.526	3.999
Arquitrabe Activos, SL Tenidora d'actius immobiliaris	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	98.431	52.662	(23.277)	129.658
Arrendament Immobiliari Assequible, SLU Explotació habitatges de protecció oficial	Gran Via de les Corts Catalanes, 130-136 08038 Barcelona		100,00	179.849	43.762	(1.341)	-
Barclays Factoring, SA, EFC Factoring	C/ Mateo Inurria, 15 28036 Madrid	100,00	100,00	5.200	27.418	792	32.618
Barclays Finance Agente de Banca, SA Renting	C/ Mateo Inurria, 15 28036 Madrid	99,98	99,98	61	161	-	222
Biodiesel Processing, SL Recerca, creació, desenvolupament i comercialització de projectes per a la fabricació de biocarburants	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona		100,00	100	(4.613)	-	-
Bodega Sarría, SA Elaboració i comercialització de vins	Finca Señorío de Sarría, s/n 31100 Puente la Reina Navarra		100,00	5.745	15.014	714	-

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(2 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
BuildingCenter, SAU Serveis immobiliaris	Provençals, 35-37 08019 Barcelona	100,00	100,00	2.000.060	1.954.253	(1.427.470)	2.698.713
Caixa Capital Biomed, SCR de Régimen Simplificado Societat de capital risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona	90,91	90,91	17.000	(4.247)	(299)	10.505
Caixa Capital Fondos, SCR de Régimen Simplificado, SAU Societat de capital risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona	100,00	100,00	100.000	(9.259)	4.359	98.749
Caixa Capital Micro II, FCR de Régimen Simplificado Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona	34,72	56,80	-	-	-	2.523
Caixa Capital Micro, SCR de Régimen Simplificado, SAU Societat de capital risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona	100,00	100,00	6.400	(441)	1.061	5.932
Caixa Capital Risc, SGEGR, SA Societat de capital risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona	99,99	99,99	1.000	3.120	679	4.200
Caixa Capital TIC II, FCR de Régimen Simplificado, SA Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona		53,53	7.426	(226)	(558)	-
Caixa Capital TIC SCR de Régimen Simplificado, SA Societat de capital risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona	80,65	80,65	20.001	(7.880)	(320)	11.300
Caixa Card 1 EFC, SA Financera	Gran Via Carles III, 94 entresol - Edifici Trade 08028 Barcelona	100,00	100,00	261.803	46.897	205.878	261.980

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(3 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Caixa Corp, SA Tenidora d'accions	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	361	360	(11)	585
Caixa Emprendedor XXI, SA Foment d'iniciatives empresarials i emprenedores	Av. Diagonal, 613 3er B 08028 Barcelona		100,00	20.149	4.816	(927)	-
Caixa Innvierte Biomed II, FCR de Régimen Simplificado Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 613 3r A 08028 Barcelona		44,29	17.502	(806)	(803)	-
Caixa Innvierte Industria SCR de Régimen Simplificado, SA Societat de capital risc	Av. Diagonal, 613 3r A 08028 Barcelona		55,66	16.880	(1.398)	(1.506)	-
Caixa Innvierte Start, FCR Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 613 3er A 08028 Barcelona		46,07	-	-	-	-
Caixa Preference, SAU Financera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	2.077	(23)	2.154
CaixaBank (C) Banca	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	56,76	56,76	5.823.990	17.282.938	814.460	14.087.283
CaixaBank Asset Management, SGIIC, SAU Gestora d'institucions d'inversió col·lectiva	Av. Diagonal, 621-629 Torre II Pl. 7 08028 Barcelona	100,00	100,00	81.910	41.323	63.023	89.350
CaixaBank Brasil Escritório de representação, LTDA Intermediació monetària	Avenida Macuco, 726, Conjunt 1709 04523 São Paulo El Brasil	100,00	100,00	-	-	-	345

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(4 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
CaixaBank Consumer Finance Finançament al consum	Gran Via Carles III, 87, baixos 1er. B 08028 Barcelona	100,00	100,00	135.156	45.176	33.958	132.391
CaixaBank Electronic Money, EDE, SL Entitat de pagament	Gran Via Carles III, 84-98 Torre Est, pl. 1a 08028 Barcelona		80,00	350	1.133	488	-
CaixaRenting, SAU Arrendament de vehicles i maquinària	Gran Via Carles III, 87 08028 Barcelona		100,00	10.518	34.696	9.874	-
Caja Guadalajara Participaciones Preferentes, SA Financera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	61	247	2	309
Caja San Fernando Finance, SA Financera	Plaza San Francisco, 1 41004 Sevilla	100,00	100,00	60	24.774	(3.357)	21.757
Cajasol Participaciones Preferentes, SAU Financera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	318	(4)	159
Cestainmob, SL Explotació de béns mobles i immobles	Av. República Argentina, 21, 3a planta, mòdul B 41011 Sevilla		100,00	120	749	(3)	-
Club baloncesto Sevilla, SAD (**) Promoció i desenvolupament d'activitats esportives	Palacio Municipal De Deportes - C/ Dr. Laffon 41007 Sevilla	99,99	99,99	819	895	(1.113)	-
Corporación Hipotecaria Mutual, EFC, SA Crèdit hipotecari	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	3.005	79.384	(1.773)	80.666

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(5 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Credifimo – Unión de Crédito para la Financiación Mobiliaria e Inmobiliaria, EFC, SA Crèdit hipotecari	Riera de Sant Miquel, 3 1r 08006 Barcelona	100,00	100,00	70.415	(56.463)	(10.692)	11.722
Criteria Venture Capital	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	12.000	23.876	(60)	35.877
El Monte Participaciones Preferentes, SA Financera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	-	-	-
e-la Caixa, SA Gestió de canals electrònics	Provençals, 35 08019 Barcelona	100,00	100,00	13.670	13.584	1.085	21.144
Els Arbres de la Tardor, SLU Compravenda de béns immobiliaris per compte propi	Av. Meritxell, 80 Andorra la Vella Andorra	100,00	100,00	10.000	87.842	(5.985)	149.950
Estugest, SA Activitats de gestoria i serveis	Av. Diagonal, 611 08028 Barcelona	100,00	100,00	661	1.699	18	2.212
Foment Immobiliari Assequible, SAU Promoció d'habitatges, inclosos els de protecció oficial	Roger de Flor, 193 08013 Barcelona	100,00	100,00	231.775	647	(1.850)	224.236
GDS-CUSA, SA Serveis	Provençals, 39 (Torre Pujades) 08019 Barcelona	100,00	100,00	1.803	13.982	582	9.579
GestiCaixa, SGFT, SA Gestora de fons de titulització	Pere i Pons, 9-11 9è 3a Edifici Màsters 08034 Barcelona	91,00	100,00	1.502	300	(320)	2.630

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(6 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Grupo Aluminios de precisión, SL (**) Fosa	Merindad de Cuesta Urria, 26 09001 Burgos	100,00	100,00	3.000	4.903	(1.247)	3.360
Grupo Riberebro Integral, SL (**) Transformació de vegetals	P.I. La Llaneda 26540 Alfaro La Rioja		60,00	-	884	-	-
Guadalcorchos, SA (L) Indústria de la fusta i del suro	Plaza de Villasís, 2 41003 Sevilla		100,00	60	-	-	137
Guatazal, SL Promoció immobiliària	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona		100,00	56	1.758	(1.858)	-
HipoteCaixa 2, SL Societat gestora de crèdits hipotecaris	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	3	182.273	1.750	173.843
Hiscan Patrimonio, SAU Hòlding de participacions	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	46.867	481.585	(116.682)	437.787
Hodefi, SAS Societat de cartera	176, Avenue Charles de Gaulle 92200 Neuilly-sur-Seine França		100,00	136.110	40.434	40.292	-
Holret, SAU Serveis immobiliaris	Av. Diagonal, 621-629 Torre II Pl. 5 08028 Barcelona	100,00	100,00	156.433	32.551	(11)	202.396
Inversiones Autopistas, SL Societat de cartera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	51,07	51,07	98.096	57.746	159.425	141.141

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(7 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Inversiones Corporativas Digitales, SL Hòlding de participacions	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona		100,00	3	(3.187)	77	-
Inversiones Inmobiliarias Oasis Resort, SL Serveis	Av. Del Mar, s/n (Urb. Costa Teguisse) 35509 Teguisse-Lanzarote Las Palmas	60,00	60,00	8.356	6.287	1.338	9.583
Inversiones Inmobiliarias Teguisse Resort, SL Serveis	Av. Del Jablillo, 1 (Hotel Teguisse Playa) 35509 Teguisse-Lanzarote Las Palmas	60,00	60,00	7.898	12.653	2.356	11.218
Inversiones Valencia Capital, SA Hòlding de participacions	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	10.557	(2.228)	1.413	2.105
Inversiones Vitivinícolas, SL Elaboració i comercialització de vins	Av. Carlos III, 8 31002 Pamplona		100,00	3	(365)	(40)	-
Leucanto Compravenda de béns immobiliaris per compte propi	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona		100,00	7	1.543	(1.507)	-
Mediburgos XXI, SAU (L) Promoció i serveis immobiliaris	Av. De la Paz, 22, 1r A 09004 Burgos	100,00	100,00	-	-	-	165
MediCaixa, SA Serveis financers	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	120	-	-	144
Mediterranea Beach & Golf Community, SA Explotació i gestió urbanística dels àmbits annexos al parc temàtic	Hipólito Lázaro, s/n 43481 (La Pineda) Vila-Seca Tarragona	100,00	100,00	104.324	197.472	(5.781)	311.931

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(8 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Negocio de Finanzas e Inversiones II, SL Financera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	6	38.456	(20.943)	18.960
Nuevo MicroBank, SAU Finançament de microcrèdits	Alcalá, 27 28014 Madrid	100,00	100,00	90.186	89.846	29.443	90.186
PromoCaixa, SA Comercialització de productes	Gran Via Carles III, 105 1a pl. 08028 Barcelona	99,99	100,00	60	1.872	5.332	1.644
Puerto Triana, SA Promoció immobiliària especialitzada en centres comercials	C/ Gonzalo Jiménez de Quesada, 2 41092 Sevilla	100,00	100,00	64.290	95.080	(11.872)	120.385
Recouvrements Dulud, SA Financera	176, Avenue Charles de Gaulle 92200 Neuilly-sur-Seine França		100,00	5.928	1.195	7	-
Río Sevilla 98 Promociones Inmobiliarias, SL Promoció immobiliària	Plaza San Francisco, 1 41011 Sevilla		51,01	434	(1.186)	(34)	-
Saba Infraestructuras, SA Gestió d'aparcaments i parcs logístics	Av. del Parc logístic, 22-26 08040 Barcelona	50,10	50,10	73.904	419.349	8.166	189.128
Saldañuela Residencial, SL Immobil·liària	Plaza Villasís, 2 41003 Sevilla	68,60	68,60	26.159	(22.108)	(699)	1.289
SegurCajasol, SL (L) Assessorament i activitats consultores	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona		100,00	63	-	-	-

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(9 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Sercapgu, SL Hòlding de participacions	Av. Eduardo Guitián, 11 19002 Guadalajara	100,00	100,00	4.230	83	700	632
Servicaican, SAU (L) Promoció i serveis immobiliaris	Av. Carlos III, 8 31002 Pamplona	100,00	100,00	90	-	-	211
Servei de Prevenció Mancomunitat del Grup la Caixa, CB Assessoria i prevenció de riscos laborals i desenvolupament de l'activitat preventiva necessària en empreses	Gran Via Carles III, 103 08028 Barcelona	80,00	93,33	30	-	-	24
Servihabitat Alquiler II, SLU Explotació, gestió i administració d'habitatges	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	3	58.095	(3.568)	54.712
Servihabitat Alquiler IV, SA Explotació, gestió i administració d'habitatges	Provençals, 39 (Torre Pujades) 08019 Barcelona	100,00	100,00	-	-	-	56
Servihabitat Alquiler, SL Explotació, gestió i administració d'habitatges	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	10.503	209.387	(2.727)	220.455
Silc Inmobles, SA Explotació, gestió i administració d'immobles	Av. Diagonal, 615 08028 Barcelona		100,00	40.070	106.571	111	-
Silk Aplicaciones, SL Prestació de serveis informàtics	Av. Diagonal, 615 08028 Barcelona	100,00	100,00	15.003	100.009	1.574	176.211
Societat de gestió hotelera de Barcelona Operacions amb béns immobles	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona		100,00	8.144	9.872	(433)	-

Societats dependents integrades al Grup Criteria

(10 / 10)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Capital social	Reserves	Resultats	Cost de la participació directa (net) (1)
		Directa (*)	Total				
Suministros Urbanos y Mantenimientos, SA Gestió d'obres, manteniment, logística i compres	Provençals, 39 (Torre Pujades) 08019 Barcelona	100,00	100,00	1.803	6.758	4.756	2.053
Telefónica Consumer Finance, EFC, SA Finançament al consum i a transaccions comercials	Caleruega, 102, planta 9 28033 Madrid		50,00	5.000	21.991	1.804	-
Tenedora de Vehículos, SA Renting	Local 3, pl. baixa dreta Edif. Estació de Renfe 08256 Rajadell Barcelona		65,00	600	1.156	4	-
VidaCaixa Mediació, Sociedad de Agencia de Seguros Vinculada, SAU Agència d'assegurances	Juan Gris, 2-8 08014 Barcelona		100,00	60	2.241	2.000	-
VidaCaixa, SA, de Seguros y Reaseguros Sociedad Unipersonal Assegurances directes de vida, reassegurances i gestió de fons de pensions	Complex Torres Cerdà. Juan Gris, 20 - 26 08014 Barcelona	100,00	100,00	1.347.462	1.476.265	309.667	2.251.712
Vipcartera, SL Explotació de béns mobles i immobles	Pintor Sorolla, 2-4 46002 València		100,00	4.214	(6.030)	1.657	-

(L) Societats en liquidació.

(*) Inclou les participacions a través de CaixaBank i Criteria.

(**) Societats considerades com a actius no corrents en venda.

(1) El cost net de la participació és el registrat en el balanç individual de CaixaBank o Criteria

Nota: La informació de les societats que no cotitzen en Borsa correspon a les últimes dades disponibles (reals o estimades) en el moment de redactar aquesta Memòria.

Annex 2 - Societats associades del Grup Criteria

(1 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Abaco Iniciativas Inmobiliarias, SL Adquisició, construcció i promoció immobiliària	Lope de Vega, 67 41700 Dos Hermanas Sevilla	40,00	76.610	69.663	25	13.222	(13.222)	(5.855)	(5.855)	-	-	-
Abertis Infraestructuras, SA (C) (**) Gestió d'infraestructures de transport i comunicacions	Av. Pedralbes, 17 08034 Barcelona	15,02	22,67	26.148.000	19.792.000	3.328.000	2.829.661	296.000	1.797.000	1.664.228	1.126.347	134.749
Acciona Solar, SA Producció, distribució, comercialització i instal·lació d'energia	Av. Ciudad de la Innovación, 3 31621 Sarriguren Navarra	25,00	26.118	6.518	3.851	601	(733)	727	727	-	-	-
Aceitunas de Mesa, SL Elaboració i comercialització d'olives de taula	Antiguo camino Sevilla, s/n 41840 Piles Sevilla	30,00	2.837	1.665	2.919	902	270	39	39	-	-	-
Ag Inmuebles Promoció immobiliària	Ramón y Cajal, núm. 23, Polígono 28194 Leganés Madrid	28,85	14.658	4.303	-	12.896	(2.225)	(106)	(106)	-	-	-
Agua y Gestión de Servicios Ambientales, SA Gestió cicle integral de l'aigua	Av. Diego Martínez Barrio, 4 Ed. Viapol 41013 Sevilla	24,26	81.251	69.301	22.654	13.500	(16.767)	(1.438)	(1.438)	-	-	-
Antilia Promociones Inmobiliarias, SA Immobilària	C/ Ingeniero Manuel Becerra, s/n, pis 3 35008 Las Palmas de Gran Canaria Gran Canària	50,00	880	10	-	600	270	-	-	-	-	-

Societats associades del Grup Criteria

(2 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Ape Software Components, SL Desenvolupament Business Intelligence	Av. Parc Tecnològic del Vallès, 3 08290 Cerdanyola del Vallès Barcelona	21,99	21,99	2.118	932	1.055	9	1.111	67	67	-	-
Arena Comunicación Audiovisual, SL Arts escèniques. Activitats de producció cinematogràfica i de vídeo	San Blas, 2 31014 Pamplona	50,00	50,00	1.584	480	382	6	1.115	(79)	(79)	-	-
Asoma TV Multimedia, SL Gestió i explotació de qualsevol mitjà de comunicació per a anunciant	Plaza Descubridor Diego de Ordás, 15 28036 Madrid	25,12	25,12	-	-	-	80	(80)	-	-	-	-
Banco BPI, SA (C) Banca	Rua Tenente Valadim, 284 4100 Porto Portugal	44,10	44,10	40.891.265	38.241.450	894.534	1.293.063	943.623	150.968	149.181	613.516	-
Best TV Labs Projecte tecnològic per a la concessió de llicències	Casablanca Marroc	32,30	32,30	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brilliance-Bea Auto Finance (1) Financera	19/F, Unit 04, No. 759 South Yanggao Pudong New Area Xina	22,50	22,50	815.181	14.962	-	800.000	109	109	109	-	-
Celeris, Servicios Financieros, SA Serveis financers	Juan Esplandiu, 13 Planta C-1 28007 Madrid	26,99	26,99	33.375	25.710	-	10.710	(66.603)	63.558	63.558	-	-
Centro de transportes aduana de Burgos, SA Emmagatzematge, manipulació de	Ctra. N-1, Km 246 09007 Villafria Burgos	22,96	22,96	13.242	5.060	2.207	4.461	(3.321)	268	268	140	-

Societats associades del Grup Critería

(3 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Chival Promociones Inmobiliarias, SL (**) Promoció immobiliària	General Orgaz, 1 41013 Sevilla		40,00	23.350	19.423	1.919	1.142	(1.142)	68	68	-	-
Delta R-Tecnologías de Decisión, SL Construcció i desenvolupament de models	P.I. Salineta, Carrer Arenal, 17 C 03610 Petrer Alacant		30,37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dermalumics, SL Producció de sistemes de tomografia	La Hoya, 2 39400 Los corrales de Buelna Cantàbria		31,82	2.372	1.800	-	90	1.713	(1.231)	(1.231)	-	-
Drembul, SL Promoció immobiliària	Sagasta, 4, baixos 26001 Logronyo		25,00	43.968	12.426	40.787	30	17.003	8.497	8.815	-	-
EITWO International Investment, SL Promoció immobiliària	En medio, 74 12001 Castelló de la Plana		33,33	1.105	2.488	-	3.300	(3.300)	(272)	(272)	-	-
Ensanche Urbano, SA Promoció immobiliària	Santo Domingo, 5 12003 Castelló de la Plana		49,30	68.741	96.406	11	9.225	9.225	(1)	(1)	-	-
Erste Group Bank AG (C) (M) Banca	Graben, 21 01010 Viena Àustria	9,92	9,92	201.171	186.734	6.445	860	9.976	764	871	1.088	-
Eurocei, Centro Europeo de Empresas e Innovación, SA (L) Creació, captació i desenvolupament de projectes empresarials	Autovía Sevilla-Coria del Río, km 3,5 41920 San Juan de Aznalfarache Sevilla		45,95	-	-	-	450	(450)	-	-	-	-
Europea de Desarrollos Urbanos, SA Promoció immobiliària	Arturo Soria, 65 28027 Madrid		20,00	180.282	309.067	-	60.000	(60.000)	(13.881)	(13.881)	-	-

Societats associades del Grup Criteria

(4 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Forest Chemical Group, SL Química	P.I. Pla Vallonga, carrer 8, nau 1 A 03006 Alacant	17,55	4.131	3.158	383	421	514	39	39	-	-	
Genmedica Therapeutics, SL Desenvolupament de fàrmacs	Trafalgar, 19, Principal 1b 08010 Barcelona	16,86	3.581	2.098	-	1.306	696	(520)	(520)	-	-	
Geotexan, SA Fabricació, comercialització, transport, i venda de tot tipus de geotèxtils	Avenida Reino Unido, 1, planta 1 41012 Sevilla	20,00	14.874	5.492	12.086	7.000	2.068	442	442	-	-	
Gescap Urbana, SA Promoció immobiliària	Botànic Cabanilles, 28 46010 València	30,00	9.993	9.702	-	1.200	(1.200)	(3)	(3)	-	-	
Girona, SA Captació, potabilització i distribució d'aigua	Travessia del Carril, 2, 6è 3a 17001 Girona	34,22	34,22	6.555	779	1.355	1.200	4.397	436	420	1.642	62
Groupalia Venta Online, SL Oferta d'oci	Llull, 95-97, planta 2a 08005 Barcelona	30,77	20.141	11.677	29.282	59	9.416	(1.010)	(1.010)	-	-	
Grupo Financiero Inbursa, SAB de CV (C) (G) (2) Banca	Paseo de las Palmas, 736 11000 Lomas de Chapultepec México D.F.	9,01	9,01	431.652	327.927	30.975	27.408	68.093	9.086	9.086	724.560	14.999
Grupo Luxiona, SL (**) Fabricació, muntatge, transformació i distribució d'aparells d'enllumenat	Passeig de la Ribera, 109 08420 Canovelles Barcelona	20,00	10.125	(811)	64.351	2.561	7.358	45.359	45.359	-	-	
Guadapelayo, SL Promoció immobiliària	Miguel Yuste, 16, 5è D 28037 Madrid	40,00	7.321	4.189	43	1980	(1.800)	41	41	-	-	

Societats associades del Grup Criteria

(5 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Hispanergy del Cerrato (L) Producció d'oli vegetal i biodièsel	Av. Casado del Alisal, 26 34001 Palència		33,12	17.383	15.877	2	4.611	(5.697)	-	-	-	-
Icinec TIC, SL Serveis informàtics	Av. Eduardo Dato, 69 41005 Sevilla		21,64	1.695	1.586	225	6	103	-	-	-	-
I-Neumáticos on line franquicias, SL Venda de pneumàtics per internet	C/ Duquesa Villahermosa, 131 50009 Saragossa		17,12	888	1.321	1.950	8	(8)	-	-	-	-
Inmojasan, SA Promoció immobiliària	Vía de servicio nacional 6, km 26 28290 Las Matas Madrid		35,00	2.370	12.385	110	350	(350)	625	625	-	-
Inpsa, SGPS, SA Societat de carter	Rúa Antonio Libramento, 19 1600 Lisboa Portugal		40,00	-	-	-	94	1.320	-	-	-	-
Integrated Microsystems for Quality of Life Desenvolupament, producció i comercialització kits per a la detecció de patògens	Polígon Industrial Riu Clar. C/ Ferro, 6 43006 Tarragona		24,75	2.366	1.423	115	67	1.704	(828)	(828)	-	-
Inversiones Patrimoniales La Marina, SL Promoció immobiliària	Cirilo Amorós, 36 46004 València		25,00	-	-	-	239	(239)	-	-	-	-
Ircio inversiones, SL Promoció d'edificacions industrials	Vitoria, 2 09200 Miranda de Ebro Burgos	35,00	35,00	-	-	-	675	(675)	-	-	-	-
IT Now, SA Serveis informàtics	Numància, 164, 7a planta 08029 Barcelona	49,00	49,00	104.272	98.831	-	3.382	1.843	216	216	1.663	-

Societats associades del Grup Criteria

(6 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Justinmid, SL Desenvolupament de sistemes informàtics	Marie Curie, 8 08042 Barcelona		16,98	937	214	686	5	338	380	380	-	-
Kider, SA (L) Producció, disseny, comercialització i muntatge de productes destinats a cobrir les necessitats funcionals	Polígon industrial de Ayala, s/n 01479 Murga Àlaba		48,45	-	-	-	918	2.571	-	-	-	-
Laboratorios Sanifit, SL Descobrimet i desenvolupament de nous que regulin els processos de calcificació	Parc Bit - Edifici Disset D3 07121 Palma Illes Balears		22,85	13.442	3.615	3	206	12.007	(2.386)	(2.386)	-	-
Lexdir Global, SL Consultoria	Bailèn, 20, 4t 1a 08010 Barcelona		23,49	502	560	83	7	51	(58)	(58)	-	-
Medlumics, SL, Newco Producció de sistemes de tomografia	la Hoya, 2 39400 Los Corrales de la Buelna Cantàbria		31,82	4.789	5.870	449	50	526	(576)	(576)	-	-
Mimoryx Therapeutics, SL Desenvolupament tractament malalties	Av. Ernest Lluch, 32 08302 Mataró Barcelona		14,67	7.482	1.870	-	191	6.532	(1.110)	(1.110)	-	-
Mondragón Navarra, SPE, SA Tenidora de cartera	Av. Carlos III, 36 31033 Pamplona		25,00	-	-	-	3.210	(950)	46	46	-	-
Monty & Cogroup, SL Societat captadora de transferències	Cuesta de San Vicente, 4, 7a planta 28008 Madrid	20,47	20,47	-	-	-	27	1.161	-	-	252	-
Motive Television, SL Importació, exportació i comercialització de productes electrònics i informàtics	Av. Diagonal, 177 5a planta 08018 Barcelona		32,30	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Societats associades del Grup Criteria

(7 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Muchavista Sur Inversiones, SL Promoció immobiliària	Felipe Berge, 4 03001 Alacant	33,33	11.574	19.280	-	3.600	(3.600)	(9)	(9)	-	-	
Nlife Therapeutics, SL Desenvolupament d'agents terapèutics	BIC Granada. Parque Tecnológico de 18100 Armilla Granada	37,13	9.024	5.472	-	6.930	(4.054)	676	676	-	-	
Nucli, SA Immobil·liària	Rambla Egara, 350 08130 Terrassa Barcelona	49,51	4.790	16.599	-	2.635	(2.635)	(5.140)	(5.140)	-	-	
Omnia molecular Descobrimet i desenvolupament de nous compostos	Baldiri Reixach, 15-21 08028 Barcelona	30,42	-	-	-	29	76	-	-	-	-	
Palacio de la Merced, SA Explotació industrial hostalera	Plaza España, 1 1º 09005 Burgos	47,00	14.733	6.845	3.856	6.131	1.909	433	433	-	-	
Parque científico tecnológico de Córdoba, SL Explotació i gestió parc científic	Astrónoma Cecilia Payne, 8 14014 Còrdova	15,49	35,49	37.007	25.023	352	20.558	(7.879)	(589)	(589)	-	-
Parque Industrial el Pla, SL Promoció immobiliària	De los deportes, 13 46600 Alriza València	25,00	56	-	-	60	(3)	(2)	(2)	-	-	
Peníscola Green, SA Promoció immobiliària	Cardona Vives, 4 12001 Castelló de la Plana	33,33	10.455	2.810	-	12.000	4.226	(14)	(14)	-	-	
Pevesa Biotech, SA Obtenció d'aïllats, hidrolitzats, pèptids i aminoàcids	Av. de la industria S/N. Polígono Poviso 41520 El viso de Alcor Sevilla	16,43	6.521	3.829	3.926	2.133	12	548	548	-	-	

Societats associades del Grup Criteria

(8 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Picana Sud, SL Promoció immobiliària	De los deportes, 13 46600 Alzira València	20,00	20,00	255	12	-	378	(378)	(1)	(1)	-	-
Pórtic Barcelona, SA Plataforma logística Port de Barcelona	Plaça Word Trade Center, Edif. Est 08039 Barcelona	15,97	15,97	1.931	471	-	291	604	565	565	-	-
Promociones al desarrollo Bumari, SL Tinença de participacions	General Vara de Rey, 41 bis 8a 26002 Logronyo	48,00	48,00	3.929	-	-	6.386	(5.935)	-	-	-	-
Promociones Guadavila, SL Promoció immobiliària	San Bernardo, 107 28015 Madrid	30,00	30,00	-	-	-	4.000	(4.000)	-	-	-	-
Promociones Navarra Madrid, SA Promoció immobiliària	Leyre, 11 Bis 2º 31002 Pamplona	47,50	47,50	6.628	3.256	-	18.030	(11.776)	(60)	(60)	-	-
Promotora Damas Ocho (L) Promoció immobiliària	Ctra. Alovera, 11 19200 Azuqueca de Henares Guadalajara	40,00	40,00	-	-	-	870	(870)	-	-	-	-
Preretina Therapeutics, SL Desenvolupament de fàrmacs	Plaza CEIN, 5 - Despatx T5 31110 Noain Navarra	21,05	21,05	3.544	2.334	-	1.111	178	(80)	(80)	-	-
ProteoDesign, SL Biotecnologia mèdica	Baldiri i Reixac, 10-12 08002 Barcelona	18,23	18,23	821	320	91	100	480	-	-	-	-
Repsol, SA (C) (M) Explotació del mercat d'hidrocarburs	Méndez Álvaro, 44 28045 Madrid	12,14	12,14	67.600	36.854	32.241	1.400	25.747	832	832	3.264	154

Societats associades del Grup Criteria

(9 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Sagetis Biotech, SL Desenvolupament de fàrmacs	Via Augusta, 390 08017 Barcelona	28,27	28,27	2.605	1.934	-	60	819	(209)	(209)	-	-
Sanifit Merdtech, SL Desenvolupament d'implants i altres productes sanitaris	Parc Bit, Ed. Naorte PB-4 07121 Palma Illes Balears	35,40	35,40	117	89	-	3	54	(29)	(29)	-	-
Servihabitat Servicios Inmobiliarios, SL (**) Serveis immobiliaris	Provençals, 39 (Torre Pujades) 08019 Barcelona	49,00	49,00	494.622	494.622	242.641	499	18.672	43.968	43.968	3.438	-
Smart Solutions Technologies Producció i comercialització de solucions biomètriques	Sierra de Cazorla, 1, planta 2 28290 Las Matas Madrid	13,37	13,37	6.892	5.569	470	133	3.068	(1.878)	(1.878)	-	-
Societat Catalana per a la Mobilitat, SA Implantació de noves tecnologies en el transport	Pau Claris, 162, 4t 1a 08037 Barcelona	25,00	25,00	25.249	19.922	10.444	5.788	3	8	3	1.447	-
Sofiland, SA Promoció immobiliària	Av. Al-Nasir, 3 - 4 1 y 2 14008 Còrdova	35,00	35,00	13.958	3.016	-	1.503	4.035	(163)	(163)	-	-
Suministros Integrales del acero, SL Subministrament integral de l'acer	Polígono industrial Ircio, 11-15 09200 Miranda de Ebro Burgos	18,20	18,20	22.398	19.920	11.879	2.194	(426)	(7)	(7)	-	-
Tecalum, SL Subministrament de peces i productes	Ctra. De Sales 17853 Tortellà Girona	14,38	14,38	13.663	9.653	10.052	3.870	739	(599)	(599)	-	-

Societats associades del Grup Criteria

(10 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Telefónica Factoring do Brasil, LTDA (3) Factoring	Desembragador Eliseu Guilherme, 69 04004 Paraiso - Sao Paulo São Paulo El Brasil	20,00	20,00	435.027	401.663	-	5.000	1.085	27.280	27.280	2.029	1.765
Telefónica Factoring España, SA Factoring	Zurbano, 76 pl. 8 28010 Madrid	20,00	20,00	61.027	38.964	-	5.109	1.740	15.394	15.394	2.525	2.459
Tenedora de Acciones de ITV de Levante, SL Tinença de participacions	Pintor Sorolla, 2-4 46002 València	12,00	40,00	7.267	3	926	1.052	5.603	910	(926)	127	900
Terminal polivalente portuaria Sagunto, SA Desenvolupament de dues concessions	Anadarella 1, 3, 5, Ciudad Dos Casares 46950 Xirivella València		25,00	14	2.640	-	422	(3.048)	-	-	-	-
The Bank of East Asia, LTD (C) (4) Banca	10, des Voeux rd. Hong-Kong Xina	17,24	17,24	815.986	733.117	15.622	33.153	36.652	3.354	3.246	1.473.810	53.995
Vanios Consulting, SL Tecnologia informàtica i comunicacions	Cava Baja, 36 28005 Madrid		29,92	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vía 10, Sociedad mixta de viviendas de Alquiler, SL Immobilària	Plaza de España, 8 09005 Burgos		49,00	2.326	-	-	2.360	(38)	(8)	(8)	-	-
Vithas Sanidad, SL Tenidora d'accions	Artura Soria, 107 28043 Madrid	20,00	20,00	279.889	134.927	6.060	16.690	230.302	15.520	(410)	61.314	-

Societats associades del Grup Criteria

(11 / 11)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends meritats en l'exercici per la participació total
		Directa (*)	Total									
Yaap Digital Services, SL (abans Ecosistema Virtual) Financera	c/ Vía de los Poblados, 3 P.E. Cristalia Ed. 1, Nucli 2, Pl 1 28033 Madrid		33,33	13.922	6.658	1.545	1.350	17.313	(12.179)	(11.399)	-	-

(C) Societats que cotitzen en Borsa: Últimes dades públiques disponibles en el moment de redactar aquesta Memòria.

(L) Societats en liquidació.

(M) Imports en milions d'euros.

(G) Dades públiques segons normes Mexican GAAP.

(*) Inclou les participacions a través de CaixaBank i Criteria.

(**) Resultats d'operacions no continuades. Abertis: 2.721.012; Chival: 659; Grupo Luxiona: 52.476 milers d'euros.

(1) El cost net de la participació és el registrat en el balanç individual de CaixaBank o Criteria.

(2), (3), (4) Totes les dades, llevat del cost de la participació i els dividendes meritats, estan expressats en moneda local; (2) Pes mexicà (milions), (3) Real brasiler (milers), (4) Dòlar de Hong Kong (milions).

Nota: La informació de les societats que no cotitzen en Borsa correspon a les últimes dades disponibles (reals o estimades) en el moment de redactar aquesta Memòria.

Les dades de capital desemborsat, les reserves i els resultats s'han homogeneïtzat per a la consolidació en el Grup CaixaBank d'acord amb les NIIF (Normes Internacionals d'Informació Financera).

Annex 3 - Negocis conjunts del Grup Criteria (societats multigrup)

(1/2)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	Cost de la participació directa (net) (1)	Dividends
		Directa (*)	Total									meritats en l'exercici per la participació total
Banco europeo de finanzas, SA Activitats pròpies de la banca a l'engròs o banca d'inversió	Bolsa, 4, planta baixa 29015 Màlaga	39,52	39,52	95.297	298	752	60.702	20.806	77	81	32.057	-
Cartera Perseidas, SL Societat de cartera	Paseo de Recoletos, 29 28004 Madrid	40,54	40,54	172.141	23.312	60	59.900	24.255	(57.962)	(57.962)	23.788	-
Comercia Global Payments, Entidad de Pago, SL Entitat de pagament	Gran Via Carles III, 98, entresòl 08028 Barcelona	49,00	49,00	303.351	101.816	112.035	4.425	148.415	31.795	29.095	89.148	30.413
Cubican Infema, SL Promoció immobiliària	Conxita Supervia, 5 local entresolat 08028 Barcelona		50,00	-	-	-	1.812	(1.812)	-	-	-	-
Cubican XXI, SL Promoció immobiliària	Sagasta, 4 bajo 26001 Logronyo		50,00	4.754	3.511	2	1.000	(1.000)	(77)	(77)	-	-
Desarrollos Albero, SA Immobiliària	Plaza Nueva, 8, B 41004 Sevilla		50,00	-	-	-	10.000	(10.000)	-	-	-	-
Gas Natural, SDG, SA (C) Negoci del gas i electricitat	Plaça del Gas, 1 08003 Barcelona	34,34	34,34	46.886.000	28.762.000	20.042.000	1.000.689	12.892.000	1.094.000	890.000	4.971.389	315.461
Global Payments South America, Brasil – Serviços Sistemes de pagament (2)	Rua dos Pinheiros, 610 - Cj. 83 05422 São Paulo El Brasil	50,00	50,00	165.426	156.006	13.106	94.363	(58.557)	(26.386)	(26.386)	2.628	-
Inversiones Alaris, SA Hòlding de participacions	Av. Carlos III, 8 31002 Pamplona	33,33	66,67	200.676	181.924	72.128	11.879	-	72.178	72.178	-	-

Negocis conjunts del Grup Criteria (societats multigrup)

(2/2)

(Milers d'euros)

Denominació social i activitat	Domicili	% participació		Actiu	Passiu	Ingressos de l'activitat ordinària	Capital social	Reserves	Resultats	Resultat integral total	participació directa (net) (1)	Dividends
		Directa (*)	Total									meritats en l'exercici per la participació total
Montealcobendas, SL Immobil·liària	Orense, 23 Local 28004 Madrid		50,00	-	-	-	10.400	(10.400)	-	-	-	-
Numzaan, SL (L) Immobil·liària	Doctor Casas, 20 50008 Saragossa		21,47	1.407	66.400	-	13.000	(13.000)	-	-	-	-
Palau-Migdia, SL Promoció immobiliària	Gran Via Jaume I, 9 17002 Girona	50,00	50,00	-	-	-	3.523	2.293	(113)	(113)	1.856	-
SegurCaixa Adeslas, SA, de Seguros Generales y Assegurances no vida	Complex Torres Cerdà. Juan Gris, 20 08014 Barcelona		49,92	3.392.217	2.024.085	2.568.731	469.670	892.446	204.074	173.024	-	74.282
Vivienda Protegida y Suelo de Andalucía, SA Promoció immobiliària	Exposición, 14 - 2 Polígono PISA 41927 Mairena del Aljarafe Sevilla		50,00	18.831	26.369	37	2.290	(2.217)	(57)	(57)	-	-

(L) Societats en liquidació.

(*) Inclou les participacions a través de CaixaBank i Criteria.

(1) El cost net de la participació és el registrat en el balanç individual de CaixaBank o Criteria.

(2) Totes les dades, llevat del cost de la participació, estan expressades en moneda local: Real brasiler (milers).

Nota: La informació de les societats que no cotitzen en Borsa correspon a les últimes dades disponibles (reals o estimades) en el moment de redactar aquesta Memòria.

Les dades de capital desembossat, reserves i resultats s'han homogeneïtzat per a la consolidació al Grup Criteria d'acord amb les NIIF (Normes Internacionals d'Informació Financera).

Annex 4 - Deduccions de l'impost sobre societats per reinversió de beneficis

Rendes acollides a la deducció que preveu l'article 42 del text refós de la Llei de l'impost sobre societats aprovada pel Reial decret legislatiu 4/2004, de 5 de març (disposició transitòria vint-i-quatrena de la Llei 27/2014, de l'impost sobre societats).

(Milers d'euros)				
Grup Criteria				
	Renda acollida	Base deducció	Deducció acreditada (1)	Any reinversió
2008	4.918	927.367	109.175	2008
2009	14.129	14.129	1.696	2009
2010	401.313	401.313	48.158	2010
2011	493.819	265.124	31.815	2011 i 2012
2012	78.052	306.505	36.780	2012
2013	67.518	67.518	8.102	2013
2014	298.346	298.346	35.802	2014

(1) Part de les deduccions estan pendents d'aplicació per manca de quota en la declaració consolidada.

Les reinversions s'efectuen en valors de renda variable, que atorguin una participació superior al 5%, i en immobilitzat material, intangible i inversions immobiliàries afectes a l'activitat.

Annex 5 - Notificacions sobre adquisició i venda de participacions en el capital en l'exercici 2015

(Article 155 de la Llei de societats de capital i article 53 de la Llei 24/1998, del mercat de valors.)

En data 14 d'abril de 2015, es van registrar en la CNMV sengles comunicacions fetes per la Fundació Bancària "la Caixa" i Caixabank, SA, en què s'informava que, després de la transmissió de la totalitat dels títols d'Amper, SA, el 9 d'abril de 2015, la participació directa i indirecta del Grup "la Caixa" en Amper, SA va descendir del llindar del 3% i es va situar en el 0%.

Amb data de 24 de juny de 2015 es va registrar en la CNMV la comunicació del Fet Rellevant per part de Criteriacaixa, SAU (anteriorment denominada Criteriacaixa Holding, SAU) informant de la col·locació accelerada entre inversors institucionals i/o qualificats d'un paquet d'accions de Caixabank, SA de la seva titularitat representatives d'aproximadament el 2,28% de seu capital social.

Amb data 16 d'octubre de 2015 es van registrar a la CNMV dues comunicacions per la Fundació Bancària "la Caixa" en què s'informava que aquestes es feien arran de l'OPA voluntària parcial sobre Abertis Infraestructuras, SA formulada per la mateixa Societat, i que després de les operacions informades, la participació directa i indirecta del Grup "la Caixa" a Abertis Infraestructuras, SA es va mantenir per sota del llindar del 25% i se situen en el 24,136%.

Amb data de 3 de desembre de 2015 es van registrar a la CNMV dues comunicacions de Fets rellevants per part de Caixabank, SA i Criteriacaixa, sobre la formalització d'un contracte de permuta de Caixabank, SA amb el seu accionista de control, Criteriacaixa, SAU, en virtut del qual, Caixabank, SA transmetrà a Criteriacaixa, SAU totes les seves accions al Grup Financer Inbursa, SAB. de C.V. (representatives del 9,01% de GFI) i de The Bank of East Asia, Limited (representatives del 17,24% de BEA) i al seu torn rebrà de Criteriacaixa, SAU accions de Caixabank, SA (representatives del 9,9% del capital social) i un import en efectiu. Així mateix, s'informava que el tancament de la permuta es preveu per al primer trimestre de 2016.

En data 23 de desembre de 2015, es van registrar en la CNMV sengles comunicacions efectuades per la Fundació Bancària "la Caixa" i Caixabank, SA, en què s'informava que, després de la transmissió de títols de Deoleo, SA, del 22 de desembre de 2015, la participació del Grup "la Caixa" en Deoleo, SA va descendir del 5%, i es va situar en el 4,990%.

Informe de Gestió del Grup CriteriaCaixa de l'exercici 2015

La informació financera que conté aquest Informe de Gestió s'ha obtingut a partir dels registres de comptabilitat i de gestió consolidats del Grup Criteria Caixa, SAU (d'ara endavant, Grup Criteria o Criteria) i es presenta seguint els criteris establerts en les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE).

A continuació es presenten les dades i fets més rellevants de l'exercici 2015, de manera que es puguin apreciar la situació del Grup Criteria i l'evolució del seu negoci, així com els riscos i les perspectives futures previsibles. Els comptes anuals del Grup Criteria de l'exercici 2015, els quals aquest Informe de Gestió complementa, han estat elaborats segons les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE).

Informe de Gestió

del Grup Criteria de l'exercici 2015

<u>ÍNDEX</u>	<u>PÀGINA</u>
FETS SIGNIFICATIUS DE L'EXERCICI	3
1. ESTRUCTURA DEL GRUP	6
1.1. Estructura del Grup.....	6
1.2. Marc normatiu	7
2. EVOLUCIÓ I RESULTATS DELS NEGOCIS	8
2.1. Escenari macroeconòmic de l'exercici 2015	8
2.2. Valor dels actius	11
2.3. Resultat dels negocis	17
2.4. Cartera de participacions i negoci immobiliari	20
3. RISCOS I INCERTESES	47
4. INFORMACIÓ SOBRE QUALIFICACIONS CREDITÍCIES	49
5. ACTIVITATS DE RECERCA I DESENVOLUPAMENT	49
6. OPERACIONS SOBRE ACCIONS PRÒPIES	49
7. OBRA SOCIAL "la Caixa"	50
8. ALTRA INFORMACIÓ	53
9. PERSPECTIVES 2016 I EVOLUCIÓ PREVISIBLE DEL GRUP CRITERIA	55
9.1. Perspectives per a l'exercici 2016	55
9.2. Evolució del Grup.....	57
10. FETS POSTERIORS	59
11. INFORME DE GOVERN CORPORATIU CORRESPONENT A L'EXERCICI 2015	59

FETS SIGNIFICATIUS DE L'EXERCICI

Transaccions significatives sobre negocis i participades

1. Transmissió d'accions de CaixaBank (vegeu Nota 6 dels comptes anuals adjunts)

El 23 de juny de 2015 es va col·locar, mitjançant la modalitat de col·locació accelerada o *accelerated book building* entre inversors institucionals i/o qualificats, un paquet de 131.721.169 accions de CaixaBank titularitat de Criteria, que representaven, a aquesta data, aproximadament el 2,28% del seu capital social.

L'import de l'operació va pujar a 566 milions d'euros, amb un preu de venda de 4,30 euros per acció.

2. Contracte de permuta entre Criteria i CaixaBank (vegeu Nota 1 dels comptes anuals adjunts)

En data 3 de desembre de 2015, Criteria va signar un contracte de permuta amb CaixaBank en virtut del qual Criteria transmetrà a CaixaBank: i) accions de la mateixa CaixaBank, titularitat de Criteria, representatives del 9,90% del capital social de CaixaBank, i ii) un import en efectiu de 642 milions d'euros; i, al seu torn, CaixaBank transmetrà a Criteria totes les seves accions en Grupo Financiero Inbursa, SAB de C.V. (GFI), representatives d'un percentatge del 9,01% del seu capital social, i a The Bank of East Asia (BEA), representatives d'un percentatge del 17,24% del seu capital social.

L'import en efectiu que ha de pagar Criteria es reduirà per l'import dels dividendes que CaixaBank rebi de BEA i GFI i s'augmentarà per l'import dels dividendes, corresponents a la participació afecta a la Permuta, que Criteria rebi de CaixaBank abans de la data de tancament de la Permuta.

Una vegada finalitzada l'operació i després del compliment de totes les condicions suspensives, la participació de Criteria a CaixaBank assolirà el 52% (48,9% *fully diluted el 2017*).

El tancament de la Permuta tindrà lloc previsiblement durant el primer semestre de 2016.

3. Adquisició del negoci de banca detallista, gestió de patrimonis i banca corporativa de Barclays a Espanya (vegeu Nota 6 dels comptes anuals adjunts)

En data 2 de gener de 2015 es va formalitzar l'adquisició de la totalitat del capital social de Barclays Bank, SAU, una vegada obtingudes totes les autoritzacions administratives preceptives.

El preu pagat per CaixaBank a Barclays Bank PLC per la compra de Barclays Bank, SAU és de 815,7 milions d'euros.

Valoració dels actius i passius de Barclays Bank, SAU

Com a conseqüència de l'operació d'adquisició i després del procés d'assignació provisional del preu pagat, s'han fet ajustos en el patrimoni net de Barclays Bank, SAU derivats de la posada a valor raonable dels seus actius i passius a 31 de desembre de 2014. Després de la constitució d'aquests ajustos sobre els fons propis de Barclays Bank, SAU (-205 milions d'euros nets) i com a diferència respecte del preu pagat, la diferència negativa de consolidació se situa en 602 milions d'euros nets.

Posteriorment, en data 14 de maig de 2015 ha quedat inscrita en el Registre Mercantil de Barcelona l'escriptura pública de fusió per absorció de CaixaBank (societat absorbent) i Barclays Bank, SAU (societat absorbida).

4. Venda de la participació en Boursorama a Société Générale i de la participació en Self Trade Bank a Boursorama (vegeu Nota 16 dels comptes anuals adjunts)

En data 18 de juny de 2015 CaixaBank va anunciar la venda a Société Générale Group de la totalitat de la seva participació en Boursorama, que representava un 20,5% del capital social, per un preu de 218,5 milions d'euros.

Així mateix, CaixaBank també va anunciar la signatura de la venda a Boursorama de la totalitat de la seva participació en Self Trade Bank, la *joint venture* que ambdues entitats mantienien a Espanya, i que representa el 49% del capital social per 33 milions d'euros.

Les plusvàlues consolidades abans i després d'impostos generades en ambdues transaccions pugen a 38 milions d'euros.

5. Llançament d'oferta pública d'accions (OPA) sobre les accions ordinàries del banc portuguès BPI (vegeu Nota 1 dels comptes anuals adjunts)

El 17 de febrer de 2015 CaixaBank va anunciar a la Comissão do Mercado de Valores Mobiliários portuguesa (CMVM) la seva intenció de llançar una oferta pública d'adquisició (OPA) sobre les accions ordinàries del banc portuguès BPI.

L'OPA es va formular amb el caràcter de voluntària i per un preu equitatiu en metàl·lic d'1,329 euros per acció. L'OPA s'adreçava a tot el capital de BPI que no pertany a CaixaBank i la seva eficàcia estava condicionada (i) a obtenir acceptacions que representin un percentatge superior al 50% del capital després de l'OPA i (ii) a l'eliminació de la limitació del 20% dels drets de vot que un accionista pot emetre.

En data 18 de juny de 2015, CaixaBank va informar que el seu Consell d'Administració va acordar presentar davant la CMVM el desistiment del registre de la seva oferta d'adquisició sobre les accions de BPI atès que la Junta General de BPI celebrada el dia anterior va acordar no eliminar el límit de drets de vot i no complir així una de les condicions establertes.

CaixaBank va iniciar a partir d'aquest moment una fase d'anàlisi de les alternatives estratègiques disponibles pel que fa a la seva participació en BPI, tenint en compte els objectius del seu Pla Estratègic 2015-2018.

Emissions en els mercats majoristes (vegeu Nota 21 dels comptes anuals adjunts)

Emissió de bons simples per un import de 1.000 milions d'euros

En data 21 d'abril de 2015, Critería va fer una emissió de bons simples (*senior*) no garantits per un import de 1.000 milions d'euros amb venciment a 7 anys. La remuneració dels bons va quedar fixada durant la vida de l'emissió en un 1,625% anual.

Préstecs bilaterals

Així mateix, durant l'exercici 2015 Critería ha formalitzat diversos préstecs bilaterals a llarg termini amb entitats financeres per un import conjunt de 2.350 milions d'euros.

Amb l'import d'aquests préstecs i l'emissió de bons simples, s'ha emprès l'amortització anticipada de Deute Subordinat explicada més endavant.

Emissió de 2.000 milions d'euros de cèdules hipotecàries per part de CaixaBank

Col·locació de 1.000 milions d'euros de cèdules hipotecàries el 4 de novembre de 2015. El cupó es va situar en un 0,625% i el cost de l'emissió va ser de 43 punts bàsics sobre el *midswap*.

Col·locació de 1.000 milions d'euros de cèdules hipotecàries el 18 de març de 2015. El cupó es va situar en un 0,625% i el cost de l'emissió va ser de 15 punts bàsics sobre el *midswap*.

Amortització anticipada deute subordinat de Critería

En data 30 de setembre de 2015, Critería va amortitzar anticipadament el saldo nominal viu de l'«Emissió d'Obligacions Subordinades – gener 2010» que pujava a 3.000 milions d'euros.

Amortització anticipada de bons bescanviables en accions de Repsol de CaixaBank

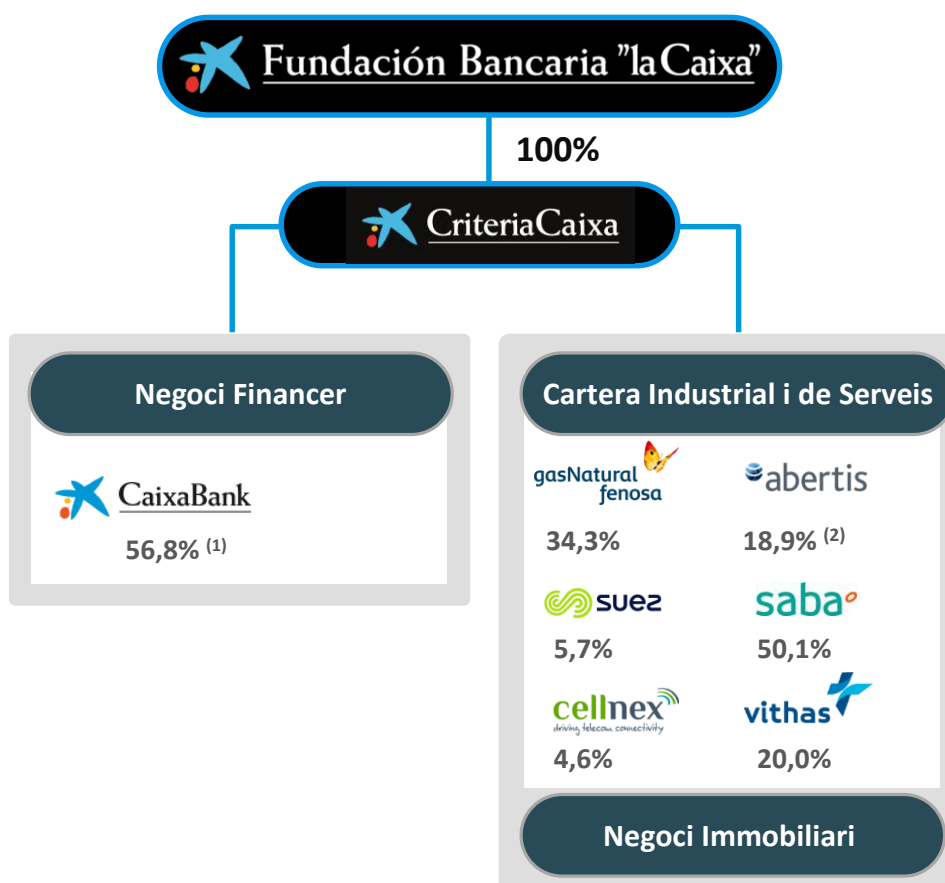
En data 28 de gener de 2016, el Consell d'Administració de CaixaBank ha acordat l'amortització total anticipada de l'emissió de bons el pròxim 10 de març de 2016, mitjançant el lliurament d'accions de Repsol representatives d'un 2,07% del capital social d'aquesta societat.

1. ESTRUCTURA DEL GRUP

1.1. Estructura del Grup

Criteria és una societat instrumental patrimonialista controlada al 100% per la Fundació Bancària "la Caixa", que gestiona el patrimoni empresarial del Grup, compost per la participació en CaixaBank, grup financer líder en banca detallista en el mercat espanyol, així com participacions accionaries en sectors estratègics com l'energètic, les infraestructures, els serveis i el negoci immobiliari.

L'estructura del Grup a 31 de desembre de 2015, és la següent:

(1) 54,0% *fully diluted* el 2017. En cas de perfer el contracte de permuta amb CaixaBank anunciat el 3 de desembre de 2015, la participació assoliria el 52% (48,9% *fully diluted*)

(2) Participació econòmica: 18,9%. Participació mercantil: 22,7%

1.2. Marc normatiu

En l'actual estructura del Grup Fundació Bancària "la Caixa", Criteria té dues característiques significatives, que impacten en el seu marc normatiu:

a) Criteria és una societat participada un 100% per una fundació bancària

Les fundacions bancàries estan regulades per la Llei 26/2013 de Caixes d'Estalvis i Fundacions Bancàries, que ha estat desenvolupada a través del Reial decret 877/2015 i de la Circular del Banc d'Espanya 6/2015.

Aquesta normativa suposa la supervisió per part del Banc d'Espanya i del Ministeri d'Economia de les diverses tipologies de fundacions bancàries. Com més gran és el percentatge de participació o nivell de control, directe o indirecte, sobre les entitats financeres participades, més elevat és el grau de requeriments i de supervisió, previstos en la normativa.

Com que en aquests moments la Fundació Bancària "la Caixa" té el control sobre CaixaBank, a través de Criteria, els requeriments normatius per a la Fundació en aquest àmbit són:

- Govern corporatiu
- Protocol de gestió de la participació bancària
- Pla financer reforçat, que ha d'incloure:
 - Pla de diversificació d'inversions i de gestió de riscos
 - Dotació d'un fons de reserva o un Programa de desinversió en la participació bancària fins a nivells de no control

b) Criteria és l'accionista de control d'una entitat financera

Criteria, com a accionista de control de CaixaBank, ha estat definida pel Banc Central Europeu com una Societat Financera Mixta de Cartera i, al seu torn, matriu del Conglomerat Financer.

En aquest marc, Criteria té les obligacions següents a escala del conglomerat financer:

- Compliment de ràtios de capital
- Obligacions d'informació sobre concentració de riscos
- Obligacions d'informació sobre transaccions intragrup
- Obligacions sobre el Marc de Polítiques, Gestió de Riscos i Control Intern

D'aquesta manera, Criteria està subjecta a la supervisió del Mecanisme Únic de Supervisió (SSM, per les seves sigles en anglès).

Finalment, cal destacar que el novembre de 2015 l'Autoritat Bancària Europea (EBA, per les seves sigles en anglès) va anunciar que els exercicis d'estrès previstos per a la banca europea durant l'exercici 2016 es durien a terme a escala del Grup Criteria.

2. EVOLUCIÓ I RESULTATS DELS NEGOCIS

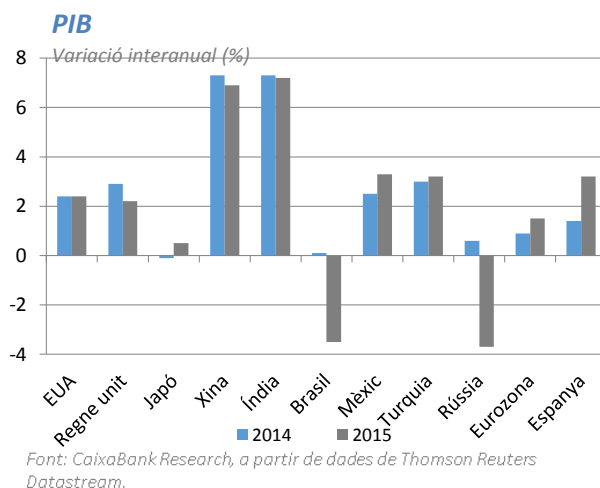
2.1. Escenari macroeconòmic de l'exercici 2015

Evolució global i mercats

El 2015, l'avenç de l'economia mundial va ser força robust, del 3,1% anual, tot i que va perdre una mica d'intensitat (3,4% el 2014) a causa del pitjor comportament dels països emergents. En efecte, durant l'exercici, el creixement es va accelerar lleugerament en les economies avançades, però va passar el contrari en les emergents.

Entre els països avançats, la recuperació no va ser uniforme. D'una banda, els EUA i el Regne Unit circulen a una velocitat de creuer apreciable ja que van anotar pujades del PIB superiors al 2% el 2015. D'altra banda, l'Eurozona i el Japó van quedar més ressagats, sobretot el segon. L'expansió de l'Eurozona, sense ser extraordinària, s'ha consolidat en els últims mesos (una taxa de l'1,5% per al 2015 davant el 0,9% de 2014). El Japó va experimentar una millora, encara que amb un ritme d'avenç lent (un 0,5% per al 2015 davant el -0,1% de 2014).

Aquest diferent avenç entre països comportarà una divergència monetària amb importants efectes tant per a les seves economies com en l'àmbit global. Als EUA, després de molts mesos de dubtes, la Fed finalment va pujar el seu tipus de referència al desembre (25 punts bàsics) en el que va ser el primer augment en pràcticament una dècada. Les condicions favorables de l'activitat i l'ocupació nord-americana, i les expectatives que la inflació tendirà a augmentar en el futur, van justificar aquesta decisió. Aquest va ser un pas important cap a la plena normalització monetària, iniciada el 2013 amb la reducció del nivell de compra d'actius (*tapering*). Malgrat que aquesta decisió eliminava una de les incerteses que havia afectat els mercats financers en els últims temps, l'evolució dels actius de risc en l'inici de 2016 ha estat negativa. No obstant això, cal assenyalar que el detonant inicial d'aquest ajust de cotitzacions va ser el mal comportament de la borsa xinesa, i no l'economia americana. Fins i tot així, en la seva reunió de gener, la Fed va adoptar una actitud de vigilància davant els recents esdeveniments globals i va destacar que el ritme i l'envergadura de les pujades de tipus durant el 2016 dependran estretament de l'evolució de les diferents mètriques com el dinamisme de l'economia americana i els esdeveniments globals. Per part seva, el Regne Unit també podria iniciar una normalització de la seva política monetària tenint en compte la recuperació de la seva economia. Tanmateix, el governador del Banc d'Anglaterra ha manifestat que les turbulències globals i la baixa inflació podrien endarrerir-ho força, per la qual cosa, de moment, no preveiem que la primera pujada tingui lloc abans de finals de 2016.

Al contrari, les expansions monetàries del BCE i del Banc del Japó seguiran en marxa. El BCE mantindrà els tipus de referència pròxims a zero i podria augmentar el seu programa d'expansió quantitativa si ho creu necessari. De fet, en la seva reunió de gener, el BCE va indicar la necessitat de revisar i possiblement reconsiderar el grau de laxitud de la política monetària durant la propera reunió de març. Draghi va destacar que la inflació en la zona euro es manté per sota de l'esperat i va subratllar els riscos a la baixa sobre l'activitat econòmica derivats de la incertesa sobre el creixement del bloc emergent, la inestabilitat en els mercats financers i de primeres matèries i factors geopolítics. Al Japó, el banc central també podria accelerar un ritme de compra d'actius ja elevat, per tal d'estimular el creixement i acabar amb la deflació.

Dins el bloc emergent, com passa amb els països avançats, s'observen diferències importants. En relació amb la Xina, malgrat els temors sobre la velocitat a què s'està desaccelerant, va registrar un creixement del 6,8% el 2015, una taxa inferior al 7,3% de 2014, però d'acord amb un suau alentiment de l'activitat, fruit de la transformació de model productiu d'aquest país. Si, a més, se li suma el fet que el marge de política econòmica existent és ampli, els dubtes sobre la Xina es redueixen. Altres emergents de referència, com Mèxic o l'Índia, i fins i tot Turquia, un país els desequilibris macroeconòmics del qual preocupen, van acabar 2015 amb taxes de creixement millor del que es preveia. No obstant això, hi ha casos en el sentit oposat, com el Brasil i Rússia, dues economies en recessió greu i amb un context polític, en el primer cas, i geopolític, en el segon, complexos. En conjunt, per tant, el risc emergent es manté com un factor clau, especialment perquè la situació d'alguns països de referència és molt fràgil.

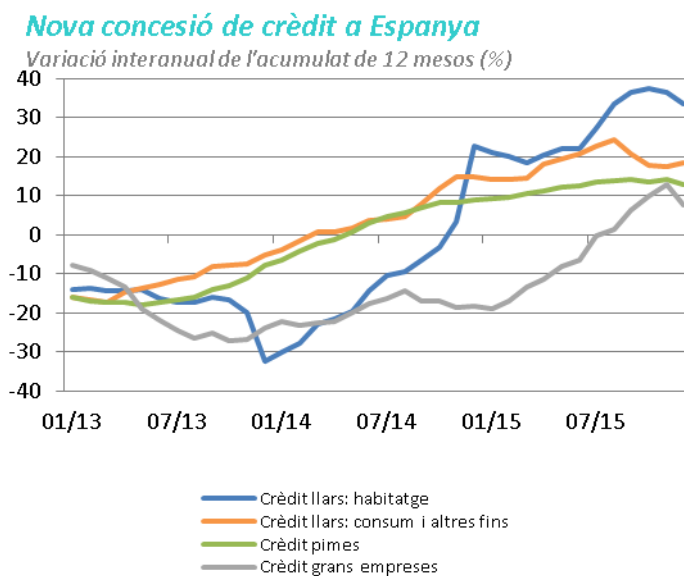
A escala global, el contrast de la situació econòmica entre els països avançats i emergents va quedar reflectit en l'evolució de les borses durant el 2015. És destacable el millor comportament dels primers davant els segons. En l'inici de 2016, l'evolució dels actius ha estat dolenta, amb fortes caigudes en les borses avançades, emergents i en el petroli. En la majoria dels casos, no obstant això, les davallades han estat conseqüència de factors diferents dels pròpiament macroeconòmics ja que les xifres de creixement van ser, en conjunt, relativament sòlides.

Evolució a la zona euro i a Espanya

El 2015, l'Eurozona va mantenir el camí de gradual recuperació de l'activitat econòmica, recolzada per factors temporals com l'abaratiment de les primeres matèries, la depreciaió de l'euro o l'expansió quantitativa del BCE. Dins l'Eurozona, l'avenç va ser diferent entre països: va ser superior en aquelles economies que havien mostrat més ambició en les reformes estructurals. El motor de creixement va ser la demanda domèstica, que s'espera que continuï el 2016. Per tant, la comunicació per part del BCE d'una possible extensió del QE va ser suscitada, sobretot, per l'augment dels riscos exteriors, i no per un empitjorament de les dinàmiques internes de l'economia, que són positives i prossegueixen segons el previst.

A Espanya, el 2015 l'avenç del PIB va ser del 3,2%, el més elevat entre les principals economies de l'Eurozona, i superior al que s'esperava fa uns mesos. Sens dubte, en l'exercici passat, la recuperació de l'economia espanyola va rebre el suport de l'evolució favorable del sector bancari. L'expansió monetària del BCE i el procés de sanejament dut a terme en els últims anys ha facilitat que el crèdit prossegueixi el seu camí de normalització. De fet, la nova concessió de crèdit es va accelerar en l'últim any, sobretot la nova concessió de crèdit a llars i a pimes (va avançar respectivament un 19,4% i un 5,7% interanual al desembre). Així mateix, segons l'enquesta sobre préstecs bancaris a Espanya del 4T, els criteris d'aprovació de préstecs no van registrar canvis i les sol·licituds de finançament es van incrementar, en general, en totes les modalitats. D'altra banda, tenint en compte la continuada reducció de la taxa de morositat del sector bancari (al novembre va baixar 3 dècimes, fins al 10,1%), els balanços bancaris estan cada vegada més sanejats, la qual cosa podria afavorir una oferta de crèdit superior. En aquest sentit, en l'informe de seguiment del programa d'assistència financera a Espanya la Comissió Europea

valora positivament les mesures preses entre 2012 i 2014, ja que considera que van contribuir a millorar la capacitat de resistència dels bancs, un factor clau perquè hi hagi disponibilitat de crèdit.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Banc de Espanya.

En definitiva, el creixement de l'economia espanyola és robust i sembla que continuarà (preveiem un avenç del 2,8% el 2016). Tanmateix, els riscos no són baixos, especialment els que procedeixen de l'exterior, a causa de la possible desacceleració dels països emergents.

2.2 Valor dels actius

En aquest apartat es detallen diverses magnituds financeres, principalment sobre les inversions i el deute, seguint el perímetre de gestió definit. El motiu de presentar la informació partint d'aquest perímetre es deu al fet que reflecteix millor l'àmbit de les responsabilitats i de gestió de Criteria, com a societat instrumental patrimonial del Grup.

En aquest sentit, la definició de perímetre de gestió és la següent:

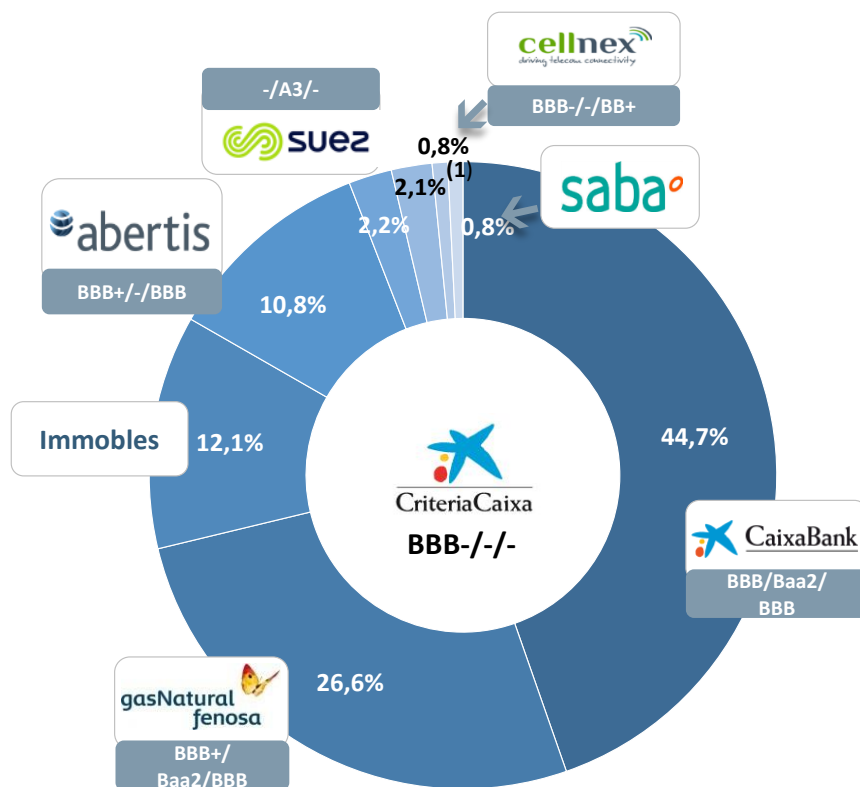
- Inclou Criteria a escala individual i aquelles societats sota gestió directa, amb una participació del 100% (principalment, s'inclouen les societats Foment Immobiliari Assequible, SAU, Arrendament Immobiliari Assequible, SLU, Servihabitat Alquiler, SL, Servihabitat Alquiler II, SLU i Els Arbres de la Tardor, SLU). En aquests casos, els seus actius i deute brut estan inclosos en els indicadors de gestió que es mostren en aquest Informe de Gestió.
- Les participacions cotitzades es computen en el GAV (Valor brut dels actius) tenint en compte el nombre d'accions i la cotització de tancament, en cada data. En aquest apartat, destaca la participació en CaixaBank, en què es considera el valor de mercat d'aquesta participació. No s'integren els seus actius i passius segons la normativa comptable.
- Les participacions no cotitzades de Criteria inferiors al 100% o la gestió de les quals no sigui directa es consideren segons el seu valor net comptable.

El **valor net dels actius (NAV)** de Criteria és el següent:

Milions d'euros	31/12/2015	31/12/2014	Variació
Gross Asset Value (GAV)	23.793	28.965	-17,9%
<i>... dels quals, actius cotitzats</i>	<i>20.237</i>	<i>25.125</i>	<i>-19,5%</i>
<i>% actius cotitzats sobre GAV</i>	<i>85,1%</i>	<i>86,7%</i>	<i>-1,6 pp</i>
Posició de deute net	(8.418)	(8.925)	-5,7%
Net Asset Value (NAV)	15.375	20.040	-23,3%
<i>% de deute net sobre GAV</i>	<i>35,4%</i>	<i>30,8%</i>	<i>4,6 pp</i>

Desglossament i evolució del GAV de Criteria a 31 de desembre de 2015:

TOTAL GAV: 23.793 milions d'€

⁽¹⁾ Correspon a: Mediterránea Beach&Community, Vithas, Aigües de Barcelona, Aguas de Valencia i Caixa Capital Risc
Nota: els ratings de les participades segueixen l'ordre següent: Fitch/Moody's/S&P

Les principals variacions GAV respecte de 2014 s'expliquen a continuació:

Inversió en Cellnex Telecom, SA

El 6 de maig de 2015, Criteria ha adquirit un 4,62% de Cellnex Telecom, SA en el marc de l'OPV en què Abertis ha venut un 66% de la seva participació, per un total de 150 milions d'€.

Venda d'accions de CaixaBank, SA

El 23 de juny de 2015, Criteria va dur a terme un procés de col·locació accelerada entre inversors institucionals i/o qualificats d'un paquet d'accions de CaixaBank corresponent al 2,28% del seu capital social. L'import de l'operació ha pujat a un total de 566,4 milions d'euros i el preu de col·locació ha estat de 4,30 euros per acció.

OPA d'Abertis Infraestructuras, SA

El juliol de 2015, Abertis va llançar una OPA sobre accions pròpies per fins a un 6,5% del seu capital social. Criteria va acceptar l'oferta per la totalitat de la seva participació directa i indirecta (a través d'Inversiones Autopistas, SL).

D'altra banda, Criteria ha dut a terme l'adquisició d'accions d'Abertis en mercat durant el segon semestre, tant de manera directa com indirecta.

Aquestes operacions han suposat, en el seu conjunt, una desinversió neta de 3 milions d'accions. A 31 de desembre de 2015, la participació econòmica del Grup Criteria en Abertis és del 18,9% (22,7% de participació mercantil).

Variació de valor

El valor de mercat de les participacions cotitzades s'ha vist afectat el 2015 per una disminució que ha assolit els 4,7 bn €. Els factors que més han impactat, sobretot en el segon semestre de l'any, han estat:

- La caiguda del preu del petroli i de les primeres matèries. A part de rebaixar les expectatives de resultats de les empreses energètiques, s'ha interpretat com un indicador d'un clar alentiment de l'economia mundial.
- La desacceleració de les economies emergents. El cas més influent ha estat el de l'economia xinesa, que de fet és en bona part responsable de la caiguda de preus de l'energia i altres primeres matèries. L'enfonsament de la borsa xinesa i la devaluació del iuan van ser el toc d'alerta, que es va traslladar immediatament als mercats financers mundials.
- La incertesa política a Espanya. No solament per les incerteses prèvies a la convocatòria d'eleccions a Catalunya (27 de setembre) i les generals (20 de desembre), sinó sobretot perquè els resultats han deixat un ampli ventall de possibles escenaris polítics, la qual cosa manté la incertesa.

Desglossament i evolució del Deute Net

Igual que en l'exercici 2014, durant aquest any Criteria ha continuat duent a terme una gestió del passiu que li ha permès complir els objectius financers que s'havia marcat:

- Diversificació de les fonts de finançament (amb més presència d'inversors institucionals i institucions financeres nacionals i internacionals).
- Menys pes del deute subordinat *retail*, comercialitzat a través de la xarxa comercial de CaixaBank.
- Reducció del cost del deute.
- Venciments de deute a més llarg termini.

Amortització de l'emissió d'Obligacions Subordinades per import de 3.000 milions d'euros

Una vegada obtinguda l'autorització preceptiva del Banc Central Europeu, en data 30 de setembre de 2015 s'ha procedit a l'amortització anticipada total d'una emissió d'obligacions subordinades que ascendia a 3.000 milions d'euros, que tenien venciment al març de 2020 i el cupó de les quals era d'Euríbor 3 mesos més un diferencial de 100 punts bàsics, però amb un *floor* mínim garantit del 3,94% i un màxim de 5,78%. El preu de l'amortització ha estat el 100% de l'import nominal de l'emissió més, si escau, el cupó meritat no pagat. (Vegeu Nota 21.4 dels comptes anuals adjunts)

Per amortitzar les obligacions subordinades, Criteria ha dut a terme, entre d'altres, les transaccions següents:

- **Emissió de bons simples dirigida a inversors qualificats i/o institucionals:** en data 21 d'abril 2015 s'ha fet una emissió de bons simples sènior no garantits, per un import nominal total de 1.000 milions d'euros i amb venciment a 7 anys. El preu de l'emissió ha estat de 99,974% i la remuneració ha quedat fixada en un 1,625%. (Vegeu Nota 21 dels comptes anuals adjunts)

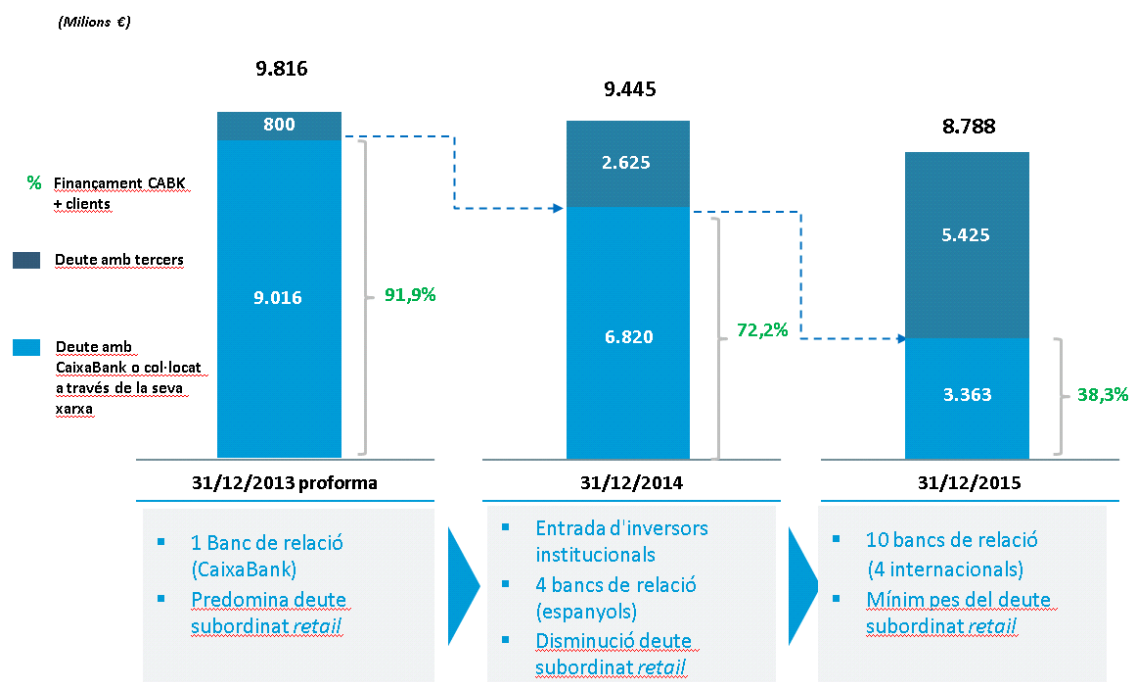
- **Préstecs bilaterals amb entitats financeres:** entre els mesos de febrer i setembre de 2015, quatre entitats financeres espanyoles, entre altres CaixaBank, i 4 entitats financeres de l'Eurozona han atorgat a Criteria finançament bancari sense garantia real, amb venciments entre 2020 i 2022, per un import total de 2.350 milions d'euros. (Vegeu Nota 21 dels comptes anuals adjunts)

Amortització total d'Obligacions simples amb empreses del Grup

En data 10 de març de 2015, Criteria va reduir el nominal de les 27 obligacions simples emeses el juny de 2012 i totalment subscrietes per CaixaBank. El seu valor ha passat de 37 milions d'euros a 29 milions d'euros cadascuna. Com a conseqüència, l'import de les obligacions simples es va reduir de 999 milions d'euros a 783 milions d'euros. En data 4 de juny de 2015, Criteria ha amortitzat la totalitat de l'import d'aquestes obligacions simples.

Aquesta reestructuració del deute a Criteria rebaixa sensiblement els seus costos financers, a la vegada que ha suavitzat la corba de venciments.

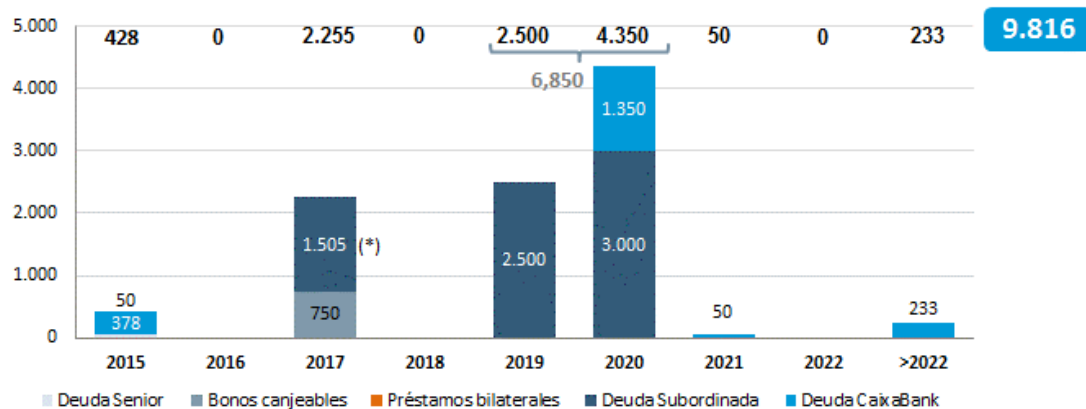
D'aquesta manera, el deute brut a l'efecte de gestió de Criteria, a 31 de desembre de 2015, puja a 8.788 milions d'euros, comparat amb els 9.445 milions i 9.816 milions a 31 de desembre de 2014 i 2013, respectivament.

En els gràfics següents es mostra el detall del deute brut, per venciments:

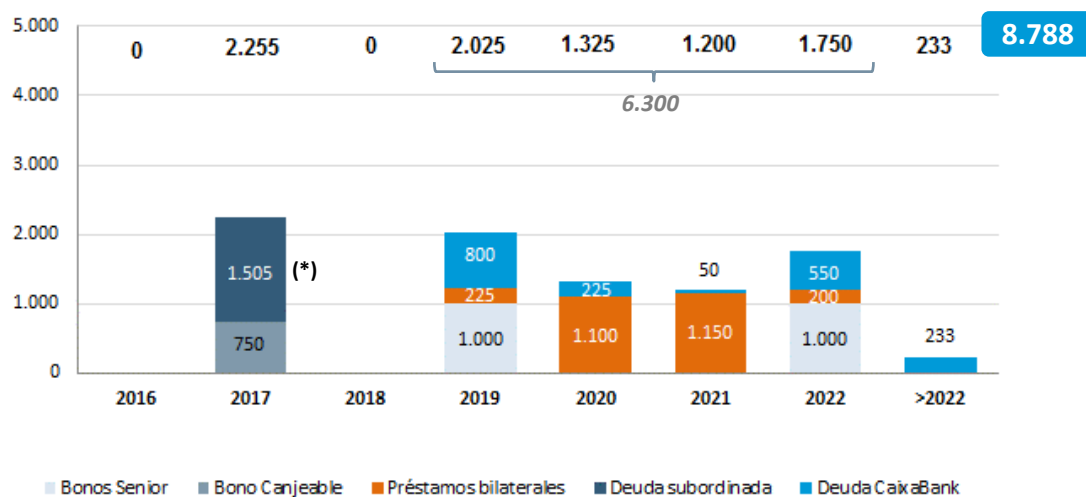
Proforma 31/12/2013

(Milions €)

31/12/2015

(Milions €)

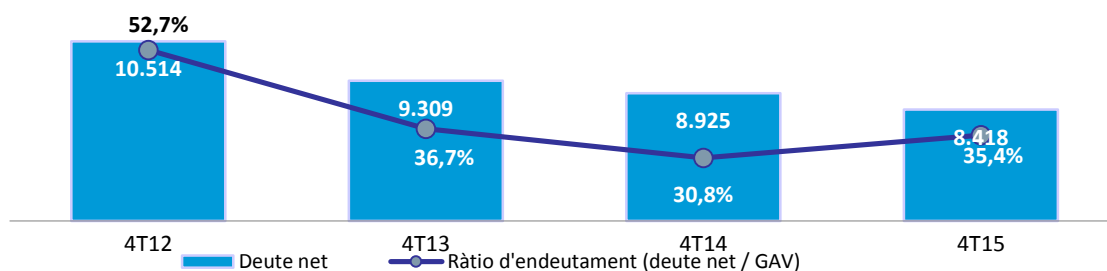

(*) Deute subordinat no amortitzable fins al seu venciment

Com es pot observar, fins al 2017 Criteria no té venciments de deute rellevants.

En el gràfic següent es pot observar l'evolució anual tant del deute net com de la ràtio d'endeutament, entesa com a Deute Net / GAV:

(Milions €)

Nota: les xifres anteriors a l'exercici 2014 estan proformades considerant l'estructura d'1 de gener de 2014 postsegregació d'actius i passius de la Fundació Bancària a favor de Criteria (vegeu Nota 1 dels comptes anuals adjunts).

Gestió del tipus d'interès

La gestió de l'endeutament duta a terme per Criteria, així com la contractació d'instruments de cobertura de tipus d'interès (IRS) per als préstecs a llarg termini amb un tipus d'interès variable, ha suposat que un 84% del deute brut del perímetre de gestió sigui a tipus fix (79% a 31 de desembre de 2014).

Ràtio de cobertura d'interessos

La ràtio mesura la capacitat de generació de recursos recurrents interns per fer front als interessos derivats del deute.

	2014	2015
Ràtio cobertura (1) interessos Total	3,8x	3,6x

(1) Inclou els scrip dividend de CaixaBank cobrats en accions

La lleu disminució de la ràtio de cobertura de l'exercici 2015 respecte de 2014 es deu al canvi de perímetre en què s'inclou el 2015 el deute de Foment Immobiliari Assequible, SLU, després de la seva integració el desembre de 2014.

2.3. Resultat dels negocis

Compte de resultats consolidat de Critería, a l'efecte de gestió:

MM €	2015	2014	% Var
Cartera bancària	484	227	114%
CaixaBank	484	227	114%
Resultat Grup CBK	814	620	31%
Ajust consol. imp. difer	-	(252)	100%
Resultat ajustat	814	368	121%
% particip. mitjà atribuït	59,5%	61,6%	-2,1 p.p.
Cartera industrial i de serveis	904	648	40%
Gas Natural	516	503	3%
Abertis	361	126	187%
Suez/AdB/Agbar	23	13	77%
Altres participac. (SABA, MBGC, Vithas)	4	6	-33%
Gestió d'actius immobiliaris	(279)	(161)	-73%
Despeses d'estructura	(33)	(32)	-3%
Resultat d'explotació	1.076	682	58%
Resultat financer	(272)	(285)	5%
Resultats per vendes i altres	364	161	126%
Resultat abans d'impostos	1.168	558	110%
Impost de societats	11	64	-83%
Resultat net	1.179	622	90%

Resultats del Negoci Bancari

En l'exercici 2015, CaixaBank ha obtingut un resultat consolidat de 814 milions d'euros. La incorporació dels resultats de Barclays Bank, SAU impacta en l'evolució interanual dels diferents epígrafs del compte de resultats.

En l'exercici 2015 el marge brut assoleix els 7.726 milions d'euros (+11,3%) impulsat per l'elevada generació d'ingressos *core* del negoci bancari: +4,8% el marge d'interessos i +10,3% les comissions.

La contenció i racionalització dels costos permet reduir les despeses recurrents en perímetre homogeni¹ un 1,2%. Sense l'ajust de perímetre les despeses recurrents creixen un 7,7%. Addicionalment, s'han registrat costos extraordinaris relacionats amb la integració de Barclays Bank, SAU (259 milions d'euros) i amb l'Acord Laboral (284 milions d'euros).

El marge d'explotació sense costos extraordinaris creix un 15,7% fins als 3.663 milions d'euros. Tenint en compte els costos extraordinaris se situa en els 3.120 milions d'euros (-1,5%).

¹ Incorporant les despeses recurrents de Barclays Bank, SAU el 2014.

El 2015 les pèrdues per deteriorament d'actius i altres es redueixen un 2,4%, impactades per la important reducció del volum de dotacions per a insolvència (-23,6%) i l'augment d'altres dotacions que inclouen la cobertura, amb un criteri de prudència, de contingències futures i sanejaments d'altres actius.

El resultat de 2015 recull, en relació amb Barclays Bank, SAU, la diferència negativa de consolidació (602 milions d'euros) i altres sanejaments immobiliaris.

El 2014, el resultat consolidat de CaixaBank incorpora, fruit de l'entrada en vigor de l'última reforma tributària a finals de l'exercici, un impacte positiu en la seva despesa per impost de societats de 310 milions d'euros d'ingrés, dels quals 252 milions d'euros no s'integren en el procés de consolidació del Grup Criteria, perquè provenen de transaccions entre empreses del Grup que en el perímetre del Grup Criteria ja estan eliminades i registrades com a patrimoni net. Aquest és un dels principals factors que fa que Criteria només es pugui atribuir en l'exercici 2014 un resultat de 227 milions d'euros de la seva participació en el Grup CaixaBank.

El percentatge mitjà de participació de CriteriaCaixa a CaixaBank s'ha situat en el 59,45% a 31 de desembre de 2015. D'aquesta manera, CriteriaCaixa s'ha atribuït en l'exercici 2015 un resultat de 484 milions d'euros per la seva participació en el Grup CaixaBank.

Resultats de la Cartera Industrial

Les participacions industrials i de serveis de Criteria han generat un resultat de 904 milions d'euros, un 40% superior a la de l'exercici anterior. Un 97% d'aquest resultat correspon a Gas Natural Fenosa i Abertis, dels resultats del qual s'ha de tenir en consideració que:

- La millora en Gas Natural es deu al canvi de perímetre, bàsicament per la integració de la xilena CGE, i a la bona evolució del resultat financer. D'altra banda, l'evolució positiva dels negocis regulats ha compensat els nous marges dels negocis liberalitzats.
- La variació a Abertis respecte de l'exercici anterior està influïda per l'OPV del 66% de la filial Cellnex Telecom, que ha generat importants plusvàlues el 2015. Així mateix, el bon comportament del trànsit ha permès compensar parcialment l'evolució negativa dels tipus de canvi i el tractament comptable dels ingressos associats al conveni de l'AP-7.

Els dividendes distribuïts per Suez i Aigües de Barcelona han compensat l'aportació de resultats d'Agbar, participada venuda a mitjan 2014.

Gestió d'actius immobiliaris

Durant l'exercici 2015, Criteria ha mantingut la política de vendes selectives, que han assolit un volum de 57 milions d'euros, amb un marge mitjà de prop del -2%. D'altra banda, els lloguers han pujat a 44 milions d'euros, en considerar la integració, el 2015, de Foment Immobiliari Assequible en el Grup Criteria.

Com a conseqüència del procés de taxació anual i de la revisió periòdica del valor de la seva cartera d'actius, aquesta s'ha sanejat en 246 milions d'euros addicionals, import sensiblement superior al de l'exercici anterior (130 milions el 2014).

Resultat financer

El resultat financer ha millorat 13 milions d'euros respecte de 2014, fins als 272 milions d'euros de despesa neta, combinant un doble efecte:

- Reducció del cost mitjà gràcies a la gestió activa del passiu, captant nou finançament amb venciments entre 5 i 7 anys, amb un cost mitjà inferior al 2% anual i amb la finalitat de substituir altres instruments amb un cost i un venciment menors. Això ha permès rebaixar el cost del deute en 30 punts bàsics.
- Volum de deute mitjà més alt, principalment per un canvi de perímetre després de la integració el desembre de 2014 de l'activitat de Foment Immobiliari Assequible, que va implicar assumir les seves obligacions financeres.

Resultats per vendes i altres

L'epígraf «Resultats per vendes i altres» inclou el 2015 principalment les transaccions següents:

- Després de la cancel·lació, el mes de setembre, de les obligacions subordinades de 3.000 milions d'euros, s'ha generat un resultat positiu de 220 milions d'euros, per la cancel·lació de la periodificació de l'ingrés obtingut l'abril de 2014 per la cancel·lació de derivats de cobertura vinculats a aquesta emissió.
- Resultat per la venda d'accions d'Abertis, en acudir Criteria a l'OPA llançada per aquesta companyia. La venda de títols va generar unes plusvàlues de 147 milions d'euros.

D'altra banda, en l'exercici 2014 es van registrar, bàsicament, les transaccions següents:

- Cancel·lació, el mes d'abril, dels derivats de cobertura de les obligacions subordinades de 2.500 milions d'euros, generant un resultat positiu de 158 milions d'euros.
- Resultat de vendes de participacions per més de 3 milions d'euros (Inmobiliaria Colonial, Gas Natural i Hisusa).

Impost de societats

Després de la Reforma Fiscal de l'exercici 2014, les plusvàlues procedents de transmissió de participacions que compleixin unes característiques determinades estan exemptes de tributació. Conseqüentment, les vendes realitzades en l'exercici 2015 no han suposat un impacte en l'impost sobre societats.

Així mateix, com a conseqüència de la Reforma esmentada, l'epígraf d'«Impost de societats» de 2014 incloïa un ingrés per un import de 45 milions d'euros corresponent a la cancel·lació d'actius i passius fiscals diferits registrats en exercicis anteriors que es van donar de baixa després del canvi de tributació.

2.4. Cartera de participacions i negoci immobiliari

A continuació es detallen els aspectes més significatius de la cartera de participacions i del negoci immobiliari de Criteria:

2.4.1. Negoci bancari: CaixaBank (56,8%)

Model de negoci

CaixaBank, el primer banc detallista a Espanya, basa la seva estratègia en l'especialització per segments de negoci amb una àmplia oferta de propostes de valor i la constant innovació tecnològica, mantenint el focus en la qualitat, l'atenció al client i la responsabilitat corporativa.

Lideratge

CaixaBank és líder en banca detallista en el mercat espanyol, amb una base de 13,8 milions de clients i 5.211 oficines. La quota de penetració de clients assoleix el 28,3%, un 24,0% tenen CaixaBank com a primera entitat.

El 2015 destaca el creixement de les quotes de mercat dels principals productes i serveis detallistes gràcies a la fortalesa comercial i l'adquisició de Barclays Bank, SAU.

Quotes de mercat per producte¹	2015	2014
Crèdits sect. privat resident (sector privat resident)	16,4%	15,2%
Dipòsits sect. privat resident (vista i termini)	15,3%	14,7%
Assegurances d'estalvi	22,2%	21,7%
Plans de pensions	21,5%	19,4%
Fons d'inversió	17,9%	15,3%
Factoring + Confirming	19,8%	19,6%
Crèdits amb garantia hipotecària	17,5%	15,9%

Quotes de mercat per serveis¹	2015	2014
Nòmines	24,9%	23,1%
Pensionistes	20,2%	20,0%
Targetes (facturació targetes pròpies)	22,8%	21,4%
Quota de mercat d'oficines	17,4%	17,1%

Quotes de penetració²	2015	2014
Quota de penetració de particulars (> 18 anys)	28,3%	27,6%
Particulars amb CaixaBank com a entitat principal	24,0%	23,5%
Quota de penetració en banca en línia	31,9%	35,8%
Autònoms	32,7%	31,1%

¹ Última informació disponible. Quotes de mercat són dades d'elaboració pròpia. Font: Banc d'Espanya, Seguretat Social, INVERCO, AEF (Associació Espanyola de Factoring) i ICEA.

² Font: FRS Inmark. Penetració en banca en línia segons comScore MMX.

El 2015 CaixaBank ha estat escollit *Best Bank in Spain 2015* per *Euromoney* i per la revista especialitzada *Global Finance*.

Especialització

Per adaptar-se als diferents perfils i necessitats dels clients, CaixaBank manté una àmplia oferta de propostes de valor personalitzades per a cadascun, gràcies a un catàleg de solucions financeres i no financeres específic i un equip de professionals especialitzat.

CaixaBank ha estat distingit com la Millor Banca Privada d'Espanya per *Euromoney* en les *Private Banking Survey 2015* i és la primera entitat europea que disposa de la Certificació AENOR per la qualitat del servei de Banca d'Empreses.

Innovació i multicanalitat

CaixaBank és referent en el sector financer en innovació i noves tecnologies, amb un model de negoci especialitzat que es complementa amb un sistema de distribució multicanal líder, fruit d'una arrelada cultura per la innovació i d'una constant aposta per la inversió en tecnologia.

Líder en banca electrònica amb més de 15,1 milions de targetes i 9.631 terminals d'autoservei, i en nous canals amb 4,8 milions de clients actius en banca en línia i 2,8 en banca mòbil.

El 2016 destaca el llançament d'imaginBank, un nou model bancari en què només es pot operar mitjançant aplicacions mòbils. Es tracta del primer banc *mobile only* a Espanya.

CaixaBank ha rebut diferents reconeixements: Premi a la Millor Banca Mòbil del Món el 2015 segons *Forrester Research* i Banc més Innovador en Mitjans de Pagament per Mòbil el 2015 en la 30a edició dels premis Retail Banker International.

Activitat

A 31 de desembre de 2015, l'actiu total és de 344.255 milions d'euros.

Creixement dels **recursos de clients**, +24.841 milions d'euros (+9,1%), fins als 296.599 milions d'euros, després de la incorporació dels saldos de Barclays Bank, SAU. La seva evolució reflecteix la canalització per part dels clients de l'estalvi cap a productes de fora de balanç.

Imports en milions d'euros	31-12-15	31-12-14	Variació anual %
Passius financers - Clientela	182.405	175.034	4,2
Recursos de l'activitat de clients	181.118	172.551	5,0
Estalvi a la vista	116.841	93.583	24,9
Estalvi a termini	60.519	72.682	(16,7)
Emprèstits (retail)	417	2.933	(85,8)
Passius subordinats retail	3.341	3.353	(0,4)
Cessió temporal d'actius i periodificadores	1.287	2.483	(48,2)
Passius per contractes d'assegurances	34.427	32.275	6,7
Recursos de clients en balanç	216.832	207.309	4,6
Actius sota gestió	74.500	57.423	29,7
Fons d'inversió, carteres i SICAV	51.321	37.482	36,9
Plans de pensions	23.179	19.941	16,2
Altres comptes ¹	5.267	7.026	(25,0)
Recursos de clients fora de balanç	79.767	64.449	23,8
Total recursos de clients, amb criteris de gestió	296.599	271.758	9,1

1 Inclou, entre altres, recursos associats als acords de distribució de fons de pensions i productes d'assegurances provinents de Barclays Bank, SAU, incorporats en el primer trimestre de 2015, i una emissió de deute subordinat emesa per "la Caixa" (actualment a Criteriacaixa).

Els **crèdits bruts a la clientela** pugen a 206.437 milions d'euros (+4,7%). En la seva evolució destaquen la incorporació de saldos de Barclays Bank, SAU, la tendència de contenció del despallanquejament i la reducció del finançament al sector promotor (-30,2%).

Imports en milions d'euros	31-12-15	31-12-14	Variació anual %
Crèdits a particulars	120.994	111.350	8,7
Compra habitatge	89.378	80.421	11,1
Altres finalitats	31.616	30.929	2,2
Crèdits a empreses	71.638	72.276	(0,9)
Sectors productius expromotors	59.856	56.793	5,4
Promotors	9.825	14.069	(30,2)
Criteri Caixa1	1.957	1.414	38,4
Sector públic	13.805	13.559	1,8
Total crèdits s/clientes, brut	206.437	197.185	4,7
<i>Del qual:</i>			
Crèdit no dubtós expromotor	184.342	171.111	7,7
Fons per a insolvències	(9.163)	(10.587)	(13,5)
Total crèdits s/clientes, net	197.274	186.598	5,7
<i>Promemòria:</i>			
Total riscos contingents	10.650	10.242	4,0

1 Inclou finançament concedit a Criteriacaixa, filials immobiliàries de Criteriacaixa i a la Fundació Bancària "la Caixa".

Resultats

Imports en milions d'euros	Gener - Desembre		Variació en %
	2015	2014	
Ingressos financers	8.373	8.791	(4,8)
Despeses financeres	(4.020)	(4.636)	(13,3)
Marge d'interessos	4.353	4.155	4,8
Dividends	203	185	9,4
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	375	306	22,7
Comissions netes	2.013	1.825	10,3
Resultats d'operacions financeres i diferències de canvi	867	640	35,5
Altres productes i càrregues d'explotació	(85)	(171)	(50,4)
Marge brut	7.726	6.940	11,3
Despeses d'explotació recurrents	(4.063)	(3.773)	7,7
Despeses d'explotació extraordinàries	(543)		
Marge d'explotació	3.120	3.167	(1,5)
Marge d'explotació sense costos extraordinaris	3.663	3.167	15,7
Pèrdues per deteriorament d'actius financers i altres	(2.516)	(2.579)	(2,4)
Guanys/(Pèrdues) en baixa d'actius i altres	34	(386)	
Resultat abans d'impostos	638	202	215,6
Impostos sobre beneficis	181	418	
Resultat consolidat de l'exercici	819	620	31,7
Resultat de minoritaris	5	0	
Resultat atribuït al Grup	814	620	31,4

El resultat atribuït el 2015 puja a 814 milions d'euros (+31,4%) marcat per:

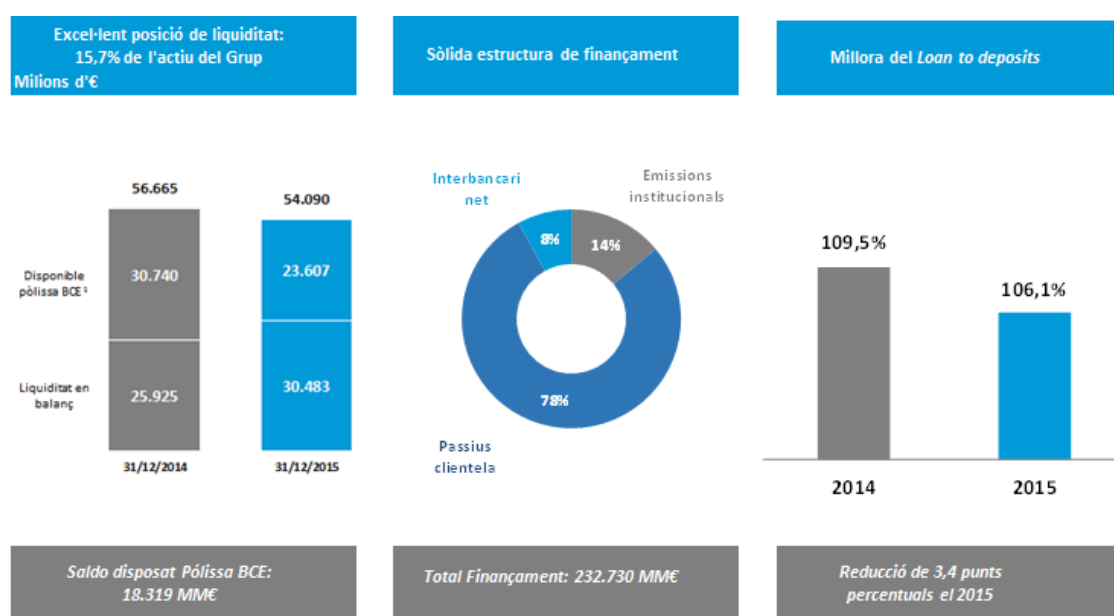
- La incorporació dels resultats de Barclays Bank, SAU impacta en l'evolució interanual dels diferents epígrafs del compte de resultats.
- Creixement del marge brut de l'11,3% impulsat per la generació dels ingressos *core* del negoci bancari: +4,8% el marge d'interessos i +10,3% les comissions.
- La racionalització de costos i captura de sinergies permeten la reducció de les despeses recurrents en perímetre homogeni² (-1,2%). El 2015 registre de despeses extraordinàries associades a la integració de Barclays Bank, SAU (259 milions d'euros) i a l'Acord Laboral (284 milions d'euros).
- Creixement del 15,7% del marge d'explotació sense costos extraordinaris amb millora de la ràtio d'eficiència recurrent fins al 52,7% (-1,8 punts percentuals el 2015). Considerant els costos extraordinaris el marge d'explotació se situa en els 3.120 milions d'euros (-1,5%).
- Evolució de l'epígraf «Pèrdues per deteriorament d'actius financers i altres» impactada per: menys dotacions per a insolvències (-23,6%) i registre de dotacions, amb criteris de prudència, corresponents a l'estimació actual de la cobertura necessària de contingències futures i al deteriorament d'altres actius.

² Proforma incorporant les despeses recurrents de Barclays Bank, SAU el 2014.

- Reducció del cost del risc fins al 0,7% (1,0% el 2014) després de la millora de la qualitat creditícia el 2015.
- Registre de resultats d'operacions singulars formalitzades en l'exercici, principalment, amb relació a Barclays Bank, SAU, de la diferència negativa de consolidació (602 milions d'euros), i registre de sanejaments d'actius immobiliaris i altres.
- El 2014 ingressos fiscals extraordinaris després de l'aprovació de la reforma fiscal (310 milions d'euros).

Fortaleses financeres

Liquiditat

A 31 de desembre de 2015 la liquiditat bancària se situa en els 54.090 milions d'euros en la seva totalitat de disponibilitat immediata (15,7% de l'actiu). La variació el 2015 està impactada per l'evolució del *gap* comercial, la incorporació de Barclays Bank, SAU, el menor finançament institucional i l'increment del finançament del Banc Central Europeu (BCE).

El saldo disposat de la pólissa del BCE ascendeix a 31 de desembre de 2015 a 18.319 milions d'euros, en la seva totalitat de TLTRO. El 2015 s'ha produït un increment de finançament del BCE per import d'11.451 milions d'euros. Un saldo de 5.450 milions d'euros correspon al finançament pres per Barclays Bank, SAU.

CaixaBank manté amb una sòlida estructura de finançament detallista amb una ràtio *loan to deposits* del 106,1% (-3,4 punts percentuals el 2015).

Solvència

CaixaBank assoleix una ràtio *Common Equity Tier 1 (CET1) fully loaded* de l'11,55% a 31 de desembre de 2015. En termes anuals, el Grup ha generat 22 punts bàsics de capital CET1 *fully loaded*, que s'han compensat amb l'impacte de -78 punts bàsics resultant de la integració de Barclays Bank, SAU.

Segons els criteris d'aplicació progressiva vigents el 2015, els nivells de solvència i palanquejament *phase-in* se situen en: 12,9% el CET1, 15,9% el capital total i 5,7% el *leverage ratio*.

CaixaBank ha rebut la decisió del BCE sobre els requisits mínims de capital regulatori, una vegada analitzats els resultats del procés de revisió i avaluació supervisora (SREP), que exigeixen que mantingui una ràtio CET1 regulatòria del 9,25%, que inclou el mínim comú exigít pel Pilar 1 del 4,5%, així com un 4,75% addicional que agrega els requeriments específics del Pilar 2 i el matalàs de conservació de capital. Així mateix, CaixaBank ha rebut la decisió del Banc d'Espanya sobre el matalàs de capital exigible com Altra Entitat d'Importància Sistèmica (AEIS) (0,25% d'implantació gradual en quatre anys a partir de 2016).

Aquestes decisions, en el seu conjunt, exigeixen que CaixaBank mantingui a 31 de desembre de 2015 una ràtio CET1 del 9,25% (9,3125% el 2016). Aquest requeriment, comparat amb els nivells actuals de la ràtio CET1, constata que els requeriments aplicables a CaixaBank no implicarien cap limitació de les que preveu la normativa de solvència sobre les distribucions de dividends, de retribució variable i d'interessos als titulars de valors de capital de nivell 1 addicional.

Imports en milions d'euros	BIS III (Regulatori)	
	31.12.14	31.12.15
<i>Ràtio CET1</i>	13,0%	12,9%
<i>Ràtio Tier 1</i>	13,0%	12,9%
<i>Ràtio capital total</i>	16,1%	15,9%
<i>Leverage Ratio</i>	5,7%	5,7%

Gestió del risc

El 2015 descens sostingut dels saldos dubtosos, -5.242 milions d'euros, aïllant l'impacte de la integració de Barclays Bank, SAU.

La ràtio de morositat es redueix fins al 7,9% (-181 punts bàsics el 2015). La seva evolució ve marcada per la reducció orgànica³ de dubtosos en tots els segments de risc (-232 punts bàsics), l'impacte del despalanquejament (+30 punts bàsics) i la incorporació de Barclays Bank, SAU (+21 punts bàsics).

Aïllant l'impacte del segment promotor la ràtio de morositat se situa en el 6,2%.

³ Variació calculada aïllant l'impacte dels saldos dubtosos incorporats de Barclays Bank, SAU a 1 de gener de 2015.

Després del seguiment de polítiques conservadores de cobertura de riscos, la ràtio de cobertura assoleix el 56%. Les provisions per a insolvències totals se situen en els 9.512 milions d'euros.

A 31 de desembre de 2015, la cartera d'actius adjudicats nets puja a 7.950 milions d'euros (a l'efecte de gestió 7.259 milions d'euros, una vegada aïllats els drets de rematada d'immobles procedents de subhasta de què no es disposa de la possessió del bé), amb una cobertura del 57,6% (+2,6 punts percentuals el 2015), incloent els sanejaments inicials i les provisions comptables registrades amb posterioritat a l'adjudicació dels immobles.

Adicionalment, els actius immobiliaris adjudicats de CaixaBank destinats al lloguer (classificats comptablement com a Inversions immobiliàries) pugen, a 31 de desembre de 2015, a 2.966 milions d'euros nets de provisions.

La intensa activitat de BuildingCenter ha permès comercialitzar el 2015 (venda o lloguer) immobles per un import de 2.077 milions d'euros. La ràtio d'ocupació de la cartera destinada al lloguer assoleix el 93%.

Principals indicadors de gestió del risc

	31.12.15	31.12.14
<i>(crèdits + riscos contingents)</i>		
Saldos dubtosos	17.100	20.110
Ràtio de morositat	7,9%	9,7%
Ràtio de morositat expromotor	6,2%	6,4%
Cost del risc	0,7%	1,0%
<i>(crèdits + riscos contingents)</i>		
Fons per a insolvències	9.512	11.120
Ràtio de cobertura	56%	55%
Adjudicats nets disponibles per a la venda	7.259	6.719
Cobertura adjudicats disponibles per a la venda	58%	55%

Ratings

Agència	Llarg termini	Curt termini	Perspectiva	Data última revisió
Standard&Poor's	BBB	A-2	Estable	06/10/2015
Fitch	BBB	F2	Positiva	23/02/2016
Moody's	Baa2	P-2	Estable	17/06/2015
DBRS	A (low)	R-1 (low)	Positiva	20/11/2015

2.4.2. Cartera Industrial: Gas Natural (34,3%)

Gas Natural Fenosa és un grup multinacional líder en el sector energètic, i a més és la primera i més important companyia integrada de gas i electricitat d'Espanya i Llatinoamèrica. És present en més de 30 països i té més de 23 milions de clients i una potència instal·lada de ~15 gigawatts (GW). A més, gràcies a una àmplia i diversificada cartera de contractes de gas i a una flota pròpia de vaixells metaners és, al mateix temps, un operador de referència en el mercat del GNL i del gas natural a la conca atlàntica i mediterrània.

Actualment, gairebé el 50% de l'EBITDA del Grup prové d'activitats internacionals, principalment a Llatinoamèrica (destaca la seva presència al Brasil, Xile, Colòmbia i Mèxic). Gas Natural Fenosa cotitza en les quatre borses espanyoles i forma part de l'IBEX 35.

Fets destacats del 2015

Un dels reptes al qual s'ha enfrontat el Grup el 2015 ha estat la integració de la Compañía General de Electricidad (CGE, companyia líder en distribució de gas i electricitat a Xile, que va ser adquirida per Gas Natural Fenosa a finals de 2014, i que va suposar un desemborsament aproximat de 2.500 milions d'euros). El Grup continua treballant en la integració de la companyia xilena.

Gràcies a aquesta operació (la transacció internacional més important efectuada per Gas Natural Fenosa en la seva història), el Grup va entrar en un país on no tenia presència, que és clau per a l'economia llatinoamericana, i a més ho va fer en una posició de lideratge en totes les branques d'activitat.

En el pla operatiu, l'any 2015 ha continuat marcat per un entorn energètic complex, amb un preu de les primeres matèries que ha mantingut la tendència baixista (el petroli s'ha situat en mínims dels últims 10 anys). La internacionalització de Gas Natural Fenosa i el seu mix de negoci diversificat han permès al Grup complir els objectius del Pla Estratègic 2013-2015 i afrontar amb fortalesa un període exigent.

Una de les fites més rellevants del 2015 ha estat l'entrada de Kuwait Investment Authority (KIA; fons sobirà de Kuwait, el més antic del món) en Global Power Generation (GPG; filial de generació elèctrica internacional del Grup amb 2,7 GW operatius), amb la compra (a través d'una ampliació de capital) d'un 25% amb un desemborsament de 550 milions de dòlars. Aquesta operació permetrà a Gas Natural Fenosa disposar d'un soci inversor de llarg termini per impulsar els plans de creixement d'aquesta filial (construcció a mitjà termini de 5 GW de capacitat de generació en mercats internacionals, principalment Llatinoamèrica i Àsia).

Adicionalment, i dins el procés d'optimització de cartera que duu a terme el Grup, durant el 2015 s'han dut a terme tres operacions rellevants:

- (i) Adquisició el juny del 100% de Gecalsa per 260 milions d'euros (companyia espanyola d'energies renovables amb potència instal·lada de 240 megawatts (MW), repartits en 10 parcs eòlics i una planta fotovoltaica). Cartera de projectes en desenvolupament de 400 MW).
- (ii) Venda el juny de la participació del 45% en BEGASA per 97 milions d'euros (companyia distribuïdora elèctrica que opera al nord-oest d'Espanya) a Viesgo (soci que controlava la participació restant).

- (iii) Adquisició a l'octubre del 8,33% de Metrogas per 116 milions d'euros (principal companyia distribuïdora de gas de Xile). Gas Natural Fenosa ja tenia un 52% a través de CGE. Aquesta operació li atorga la majoria en el Consell d'Administració de la societat.

Finalment, el Grup va arribar a un acord amb Repsol Butano per a l'adquisició progressiva de 250.000 punts de subministrament de gas propà canalitzat per 450 milions d'euros, que suposaran una palanca per accelerar el creixement de la xarxa de distribució de gas natural del Grup a Espanya.

Situació Financera i Política de Retribució a l'Accionista

Gas Natural Fenosa ha complert una de les prioritats marcades en el Pla Estratègic 2013-2015: mantenir una estructura financera sòlida, que assegurí una retribució a l'accionista atractiva i en efectiu, i al mateix temps permeti al Grup emprendre inversions quan sorgeixin oportunitats.

D'altra banda, Gas Natural Fenosa ha demostrat la seva capacitat per accedir als mercats de deute a preus molt competitiu, fent dues emissions en euros el 2015 (500 milions d'euros en bons a 10 anys i 500 milions d'euros més en obligacions subordinades perpètuas) i tancant un crèdit amb el Banc Europeu d'Inversions de fins a 900 milions d'euros (dels quals s'han disposat 600 milions d'euros el 2015). L'emissió a 10 anys es va fer el gener i va suposar el tipus d'interès més baix d'un emissor corporatiu espanyol a aquest termini fins a aquesta data.

En aquesta línia, el Grup ha tornat a demostrar la seva capacitat per accedir a mercats de deute internacionals, amb l'emissió de 2.800 milions de pesos mexicans (160 milions d'euros).

La qualificació creditícia del Grup es continua situant en nivells d'*Investment Grade* segons les principals agències de *rating* (BBB+ segons Fitch, BBB segons Standard & Poor's, i Baa2 segons Moody's).

La liquiditat del Grup a finals de 2015 és de 10.601 milions d'euros, dels quals 2.390 milions d'euros són en efectiu. Aquesta liquiditat és suficient per cobrir més de 24 mesos de necessitats financeres.

Gas Natural Fenosa ha anunciat un dividend contra l'exercici 2015 de 933 milions d'euros (+2,7% respecte de 2014). Aquest dividend suposa un *payout* del 62,1%, en línia amb el que estableix el Pla Estratègic. El gener de 2016 es fa el pagament del dividend a compte (408 milions d'euros) anunciat el novembre, i el juliol s'espera que s'aboni el dividend complementari (525 milions d'euros) una vegada aprovat per la Junta General d'Accionistes.

Responsabilitat Social Corporativa

Gas Natural Fenosa entén la Responsabilitat Corporativa (RC) com el conjunt d'accions enfocades a establir relacions de confiança, estables, sòlides i de benefici mutu amb els seus grups d'interès. D'aquesta manera, Gas Natural Fenosa assumeix vuit compromisos de responsabilitat social corporativa: (i) excel·lència en el servei; (ii) compromís amb els resultats; (iii) gestió responsable del medi ambient; (iv) interès per les persones; (v) seguretat i salut; (vi) cadena de subministrament responsable; (vii) compromís social, i (viii) integritat i transparència.

Gas Natural Fenosa és l'empresa líder mundial en sostenibilitat en el seu sector, segons l'Anuari de Sostenibilitat 2015 de RobecoSam (l'anuari reconeix, entre 3.000 empreses, aquelles amb millors resultats econòmics, socials, mediambientals i de govern, i amb un enfocament cap a la creació de valor a llarg termini).

Gas Natural Fenosa forma part, a més, de l'índex FTSE4Good des de la seva constitució el 2001. El 2015, el Dow Jones Sustainability Index ha tornat a reconèixer, per quart any consecutiu, Gas Natural Fenosa com a líder en el sector d'*utilities* de gas (la companyia fa 11 anys que és inclosa en aquest índex).

Principals magnituds

	2015	2014
Compte de pèrdues i guanys (MM €)		
Import net del volum de negoci	26.015	24.697
EBITDA	5.264	4.845
Resultat net	1.502	1.462
Balanç (MM €)		
Actiu total	48.132	50.328
Patrimoni net	18.518	18.020
Deute financer net	15.648	16.942
Dades operatives		
Distribució de gas (GWh)	473.831	463.802
Distribució d'electricitat (GWh)	68.732	66.978
Punts subministrament gas (milers)	13.172	12.816
Punts subministrament elèctric (milers)	10.622	10.415
Capacitat de generació (MW)	15.471	14.785
Producció elèctrica (GWh)	49.548	48.282

2.4.3. Cartera Industrial: Abertis (econòmica: 18,9%, mercantil: 22,7%)

Abertis és el grup líder internacional en la gestió d'autopistes, amb 7.500 quilòmetres arreu del món i operador de referència internacional en infraestructures de telecomunicacions satel·litals, després de convertir-se a finals del 2013 en soci majoritari de control de l'operador Hispasat (57,05%). El procés d'internacionalització continuat ha fet que Abertis estigui present a 12 països d'Europa i Amèrica, cosa que li ha permès diversificar el risc geogràfic i adaptar-se més bé als cicles econòmics mundials.

Actualment, més de dos terços dels ingressos del Grup es generen fora d'Espanya, amb especial pes de França, el Brasil i Xile. Abertis cotitza en la Borsa espanyola i forma part del selectiu IBEX 35, així com dels índexs internacionals FTSEurofirst 300 i Standard & Poor's Europe 350.

Fets destacats del 2015

Focalització

D'acord amb el Pla Estratègic que Abertis va comunicar al mercat el 30 d'octubre de 2014, el maig de 2015 el Grup Abertis ha col·locat en borsa del 66% de la seva filial Cellnex Telecom, SA (antiga Abertis Telecom Terrestre, SAU). Aquesta operació ha generat unes plusvàlues de 2.666 milions d'euros (1.741 milions d'euros per la venda de la participació col·locada i 925 milions d'euros pel reconeixement de la participació restant a valor de mercat). L'entrada de caixa neta per aquesta operació ha assolit els 2.071 milions d'euros.

Aquesta operació suposa la consegüent pèrdua de control sobre la societat i, en conseqüència, els resultats d'aquest negoci fins al moment de la venda (així com l'oportuna plusvàlua) s'han classificat com a «operacions discontinuades» (i s'ha de reexpressar l'exercici 2014) i, a partir de la col·locació, es registra el 34% de participació per posada en equivalència.

Autopistes

El Grup continua centrant els esforços en un creixement molt selectiu, amb operacions de consolidació i reforç de la seva posició en societats ja participades (com ha estat el cas de la presa de control de Túnels de Barcelona i Cadí a Espanya i el reforç de la posició de control en Infraestructura Dos Mil a Xile), allargament de la vida concessional dels seus actius (Pla Relance a França), i en el control dels seus costos d'explotació, així com de les inversions operatives, per a la millora de la gestió a través d'un increment de l'eficiència.

En aquest context, el juliol de 2015, Abertis, mitjançant la seva filial Abertis Autopistas Chile, SA, va adquirir al Fondo de Inversión Público Penta Las Américas Infraestructura I i Fondo de Inversión Público Penta Las Américas Infraestructura II el 50% menys una acció del capital social d'Infraestructura Dos Mil, SA (propietària del 100% d'Autopista Los Libertadores i Autopista del Sol). D'aquesta manera, va assolir la titularitat del 100% del capital social d'aquesta societat. De la mateixa manera, el novembre de 2015 Abertis ha completat l'adquisició del 15,01% del capital social de Túnels de Barcelona i Cadí; per tant, ha obtingut el control de la societat en assolir el 50,01% d'aquesta societat i passa a consolidar aquest actiu per integració global.

D'altra banda, el subgrup Sanef continua treballant en la millora de la seva xarxa d'autopistes. En aquest sentit, cal destacar que el Govern francès ha donat llum verd al Pla Relance de les autopistes franceses, en què la concessionària fa millores en la seva xarxa d'autopistes a canvi d'una extensió dels contractes de concessió (2 anys per a Sanef i 3 anys i vuit mesos per a Sapn).

En qualsevol cas, Abertis, en el sector d'autopistes, continua amb la permanent ampliació de la seva capacitat. Durant aquest exercici, la inversió a Espanya s'ha concentrat en l'execució de les obres emmarcades en el Conveni Unicat i el Conveni AP-7. Així, dins el Conveni Unicat, les principals actuacions corresponen al nou ramal que connecta la C-33 i la C-17 a Mollet, finalitzades el juny de 2015, així com l'apantallament acústic i el tancament d'accessos a la C-31. En el marc d'aquest Conveni, s'han iniciat les obres de l'enllaç Mataró Oest i l'enllaç Sitges Centre, que, una vegada conclòs el 2016, permetrà ampliar en un carril la sortida de Sitges Centre, i descongestionar aquest tram altament freqüentat. Per la seva part, dins el Conveni AP-7 s'han finalitzat les obres de l'enllaç de Fornells i es té en compte la finalització de les obres de l'enllaç de Vilademuls.

En el cas del subgrup Arteris (Brasil), continuen els treballs d'ampliació i millora de les autopistes (especialment en el cas de les concessions que depenen de l'Estat Federal, amb l'ampliació de carrils a Fluminense, Planalto Sul i Regis Bittencourt, vies laterals i enllaços a Fernão Dias i els voltants de Florianópolis a Fluminense), d'acord amb el que estableixen els respectius contractes de concessió. En relació amb Arteris i davant el deteriorament significatiu de la situació macroeconòmica al Brasil, i tenint en compte la intenció de llançar una oferta pública d'adquisició sobre la totalitat de les accions d'Arteris a una valoració R\$10,15 per acció, s'ha registrat una provisió dels actius amb impacte net de 260 milions d'euros.

Així mateix, en el marc del pla d'eficiència i optimització de costos que segueix el Grup, s'ha començat la implementació de mesures corresponents al segon pla d'eficiències del Grup, que inclou els anys 2015 a 2017 i que està orientat principalment a la revisió i el redisseny dels principals cicles de negoci interns, com ara compres i inversions, i a la implantació de nous sistemes de pagament automàtic en la xarxa d'autopistes, que ha de permetre garantir la competitivitat del Grup i millorar la fluïdesa del trànsit a la xarxa, a fi d'obtenir un nivell de tecnologia i de servei equiparat el de les millors concessionàries mundials. El focus geogràfic d'aquest pla involucra especialment els mercats brasiler i francès.

Telecomunicacions per satèl·lit

En el sector d'infraestructures de telecomunicacions satel·litals, l'activitat comercial de l'exercici s'ha vist incrementada bàsicament per unes vendes més importants en la posició orbital 61è (Amèrica) i pels acords comercials en noves posicions orbitals.

D'altra banda, el Grup, a través de la seva participació en Hispasat, continua treballant en l'ampliació de la capacitat satel·lital. En aquest sentit Hispasat disposa actualment de 7 satèl·lits en òrbita, per bé que està fent les inversions necessàries per a la construcció de 3 nous satèl·lits (dos d'ampliació de capacitat i un de reposició, que inclourà més capacitat en òrbita).

Desinversions

Finalment, continuant amb l'estratègia de focalització i optimització de la seva cartera d'actius i addicionalment a la venda comentada prèviament del 66% de Cellnex Telecom, durant el 2015 Abertis ha tancat el procés de desinversió en aeroports mitjançant la venda del grup DCA (incloent-hi l'aeroport de Montego Bay a Jamaica) per un preu de 177 milions d'euros. Amb aquesta operació Abertis abandona definitivament el negoci d'aeroports.

Responsabilitat Social Corporativa

La Responsabilitat Social Corporativa és per a Abertis una manera d'entendre el paper de l'empresa en la societat, considerant els impactes ambientals, socials i econòmics de l'activitat i les relacions amb els diferents grups d'interès.

El Pla Estratègic de Responsabilitat Social d'Abertis constitueix el full de ruta per a la implantació del RSC en el Grup i es completa amb la participació en diferents iniciatives, com el Pacte Mundial de les Nacions Unides, el *Carbon Disclosure Project* i els índexs Dow Jones Sustainability, entre altres. En aquest sentit, Abertis forma part de l'índex Dow Jones Sustainability Index (DJSI) en la categoria World.

Política de Remuneració a l'Accionista i Compra d'Accions Pròpies

En el marc del Pla Estratègic 2015-2017 que Abertis va presentar al mercat el 30 d'octubre de 2014, la companyia va anunciar la millora de la seva política de retribució a l'accionista amb un increment anual del seu dividend ordinari del 5% fins al 2017 i el manteniment de l'ampliació de capital alliberada d'1 acció nova per cada 20 d'antigues (fet que suposa un creixement anual addicional del 5%).

A més, durant aquest exercici el Grup Abertis ha completat una adquisició d'autocartera fins a assolir un 8,25% del capital social. Aquest percentatge inclou un 6,5% que es va adquirir el mes d'octubre mitjançant una Oferta Pública d'Adquisició d'accions d'Abertis a un preu de 15,70 euros per acció.

Activitat i resultats

Al tancament de l'exercici 2015, l'activitat a les autopistes d'Abertis presenta una evolució positiva, gràcies als sòlids increments d'activitat registrats en els principals països en què opera el Grup. A Espanya, en particular, l'evolució del trànsit (+6,1%, la millor des de 2001) evidencia la recuperació de l'activitat econòmica. A França el creixement del trànsit també és sòlid (aproximadament del 2%) i a Xile el creixement ha superat totes les expectatives. L'activitat de les autopistes al Brasil ha disminuït a causa de l'empitjorament de l'entorn macro.

D'altra banda, el mes de juny passat el Ministeri de Foment va emetre la resolució al recurs d'Alçada interposat per Acesa contra la Censura de Comptes de 2011, en què desestimava la posició de la concessionària. Davant aquesta situació, Acesa ha iniciat accions legals amb la interposició d'un recurs Contenciós Administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Madrid. Addicionalment, també ha presentat davant la Delegació del Govern en les Societats Concessionàries d'Autopistes Nacionals de Peatge una sol·licitud d'interpretació formal del contracte concessional, i en particular amb referència al conveni aprovat pel Reial decret 457/2006 (Conveni AP-7), que inclou la garantia de trànsit expressament pactada.

En aquest sentit, i per motius de prudència comptable, el Grup ha registrat una provisió neta de 690 Mn €, que cobreix el saldo total acumulat per garantia de trànsit des de l'inici d'aquest el 2006 i fins al 31 de desembre de 2014.

En qualsevol cas, i sense perjudici de la provisió registrada, Abertis continua mantenint la solidesa dels arguments que sempre han sustentat la validesa jurídica del conveni i els defensarà davant els tribunals de justícia. La companyia disposa de suficients dictàmens jurídics que avalen la seva posició, recollida en el Reial decret i confirmada al seu dia per diversos estaments tant del Ministeri de Foment com del Ministeri de Justícia.

Els ingressos de les operacions han assolit els 4.378 milions d'euros, fet que suposa un descens del 2% respecte de l'exercici 2014 (+5% en termes comparables), bàsicament per l'esmentat no-reconeixement

de la garantia de trànsit del Conveni AP-7 que compensa l'increment d'ingressos per la bona evolució de l'activitat i l'impacte de la revisió de les tarifes mitjanes en les concessionàries d'autopistes, així com els ingressos més elevats d'Hispasat. Tanmateix, cal assenyalar que durant l'exercici l'evolució del tipus de canvi del real brasiler i el *peso* xilè ha impactat negativament en els ingressos del Grup d'una manera significativa.

Pel que fa al pes relatiu de les diferents unitats de negoci sobre els ingressos, es visualitza l'estratègia de focalització de la companyia. Després de la venda de Cellnex i la seva consegüent pèrdua de control, el sector d'autopistes ha augmentat el seu pes relatiu fins al 95% del total (87% a tancament de 2014, per bé que 95% reexpressat), i el pes de les infraestructures de telecomunicacions satel·litals ha estat d'un 5%.

El resultat net de l'any 2015 és el més alt de la història d'Abertis, bàsicament per les plusvàlues obtingudes per la venda del 66% de Cellnex i la seva pèrdua de control i en menor mesura per la millor activitat i operativa i l'optimització dels costos.

Amb aquestes consideracions el resultat consolidat de l'exercici 2015 atribuïble als accionistes ha assolit els 1.880 milions d'euros.

Principals magnituds

	2015	2014
Compte de pèrdues i guanys (MM €)		
Import net del volum de negoci	4.378	4.453
EBITDA	2.692	2.909
Resultat net	1.880	655
Balanç (MM €)		
Actiu total	25.739	27.740
Patrimoni net	5.349	5.993
Deute financer net	12.554	13.789
Dades operatives		
IMD (intensitat mitjana diària)	21.976	21.686
Ingressos d'autopistes	4.159	4.262
Ingressos de telecomunicacions	215	188

2.4.4. Cartera Industrial: Suez (5,7%)

Suez és un dels operadors de referència a escala global dedicat a la gestió del cicle integral de l'aigua i dels residus. La societat és present en 70 països dels cinc continents i té una plantilla de 80.990 empleats. En el negoci d'aigua, proveeix d'aigua potable i presta serveis de sanejament a 92 i 65 milions de persones respectivament, i és el principal operador a Espanya i a Xile i el segon a França. En el negoci de residus, gestiona la recollida de residus generats per 50 milions de persones i presta serveis de tractament i eliminació, i és el principal operador a França i a la regió del Benelux.

A 31 de desembre de 2015, la Societat tenia un actiu total de 27.632 milions d'euros, un deute financer net de 8.083 milions d'euros i un patrimoni net de 6.805 milions d'euros.

Avui dia, dos terços dels ingressos del Grup es generen fora de França, i es mantenen posicions rellevants a Espanya, el Regne Unit, Austràlia i els Estats Units. Suez cotitza a la Borsa de París.

Fets destacats del 2015

Una de les fites més destacades durant aquest any ha estat el canvi de nom de Suez Environnement a Suez. Aquest fet respon a l'objectiu d'unificar el conjunt de marques del Grup al voltant d'una única marca i enfortir les sinergies entre les diferents activitats del Grup.

Durant l'exercici 2015, el Grup ha seguit demostrant la resiliència de les seves activitats davant la feble situació macroeconòmica a Europa, gràcies al bon comportament del negoci d'Aigua Europa i Internacional, que compensen l'estancament del negoci Residus Europa.

El creixement en el negoci d'Aigua Europa es basa tant en la millora dels consums i les tarifes com en el desenvolupament de nous serveis *smart water*. Addicionalment, el Grup ha mantingut la seva activitat comercial renovant i obtenint nous contractes. En aquest sentit, cal destacar el contracte de subministrament d'aigua a Gennevilliers (regió propera a París que agrupa deu poblacions, amb un total de més de 600.000 habitants) per 12 anys i 639 milions d'euros en ingressos.

El negoci de Residus s'ha vist afavorit per l'apreciació de la lliura esterlina, i el volum més gran tractat a causa de l'obertura de noves plantes. Malgrat això, la situació macroeconòmica dificulta la recuperació d'aquesta activitat, la qual s'ha vist impactada per les caigudes en els preus dels productes reciclats (principalment el metall). Durant aquest any, Suez ha guanyat i renovat diferents contractes. Hi destaquen la construcció i la posterior operació i manteniment de la planta "d'energy from waste" de París-Ivry (23 anys i 900 milions d'euros en ingressos).

En l'àmbit internacional (agrupa tant activitats d'aigua com de residus), el bon comportament dels negocis en les diferents regions on opera, s'ha vist accelerat per l'evolució favorable del tipus de canvi i la incorporació de nous contractes.

Per a Suez, el negoci internacional és clau per mantenir el seu creixement futur, i en aquest sentit cal ressaltar dues operacions corporatives: (i) al setembre, Suez va arribar a un acord per adquirir el 40% restant de la seva filial a Austràlia per 485 milions de dòlars australians (312 milions d'euros aproximadament). Aquesta operació li permetrà unificar totes les seves activitats al país, aprofitar oportunitats de negoci entre les diferents activitats i maximitzar sinergies; i (ii) al novembre, el Grup va formalitzar la reestructuració de la seva participació en el negoci d'aigua a Txungking (Xina), creant la *joint venture* «Derun Environment» amb l'ens públic local d'aquesta ciutat, la qual li proporcionarà oportunitats de creixement tant en el negoci d'aigua com en el de residus.

Adicionalment, el Grup ha demostrat la seva capacitat per accedir als mercats de deute. A l'abril va emetre 500 milions d'euros en bons híbrids al 2,5% (part dels fons es van dedicar a la recompra de 450 milions d'euros de bons híbrids emesos el 2010 amb un interès del 4,8%), i al setembre, 500 milions d'euros en bons a 10 anys amb un tipus d'interès de l'1,75%.

Finalment, Suez té com a objectiu assolir els 3.000 milions d'euros a nivell d'EBITDA el 2017, recolzat en el seu creixement orgànic i en adquisicions selectives.

Pel que fa a la política de dividends, Suez manté una política constant des de la seva sortida a borsa el 2008, que consisteix en la distribució de 0,65 € per acció cada exercici.

Responsabilitat Social Corporativa

Suez reforça les seves arrels locals a través dels seus patrocinis i les seves aliances. El Grup fomenta diferents iniciatives relacionades amb el medi ambient i la biodiversitat, la cultura i les comunitats on és present, així com la responsabilitat social i la integració econòmica i social.

El 2015 Suez ha estat inclosa, per setè any consecutiu, en l'índex Dow Jones Sustainability Index (DJSI), en la categoria World. A més, forma part de «Global Compact», que avalua Suez en relació amb els principis de les Nacions Unides (drets humans, laborals, medi ambient, anticorrupció).

2.4.5. Cartera Industrial: Saba Infraestructuras (50,1%)

Saba Infraestructuras (Saba) és un operador industrial de referència en la gestió d'aparcaments i parcs logístics. Durant el 2015 ha tingut presència en 5 països: Espanya, Itàlia, Xile, Portugal i Andorra. Després de dur a terme en els últims dos anys les operacions d'Aena, Adif, Bamsa i CPE, el Grup gestiona prop de 190.000 places d'aparcament distribuïdes en més de 350 centres. Paral·lelament, gestiona, a tancament d'any, una xarxa de 5 parcs logístics amb una superfície construïda superior a 385.000 m².

Fets destacats del 2015

Juntament amb les consolidades línies d'actuació bàsiques de la companyia (eficiència, innovació i proactivitat comercial), l'exercici 2015 s'ha caracteritzat per la consolidació del canvi de perímetre experimentat en l'activitat d'aparcaments, gràcies a l'adjudicació dels contractes d'Adif i Bamsa el 2014 i la compra de la companyia d'aparcaments portuguesa CPE.

En data 3 de desembre de 2015, Saba i el grup portuguès Sdc - Concessões, SGPS, SA (Sdc) van formalitzar la compravenda del 100% de CPE (quarta companyia privada portuguesa d'aparcaments per ingressos i nombre de places). Aquesta compra suposa un gran impuls per al posicionament estratègic de Saba Portugal. Allarga la seva vida concessional mitjana i duplica les seves xifres d'ebitda, mitjançant la incorporació de 13 aparcaments i 2 zones regulades distribuïdes en 9 ciutats (incloent-hi Lisboa i Porto) i que sumen un total de prop de 8.100 places. Aquesta operació permet compensar la finalització del contracte de Sonae a inicis de 2015.

La culminació de la integració dels aparcaments d'Adif i Aena és un fet el 2015. A l'increment quantitatiu de centres i places, cal afegir-hi el canvi qualitatiu que suposa el nou model de gestió. Entre les característiques d'aquest nou model, cal destacar (i) la consolidació de la gestió remota, (ii) la facturació per nivell de servei i (iii) el canvi tecnològic orientat a l'eficiència i el servei al client.

A Itàlia, cal destacar la venda el febrer de 2015 de la participació en la societat Modena Parcheggi, i l'inici de la gestió del gimnàs de Villa Borghese a càrrec d'un nou operador, fet que ha suposat la incorporació immediata de 2.000 abonats a la cartera.

En relació amb la marxa ordinària dels negocis, l'activitat de rotació a Espanya ha experimentat una clara millora durant tot l'exercici, que, juntament amb l'excel·lent comportament de Portugal, han permès compensar el pitjor comportament d'Itàlia i, en menor mesura, de Xile. Pel que fa a l'activitat d'abonats, tots els països mostren una recuperació clara de la seva cartera, tant pel comportament de les variables macroeconòmiques com per les accions comercials empreses, per bé que amb certa erosió en l'ingrés mitjà, especialment a Espanya i Itàlia.

En parcs logístics, Saba ha formalitzat en aquest exercici la venda de CPL Toulouse i de la seva participació del 32% en Cilsa (societat concessionària de la Zona d'Activitats Logístiques del Port de Barcelona).

Durant l'exercici 2015, l'ocupació mitjana dels parcs s'ha situat en un 87%. Les altes de clients més destacades de l'exercici han estat Aldisca i Sumitomo (PLZF), Paqueteria Horeca, Scalpers i Grupo Hispalcargo (Sevisur).

Responsabilitat Social Corporativa

La Responsabilitat Social Corporativa és un eix integral de l'estratègia de Saba, amb accions adreçades principalment a l'àmbit mediambiental: desplegament tecnologia LED i reducció de la petjada de carboni, entre d'altres; l'àmbit social, amb la signatura de convenis per integrar laboralment persones discapacitades, i l'àmbit de la mobilitat, amb la col·laboració activa amb les administracions per trobar solucions a llarg termini en l'escenari urbà: com la implantació de VIA T en els principals aparcaments.

Principals magnituds

	2015*	2014*
Compte de pèrdues i guanys (MM €)		
Import net del volum de negoci	210	186
EBITDA	93	75
Resultat net	14	-42
Balanç (MM €)		
Actiu total	1.485	1.576
Patrimoni net	552	568
Deute financer net	521	589

*Dades de Saba Infraestructuras consolidat. El resultat net de 2015 i 2014 incorpora impactes per venda de parcs logístics, no inclosos a Ebitda

2.4.6. Cartera Industrial: Cellnex Telecom (4,6%)

Cellnex és el proveïdor independent i neutral líder en infraestructures per a operadors de telecomunicacions a Espanya i Itàlia. A més, **Cellnex** és el primer proveïdor de serveis d'infraestructures de difusió (*broadcasting*) a Espanya amb una quota de mercat del 87% en l'àmbit nacional i regional. El negoci del Grup presenta importants barreres d'entrada en els seus mercats, principalment a causa de la base d'actius difícilment replicable de 15.119 torres de telecomunicacions repartides per tot el territori d'Espanya i Itàlia.

El Grup Cellnex presta els seus serveis en l'àmbit de la gestió d'infraestructures per a les telecomunicacions terrestres als mercats de:

- i. Lloguer d'infraestructures per a operadors de telecomunicacions mòbils (*Telecom Site Rental*)
- ii. Infraestructura de difusió (*Broadcasting Infrastructure*)
- iii. Serveis de xarxa i altres (*Network Services & Other*)

Fets destacats del 2015

OPV

El 100% dels títols de Cellnex cotitzen en borsa des del 7 de maig de 2015, dels quals un 66% van ser objecte de l'oferta pública de venda per part d'Abertis, incloent-hi l'exercici per part dels bancs coordinadors de l'opció de sobreadjudicació (*green-shoe*).

Negoci de lloguer d'infraestructures per a operadors de telecomunicacions mòbils

Durant l'exercici 2015 s'ha adquirit a Wind Telecomunicazioni (Wind) el 90% de les accions de la societat italiana Galata, societat tenidora de 7.377 torres de telefonia mòbil ubicades a Itàlia. Operació que ha estat perfeccionada el 26 de març de 2015, per 693 milions d'euros a través de la societat italiana Cellnex Itàlia, SrL. Així mateix, i de manera simultània al perfeccionament de l'adquisició de Galata, es van signar amb Wind els contractes d'acord de prestació de serveis relatiu al lloguer i el manteniment de les torres de telefonia mòbil a Wind, acord entre socis i un contracte d'opció de venda de Wind del 10% restant.

Aquesta adquisició ha suposat la consolidació de la posició del Grup com a agent clau en el procés de racionalització de l'ús de les infraestructures per a operadors de telecomunicacions mòbils a Espanya i Itàlia, amb una cartera d'actius únics. Addicionalment, ha fet possible el desenvolupament de noves oportunitats de negoci, en compartir la infraestructura necessària en el desplegament de la telefonia mòbil de quarta generació. Així mateix, s'ha centrat en el desmantellament de les infraestructures duplicades.

Negoci d'infraestructura de difusió

Durant l'exercici 2014 es va aprovar el Reial decret 805/2014 de 19 de setembre pel qual s'aprova el Pla Tècnic Nacional de la Televisió Digital Terrestre i es regulen determinats aspectes per a l'alliberament del dividend digital, consolidant 7 múltiplex nacionals per a la televisió digital terrestre (TDT) en la seva situació final. Aquest procés d'alliberament de la banda 800 Mhz ha finalitzat amb èxit el 31 de març de 2015.

A causa de certes irregularitats en el procediment del concurs públic d'assignació de canals a operadors privats, el 6 de maig de 2014, es van apagar 9 canals (2,25 múltiples nacionals – MUX). Addicionalment, per la Llei general audiovisual Televisió Espanyola (TVE), es va reduir en 0,33, per al 2015, l'ús del seu segon MUX com a part de la reassignació d'espectre a radiodifusors privats.

Mitjançant la Resolució de 17 d'abril de 2015, el Govern ha acordat convocar un concurs públic per a l'assignació de 6 noves llicències. Aquests concursos ocuparan la capacitat pendent d'adjudicar, és a dir, 1,75 MUX, per la qual cosa quedaran completats els 7 MUX nacionals planificats. Durant l'exercici 2016 s'espera recuperar els ingressos fins a assolir els 7 MUX nacionals.

En qualsevol cas, el Grup continua amb la investigació i la implementació de millores tècniques tant en la prestació dels serveis de Televisió Digital Terrestre (TDT) a Espanya, com en la distribució de continguts audiovisuals a Internet i en xarxes mòbils (televisió per telefonia mòbil).

Negoci de serveis de xarxa i altres

Durant l'exercici 2015 el Grup ha signat un contracte amb la Generalitat Valenciana per a l'ampliació de la xarxa COMDES corresponent a la xarxa Tetra de serveis d'emergència de la comunitat autònoma de València. A més, s'ha formalitzat un contracte amb Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya per a l'ampliació de la xarxa Tetra ferroviària en la línia Martorell-Igualada-Manresa. En relació amb els serveis de connectivitat, s'ha consolidat la posició de Cellnex com a proveïdor majorista de connectivitat tant de *back-haul* per a xarxes mòbils com per a serveis corporatius dels principals operadors.

Responsabilitat Social Corporativa

Coincidint amb la col·locació en borsa de la Societat el maig de 2015 i la consegüent segregació d'Abertis Infraestructuras, SA, la companyia ha iniciat un procés d'anàlisi interna i externa amb els seus grups d'interès orientat a concretar les línies i els eixos d'actuació prioritaris en l'àmbit de la responsabilitat corporativa. Aquest exercici d'anàlisi i diagnòstic de prioritats culmina en la definició del Pla Director de Responsabilitat Corporativa. El procés dut a terme ha actualitzat l'anàlisi relativa als aspectes materials, cadena de valor i grups d'interès que, específicament, defineixen el marc de referència d'un operador d'infraestructures de telecomunicacions com Cellnex Telecom, SA.

Destaquen dos eixos principals: el de la sostenibilitat des de la perspectiva de l'optimització i eficiència dels recursos emprats, que és a més consubstancial a la mateixa proposta de valor del model de negoci de Cellnex; i el de la innovació oberta, com queda recollit en l'apartat anterior sobre les activitats d'R+D+I. El de la innovació és un eix d'importància clau per a una empresa que opera en un entorn tecnològic altament dinàmic. Es tradueix en l'aportació de talent i capacitats internes a projectes col·laboratius amb universitats i altres empreses i institucions i contribueix a una transferència del coneixement que potenciï els espais de confluència entre la recerca de frontera i la innovació aplicada.

Principals magnituds

	2015	2014
Compte de pèrdues i guanys (MM €)		
Import net del volum de negoci	613	436
EBITDA ¹	235	177
Resultat net	48	57
Balanç (MM €)		
Actiu total	2.027	1.232
Patrimoni net	538	501
Deute financer net	928	342
Dades operatives		
Nre. d'emplaçaments	15.119	7.493
Ràtio de compartició	1,53	1,81

¹ – EBITDA ajustat – es calcula com el resultat recurrent operatiu abans d'amortitzacions i sense incloure-hi impactes que no suposen un moviment de caixa.

2.4.7. Cartera Industrial: altres participacions

AIGÜES DE BARCELONA (15,0%)

Aigües de Barcelona, Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, SA ("Aigües de Barcelona") efectua la gestió del cicle integral de l'aigua, des de la captació fins a la potabilització, el transport i la distribució. A més, s'encarrega del servei de sanejament i depuració d'aigües residuals per al seu retorn al medi natural o la seva reutilització.

Aigües de Barcelona, amb uns actius de prop de 700 milions d'euros, presta el servei de distribució d'aigua potable a 23 municipis (2,8 milions de persones), el de sanejament i depuració d'aigües residuals a la totalitat dels 36 municipis de l'àrea metropolitana (3,2 milions de persones) i el de clavegueram a altres 10 municipis. Entre les seves infraestructures gestionades, disposa d'una xarxa de distribució i transport de més de 4.600 km, 5 plantes de tractament d'aigua, 7 plantes depuradores, 303 km de col·lectors i 4 emissors submarins.

Fets destacats del 2015

Durant l'any 2015 el volum de facturació de la societat s'ha situat en 156,5 milions de m³, amb un creixement de pràcticament un 2% respecte dels consums de l'any anterior.

La societat continua amb el seu compromís inversor de prop de 36,3 milions d'euros, que li permet continuar millorant les seves ràtios tècniques i de qualitat en la prestació del servei.

La societat ha procedit a la constitució de dues filials 100%:

- OASYS H2O TECH, SL - Societat amb 300 milers d'euros de fons propis, l'objecte social de la qual és el disseny, desenvolupament, comercialització i distribució de solucions amb la finalitat de conscienciar les famílies del consum d'aigua.
- BARCELONA BUSINESS DISRUPTIVE INNOVARION, SA – Societat amb 60 milers d'euros de fons propis, que té com a objecte social el disseny, desenvolupament, adquisició, cessió i explotació de programari i plataformes tecnològiques.

Responsabilitat Social Corporativa

Aigües de Barcelona està desplegant un model de Desenvolupament Sostenible que comparteix amb els seus grups de relació, especialment amb els clients, empleats, accionistes, proveïdors i ens reguladors.

Per a Aigües de Barcelona el Desenvolupament Sostenible és una estratègia de present per guanyar el futur, fent aportacions al progrés econòmic, la preservació del medi ambient i el benestar social.

Aigües de Barcelona ha encarregat a Ivàlua, Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, que faci una avaluació del disseny i de la implementació del seu Fons de Solidaritat. Aquest Fons ha estat creat per la societat per ajudar les famílies amb problemes econòmics a fer front a les despeses derivades del consum d'aigua.

Després de tres anys de funcionament, el fons ha ajudat unes 9.000 famílies, amb un volum d'ajudes de prop de 2,5 milions d'euros.

MEDITERRÁNEA BEACH & GOLF COMMUNITY (100%)

Mediterránea Beach & Golf Community és la propietària de la reserva de sòl urbanitzat de 600.000 metres quadrats i dels tres camps de golf, Lumine Golf Club, dissenyats per Greg Norman i Alfonso Vidaor. Els camps de golf estan gestionats des del 2010 per Troon Golf, companyia internacional amb més de 20 anys d'experiència i amb una contrastada solvència en la gestió, el desenvolupament i el màrqueting de complexos de golf d'alt nivell.

A 31 de desembre de 2015, l'actiu total de la Societat és de 304 milions d'euros, mentre que el seu patrimoni net se situa en 296 milions d'euros.

Fets destacats del 2015

La Societat manté una opció de compra condicionada amb la Generalitat de Catalunya de les finques previstes per als centres turístics integrats (CTI) per un import de 110 milions d'euros i amb venciment el setembre de 2016.

Durant el 2015, els camps de golf i les instal·lacions de la platja de Mediterránea Beach & Golf Community han acollit nombrosos tornejos i esdeveniments privats, alguns d'ells de gran afluència quant al nombre de participants. El creixement en l'organització d'esdeveniments corporatius és notable, i és un dels seus principals motors de facturació, a part del continu augment de visitants de golf del mercat europeu.

El nombre de *green-fees* gestionats durant el 2015 ha estat de 58.239.

Responsabilitat Social Corporativa

Lumine Golf Club manté el seu estàndard de qualitat reconegut i acreditat amb el certificat d'Audubon International Gold Signature Sanctuary, una de les organitzacions conservacionistes més antigues, exigents i respectades, que reconeix la integració respectuosa i sostenible dels millors camps de golf del món, i també manté el certificat de la Golf Environment Organization (GEO), distinció que acredita que les activitats s'hi duen a terme amb la intenció d'ajudar el medi ambient, millorar l'entorn natural i no comprometre el seu desenvolupament futur.

Lumine Golf Club disposa a més dels certificats ISO – EMAS relatius a medi ambient, que renova cada any de manera satisfactòria, implantant les millores necessàries per aconseguir una disminució en el consum d'energia i aigua, a més de dur a terme una gestió òptima dels residus que s'hi generen.

VITHAS SANIDAD (20,0%)

Vithas, grup hospitalari privat referent a Espanya, disposa actualment de 12 hospitals, i una plataforma d'aprovisionament (PlazaSalud24).

Els 12 hospitals de Vithas i 13 centres monogràfics altament especialitzats són referents en les seves àrees d'influència (Alacant, Almeria, Granada, Las Palmas de Gran Canaria, Lleida, Madrid, Màlaga, Tenerife, Vigo i Vitoria-Gasteiz) i estan oberts a pacients procedents de totes les asseguradores mèdiques, privats i mútues d'accidents, i col·laboracions amb el Sistema Nacional de Salut, entenent que la millor atenció sanitària és la que suma esforços, públics i privats, en benefici de la societat.

A Vithas es comparteixen una visió comuna i un compromís a llarg termini: liderar l'atenció sanitària a Espanya en benefici de la societat per acostar la sanitat a la població.

Vithas té el suport i la projecció de futur que li ofereixen els seus accionistes: Goodgrower i Criteria. L'assistència sanitària de màxima qualitat, el creixement en la cobertura a escala nacional i la sostenibilitat a llarg termini són els principals eixos d'un projecte amb més de 100 anys d'experiència. Mitjançant la creació de noves unitats mèdiques i també mitjançant adquisicions d'hospitals i centres especialitzats es consolida la presència geogràfica de Vithas. El projecte se sosté en el convenciment que l'aposta per una assistència sanitària d'excel·lència va unida al compromís de comptar amb els millors professionals, una tecnologia eficaç, infraestructures actualitzades i el reconeixement extern de la nostra tasca. És per això que a Vithas es treballa per complir els estàndards de qualitat de la prestigiosa acreditació internacional Joint Commission International.

El Grup Hospitalari dona servei a més de 2 milions de pacients, i té una facturació d'uns 300 milions d'euros.

Fets destacats del 2015

En l'exercici 2015 Vithas ha consolidat les adquisicions del 2014: dos hospitals a Màlaga (Xanit) i Alacant (Medimar), els Laboratoris Lema & Bandín (Galícia) i la xarxa de fisioteràpia Fisium (Galícia).

També durant el 2015 han avançat les obres del Nuevo Hospital de Granada, l'obertura del qual és prevista el març de 2016.

Des del mes de juliol de 2015, Vithas ha passat a formar part de Xarxa Assistencial Juaneda, grup hospitalari amb una presència significativa a les Balears, amb 5 hospitals i més de 50 centres sanitaris. L'entrada de Vithas en Juaneda s'ha articulada mitjançant una ampliació de capital d'aquesta última i permetrà a Juaneda, entre altres inversions, emprendre la modernització de la Policlínica Miramar de Palma i la creació de nous centres assistencials en poblacions i destinacions de Mallorca en què encara no tenia presència.

La companyia continua implantant i desenvolupant el model PRIVEX (Privats i Estrangers), àrea de negoci que aporta un marge superior a la resta d'activitats i, en què els nous hospitals incorporats al grup estan aportant el seu *know-how* en aquest sector.

Responsabilitat Social Corporativa

Vithas manté un compromís social i mediambiental en l'exercici de les seves activitats i en benefici de tots els seus grups d'interès. Vithas entén que la companyia genera impactes socials, econòmics i mediambientals en la comunitat i l'entorn on presta els seus serveis, i el compromís s'estén a la identificació i gestió adequada d'aquests impactes, la qual cosa constitueix una contribució al desenvolupament sostenible, potencia els impactes positius i redueix o elimina els negatius.

Vithas adquireix un compromís social no només amb els seus clients, sinó que el fa extensiu a tota la comunitat i a la població en general, a través de l'Aula Vithas Salut, mitjançant el desenvolupament d'actuacions en matèria de salut que promouen hàbits saludables, bones pràctiques i activitats de prevenció.

CAIXA CAPITAL RISC (100%)

Caixa Capital Risc, la gestora de capital de risc del Grup, és un gestor de fons d'inversió de referència que proporciona capital i préstecs participatius a empreses innovadores en les primeres etapes.

Actualment gestiona més de 180 milions d'euros, dels quals 57,3 han estat compromesos per Criterium Venture Capital i 5,6 per CriteriumCaixa. Inverteix prioritàriament en companyies espanyoles de l'àmbit de les tecnologies digitals, les ciències de la vida i les tecnologies industrials.

A través de vuit vehicles especialitzats, inverteix en les primeres rondes de capital (fase llavor) i acompanya les empreses en el seu creixement.

La gestora està formada per un equip de professionals la principal activitat dels quals és la identificació, l'anàlisi, la inversió i l'acompanyament de projectes empresarials innovadors en les primeres etapes a Espanya.

Fets destacats del 2015

L'any 2015 l'activitat en inversió ha estat rellevant: 435 oportunitats han estat analitzades i 42 inversions materialitzades, i Caixa Capital Risc és un dels actors més actius del país. Igualment, s'ha dut a terme una important activitat de seguiment de cartera, amb més de 30 operacions de cartera.

Dins l'activitat duta a terme l'any 2015, cal destacar que s'ha posat en marxa l'últim fons Caixa Invierte Start, justament pensat per donar suport a empreses amb un alt component tecnològic i que provenguin d'algun centre de recerca de reconegut prestigi. Es potencia així l'activitat de transferència de tecnologia.

Adicionalment, complementant l'activitat inversora, cal destacar la primera edició del Programa Impulse coorganitzat amb la Fundació Bancària. Una iniciativa única a l'Estat espanyol, que neix amb l'objectiu d'impulsar la transformació del coneixement científic en empreses del camp de les ciències de la vida i la salut que generin valor en la societat.

Responsabilitat Social Corporativa

A més de l'activitat inversora, la gestora desenvolupa una intensa activitat de suport als emprenedors a tot Espanya. A través de la iniciativa EmprenedorXXI, Caixa Capital Risc impulsa iniciatives que donen reconeixement, formació i visibilitat a les noves empreses amb un alt potencial, alhora que faciliten la generació de contactes de valor afegit.

2.4.8. Gestió d'Actius Immobiliaris

Criteria gestiona, a 31 de desembre de 2015, una cartera d'immobles de 2,9 bn € nets, la meitat dels quals estan destinats a lloguer.

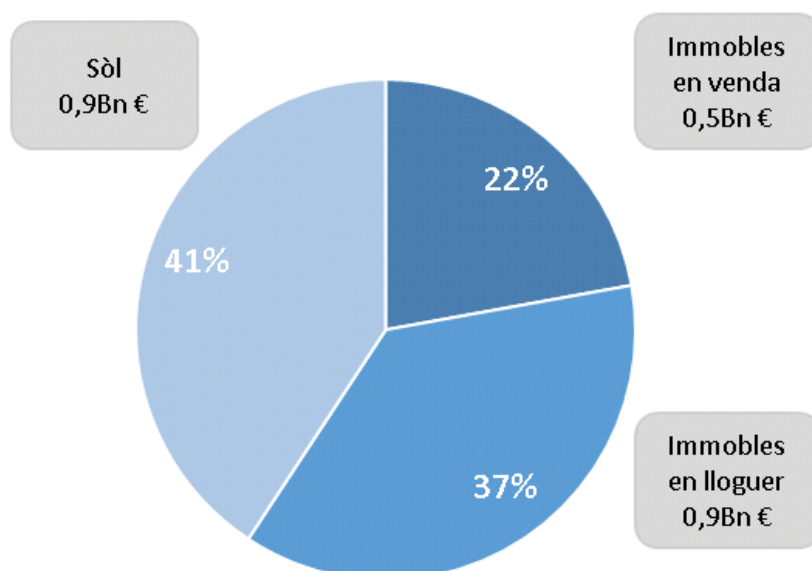
L'origen de la cartera immobiliària prové, d'una banda, dels actius immobiliaris adjudicats del negoci bancari de "la Caixa" en el moment de la reorganització societària de mitjan 2011 (actualment amb un valor comptable net de 2,3 bn €), i de l'altra, dels actius procedents de la integració de Foment Immobiliari Assequible a finals de 2014 (amb un valor comptable net de 0,6 bn €).

CARTERA D'IMMOBLES DE CRITERIA(*)

Cartera composta per aproximadament 23.000 unitats registrals entre habitatges, places de pàrquing, trasters, oficines, locals, naus industrials i terrenys repartits al llarg de la geografia espanyola, a més d'un terreny de grans dimensions ubicat a Andorra.

L'estratègia de Criteria és gestionar aquesta cartera d'immobles i crear valor mitjançant la venda selectiva de determinats actius a curt termini i l'explotació d'una cartera patrimonialista que millori la seva rendibilitat a llarg termini. D'altra banda, Criteria disposa d'una cartera de sòl que té com a objectiu tant la venda directa a promotors com el seu desenvolupament i promoció a mesura que sorgeixin oportunitats de negoci.

Composició (segons VCN)

(*) La titularitat dels immobles d'aquesta cartera recau sobre les societats següents: Criteria Caixa SAU, Servihabitat Alquiler, SL (100%), Servihabitat Alquiler II, SLU (100%) i Els Arbres de la Tardor, SLU (100%), aquesta última societat amb domicili social a Andorra.

L'activitat comercial i administrativa del negoci immobiliari de Criteria la duu a terme Servihabitat Servicios Inmobiliarios, SL (societat participada al 51% per TPG i un 49% per CaixaBank), a excepció dels

immobles subjectes a programes de lloguer social, de la gestió comercial dels quals s'encarrega Foment Immobiliari Assequible, SAU, filial 100% de Criteria.

Durant el 2015 s'han venut immobles per un import de 57 milions d'euros, i s'ha obtingut un marge brut de vendes proper al -2%. En relació amb els immobles destinats al lloguer, s'ha tancat l'exercici amb una taxa d'ocupació segons el nombre d'unitats registrals del 79%. Els ingressos derivats de les rendes han suposat 30 milions d'euros, cosa que implica una rendibilitat bruta sobre el valor comptable net del 4,4%.

CARTERA D'IMMOBLES DE FOMENT IMMOBILIARI ASSEQUIBLE (100%)

A 31 de desembre del 2015, la cartera d'immobles està composta per 3.990 habitatges amb una inversió de 0,6 bn €, dels quals 3.936 es troben en explotació sota el Programa d'Habitatge Assequible i 54 en construcció, iniciats durant el 2014. Els habitatges estan distribuïts per tot Espanya, principalment a les comunitats autònomes de Catalunya (66%), Madrid (14%), el País Basc (7%) i Andalusia (7%). El 2015 s'està complint els objectius establerts, amb un 96% d'ocupació mitjana en els últims 12 mesos.

El Grup Foment Immobiliari Assequible desenvolupa la seva activitat a través de dues societats, Foment Immobiliari Assequible, SAU (societat gestora i promotora de l'habitatge) i la seva filial Arrendament Immobiliari Assequible, SLU (societat que lloga l'habitatge). La seva activitat es duu a terme a través del programa Habitatge Assequible, que consisteix en la promoció, gestió, administració i explotació en règim d'arrendament d'habitatges. Aquest programa està afecte a l'Obra Social de la Fundació Bancària "la Caixa".

Durant l'exercici 2015, els ingressos del Grup Foment Immobiliari Assequible associats als lloguers d'habitatges propis han pujat a 14 milions d'euros, mentre que els ingressos associats a la gestió de lloguers d'habitatges de tercers han pujat a 3 milions d'euros.

El programa Habitatge Assequible neix el 2004 amb l'objectiu de promoure un parc propi de 3.000 habitatges per pal·liar el dèficit d'habitatges de lloguer i satisfer les necessitats de sectors de la societat amb més dificultats per accedir al mercat immobiliari. Es va ampliar el 2009 arran de la crisi immobiliària i la crisi econòmica amb 1.000 habitatges més destinats a famílies els ingressos de les quals van davallar per la difícil conjuntura econòmica. En un entorn econòmic desfavorable, amb necessitats socials creixents, el Programa avui dia es manté fidel a la vocació de servei als clients; millora l'accés a un habitatge digne a joves, gent gran i famílies amb dificultats econòmiques, i actualment ofereix 3.936 habitatges en règim de lloguer a preus assequibles, per sota dels preus de protecció oficial i preus de mercat.

3. RISCOS I INCERTESES

Gestió del Risc

Criteria gestiona el patrimoni empresarial del Grup Fundació Bancària "la Caixa" compost per les participacions accionaries en sectors estratègics com ara el bancari, l'energètic, les infraestructures, els serveis i el negoci immobiliari.

Criteria, com a societat patrimonialista, gestiona els riscos derivats de l'activitat d'inversió, desinversió i tinença de participacions accionaries (bàsicament, risc de mercat i de crèdit), la tinença d'actius immobiliaris (risc de mercat) i la gestió de l'endeutament de Criteria (risc de liquiditat).

Mapa de Riscos

A continuació s'enumeren els riscos que poden afectar la rendibilitat econòmica de les activitats de la Societat, la solvència financera i la reputació corporativa derivada de les participacions en actius financers:

- **Risc de mercat.** Inclou el valor de les inversions en altres empreses, classificades com a actius financers disponibles per a la venda, i la variació del tipus d'interès. En aquest apartat, la Societat també incorpora el risc de l'activitat immobiliària, referint-se a aquell pel qual el valor d'un actiu immobiliari pot variar i, com a conseqüència, es pot incórrer en pèrdues. S'inclou el valor de les inversions en els actius immobiliaris classificats com a inversions immobiliàries, actius no corrents mantinguts per a la venda i existències.
- **Risc de liquiditat.** Principalment per la falta de liquiditat d'algunes de les seves inversions o les necessitats derivades dels compromisos o plans d'inversió.
- **Risc de crèdit.** Derivat del fet que alguna de les contraparts no atengui les obligacions de pagament, i de les possibles pèrdues per variacions en la qualitat creditícia. També s'inclou conceptualment en aquest tipus de risc la inversió en cartera d'entitats del grup, multigrup i associades.
- **Risc operacional.** Pels errors derivats en la implementació i execució de les operacions.

La prioritat de la Direcció és identificar els riscos principals en relació amb els negocis significatius i aplicar les polítiques amb un alt grau de descentralització, atesa la gran varietat de negocis i l'alt grau d'especialització.

Per a un adequat mesurament i anàlisi de riscos inherents a l'activitat de Criteria, la Direcció de Criteria també utilitza les eines i la metodologia del Grup CaixaBank, que disposa d'una Direcció General de Riscos pròpia, d'acord amb les millors pràctiques del sector financer.

Aquests mètodes i eines permeten avaluar i quantificar de manera adequada l'exposició al risc i, conseqüentment, prendre les decisions tendents a minimitzar l'impacte d'aquests riscos amb la finalitat d'estabilitzar:

- Els fluxos de caixa, per facilitar la planificació financera i prendre decisions d'inversió o desinversió apropiades.
- El compte de resultats, amb un objectiu d'estabilitat i creixement a mitjà i llarg termini.

- El valor del patrimoni net, amb l'objecte de protegir el valor de la inversió efectuada per l'accionista.

Conglomerat financer

Criteria, en tenir actualment una posició de control sobre CaixaBank, ha estat definida pel Banc Central Europeu com una Societat Financera Mixta de Cartera i la matriu d'un conglomerat financer. En aquest entorn regulatori, Criteria ha dut a terme les actuacions següents durant l'exercici 2015:

- Ha formalitzat el procés d'**autoavaluació de capital**, segons el qual s'ha definit el perfil de risc del Grup CriteriaCaixa i s'ha avaluat la suficiència dels recursos propis. L'Informe anual del procés d'autoavaluació del capital va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 27 d'abril de 2015. Es compleix el mínim regulatori del 8% CET1 *phase-in* tant en escenari base com en escenaris d'estrès plantejats. D'altra banda, l'anàlisi de la suficiència de capital econòmic tampoc no llança requeriments addicionals.
- Ha dut a terme el procés d'**autoavaluació de liquiditat**, segons el qual el Grup CriteriaCaixa compleix folgadamente el nivell regulatori de LCR (*Liquidity Coverage Ratio*) en base consolidada. L'Informe anual del procés d'autoavaluació de liquiditat va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 27 d'abril de 2015. Criteria té una estructura de finançament equilibrada i diversificada, amb recurs principal als fons propis complementats amb finançament aliè: diversificada en instruments i a mitjà/llarg termini.
- Ha publicat l'**Informe de rellevància prudencial** del Grup CriteriaCaixa, amb l'objectiu de facilitar als agents del mercat l'avaluació de la suficiència de capital del Grup Criteria Caixa i proporcionar la informació addicional del que aporta Criteria, com a societat dominant de CaixaBank, al perímetre de consolidació prudencial del Grup CriteriaCaixa. L'Informe de rellevància prudencial va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 27 d'abril de 2015 i publicat l'endemà.
- Ha formalitzat el **marc d'apetit al risc (RAF)** de Criteria, aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 30 de juliol de 2015. El RAF és una eina de gestió amb la qual ha establert la tipologia i els nivells de risc que està disposat a acceptar en la consecució dels seus objectius de negoci, cercant mantenir en tot moment l'equilibri entre rendibilitat i risc. Així mateix, el RAF permet fer un seguiment i control de totes les obligacions prudencials.
- Ha elaborat el **Recovery Plan** del Grup CriteriaCaixa, partint de les directrius establertes en els documents emesos per l'Autoritat Bancària Europea, així com per la Llei 11/2015. El *Recovery Plan* ha estat aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 10 de desembre de 2015.

Grup CaixaBank

En consolidar un grup bancari com CaixaBank a través del mètode d'integració global, la gran majoria dels riscos a què s'enfronta el Grup Criteria i que gestiona són riscos vinculats a l'activitat bancària i asseguradora del Grup CaixaBank. És per aquest motiu que en la Nota 3 de la Memòria dels Comptes Anuals es fa una descripció detallada de l'estructura de govern i organització del Grup CaixaBank en relació amb la gestió de riscos, així com la descripció del Mapa de Riscos Corporatiu, el Marc d'Apetit al Risc i el Marc de Control Intern del Grup CaixaBank.

4. INFORMACIÓ SOBRE QUALIFICACIONS CREDITÍCIES

Criteria està qualificada per Fitch Ratings amb un *rating* de BBB-, amb perspectiva positiva (última revisió de 23 de febrer de 2016).

Tenint en compte que CaixaBank és el principal actiu de Criteria, així com l'actual marc de supervisió prudencial, Fitch Ratings aplica a Criteria la metodologia de *banking holding company* i, en conseqüència, vincula la seva qualificació al rating de CaixaBank i li atorga una qualificació d'un esglaió per sota del de l'entitat financera. Així mateix, aquesta agència valora positivament la participació de Criteria en empreses cotitzades rellevants (Gas Natural, Abertis Infraestructuras, Suez Environnement Company i Cellnex), la posició de liquiditat, així com un nivell i estructura adequats de l'endeutament.

5. ACTIVITATS DE RECERCA I DESENVOLUPAMENT

Criteria no ha dut a terme activitats en matèria de recerca i desenvolupament.

D'entre les societats del Grup Criteria, cal destacar la inversió efectuada en R+D+I per part de CaixaBank, la qual ha pujat el 2015 a 64 milions d'euros.

D'altra banda, Criteria, a través de la seva filial Caixa Capital Risc, la gestora de capital de risc del grup "la Caixa", gestiona actualment més de 180 milions d'euros a través de 8 vehicles especialitzats, que inverteixen principalment en companyies espanyoles innovadores de l'àmbit de les tecnologies digitals, les ciències de la vida i les tecnologies industrials que presentin un pla de creixement sòlid.

Dins l'activitat duta a terme l'any 2015, cal destacar que s'ha posat en marxa l'últim fons Caixa Invierte Start, justament pensat per donar suport a empreses amb un alt component tecnològic i que provinquin d'algun centre de recerca de reconegut prestigi. Es potencia així l'activitat de transferència de tecnologia.

Adicionalment, juntament amb l'activitat inversora, la gestora duu a terme una intensa activitat de suport als emprenedors en tot Espanya, a través de la iniciativa EmprenedorXXI, en què s'acompanyen i s'impulsen iniciatives que donen reconeixement, formació i visibilitat a les noves empreses amb alt potencial, alhora que faciliten la generació de contactes de valor afegit.

En aquest entorn cal destacar la primera edició del Programa Impulse, coorganitzat amb la Fundació Bancària "la Caixa". Una iniciativa única a l'Estat espanyol, que neix amb l'objectiu d'impulsar la transformació del coneixement científic en empreses del camp de les ciències de la vida i la salut que generin valor en la societat.

6. OPERACIONS SOBRE ACCIONS PRÒPIES

A 31 de desembre de 2015, la Fundació Bancària "la Caixa" és propietària del 100% de les accions de Criteria.

7. OBRA SOCIAL "la Caixa":

7.1. Pla Estratègic de Fundació Bancària "la Caixa"

L'accionista únic de Critería, la Fundació Bancària "la Caixa" (FBLC), ha aprovat a finals de l'exercici 2015 el seu nou Pla Estratègic 2016-2019. Aquest s'enquadra en la important transformació que els últims anys ha viscut el sistema financer espanyol i, en concret, les caixes d'estalvis. D'aquesta manera, la nova entitat, hereva de l'antiga Fundació "la Caixa", passava a ser una fundació bancària independent amb una cartera financera i industrial, a través de CriteríaCaixa. Aquesta transformació de l'Entitat ha servit per adaptar-se a la normativa i a la nova realitat del mercat, però també per mantenir i potenciar el compromís social al qual l'Entitat sempre ha estat fidel.

El Pla Estratègic de FBLC marca tres grans prioritats per al període 2016-2019:

- Maximitzar l'impacte i l'abast de l'activitat de la Fundació Bancària "la Caixa"
- Reforçar la imatge del Grup
- Garantir l'eficiència i el retorn social i corporatiu de la inversió

Per fer-ho, s'han establert diferents línies d'actuació agrupades en diferents àmbits.

Una de les línies d'acció, considerada en l'àmbit corporatiu, és la potenciació de les sinergies amb CaixaBank i amb la resta de participades, generant un cercle virtuos segons el qual una visibilitat i reconeixement superiors de la Fundació redundin en una millor reputació de les empreses del Grup "la Caixa", la qual cosa, al seu torn, hauria de generar més beneficis i dividends, que finalment permetran a la Fundació dur a terme més i millors activitats i intervencions. Una de les mesures previstes per mantenir aquestes sinergies és el manteniment de la presència internacional als països prioritaris de CaixaBank i de Critería.

7.2. OBRA SOCIAL "la Caixa": 9,9 milions de beneficiaris

La Fundació Bancària "la Caixa" ha consolidat la seva activitat durant el 2015 i ha treballat en la definició d'un Pla Estratègic 2016-2019 que guiarà l'acció de l'Entitat en els propers quatre anys. El seu objectiu: construir una societat millor i més justa, donant oportunitats a les persones que més ho necessiten.

Per fer-ho, l'Obra Social tornarà a disposar d'un pressupost de 500 milions d'euros el 2016, la mateixa partida pressupostària que ens els vuit anys precedents i xifra que situa l'Entitat com la fundació més important d'Espanya per recursos invertits en acció social i una de les més importants d'Europa i del món.

Els programes socials continuaran sent el pilar d'aquesta acció, amb la lluita contra la pobresa infantil i el foment de l'ocupació com a principals estendards. Aquestes línies d'actuació cristal·litzen en dos programes estratègics: CaixaProinfància i Incorpora. Dues iniciatives plenament consolidades i amb un impacte transformador contrastat.

Durant el 2015, el programa de superació de la pobresa infantil, CaixaProinfància, ha atès més de 61.400 menors i les seves famílies a les principals ciutats espanyoles. Els bons resultats obtinguts pel programa han motivat la seva implantació en nous municipis durant l'any passat. El projecte es continuarà ampliant el 2016, amb l'objectiu de garantir el benestar dels nens amb menys oportunitats, per tal d'obrir-los la porta a un futur millor. En el terreny de l'acció social directa, la Fundació de l'Esperança,

ubicada al districte de Ciutat Vella, a Barcelona, ha incrementat la seva activitat i situa el seu nombre de beneficiaris en més de 1.500.

Incorpora, per la seva part, ha aconseguit crear 23.626 llocs de treball per a col·lectius desfavorits durant l'últim any, davant els 18.405 del 2014. Aquest augment se sustenta en la col·laboració de més de 8.700 empreses de tot Espanya. Una vegada consolidats els Punts de Formació Incorpora, dirigits a millorar l'ocupabilitat dels usuaris del programa amb més dificultats per trobar feina, el projecte impulsarà el 2016 els Punts d'Autoocupació per afavorir l'emprenedoria entre persones en risc o situació d'exclusió.

En aquesta mateixa línia, destaca l'aposta pels joves autònoms a través d'ajudes per pagar la quota de la Seguretat Social. Aquest fons d'ajudes, que estarà disponible fins a finals d'aquest any, ja ha arribat a més de 5.700 joves acollits a la Tarifa Plana del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Compromís centenari amb la gent gran

El 2015, el Programa de Gent Gran de l'Obra Social ha celebrat el seu centenari. Fent patent el vincle històric entre l'entitat i aquest col·lectiu, durant el passat exercici aquesta iniciativa va comptar amb 803.000 participants en més de 16.200 propostes socials, culturals, de salut i tecnològiques, dirigides al foment de l'envelliment actiu, la participació social i el respecte i la dignitat de la gent gran.

També el Programa de Voluntaris de "la Caixa" ha celebrat el 2015 el seu desè aniversari. Des que es va posar en marxa, han participat en aquest projecte més de 7.600 empleats en actiu, jubilats de l'Entitat i els seus familiars, i s'han impulsat més de 12.000 activitats en tot Espanya que han arribat a més d'un milió de persones.

Facilitar l'accés a l'habitatge és una altra de les prioritats estratègiques de l'Obra Social, en consonància amb les preocupacions dels ciutadans. A través de diferents iniciatives (habitatge assequible, lloguer solidari, lloguer social i el Fons Social d'Habitatges), el Grup "la Caixa" ja disposa de més de 33.000 pisos.

En l'àmbit hospitalari, l'Obra Social ja duu a terme el seu programa d'atenció a persones amb malalties avançades en 109 centres hospitalaris i 126 àrees d'atenció domiciliària. En total, 18.046 pacients han rebut suport psicosocial el 2015, dins un programa que també comprèn el suport als seus familiars (més de 24.000) i l'atenció al dol.

Fidel al seu compromís amb l'educació com a motor de progrés individual i col·lectiu, la formació continua sent un pilar fonamental en l'acció de l'Entitat. Concretament, el programa eduCaixa ha arribat a més de 2,3 milions d'alumnes de 8.887 escoles espanyoles. Aquesta iniciativa engloba recursos pedagògics, innovadors, pràctics i de fàcil accés, amb propostes educatives pensades per despertar habilitats emprenedores; potenciar vocacions científiques; divulgar l'art i la cultura, i promoure el creixement personal fomentant els hàbits saludables, l'educació en valors i la sensibilització social.

De fet, aquesta aposta ferma per l'educació ha transcendit fronteres el 2015 a través de la participació en el projecte Firefly, que té com a objectiu millorar l'educació de nens que viuen en zones rurals de la Xina de difícil accés i amb temperatures extremes. L'objectiu és oferir més oportunitats educatives a aquests escolars, facilitant-los l'accés al material formatiu de què ja disposen la majoria d'alumnes de les regions més desenvolupades, i millorant, també, la capacitat dels professors.

El foment de la cohesió i la convivència intercultural, la reinserció dels interns penitenciaris, el suport a la formació dels universitaris a través de les beques de postgrau o l'impuls a més de 950 projectes d'entitats de tot Espanya a través de les Convocatòries d'Ajudes a Iniciatives Socials, amb una inversió de més de 20 milions d'euros, han estat altres de les línies destacades d'actuació.

Suport a la programació cultural i científica

En total, l'oferta cultural, científica i educativa de l'Obra Social "la Caixa" a tot Espanya ha rebut durant l'any 2015 la xifra de 5 milions de visitants. Ha augmentat un 7,1% respecte de l'any anterior. A la ciutat de Barcelona, CaixaForum i CosmoCaixa han sumat més d'1,5 milions de visitants.

Específicament en l'àmbit cultural, el 2015 ha estat marcat per la presentació de sengles aliances amb dues institucions de referència internacional: el Museo del Prado i el British Museum. Aquests acords permetran l'organització conjunta d'exposicions de primer nivell que arribaran als diferents centres CaixaForum. Aquests equipaments acullen actualment mostres tan variades com *Dibuixar Versalles*. Charles Le Brun (1619-1690) (CaixaForum Barcelona); *Dones de Roma. Seductores, maternals, excessives* (CaixaForum Madrid), i *El Greco. La mirada de Rusiñol* (CaixaForum Saragossa). La proposta cultural de l'Obra Social s'ha completat amb el suport a la versió digital de la 23a edició del *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia, que rep més de 500 milions de consultes l'any.

La divulgació de les idees i l'avenç del pensament ha tingut en el Palau Macaya de l'Obra Social un centre de referència, que durant l'any ha acollit 760 activitats amb més de 41.000 participants. La ubicació en aquest Palau de l'Escola Europea d'Humanitats, sota la direcció de Josep Ramoneda, suposa un nou pas en aquesta direcció.

També el suport decidit a l'avenç científic s'ha intensificat durant el passat exercici, amb l'impuls de projectes centrats en la recerca per vèncer l'Alzheimer, el Parkinson, les malalties neurodegeneratives, el càncer, la sida o les afeccions cardiovasculars. En aquesta línia, cinc anys després del seu naixement, l'Institut de Salut Global (ISGlobal) s'ha consolidat com un dels centres de referència en salut global a Europa, i ha tingut un paper clau en la lluita contra la malària. En el terreny mediambiental, s'han executat 210 projectes de conservació i millora dels parcs naturals de tot Espanya, en què s'ha prioritzat la contractació de persones en risc d'exclusió.

Internacionalment, durant l'any 2015 s'ha consolidat la col·laboració amb entitats de referència a escala mundial, com la Fundació Bill & Melinda Gates, per promoure la vacunació infantil als països en via de desenvolupament, o UNICEF, amb l'objectiu de reduir la mortalitat infantil causada per la pneumònia. L'Obra Social també ha segellat una aliança amb el Banc Interamericà de Desenvolupament (BID) per impulsar dos nous projectes de desenvolupament socioeconòmic a Colòmbia. I es continua donant suport a més de 50 iniciatives per millorar les condicions de vida de les poblacions més empobrides del planeta.

Dotze mesos, en definitiva, que han corroborat la millora de la capacitat operativa de l'Obra Social després de la seva integració en la Fundació Bancària "la Caixa" fa poc més d'un any. Un any focalitzat a donar oportunitats a les persones, especialment a les que més les necessiten, a través de línies d'actuació transformadores.

Dotze mesos en què 9,9 milions de beneficiaris han participat en les 46.209 iniciatives impulsades per l'ànima del Grup "la Caixa", la seva Obra Social. La seva raó de ser.

8. ALTRA INFORMACIÓ

8.1. Informació sobre medi ambient

El Grup integra el compromís amb el respecte i la protecció de l'entorn en la gestió del negoci, els seus projectes, productes i serveis. Amb aquest objectiu, fomenta el finançament de projectes respectuosos amb el medi ambient i que contribueixin a aconseguir més eficiència energètica i més sostenibilitat ambiental a llarg termini.

Criteria està compromesa amb el respecte a l'entorn natural, un compromís que va més enllà de les seves obligacions legals i que es concreten en un sistema de gestió mediambiental integrat en la seva activitat de negoci, que engloba tots els seus projectes, seguint la norma ISO 14001.

Així mateix, Criteria continua desenvolupant, amb l'estreta col·laboració de CaixaBank i la Fundació Bancària "la Caixa" i a través de la seva política d'*Active Management*, mitjançant la presència en els òrgans de govern de les seves participades, els processos interns d'avaluació i control de risc social i ambiental de les seves participades, amb la finalitat de poder assegurar que aquestes organitzacions treballen de manera responsable i ètica.

En aquest sentit, CaixaBank ha concretat les seves accions de respecte i protecció al medi ambient en la implantació d'un sistema de gestió ambiental segons el reglament europeu EMAS 1221/2009 i la norma ISO 14001. Així mateix, en la Política Ambiental de CaixaBank, destaquen l'adhesió als Principis de l'Equador i als Principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides, així com la participació voluntària en CDP (*Carbon Disclosure Project*) i el seu compromís d'impulsar tecnologies respectuoses amb el medi ambient, la integració de criteris ambientals en l'oferta de productes i serveis, i el suport a iniciatives de lluita contra el canvi climàtic.

Les companyies energètiques i de serveis en què Criteria participa disposen d'estratègies ben definides en matèria de responsabilitat corporativa, i són a més multinacionals que reporten periòdicament d'acord amb les millors pràctiques de *reporting* en relació amb el desenvolupament de les seves estratègies de sostenibilitat. El seu compromís i responsabilitat han estat premiats per diferents organismes nacionals i internacionals en els rànquings o índexs reconeguts com poden ser el FTSE4Good o el Dow Jones Sustainability Index, entre d'altres.

8.2. Informació sobre el període mitjà de pagament a proveïdors

Informació sobre ajornaments de pagaments efectuats a proveïdors: Deure d'informació de la Llei 15/2010, de 5 de juliol

L'entrada en vigor de la Llei 15/2010, de 5 de juliol, que va modificar la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, estableix l'obligació per a les societats de publicar de manera expressa les informacions sobre els terminis de pagament als proveïdors en la memòria dels comptes anuals. En relació amb aquesta obligació d'informació, el 4 de febrer de 2016 s'ha publicat en el BOE una nova resolució emesa per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC) que deroga l'anterior de 29 de desembre de 2010.

D'acord amb el que s'indica en la resolució de 29 de gener de 2016, a continuació es desglossa la informació requerida amb relació als pagaments realitzats i pendents de pagament en la data del tancament del balanç:

	2015
	Dies
Període mitjà de pagament a proveïdors (dies)	24,84
Ràtio d'operacions pagades	24,94
Ràtio d'operacions pendents de pagament	19,10

	2015
	Import (milers €)
Total pagaments efectuats	1.730.725
Total pagaments pendents	28.866

En els exercicis 2015 i 2014, i d'acord amb la disposició transitòria segona de la Llei 15/2010, amb caràcter general el termini màxim legal és de 30 dies, ampliable mitjançant pacte de les parts fins a un termini no superior a 60 dies.

8.3. Canals d'informació de Criteria

Criteria disposa dels canals d'informació següents:

- Web corporatiu (www.criteria.com) en què s'informa principalment de la cartera d'inversions, de l'activitat emissora de la societat dels òrgans de govern i de la informació econòmic financera anual i semestral. S'han comptabilitzat 64.616 visites el 2015.
- Dues bústies de correu electrònic: un d'Atenció a inversors institucionals i analistes (investor.relations@criteria.com) i una altra d'informació general (info@criteria.com)

9. PERSPECTIVES 2016 I EVOLUCIÓ PREVISIBLE DEL GRUP CRITERIA

9.1. Perspectives per a l'exercici 2016:

El creixement econòmic mundial del 2015 va ser enèrgic (3,1% anual), caracteritzat per la recuperació més arrelada dels països avançats. Per al 2016, preveiem una lleugera acceleració fins al 3,4%, a mesura que guanyi impuls el creixement de l'Eurozona i d'alguns països emergents de referència, com Mèxic i Xile. En termes de creixement, per tant, el context econòmic internacional el 2016 hauria de ser favorable, recolzat pels baixos preus del petroli i una política monetària que globalment seguirà sent laxa.

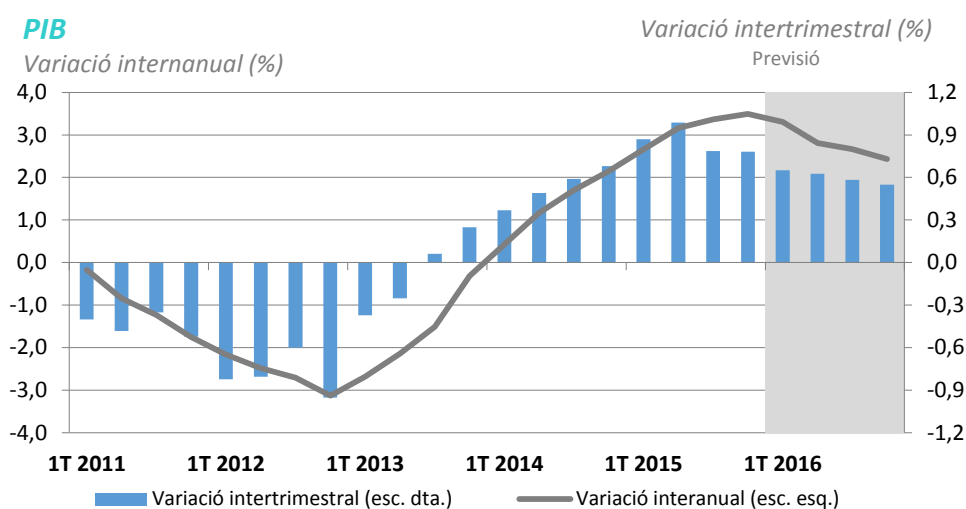
Entre els països avançats, la diferent posició que ocupen en el cicle econòmic comportarà una divergència monetària, amb importants efectes per a l'economia mundial. L'inici de la pujada dels tipus d'interès als EUA per part de la Fed el desembre de 2015 va ser un pas determinant en el procés de normalització de la seva política monetària, abonada pel fort creixement de l'activitat i l'ocupació. Durant el 2016, el ritme i la magnitud de les pujades dependran de la trajectòria de l'activitat, de la inflació i del mercat laboral nord-americà. Així mateix, aquest organisme seguirà molt vigilant a l'impacte de la seva política monetària sobre la resta de països i a les turbulències dels mercats financers. De moment, tenim en compte una segona pujada el juny de 2016. De fet, els indicadors de l'economia nord-americana segueixen mostrant un creixement robust, per la qual cosa el nostre escenari té en compte un avenç del PIB del 2,3% anual el 2016 (una dècima menys que el 2015). Aquest any, l'expansió nord-americana es recolzarà en el consum, la inversió i un despesa pública més elevada en un any d'eleccions presidencials. Per part seva, el Regne Unit, atès el seu considerable ritme de creixement, previst en el 2,2% per al 2016 (i invariable respecte de 2015), també podria començar una normalització de la seva política monetària a finals de 2016, encara que tenint en compte els missatges del governador, la desenvoluparà amb molta cautela a causa de l'elevada incertesa global.

Al contrari, les condicions monetàries seguiran sent molt laxes al Japó i a l'Eurozona, on hi ha una notable distància entre els objectius d'inflació fixats i les taxes actuals. Ambdues economies comparteixen l'expansió monetària, però no el ritme de creixement, que va ser força inferior al Japó, sobretot pel dinamisme més baix del consum en les llars nipones. De totes maneres, el creixement d'ambdues economies, també la nipona, registrarà una acceleració el 2016: del 0,5% anual el 2015 a l'1,0% el 2016 al Japó, i de l'1,5% a l'1,8% a l'Eurozona.

Les economies emergents gaudiran, en termes generals, d'un any 2016 de més creixement respecte de 2015 (4,3% davant el 4,0%), encara que menys del que s'esperava fa uns mesos. El deteriorament de les perspectives es deu, en bona part, a l'empitjorament del Brasil, Rússia i la Xina. El Brasil, la primera economia llatinoamericana, va estar immersa en una profunda recessió el 2015, i s'espera que pateixi un retrocés de prop del 2,5% el 2016 a causa de l'efecte combinat de la debilitat exportadora i de l'empitjorament de la demanda interna. El país s'ha vist afectat negativament pel descens del preu de les primeres matèries, ja que és un important exportador de minerals i aliments, sobretot al gegant asiàtic. Rússia és un altre emergent en plena recessió, que continuarà el 2016. Sens dubte, la caiguda del preu del petroli ha estat un factor determinant en el declivi de l'economia russa, encara que les tensions geopolítiques que envolten al país també han contribuït a la seva mala evolució. La situació de la Xina és marcadament diferent de la del Brasil o Rússia, ja que les seves perspectives de creixement segueixen sent significatives, i només s'espera un alentiment (del 6,8% el 2015 al 6,5% el 2016) per la necessitat de canviar de model econòmic en què el consum i els serveis adquireixin més protagonisme. Encara que no descartem nous episodis de volatilitat en la borsa xinesa, especialment si la gestió de la política econòmica no és encertada, aquests haurien d'anar a menys a mesura que les dades d'activitat vagin confirmant la desacceleració suau del país. D'altra banda, no tot són notícies preocupants dins el bloc emergent, atès que, el 2016, esperem una acceleració del ritme d'avenç de Mèxic i Xile, de 8 i 10

dècimes, fins al 3,3% i el 3,2%, respectivament. Per tant, en conjunt, les perspectives de creixement dels països emergents són favorables, encara que estan subjectes a riscos considerables.

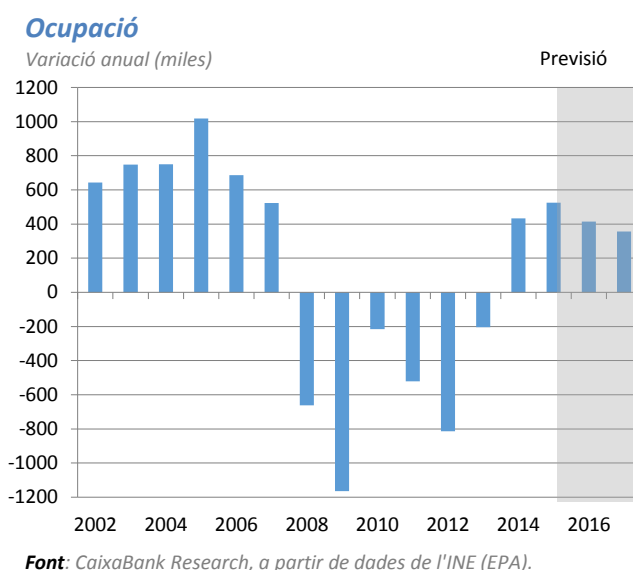
Pel que fa a l'economia espanyola, el balanç global de 2015 va ser positiu, i és un excel·lent punt de partida per al 2016. Segons les nostres previsions, la taxa se situarà en el 2,8% anual el 2016, gràcies a que la demanda interna seguirà sent el motor de creixement i a una contribució lleugerament positiva de la demanda externa. Per bé que aquest ritme serà una mica inferior al 3,2% de 2015, cal tenir en compte que els suports temporals, com la rebaixa fiscal o la caiguda del preu del petroli, han estat determinants per aconseguir l'actual ritme d'avenç, i probablement tindran un paper menys rellevant aquest any.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

L'economia espanyola s'enfronta a aquest 2016 amb algunes fortaleses, però també amb algunes debilitats. Entre els factors positius, en destaquen tres: la recuperació del crèdit bancari, la millora del sector immobiliari i l'impacte favorable de les reformes estructurals implementades en els últims anys. En relació amb l'evolució del crèdit, esperem que la seva demanda augmenti el 2016, ja que el procés de despallanquejament de les llars i les empreses està més avançat. Pel que fa a l'oferta, les entitats bancàries també estan en millor posició de concedir crèdit que abans, atès que el procés de reestructuració i consolidació bancària ha permès reforçar la posició de solvència i liquiditat de les entitats resultants. Pel que fa al sector immobiliari, les dades corroboren la seva recuperació. Preveiem un increment de la compra d'habitatge el 2016, recolzada pels costos de finançament més baixos i per l'augment de la demanda per part dels compradors que han estat esperant que el mercat immobiliari s'estabilitzés, i també per part dels inversors, gràcies a una rendibilitat superior del lloguer en comparació amb altres actius. Aquest dinamisme de la demanda fa preveure que la tendència a l'alça dels preus es mantindrà durant l'any, encara que la trajectòria serà molt heterogènia, ja que els increments de preus se centraran en les regions amb menys estoc d'habitatge nou per vendre. Finalment, el 2016 les reformes estructurals dutes a terme seguiran donant fruits, sobretot en el mercat laboral, on la creació d'ocupació podria superar els 400.000 llocs de treball. Això ajudarà a reduir la taxa d'atur en gairebé dos punts, fins al 19,9%, una taxa encara molt elevada, però que mostra una clara tendència a la baixa.

Tanmateix, les debilitats que presenta l'economia espanyola el 2016 no són menors. La delicada situació de les finances públiques, amb un deute prop d'excedir el 100% del PIB, accentua la situació de vulnerabilitat a canvis en la conjuntura financera internacional. Un altre gran desafiament és el sector exterior, atès que és imprescindible continuar millorant el superàvit exterior per reduir el deute extern. Per tant, el 2016 caldrà seguir enfortint els fonaments per estar preparats davant les eventualitats. Per aconseguir-ho, cal assolir aviat un consens polític que pugui concretar quines seran les prioritats de la política econòmica per al 2016.

9.2. Evolució del Grup:

Criteria, com a societat instrumental patrimonialista, controlada al 100% per la Fundació Bancària "la Caixa", confia seguir mantenint el camí de rendibilitat dels seus negocis.

Durant aquest exercici s'ha publicat el Reial decret 877/2015 i la Circular del Banc d'Espanya 6/2015, que han finalitzat el desenvolupament normatiu de la Llei 26/2013 de caixes d'estalvis i fundacions bancàries que defineix el marc regulatori aplicable a Criteria com a societat de control del Grup CaixaBank.

Per part seva, la previsible evolució en les principals societats participades per Criteria (CaixaBank, Gas Natural i Abertis) és la següent:

A **CaixaBank**, l'any de l'arrencada del seu Pla Estratègic 2015-2018, l'entorn macroeconòmic i financer ha resultat ser fins i tot més complex que el previst. En aquest marc, la rendibilitat recurrent del Grup va pujar, encara que es va mantenir en nivells baixos fruit del despallanquejament del crèdit, els baixos tipus d'interès i un cost del risc encara elevat.

De cara al 2016, es mantindran les pressions sobre la rendibilitat exercides pel complex entorn macroeconòmic, l'alta volatilitat dels mercats, els baixos tipus d'interès i el continuat despallanquejament. Tanmateix, els següents aspectes hauran d'ajudar a apuntalar la recuperació de la rendibilitat:

- Evolució favorable de la nova concessió de crèdit i el lent però sostingut increment dels tipus d'interès
- Manteniment, igual que el 2015, d'un comportament del crèdit millor que el previst per al mercat
- Activació de la demanda immobiliària, encara que amb una evolució heterogènia entre regions.

En aquest context, el focus en el client, el *pricing* de crèdits i dels recursos, l'esforç comercial i la gestió del risc seguiran sent elements claus per a CaixaBank, igual que la gestió de l'eficiència operativa i la inversió continuada en tecnologia.

Gas Natural Fenosa, després d'assolir els objectius financers 2015 del seu Pla Estratègic 2013-2015, està a l'espera que els mercats s'estabilitzin per presentar el seu nou Pla Estratègic. Amb l'escenari energètic actual (preus baixos de les *commodities* i excés d'oferta en el mercat de gas), el 2016 es presenta com un any complex per al Grup.

Abertis seguirà implantant el seu Pla Estratègic 2015-2017 amb les mesures següents: (i) consolidació de la recuperació de l'activitat a Espanya, França i Xile, així com en el sector de les telecomunicacions satel·litals (ii) creixement internacional selectiu i (iii) es continuarà impulsant el seu pla d'eficiències.

Per part seva, el 2016 Criteria haurà d'obtenir el finançament necessari per complir les obligacions derivades del contracte de permuta d'actius amb CaixaBank. Així mateix, Criteria haurà d'iniciar l'exercici de refinançar el venciment, a inicis de 2017, de 1.505 milions d'euros de deute subordinat.

Pel que fa al **mercat immobiliari** el procés de la seva recuperació ha d'acompanyar la millora de resultats en la gestió dels immobles, ja sigui pel manteniment de la política de vendes selectives i l'obtenció de rendiments d'una cartera d'immobles en lloguer, com per l'estabilització gradual del valor d'aquests actius.

Tot això ha de permetre que Criteria segueixi finançant el pressupost de 500 milions d'euros amb què la Fundació Bancària "la Caixa" contribueix al desenvolupament de la seva Obra Social.

10. FETS POSTERIORIS

Entre el 31 de desembre de 2015 i la data de formulació d'aquests comptes consolidats no s'ha produït cap fet no descrit en la resta de notes explicatives de la memòria.

11. INFORME DE GOVERN CORPORATIU CORRESPONENT A L'EXERCICI 2015

La Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional sobre la base de la normativa de la Unió Europea, va fer una nova redacció de l'article 49 del Codi de Comerç, que regula el contingut mínim de l'Informe de gestió. Sobre la base d'aquesta regulació, Criteria inclou en una secció separada de l'Informe de gestió el seu Informe Anual de Govern Corporatiu.

A continuació es presenta una edició maquetada del text íntegre de l'Informe Anual de Govern Corporatiu de Criteria Caixa, SAU corresponent a l'exercici 2015 que ha aprovat el Consell d'Administració de la Societat en la seva sessió de data 29 de febrer de 2016, amb l'informe favorable previ de la Comissió d'Auditoria i Control en la seva reunió de data 23 de febrer, així com de la de Nomenaments i Retribucions, en la seva reunió de data 29 de febrer de 2016. L'informe original, elaborat d'acord amb el format i la normativa vigent, està disponible a la pàgina web www.criteria.com i a la de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU - 2015

CRITERIA CAIXA, SA, SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FI DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA:	31/12/2015
CIF:	A-63379135
Denominació social:	CRITERIA CAIXA, SA, SOCIEDAD UNIPERSONAL
Domicili social:	AVINGUDA DIAGONAL 621, BARCELONA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS– QUE EMETIN VALORS QUE
ES NEGOCIÏN EN MERCATS OFICIALS**

A ESTRUCTURA DE LA PROPIETAT

A.1 Detall dels accionistes o partícips més significatius de la seva entitat en la data de tancament de l'exercici:

NIF o CIF	Nom o denominació social de l'accionista o partícp	% sobre capital social
G-58899998	FUNDACIÓ BANCÀRIA CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA, "LA CAIXA"	100

A.2 Indiqui, si escau, les relacions de caràcter familiar, comercial, contractual o societari que hi ha entre els accionistes o partícips significatius, en la mesura que siguin conegudes per l'Entitat, llevat que siguin escassament rellevants o derivin del gir o tràfic comercial ordinari:

NIF o CIF	Noms o denominacions socials relacionats	Tipus de relació	Breu descripció
	*Vegeu Nota en l'apartat G		

A.3 Indiqui, si escau, les relacions de caràcter comercial, contractual o societari que hi ha entre els accionistes o partícips significatius i l'Entitat, llevat que siguin escassament rellevants o derivin del gir o tràfic comercial ordinari:

NIF o CIF	Noms o denominacions socials relacionats	Tipus de relació	Breu descripció
G-58899998	FUNDACIÓ BANCÀRIA CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA, "LA CAIXA"	SOCIETÀRIA	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" és l'accionista únic de la Societat

A.4 Indiqui, si escau, les restriccions a l'exercici dels drets de vot, així com les restriccions a l'adquisició o transmissió de participacions en el capital:

Sí ✓

No

Descripció de les restriccions
TRANSMISSIÓ DE PARTICIPACIONS EN EL CAPITAL: Les limitacions a la transmissibilitat de les accions es recullen en l'article 9 dels Estatuts Socials. Són lliures les transmissions que es facin a favor (i) d'altres accionistes, (ii) del cònjuge, dels ascendents o descendents de l'Accionista transmissor i (iii) de societats que pertanyin al mateix grup de societats que l'Accionista transmissor. Excepte en aquests casos, l'accionista que es proposi transmetre les seves accions en la Societat ho haurà de comunicar per escrit a l'òrgan d'administració, indicant el nombre, classe i sèrie de les accions que vol transmetre, el nom, el domicili i la nacionalitat de la persona a qui les vol transmetre, el preu o contraprestació de cada acció i les condicions de l'operació. En els terminis i de conformitat amb el procediment previst en els Estatuts Socials, la resta d'accionistes tindran dret d'adquisició preferent i, si escau, de la Societat mateixa.
EXERCICI DE DRETS DE VOT: No hi ha restriccions a l'exercici dels drets de vot de les accions de CRITERIA CAIXA, SAU.

B JUNTA GENERAL O ÒRGAN EQUIVALENT

B.1 Enumeri el quòrum de constitució de la Junta General o òrgan equivalent establerts en els Estatuts. Descrigui en què es diferencia del règim de mínims previst a la Llei de societats de capital (LSC) o la normativa que hi sigui aplicable.

De conformitat amb l'article 16 dels Estatuts Socials, la Junta General quedarà vàlidament constituïda, en primera convocatòria, quan els accionistes presents o representats tinguin, almenys, el 25% del capital subscrit amb dret a vot. En segona convocatòria és vàlida la constitució, sigui quin sigui el capital que hi concorri. Perquè la Junta General, ordinària o extraordinària, pugui acordar vàlidament l'emissió d'obligacions, la supressió o limitació del dret de subscripció preferent, l'augment o la reducció de capital, la transformació, fusió, escissió, cessió global d'actiu i passiu i trasllat de domicili a l'estranger, així com qualsevol modificació dels Estatuts Socials, caldrà, en primera convocatòria, la concurrència d'accionistes, presents o representats, que tinguin almenys el 50% del capital subscrit amb dret a vot. En segona convocatòria, serà suficient la concurrència del 25% d'aquest capital. Tot això sense perjudici d'altres supòsits establerts en les lleis i, en particular, lleis especials que siguin aplicables a la Societat.

Actualment, l'Entitat disposa d'un únic accionista; per tant, en aquest sentit s'aplica el règim previst en el text refós de la Llei de societats de capital.

B.2 Expliqui el règim d'adopció d'acords socials. Descrigui en què es diferencia del règim previst a la LSC o en la normativa que hi sigui aplicable.

De conformitat amb l'article 18 dels Estatuts Socials, els acords de la Junta s'adoptaran per majoria simple dels vots dels accionistes, presents o representats en la Junta General. Un acord s'entendrà adoptat quan obtingui més vots a favor que en contra del capital present o representat en la Junta.

El règim d'adopció d'acords de la Junta General previst a l'article 18 dels Estatuts Socials és el mateix que el previst a la Llei de societats de capital.

D'acord amb el que indica el punt anterior, la Societat té la condició d'unipersonal.

B.3 Indiqui breument els acords adoptats a les juntes generals o òrgans equivalents celebrats en l'exercici a què es refereix aquest informe i el percentatge de vots amb què s'han adoptat els acords.

Les decisions de l'accionista únic de la Societat durant el 2015 són:

14/05/2015: 1. Aprovació dels comptes anuals individuals i consolidats corresponents a l'exercici tancat a 31 de desembre de 2014 i els seus respectius informes de gestió. 2. Aprovació de la gestió dels administradors durant l'exercici 2014. 3. Aplicació del resultat de l'exercici 2014. 4. Dotació de reserva legal i 5. Delegació de facultats.

09/07/2015: 1. Modificació de determinats articles dels Estatuts Socials a l'efecte, segons que correspongui, (i) d'adaptar-los a la reforma de la Llei de societats de capital introduïda per la Llei 31/2014, de 3 de desembre, per la qual es modifica la Llei de societats de capital per a la millora de govern corporatiu, i (ii) de fer millores tècniques en la redacció. 2. Reelecció d'auditors i 3. Delegació de facultats.

03/09/2015: 1. Modificació de la denominació social de Criteria CaixaHolding SA, Sociedad Unipersonal, i, en conseqüència, modificació de l'article 1 dels Estatuts Socials. 2. Adquisició de les participacions de la societat mercantil Els Arbres de la Tardor, SLU, subjecta a l'autorització prèvia del Govern del Principat d'Andorra. Augment del capital social de la societat Els Arbres de la Tardor, SLU, subjecte a l'autorització prèvia del Govern del Principat d'Andorra i compra de la societat mercantil i 3. Delegació de facultats.

B.4 Indiqui l'adreça i forma d'accés al web de l'Entitat i a la informació sobre govern corporatiu.

La informació sobre govern corporatiu de Criteria Caixa, SAU està disponible en el web corporatiu de la Societat (www.criteria.com).

- B.5 Assenyali si s'han celebrat reunions dels diferents sindicats, que si escau hi hagi, dels tenidors de valors emesos per l'Entitat, de l'objecte de les reunions celebrades en l'exercici a què es refereix aquest informe i dels principals acords adoptats.

Durant l'exercici 2015, Criteria no ha celebrat assemblees d'obligacionistes.

C ESTRUCTURA DE L'ADMINISTRACIÓ DE L'ENTITAT

C.1 Consell o òrgan d'administració

- C.1.1 Detalli el nombre màxim i mínim de Consellers o membres de l'òrgan d'administració, previstos en els Estatuts:

Nombre màxim de Consellers/membres de l'òrgan	20
Nombre mínim de Consellers/membres de l'òrgan	8

- C.1.2 Completi el quadre següent sobre els membres del Consell o òrgan d'administració, i la seva diferent condició:

CONSELLERS/MEMBRES DE L'ÒRGAN D'ADMINISTRACIÓ

NIF o CIF del Conseller	Nom o denominació social del Conseller/membre de l'òrgan d'administració	Representant	Última data de nomenament
36456287-E	Isidre Fainé Casas	-	18/12/2013
40260078-G	Alejandro García-Bragado Dalmau	-	26/06/2014
37590507-C	Javier Godó Muntañola	-	26/06/2014
37175025-X	Salvador Gabarró Serra	-	26/06/2014
15766311-H	José Antonio Asiáin Ayala	-	18/12/2013
28744747-Z	Marcos Contreras Manrique	-	18/12/2013
X1596112G	Jean-Louis Chaussade	-	18/12/2013
46215647-E	Isabel Estapé Tous	-	18/12/2013
46672425-C	Francisco Javier García Sanz	-	18/12/2013
46309503-S	Víctor Grífols Roura	-	26/06/2014
46302019-Y	Josep-Delfí Guàrdia Canela	-	18/12/2013
Y2771477-Z	Heinrich Haasis	-	18/12/2013
42942802-P	Francesc Homs Ferret	-	18/12/2013
36467929-A	Juan José López Burniol	-	26/06/2014
39335259-S	Josep Joan Simón Carreras	-	18/12/2013

C.1.3 Identifiqui, si escau, els membres del Consell o òrgan d'administració que assumeixin càrrecs d'administradors o directius en altres entitats que formin part del Grup de l'Entitat:

NIF o CIF del Conseller	Nom o denominació social del Conseller/membre de l'òrgan d'administració	Denominació social de l'entitat del Grup	NIF o CIF de l'entitat del Grup	Càrrec
36456287-E	Isidre Fainé Casas	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	President del Patronat
		Caixabank, SA	A-08663619	President del Consell d'Administració
40260078-G	Alejandro García-Bragado Dalmau	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Vicepresident i Vicesecretari del Patronat
37590507-C	Javier Godó Muntañola	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patró
37175025-X	Salvador Gabarró Serra	Caixabank, SA	A-08663619	Conseller
28744747-Z	Marcos Contreras Manrique	Banco Europeo de Finanzas, SA *Vegeu Nota en l'apartat G	A-78963816	Vicepresident

NIF o CIF del Conseller	Nom o denominació social del Conseller/membre de l'òrgan d'administració	Denominació social de l'entitat del Grup	NIF o CIF de l'entitat del Grup	Càrrec
46302019-Y	Josep-Delfí Guàrdia Canela	VidaCaixa, SA de Seguros y Reaseguros	A-58333261	Conseller
42942802-P	Francesc Homs Ferret	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patró
		Foment Immobiliari Assequible, SAU	A-63346290	Vicepresident
36467929-A	Juan José López Burniol	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patró
		Caixabank, SA	A-08663619	Conseller

C.1.4 Completi el quadre següent amb la informació relativa al nombre de Conselleres que integren el Consell d'Administració i les seves comissions, així com la seva evolució en els darrers quatre exercicis:

Nombre de Conselleres				
	Exercici 2015 Nombre %	Exercici 2014 Nombre %	Exercici 2013 Nombre %	Exercici 2012 Nombre %
Consell d'Administració ** VEGEU NOTA APARTAT G	1 6,66%	1 5,88%	6 30%	0 0%
Comissió Executiva	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
Comissió d'Auditoria i Control	1 33,33%	1 33,33%	N.A.	N.A.
Comissió de Nomenaments i Retribucions	1 33,33%	1 33,33%	N.A.	N.A.

C.1.5 Completi el quadre següent respecte a la remuneració agregada dels Consellers o membres de l'òrgan d'administració, meritada durant l'exercici:

Concepte retributiu	Milers d'euros	
	Individual	Grup
Retribució fixa	2.645	1.788
Retribució variable		
Dietes		
Altres remuneracions		
TOTAL:	2.645	1.788

C.1.6 Identifiqui els membres de l'Alta Direcció que no siguin al seu torn Consellers o membres de l'òrgan d'administració executius, i indiqui la remuneració total meritada a favor seu durant l'exercici:

NIF o CIF	Nom o denominació social	Càrrec
36017940D	Marcelino Armenter Vidal	Director General
46533282G	Jaume Giró Ribas	Director General de Comunicació
40857332V	Jordi Gual Solé	Director General de Planificació i Desenvolupament Estratègic
38805438E	Francesc Bellavista Auladell	Sotsdirector General
46109324M	Javier José Paso Luna	Director de l'Àrea Fiscal i Legal
35114207S	Óscar Valentín Carpio Garijo	Sotsdirector General Adjunt

46119725X	Xavier Moragas Freixa	Sotsdirector General Adjunt
15851133Q	Enrique Goñi Beltrán de Garizurieta	Adjunt a Presidència

Remuneració total Alta Direcció (milers d'euros)	4.385
--	-------

C.1.7 Indiqui si els Estatuts o el Reglament del Consell estableixen un mandat il·limitat per als Consellers o membres de l'òrgan d'administració:

Sí ✓

No

Nombre màxim d'exercicis de mandat	Quatre (4) anys
------------------------------------	-----------------

C.1.8 Indiqui si els comptes anuals individuals i consolidats que es presenten per a aprovació al Consell o òrgan d'administració estan prèviament certificats:

Sí

No ✓

Identifiqui, si escau, la persona o les persones que han certificat els comptes anuals individuals i consolidats de la Societat, perquè el Consell en faci la formulació:

Nom	Càrrec

C.1.9 Expliqui, si n'hi ha, els mecanismes establerts pel Consell o òrgan d'administració per evitar que els comptes individuals i consolidats formulats per ell es presentin a la Junta General o òrgan equivalent amb excepcions en l'informe d'auditoria.

Amb caràcter general, la Comissió d'Auditoria i Control és l'encarregada de vetllar per l'elaboració correcta de la informació financera i entre les seves funcions trobem les següents, que porten implícit evitar l'existència d'informes d'auditoria amb excepcions:

- (i) Servir de canal de comunicació entre el Consell d'Administració i els auditors, avaluar els resultats de cada auditoria i les respostes de l'equip de gestió a les seves recomanacions i mitjançar en els casos de discrepàncies entre aquells i aquest en relació amb els principis i criteris aplicables en la preparació dels estats financers, així com examinar les circumstàncies que, si escau, hagin motivat la renúncia de l'auditor.
- (ii) Establir les oportunes relacions amb els auditors de comptes per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests, perquè siguin examinades per la Comissió d'Auditoria i Control, i qualssevol altres relacionades amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes en la legislació d'auditoria de comptes i en les normes tècniques d'auditoria.

- (iii) Supervisar el compliment del contracte d'auditoria, procurant que l'opinió sobre els comptes anuals i els continguts principals de l'informe d'auditoria siguin redactats de manera clara i precisa.
- (iv) Revisar els comptes de la Societat i la informació financera periòdica que hagi de subministrar el Consell als mercats i als seus òrgans de supervisió, i, en general, vigilar el compliment dels requisits legals en aquesta matèria i la correcta aplicació dels principis de comptabilitat generalment acceptats, així com informar amb caràcter previ el Consell d'Administració sobre la informació financera periòdica i les propostes de modificació de principis i criteris comptables suggerits per la Direcció.

C.1.10 El Secretari del Consell o de l'òrgan d'administració té la condició de Conseller?
Sí No ✓

C.1.11 Indiqui, si n'hi ha, els mecanismes establerts per preservar la independència de l'auditor extern, dels analistes financers, dels bancs d'inversió i de les agències de qualificació.

La Comissió d'Auditoria i Control és l'encarregada d'elevat al Consell d'Administració, perquè siguin sotmeses al Soci Únic, les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució dels auditors externs de comptes d'acord amb la normativa aplicable a la Societat, així com les seves condicions de contractació i recollir regularment d'ell informació sobre el pla d'auditoria i la seva execució, a més de preservar la seva independència en l'exercici de les seves funcions.

La Comissió d'Auditoria i Control rep anualment dels auditors externs la declaració de la seva independència en relació amb l'entitat o entitats vinculades a aquesta directament o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol classe prestats i els corresponents honoraris percebuts d'aquestes entitats per l'auditor extern o per les persones o entitats vinculades a aquest d'acord amb el que disposa la legislació sobre auditoria de comptes. Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control emet anualment, amb caràcter previ a l'informe d'auditoria de comptes, un informe en què s'expressa una opinió sobre la independència dels auditors de comptes. Aquest informe conté, en qualsevol cas, la valoració de la prestació dels serveis addicionals a què fa referència aquest apartat, individualment considerats i en el seu conjunt, diferents de l'auditoria legal i en relació amb el règim d'independència o amb la normativa reguladora d'auditoria.

Amb l'objectiu de garantir el compliment de la normativa aplicable i la independència dels treballs d'auditoria, la Societat disposa d'una Política de Relació amb l'Auditor Extern, aprovada per la Comissió d'Auditoria i Control, així com pel Consell d'Administració de la Societat.

C.2 Comissions del Consell o òrgan d'administració

C.2.1 Enumeri les comissions del Consell o òrgan d'administració:

Nom de la Comissió	Nre. de membres
Consell d'Administració	15
Comissió d'Auditoria i Control	3
Comissió de Nomenaments i Retribucions	3

C.2.2 Detalli totes les comissions del Consell o òrgan d'administració, els seus membres i la proporció de Consellers executius, dominicals, independents i altres d'externs que les integren (les entitats que no tinguin la forma jurídica de societat de capital no han d'emplenar la categoria del Conseller en el quadre corresponent i en l'apartat amb el seu règim jurídic i la manera com aquests compleixen les condicions de composició de la Comissió d'Auditoria i de la de Nomenaments i Retribucions):

COMISSIÓ EXECUTIVA O DELEGADA

NIF o CIF	Nom	Càrrec	Categoria

% de Consellers executius	
% de Consellers dominicals	
% de Consellers independents	
% d'altres d'externs	
Nombre de reunions	

Expliqui les funcions que té atribuïdes aquesta Comissió, descrigui els procediments i les regles d'organització i funcionament i resumeixi les actuacions més importants durant l'exercici.

--

COMISSIÓ D'AUDITORIA I CONTROL

NIF o CIF	Nom	Càrrec	Categoria
46215647-E	Isabel Estapé Tous	President	Independent
37175025-X	Salvador Gabarró Serra	Vocal	Dominical
28744747-Z	Marcos Contreras Manrique	Vocal	Independent

% de Consellers executius	0%
% de Consellers dominicals	33,33%
% de Consellers independents	66,67%
% d'altres d'externs	0%
Nombre de reunions	6

Expliqui les funcions que té atribuïdes aquesta Comissió, descrigui els procediments i les regles d'organització i funcionament i resumeixi les actuacions més importants durant l'exercici.

D'acord amb el que estableixen els Estatuts, el Consell d'Administració va designar una Comissió d'Auditoria i Control que té les competències i regles de funcionament previstes en la normativa vigent. La Comissió d'Auditoria i Control està formada per Consellers no executius i composta per un mínim de 3 i un màxim de 5 membres, i almenys un dels membres haurà de ser independent.

El Consell d'Administració designarà els membres de la Comissió d'Auditoria i Control tenint present els coneixements, les aptituds i l'experiència dels Consellers i les funcions de la Comissió. La Comissió d'Auditoria i Control designarà d'entre els membres independents un President. Així mateix designarà un Secretari i podrà designar un Vicesecretari, els quals pot ser que no en siguin membres. En cas de no fer aquestes designacions actuaran com a Secretari i Vicesecretari els del Consell. Els membres de l'equip directiu o del personal de la Societat estaran obligats a assistir a les sessions de la Comissió d'Auditoria i Control i a prestar-li la seva col·laboració i accés a la informació de què disposin quan la Comissió així ho sol·liciti. La Comissió podrà igualment requerir l'assistència a les seves sessions dels auditors de comptes de la Societat.

En qualsevol cas, sense perjudici de qualssevol altres funcions que li puguin ser assignades en cada moment pel Consell d'Administració, la Comissió d'Auditoria i Control ha d'exercir les funcions bàsiques següents:

- Informar la Junta General d'Accionistes sobre les qüestions que hi plantegin els accionistes en matèria de la seva competència.
- Elevar al Consell d'Administració, perquè siguin sotmeses a la Junta General o al Soci Únic, les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució dels auditors externs de comptes d'acord amb la normativa aplicable a la Societat, així com les seves condicions de contractació i recollir regularment d'ell informació sobre el pla d'auditoria i la seva execució, a més de preservar la seva independència en l'exercici de les seves funcions.

- c) Supervisar els serveis d'auditoria interna, comprovant-ne l'adequació i integritat, i proposar la selecció, designació i substitució dels seus responsables; proposar el pressupost d'aquests serveis i verificar que l'Alta Direcció té en compte les conclusions i recomanacions dels seus informes.
- d) Servir de canal de comunicació entre el Consell d'Administració i els auditors, avaluar els resultats de cada auditoria i les respostes de l'equip de gestió a les seves recomanacions i mitjançar en els casos de discrepàncies entre aquells i aquest en relació amb els principis i criteris aplicables en la preparació dels estats financers, així com examinar les circumstàncies que, si escau, hagin motivat la renúncia de l'auditor.
- e) Supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera preceptiva i l'eficàcia dels sistemes de control interns i de gestió de riscos de la Societat, incloent-hi els fiscals; així com discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del sistema de control intern que, si escau, es detectin en el desenvolupament de l'auditoria.
- f) Establir les oportunes relacions amb els auditors de comptes per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests, perquè siguin examinades per la Comissió d'Auditoria i Control, i qualssevol altres relacionades amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes en la legislació d'auditoria de comptes i en les normes tècniques d'auditoria. En tot cas, hauran de rebre anualment dels auditors externs la declaració de la seva independència en relació amb l'entitat o entitats que hi estiguin vinculades directament o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol mena prestats i els corresponents honoraris percebuts d'aquestes entitats per l'auditor extern o per les persones o entitats que hi estiguin vinculades d'acord amb el que disposa la legislació sobre auditoria de comptes. Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control ha d'emetre anualment, amb caràcter previ a l'informe d'auditoria de comptes, un informe en què s'expressarà una opinió sobre la independència dels auditors de comptes. Aquest informe haurà de contenir, en tot cas, la valoració de la prestació dels serveis addicionals a què fa referència aquest apartat, individualment considerats i en el seu conjunt, diferents de l'auditoria legal i en relació amb el règim d'independència o amb la normativa reguladora d'auditoria.
- g) Supervisar el compliment del contracte d'auditoria, procurant que l'opinió sobre els comptes anuals i els continguts principals de l'informe d'auditoria siguin redactats de manera clara i precisa.
- h) Revisar els comptes de la Societat i la informació financera periòdica que hagi de subministrar el Consell als mercats i als seus òrgans de supervisió, i, en general, vigilar el compliment dels requisits legals en aquesta matèria i la correcta aplicació dels principis de comptabilitat generalment acceptats, així com informar amb caràcter previ el Consell d'Administració sobre la informació financera periòdica i les propostes de modificació de principis i criteris comptables suggerits per la Direcció.
- i) Supervisar el compliment de la normativa respecte a les operacions amb parts vinculades i informar, amb caràcter previ, el Consell d'Administració sobre aquestes operacions. En particular vetllarà perquè es comuniqui al mercat la informació sobre aquestes operacions, en compliment del que

- estableix la normativa, i informar sobre les transaccions que impliquin o puguin implicar conflictes d'interès.
- j) Supervisar el compliment del Reglament Intern de Conducta en Matèries Relatives al Mercat de Valors i, en general, de les regles de govern corporatiu que li siguin aplicables.
 - k) Informar, amb caràcter previ, el Consell sobre la creació o adquisició de participacions en entitats de propòsit especial o domiciliades en països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals, així com qualssevol altres transaccions o operacions de naturalesa anàloga que, per la seva complexitat, puguin menyscar la transparència de la Societat o del grup al qual pertany.
 - l) Considerar els suggeriments que li facin arribar el President del Consell d'Administració, els membres del Consell, els Directius i els Accionistes de la Societat i establir i supervisar un mecanisme que permeti als empleats de la Societat, o del grup al qual pertany, de manera confidencial i, si es considera apropiat, anònima, comunicar les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixin en el si de la Societat.
 - m) Rebre informació i, si escau, emetre un informe sobre les mesures disciplinàries que es pretengui imposar a membres de l'alt equip directiu de la Societat.
 - n) Qualsevol altres que li siguin atribuïdes en virtut de la Llei i altra normativa aplicable a la Societat.

En tot el que no està previst expressament per a la Comissió d'Auditoria i Control, s'han d'aplicar les normes de funcionament establertes en aquests Estatuts en relació amb el Consell d'Administració, sempre que siguin compatibles amb la naturalesa i funció de la Comissió corresponent.

Com a conseqüència de les facultats atribuïdes, les actuacions més importants de la Comissió d'Auditoria i Control durant l'exercici 2015 han estat:

En la reunió de 26 de febrer de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: 1) Norma Reguladora d'Auditoria Interna; 2) Política de Relacions amb els Auditors Externs; 3) Norma sobre la Funció de Control Intern de la Informació Financera (SCIIF); 4) Aprovació de l'Informe Financer Anual. Formulació dels comptes anuals individuals i consolidats i dels informes de gestió. Informe Anual de Govern Corporatiu. Esborranys d'informe d'auditoria. Proposta d'aplicació del resultat de l'exercici 2014 i ratificació del dividend a compte; 5) Nova Política Formal de Divulgació, i 6) Estats financers resumits a efectes estadístics.

En la reunió de 27 d'abril de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: 1) Informe Anual del Procés Intern d'Avaluació de l'Adequació del Capital (ICAAP); 2) Informe Anual del Procés Intern d'Avaluació de l'Adequació de la Liquiditat (ILAAP); 3) Informació amb Rellevància Prudencial (IRP); 4) Sistema de Control Intern de la Informació Financera (SCIIF); 5) Auditoria i Control Intern; 6) Normativa per definir les transaccions de què s'ha d'informar en el Consell d'Administració; 7)

Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors, i 8) Codi Ètic.

En la reunió de 30 de juliol de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: 1) Sistema de Control Intern de la Informació Financera (SCIIF); 2) Estats financers semestrals resumits consolidats a 30 de juny de 2015, i 3) Política de Gestió de Sancions i Contramesures Financeres Internacionals del Grup Criteria.

En la reunió de 10 de desembre de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: 1) Estimació tancament desembre 2015; 2) Aprovació de distribució segon dividend a compte.

COMISSIÓ DE NOMENAMENTS I RETRIBUCIONS

NIF o CIF	Nom	Càrrec	Categoria
46215647-E	Isabel Estapé Tous	President	Independent
15766311-H	José Antonio Asiáin Ayala	Vocal	Independent
36467929-A	Juan José López Burniol	Vocal	Dominical

% de Consellers executius	0%
% de Consellers dominicals	33,33%
% de Consellers independents	66,67%
% d'altres d'externs	0%
Nombre de reunions	5

Expliqui les funcions que té atribuïdes aquesta Comissió, descriu els procediments i les regles d'organització i funcionament i resumeixi les actuacions més importants durant l'exercici.

De conformitat amb el que estableixen els Estatuts Socials, el Consell d'Administració va designar en el seu si una Comissió de Nomenaments i Retribucions, que té les competències i es regirà per les regles de funcionament previstes en la normativa vigent. La Comissió de Nomenaments i Retribucions està formada exclusivament per Consellers no executius i composta per tres membres, i dos dels membres hauran de ser independents. La Comissió de Nomenaments i Retribucions va designar un President d'entre els Consellers independents que en formen part. Així mateix va designar un Secretari i un Vicesecretari, no Consellers.

En qualsevol cas, sense perjudici de qualssevol altres funcions que li pugui assignar en cada moment el Consell d'Administració, la Comissió de Nomenaments i Retribucions exercirà les funcions bàsiques següents:

a) Avaluar les competències, coneixements i experiència necessaris en el Consell d'Administració. A aquests efectes, definirà les funcions i aptituds necessàries en els candidats que hagin de cobrir cada vacant i avaluarà el

temps i dedicació necessaris perquè puguin exercir eficaçment la seva comesa.

- b) Establir un objectiu de representació per al sexe menys representat en el Consell d'Administració i elaborar orientacions sobre com assolir aquest objectiu.
- c) Elevar al Consell d'Administració les propostes de nomenament de Consellers independents per a la designació per cooptació o perquè siguin sotmeses a la decisió de la Junta General d'Accionistes, així com les propostes per a la reelecció o separació d'aquests Consellers per la Junta General d'Accionistes.
- d) Informar de les propostes de nomenament de la resta de Consellers per a la designació per cooptació o perquè siguin sotmeses a la decisió de la Junta General d'Accionistes, així com les propostes per a la reelecció o separació per la Junta General d'Accionistes.
- e) Informar de les propostes de nomenament i separació dels alts directius i les condicions bàsiques dels seus contractes.
- f) Examinar i organitzar la successió del President del Consell d'Administració i del primer executiu de la Societat i, si escau, formular propostes al Consell d'Administració perquè aquesta successió es produeixi de manera ordenada i planificada.
- g) Proposar al Consell d'Administració la política de retribucions dels Consellers i dels Directors Generals o dels qui duguin a terme les seves funcions d'Alta Direcció sota la dependència directa del Consell, de Comissions Executives o de Consellers Delegats, així com la retribució individual i les altres condicions contractuals dels Consellers executius, vetllant per la seva observança.

En tot el que no està previst expressament per a la Comissió de Nomenaments i Retribucions, s'han d'aplicar les normes de funcionament establertes en aquests Estatuts en relació amb el Consell d'Administració, sempre que siguin compatibles amb la naturalesa i funció de la Comissió corresponent.

Com a conseqüència de les facultats atribuïdes, les actuacions més importants de la Comissió de Nomenaments i Retribucions durant l'exercici 2015 han estat:

En la reunió de 26 de febrer de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: 1) Informe Anual de Govern Corporatiu, i 2) Política de Remuneracions.

En la reunió de 4 de juny de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: Definició de Col·lectiu Identificat.

En la reunió de 30 de juliol de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: Protocol de procediments de selecció i avaluació de la idoneïtat de càrrecs.

En la reunió de 10 de desembre de 2015: Aprovar i elevar al Consell d'Administració de la Societat, entre altres: Informes d'avaluació d'idoneïtat de càrrecs de la Societat i remuneracions del col·lectiu Identificat.

COMISSIÓ _____

NIF o CIF	Nom	Càrrec
	** Vegeu Nota Apartat G	

D OPERACIONS VINCULADES I OPERACIONS INTRAGRUP

D.1 Detalli les operacions realitzades entre l'entitat o entitats del seu grup, i els Accionistes, partícips cooperativistes, titulars de drets dominicals o qualsevol altre de naturalesa equivalent de l'Entitat.

Les operacions més significatives realitzades entre Critería o les seves filials i l'accionista Únic, Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa", han estat les següents:

Nom o denominació social de l'Accionista significatiu	Nom o denominació social de la societat o entitat del seu grup	Naturalesa de la relació	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
Fundació Bancària "la Caixa"	CriteríaCaixa	Societària	Dividends a compte de l'exercici 2015	320.000
Fundació Bancària "la Caixa"	CriteríaCaixa	Societària / Contractual	Préstec concedit per Critería i amortitzat en l'exercici	85.000
Fundació Bancària "la Caixa"	CaixaBank	Societària/ Contractual	Préstec	100.000
Fundació Bancària "la Caixa"	CaixaBank	Societària/ Contractual	Dipòsits a la vista i a termini	7.235

En la Nota 40 dels comptes anuals consolidats de Critería Caixa, SAU, apareixen de manera agregada tots els saldos de l'accionista únic amb societats del Grup CriteríaCaixa.

D.2 Detalli les operacions realitzades entre l'entitat o entitats del seu grup, i els administradors o membres de l'òrgan d'administració, o Directius de l'Entitat.

No hi ha operacions que siguin fora del tràfic ordinari ni a condicions que no siguin de mercat.

En la Nota 40 dels comptes anuals consolidats de Criteria Caixa, SA, Sociedad Unipersonal, apareixen de manera agregada tots els saldos amb administradors i directius.

D.3 Detalli les operacions intragrup.

Les operacions més significatives efectuades per la Societat amb altres entitats que pertanyen al mateix Grup han estat les següents:

Denominació social de l'entitat del Grup	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
CaixaBank	Acords de finançament: préstecs	1.200.000
CaixaBank	Contractes de cobertures de tipus d'interès (se n'indica el valor nocional)	1.900.000
VidaCaixa	Inversió en renda fixa d'Abertis Infraestructuras	786.000
CaixaBank	Contracte de permuta	** Vegeu Nota en l'apartat G

L'operació més significativa efectuada per la Societat amb entitats associades i multigrup que pertanyen al mateix Grup ha estat la següent:

Denominació social de l'entitat del Grup	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
Gas Natural	Saldos en imposicions a termini i a la vista a CaixaBank	599.000

Vegeu Nota 40 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteria i Nota 21 dels comptes anuals individuals de Criteria.

D.4 Detalli els mecanismes establerts per detectar, determinar i resoldre els possibles conflictes d'interessos entre l'Entitat o el seu grup, i els seus Consellers o membres de l'òrgan d'administració, o Directius.

La Societat manté informats els Consellers de les seves obligacions i, en particular, del deure d'evitar conflictes d'interès previstos a la Llei de societats de capital. Amb caràcter anual, el Secretari del Consell d'Administració remet a cadascun dels Consellers un formulari en què aquests poden posar de manifest l'existència de qualsevol conflicte d'interès, per fer-ho constar en la Memòria dels comptes anuals i, si escau, poder valorar si és procedent atorgar la dispensa que permetria, en casos singulars, autoritzar la realització de determinades actuacions al Conseller que ho hagi sol·licitat.

Amb caràcter addicional, la Societat disposa d'un Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors, aplicable tant a Consellers com a Directius de l'Entitat, entre altres. En aquest Reglament s'estableixen diverses obligacions, com ara la d'abstenció de fer determinades operacions en certs períodes, el deure de comunicar i d'informar la Societat sobre determinades operacions, i el deure de salvaguarda i d'actuació en relació amb informació que es pugui qualificar d'informació privilegiada.

E SISTEMES DE CONTROL I GESTIÓ DE RISCOS

E.1 Expliqui l'abast del Sistema de Gestió de Riscos de l'Entitat.

El control dels riscos està plenament integrat en la gestió, i l'organització està implicada en la seva posada en pràctica. L'Alta Direcció participa directament en aquesta tasca, en el manteniment del marc de control intern, que el Grup assegura en una execució prudent, i en processos continus de gestió i planificació del capital i de la liquiditat.

Després de la reorganització del Grup "la Caixa" el 2014 (Nota 1 dels comptes anuals), Criteria gestiona el patrimoni empresarial del Grup "la Caixa" compost de les participacions accionaries en sectors estratègics, com ara el bancari, l'energètic, les infraestructures, els serveis i el negoci immobiliari. Criteria ha estat inclosa en el perímetre de supervisió prudencial segons el BCE, en ser considerada societat financera mixta de cartera i matriu d'un conglomerat financer i no ser d'aplicació les limitacions establertes per a la Fundació Bancària.

En el marc legal de supervisió prudencial i en el context d'avaluació de qualitat de govern corporatiu del Grup CriteriaCaixa per part del Banc Central Europeu, Criteria ha dut a terme les actuacions següents durant l'exercici 2015:

- 1) Ha formalitzat el procés d'autoavaluació de capital, segons el qual s'ha definit el perfil de risc del Grup CriteriaCaixa i s'ha avaluat la suficiència dels recursos propis. L'Informe Anual del Procés d'Autoavaluació del Capital (ICAAP, en el seu acrònim en anglès) va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 27.04.2015.

- 2) Ha dut a terme el procés d'autoavaluació de liquiditat, segons el qual Grup CriteriaCaixa compleix folgadamente el nivell regulatori de LCR (Liquidity Coverage Ratio) en base consolidada. L'Informe Anual del Procés d'Autoavaluació de la Liquiditat (ILAAP, en el seu acrònim en anglès) va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 27.04.2015.
- 3) Ha publicat l'Informe de Rellevància Prudencial del Grup CriteriaCaixa (IRP, en el seu acrònim en anglès), amb l'objectiu de facilitar als agents del mercat l'avaluació de la suficiència de capital del Grup CriteriaCaixa i proporcionar la informació addicional del que aporta Criteria, com a societat dominant de CaixaBank, al perímetre de consolidació prudencial del Grup CriteriaCaixa. L'Informe de Rellevància Prudencial va ser aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 27.04.2015 i publicat l'endemà.
- 4) Ha formalitzat el Marc d'Apetit al Risc (RAF per les seves sigles en anglès, Risk Appetite Framework) de Criteria, aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 30.07.2015 (més informació en l'apartat E.4).
- 5) Ha elaborat el Pla de Recuperació (*Recovery Plan*, en anglès) del Grup CriteriaCaixa, aprovat pel Consell d'Administració de Criteria el 10.12.2015. Algunes de les mètriques del RAF han estat seleccionades com a indicadors de *Recovery Plan (recovery indicators)*. Per a aquestes mètriques s'han definit els llindars de recuperació que, si s'activessin, desencadenarien els processos de comunicació i de governança propis, d'acord amb la gravetat de les situacions definides.

El Sistema de Gestió de Riscos del Grup CriteriaCaixa funciona de manera descentralitzada, en el sentit que les societats del Grup disposen de les seves pròpies estructures de control i supervisió de les seves respectives activitats. A Criteria, però, pel fet que és la capdavantera del Grup, s'afegeix una estructura complementària per a la gestió de riscos propis i per al seguiment dels riscos de les seves societats participades.

Grup CaixaBank:

És important destacar que, en ser Criteria Caixa una societat financera mixta de cartera i capdavantera del conglomerat financer de CaixaBank, la gran majoria dels riscos a què s'enfronta el Grup i que gestiona són riscos vinculats a l'activitat bancària i asseguradora del mateix Grup CaixaBank. El Sistema de Gestió de Riscos de CaixaBank està alineat amb les directrius del regulador i les millors pràctiques del sector. El Sistema de Gestió de Riscos de CaixaBank està format pels elements següents:

- Catàleg de Riscos Corporatiu, formalitzat en el marc del Projecte Mapa de Riscos Corporatiu (més informació en l'apartat E.3), que classifica els riscos per categories i en facilita la valoració, amb la qual cosa contribueix a la mateixa determinació del perfil de risc del Grup CaixaBank, a la formalització d'un marc d'apetit al risc, unifica nomenclatures dels riscos i facilita l'adaptació al report de riscos requerit pel Mecanisme Únic de Supervisió (MUS/SSM).
- Marc d'apetit al risc (RAF, en el seu acrònim en anglès) com a eina integral i prospectiva, amb la qual el Consell d'Administració de CaixaBank ha determinat la tipologia i els llindars de risc que està disposat a acceptar, en la consecució dels objectius estratègics i de rendibilitat del Grup CaixaBank.
- Polítiques que constitueixen el marc normatiu que defineix el funcionament general de les activitats de risc amb l'objecte de controlar i gestionar els riscos a escala corporativa i procediments, metodologies i eines de suport, que permeten

articular aquestes polítiques i complir el principi d'«homogeneïtat, globalitat i consistència».

- Cultura de risc en l'organització: En desenvolupament continu plasmada en: (i) la formació –cursos de formació, tant presencials com virtuals, a través dels mitjans telemàtics disponibles–; (ii) la informació –publicació de normes, circulars i manuals sobre això, comunicacions en les reunions mensuals del Conseller Delegat i l'Alta Direcció amb els màxims responsables de la xarxa i de Serveis Centrals, etc.– i; (iii) els incentius –actualment, impacte en la retribució variable de determinats nivells Directius relacionats amb l'origen i la gestió de risc–.
- Un Sistema de Control i Seguiment dels Riscos plenament integrat en la gestió, per: (i) mitigar pèrdues operacionals, sobre límits, consums i posicions de risc; (ii) evitar sobreexposicions i garantir la integritat de la informació de *reporting*, sobre càlculs i mètriques de risc; (iii) garantir la seva fiabilitat en el mesurament dels riscos i sobre les dades de què s'alimenten les aplicacions de riscos; (iv) que no faltin dades clau o continguin informació inexacta o desactualitzada que no permeti avaluar de manera correcta el risc del client.
- Un marc de control intern que proporciona un grau de seguretat raonable en la consecució dels objectius del Grup CaixaBank. L'entorn de control està alineat amb les directrius del regulador i les millors pràctiques del sector, que es resumeixen en les denominades «3 línies de defensa»: la primera línia de defensa són les mateixes àrees de negoci de l'Entitat; la segona vetlla pel bon funcionament de la gestió i el control de riscos efectuat per la primera línia i està formada per l'Àrea de Control Intern, Gestió Global del Risc, Sistema de Control Intern de la Informació Financera (SCIIF) i Compliment Normatiu, entre altres; i la tercera línia de defensa com a element de supervisió i està formada per l'Àrea d'Auditoria Interna.

Per a més informació: Nota 3 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteriacaixa corresponents a l'exercici 2015.

E.2 [Identifiqui els òrgans de l'Entitat responsables de l'elaboració i execució del Sistema de Gestió de Riscos.](#)

Òrgans d'administració

Criteria: El Consell d'Administració de Criteria exerceix les funcions d'anàlisi de l'evolució de les seves participades i de seguiment periòdic dels sistemes de control intern i gestió de riscos de l'Entitat.

La Comissió d'Auditoria i Control organitza les tasques de seguiment i control financer de Criteria. Per fer-ho, supervisa els sistemes d'auditoria interna i s'assegura de l'eficiència i la independència dels sistemes de control intern i de gestió de riscos implementats. També supervisa tot el procés d'elaboració i presentació de la informació financera de Criteria, abans que el Consell d'Administració l'aprovi.

Grup CaixaBank: El Consell d'Administració de CaixaBank és l'òrgan que determina l'estratègia de risc del Grup CaixaBank. En aquest sentit, el Consell esmentat es va reservar unes matèries de decisió respecte a la gestió de riscos del Grup CaixaBank:

- Adopció i seguiment dels mètodes per mesurar els riscos i calcular els requeriments regulatoris de capital que comporten.
- Organització al màxim nivell de les funcions de control.
- Establiment de límits globals de risc.
- Dictamen de les polítiques generals d'actuació de l'Entitat en matèria de riscos i coneixement de la seva evolució

Des d'un punt de vista general, les funcions del Consell d'Administració de CaixaBank serien:

- Definir els principis generals de gestió del risc.
- Establir la distribució de funcions al si de l'organització i els criteris per a la prevenció de conflictes d'interès.
- Aprovar i revisar periòdicament les estratègies i polítiques d'acompliment, gestió, control i reducció dels riscos.
- Aprovar les estratègies i procediments generals de control intern.
- Conèixer els resultats de la funció de gestió i control dels riscos i de la situació de control intern.

El Consell de CaixaBank ha delegat algunes matèries en la Comissió de Riscos (Comissió Delegada del Consell), encarregada del seguiment recurrent de la gestió de riscos, les funcions concretes i la composició de la qual han estat introduïdes en l'apartat C.2.4. de l'IAGC de CaixaBank, SA i com a últim garant dels mecanismes de control, sense perjudici de les funcions del Consell d'Administració en matèria de gestió i control de riscos, la Comissió d'Auditoria i Control, igualment detallada en l'apartat C.2.4 d'aquest mateix Informe.

Cal destacar que la Comissió de Riscos s'ha reunit 14 vegades durant aquest 2015, i ha analitzat els diferents tipus de riscos inclosos en el Catàleg de Riscos Corporatiu del Grup CaixaBank (per exemple actuarial, operacional, de mercat, de crèdit, de liquiditat, regulatori), el marc d'apetit al risc i el quadre de comandament de riscos, com a temes principals.

Òrgans de Direcció

Criteria: La prioritat de la Direcció de Criteria és identificar els riscos principals en relació amb els negocis significatius i aplicar les polítiques amb un alt grau de descentralització, atesa la gran varietat de negocis i el seu alt grau d'especialització.

Per a un adequat mesurament i anàlisi de riscos inherents a l'activitat de Criteria com a Societat Financera Mixta de Cartera, capdavantera del Grup, la Direcció de Criteria utilitza les eines i la metodologia de CaixaBank, que disposa d'una Direcció Corporativa de Models i Polítiques de Risc pròpia, d'acord amb les millors pràctiques del sector financer.

CaixaBank: L'Alta Direcció de CaixaBank actua en el marc de les atribucions delegades pel Consell d'Administració de CaixaBank, tant de manera col·legiada (Comitè de Direcció) com individualment a través de la figura del Director General de Risc de CaixaBank.

La Direcció General de Riscos de CaixaBank és responsable del correcte funcionament del Sistema de Gestió de Riscos del Grup CaixaBank. Queden fora de la seva responsabilitat directa el risc reputacional (gestionat per la Direcció General Adjunta de Comunicació, Relacions Institucionals, Marca i Responsabilitat Corporativa) i el risc legal/regulatori i el de compliment normatiu (que depenen de la Secretaria General).

L'Alta Direcció del Grup CaixaBank integra els comitès de gestió del risc, que estableixen polítiques generals d'actuació, concedeixen operacions al màxim nivell i gestionen els riscos de negoci del Grup CaixaBank. Aquests comitès són:

- Comitè Global del Risc
- Comitè de Gestió d'Actius i Passius (ALCO)
- Comitè Permanent de Crèdits
- Comitè de Plans de Recuperació i Resolució
- Comitè de Polítiques de Risc
- Comitè de Polítiques de Risc de Filials
- Comitè de Valoració i Adquisició d'Actius Immobiliaris
- Comitè de Risc Operacional
- Comitè de Models i Paràmetres
- Comitè de Recuperacions i Morositat
- Comitè de Nous Productes d'Inversió
- Comitè de Rating Corporatiu
- Comitè de Grans Subhastes
- Comitè de Dacions
- Comitè de Provisions

Per a més informació: Vegeu la Nota 3 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteriacaixa corresponents a l'exercici 2015.

E.3 Assenyali els principals riscos que poden afectar la consecució dels objectius de negoci.

Criteria:

A continuació s'enumeren aquells riscos que poden afectar la rendibilitat econòmica de les activitats de Criteria -pel que fa a societat gestora del patrimoni de la Fundació Bancària "la Caixa"- i la seva solvència financera i la seva reputació corporativa derivada de les participacions en actius financers:

- Risc de mercat. Inclou la variació del valor de les inversions en altres empreses, classificades com a actius financers disponibles per a la venda, i la variació del tipus d'interès. En aquest apartat també s'incorpora el risc de l'activitat immobiliària, referint-se a aquell pel qual el valor d'un actiu immobiliari pugui variar i, com a conseqüència, es pugui incórrer en pèrdues. S'inclou el valor de les inversions en els actius immobiliaris classificats com a inversions immobiliàries, actius no corrents mantinguts per a la venda i existències.
- Risc de liquiditat. Principalment per la falta de liquiditat d'algunes de les seves inversions o les necessitats derivades dels compromisos o plans d'inversió.
- Risc de crèdit. Derivat del fet que alguna de les contraparts no atengui les obligacions de pagament, i de les possibles pèrdues per variacions en la qualitat creditícia. També s'inclou conceptualment en aquest tipus de risc la inversió en cartera d'entitats del grup, multigrup i associades.

- Risc operacional. Pels errors derivats en la implementació i execució de les operacions.

Grup CaixaBank:

Addicionalment, tal com s'ha esmentat en l'apartat E.1, atès que el Grup Criteriacaixa integra el grup bancari CaixaBank, els principals riscos del Grup Criteriacaixa corresponen a l'activitat bancària i asseguradora del Grup CaixaBank. Per aquest motiu, els principals riscos del Grup CaixaBank, que es reporten de forma periòdica a la seva Direcció i Òrgans de Govern, són:

Riscos associats a l'activitat financera:

- Crèdit: pèrdua de valor dels actius del Grup CaixaBank davant una contrapartida pel deteriorament de la capacitat d'aquesta per fer front als seus compromisos.
- Mercat: Pèrdua de valor dels actius o increment de valor dels passius de la cartera de negociació del Grup CaixaBank, per fluctuacions dels tipus o preus en els mercats on aquests actius/passius es negocien.
- Liquiditat: Dèficit d'actius líquids, per sortida de fons o tancament de mercats, per satisfer els venciments contractuals dels passius, els requisits regulatoris o les necessitats del negoci.
- Estructural de tipus (interès i canvi): efecte negatiu sobre el valor econòmic del balanç o sobre els resultats, derivat de canvis en l'estructura de la corba de tipus d'interès o fluctuacions del tipus de canvi.
- Actuarial: increment del valor dels compromisos contrets per contractes d'assegurança amb clients i per pensions amb empleats arran de la divergència entre les estimacions de sinistralitat i tipus i l'evolució real d'aquestes magnituds.
- Situació de recursos propis: restricció de la capacitat del Grup CaixaBank per adaptar el seu volum de recursos propis a les exigències normatives o a la modificació del seu perfil de risc.

Riscos associats a la continuïtat de l'activitat:

- Legal/Regulatori: Pèrdua o disminució de rendibilitat del Grup CaixaBank a conseqüència de modificacions en el marc regulatori o de sentències judicials desfavorables.
- Compliment: deficiències en els procediments que originin actuacions o omissions no ajustades al marc jurídic, regulatori o als codis i normes internes, de les quals es puguin derivar sancions administratives o danys reputacionals.
- Operacional: pèrdues derivades de la inadequació o fallada de processos interns, persones i sistemes, o degudes a successos externs. Inclou les categories de risc que estableix la normativa.
- Reputacional: Menyscabament de la capacitat competitiva per deteriorament de la confiança en CaixaBank d'algun dels seus grups d'interès, a partir de l'avaluació que aquests grups fan de les actuacions o omissions, realitzades o atribuïdes, de CaixaBank, la seva Alta Direcció o els seus òrgans de govern.

Per a més informació: Vegeu la Nota 3 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteriacaixa corresponents a l'exercici 2015.

E.4 Identifiqui si l'Entitat disposa d'un nivell de tolerància al risc.

Criteria: Tal com s'ha comentat en l'apartat E.1, el juliol de 2015 Criteria ha formalitzat el seu Marc d'Apetit al Risc (RAF), eina de gestió amb la qual ha establert la tipologia i els nivells de risc que està disposada a acceptar en la consecució dels seus objectius de negoci, cercant mantenir en tot moment l'equilibri entre rendibilitat i risc. Així mateix, el RAF permet fer un seguiment i control de totes les obligacions prudencials. En aquest marc s'expressen les polítiques, els processos de govern i els indicadors a través dels quals s'estableix, es comunica i es monitora l'apetit al risc de Criteria.

S'han definit 16 indicadors (10 per al perímetre de gestió i 6 per al perímetre consolidat del Grup CriteriaCaixa), que s'emmarquen en el mapa de riscos identificats per Criteria, d'acord amb la seva naturalesa de societat patrimonial de caràcter instrumental.

Per als indicadors de gestió, el perímetre de referència és el perímetre de gestió, que correspon a Criteria *stand alone* i les seves filials instrumentals al 100%. Conseqüentment, aquest «perímetre de gestió» és el més apte i representatiu per a la gestió dels riscos d'una societat gestora d'un patrimoni. Aquest perímetre no es correspon ni amb els comptes consolidats públics ni amb els estats financers consolidats reservats, utilitzats a l'efecte de la consolidació prudencial.

D'altra banda, en els indicadors regulatoris s'utilitza el perímetre consolidat del Grup CriteriaCaixa, incloent-hi CaixaBank, per al còmput de límits de necessari compliment prudencial, atès que malgrat no trobar-se dins aquest «perímetre de gestió» la seva vulneració pot sotmetre Criteria a restriccions addicionals en el desenvolupament de la seva activitat mentre que Criteria estigui subjecta a la supervisió prudencial per part del BCE.

Per als indicadors del RAF s'han calibrat tres llindars diferents (objectiu: verd, alerta primerenca: ambre i límit: vermell). Amb aquest calibratge s'aconsegueix un enfocament gradual que atorga a Criteria més flexibilitat i capacitat de prevenció i reacció davant un escenari de crisi, i s'especifiquen els nivells de tolerància al risc assumibles per Criteria.

Adicionalment, algunes de les mètriques del RAF han estat seleccionades com a indicadors de *Recovery Plan* (recovery indicators). Per a aquestes mètriques s'han definit els llindars de recuperació (semàfor negre) que, si s'activés, desencadenaria els processos de comunicació i de governança propis, d'acord amb la gravetat de les situacions definides.

La Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i RH és l'encarregada de recopilar i consolidar informació i reportar-la al Comitè de Direcció. També s'encarrega de coordinar amb la Subdirecció General, responsable de l'Àrea d'Inversions, i amb la Subdirecció General Adjunta de Gestió d'Actius, per dur a terme les mesures per gestionar els riscos de Criteria.

El Comitè de Direcció rep i revisa la informació de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i RH i la fa arribar a la Comissió d'Auditoria i Control i al Consell d'Administració.

La Comissió d'Auditoria i Control té com a funció revisar el RAF enviat pel Comitè de Direcció i enviar la seva opinió al Consell d'Administració.

El Consell d'Administració és l'òrgan responsable de l'establiment i l'actualització anual del marc d'apetit al risc, del seguiment continuat del perfil de risc i d'assegurar la consistència entre tots dos.

CaixaBank: Per part seva, el Grup CaixaBank va formalitzar el 2014 el seu propi marc d'apetit al risc que consta de declaracions qualitatives i quantitatives.

- El Consell fixa quatre dimensions prioritàries que expressen l'aspiració del Grup amb relació als riscos més rellevants: Són les següents:
 1. Protecció de pèrdues: Es vol mantenir un perfil de risc mitjà-baix i una adequació confortable de capital
 2. Liquiditat i finançament: Amb el propòsit de tenir una base de finançament estable i diversificada, es vol tenir la certesa d'estar en condicions de complir les obligacions i necessitats de finançament, fins i tot en condicions adverses de mercat.
 3. Composició de negoci: S'aspira a mantenir una posició de lideratge en el mercat de banca detallista i aconseguir una generació d'ingressos i de capital de manera equilibrada i diversificada.
 4. Riscos per a la franquícia: el Grup CaixaBank es compromet amb els estàndards més alts ètics i de governança en la seva activitat, fomentant la sostenibilitat i l'acció social responsable, i vetllant activament per assegurar la seva pròpia excel·lència operativa.
- L'estructura del marc complementa aquestes declaracions amb mètriques i palanques de gestió, per traslladar-les de forma coherent, clara i eficaç a la gestió del negoci i dels riscos.
- El marc culmina amb els principis i les mètriques de primer nivell, complementades al seu torn per mètriques de més detall (segon nivell), i tot això és integrat en l'activitat diària i en la presa de decisions dels empleats mitjançant les palanques de gestió (tercer nivell).
 1. El Nivell 1 engloba tant la Declaració d'apetit al risc com les mètriques fonamentals, a les quals s'assignen llimars d'apetit i de tolerància. És el Consell d'Administració de CaixaBank el que defineix, aprova, monitora i pot modificar aquest nivell amb la periodicitat definida en el mateix reglament de govern del Marc, amb assessorament especialitzat i seguiment recurrent per part de la Comissió de Riscos de CaixaBank.

Es fixen nivells d'«apetit» i de «tolerància» per a cadascuna de les mètriques a través d'un sistema de semàfors d'alerta: «Semàfor verd»: objectiu de risc; «Semàfor ambre»: alerta primerenca; i «semàfor vermell»: incompliment

Addicionalment, i per a una selecció de mètriques recollides en el *Recovery Plan*, s'ha definit un «semàfor negre» que, si s'activés, desencadenaria uns processos de comunicació i de governança propis d'acord amb la gravetat de les situacions així definides.

Amb això, s'assegura un procés integral de monitoració i escalat de potencials deterioraments en el perfil de risc de l'Entitat.

2. El Nivell 2 recull mètriques de més detall, que són monitorades per l'equip directiu i, en particular, pel Comitè Global de Riscos de CaixaBank. Aquests indicadors solen derivar de la descomposició factorial dels de Nivell 1 o d'un major desglossament de la contribució al nivell d'agregació superior per carteres de risc o segments de negoci. També incorporen elements de mesurament del risc més complexos i especialitzats que permeten traslladar les mètriques de primer nivell a la presa de decisions de les unitats gestores dels riscos.

D'aquesta manera, el Consell d'Administració de CaixaBank té la certesa que l'equip directiu monitora els mateixos riscos, més detalladament, per identificar i prevenir possibles desviacions en el perfil de risc que ha definit.

3. Finalment, el Nivell 3 representa les palanques de gestió que l'equip directiu, a través de les diferents unitats de negoci i de les àrees responsables de l'admissió, seguiment i control de cada risc, defineix i implementa, per alinear l'execució amb el marc establert.

Per a més informació: Vegeu la Nota 3 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteriacaixa corresponents a l'exercici 2015.

E.5 Indiqui quins riscos s'han materialitzat durant l'exercici.

Els principals riscos del Grup Criteriacaixa que s'han materialitzat durant l'exercici corresponen a l'activitat bancària del Grup CaixaBank. En concret, s'han materialitzat pèrdues per deteriorament de la cartera creditícia, i s'han acumulat actius immobiliaris i no estratègics en el Balanç del Grup CaixaBank per imports superiors als desitjats, en un context de crisi econòmica prolongada a Espanya, de despallanquejament del sector privat i d'estancament del mercat immobiliari.

Les iniciatives adoptades i els plans d'acció en curs han de permetre la reconducció dels nivells de risc als estipulats com a apetit de CaixaBank.

A títol informatiu, es resumeixen les xifres principals que han caracteritzat el risc de crèdit del Grup CaixaBank el 2015:

- Morositat. A 31 de desembre de 2015 els deutors morosos del Grup CaixaBank s'han situat en 17.100 milions d'euros (7,9%). A tancament de 2014 eren 20.110 milions (9,7%).
- La ràtio de mora de CaixaBank es compara molt favorablement amb la del sector privat resident del total del sistema, que en onze mesos ha passat del 12,9% (31.12.14) al 10,1% (31.12.2015).
- Promoció immobiliària i actius adquirits en pagament de deutes. A 31.12.15, l'import brut del finançament destinat a la promoció immobiliària del Grup CaixaBank era de 9.825 milions d'euros (14.069 a 31.12.14) i el valor comptable net dels actius adjudicats en pagament de deutes (cartera disponible per a la venda), de 7.259 milions d'euros (6.719 milions a 31.12.14).
- Per a la cobertura de la morositat, el Grup CaixaBank ha comptabilitzat el 2015 unes dotacions per a insolvències de 1.593 milions d'euros (2.084 el 2014),

descomptades les recuperacions. Incloent-hi aquestes dotacions, els fons totals per a insolvències de crèdit eren de 9.512 milions d'euros a tancament de 2015 (11.120 a tancament de 2014).

- Tot això culmina en un cost de risc (cost of risk) del 0,7% el 2015 vs. un 1,0% el 2014 i una pèrdua esperada de 7.438 milions d'euros a tancament de 2015 (8.687 a tancament de 2014).

E.6 Expliqui els plans de resposta i supervisió per als principals riscos de l'Entitat.

El Consell d'Administració de Criteria monitora l'evolució de les seves participades i fa el seguiment periòdic dels sistemes de control intern i gestió de riscos implantats en Criteria a aquest efecte.

Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control organitza les tasques de seguiment i control financer de Criteria. Per fer-ho, supervisa els sistemes d'auditoria interna i s'assegura de l'eficiència i la independència dels sistemes de control intern i de gestió de riscos implementats. També supervisa tot el procés d'elaboració i presentació de la informació financera de Criteria, abans que el Consell d'Administració l'aprovi.

La Direcció de Criteria duu a terme un seguiment continuat de les participacions de manera individualitzada amb la finalitat de poder adoptar en cada moment les decisions més oportunes en funció de l'evolució observada i prevista dels mercats i de l'estratègia de Criteria. Així mateix, realitza semestralment les proves de deteriorament per a totes les seves participacions amb l'objectiu de registrar, si escau, la correcció valorativa corresponent.

Per assegurar que la cartera d'actius immobiliaris consta registrada d'acord amb el seu valor raonable en el balanç, la Direcció de Criteria utilitza taxacions homologades i efectuades per tercers experts independents. El procés de taxació es fa periòdicament; així, més de la meitat dels actius tenen taxacions amb una antiguitat inferior a un any i la resta no supera els dos anys, en gairebé la totalitat dels casos. Així mateix, complementàriament a les taxacions, anualment se sol·licita a un expert independent una valoració de contrast que ratifica la racionalitat de la valoració de la cartera d'actius adjudicats mantinguts per a la venda en el seu conjunt.

Criteria disposa d'equips especialitzats que fan un seguiment continuat de les operacions de les entitats participades, en major o menor mesura, segons el grau d'influència en ella, utilitzant un conjunt d'indicadors que són actualitzats periòdicament. Addicionalment, juntament amb la Direcció Corporativa de Models i Polítiques de Risc de CaixaBank, es fan mesuraments del risc de les inversions, des del punt de vista del risc implícit en la volatilitat dels preus de mercat utilitzant models VaR (Value at Risk o valor en risc) sobre el diferencial de rendibilitat amb el tipus d'interès sense risc, com des del punt de vista de l'eventualitat de la fallida, aplicant models basats en l'enfocament PD/LGD.

El risc de tipus d'interès es manifesta principalment en la variació dels costos financers pel deute de Criteria a tipus variable. Amb l'objecte de mitigar aquest risc, la Direcció de Criteria avalua l'oportunitat de contractar permutes financeres (cobertura de fluxos d'efectiu), tenint en compte els tipus d'interès presents i les expectatives d'interès

futures. En aquest sentit, Criteria ha subscrit determinats contractes de permuta financera pels quals ha tancat, en la pràctica totalitat, el risc de tipus d'interès.

Tal com s'ha explicat en l'apartat E4 anterior, hi ha un govern corporatiu en el marc del RAF en què es determinen les responsabilitats de supervisió i si escau d'actuació davant els riscos.

Per tal de gestionar el risc de compliment normatiu, els òrgans d'administració i direcció impulsen la difusió i promoció dels valors i principis d'actuació inclosos en el Codi Ètic i el Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del Mercat de Valors, i tant els seus membres com la resta d'empleats i directius han d'assumir-ne el compliment com a criteri principal i orientador de la seva activitat diària.

Així mateix, el Consell d'Administració de Criteria va aprovar un Manual de Prevenció de Blanqueig de Capitals i Finançament del Terrorisme, en què es recullen les obligacions establertes a la Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme, així com en el Reial decret 304/2014, de 5 de maig, pel qual es crea el Reglament d'aquesta Llei.

L'Àrea d'Auditoria i Control Intern està desenvolupant el projecte de Mapa de Riscos Corporatius propis de Criteria. En concret, el Consell d'Administració va aprovar el passat 30 de juliol de 2015 el Mapa d'Activitats de Criteria, així com el catàleg de riscos que hi estan associats.

Grup CaixaBank:

El Consell d'Administració de CaixaBank és l'òrgan responsable de definir i supervisar el perfil de risc del Grup CaixaBank, actualitzar anualment el Marc i monitorar el perfil de risc efectiu.

La Comissió Delegada de Riscos de CaixaBank assessora el Consell d'Administració de CaixaBank sobre la propensió global del Grup CaixaBank al risc, amb referència a la situació actual i a la previsible, i sobre les línies estratègiques en aquest àmbit.

El Comitè Global del Risc de CaixaBank és un òrgan executiu que reporta directament a la Comissió Delegada de Riscos. Monitora amb periodicitat mínima mensual el compliment efectiu del marc. Si s'excedeixen els nivells establerts, s'adopten en la gestió les mesures necessàries per reconduir la situació.

Per atendre les necessitats d'informació, gestió i control dels òrgans abans esmentats, s'ha definit el sistema de *reporting* mínim següent:

- Presentació mensual en el Comitè Global de Risc, indicant la situació del mes anterior i la tendència de les mètriques de primer nivell. En cas que els nivells de riscos siguin superiors al llindar de:
 - **Apetit:** s'assigna un «semàfor ambre o alerta precoç» a l'indicador i es designa el responsable o Comitè directiu encarregats de preparar un pla d'acció per tornar a la «zona verda», amb indicació del calendari.
 - **Tolerància:** s'assigna un «semàfor vermell», incloent-hi una explicació del motiu de la ineficàcia del pla d'acció anterior, així com una proposta d'accions

correctives o mitigadores per reduir l'exposició, que ha d'aprovar la Comissió Delegada de Riscos.

- Informe d'indicadors de recuperació, enquadrat en el Pla de Recuperació (Punt E.4).
- Presentació trimestral a la Comissió de Riscos, sobre la situació, els plans d'acció i les previsions per a les mètriques de primer nivell.
- Presentació al Consell d'Administració amb periodicitat trimestral, sobre la situació, plans d'acció i previsions per a cadascuna de les mètriques de primer nivell.
 - En aquestes sessions, el Consell podria establir la modificació o actualització de les mètriques i dels llindars prèviament assignats.
 - Així mateix, i en cas que en algun dels riscos se superi el nivell de tolerància definit i això pugui suposar una amenaça per a la viabilitat del Grup CaixaBank, el Consell de CaixaBank podria activar alguna de les accions establertes en el Pla de Recuperació.

Per a més informació: Nota 3 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteriacaixa corresponents a l'exercici 2015.

F SISTEMES INTERNS DE CONTROL I GESTIÓ DE RISCOS EN RELACIÓ AMB EL PROCÉS D'EMISSIÓ DE LA INFORMACIÓ FINANCERA (SCIIF)

F.1. Entorn de control de l'Entitat: L'objectiu que es persegueix és facilitar al mercat informació dels mecanismes específics que l'Entitat ha habilitat per mantenir un ambient de control intern que propiciï la generació d'informació financera completa, fiable i oportuna (incloent-hi la que serveixi de punt de partida per elaborar-la), i que prevegi la possible existència d'irregularitats i les vies per detectar-les i posar-hi remei.

F.1.1. Quins òrgans i/o funcions són els responsables de: (i) l'existència i el manteniment d'un SCIIF adequat i efectiu; (ii) la implantació d'aquest sistema, i (iii) la seva supervisió.

Les entitats haurien d'incloure, en la contestació, informació sobre si el Consell d'Administració ha assumit formalment, per exemple a través del seu reglament, la responsabilitat última de l'existència i el manteniment d'un SCIIF adequat i efectiu, si aquest reglament i els Estatuts del Comitè d'Auditoria incorporen la responsabilitat de supervisar-lo, i si altres codis interns atribueixen a l'Alta Direcció la responsabilitat de dissenyar-lo i implantar-lo.

El Consell d'Administració de Criteriacaixa, com a màxim òrgan de govern de la Societat, és el responsable de l'existència d'un SCIIF adequat i eficaç des d'octubre de 2014.

D'altra banda, la Comissió d'Auditoria i Control es responsabilitza, entre altres funcions, de:

- «Supervisar l'eficàcia de control intern de la Societat, l'auditoria interna i els sistemes de gestió de riscos, així com discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del sistema de control intern detectades en el desenvolupament de l'auditoria.

- Supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera regulada». En aquest sentit, la Comissió d'Auditoria i Control vetllarà per la seva eficàcia i obtindrà evidències suficients del seu disseny i funcionament correctes.

La Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans de la Societat és la responsable del disseny, implantació i funcionament del SCIIF.

Aquesta atribució de responsabilitats està recollida en la *Norma de caràcter intern «Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera»*, aprovada per la Comissió d'Auditoria i Control i el Consell d'Administració, i que desenvolupa la Funció de Control Intern sobre la Informació Financera que, és responsable de:

- Supervisar que les pràctiques i els processos desenvolupats en el Grup per elaborar la informació financera garanteixen la seva fiabilitat i la conformitat amb la normativa aplicable.
- Avaluar que la informació financera elaborada per les diferents societats que constitueixen el Grup compleix els principis següents:
 - i. Les transaccions, els fets i altres esdeveniments recollits per la informació financera efectivament hi són i s'han registrat en el moment adequat (existència i ocurrència).
 - ii. La informació reflecteix la totalitat de transaccions, fets i altres esdeveniments en què la Societat és part afectada (integritat).
 - iii. Les transaccions, els fets i altres esdeveniments es registren i valoren de conformitat amb la normativa aplicable (valoració).
 - iv. Les transaccions, els fets i altres esdeveniments es classifiquen, presenten i revelen en la informació financera d'acord amb la normativa aplicable (presentació, desglossament i comparabilitat).
 - v. La informació financera reflecteix, en la data corresponent, els drets i obligacions a través dels corresponents actius i passius, de conformitat amb la normativa aplicable (drets i obligacions).

Així mateix, la Norma regula les responsabilitats dels centres responsables comptables i de les àrees de negoci involucrades en l'elaboració de la informació financera. Les seves responsabilitats en aquesta matèria suposen la certificació, amb la periodicitat requerida, de l'execució efectiva dels controls clau identificats, així com la col·laboració en la identificació i formalització dels riscos, controls i activitats dels processos que afecten la generació de la informació financera.

Atesa la importància de CaixaBank en la generació de la informació financera consolidada de Criteria, diverses funcions relatives al SCIIF del Grup Criteria es troben subcontractades al Departament de Control Intern de la Informació Financera (d'ara endavant, CIIF), que depèn de la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital de CaixaBank.

El Grup CaixaBank, com a part molt significativa de la informació financera del Grup Criteria, també disposa de la Norma de caràcter intern «Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera», aprovada pel seu Consell d'Administració.

F.1.2. Si hi ha, especialment en el que fa referència al procés d'elaboració de la informació financera, els elements següents:

Departaments i/o mecanismes encarregats: (i) del disseny i revisió de l'estructura organitzativa; (ii) de definir clarament les línies de responsabilitat i autoritat, amb una distribució adequada de tasques i funcions, i (iii) del fet que hi hagi procediments suficients per difondre-ho correctament a l'Entitat, en especial, en el que fa referència al procés d'elaboració de la informació financera.

L'Entitat hauria d'informar de les principals característiques dels procediments de disseny, revisió i actualització de l'estructura organitzativa, de les línies de responsabilitat i autoritat i si s'han documentat i distribuït entre tots els que intervenen en el procés d'elaboració de la informació financera en l'Entitat i el seu grup consolidable.

La revisió i aprovació de l'estructura organitzativa i de les línies de responsabilitat i autoritat la duu a terme el Consell d'Administració de Criteria, a través del Director General, del Comitè de Direcció i el Comitè de Nomenaments i Retribucions.

En l'elaboració de la informació financera estan definides les línies d'autoritat i responsabilitat. Així mateix, es duu a terme una planificació exhaustiva, que preveu, entre altres qüestions, l'assignació de tasques, les dates clau i les diferents revisions que ha de fer cada un dels nivells jeràrquics. Tant les línies d'autoritat i responsabilitat com la planificació abans esmentada estan documentades i s'han distribuït entre tots els participants en el procés d'elaboració de la informació financera.

Cal destacar, així mateix, que totes les entitats del Grup Criteria que tenen implantat un model SCIIF actuen de manera coordinada. En aquest sentit, la Norma de caràcter intern abans esmentada ha permès difondre una metodologia comuna.

Codi de conducta, òrgan d'aprovació, grau de difusió i instrucció, principis i valors inclosos (indicant-hi si hi ha mencions específiques al registre d'operacions i elaboració d'informació financera), òrgan encarregat d'analitzar incompliments i de proposar accions correctores i sancions.

En relació amb el codi de conducta, l'Entitat hauria d'incloure informació sobre la manera com el distribueix, si ha de ser subscript formalment pels empleats i en què consisteix la formació sobre aquest codi.

Criteria disposa d'un Codi Ètic aprovat pel seu Consell d'Administració, que estableix els valors que específicament es pretén preservar i la manera en què l'empresa ha d'exercir la seva activitat societària professional, establint

estàndards reforçats d'actuació als quals s'han d'ajustar totes les persones que prestin els seus serveis professionals a Criteria, siguin administradors, directius o empleats. El seu grau de difusió és universal a través de la Intranet corporativa. A més, tant el text inicial com les modificacions successives aprovades pel Consell d'Administració de Criteria, com la duta a terme l'abril de 2015, són remeses a les persones subjectes al Codi Ètic. Es recull un comprovant de la seva recepció. El Codi Ètic és subscrit per les noves incorporacions a la plantilla de Criteria.

Els estàndards reforçats de conducta de Criteria són: el compliment normatiu, la prevenció de conflictes d'interès, la protecció dels béns i actius de la Societat, la preservació de la reputació corporativa, la promoció de la competència entre els proveïdors, l'excel·lència en l'exercici professional de les activitats encomanades, el treball en equip, la integritat mitjançant rigor en el control intern, la prevenció de pràctiques fraudulentas i la prohibició d'acceptar regals i obsequis, el compliment del protocol intern de relacions entre el Fundació Bancària "la Caixa" i les seves empreses dependents, d'una banda, i CaixaBank i les seves empreses dependents, de l'altra, i, finalment, la preservació de la confidencialitat. Així mateix, són valors de Criteria el respecte per les persones, la seva dignitat i la seva diversitat, el respecte per les cultures i la contribució al progrés i el compromís amb la responsabilitat social i mediambiental.

Els empleats tenen a la seva disposició una via de comunicació d'incompliments i dubtes sobre el Codi Ètic que es gestiona internament, amb la qual cosa Criteria garanteix la confidencialitat, la identitat del comunicant i la seva indemnitat.

A més, en compliment de la legislació aplicable en l'àmbit del mercat de valors per als emissors de valors, Criteria disposa d'un Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors (RIC) que regula la conducta dels empleats, directius, membres del Consell d'Administració i determinats tercers que prestin serveis a l'Entitat de manera que tots ells ajustin les seves actuacions a les normes de conducta que la Llei del mercat de valors i les seves disposicions de desplegament preveuen per als emissors de valors, fomentant així la transparència en els mercats i preservant, en tot moment, l'interès legítim dels inversors.

El seu grau de difusió és universal a través de la Intranet corporativa. A més, tant el text inicial com les modificacions successives aprovades pel Consell d'Administració de Criteria, com la duta a terme l'abril de 2015, són remesos a les persones subjectes. L'òrgan de seguiment recull un comprovant de la seva recepció. Durant l'any 2015 s'han impartit cursos de formació a tota la plantilla en relació amb el Codi Ètic i el Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors.

Així mateix, Criteria disposa d'un Codi d'Ús dels Sistemes d'Informació que va ser aprovat pel seu Consell d'Administració el juliol de 2015 i que és aplicable a tots els seus directius i empleats.

Els objectius principals d'aquest Codi d'Ús dels Sistemes d'Informació són conscienciar i garantir el bon ús i seguretat dels mitjans tecnològics de l'Entitat i de la informació que contenen i gestionen. El Codi ha estat remès a tots els empleats i s'ha recollit un comprovant de la seva recepció. A més, està a disposició de tots els empleats de Criteria de manera permanent a través de la Intranet corporativa.

Es preveu formació presencial per a tots els empleats.

Les comunicacions sobre possibles incompliments del Codi d'Ús dels Sistemes d'Informació o els dubtes que pugui suscitar la seva interpretació o aplicació es remeten al Director General.

El Codi conté regles clares per a un ús adequat i eficient de les comunicacions i de les eines informàtiques per garantir la qualitat, integritat, confidencialitat i inviolabilitat de la informació, respectant així també els compromisos assumits amb contraparts, clients, proveïdors i empleats.

Grup CaixaBank:

D'altra banda, atesa la rellevància del subgrup CaixaBank dins el Grup Criteria, cal destacar que CaixaBank disposa d'un Codi Ètic i Principis d'Actuació, aprovat pel Consell d'Administració, que estableix els valors i principis ètics que inspiren la seva actuació i que han de regir l'activitat de tots els empleats, directius i membres dels seus òrgans d'administració. El seu grau de difusió és universal a través de la Intranet corporativa. Així mateix, pot ser consultat pels accionistes, clients, proveïdors i altres parts interessades en la pàgina web de CaixaBank, en l'apartat de Responsabilitat Corporativa.

Els valors i principis d'actuació que recull el Codi són els següents: el compliment de les lleis, el respecte, la integritat, la transparència, l'excel·lència, la professionalitat, la confidencialitat i la responsabilitat social.

En relació amb la informació que l'Entitat facilita a clients i accionistes, el Codi Ètic estableix que aquesta informació ha de ser precisa, veraç i comprensible quant a les seves operacions, comissions i procediments per tal de canalitzar reclamacions i resoldre incidències. Així mateix, indica que es posarà a disposició dels accionistes tota la informació financera i corporativa rellevant, de conformitat amb la normativa vigent.

El Codi Ètic és subscrit per les noves incorporacions a la plantilla de CaixaBank.

L'anàlisi dels possibles incompliments i les propostes d'actuacions correctores i de sancions correspon al Comitè del Canal de Consultes i Denúncies, format per Compliment Normatiu, Secretaria General, Assessoria Jurídica i Recursos Humans. Complementàriament, i derivat de la normativa vigent, o bé mitjançant acords d'autoregulació impulsats per la Direcció i els òrgans de govern, hi ha altres normes que regulen la conducta dels empleats sobre matèries concretes. Aquestes són:

- I. Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors (RIC).
- II. Codi de Conducta Telemàtic.

III. Canal confidencial intern de consultes.

Totes i cadascuna d'aquestes matèries s'inclouen en la Formació Normativa de l'Entitat, i són d'obligada realització per part dels empleats. Per a la seva validació formal, cada treballador ha d'aprovar un test de coneixements en finalitzar el curs.

En concret, els cursos que hi ha avui dia són els següents:

- Curs sobre el Codi Ètic i el canal confidencial de consultes relatiu al Codi Ètic i al Codi de Conducta Telemàtica i el canal confidencial de denúncies. El curs, en format e-learning, té una durada aproximada d'una hora i mitja.
- Curs sobre Seguretat de la Informació, en què es proporcionen coneixements sobre les mesures i els criteris de protecció que cal adoptar sobre la informació, i el contingut del qual inclou les pautes d'actuació regulades en el Codi de Conducta Telemàtic. El curs, també en format e-learning, té una durada aproximada d'una hora.
- Addicionalment, l'Entitat disposa de dos cursos de formació en format e-learning en matèria del RIC (Reglament Intern de Conducta):
 - o Un d'adreçat a les persones adherides al Reglament i;
 - o un segon curs adreçat a la totalitat dels empleats, enfocat a la detecció i comunicacions d'operacions sospitoses d'abús de mercat, la política de conflictes d'interès i els deures generals en relació amb la informació privilegiada.

El 2015 s'han convocat els nous empleats per a la realització d'aquests cursos, incloent-hi els empleats que s'han incorporat després de la integració amb Barclays Bank, SAU.

Canal de denúncies, que permeti la comunicació al Comitè d'Auditoria d'irregularitats de caràcter financer i comptable, en addició a eventuais incompliments del codi de conducta i activitats irregulars en l'organització. Si és de caràcter confidencial, se n'ha d'informar.

Pel que fa a les principals característiques del canal de denúncies, l'Entitat hauria d'informar de les vies de comunicació en què es basa (telefònica, correu electrònic, correspondència escrita...) i com garanteix, si escau, la confidencialitat de les denúncies abans que siguin examinades pels membres del Comitè d'Auditoria.

Les comunicacions sobre possibles incompliments del Codi Ètic i del Sistema de Control Intern de la Informació Financera i de l'Ús de Sistemes d'Informació es remeten per a la seva gestió al Director General de Criteris Caixa, SAU a través d'un canal confidencial de denúncies, disponible per a tots els empleats. Una vegada rebuda la comunicació, es tria un membre del Comitè de Direcció que investiga la comunicació, salvaguardant en qualsevol cas la confidencialitat del remitent. Finalitzada la investigació, es crea un comitè format, entre d'altres, pel Director General, sempre que els fets denunciats no afectin aquesta persona. En aquest cas, la persona afectada és substituïda pel següent Directiu

de més alt rang en l'Entitat i que no estigui afectat per la comunicació. Aquest Comitè decideix sobre la procedència de les denúncies i, si escau, les actuacions que cal dur a terme respecte a aquestes.

Les comunicacions són personals i confidencials, i se salvaguarda la identitat del denunciant, que només és revelada als qui duguin a terme la investigació si és imprescindible i únicament amb l'autorització del denunciant. A més, es garanteix la indemnitat del denunciant, excepte en els casos de denúncia dolosa o de participació en els fets denunciats.

Les comunicacions sobre possibles incompliments del Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del mercat de valors s'adreçaran a l'Òrgan de Seguiment del Reglament Intern de Conducta, compost per tres membres de Criteris designats pel Consell d'Administració. L'Òrgan de Seguiment és l'encarregat de fer complir les normes de conducta dels mercats de valors i les regles del mateix Reglament Intern de Conducta, interpretar-ne el contingut i instruir els expedients disciplinaris en cas d'incompliment.

En el cas de denúncies relacionades amb la informació financera i comptable se n'informa la Comissió d'Auditoria i Control.

Grup CaixaBank:

En el cas de CaixaBank, les comunicacions sobre possibles incompliments del Codi Ètic i del Codi de Conducta, així com les denúncies relacionades amb possibles irregularitats relacionades amb la informació financera i comptable, s'han de remetre a l'Àrea de Compliment Normatiu a través del Canal Confidencial de Denúncies, implantat a CaixaBank a través de la Intranet i disponible per a tots els empleats. Aquesta Àrea és la responsable de la seva gestió, mentre que la resolució de les denúncies és competència d'un òrgan intern col·legiat, que les traslladarà a les àrees competents per a la seva aplicació.

Aquest òrgan col·legiat, format per la Secretaria General i les àrees de Recursos Humans, Compliment Normatiu i Assessoria Jurídica, és l'encarregat d'informar la Comissió d'Auditoria i Control sobre les denúncies relacionades amb la informació financera i comptable, d'acord amb la normativa de l'SCIIF.

Es tracta d'un canal intern (exclusiu per als empleats) i visible (és accessible a través de diversos enllaços des de la Intranet de l'Entitat). Les comunicacions són personals i confidencials, i se salvaguarda la identitat del denunciant, que només serà revelada a les àrees que duguin a terme la investigació si és imprescindible i únicament amb l'autorització prèvia del denunciant. A més, es garanteix la indemnitat del denunciant, excepte en els casos de denúncia dolosa o de participació en els fets denunciats.

Cal destacar que durant 2015 l'Entitat ha fet formació sobre l'existència i l'ús d'aquest canal (vegeu l'apartat anterior).

Programes de formació i actualització periòdica per al personal involucrat en la preparació i la revisió de la informació financera, així com en l'avaluació de l'SCIIF, que cobreixin, almenys, normes comptables, auditoria, control intern i gestió de riscos.

Pel que fa als programes de formació i actualització, les entitats haurien de facilitar informació resumida sobre quines àrees de coneixement s'han cobert, així com altres dades rellevants de caràcter quantitatiu (com ara el nombre d'empleats que han rebut la formació, etcètera) o qualitatiu.

En el marc de la formació del Grup, durant l'exercici 2015 a Criteria s'han fet programes de formació per als empleats. S'han assolit 734 hores de formació tècnica, principalment de l'Àrea de Finances i Àrea d'Inversions, en temàtiques com control intern i gestió del risc, auditoria interna i tancament fiscal i comptable.

Cal destacar que, el novembre de 2015, s'ha llançat el curs de formació en línia en matèria de SCIIF a 9 empleats de l'Àrea d'Inversions, del Departament de Finances i de l'Àrea d'Auditoria i Control Intern, que se sumen als 43 empleats que van ser convocats el 2014.

Així mateix, la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans de Criteria està subscripta a diverses publicacions, revistes i webs d'àmbit comptable/financer, tant nacional com internacional, els continguts i comunicats dels quals es revisen periòdicament, assegurant que en l'elaboració de la informació financera es consideren les novetats en aquesta matèria.

Grup CaixaBank:

CaixaBank i les seves societats filials vetllen per proporcionar un Pla de formació continuat en matèria comptable i financera, adaptat a cadascun dels llocs i les responsabilitats del personal involucrat en la preparació i la revisió de la informació financera.

Durant l'exercici 2015, la formació realitzada s'ha centrat, principalment, en les temàtiques següents:

- Comptabilitat
- Auditoria
- Control Intern
- Jurídica/Fiscal
- Gestió de Riscos
- Compliment Normatiu
- Riscos

Aquestes accions formatives s'han adreçat a persones que duen a terme les seves funcions en la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital, Direcció General Adjunta d'Auditoria i Control and Compliance, Morositat i Recuperacions, Riscos i Compliment Normatiu, així com als membres que formen l'Alta Direcció de l'Entitat. S'estima que s'han impartit

prop de 3.610 hores en aquest tipus de formació, fet que suposa un augment d'un 44% respecte al 2014.

Respecte a la formació sobre el SCIIF, cal destacar que en l'últim trimestre de 2015 s'ha relançat el curs de formació en línia sobre aquesta matèria. La convocatòria s'ha adreçat a 81 empleats d'Assessoria Jurídica, Intervenció i Comptabilitat, Control Intern i Riscos, entre d'altres, que se sumen als 64 que van ser convocats el 2014 i als 236 el 2013.

El curs, amb una durada aproximada de dues hores, té com a objectiu donar a conèixer als empleats que intervenen (directament o indirectament) en el procés d'elaboració de la informació financera la rellevància d'establir mecanismes que en garanteixin la fiabilitat, així com el seu deure de vetllar pel compliment de les normes aplicables. Disposa d'un primer bloc dedicat a la Normativa aplicable a l'SCIIF, i posa l'accent en la Guia de Recomanacions emesa per la CNMV el juny de 2010. Posteriorment hi ha un segon bloc, que aborda la metodologia implantada en el Grup CaixaBank per aconseguir els requeriments normatius vigents en matèria de SCIIF.

Així mateix, la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital està subscripta a diverses publicacions, revistes i webs d'àmbit comptable/financer, tant nacional com internacional, amb uns continguts i comunicats que es revisen periòdicament, assegurant així que en l'elaboració de la informació financera es consideren les novetats en aquesta matèria.

En relació amb la formació impartida als membres del Comitè de Direcció, la Comissió d'Auditoria i Control i la Comissió de Nomenaments, durant el 2015 s'han impartit, per part d'una empresa d'auditoria i consultoria, 12 sessions de 2 hores cada una, de formació específica relacionada amb la gestió de riscos, auditoria interna i externa, instruments de capital, mercat de valors i negoci bancari, entre altres.

A l'Entitat s'ha impartit formació i s'ha donat cobertura, entre altres continguts, a les normes comptables, auditoria, control intern i gestió de riscos, combinant la formació presencial amb la virtual. En aquest últim àmbit destaca la clara aposta de CaixaBank per la formació transversal a través de la plataforma d'e-learning, «Virtaula», on els empleats comparteixen coneixement.

F.2. [Avaluació de riscos de la informació financera:](#) L'objectiu és fer conèixer al mercat el grau de desenvolupament i sistematització del procés pel qual l'Entitat identifica les fonts i els riscos d'error o irregularitats en la informació financera. Les activitats associades a aquest component haurien de tenir en compte tant les transaccions rutinàries com les operacions menys freqüents i potencialment complexes.

F.2.1. [Quines són les principals característiques del procés d'identificació de riscos, incloent-hi els d'error o frau.](#)

En relació amb el procés d'identificació de riscos d'error o frau, les entitats haurien d'incloure en la resposta la informació que se sol·licita sobre el procés

establert, sense que sigui necessari enumerar els riscos d'error o frau identificats.

Quines són les principals característiques del procés d'identificació de riscos, incloent-hi els d'error o frau, pel que fa a:

- Si el procés existeix i està documentat.
- Si el procés cobreix la totalitat d'objectius de la informació financera (existència i ocurrència; integritat; valoració; presentació, desglossament i comparabilitat, i drets i obligacions), si s'actualitza i amb quina freqüència.
- L'existència d'un procés d'identificació del perímetre de consolidació, tenint en compte, entre altres aspectes, la possible existència d'estructures societàries complexes, entitats instrumentals o de propòsit especial.
- Si el procés té en compte els efectes d'altres tipologies de riscos (operatius, tecnològics, financers, legals, reputacionals, mediambientals, etc.) en la mesura que afectin els estats financers.
- Quin òrgan de govern de l'Entitat supervisa el procés.

El procés seguit pel Grup CriteriaCaixa en relació amb la identificació de riscos és el següent:

1. Selecció de l'abast de la revisió, que inclou la selecció de la informació financera, epígrafs rellevants i entitats del Grup que la generen, partint de criteris quantitius i qualitius. El 2015, aquesta activitat s'ha fet a principis d'any amb dades de tancament de desembre de 2014 i s'ha revisat a principis del segon semestre, amb dades de tancament de juny de 2015.
2. Documentació dels processos, aplicacions i àrees que intervenen directament i indirectament en l'elaboració de la informació financera.
3. Identificació i avaluació de riscos. Associació dels processos amb els riscos que puguin provocar errors en la informació financera; es defineix un mapa de riscos d'informació financera.
4. Documentació de les activitats de control existents per mitigar els riscos crítics identificats.
5. Avaluació periòdica de l'eficàcia del sistema de control intern sobre la informació financera. Emissió d'informes.

Tal com s'indica en la Norma de caràcter intern que desenvolupa la Funció de Control Intern sobre la Informació Financera, el Grup disposa d'una *Política d'identificació de processos, àrees rellevants i riscos associats a la informació financera*, inclosos els d'error o frau.

La Política desenvolupa la metodologia d'identificació de les àrees materials i processos significatius de la informació financera relatives al procés d'identificació de riscos, mitjançant:

- L'establiment de pautes específiques pel que fa a responsabilitats i moment de la seva execució i actualització.
- l'establiment dels criteris que s'han de seguir en el procés d'identificació, considerant tant criteris quantitius com qualitius. Les diferents combinacions a què pot donar lloc la consideració d'ambdós criteris (qualitius i quantitius) dona com a resultat la determinació sobre la

- significància de si un determinat epígraf dels Estats Financers és significatiu o no i,
- Les fonts d'informació que cal utilitzar.

El procés d'identificació de riscos pren en consideració tant les transaccions rutinàries com aquelles menys freqüents i potencialment més complexes, així com l'efecte d'altres tipologies de riscos (operatius, tecnològics, financers, legals, reputacionals, mediambientals, etc.).

En particular, hi ha un procés d'anàlisi dut a terme per les diferents Àrees per a cadascun dels processos vinculats a la generació de la informació financera, en què s'analitza l'impacte dels esdeveniments de risc en el marc dels objectius de la informació financera: existència i ocurrència; integritat; valoració; presentació, desglossament i comparabilitat, i drets i obligacions.

La funció de CIIF revisa, amb una periodicitat mínima anual, tots els riscos definits de l'abast del SCIIF, així com les activitats de control dissenyades per mitigar-los. Aquest procés es fa en col·laboració amb les diferents àrees involucrades. No obstant això, si en el transcurs de l'exercici es posen de manifest circumstàncies que afectin l'elaboració de la informació financera, CIIF avalua l'existència de riscos que s'hagin d'afegir a aquells ja identificats.

Així mateix, els òrgans de govern i la Direcció reben informació periòdica sobre els principals riscos en matèria d'informació financera, i la Comissió d'Auditoria i Control supervisa els processos de generació, elaboració i revisió de la informació financera basant-se en la feina d'Auditoria Interna, i en les opinions de l'Auditoria Externa i dels organismes supervisors.

D'altra banda, el perímetre de consolidació és avaluat amb periodicitat mensual per part de la Funció de Consolidació, integrada en l'Àrea d'Intervenció i Comptabilitat, per a tot el Grup consolidable, a través d'un contracte de serveis entre Criteria i CaixaBank.

F.3. Activitats de control: L'objectiu és facilitar al mercat un coneixement fonamentat de l'extensió de les activitats de control específiques que l'Entitat té implementades per mitigar els riscos d'error o irregularitats en la informació financera. L'experiència pràctica ha permès identificar com a àrees crítiques comunes: (i) els procediments de confirmació d'estimacions i judicis crítics; (ii) les funcions externalitzades en tercers, i (iii) la sistematització i la documentació dels procediments de tancament.

F.3.1. Procediments de revisió i autorització de la informació financera i la descripció de l'SCIIF, a publicar en els mercats de valors, indicant-ne els responsables, així com de documentació descriptiva dels fluxos d'activitats i controls (incloent-hi els relatius a risc de frau) dels diferents tipus de transaccions que puguin afectar de manera material els estats financers, incloent-hi el procediment de tancament comptable i la revisió específica dels judicis, estimacions, valoracions i projeccions rellevants.

La generació, elaboració i revisió de la informació financera és responsabilitat de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans, que reclama de la resta d'àrees i de les societats del perímetre de consolidació la col·laboració necessària per obtenir el nivell de detall suficient d'aquesta informació que es considera adequat. Criteria se serveix d'un contracte de serveis amb la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital de CaixaBank per executar els processos de tancament consolidat del Grup Criteria.

La informació financera constitueix un element essencial en el procés de seguiment i presa de decisions dels màxims òrgans de govern i de Direcció de l'Entitat.

La generació i la revisió de la informació financera es fonamenten en uns mitjans humans i tècnics adequats que permeten al Grup facilitar informació precisa, veraç i comprensible de les seves operacions, de conformitat amb la normativa vigent.

En particular, el perfil professional de les persones que intervenen en el procediment de revisió i autorització de la informació financera és l'adequat, amb amplis coneixements i experiència en matèria de comptabilitat, auditoria i/o gestió de riscos. D'altra banda, els mitjans tècnics i els sistemes d'informació garanteixen, mitjançant l'establiment de mecanismes de control, la fiabilitat i integritat de la informació financera. Tanmateix, la informació financera és objecte de supervisió per part dels diferents nivells jeràrquics de la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital de CaixaBank i de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans de Criteria, i de contrast, si escau, amb altres àrees del Grup. Finalment, la informació financera rellevant publicada en el mercat és examinada i, si escau, aprovada, per part dels màxims òrgans de govern del Grup.

El Grup té establerts mecanismes de control i supervisió a diferents nivells de la informació financera que s'elabora:

- Hi ha un primer nivell de control, desenvolupat per l'Àrea Financera de Criteria i els centres responsables comptables de CaixaBank, que té com a objectiu garantir la imputació correcta de saldos en comptabilitat.
- La Intervenció d'Àrees desenvolupa un segon nivell de control. Entre les seves funcions es troben les d'executar controls comptables específics sobre les aplicacions de negoci sota la seva gestió. D'aquesta manera pot validar i assegurar tant el correcte funcionament comptable de les aplicacions com que aquestes comptabilitzin, d'acord amb els circuits comptables definits, els principis comptables generalment acceptats i les normes comptables aplicables.

Les funcions i responsabilitats en matèria de control comptable corresponents a aquests dos nivells de control estan formalitzades mitjançant una Norma interna.

Així mateix, s'han establert procediments mensuals de revisió, com ara la realització d'anàlisis comparatives del rendiment real amb el previst i l'elaboració d'indicadors de l'evolució dels negocis i de la posició financera.

- Finalment, com a tercer nivell de control s'assenyalen les activitats que té encomanades la Funció de Control Intern sobre la Informació Financera, que avalua que les pràctiques i els processos desenvolupats en el Grup per elaborar la informació financera garanteixen la seva fiabilitat i conformitat amb la normativa aplicable i que es compleixin els principis detallats en l'apartat F.1.

Pel que fa a les activitats i controls relacionats directament amb transaccions que puguin afectar de manera material els estats financers, el Grup té establert un procés continu de revisió de la documentació i formalització de les activitats, els riscos en què es pot incórrer en l'elaboració de la informació financera i els controls necessaris que mitiguin els riscos crítics, que permet assegurar que aquesta és completa i està actualitzada.

En aquest sentit, en la documentació dels processos crítics i les activitats de control es detalla la informació següent:

- Descripció dels processos i subprocessos associats.
- Descripció dels riscos d'informació financera juntament amb les seves assercions financeres i la possibilitat de risc per frau. En aquest sentit, cal destacar que els riscos es concreten segons categories de risc i models de risc que formen part del Mapa de Riscos Corporatiu del Grup.
- Activitats de control dutes a terme per mitigar el risc amb les seves característiques:
 - Importància: clau / estàndard
 - Finalitat: preventiu / detectiu / correctiu
 - Automatització: manual / automàtic / semiautomàtic
 - Freqüència: periodicitat de l'execució del control.
 - Evidència: evidència / prova del funcionament correcte del control.
 - Component COSO – Tipus d'activitat del control, segons classificació COSO (*Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*)
 - Sistema: aplicacions o programes informàtics involucrats en el control.
 - Executor del control: persona responsable de fer el control.
 - Validador del control: persona que supervisa l'execució correcta del control.

Les activitats i controls es dissenyen per tal de garantir el registre, la integritat, la valoració, la presentació i el desglossament adequats de les transaccions esdevingudes.

Com a part del procés d'avaluació del SCIIF, el Grup disposa d'un procés de certificació interna ascendent de controls clau identificats, que té com a objectiu garantir la fiabilitat de la informació financera coincidint amb la seva publicació en el mercat. Per fer-ho, cadascun dels responsables dels controls clau identificats ha de certificar, per al període establert, l'execució eficaç dels controls. El procés es fa amb una periodicitat mínima trimestral, per bé que es

fan certificacions ad hoc en els casos en què les activitats de control sobre la informació financera es fan en un període diferent.

El Subdirector General Adjunt de Finances, Mitjans i Recursos Humans de Criteria presenta al Comitè de Direcció i a la Comissió d'Auditoria i Control el resultat obtingut en el procés de certificació. Així mateix, remet aquest resultat al Consell d'Administració, perquè en tingui coneixement.

Durant l'exercici 2015, el Grup ha dut a terme amb periodicitat trimestral el procés de certificació, sense posar-se de manifest en cap d'ells incidències significatives que puguin afectar de manera material la fiabilitat de la informació financera.

Per la seva part, Auditoria Interna duu a terme funcions de supervisió segons el que es descriu en els apartats F.5.1 i F.5.2.

En l'elaboració dels estats financers s'utilitzen judicis, estimacions i assumpcions efectuats per l'Alta Direcció per quantificar actius, passius, ingressos, despeses i compromisos. Aquestes estimacions es fan en funció de la millor informació disponible en la data d'elaboració dels estats financers, tot emprant mètodes i tècniques generalment acceptats i dades i hipòtesis observables i contrastades.

Els procediments de revisió i aprovació dels judicis i estimacions han estat formalitzats mitjançant la Política de revisió i aprovació de judicis i estimacions, document que forma part de la Norma de caràcter intern sobre SCIF, aprovada pel Comitè de Direcció i el Consell d'Administració.

En aquest exercici s'han abordat, principalment:

- Les pèrdues per deteriorament de determinats actius financers, i del valor raonable de les garanties que hi estan associades.
- La valoració dels fons de comerç i dels actius intangibles.
- La vida útil i les pèrdues per deteriorament d'altres actius intangibles i actius materials.
- Les pèrdues per deteriorament dels actius no corrents en venda.
- La valoració de les participacions en entitats multigrup i associades.
- Hipòtesis actuaries utilitzades en el càlcul dels passius per contractes d'assegurança.
- Hipòtesis actuaries utilitzades en el càlcul de passius i compromisos postocupació.
- El valor raonable de determinats actius i passius financers.
- La valoració de les provisions necessàries per a la cobertura de contingències laborals, legals i fiscals.
- El valor raonable dels actius, passius i passius contingents en el context de l'assignació del preu pagat en les combinacions de negoci.
- La despesa de l'impost de societats determinat sobre el tipus impositiu esperat a final d'any, i l'activació dels crèdits fiscals i la seva recuperabilitat.
- La determinació dels resultats de les participacions en societats associades.

Quan la complexitat de les transaccions i el seu impacte comptable són rellevants, aquestes transaccions se sotmeten a l'examen de la Comissió d'Auditoria i Control i a l'aprovació del Consell d'Administració.

F.3.2. Polítiques i procediments de control intern sobre els sistemes d'informació (entre altres, sobre seguretat d'accés, control i operació de canvis, continuïtat operativa i segregació de funcions) que suportin els processos rellevants de l'Entitat en relació amb l'elaboració i la publicació de la informació financera.

Els sistemes d'informació a què es refereix aquesta qüestió són aquells en què es basa la informació financera, i que s'utilitzen de manera directa quan es prepara, o que són rellevants en el procés o control de les transaccions que es reflecteixen en aquesta informació.

D'altra banda, les polítiques i els procediments a què es refereix la qüestió són aquells que estableixen com s'operen els sistemes i les aplicacions per tal de: (a) mantenir un control adequat sobre els accessos a les aplicacions i els sistemes; (b) establir els passos que cal seguir per assegurar que les noves aplicacions, o les actuals quan són modificades, processen les transaccions de manera adequada i faciliten informació fiable, i (c) establir mecanismes que permetin la recuperació de dades en cas que es perdin, així com donar continuïtat al procés i el registre de les transaccions quan es produeixi una interrupció dels sistemes operats habitualment.

Els sistemes d'informació que suporten els processos per a la generació de la informació financera estan subjectes a polítiques i procediments de control intern per garantir la integritat de l'elaboració i publicació d'aquesta informació.

En concret el Grup CaixaBank disposa de les següents polítiques en relació amb:

- I. **Sistema de Gestió de Seguretat de la Informació:** El Grup CaixaBank adopta les mesures incloses en el Sistema Corporatiu de Gestió de la Seguretat de la Informació (SGSI) basat en les millors pràctiques internacionals. Aquest SGSI ha obtingut i renovat anualment la certificació ISO 27001:2013 (BSI). Aquest sistema defineix, entre altres polítiques, les d'accés als sistemes d'informació i els controls (interns i externs) que permeten garantir l'aplicació correcta de totes i cadascuna de les polítiques definides.
- II. **Continuïtat operativa i de negoci:** El Grup CaixaBank disposa d'un Pla de Contingència Tecnològica per garantir la continuïtat dels serveis informàtics. S'han desenvolupat estratègies que permeten la recuperació de la informació en el menor temps possible. Així mateix, Criteria ha elaborat i es troba en el procés d'implantació d'un Pla de Continuïtat de Negoci, que té com a finalitat garantir la no-interrupció de les operacions

que donen suport als processos de negoci, davant un eventual incident o indisponibilitat greu.

Adicionalment, The British Standards Institution (BSI) ha certificat el compliment del Sistema de Gestió de la Continuitat de Negoci de CaixaBank de conformitat amb la Norma ISO 22301:2012. El certificat acredita:

- El compromís de l'Alta Direcció de CaixaBank amb la Continuitat de Negoci.
- La realització de les millors pràctiques respecte de la gestió de la Continuitat de Negoci.
- L'existència d'un procés cíclic amb la millora contínua com a meta.
- Que CaixaBank té implantat i operatiu un Sistema de Gestió de la Continuitat de Negoci, d'acord amb aquesta norma internacional.

I aporta:

- Confiança als nostres clients, inversors, empleats i a la societat en general sobre la capacitat de resposta de l'Entitat davant d'incidents greus que afectin les operacions de negoci.
- Compliment de les recomanacions dels reguladors –Banc d'Espanya, MiFID, Basilea III– en aquesta matèria.
- Beneficis en la imatge i la reputació de l'Entitat.
- Auditories anuals, internes i externes, que comproven que el nostre sistema de gestió es manté actualitzat.

Govern de Tecnologies de la Informació (TI): El model de Govern de TI del Grup CaixaBank garanteix que els seus Serveis Informàtics estan alineats amb l'estratègia de negoci de l'organització i donen resposta als requisits regulatoris, operatius o del negoci. El Govern de TI constitueix una part essencial del govern en el seu conjunt i aglutina l'estructura organitzativa i directiva necessària per assegurar que TI suporta i facilita el desenvolupament dels objectius estratègics definits. El model de Govern ha estat dissenyat i desenvolupat seguint la norma ISO 38500:2008, tal com va certificar Deloitte Advisory, SL el juliol de 2014.

Aquest disseny dels serveis informàtics de CaixaBank dona resposta a les necessitats del negoci, i garanteix, entre altres temes:

- Segregació de funcions;
- Gestió de canvis;
- Gestió d'incidents;
- Gestió de la qualitat TI;
- Gestió dels riscos: Operacionals, fiabilitat de la informació financera, etc.;
- Identificació, definició i seguiment d'indicadors (quadre de comandament);
- Existència de comitès de Govern, Gestió i Seguiment;
- Report periòdic a la Direcció;
- Controls interns severs que inclouen auditories internes i externes amb caràcter anual.

F.3.3. Polítiques i procediments de control intern destinats a supervisar la gestió de les activitats subcontractades a tercers, així com d'aquells aspectes d'avaluació, càlcul o valoració encomanats a experts independents, que puguin afectar de manera material els estats financers.

En relació amb les activitats subcontractades a tercers, la informació s'hauria de referir a les encaminades a executar o processar transaccions que es reflecteixen en els estats financers, a supervisar-ne l'adequada execució o procés i altres activitats que siguin rellevants en el context de l'SCIIF de l'Entitat.

Respecte a les valoracions, judicis o càlculs realitzats per tercers, l'Entitat hauria d'indicar si hi ha procediments establerts per comprovar la capacitat i la independència del tercer i altres aspectes rellevants (mètodes emprats, principals hipòtesis, etcètera).

El volum de contractació i el nombre de proveïdors de Criteria és poc significatiu en relació amb el total del Grup. L'activitat de Criteria que té més intervenció de proveïdors externs correspon a l'activitat immobiliària.

En relació amb aquesta activitat, periòdicament es compara el valor net comptable dels seus immobles amb el seu valor recuperable. En la determinació d'aquest valor recuperable, els administradors consideren fonamentalment les taxacions efectuades per tercers experts independents. Per fer-ho el Grup CriteriaCaixa té una política corporativa que garanteix la competència professional, la independència i objectivitat de les agències de valoració externes, d'acord amb el que estableix la normativa, que requereix que les agències de valoració compleixin els requisits de neutralitat i credibilitat per tal que l'ús de les seves estimacions no menyscabi la fiabilitat de les seves valoracions.

Grup CaixaBank:

D'altra banda, el Grup CaixaBank, que té una importància molt significativa en relació amb el Grup, disposa d'una política de compres i contractació que vetlla per la transparència i el compliment rigorós del marc legal establert. Sobre aquests principis s'assenten les relacions entre les entitats del Grup CaixaBank i els seus col·laboradors.

La totalitat dels processos que s'estableixen entre les entitats del Grup i els seus proveïdors estan gestionats i informatitzats mitjançant aplicacions que recullen totes les seves actuacions, i és el Comitè d'Eficiència l'òrgan encarregat d'assegurar que l'execució material del pressupost s'efectuï seguint la normativa.

La Política de compres i contractació queda recollida en una Norma de caràcter intern en què es regulen, principalment, els processos relatius a:

- Elaboració, aprovació, gestió i liquidació del pressupost
- Execució del pressupost: compres i contractació de serveis
- Pagament de factures a proveïdors

Adicionalment, la Mesa de Compres és l'òrgan col·legiat del Comitè d'Eficiència que ratifica tots aquells acords presos pels comitès de despesa de les respectives àrees/filials que signifiquin o puguin significar futures obligacions de compres o contractes de serveis i inversió. Tal com s'indica en el Codi Ètic de l'Entitat, la compra de béns o la contractació de serveis s'ha de fer amb objectivitat i transparència, eludint situacions que puguin afectar l'objectivitat de les persones que hi participen. Per això, les modalitats de contractació acceptades per la Mesa de Compres són les subhasta i les peticions de pressupost. Serà obligatori haver acarat un mínim de tres ofertes de proveïdors.

El Grup CaixaBank disposa d'un Portal de Proveïdors que permet establir un canal de comunicació senzill i àgil entre proveïdors i empreses del Grup. Mitjançant aquest portal, les empreses subcontractades poden aportar tant la documentació imprescindible per optar a qualsevol procés de negociació com la documentació necessària en funció dels serveis una vegada contractats. D'aquesta manera, se segueix garantint el compliment de la normativa interna de Compres alhora que se'n faciliten la gestió i el control.

En l'exercici 2015, les activitats encomanades a tercers relacionades amb valoracions i càlculs d'experts independents han estat relacionades, principalment, amb:

- Determinats serveis d'auditories internes i tecnològiques.
- Determinats serveis de consultories financeres i de *business intelligence*.
- Determinats serveis informàtics i tecnològics.
- Determinats serveis financers.
- Determinats serveis d'assessorament financer, fiscal i legal.
- Determinats processos relacionats amb recursos humans i compres diverses.
- Determinats processos relacionats amb els sistemes d'informació.

F.4. Informació i comunicació: La informació per desglossar ha de permetre al mercat saber si l'Entitat disposa de procediments i mecanismes per transmetre, al personal involucrat en el procés d'elaboració de la informació financera, els criteris d'actuació aplicables, així com els sistemes d'informació emprats en aquests processos.

F.4.1. Una funció específica encarregada de definir, mantenir actualitzades, les polítiques comptables (àrea o departament de polítiques comptables) i resoldre dubtes o conflictes derivats de la seva interpretació, mantenint una comunicació fluïda amb els responsables de les operacions en l'organització, així com un manual de polítiques comptables actualitzat i comunicat a les unitats a través de les quals opera l'Entitat.

Les entitats haurien d'indicar quin departament o àrea assumeix aquesta responsabilitat, quina posició ocupa en l'organització i si aquesta funció és exclusiva. Pel que fa al manual de polítiques comptables, l'Entitat hauria de completar la qüestió informant d'aspectes com ara: (i) amb quina freqüència

s'actualitza; (ii) les característiques principals del procés, i (iii) quan s'ha produït la darrera actualització.

Des del punt de vista individual, la responsabilitat de la definició dels criteris comptables de Criteria recau en la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans. Aquesta és l'encarregada de resoldre qualsevol qüestió comptable que presenti dubtes sobre la seva interpretació, o bé perquè es tracta d'una nova tipologia d'operació, o bé per qualsevol canvi normatiu. Així mateix, en el cas d'operacions singulars, es prepara documentació relativa a la seva anàlisi comptable. Addicionalment, hi ha una política d'Informació comptable accessible a la intranet de Criteria.

Com que l'activitat bancària és la més representativa del Grup Criteria pel fet de consolidar CaixaBank per integració global, la definició dels criteris comptables consolidats recau en l'Àrea d'Intervenció i Comptabilitat - Departament de Polítiques i Circuits Comptables, integrada en la Direcció Executiva d'Intervenció, Control de Gestió i Capital de CaixaBank.

Aquests criteris es determinen i documenten sobre la base de les característiques del producte/operació, definides per les àrees de negoci implicades, i de la normativa comptable que li és aplicable, i es concreta en la creació o modificació d'un circuit comptable. Els diferents documents que componen un circuit comptable expliquen el detall de tots els esdeveniments possibles pels quals pot transitar el contracte o l'operació i descriuen les principals característiques de l'operativa administrativa, la normativa fiscal i els criteris i normes comptables aplicats.

L'esmentat Departament de CaixaBank és l'encarregat de resoldre qualsevol qüestió comptable no recollida en un circuit o que presenti dubtes sobre la seva interpretació. Les altes i modificacions en els circuits comptables es comuniquen immediatament a l'organització i la majoria es poden consultar a la intranet de CaixaBank.

Els criteris comptables a CaixaBank són actualitzats de forma contínua davant qualsevol nova tipologia de contracte o operació o qualsevol canvi normatiu. El procés es caracteritza per l'anàlisi de tots els nous esdeveniments que són comunicats al departament, i que puguin tenir impactes comptables, tant individualment com en l'elaboració de la informació consolidada. La revisió es produeix de manera conjunta entre les diferents àrees implicades en els nous esdeveniments. Les conclusions de les revisions efectuades es traslladen i s'implementen en els diferents circuits comptables i, en cas necessari, en els diferents documents que integren el conjunt de documentació comptable. La comunicació a les àrees afectades de CaixaBank es realitza a través dels mecanismes existents, principalment a través de la Intranet i del manual de polítiques comptables. Addicionalment, per a les operacions singulars es prepara documentació relativa a la seva anàlisi comptable que custodia el Departament de Polítiques Comptables. Durant 2015 s'ha fet, dins un pla de treball, una revisió de les polítiques comptables.

F.4.2. Mecanismes de captura i preparació de la informació financera amb formats homogenis, d'aplicació i utilització per totes les unitats de l'Entitat o del Grup, que facin de suport dels estats financers principals i les notes, així com la informació que es detalli sobre l'SCIIF.

En relació amb aquesta qüestió, les entitats haurien d'informar de les característiques essencials de les aplicacions informàtiques emprades per les unitats que componen l'Entitat i el seu Grup, per tal de facilitar la informació que sustenta els estats financers, incloent-hi els utilitzats en el procés d'agregació i consolidació de la informació reportada per les diferents unitats.

El Grup CaixaBank disposa d'eines informàtiques desenvolupades internament que assegurin la integritat i homogeneïtat en els processos de captura i elaboració de la informació financera. Així mateix, totes les aplicacions disposen de mecanismes de contingència tecnològica, de manera que s'assegura la conservació i l'accessibilitat de les dades davant qualsevol circumstància.

Cal destacar que CaixaBank està immersa en un projecte de millora de l'arquitectura de la informació comptable, que té per objecte l'increment en la qualitat, integritat, immediatesa i accés a les dades que proporcionen les aplicacions de negoci. De manera gradual, les diferents aplicacions informàtiques s'estan incloent dins l'abast del projecte.

A l'efecte d'elaborar la informació consolidada, el Grup fa servir, a través d'eines especialitzades, mecanismes de captura, anàlisi i preparació de les dades amb formats homogenis. Així mateix, el pla de comptes comptables, integrat en l'aplicació de consolidació, s'ha definit per complir els requeriments dels diferents reguladors.

En relació amb els sistemes utilitzats per a la gestió del SCIIF, el Grup té implantada l'eina SAP Governance, Risk and Compliance (SAP GRC), a fi de garantir-ne la integritat, reflectint de manera uniforme la totalitat de processos i subprocessos i associant-los als riscos i controls existents. L'eina suporta també el Mapa de Riscos Corporatiu (MRC) de CaixaBank i els Indicadors de Risc Operacional (KRI), responsabilitat de l'Àrea de Control Intern i de l'Àrea de Models de Risc de Crèdit, respectivament.

El 2015 i, després d'assolir el 2014 la plena operativitat de l'eina, s'han dut a terme tasques evolutives sobre el Sistema, relacionades bàsicament amb la millora de la usabilitat d'aquesta per als usuaris finals i els administradors. Durant 2016 se seguirà treballant en la implantació de millores a SAP GRC.

F.5. Supervisió del funcionament del sistema: La informació per desglossar hauria de permetre entendre com se supervisa l'SCIIF, per tal de prevenir i resoldre deficiències en el disseny i el funcionament, així com per corregir les incidències o debilitats detectades. La informació per desglossar està relacionada amb la supervisió de l'SCIIF, que té com a responsable el Comitè d'Auditoria, i hauria de ser un reflex de les actuacions que s'hagin dut a terme durant l'exercici.

F.5.1. Les activitats de supervisió de l'SCIIF realitzades pel Comitè d'Auditoria, així com si l'Entitat té una funció d'auditoria interna que tingui entre les seves competències la de suport al Comitè en la seva tasca de supervisió del sistema de control intern, incloent-hi l'SCIIF. Així mateix, cal informar de l'abast de l'avaluació de l'SCIIF duta a terme en l'exercici i del procediment pel qual l'encarregat d'executar l'avaluació comunica els seus resultats, si l'Entitat disposa d'un pla d'acció que detalli les eventuais mesures correctores, i si s'ha considerat el seu impacte en la informació financera.

Les activitats de supervisió de l'SCIIF es refereixen a les fetes pel Comitè d'Auditoria. L'Entitat hauria d'incloure, en la resposta, informació sobre si aquestes activitats inclouen (i) l'aprovació dels plans d'auditoria; (ii) la determinació de qui els ha d'executar; (iii) l'avaluació de la suficiència dels treballs efectuats; (iv) la revisió i l'avaluació dels resultats i la consideració del seu efecte en la informació financera, i (v) la prioritització i el seguiment de les accions correctores.

En relació amb la funció d'Auditoria Interna, s'hauria d'informar de la seva posició en l'organigrama, de les seves relacions de dependència, principals activitats que duu a terme i altres aspectes rellevants (recursos disponibles, exclusivitat en el desenvolupament de la funció, etcètera).

Les revelacions sobre l'abast de l'avaluació de l'SCIIF haurien de permetre saber fins a quin punt els diferents components de la informació financera publicada han estat supervisats en l'exercici i amb quina extensió (per exemple, si s'ha avaluat el procés d'identificació i avaluació de riscos d'error en la informació financera; si s'han avaluat les pràctiques sobre l'entorn de control i els controls sobre els sistemes d'informació; si s'han revisat tant l'eficàcia del disseny com el funcionament efectiu del sistema, etcètera).

Sense perjudici de les funcions del Consell d'Administració en matèria de gestió i control de riscos, correspon a la Comissió d'Auditoria i Control supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera regulada i l'eficàcia dels sistemes de control interns i de gestió de riscos de la Societat, així com discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del sistema de control intern en cas que es detectin en el desenvolupament de l'auditoria.

Aquestes funcions i activitats de la Comissió d'Auditoria i Control relacionades amb la supervisió del procés d'elaboració i presentació de la informació financera s'expliquen amb detall en l'epígraf F 1.1.

A més, la Comissió d'Auditoria i Control duu a terme, entre altres, les activitats següents:

- Aprovació del Pla Anual d'Auditoria Interna, avaluant que el seu abast sigui suficient per donar una cobertura adequada als principals riscos a què es troba exposada Criteria.
- La revisió i avaluació de les conclusions de les auditories efectuades i el seu impacte en la informació financera, si escau.
- El seguiment continuat de les accions correctores, considerant la prioritització atorgada a cadascuna.

Criteria i CaixaBank disposen de les seves respectives Àrees d'Auditoria i Control Intern, que tenen la missió d'assegurar la gestió i supervisió adequades del Marc de Control Intern del Grup.

Criteria:

En el cas de Criteria, la funció d'auditoria interna recau en la Direcció d'Auditoria i Control Intern, que reporta a la Comissió d'Auditoria i Control, i administrativament depèn de la Subdirecció General. Duu a terme la seva activitat sota els principis d'independència, objectivitat i confidencialitat, tal com recull la seva Norma Reguladora de la funció d'Auditoria Interna, aprovada per la Comissió d'Auditoria i Control.

La seva missió consisteix, d'una banda, a agregar valor i millorar l'efectivitat del sistema de control intern en les diferents àrees del Grup, contribuint a la consecució dels objectius del Grup i, de l'altra, a aportar un enfocament sistemàtic i disciplinat en l'avaluació i millora dels processos de gestió de riscos i controls, actuant com a tercera línia de defensa en el Marc de Control Intern del Grup Criteria.

Auditoria Interna es responsabilitza de:

- Dur a terme la seva actuació professional de conformitat amb les normes i els procediments d'auditoria generalment acceptats.
- Elaborar una planificació anual de les activitats d'Auditoria Interna, centrada en els principals riscos identificats dins el Grup Criteria. Presentar el Pla a la Comissió d'Auditoria i Control (CAC) perquè en faci la revisió i, si escau, l'aprovi.
- Atendre els requeriments dels organismes reguladors o supervisors, i donar resposta a les sol·licituds ad hoc formulades pels òrgans de govern i/o l'Alta Direcció.
- Fer el seguiment de la implantació de les recomanacions formulades en els informes d'Auditoria.

En la realització dels seus treballs, Auditoria Interna de Criteria:

- Identifica els objectius del projecte de què es tracti.
- Analitza l'efectivitat dels controls establerts.
- Verifica el compliment adequat dels controls establerts.
- Identifica oportunitats de millora d'aquests controls.
- Comunica les seves conclusions a l'àrea auditada, a la qual demana una resposta sobre la conclusió.
- Emet un informe en què consten l'opinió i les recomanacions sobre el procés auditat.

Auditoria Interna de Criteris emet anualment un informe global en què s'inclou una avaluació del funcionament del SCIIF durant l'exercici.

L'avaluació anual del SCIIF a 31.12.2015 s'ha centrat en:

- Revisió de l'aplicació del Marc de Referència definit en el document «Control Intern sobre la informació financera en les entitats cotitzades» promogut per la CNMV com un estàndard de bones pràctiques en la matèria.
- Verificació de l'aplicació de la metodologia recollida en la Norma de caràcter intern «Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera» per garantir que el SCIIF a escala de Grup és adequat i eficaç.
- La valoració del funcionament del procés de certificació interna ascendent dels controls clau.
- L'avaluació de la documentació descriptiva dels processos, riscos i controls rellevants en l'elaboració de la informació financera.

Els resultats de l'avaluació de l'SCIIF es comuniquen a la Comissió d'Auditoria i Control, i a l'Alta Direcció. En els informes que contenen l'avaluació efectuada s'inclou un pla d'acció que detalla les mesures correctores, la seva criticitat per mitigar els riscos en la informació financera i el termini de resolució.

Grup CaixaBank:

En relació amb CaixaBank, la funció d'Auditoria Interna, integrada en la Direcció General Adjunta d'Auditoria, es regeix pels principis establerts en l'Estatut d'Auditoria Interna de CaixaBank, aprovat pel Comitè de Direcció i pel Consell d'Administració. La seva missió és garantir una supervisió eficaç del sistema de control intern mitjançant una avaluació continuada dels riscos i controls de l'organització i donar suport a la Comissió d'Auditoria i Control mitjançant l'elaboració d'informes i el report periòdic dels resultats dels treballs executats

Auditoria Interna de CaixaBank disposa d'auditors distribuïts en diferents equips de treball especialitzats en la revisió dels principals riscos a què està exposat el Grup CaixaBank. El Pla Anual d'Auditoria Interna inclou la revisió, en base plurianual, dels riscos i controls de la informació financera en tots els treballs d'auditoria on aquests riscos són rellevants.

En cada treball, Auditoria Interna de CaixaBank:

- Identifica els controls necessaris per mitigar els riscos associats a les activitats pròpies del procés revisat.
- Analitza l'efectivitat dels controls existents a partir del seu disseny.
- Verifica l'aplicació d'aquests controls.
- Comunica les conclusions de la revisió i emet una opinió sobre l'entorn de control.
- Formula recomanacions en les quals es proposen accions correctores.

Auditoria Interna de CaixaBank ha desenvolupat un programa de treball específic per a la revisió del SCIIF, que se centra en la revisió periòdica dels processos rellevants (transversals i de negoci) definits per l'equip CIIF (Control Intern sobre la Informació Financera), complementat amb la revisió dels controls existents en auditories d'altres processos. Actualment aquest programa de treball es complementa amb la revisió contínua de les evidències d'execució efectiva dels controls. Amb tot això, Auditoria emet anualment un informe global en el qual s'inclou una avaluació del funcionament del SCIIF durant l'exercici.

L'avaluació anual del SCIIF a 31.12.2015 s'ha centrat en:

- Revisió de l'aplicació del Marc de Referència definit en el document «Control Intern sobre la informació financera en les entitats cotitzades» promogut per la CNMV com un estàndard de bones pràctiques en la matèria.
- Verificació de l'aplicació de la metodologia recollida en la Norma de caràcter intern «Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera» per garantir que el SCIIF a escala de Grup és adequat i eficaç.
- La valoració del funcionament del procés de certificació interna ascendent dels controls clau.
- L'avaluació de la documentació descriptiva dels processos, riscos i controls rellevants en l'elaboració de la informació financera.

Adicionalment, en l'exercici 2015, Auditoria Interna de CaixaBank ha fet diferents revisions de processos que afecten la generació, elaboració i presentació de la informació financera, centrats en els àmbits financerocomptable, instruments financers, legal i de compliment normatiu, sistemes d'informació, i els negocis assegurador i mitjans de pagament, entre altres.

Els resultats de l'avaluació de l'SCIIF es comuniquen a la Comissió d'Auditoria i Control, i a l'Alta Direcció. En els informes que contenen l'avaluació efectuada s'inclou un pla d'acció que detalla les mesures correctores, la seva criticitat per mitigar els riscos en la informació financera i el termini de resolució.

F.5.2. Si disposa d'un procediment de discussió mitjançant el qual l'Auditor de Comptes (d'acord amb el que estableixen les NTA), la funció d'Auditoria Interna i altres experts puguin comunicar a l'Alta Direcció i al Comitè d'Auditoria o Administradors de l'Entitat les debilitats significatives de control intern identificades durant els processos de revisió dels comptes anuals o aquells altres que els hagin estat encomanats. Així mateix, cal informar de si disposa d'un pla d'acció que tracti de corregir o mitigar les debilitats observades.

L'Entitat hauria d'informar de si el Comitè d'Auditoria ha establert un procediment formal que asseguri la comunicació sobre les debilitats significatives de control intern als òrgans esmentats en la qüestió, així com si aquest procediment inclou l'avaluació i la correcció dels seus efectes en la informació financera.

El Grup disposa de procediments periòdics de discussió amb l'Auditor de Comptes. L'Alta Direcció està permanentment informada de les conclusions que s'assoleixen en els processos de revisió dels comptes anuals. L'auditor assisteix a la Comissió d'Auditoria i Control, en què informa tant del Pla d'Auditoria com de les conclusions preliminars assolides abans de la publicació de resultats i de les conclusions finals abans de la formulació dels comptes. incloent-hi, si escau, les debilitats de control intern. Així mateix, en el marc del treball de revisió de la informació financera semestral, s'informa la Comissió d'Auditoria i Control del treball dut a terme i de les conclusions obtingudes.

D'altra banda, les revisions d'Auditoria Interna, en els diferents àmbits d'actuació, conclouen amb l'emissió d'un informe que avalua els riscos rellevants i l'efectivitat del control intern dels processos i les operacions que són objecte d'anàlisi; que identifica i valora les possibles debilitats i carències de control, i que formula recomanacions per a la seva esmena. Els informes d'Auditoria Interna es remeten a l'Alta Direcció. A més, hi ha un *reporting* recurrent a la Comissió d'Auditoria i Control sobre les activitats dutes a terme per l'Àrea d'Auditoria Interna, amb informació específica sobre les debilitats significatives que s'han detectat en les revisions efectuades en el període de *reporting*.

Auditoria Interna fa un seguiment continuat del compliment de totes les recomanacions emeses, amb especial èmfasi a les referides a debilitats de risc alt i crític, que es reporten periòdicament. Aquesta informació de seguiment, així com les incidències rellevants identificades en les revisions d'Auditoria es comuniquen a la Comissió d'Auditoria i Control i a l'Alta Direcció.

F.6. Altra informació rellevant: Les entitats, segons les seves circumstàncies particulars, han de desglossar en aquest apartat totes les informacions addicionals que considerin necessari facilitar per interpretar millor els mecanismes que componen l'SCIIF, sempre que no estiguin ja recollides en la resposta a les qüestions anteriors.

No aplicable

F.7. Informe de l'auditor extern

F.7.1. Si la informació de l'SCIIF remesa als mercats ha estat sotmesa a revisió per part de l'auditor extern, cas en el qual l'Entitat hauria d'incloure l'informe corresponent com a annex. En cas contrari, hauria d'informar-ne dels motius.

Si l'apartat F de l'IAGC, relatiu a la descripció de les principals característiques dels sistemes interns de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'emissió de la informació financera, ha estat revisat per l'auditor extern, d'acord amb la guia d'actuació professional establerta per les corporacions, l'informe es publicarà íntegrament com a annex a l'IAGC. En cas contrari, l'IAGC haurà de contenir una explicació de les raons que justifiquen que la informació relativa a l'SCIIF no hagi estat revisada per l'auditor.

Alternativament, en cas que l'auditor hagi fet una revisió de més abast sobre la base d'estàndards d'auditoria generalment i internacionalment reconeguts i

utilitzant com a referència un marc de control intern generalment reconegut, que ofereixin un cert nivell de seguretat sobre el disseny i/o funcionament i/o eficàcia, de l'SCIIF (com, per exemple, l'informe a l'efecte del compliment de la Llei SOX als EUA), l'informe s'haurà de publicar, així mateix, com a annex a l'IAGC.

En aplicació de la recomanació inclosa en la *Guia d'Actuació sobre l'Informe de l'Auditor* referida a la informació relativa al Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera de les entitats cotitzades, publicada per la Comissió Nacional del Mercat de Valors en la seva pàgina web, CriteríaCaixa ha sotmès a revisió per part de l'auditor de comptes anuals el contingut de la informació relativa al Sistema de Control Intern de la Informació Financera. En l'informe resultant es conclou que, com a resultat dels procediments aplicats sobre la informació relativa al SCIIF, no s'han posat de manifest inconsistències o incidències que la puguin afectar.

L'informe s'inclou com a annex a aquest Informe Anual de Govern Corporatiu.

G ALTRES INFORMACIONS D'INTERÈS

- A.2: Critería disposa d'un únic accionista, per la qual cosa no pertoca emplenar aquest apartat.
- C.1.2: Durant l'exercici 2015, el Consell d'Administració de Critería va prendre nota de les dimissions dels senyors Novella i Saragossa.
- C.1.3: Quant al Banco Europeo de Finanzas, SA, on el Sr. Contreras és Conseller, es tracta d'una societat multigrup.
El Sr. Novella va presentar la seva dimissió a Critería el 01/10/2015, així com en Nuevo Micro Bank, SAU el 23/10/2015.
- C.1.4: Tal com es va exposar en l'Informe anual de l'exercici 2014, les dades que s'inclouen en els apartats 2012 i 2013 de la taula es refereixen als Consellers de la societat SERVIHABITAT XXI, SAU, llavors íntegrament participada per CRITERIA CAIXAHOLDING, SAU (ara denominada Critería Caixa, SAU). El desembre de 2013 SERVIHABITAT XXI, SAU i Critería Caixa, SAU es van fusionar. La societat absorbent va ser SERVIHABITAT XXI, SAU i la societat absorbida, CRITERIA CAIXAHOLDING, SAU (fusió inversa). La societat absorbent, SERVIHABITAT XXI, SAU, va adoptar la denominació social de la societat absorbida, que actualment és CRITERIA CAIXA, SAU. Per tant, la informació proporcionada pel que fa a l'exercici 2012 correspon a l'anomenada llavors CRITERIA CAIXAHOLDING, SAU i fins al desembre de 2013 es refereix a SERVIHABITAT XXI, SAU.
El desembre de 2013, amb motiu de la fusió per absorció inversa, van cessar els membres del Consell d'Administració de la societat absorbent i es van nomenar nous Consellers de la societat els qui ocupaven aquest càrrec en la societat absorbida (l'antiga CRITERIA CAIXAHOLDING, SAU). Des d'aquell moment i fins al 26 de juny de 2014 sis (6) del total de vint (20) membres del Consell d'Administració eren dones, això és, un 30% del total. Cinc (5) del total de les sis (6) dones ocupaven el seu càrrec en representació del llavors accionista Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" i eren, al seu torn, membres

del Consell d'Administració d'aquesta entitat. El juny del 2014 aquestes cinc (5) Conselleres van cessar en el càrrec per haver cessat al seu torn del seu càrrec de Conselleres de Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" en el marc de l'adequació de l'estructura del Grup de la Fundació Bancària "la Caixa" a la nova normativa de caixes d'estalvis i fundacions bancàries.

Durant el 2015, no s'han produït variacions pel que fa al nombre de Conselleres, per bé que el percentatge en el Consell d'Administració ha variat amb motiu de la dimissió presentada per dos Consellers (vegeu l'apartat C.1.2).

- C.1.6: En data 4 de juny de 2015, el senyor Paso va ser nomenat Director de l'Àrea Legal, atès que exerceix de manera conjunta amb la Direcció de l'Àrea Fiscal. Aquest mateix dia, el Sr. Alepuz va presentar la seva dimissió com a Secretari General, mantenint els seus càrrecs com a Secretari dels òrgans de govern de la Societat.
- C.1.7: En data 9 de juliol de 2015, l'accionista únic de Criteria va acordar la modificació dels Estatuts Socials respecte de la durada del càrrec de membre del Consell d'Administració, que va passar de 6 a 4 anys, i que poden ser reelegits indefinidament per períodes de la mateixa durada.
- C.2.2: No hi ha comissió executiva o delegada. Tampoc no hi ha cap comissió estratègica i inversions ni cap altra comissió diferents de les d'Auditoria i Control i Nomenaments i Remuneracions.
- D.3: En data 3 de desembre de 2015, Criteria va signar amb CaixaBank un contracte de permuta en virtut del qual CaixaBank transmetrà a Criteria totes les seves accions en els bancs The Bank of East Asia i Grupo Financiero Inbursa i, al seu torn, Criteria transmetrà a CaixaBank accions de la mateixa CaixaBank, titularitat de Criteria, representatives del 9,90% del capital social de CaixaBank, i un import en efectiu de 642 milions d'euros. La transacció, el tancament de la qual s'espera per al primer trimestre de 2016, està subjecta a l'obtenció de les autoritzacions pertinents.
- En aquest Informe Anual de Govern Corporatiu es fa constar que tota la informació continguda sobre CaixaBank, pel que fa als processos de gestió de riscos i sistemes interns de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'emissió de la informació financera de CaixaBank, ha estat elaborada partint d'informació proporcionada per aquesta entitat.

Aquest informe anual de govern corporatiu ha estat aprovat pel Consell o òrgan d'administració de l'Entitat, en la sessió de data 29/02/2016.

Indiqui els Consellers o membres de l'òrgan d'administració que hagin votat en contra o s'hagin abstingut en relació amb l'aprovació d'aquest informe.

Aquest informe anual de govern corporatiu ha estat aprovat per unanimitat.

INFORME D'AUDITOR REFERIT A LA "INFORMACIÓ RELATIVA AL SISTEMA DE CONTROL INTERN SOBRE LA INFORMACIÓ FINANCIERA (SCIIF)" DE CRITERIA CAIXA, S.A.U. CORRESPONENT A L' EXERCICI 2015

Als Administradors de Critería Caixa, S.A.U.,

D'acord amb la sol·licitud del Consell d'Administració de Critería Caixa, S.A.U. (d'ara endavant, l'Entitat), i amb la nostra carta proposta de data 4 de gener de 2016, hem aplicat determinats procediments sobre la "Informació relativa al SCIIF" adjunta a l'Apartat "Sistemes Interns de Control y Gestió de Riscos en relació amb el Procés d'Emissió de la Informació Financera (SCIIF)" de l'Informe Anual de Govern Corporatiu de l'Entitat corresponent a l'exercici 2015, en el qual es resumeixen els procediments de control intern de l'Entitat en relació amb la informació financera anual.

El Consell d'Administració és responsable d'adoptar les mesures oportunes per garantir raonablement la implantació, manteniment i supervisió d'un sistema de control intern adequat, com també del desenvolupament de millores de l'esmentat sistema i de la preparació i establiment del contingut de la informació relativa al SCIIF adjunta.

En aquest sentit, cal tenir en compte que, amb independència de la qualitat del disseny i operativitat del sistema de control intern adoptat per l'Entitat, en relació amb la informació financera anual, aquest només pot permetre una seguretat raonable, però no absoluta, en relació amb els objectius que persegueix, degut a les limitacions inherents a tot sistema de control intern.

En el curs del nostre treball d'auditoria dels comptes anuals, i d'acord amb les Normes Tècniques d'Auditoria, la nostra avaluació del control intern de l'Entitat ha tingut com a únic propòsit el fet de permetre'ns establir l'abast, la naturalesa i el moment de realització dels procediments d'auditoria dels comptes anuals de l'Entitat. En conseqüència, la nostra avaluació del control intern, realitzada a l'efecte d'aquesta auditoria de comptes, no ha tingut l'extensió suficient per permetre'ns emetre una opinió específica sobre l'eficàcia d'aquest control intern sobre la informació financera anual regulada.

A l'efecte de l'emissió d'aquest informe, hem aplicat exclusivament els procediments específics descrits tot seguit i indicats a la *Guia d'Actuació sobre l'Informe de l'auditor referit a la Informació relativa al Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera de les entitats cotitzades*, publicada per la Comissió Nacional del Mercat de Valors en la seva pàgina web, que estableix el treball a realitzar, l'abast mínim del mateix, així com el contingut d'aquest informe. Com que el treball resultant dels esmentats procediments té, en qualsevol cas, un abast reduït i substancialment menor que el d'una auditoria o una revisió sobre el sistema de control intern sobre la informació financera, no expressem una opinió sobre la seva efectivitat, ni sobre el seu disseny i la seva eficàcia operativa, en relació amb la informació financera anual de l'Entitat corresponent a l'exercici 2015 que es descriu a la Informació relativa al SCIIF adjunta. En conseqüència, si haguéssim aplicat procediments addicionals als determinats per la citada Guia, o haguéssim realitzat una auditoria o una revisió sobre el sistema de control intern en relació amb la informació financera anual regulada, es podrien haver posat de manifest altres fets o aspectes sobre els quals els hauríem informat.

Així mateix, com que aquest treball especial no constitueix una auditoria de comptes ni es troba sotmès a la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, no expressem una opinió d'auditoria en els termes que preveu l'esmentada normativa.

Tot seguit s'esmenten els procediments aplicats:

1. Lectura i comprensió de la informació preparada per l'Entitat en relació amb el SCIIF – informació de desglossament inclosa a l'Informe de Gestió – i avaluació de si l'esmentada informació tracta la totalitat de la informació requerida que seguirà el contingut mínim descrit en l'apartat F, relativa a la descripció del SCIIF, del model de l'IAGC segons s'estableix a la Circular nº7/2015 de la CNMV de data 22 de desembre de 2015.
2. Preguntes al personal encarregat de l'elaboració de la informació detallada en el punt 1 anterior, per tal de: (i) obtenir una comprensió del procés seguit en la seva elaboració; (ii) obtenir informació que permeti avaluar si la terminologia utilitzada s'ajusta a les definicions del marc de referència; (iii) obtenir informació sobre si els procediments de control descrits estan implantats i en funcionament a l'Entitat.
3. Revisió de la documentació explicativa suport de la informació detallada en el punt 1 anterior, i que comprendrà, principalment, aquella directament posada a disposició dels responsables de formular la informació descriptiva del SCIIF. En aquest sentit, l'esmentada documentació inclou informes preparats per la funció d'auditoria interna, alta direcció i altres especialistes interns o externs en les seves funcions de suport a la Comissió d'Auditoria i Control.
4. Comparació de la informació detallada en el punt 1 anterior amb el coneixement del SCIIF de l'Entitat, obtingut com a resultat de l'aplicació dels procediments realitzats en el marc dels treballs de l'auditoria de comptes anuals.
5. Lectura d'actes de reunions del Consell d'Administració, Comissió d'Auditoria i Control i altres comissions de l'Entitat, a l'efecte d'avaluar la consistència entre els assumptes que s'hi emprenen en relació amb el SCIIF i la informació detallada en el punt 1 anterior.
6. Obtenció de la carta de manifestacions relativa al treball realitzat adequadament signada pels responsables de la preparació i formulació de la informació detallada en el punt 1 anterior.

Com a resultat dels procediments aplicats sobre la informació relativa al SCIIF no s'han posat de manifest inconsistències o incidències que puguin afectar a la mateixa.

Aquest informe ha estat preparat exclusivament en el marc dels requeriments establerts per l'article 540 del Text Refós de la Llei de Societats de Capital i per la Circular nº7/2015 de data 22 de desembre de la Comissió Nacional del Mercat de Valors a l'efecte de la descripció del SCIIF als Informes Anuals de Govern Corporatiu.

DELOITTE, S.L.

Francisco Ignacio Ambrós

29 de febrer de 2016